Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

DR. ALBRECHT WEBER.

Professor o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, der Asiatic Society of Bengal in Calcutta, der Bombay Branch Royal Asiatic Society, der American Oriental Society, und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg, und der Académie des Inscriptions in Paris, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Zwölfter Band.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1872.

Die

Taittirîya-Saṃhitâ.

Herausgegeben

von

Albrecht Weber.

Zweiter Theil.

Kâṇḍa V—VII.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1872.

116589
45. 3. 30

Vorwort.

Wenn ich im Vorwort zum ersten Theile dieser Ausgabe (p. XII) versprochen habe, eine specielle Darstellung und Kritik des Padapâṭha der Taitt. Saṃhitâ entweder bereits in diesem zweiten Theile derselben zu geben oder ihr erst später folgen zu lassen, so habe ich mich jetzt aus wesentlich praktischen Gründen für diese zweite Eventualität entschieden, und gebe hier vielmehr einige andere Beigaben, die wie ich hoffe nicht minder willkommen sein werden, für den praktischen Gebrauch eben vorerst jedenfalls weit wichtiger sind.

An ihrer Spitze steht, unter dem in der Ausgabe der Bibl. Indica hierfür gebrauchten Namen sûcîpattram, eine Uebersicht über die rituelle Verwendung der einzelnen anuvâka, — im Wesentlichen nur eine Zusammenstellung der bereits je ad locum aus dem Commentar mitgetheilten Angaben darüber, und zwar, eben so wie dies ja im Texte selbst geschehen ist, unter speciellem Bezuge auf die im kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule für alle drei Taittirîya-Texte (Saṃhitâ, Brâhmaṇa und Âraṇyaka) vorliegende Eintheilung in einzelne kâṇḍa.

Es folgt der Text des kâṇḍânukrama selbst. Ich habe denselben zwar bereits früher (Ind. Stud. 3, 373-401) nebst dem dazu gehörigen Commentar mitgetheilt, indessen war ich damals mehrfach, insbesondere über das Taittirîya Brâhmaṇa, noch nicht richtig orientirt. Es erscheinen somit die von mir auf Grund des Commentars hinzugefügten Verweisungen und Stellen-Angaben hier in erheblich berichtigter Gestalt.

Endlich gebe ich ein alphabetisches Verzeichniſs der ṛik-pratîka, und zwar nicht blos für die Saṃhitâ, sondern zugleich auch für das Brâhmaṇa und das Âraṇyaka, damit man eben alles Zusammengehörige bei einander habe. Aus gleichem Grunde habe ich demselben auch die anuvâkapratîka für alle drei Texte eingereiht, obschon ich ein Verzeichniſs derselben ebenfalls bereits früher (Ind. Stud. 3, 283-324) gegeben habe. Und zwar hielt ich dies für um so nöthiger, als dort das erste und zweite Buch des Brâhmaṇa gänzlich fehlen, und auch die pratîka des dritten nur nach einer sehr schlechten Handschrift, somit mehrfach mangelhaft, verzeichnet sind.

Da die Calcuttaer Ausgabe der Taitt. S. wohl noch eine geraume Zeit zu ihrer Vollendung gebrauchen wird, so habe ich es für angemessen gehalten, in diesem zweiten Theile bei besonders interessanten Stücken Auszüge aus dem Commentar dazu mitzutheilen; und zwar ist dies insbesondere bei den zerstreuten Theilen des açvamedhakâṇḍa, sowie bei den sattra-Abschnitten geschehen.

Berlin, 24. März 1872.

A. W.

Taittirîya-Saṃhitâ.

18. agnividhiḥ, pûrvaṃ kâṇḍam (5, 1-4*).

1. sâvitrâṇi juhoti, prá-sûtyai. catur-gṛihîténa juhoti, cátush-pâdaḥ paçávaḥ, paçûn evâ 'va runddhe[1]; cátasro díço, dikshv[2] evá práti tishṭhati. chándâṁsi devébhyó 'pâ 'krâman: ná vo 'bhâgâni havyáṃ vakshyâma íti, tébhya etác catur-gṛihîtám adhârayan, puro-'nuvâkyâyai yâjyâyai devátâyai[2] vashaṭ-kârâya; yác catur-gṛihîtáṃ juhóti chándâṁsy evá tát prîṇâti, tâny asya prîtâni devébhyo havyáṃ vahanti. yáṃ kâmáyeta ‖ 1 ‖ :pâpîyânt syâd íty ékai-'kaṃ[3] tásya juhuyâd, âhutî-bhir[4] evaí 'nam ápa gṛihṇâti pâpîyân bhavati. yáṃ kâmáyeta: vásîyânt syâd íti sárvâṇi tásyâ 'nu-drútya juhuyâd, â-hutyai 'vaí 'nam abhí kramayati vásîyân bhavaty; átho yajnásyai 'vaí 'shâ 'bhí-krântir. éti vâ eshá yajna-mukhâd ṛiddhyâ[5] yò 'gnér devátâyâ[2] éty; ashṭâv etâni sâvitrâṇi bhavanty, ashṭâ-'ksharâ gâyatrî', gâyatráḥ ‖ 2 ‖ agnís, ténai 'vá yajna-mukhâd ṛiddhyâ[5] agnér devátâyai naí 'ty; ashṭáu sâvitrâṇi bhavanty[6] â-hutir navamî', tri-vṛítam evá yajna-mukhé ví yâtayati. yádi kâmáyeta: chándâṁsi yajna-yaçasénâ 'rpayeyam íty ṛícam antamâṁ kuryâc, chándâṁsy

* mit Ausnahme von 5, 1, 11. 2, 11. 12. 3, 12. 4, 12., welche fünf anuvâka zum açvamedha gehören, s. Ind. Stud. 3, 375. 381. 383-4.

1, 1-10. ukhyâgniḥ; 1. sâvitrâhutir abhreç ca svîkâraḥ. [1] rumdhe ACDW. [2] ohne avagraha. [3] ekam-ekam nach iti in CD, s. P. 5, 18. [4] s. P. 3, 7. [5] ṛidhyâ (°âḥ) ACDW. [6] unbetont.

evá yajna-yaçaséná 'rpayati. yádi kámáyeta: yájamánaṃ yajna-yaçaséná 'rpayeyam íti yájur antamáṃ kuryád, yájamánam evá yajna-yaçaséná 'rpayaty. ṛicá stómaꣳ sám ardhayé 'ti ‖ 3 ‖ áha, sám-ṛiddhyai[7]. catúr-bhir ábhrim á datte, catvári chándáꣳsi, chándo-bhir evá; devásya tvá savitúḥ pra-savé íty áha, prá-sûtyâ; agnír devébhyo nílâyata[2], sá véṇum prá 'viçat, sá etáṃ útím ánu sám acarad yád véṇoḥ sushiráꣳ, sushirá 'bhrir bhavati sayoni-tváya; sá yátra-yatrá 'vasat tát kṛishṇám abhavat, kalmáshí bhavati rûpá-samṛiddhyâ[7]; ubhayataḥ-kshṇúr[8] bhavatí, 'táç[2] cá 'mútaç[2] cá 'rkásyá 'va-ruddhyai[7]; vyáma-mátrí bhavaty, etávad[2] vaí púrushe vîryàṃ, vîrya-sammitá; 'pari-mitá bhavaty, ápari-mitasyá 'va-ruddhyai[7]; yó vánaspátînâm[2] phala-gráhiḥ sá eshâṃ vîryâ-ván[9], phala-gráhir véṇur, vainaví bhavati vîryasyá 'va-ruddhyai[7] ‖ 4 ‖ kámáyeta, gâyatrò, 'rdhayé 'ti, ca, saptáviꣳçatiç ca ‖ 1 ‖

4, 1, 1, 1-4. — K. 18, 19. 19, 1. — Ç. 6, 3, 1, 1-44. — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — dikshu — abhâgâni — ekaikaṃ ity ekáṃ-ekaṃ[3] — âhútîbhir ity âhúti-bhiḥ — âhutyety â-hutyâ | eva | enaṃ — atho íti — ṛidhyâḥ[5] | yaḥ | agneḥ | devatâyâḥ — ashṭâkshárety ashṭâ-akshará — ṛidhyâḥ | agneḥ — arpayeyam — caturbhir iti catuḥ-bhiḥ — prasáva iti pra-sáve | iti — prasûtyâ iti pra-sûtyai — nilâyata — anú | sam iti | acarat — sushirâ | abhriḥ — rûpasáṃṛidhyâ iti rûpa-saṃṛidhyai | ubhayataḥkshṇûr ity úbhayataḥ-kshṇûḥ — itaḥ — amutáḥ — aparimitety apári-mitâ — vîryávân iti vîrya-vân.

2. vy-ṛiddhaṃ vá etád yajnásya yád ayajúsh-kena[1] kriyáta; imáṃ agribhnan raçanáṃ ṛitásyé 'ty açvá-

---

1. [7] °ṛidhyai (°â) ACDW. [8] s. schol. zu P. 8, 33. 9, 3. [9] s. P. 3, 5.

2. mṛitkhanaṃ gachann açvená "kramayed bhuvam. [1] mit avagraha! zu ṇ s. P. 7, 8.

-'bhidhấnîm ấ datte, yájush-kṛityai yajnásya sám-ṛiddhyai[2]. prá-tûrtaṃ vâjinn ấ dravé 'ty áçvam abhí dadhâti, rûpám evấ 'syai 'tán mahimấnaṃ vy-ấcashṭe[3]; yuñjấthâṁ rấsabhaṃ yuvám íti gardabhám, ásaty evá gardabhám práti shṭhâpayati[4], tásmâd áçvâd gardabhó 'sat-taro; yóge-yoge tavás-taram íty âha ‖ 1 ‖ yóge-yóga evaí 'naṃ yuñkte[5]; vấje-vâje havâmaha íty âhấ, 'nnaṃ vaí vấjó, 'nnam evấ 'va runddhe[6]; sákhâya índram ûtáya íty âhe, 'ndriyám evấ 'va runddhe[6]. 'gnír devébhyo nílâyata[7], tám prajấ-patir ánv avindat, prâjâ-patyó 'çvó, 'çvena sám bharaty ánu-vittyai[8]. pâpa-vasyasáṃ vấ etát kriyate yác chréyasâ ca pấpîyasâ ca samânáṃ[7] kárma kurvánti, pấpîyân ‖ 2 ‖ hy áçvâd gardabhó, 'çvam pűrvaṃ nayanti pâpa-vasyasásya vy-ấvṛittyai[9], tásmâc chréyâṁsam pấpîyân paççấd ánv eti. bahúr vaí bhávato bhrấtṛivyo, bhávatî 'va khálu vấ eshá yò 'gníṃ cinuté, vajry áçvaḥ; pra-tűrvann é 'hy ava-krấmann áçastîr íty âha, vájreṇai 'vá pâpmấnam bhrấtṛivyam áva krâmati. rudrásya gấṇa-patyâd íty âha, raudrấ vaí paçávo rudrấd evá ‖ 3 ‖ paçűn nir-yấcyâ "tmáne kárma kurute. pûshṇấ sa-yújâ sahé 'ty âha, pûshấ vấ ádhvanâṁ saṃ-netấ, sám-ashtyai. púrîshâ-"yatano vấ eshá yád agnír, áṅgiraso vấ etám ágre devátânâṁ[7] sám abharan; pṛithivyấḥ sadhá-sthâd agním purîshỳam aṅgirasvád[7] áche[10] 'hî 'ty âha, sấ-"yatanam evaí 'naṃ devátâbhiḥ[7] sám bharaty. agním purîshỳam aṅgirasvád[7] áche[10] 'ma íty âha, yéna ‖ 4 ‖ saṃ-gáchate vấjam evấ 'sya vṛiñkte[5]. prajấ-pataye prati-prócyâ 'gníḥ sam-bhṛítya íty âhur, iyáṃ vaí

---

2. [2] °ridhy° ACDW. [3] als Compositum. [4] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [5] °ñte ACD. [6] rumdhe ACDW. [7] ohne avagraha. [8] °vityai (°â) ACD. [9] vṛityai (°â) ACDW. [10] achcha D.

prajấ-patis, tásyâ etác chrótraṃ yád valmîko; 'gním purîshỳam añgirasvád[7] bharishyâma íti valmîka-vapấm úpa tishṭhate, sâ-'kshấd evá prajấ-pataye prati-prócyâ 'gníṁ sám bharaty. agním purîshỳam añgirasvád[7] bharâma íty âha, yéna saṃ-gáchate vấjam evấ 'sya vṛiṅkté[5]. 'nv agnír ushásâm ágram ‖ 5 ‖ akhyad íty âhấ, 'nu-khyâtyâ. â-gátya vâjy ádhvana â-krámya vâjin pṛithivîm íty âhe, 'cháty evaí 'nam pûrvayâ vindáty út-tarayâ. dvấbhyâm ấ krămayati, práti-shṭhityâ; ánu-rûpâbhyâṃ, tásmâd ánu-rûpâḥ paçávaḥ prá jâyante. dyaús te[11] pṛishṭhám pṛithivî sadhá-stham íty âhai, 'bhyó vấ etáṃ lokébhyaḥ prajấ-patiḥ sám airayad, rûpám evấ 'syai 'tán mahimấnaṃ vy-ấcashṭe[3]. vajrî vấ eshá yád áçvo, dád-bhir anyátodad-bhyo bhûyâṅ lóma-bhir[12] ubhayấdad-bhyo; yáṃ dvishyất tám adhas-padáṃ[13] dhyâyed, vájreṇai 'vaí 'naṁ stṛiṇute ‖ 6 ‖ âha, pấpîyân, rudrấd evá, yénấ, 'graṃ, vajrî vaí, saptádaça ca ‖ 2 ‖

4, 1, 2, 1-3. — K. 19, 2. 3. — Ç. 6, 3, 2, 2 - 3, 12. — vyṛiddhaṃ iti vi-ṛiddhaṃ — ayajushkeṇety ayajuḥ-keṇa | kriyatè — yajúshkṛityâ iti yajúḥ-kṛityai — eva | asya | etat — vyâcashṭa iti vi-âcashṭe — asati — sthâpayati — asattara ity asat-taraḥ — tavastáraṃ iti tavaḥ-taraṃ — yogéyoga iti yogè-yoge — havâmahe — nilâyata — vajrî — raudrâḥ — niryâcyeti niḥ-yâcyà — achà[10] | iḥi — sâyatanaṃ iti sa-âyatanaṃ — achà[10] | imaḥ — tasyâḥ | etat — sâkshâd iti sa-akshât — anv iti | agniḥ — anúkhyâtyâ ity anú-khyâtyai — vâjî — ichati — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — ebhyaḥ | vai — eva | asya | etat — vyâcashṭa iti vi-âcashṭe — vai — bhûyân — adhaspadam ity ádhaḥ-padam.

3. út krâmó 'd akramîd íti dvấbhyâm út krăm-

2. [11] so ([0]s te) AW. [12] [0]yânlo[0] W. [13] s. P. 8, 23. 33 schol.
3. utkramayyâ 'çvam bhûsaṃskâro jalâdibhiḥ.

ayati, práti-shṭhityâ; ánu-rûpâbhyâṃ, tásmâd ánu-rûpâḥ paçávaḥ prá jâyante. 'pá úpa sṛijati; yátra vā́ ā́pa upa-gáchanti tád óshadhayaḥ[1] práti tishṭhanty, óshadhîḥ prati-tíshṭhantîḥ paçávó 'nu práti tishṭhanti[2], paçū́n yajnó, yajnáṃ yájamâno, yájamânam pra-jā́s; tásmâd apá úpa sṛijati, práti-shṭhityai. yád adhvaryúr anagnā́v ā́-hutiṃ juhuyā́d andhò 'dhvaryúḥ || 1 || syâd[2] rákshâ◡si yajná◡ hanyur; híraṇyam upā́-'sya juhoty, agni-váty evá juhoti, nā́ 'ndhò 'dhvaryúr bhávati ná yajná◡ rákshâ◡si ghnanti.

jígharmy agním mánasâ ghṛiténé 'ty âha, mánasâ hí púrusho yajnám abhi-gáchati; prati-kshyántam[3] bhúvanâni víçvé 'ty âha, sárva◡ hỳ eshá pratyáñ[1] kshéti; pṛithúṃ tiraçcā́[1] váyasâ bṛihántam íty âhā́, 'lpo hỳ eshá jâtó mahā́n || 2 || bhávati; vyácishṭham[1] ánna◡ rabhasáṃ vídânam íty âhā́, 'nnam evā́ 'smai svadayati, sárvam asmai svadate yá eváṃ védā́; " tvâ jigharmi vácasâ ghṛiténé 'ty âha, tásmâd yát púrusho mánasâ bhi-gáchati tád vâcā́ vadaty. arakshásé 'ty âha, rákshasâm ápa-hatyai; márya-çrî spṛihayád-varṇo agnír[4] íty âhā́, 'pa-citim evā́ 'smin dadhâty, ápaciti-mân bhavati yá eváṃ || 3 || véda. mánasâ t' vaí[5] tā́m ā́ptum arhati yā́m adhvaryúr anagnā́v ā́-hutiṃ juhóti; mánasvatîbhyâṃ[1] juhoty, ā́-hutyor ā́ptyai; dvā́bhyâm, práti-shṭhityai. yajnamukhé-yajnamukhe vaí kriyámâṇe yajná◡ rákshâ◡si jighâ◡santy, etárhi khálu vā́ etád yajna-mukháṃ yárhy enad ā́-hutir açnuté; pári likhati, rákshasâm ápa-hatyai; tisṛí-bhiḥ pári likhati, tri-vṛíd vā́ agnír, yā́vân evā́ 'gnís tásmâd rákshâ◡sy ápa hanti || 4 || gâyatriyā́ pári likhati, téjo vaí

---

3. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] so (kshy°) ACDW. [4] s. schol. zu P. 1, 61 pag. 48. [5] s. P. 5, 13.

gâyatrî, téjasai 'vaí 'nam pári gṛihṇâti; trishṭúbhâ[1] pári likhatî, 'ndriyáṃ vaí trishṭúg[1], indriyéṇai 'vaí 'nam pári gṛihṇâty; anu-shṭúbhâ pári likhaty, anu-shṭúp sárvâṇi chándâṁsi pari-bhûḥ páry-âptyai; madhyatò[1] 'nu-shṭúbhâ, vấg vấ anu-shṭúp, tásmân madhyató[1] vâcấ vadâmo; gâyatriyấ prathamáyâ pári likhaty[2] áthâ 'nu-shṭúbhấ 'tha trishṭúbhâ[1], téjo vaí gâyatrî yajnò 'nu-shṭúg indriyáṃ trishṭúp[1], téjasâ cai 'vé 'ndriyéṇa co 'bhayáto[1] yajnám pári gṛihṇâti ‖ 5 ‖ andhò 'dhvaryúr, mahấn, bhavati yá evấṁ, hanti, trishṭúbhâ téjo vaí gâyatrî, tráyodaça ca ‖ 3 ‖

4, 1, 2, 4-5. — K. 19, 3. — Ç. 6, 3, 3, 13-25. — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — anú | pratîti | tishṭhanti — anagnau — andhaḥ | adhvaryuḥ | syât — upâsyety úpa-asyà — agnivatîty àgni-vati — na | andhaḥ | adhvaryur | bhavàti — viçvâ | iti — eshaḥ | pratyañ — veda | eti | tvâ — maryàçrîr iti maryà-çrîḥ — tu | vai | tâm — trishṭuk | indriyeṇà — anushṭub ity ànu-stup | sarvâṇi — vai | anushṭub ity ànu-stup | tasmât — anushṭug ity ànu-stuk | indriyam | trishṭup | tejàsâ.

4. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti khanati, prá-sûtyâ. átho dhûmám evaí 'téna janayati; jyótishmantaṃ[1] tvâ 'gne su-prátîkam ity âha, jyótir evaí 'téna janayati. sò 'gnír jâtáḥ pra-jấḥ çucấ "rpayat, tám devấ ardha-'rcéná 'çamayañ; chivám[2] pra-jấbhyó 'hiṁsantam ity âha, pra-jấbhya evaí 'naṁ çamayati. dvấbhyâṃ khanati, práti-shṭhityâ. apấm prishṭhám asî 'ti pushkara-parṇám ấ ‖ 1 ‖ haraty, apấṃ vấ etát prishṭhám yát pushkara-parṇáṁ, rûpéṇai 'vaí 'nad ấ harati; pushkara-parṇéna sám bharati, yónir vấ agnéḥ pushkara-

4. mṛidam khâtvâ sambharec carmapa(t)trayoḥ. [1] ohne avagraha. [2] °nch° A, °mch° W, s. P. 5, 24.

parṇáu, sá-yonim evâ 'gníu sám bharati. kṛishṇâ-'jinéna sám bharati, yajnó vaí kṛishṇâ-'jinám, yajnénai 'vá yajnáu sám bharati; yád grâmyâṇâm paçûnâṃ cármaṇâ sam-bhár-ed grâmyâṇ paçûñ chucâ[3] 'rpayet, kṛishṇâ-'jinéna sám bharaty âraṇyâṇ evá paçûn ‖ 2 ‖ çucâ 'rpayati; tásmât samâvat[1] paçûnâm pra-jâyamânânâm âraṇyâḥ paçávaḥ kánîyâusaḥ, çucâ hỳ ṛitâ. lomatáḥ[1] sám bharaty, áto hỳ asya médhyam. kṛishṇâ-'jinám ca pushkara-parṇám ca sáu stṛiṇâtî, 'yám vaí kṛishṇâ-'jinám asaú pushkara-parṇám, âbhyâm evaí 'nam ubhayátaḥ[1] pári gṛihṇâty. agnír de-vébhyo nílâyata[1 u. 4] tám átharvâ 'nv apaçyad; átharvâ tvâ prathamó nír amanthad agna íti ‖ 3 ‖ âha, yá evaí 'nam anv-ápaçyat ténai 'vaí 'nau sám bharati; tvâm agne púshkarâd[1] ádhî 'ty âha, pushkara-parṇé hỳ enam úpa-çritam ávindat; tám u tvâ Dadhyáṅṅ[1] ṛíshir íty âha, Dadhyáṅ[1] vâ Átharvaṇás tejasvỳ[1] âsît, téja evâ 'smin dadhâti; tám u tvâ pâthyó vṛíshé 'ty âha, púr-vam evó 'ditám út-tareṇâ 'bhí gṛiṇâti ‖ 4 ‖ catasṛí-bhiḥ sám bharati, catvâri chándâusi, chándo-bhir evá; gâya-trî'bhir brâhmaṇásya gâyatró hí brâhmaṇás, trishṭúg-bhî râjanỳasya traishṭubho[1] hí râjanỳo; yáṃ kâmáyeta: vá-sîyânt syâd íty ubháyîbhis tásya sám bharet, téjaç cai 'vâ 'smâ indriyáṃ ca samîcî[1 u. 5] dadhâty. ashṭâbhíḥ[1] sám bharaty, ashṭâ-'ksharâ gâyatrî', gâyatrò 'gnír, yâvân[1] evâ 'gnís táu sám bharati. sîda hotar íty âha devátâ[1] evâ 'smai sáu sâdayati, ní hóté 'ti manushỳânt, sáu sîd-asvé 'ti váyâusi; jánishvâ[6] hí jényo ágre[7] áhnâm[8]

4. [3] °nch° AW. [4] so ACDW; ánílâyata (sic!) Pet. W. unter lî. [5] s. P. 4, 31. [6] s. P. 3, 8. [7] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [8] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3 (12, 4 schol.)

íty âha, deva-manushyā́n evā́ 'smai sáʊ-sannân prá janay=ati || 5 || aí, 'vá paçū́n, íti, gṛiṇâti, hotar íti, saptáviʊçatiç ca || 4 ||

4, 1, 3, 1-4. — K. 19, 4. — Ç. 6, 4, 1, 1 - 2, 9. — pra̱sa̱va iti̇ pra-sa̱ve — prasū́tyâ̱ iti̱ pra-sû̱tyai̱ | atho̱ iti̇ — â̱rpa̱ya̱t — a̱rdha̱rcenety ȧrdha-ṛi̱cenȧ | a̱ça̱ma̱ya̱n — ahiʊsantam — pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ — a̱rpa̱ye̱t — a̱rpa̱ya̱ti̱ — ṛi̱tâḥ — i̱yam — nilā́yata[4] — athȧrvâ | anv iti̇ — a̱gne̱ — te̱ja̱svî — pâ̱thyaḥ | vṛishā́ — e̱va | u̱di̱tam — tri̱shṭugbhi̱r iti̇ tri̱shṭuk-bhi̱ḥ — sa̱mîcî̱ iti̇ — a̱shṭâ̱bhiḥ — a̱shṭâksha̱rety a̱shṭâ-a̱ksha̱râ̱ — sâ̱da̱ya̱ti̱ — janishva.

5. krûrám iva vā́ asyâ etát karoti yát khánaty; apá úpa sṛijaty, ā́po vaí çântā́ḥ, çântā́bhir evā́ 'syai çúcaʊ çam=ayati. sáṃ te vâyúr mâtaríçvâ[1] dadhâtv íty âha, prâ-'ṇó vaí vâyúḥ, prâ-'ṇénai 'vā́ 'syai prâ-'ṇáʊ sáṃ da=dhâti; sáṃ te vâyúr íty âha, tásmâd vâyú-pracyutâ divó vṛíshṭir îrte. tásmai ca devi váshaḍ astu || 1 || tú=bhyam íty âha, sháḍ vā́ ṛitáva, ṛitúshv evá vṛíshṭiṃ da=dhâti, tásmât sárvân ṛitū́n varshati. yád vashaṭ-kuryā́d yâtá-yâmâ 'sya vashaṭ-kâráḥ syâd; yán ná vashaṭ-kuryā́d rákshâʊsi yajnáʊ hanyur; váḍ íty âha, paró-'ksham evá váshaṭ karoti, nā́ 'sya yâtá-yâmâ vashaṭ-kâró bhávati ná yajnáʊ rákshâʊsi ghnanti. sú-jâto jyótishâ sahé 'ty anu-shṭúbhó 'pa nahyaty, anu-shṭúp || 2 || sárvâṇi chán=dâʊsi, chándâʊsi khálu vā́ agnéḥ priyā́ tanū́ḥ, priyáyai 'vaí 'naṃ tanúvâ pári dadhâti; véduko vā́so bhavati yá eváṃ véda vâruṇó vā́ agnír úpa-naddha; úd u tishṭha sv=-adhvaro "rdhvá û shú ṇa[2] ûtáya íti sâvitrī́bhyâm út tishṭhati, savitṛí-prasûta evā́ 'syo "rdhvā́ṃ varuṇa menim

---

5. sambhṛitâm etâṃ yajnabhûmau samâharet. [1] ohne avagraha.
[2] so (û shu ṇa) AW, s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2.

út sṛijati; dvābhyâm, práti-shṭhityai. sá jâtó gárbho asi[3] ‖ 3 ‖ ródasyor íty âhe; 'mé[4] vaí ródasî[5], táyor eshá gárbho yád agnís, tásmâd evám âhā. 'gne cārur ví-bhṛita óshadhîshv[1] íty âha; yadā hỳ etáṃ vi-bháranty átha cāru-taro bhávati[6]. prá mâtṛí-bhyo ádhi[7] kánikradad gâ íty âhaú, 'shadhayo[1] vā asya mâtáras, tābhya evaí 'nam prá cyâvayati. sthiró bhava vîḍv-aṅga íti gardabhá ā sâdayati ‖ 4 ‖ sáṃ nahyaty evaí 'nam etáyâ sthemné. gardabhéna sám bharati, tásmâd gardabháḥ paçûnām bhârabhârí-tamo. gardabhéna sám bharati, tásmâd gardabhó 'py anâ-leçé 'ty anyān paçūn medyaty, ánnaṁ hỳ enenâ 'rkáṁ sam-bháranti. gardabhéna sám bharati, tásmâd gardabhó dvi-rétâḥ sán kánishṭham paçûnām prá jâyate, 'gnír hỳ asya yóniṃ nir-dáhati. pra-jāsu vā eshá etárhy ā-rûḍhaḥ ‖ 5 ‖ sá îçvaráḥ pra-jāḥ çucā pra-dáhaḥ. çivó bhava pra-jābhya íty âha, pra-jābhya evaí 'naṁ çamayati. mānushîbhyas tvám aṅgira íty âha, mânavyò hí pra-jā. mā dyāvâ-pṛithivī abhí çûçuco mā 'ntáriksham mā vánaspátîn[1] íty âhai, 'bhyá evaí 'naṃ lokébhyaḥ çamayati. praí 'tu vâjī kánikradad íty âha, vâjī hỳ eshá. nānadad rāsabhaḥ pátvé 'ti ‖ 6 ‖ âha, rāsabha íti hỳ etám ṛishayó 'vadan. bhárann agním purîshyam íty âhâ, 'gníṁ hỳ eshá bhárati. mā pâdy āyushaḥ puré 'ty âhā, "yur evā 'smin dadhâti; tásmâd gardabháḥ sárvam āyur eti, tásmâd gardabhé purā "yushaḥ prá-mîte bibhyati. vṛíshâ 'gníṃ vṛishaṇam bhárann íty âha, vṛíshâ hỳ eshá, vṛíshâ 'gnír. apāṃ gárbham ‖ 7 ‖ samud-

---

5. [3] so (^{0}o a^{0}) AW, s. P. 12, 3 und Whitney zu 1, 61 pag. 46. 47. [4] s. P. 4, 25. [5] s. P. 4, 17. [6] betont, wegen hi. [7] so (^{0}o a^{0}) AW, s. P. 11, 3.

ríyam[1] íty âhâ, 'pā́ʊ hỳ eshá gárbho yád agnír. ágna ā́ yâhi vîtáya íti vā́ imaú lokaú vỳ aitâm; ágna ā́ yâhi vîtáya íti yád ā́hâ, 'náyor lokáyor vī́-'tyai. prá-cyuto vā́ eshá â-yátanâd ágataḥ prati-shṭhā́ʊ, sá etárhy adhvaryúṃ ca yájamânaṃ ca dhyâyaty; ṛitáʊ satyám íty âhe, 'yáṃ vā́ ṛitám asaú || 8 || satyám, anáyor evaí 'nam práti shṭhâpayati[8] nā́ ''rtim[1] ā́ 'rchaty[9 u. 10] adhvaryúr ná yájamâno. váruṇo vā́ eshá yájamânam abhy aí 'ti yád agnír úpa-naddha; óshadhayaḥ[1] práti gṛihṇîtâ 'gním etám íty âha, çā́ntyai. vy-ásyan víçvâ ámatîr árâtîr íty âha, rákshasâm ápa-hatyai. ni-shī́dan no ápa[7] dur-matíʊ hanad íty âha, práti-shṭhityâ. óshadhayaḥ[1] práti modadhvam || 9 || enam íty âhaú, 'shadhayo vā́ agnér bhâga-dhéyaṃ, tā́bhir evaí 'naʊ sám ardhayati. púshpâ-vatîḥ[11] su-pippalâ íty âha, tásmâd óshadhayaḥ phálaṃ gṛihṇanty. ayáṃ vo gárbha ṛitvíyaḥ pratnáʊ sadhá-stham ā́ 'sadad íty âha, yā́bhya evaí 'nam pra-cyâváyati tā́sv evaí 'nam práti shṭhâpayati[8]. dvā́bhyâm upā́-'vaharati[12], práti-shṭhityai || 10 || astv, anushṭúb, asi, sâdayaty, ā́rûḍhaḥ, pátvé 'ti, gárbham, asaú, modadhvaṃ, dvícatvâriʊçac ca || 5 ||

4, 1, 4, 1-4. — K. 19, 5. — Ç. 6, 4, 3, 3-4-18. — vai | asyâḥ — yâtayâmeti yâta-yâmâ — paroksham iti paraḥ-akshám — anushṭubhety ánu-stubhā́ | upeti — svadhvareti su-adhvara | ûrdhvaḥ | u | sv iti | naḥ — asya | ûrdhvâm — ime iti — rodásî iti — gardabhe | eti — apîti | anâleça ity ánâ-leçe | atîti — hi | prajâ iti pra-jâḥ — hi | eshaḥ — pâdi — purâ | iti — purâ | âyúshaḥ — eti | yâhi | vîtayé | iti | vai | imau — vîtyâ iti vi-ityai — sthâpayati — eti | ṛichati — abhi | eti | eti — nishîdann iti ni-sîdán — pra-

5. [8] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [9] so (ârch°) AW, s. P. 10, 9. [10] unbetont. [11] s. P. 3, 5. [12] als Compositum.

tishṭhityâ iti prati-sthityai — pushpâvatîr iti pushpâ-vatîḥ — eti | asadat — upâvaharatîty upa-avaharati.

6. vârunó vâ agnír úpa-naddho; ví pâjasé 'ti ví sraṁsayati, savitṛí-prasûta evâ 'sya víshûcîm[1] varuṇa-menîm ví sṛijaty. apá úpa sṛijaty, âpo vaí çântâḥ, çântâbhir evâ 'sya çúcaṁ çamayati; tisṛí-bhir úpa sṛijati, tri-vṛíd vâ agnír, yâvân evâ 'gnís tásya çúcaṁ çamayati. mitráḥ saṁ-sṛíjya pṛithivîm íty âha, mitró vaí çivó devânâm, ténai 'vá ‖ 1 ‖ enaṁ sáṁ sṛijati, çântyai. yád grâmyâṇâm pâtrâṇâm kapâlaiḥ saṁ-sṛijéd grâmyâṇi pâtrâṇi çucâ 'rpayed; arma-kapâlaíḥ[2] sáṁ sṛijaty, etâni vâ anupa-jîvanîyâni, tâny evá çucâ 'rpayati. çárkarâbhiḥ sáṁ sṛijati, dhṛityâ, átho çaṁ-tvâyâ. 'jâ-lomaíḥ sáṁ sṛijaty, eshâ vâ agnéḥ priyâ tanûr yád ajâ, priyáyai 'vaí 'naṁ tanúvâ sáṁ sṛijaty átho téjasâ. kṛishṇâ-'jinásya lóma-bhiḥ sám ‖ 2 ‖ sṛijati, yajnó vaí kṛishṇâ-'jinám, yajnénai 'vá yajnáṁ sáṁ sṛijati. rudrâḥ sam-bhṛítya pṛithivîm íty âhai, 'tâ vâ etâṁ devátâ[1] ágre sám abharan, tâbhir evaí 'naṁ sám bharati. makhásya çíro 'sî 'ty âha, yajnó vaí makhás, tásyai 'tác chíro yád ukhâ, tásmâd evám âha. yajnásya padé[3] stha íty âha, yajnásya hy eté[4] ‖ 3 ‖ padé[4], átho práti-shṭhityai. prâ 'nyâbhir[5] yáchaty ánv anyaír mantrayate, mithuna-tvâya. trỳ-uddhiṁ karoti, tráya imé lokâ, eshâṁ lokânâm âptyai. chándo-bhiḥ karoti, vîrỳaṁ vaí chándâṁsi, vîrỳeṇai 'vaí 'nâṁ karoti. yájushâ bílaṁ karoti, vy-âvṛittyâ[6]. íyatîṁ karoti, prajâ-patinâ yajna-mukhéna sám-mitâṁ. dvi-sta-

---

6. ukhâṁ nirmimîta. [1] ohne avagraha. [2] cirakâlaçûnyagrâmabhûmâv avasthitâni purâtanâny armakapâlâni, schol. [3] s. P. 4, 46. [4] s. P. 4, 44. 45. [5] s. P. 7, 16. [6] °vṛityâ (°ai) ACDW.

nấṃ[7] karoti, dyấvâ-pṛithivyór dóhâya; cátu-stanâṃ[7] karoti, paçûnấṃ dóhâyâ; 'shṭấ-stanâṃ karoti, chándasâṃ dóhâya. návâ-'çrim abhi-cárataḥ kuryât, tri-vṛítam evá vájraṁ sam-bhṛítya bhrấtṛivyâya prá harati, stṛítyai. kṛitvấya sá mahíṃ ukhấm íti ní dadhâti, devátâsv[1] evaí 'nâm práti shṭhâpayati ‖ 4 ‖ ténai 'vá, lómabhiḥ sám, eté, abhicárata, éka-viṁçatiç ca ‖ 6 ‖

4, 1, 5, 1-4. — (²Âr. 5, 13. —) K. 19, 5. 6. — Ç. 6, 4, 4, 20 - 5, 2, 21. — arpayet — arpayati — dhṛityai | atho iti — etâḥ | vai — pade iti — ete iti | pade iti | atho iti — tryúddhim iti tri-úddhim — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai — catústanâṃ iti catúḥ-stanâṃ — ashṭâstânâṃ ity ashṭâ-stanâṃ — navâçrim iti navá-açrim — sthâpayati.

7. saptá-bhir dhûpayati; saptá vaí çîrshanyâḥ prâ-'ṇấḥ, çíra etád yajnásya yád ukhấ, çîrshánn evá yajnásya prâ-'ṇấn dadhâti, tásmât saptá çîrshán prâ-'ṇấ. açva-çakéna dhûpayati, prâjâ-patyó vấ áçvaḥ, sayoni-tvấyấ. 'ditis tvé 'ty âhe, 'yáṃ vấ áditir, ádityai 'vấ 'dityâṃ khanaty asyấ ákrûraṃ-kârâya, ná hí sváḥ sváṁ hinásti. devấnâṃ tvâ pátnîr íty âha, devấnâm ‖ 1 ‖ vấ etấm pátnayó 'gre 'kurvan, tấbhir evaí 'nâṃ dadhâti. dhishánâs tvé 'ty âha, vidyấ vaí dhishánâ, vidyấbhir evaí 'nâm abhí 'nddhe[1]. gnấs tvé 'ty âha, chándâṁsi vaí gnấç, chándo-bhir evaí 'nâṁ çrapayati. várûtrayas tvé 'ty âha, hótrâ vaí várûtrayo, hótrâbhir evaí 'nâm pacati. jánayas tvé 'ty âha, devấnâṃ vaí pátnîḥ ‖ 2 ‖ jánayas, tấbhir evaí 'nâm pacati. shaḍ-bhíḥ pacati, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'nâm pacati. dvíḥ pácanty íty âha, tásmâd dvíḥ saṃ-vatsarásya sasyám pacyate. vârunyò ukhấ

6. [7] so ([0]sta[0]) ACDW, s. P. 6, 12. 13 (schol. p. 168). 9, 1.
7. saṃskaroti tâm. [1] [0]mdhe ACDW.

'bhī́-'ddhâ; maitríyó 'pai 'ti, çā́ntyai. devás tvâ savitó 'd vapatv íty âha, savitṛí-prasûta evaí 'nâm bráhmaṇâ devátâbhir[2] úd vapaty. ápadyamânâ pṛithivy ā́çâ díça ā́ pṛiṇa || 3 || íty âha, tásmâd agníḥ sárvâ díçó 'nu ví bhâty. út tishṭha bṛihatī́ bhavo "rdhvā́ tishṭha dhruvā́ tvám íty âha, práti-shṭhityâ. asurỳam[3] pā́tram ánâ-chṛiṇṇam, ā́ chṛiṇatti deva-trā́ 'kar; ajă-kshîréṇā́ " chṛiṇatti[4], paramáṃ vā́ etát páyo yád ajă-kshîrám, paraméṇai 'vaí 'nam páyasā́ " chṛiṇatti[4]; yájushâ, vy-ā́vṛittyai[5]; chándo-bhir ā́ chṛiṇatti[4], chándo-bhir vā́ eshā́ kriyate, chándo-bhir evá chándâ◡sy ā́ chṛiṇatti[4] || 4 || âha devā́nâṃ, vaí pátnîḥ, pṛiṇai, 'shā́, sháṭ ca || 7 ||

4, 1, 6, 1-3. — K. 19, 6. 7. — Ç. 6, 5, 3, 8 - 4, 17. — adityâ | e̱va | adityâm — agrè | a̱ku̱rva̱n — vi̱dyâḥ | vai | dhi̱shaṇā́ḥ — hotrā́ḥ — vâ̱ru̱ṇî — a̱bhîddhety a̱bhi-i̱ddhâ̱ | mai̱triyā́ | upeti | e̱ti̱ — pṛi̱thi̱vi̱ | âçā́ḥ — sarvā́ḥ — anú | vîti — bha̱va̱ | û̱rdhvâ — pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ | a̱su̱ryàm — de̱va̱treti deva-trâ | a̱ka̱ḥ.

8. éka-vi◡çatyâ mā́shaiḥ purusha-çîrshám áchai 'ty; amedhyā́ vaí mā́shâ amedhyám purusha-çîrshám, amedhyaír evā́ 'syâ 'medhyáṃ nir-avadā́ya médhyaṃ kṛitvā́ " haraty; éka-vi◡çatir bhavanty, eka-vi◡çó vaí púrushaḥ, púrushasyā́ "ptyai. vỳ-ṛiddhaṃ vā́ etát prâ-'ṇaír amedhyáṃ yát purusha-çîrsháu; sapta-dhā́ ví-triṇṇâṃ valmîka-vapā́m práti ní dadhâti, saptá vaí çîrshaṇỳâḥ prâ-'ṇā́ḥ, prâ-'ṇaír evaí 'nat sám ardhayati, medhya-tvā́ya. yā́vantaḥ[1] || 1 || vaí mṛityú-bandhavas téshâṃ yamá ā́dhi-patyam párî 'yâya; yama-gâthā́bhiḥ pári gâyati, yamā́d evaí 'nad vṛiñkte[2].

---

7. [2] ohne avagraha. [3] asûryàṃ W. [4] cch⁰ W, s. P. 14, 8. [5] ⁰vṛityai ACDW.

8. paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] ⁰ñte AC. D (das erste Mal).

tisṛí-bhiḥ pári gâyati, tráya imé lokấ, ebhyá evaí 'nal lokébhyo vṛiṅkte[2]; tásmâd gấyate ná déyaṃ, gấthâ hí tád vṛiṅktè[2]. 'gní-bhyaḥ paçűn ấ labhate, kấmâ vấ agnáyaḥ, kấmân evấ 'va runddhe[3]. yát paçűn nấ "-lábhetấ 'nava-ruddhâ asya ‖ 2 ‖ paçávaḥ syur, yát páryagni-kṛitân ut-sṛijéd yajna-veçasáṃ kuryâd, yát saʊ-sthâpáyed yâtá-yâmâni çîrshấṇi syur; yát paçűn â-lábhate ténai 'vá paçűn áva runddhe[3], yát páryagni-kṛitân ut-sṛijáti çîrshṇấm áyâtayâma-tvâya; prâjâ-patyéna sáʊ sthâpayati yajnó vaí prajấ-patir yajná evá yajnám práti shṭhâpayati[4]. prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, sá riricânò 'manyata, sá etấ â-prîr apaçyat, tấbhir vaí sá mukhatáḥ[1] ‖ 3 ‖ âtmấnam ấ 'prîṇîta; yád etấ â-príyo bhávanti, yajnó vaí prajấ-patir, yajnám evaí 'tấbhir mukhatá ấ prîṇâty. áparimita-chandaso bhavanty, ápari-mitaḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyâ; ûnâ-'tiriktấ mithunấḥ, prá-jâtyai; lomaçáṃ vaí nấmai 'tác chándaḥ prajấ-pateḥ, paçávo lomaçấḥ, paçűn evấ 'va runddhe[3]; sárvâṇi vấ etấ rûpấṇi, sárvâṇi rûpấṇy agnaú cítye kriyante, tásmâd etấ agnéç cítyasya ‖ 4 ‖ bhavanty. éka-vioçatiʊ sâm-idhenîr ánv âha, rúg vấ eka-vioçó rúcam evá gachaty, átho prati-shṭhấm evá prati-shṭhấ hỳ eka-vioçáç; cátur-vioçatim ánv âha, cátur-vioçatir ardha-mâsấḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarò 'gnír vaiçvânaráḥ[1], sâ-'kshấd evá vaiçvânarám[1] áva runddhe; párâcîr[1] ánv âha, párâñ[1] iva hí suvar-gó lokáḥ. sámâs tvâ 'gna ṛitávo vardhayantv íty âha, sámâbhir evấ 'gníṃ vardhayati[5] ‖ 5 ‖ ṛitú-bhiḥ saṃ-vatsaráṃ. víçvâ ấ bhâhi pra-díçaḥ pṛithivyấ íty âha, tásmâd agníḥ sárvâ díçó 'nu ví bhâti. práty auhatâm açvínâ mṛityúm asmâd íty âha,

8. [3] °mdhe ACDW. [4] so (shṭh°).AW, s. P. 6, 4. [5] unbetont.

mṛityúm evấ 'smâd ápa nudaty. úd vayám támasas párí[6] 'ty âha, pâpmấ vaí támaḥ, pâpmấnam evấ 'smâd ápa hanty. áganma jyótir ut-tamám íty âhâ, 'saú vấ âdityó jyótir ut-tamám, âdityásyai 'vá sấyujyaṃ[1] gachati. ná saṃ-vatsarás tishṭhati nấ 'sya çrís tishṭhati yásyai 'tấḥ kriyánte. jyótishmatîm[1] ut-tamấm ánv âha, jyótir evấ 'smâ upárishṭâd[1] dadhâti, suvar-gásya lokásyấ 'nu-khyâtyai || 6 || yấvanto, 'sya, mukhatáç, cítyasya, vardhayaty, âdityò, 'shṭấvi○çatiç ca ||8||

4, 1, 7, 1-4. — K. 19, 8. 20, 8. — achà | eti | amedhyâḥ — kṛitvâ | eti | harati — prati | nîti | dadhâti — gâthâ | hi — kâmâḥ | vai — yajne | eva — sthâpayati — amanyata — eti | aprîṇîta — âptyai | ûnâtiriktâ ity ûna-atiriktâḥ — atho iti — tvâ | agne — sarvâḥ | diçaḥ | anú | vîti — tamàsaḥ | parîti.

9. shaḍ-bhír dîkshayati, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'naṃ dîkshayati. saptá-bhir dîkshayati, saptá chándâ○si, chándo-bhir evaí 'naṃ dîkshayati. víçve devásya netúr íty anu-shṭúbho 't-tamáyâ juhoti, vấg vấ anu-shṭúp, tásmât prâ-'ṇấnâṃ vấg ut-tamaí. 'kasmâd akshárâd ánâptam prathamám padáṃ, tásmâd yád vâcó 'nâptaṃ tán manushyâ úpa jîvanti; pûrṇáyâ juhoti, pûrṇá iva hí prajấ-patiḥ || 1 || prajấ-pater ấptyai; nỳ-ûnayâ juhoti, nỳ-ûnâd dhí prajấ-patiḥ pra-jấ ásṛijata, pra-jấnâ○ sṛíshṭyai. yád arcíshi pra-vṛiñjyấd bhûtám áva rundhîta, yád áṅgâreshu bhavishyád; áṅgâreshu prá vṛiṇakti, bhavishyád evấ 'va runddhe[1], bhavishyád dhí bhûyo bhûtấd; dvấbhyâm prá vṛiṇakti, dvi-pấd yájamânaḥ, práti-shṭhityai. bráhmaṇâ vấ eshấ yájushâ sám-bhṛitâ yád ukhấ; sấ yád bhídyetấ[2]

8. [6] so (°s p°) AW, s. P. 8, 24.
9. vahner ukhyasya janiḥ. [1] °mdhe ACDW. [2] Wurzel betont.

"rtim[3] ā 'rchet[4] || 2 || yájamâno hanyétâ 'sya yajnó; mítrai 'tấm ukhấṃ tapé 'ty âha, bráhma vaí mitró, bráhmann evaí 'nâm práti shṭhâpayati[5], nấ "rtim[3] ấ 'rchati[4] yájamâno nấ 'sya yajnó hanyate; yádi bhídyeta[2] taír evá kapấlaiḥ sáʊ sṛijet, saí 'vá tátaḥ prấyaçcittir[3]. yó gatá-çrîḥ syấn mathitvấ tásyấ 'va dadhyâd, bhûtó vấ eshá, sá svấṃ || 3 || devátâm[3] úpai 'ti. yó bhūti-kâmaḥ syấd yá ukhấyai sam-bhávet sá evá tásya syâd, áto hy eshá sam-bhávaty, eshá vaí svayam-bhūr nấma, bhávaty evá. yáṃ kâmáyeta: bhrấtṛivyam asmai janayeyam íty anyátas[3] tásyâ "-hṛítyấ 'va dadhyât, sâ-'kshấd evấ 'smai bhrấtṛivyaṃ janayaty. ambarîshâd[3] ánna-kâmasyấ 'va dadhyâd, ambarîshe vấ ánnam bhriyate, sá-yony evấ 'nnam || 4 || áva runddhe[1]. múñjân áva dadhâty, ūrg vaí múñjâ, ūrjam evấ 'smâ ápi dadhâty. agnír devébhyo nílâyata[3], sá krumukám[6] prấ 'viçat; krumukám áva dadhâti, yád evấ 'sya tátra ny-aktaṃ tád evấ 'va runddha[1]. ấjyena sáṃ yauty; etád vấ agnéḥ priyáṃ dhấma yád ấjyam, priyé-ṇai 'vaí 'naṃ dhấmnâ sám ardhayaty átho téjasâ || 5 || vaíkaṃkatîm[3] ấ dadhâti, bhấ evấ 'va runddhe[1]. çamî-máyîm ấ dadhâti, çấntyai. sī́da tvám mâtúr asyấ upá-stha íti tisṛí-bhir jâtám úpa tishṭhate, tráya imé lokấ, eshv evá lokéshv â-vídaṃ gachaty, átho prâ-'ṇấn evấ "tmán dhatte || 6 || prajấpatir, ṛichet, svấm, evấ 'nnaṃ, téjasâ, cá-tustriʊçac ca || 9 ||

4, 1, 9, 1-3. — K. 19, 10. — Ç. 6, 6, 1, 15 - 3, 4. 7, 3, 15. 16. — viçvè | devasyà — vâcaḥ | anấptam — nyūnayeti ni-ūnayâ — bhidyéta | ârtim | eti | ṛichet — sthâpayati — eti | ṛichati — vai | eshaḥ | saḥ — sayonîti sa-yoni — atho iti.

---

9. [3] ohne avagraha. [4] so (ârch°) AW, s. P. 10, 9. [5] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [6] so ADW, kramu° C; krumukam alpaṃ kâshṭhaça-kalam, schol.

10. ná ha sma vaí purấ 'gnír áparaçu-vṛiknaṃ dah=ati, tád asmai Pra-yogá evá 'rshir asvadayad; yád agne yấni kấni cé 'ti sam-ídham ấ dadhâty, áparaçu-vṛiknam evấ 'smai svadayati, sárvam asmai svadate yá evấṃ vé=daú. "dumbarîm[1] ấ dadhâty, ŭrg vấ udumbára[1], ŭrjam evấ 'smâ ápi dadhâti. prajấ-patir agním asṛijata, táu sṛishṭáu rákshâusi || 1 || ajighâusant, sá etád râksho-ghnám apaçyat, téna vaí sá rákshâusy ápâ 'hata; yád râksho=-ghnám bhávaty agnér evá téna jâtấd rákshâusy ápa hanty. âçvatthîm[1] ấ dadhâty, açvatthó[1] vaí vánaspátînâu[1] sa=patna-sâhó ví-jityai. vaíkaṅkatîm[1] ấ dadhâti, bhấ evấ 'va runddhe[2]. çamî-máyîm ấ dadhâti, çấntyai. sáu=-çitam me bráhmó 'd eshâm bâhŭ[3] atiram íty ut=-tamé[4] aúdumbarî[1 u. 4] || 2 || vâcayati, bráhmaṇai 'vá kshatráu sáu çyati[5] kshatréṇa bráhma, tásmâd brâhmaṇó râjanỳa-vân áty anyám brâhmaṇáṃ tásmâd râjanỳo brâhmaṇá-vân áty anyáu râjanỳam. mṛityúr vấ eshá yád agnír, amṛítau hiraṇyau; rukmám ántaram práti muñcate, 'mṛítam evá mṛityór antár dhatta; ékaviuçati-nirbâdho bhavaty, éka=-viuçatir vaí deva-lokấ dvấdaça[1] mấsâḥ páñca 'rtávas tráya imé lokấ asấv âdityáḥ || 3 || eka-viuçá etấvanto[1] vaí deva-lokấs, tébhya evá bhrấtṛivyam antár eti; nir-bâ=dhair vaí devấ ásurân nirbâdhè 'kurvata, tán nir-bâdhấnâṃ nirbâdha-tvám, nir-bâdhî bhavati, bhrấtṛivyân evá nir-bâdhé kurute. sâvitriyấ práti muñcate, prá-sûtyai; náktoshấsé[1] 'ty út-tarayâ, 'ho-râtrấbhyâm evaí 'nam úd yachate. devấ agníṃ dhârayan draviṇo-dấ íty âha, prâ-'ṇấ vaí devấ draviṇo-dấ, aho-râtrấbhyâm evaí 'nam ud-yátya || 4 || prâ=

10. ukhyam dadhîta. [1] ohne avagraha. [2] °mdhe ACDW. [3] s. P. 4, 5. [4] s. P. 4, 52. [5] unbetont.

-'naír dàdhârâ. "sînaḥ práti muñcate, tásmâd ásînâḥ pra--jâḥ prá jâyante. kṛishṇâ-'jinám út-taram, téjo vaí hiraṇyam bráhma kṛishṇâ-'jinám, téjasâ cai 'vaí 'nam bráhmaṇâ co 'bhayátaḥ[1] pári gṛihṇâti. sháḍ-udyâmaᵕ çikỳam bhavati, sháḍ vâ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'nam úd yachate; yád dvâdaço-'dyâmaᵕ saṃ-vatsaréṇai 'vá; mauñjám bhavaty, ûrg vaí múñjâ, ûrjai 'vaí 'naᵕ sám ardhayati. su--parṇò 'si[6] garútmân[1] íty áve "kshate, rûpám evâ 'syai 'tán mahimânam vy-ácashṭe[7]. dívaṃ gacha súvaḥ paté 'ty âha, suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati ‖ 5 ‖ rákshâᵕsy, aúdumbarî, âdityá, udyátya, sáṃ, cáturviᵕçatiç ca ‖ 10 ‖

4, 1, 10, 1-5. — K. 19, 10. 11. — Ç. 6, 6, 3, 5 - 7, 2, 6. — râ-kshoghnam iti râkshaḥ-ghnam[8] — bâhû iti — uttame ity út-tame | audúmbarî iti — sam iti | çyati — muñcate | amṛitàm — devaloká iti deva-lokâḥ — nirbâdha iti niḥ--bâdhe | akurvata — sâvitriyâ — prâṇâ iti pra-aṇâḥ | vai | devâḥ — dâdhâra — vyâcashṭa iti vi-âcashṭe.

11. [a] sám-iddho añján[1] kṛídaram matînâṃ ghṛitám agne mádhu-mat pínvamânaḥ | vâjî váhan vâjínaṃ jâta-vedo devânâṃ vakshi priyám â sadhá-stham ‖ [b] ghṛiténá 'ñjánt sám pathó deva-yânân pra-jânán vâjy ápy etu devân | ánu tvâ sapte pra-díçaḥ sacantâᵕ sva-dhâm asmaí yájamânâya dhehi ‖ [c] îḍyaç cá 'si vándyaç ca vâjinn âçúç cá 'si médhyaç ca sapte | agnísh ṭvâ[2] ‖ 1 ‖ devaír vásu-bhiḥ sa--jóshâḥ prîtám váhnim vahatu jâtá-vedâḥ ‖ [d] stîrnám barhíḥ su-shṭárîmâ[3 u. 4] jushâṇó 'rú pṛithú práthamânam pṛithi-

---

10. [6] so ([0]o ') AW, s. P. 12, 2. [7] als Compositum. [8] zu n (nicht ṇ) s. P. 13, 15.

11. açvasyâ "priyaḥ (açvamedhâkhyakâṇḍe tâḥ viniyuktâḥ sphuṭe çrutam | adhyetum anuvâko 'tra prokta utkṛishyatâṃ tataḥ ‖); dieser anuvâka gehört zu den drei, welche zusammen daharapṛishṭham heiſsen, s. Ind. Stud. 3, 383. [1] so ([0]o a[0]) AW, s. P. 11, 16. [2] so ([0]sh ṭ[0]) AW, s. P. 6, 5. [3] so (sushṭ[0]) ACDW, s. P. 6, 13. [4] so ([0]â) AW, s. P. 3, 10.

vyắm | devébhir yuktám áditiḥ sa-jóshâḥ syonáṃ kṛiṇvânắ suvité[5] dadhâtu || [e] etắ u vaḥ su-bhágâ viçvá-rûpâ ví pákṣho-bhiḥ çráyamâṇâ úd ắtaiḥ[6] | ṛishvắḥ satîḥ kaváshaḥ[7] çúmbhamânâ dvắro devîḥ su-prâyaṇắ bhavantu || [f] antarắ mitrắ-váruṇâ cárantî[8] múkhaṃ yajnắnâm abhí saṃ-vidâné[9 u. 8] | ushắsâ[10] vâm || 2 || su-hiraṇyé[8] su-çilpé[8] ṛitásya yónâv ihá sâdayâmi || [g] prathamắ vâ sa-rathínâ su-várṇâ devaú páçyantau bhúvanâni víçvâ | ápiprayaṃ códanâ vâm mímânâ hótârâ jyótiḥ pra-díçâ diçántâ || [h] âdityaír no bhắratî vashṭu yajnáṃ sárasvatî[5] sahá rudraír na âvît | íḍó 'pa-hûtâ vásu-bhiḥ sa-jóshâ yajnáṃ no devîr amṛíteshu dhatta || [i] tváshtâ vîrắṃ devá-kâmaṃ jajâna tváshṭur árvâ jâyata âçúr áçvaḥ || 3 || tváshṭe 'dáṃ víçvam bhúvanaṃ jajâna bahóḥ kartắram ihá yakshi hotaḥ || [k] áçvo ghṛiténa tmányâ sám-akta úpa devắ ṛitu-çáḥ[11] pắtha etu | vánaspátir[5] deva-lokám pra-jânánn agnínâ havyắ svaditắni vakshat || [l] prajắ-pates tápasâ vâvṛidhânâḥ sadyó[5] jâtó dadhishe yajnám agne | svắhâ-kṛitena havíshâ puro-gâ yâhí sâdhyắ[12] havír adantu devắḥ || 4 || agníṣh ṭvâ, vâm, áçvo, dvícatvârio çac ca ||11||

K. Aç. 6, 2. — Vs. 29, 1-11. Ç. 13, 2, 2, 14. — vâjî | apîti — asi — asi — sushtarîmeti su-starîma[3] | jushâṇâ — subhagâ iti su-bhagâḥ | viçvarûpâ iti viçva-rûpâḥ — kavashâḥ[7] | çumbhámânâḥ — suprâyaṇâ iti su-prâyaṇâḥ — carántî iti — abhîti | saṃvidâne iti saṃ-vidâne — suhiraṇye iti su-hiraṇye | suçilpe iti su-çilpe — sajoshâ iti sa-joshắḥ — jâyate — upeti | devân — purogâ iti puraḥ-gắḥ — sâdhyâ[12].

---

11. [5] ohne avagraha. [6] so ADW, ắttaiḥ C. [7] so ACDW, für kavashyaḥ! ebenso Vs. Das im Pet. W. benutzte Mspt. liest: kaváyaḥ, s. daselbst vol. II, 182; so auch K., und D prima manu. kavashaḥ kavâṭaiḥ (!), schol. [8] s. P. 4, 20. [9] s. schol. zu P. 6, 9 p. 165. [10] ushắsâ C. [11] so (âo) AW, s. P. 9, 22. [12] ohne visarga D, so auch Vs.; aber schol.: sâdhyâ asmâbhiḥ sâdhanîyâḥ pûjanîyâḥ. S. IV, 3, 4, 1.

sâvitrâṇi, vy-ṛiddham, út krâma, devásya khanati, krûrâṃ, vâruṇáḥ, saptábhir, ékaviṃçatyâ, shaḍbhír, ná ha sma, sámiddho añjánn, ékâdaça ‖ 11 ‖

sâvitrâṇy (1, 1), útkrâma (3, 1), krûrâṃ (5, 1), vâruṇáḥ (6, 1), paçávaḥ syur (8, 3), ná ha sma (10, 1), náva pañcâçát* ‖ 59 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ pañcamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. víshṇu-mukhâ vaí devâç chándo-bhir imâṅ lokân[1] anapa-jayyám abhy ajayan; yád vishṇu-kramân krámate víshṇur evá bhûtvâ yájamânaç chándo-bhir imâṅ lokân[1] anapa-jayyám abhí jayati; víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hé 'ty âha, gâyatrî vaí pṛithivî, traishṭubham[2] antárikshaṃ[2], jâgatî dyaúr, ânu-shṭubhîr díçaç, chándo-bhir evé 'mâṅ lokân[1] yathâ-pûrvám abhí jayati. prajâ-patir agním asṛijata, sò 'smât sṛishṭáḥ ‖ 1 ‖ párâñ[2] ait; tám etáyâ 'nv aid: ákrandad íti, táyâ vaí sò 'gnéḥ priyáṃ dhâmâ 'vâ 'runddha[3]; yád etâm anv-âhâ 'gnér evaí 'táyâ priyáṃ dhâmâ 'va runddha[3]. îçvaró vâ eshá párâñ[2] pra-dágho yó vishṇu-kramân krámate; catasṛí-bhir â vartate, catvâri chándâṃsi, chándâṃsi khálu vâ agnéḥ priyâ tanûḥ, priyâm evâ 'sya tanúvam abhí ‖ 2 ‖ pary-âvartate[4]; dakshiṇâ pary-âvartate[4], svám evá vîryam ánu pary-âvartate[4], tásmâd dákshiṇo 'rdha âtmáno vîryâvat-taró; 'tho âdityásyai 'vâ "-vṛítam ánu pary-âvartate[4]. Çúnaḥçépam[2] Âjî-gartim[2] váruṇo 'gṛihṇât, sá etâṃ vâruṇîm apaçyat, táyâ vaí sá âtmânam varuṇa-pâçâd amuñcad, váruṇo vâ etám gṛihṇâti yá ukhâm prati-muñcáta; úd ut-tamâm va-

* als zwei Wörter ACDW.

2, 1-10. cityupakramaḥ; 1. âsandyâṃ vahnyavasthitiḥ, vâtsapreṇa 'py upasthânam. [1] °nlo° A. [2] ohne avagraha. [3] °mdh° ACDW. [4] als Compositum.

ruṇa pâçam asmád íty âhâ, "tmânam evaí 'táyâ || 3 || varuṇa-pâçân muñcaty. ấ tvâ 'hârsham íty âhấ, " hy enaṁ hárati. dhruvás tishṭhấ 'vi-câcalir íty âha, práti-shṭhityai. víças tvâ sárvâ vâñchantv íty âha, viçaí 'vaí 'naṁ sám ardhayaty. asmín râshṭrám ádhi çrayé 'ty âha, râshṭrám evấ 'smin dhruvám akar; yáṃ kâmáyeta: râshṭráṁ syâd íti tám mánasâ dhyâyed, râshṭrám evá bhavati || 4 || ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthâd[5] íty âhấ, 'gram evaí 'naṁ samânânâṃ[2] karoti. nir-jagmivân támasa íty âha, táma evấ 'smâd ápa hanti. jyótishấ " 'gâd íty âha, jyótir evấ 'smin dadhâti. catasṛí-bhiḥ sâdayati, catvâri chándâṁsi, chándo-bhir evấ; 'ti-chandaso 't-tamáyâ, várshma vấ eshấ chándasâṃ yád áti-chandâ, várshmai 'vaí 'naṁ samânânâṃ[2] karoti; sád-vatî || 5 || bhavati, sat-tvám[6] evaí 'naṃ gamayati. vâtsa-préṇó 'pa tishṭhata, eténa vaí Vatsa-prîr Bhâlandanò[2] 'gnéḥ priyáṃ dhâmấ 'vâ 'runddhâ[3], 'gnér evaí 'téna priyáṃ dhâmấ 'va runddha[3]; ekâdaçám[2] bhavaty, eka-dhaí 'vá yájamâne vîryaṃ dadhâti. stómena vaí devấ asmín lokấ ârdhnuvan[7] chándo-bhir[8] amúshmint; stómasye 'va khálu vấ etád rûpáṃ yád vâtsa-práṃ; yád vâtsa-préṇo 'pa-tíshṭhate || 6 || imám evá téna lokám abhí jayati, yád vishṇu-kramân krámate 'múm evá taír lokám abhí jayati. pûrvedyúḥ[2] prá krâmaty[7] uttaredyúr[2] úpa tishṭhate; tásmâd yóge 'nyâsâm pra-jânâm mánaḥ kshéme 'nyâsâṃ, tásmâd yâyâvaráḥ[9] kshemyásye "çe, tásmâd yâyâvaráḥ[9] kshemyám adhy-ávasyati[4]. mushṭî[10] karoti, vâcaṃ

I. [5] so ([0]o a[0]) AW, s. P. II, 3 und Whitney zu P. II, 8 p. 265 (s. IV, 2, 1, 4). [6] satvaṃ AW, und CD vor iti. [7] unbetont. [8] [0]nch[0] AW, s. P. 5, 24. [9] so (yâyâ[0]) ADW, yayâ[0] C., prayâṇaçîlaḥ purushaḥ. [10] s. P. 4, 12.

yachati, yajnásya dhrityai || 7 || sṛishṭò, 'bhy, ètáyâ, bhavati, sád-vaty, upatíshṭhate, dvícatvâriꣳçac ca || 1 ||

4, 2, 1, 1 - 2, 4. — K. 19, 11. — Ç. 6, 7, 2, 10 - 4, 15. — vishṇú-mukhâ iti vishṇú-mukhâḥ — saḥ | asmât — aveti | aruṃdha — aveti | ruṃdhe — abhîti | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate | dakshiṇâ | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate — anv iti | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate — vîryâvattara iti vîryâvat-taraḥ | atho iti — anv iti | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate — agriḥṇât — pratimuñcata iti prati-muñcatè — varuṇapâçâd iti varuṇa-pâçât — tvâ | ahârsham — eti | hi — tishṭha | avicâcalir ity avi-câcaliḥ — sarvâḥ — akaḥ — jyotishâ | eti | agât — atichandâ ity ati-chandâḥ | varshmà | eva — satvam iti sat-tvam — tishṭhate — aveti | aruṃdha — ruṃdhe — asmin | loke | ârdhnuvan — preti | krâmati — yogè | anyâsâm — kshemè | anyâsâm — adhyavàsyatîty ádhi-avà-syati | mushṭî iti.

2. ánna-paté 'nnasya[1] no dehî 'ty âhâ, 'gnír vâ ánna-patiḥ, sá evâ 'smâ ánnam prá yachaty; anamîvásya çushmíṇa íty âhâ, 'yakshmásyé 'ti vâvaí[2] 'tád âha. prá pra-dâtâraṃ târisha ûrjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pada íty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâsta. úd u tvâ víçve devâ íty âha, prâ-'ṇâ vaí víçve devâḥ || 1 || prâ-'ṇair evaí 'nam úd yachaté; 'gne bhárantu cítti-bhir íty âha, yásmâ evaí 'naṃ cittâyo 'd-yáchate ténai 'vaí 'naꣳ sám ardhayati. catasṛí-bhir â sâdayati, catvâri chándâꣳsi, chándo-bhir evâ; 'ti-chandaso 't-tamáyâ, várshma vâ eshâ chándasâṃ yád áti-chandâ, várshmai 'vaí 'naꣳ samânânâṃ[2] karoti; sád-vatî bhavati, sat-tvám[3] evaí 'naṃ gamayati. pré 'd agne jyótishmân[1] || 2 || yâhî 'ty âha, jyótir evâ 'smin dadhâti tanúvâ vâ eshá hinasti yáꣳ

---

2. ukhyanayanam. [1] so (°e ') AW, s. P. 12, 8. 1, 61. [2] ohne avagraha. [3] satvam ACDW.

hinásti; mấ hiʊsîs tanúvâ pra-jấ íty âha, pra-jấbhya evaí 'naʊ çamayati. rákshâʊsi vấ etád yajnáʊ sacante yád ána ut-sárjaty; ákrandad íty ánv âha, rákshasâm ápa-hatyâ. ánasâ vahanty, ápa-citim evấ 'smin dadhâti, tásmâd anasvî[2] ca rathî́ cấ 'tithînâm ápacita-tamau || 3 || ápaciti-mân bhavati yá evấṃ véda. sam-ídhâ 'gníṃ duvasyaté 'ti ghṛitâ-'nushiktấm ava-sité sam-ídham ấ dadhâti, yáthấ 'tithaya ấ-gatâya sarpíshvad[2] âtithyáṃ kriyáte tâdṛíg[2] evá tád; gâyatriyấ brâhmaṇásya gâyatró hí brâhmaṇás, trishṭúbhâ[2] râjanyasya traíshṭubho[2] hí râjanyò. 'p-sú bhásma prá veçayaty, apsú-yonir vấ agníḥ, svấm evaí 'naṃ yónim gamayati; tisrí-bhiḥ prá veçayati, tri-vṛíd vaí || 4 || agnír, yấvân evấ 'gnís tám prati-shṭhấṃ gamayati, párâ vấ eshò 'gníṃ vapati yò 'p-sú bhásma pra-veçáyati. jyótishmatîbhyâm[2] áva dadhâti, jyótir evấ 'smin dadhâti, dvấbhyâm práti-shṭhityai; párâ vấ eshá pra-jấm paçún vapati yò 'p-sú bhásma pra-veçáyati. púnar ûrjấ sahá rayyé 'ti púnar ud-aíti[4], pra-jấm evá paçún âtmán dhatte. púnas tvâ "dityấḥ || 5 || rudrấ vásavaḥ sám indhatâm íty âhai, 'tấ vấ etáṃ devátâ ágre sám aindhata, tấbhir evaí 'naʊ sám inddhe[5]. bódhâ[6] sá bodhî́ 'ty úpa tishṭhate, bodháyaty evaí 'naṃ, tásmât suptvấ pra-jấḥ prá budhyante. yathâ-sthânám úpa tishṭhate, tásmâd yathâ-sthânám paçávaḥ púnar é-'tyó 'pa tishṭhante || 6 || vaí víçve devấ, jyótishmân, ápacitatamau, trivṛíd vấ, âdityấ, dvícatvâriʊçac ca || 2 ||

4, 2, 3, 1-4. — K. 19, 12. — Ç. 6, 2, 1, 6 - 2, 9. — annâsya — asmai — catúshpada iti catúḥ-pade — çâste — prâṇâ iti pra-ânâḥ — yasmai — atichandâ ity ati-chandâḥ — satvam iti sat-tvam — apâhatyâ ity apá-hatyai — atithaye

2. [4] als Compositum. [5] imdhe ACDW. [6] so (°â) AW, s. P. 3, 8.

— sarpishvât — gâyatriyâ — udaitîty út-aiti — âdityâḥ | rudrâḥ — etâḥ | vai — bodhâ — etyety â-ityâ.

3. yâvatî[1] vai pṛithivî tásyai yamá ádhi-patyam párî 'yâya; yó vai yamáṃ deva-yájanam asyâ ánir-yâcyâ 'gníṃ cinuté yamáyai 'naṃ sá cinuté; 'pe 'té 'ty adhy-ávasâ-yayati[2], yamám evá deva-yájanam asyai nir-yâcyâ "tmáne 'gníṃ cinuta. ishv-agréṇa vâ asyâ ánâ-mṛitam ichánto nâ 'vindan, té devâ etád yájur apaçyann: ápe 'té ti; yád eténâ 'dhy-avasâyáyati ‖ 1 ‖ ánâ-mṛita evâ 'gníṃ cinuta. úd dhanti, yád evâ 'syâ amedhyáṃ tád ápa hanty. apó 'vo 'kshati, çántyai. síkatâ ní vapaty, etád vâ agnér vaiç-vânarásya[1] rûpáṃ, rûpéṇai 'vá vaiçvânarám áva runddha[3].

ûshân ní vapati; púshṭir vâ eshâ pra-jánanaṃ yád ûshâḥ, púshṭyâm evá pra-jánane 'gníṃ cinuté, 'tho saṃ-jnâna evá, saṃ-jnânaṃ hy etát ‖ 2 ‖ paçûnâṃ yád ûshâ; dyâvâ-pṛi-thivî sahâ "stâṃ, té[4] vi-yatî[4] abrûtâm: ástv evá nau sahá yajníyam íti, yád amúshyâ yajníyam âsît tád asyâm ada-dhât tá ûshâ abhavan, yád asyâ yajníyam âsît tád amúshyâm adadhât tád adáç candrámasi[1] kṛishṇám, ûshân ni-vápann adó dhyâyed dyâvâ-pṛithivyór evá yajníye 'gníṃ cinute. 'yáṃ só agnír[5] íti Viçvâ-mitrasya[6] ‖ 3 ‖ sû-'ktám bhavaty, eténa vai Viçvâ-mitro[6] 'gnéḥ priyáṃ dhâmâ 'vâ runddhâ[3], 'gnér evai 'téna priyáṃ dhâmâ 'va runddhe[3]. chándo-bhir vai devâḥ suvar-gáṃ lokám âyan, cátasraḥ[7] prâcîr[1] úpa dadhâti, catvâri chándâṃsi, chándo-bhir evá tád yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti; téshâṃ suvar-gáṃ lokáṃ yatâṃ díçaḥ sám avlîyanta, té dvé[8] pu-

---

3. gârhapatyaṃ cinoti. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum. [3] mdh⁰ ACDW. [4] s. P. 4, 52. [5] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 12, 8 (Whitney p. 265; s. IV, 2, 4, 2). [6] s. P. 3, 5. [7] ⁰nc⁰ A, ⁰ṃ c⁰ W, s. P. 5, 21. 24. [8] s. P. 4, 49.

rástât[1] samī́cî[1 u. 9] úpâ 'dadhata[10] dvé[8] || 4 || paçcā́t samī́cî[1 u. 9], tā́bhir vaí té díço 'dṛiʊhan; yád dvé[8] purástât[1] samī́cî[1 u. 9] upa-dádhâti dvé[8] paçcā́t samī́cî[1 u. 9], diçā́ṃ ví-dhṛityâ; átho paçávo vaí chándâʊsi, paçū́n evā́ 'smai samī́co[1] dadhâty. ashṭā́v úpa dadhâty, ashṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrò 'gnír yā́vân[1] evā́ 'gnís táṃ cinute; 'shṭā́v úpa dadhâty, ashṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrī́ suvar-gáṃ lokám áñjasâ veda, suvar-gásya lokásya || 5 || prá-jnâtyai; tráyo-daça lokam-pṛiṇā́ úpa dadhâty; éka-viʊçatiḥ sám padyante, prati-shṭhā́ vā́ eka-viʊçáḥ prati-shṭhā́ gā́rha-patya, eka-viʊçásyai 'vá prati-shṭhā́ṃ gā́rha-patyam ánu práti tishṭhati; práty agníṃ cikyânás tishṭhati yá eváṃ véda. páñca-citîkaṃ cinvîta prathamáṃ cinvânáḥ, pā́ñkto[11] yajnáḥ, pā́ñktâḥ[11] paçávo, yajnám evá paçū́n áva runddhe[3]; trí-citîkaṃ cinvîta dvitī́yaṃ cinvânás, tráya imé lokā́, eshv̀ evá lokéshu || 6 || práti tishṭhaty; éka-citîkaṃ cinvîta tṛitī́yaṃ cinvâná, eka-dhā́ vaí suvar-gó loká, eka-vṛítai 'vá suvar-gáṃ lokám eti. púrîsheṇâ 'bhỳ ûhati, tásmân mâʊsénā́ 'sthi channáṃ; ná duç-cármâ bhavati yá eváṃ véda. páñca cítayo bhavanti, pañcá-bhiḥ púrîshair[12] abhỳ ûhati, dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jy evā́ 'nnā́-'dye práti tishṭhati || 7 || adhyavasâyáyati, hy ètád, Viçvā́mitrasyâ, 'dadhata dvé, lokásya, lokéshu, saptácatvâriʊçac ca || 3 ||

4, 2, 4, 1-4. — K. 20, 1. — Ç. 7, 1, 1, 2-33. — a̱syâḥ | anir-yâ̱cyety anìḥ-yâ̱cya̱ — apetì | i̱ta̱ | itì | a̱dhyavàsâyaya̱tîty àdhi-avàsâyayati — ci̱nu̱te̱ — vai | a̱syâḥ — anā́mṛita̱ ity anā́-mṛi̱te̱ — ud itì | ha̱nti̱ — e̱va | a̱syâ̱ḥ — a̱paḥ | avetì | u̱ksha̱ti̱ — sikàtâḥ — avetì | ru̱ṃdhe̱ — ci̱nu̱te̱ | atho̱ itì | sa̱ṃjnâna̱ itì sam-jnânè — ûshā́ḥ — â̱stâ̱m — te itì | vi̱ya̱tî itì vi-ya̱tî — a̱mushyā́ḥ — a̱syâḥ — ca̱ndramàsi — ci̱nu̱te̱ |

3. [9] s. P. 4, 31. [10] unbetont. [11] °ñt° ACW. [12] púrîshyair A.

ayam — viçvâmitrasyeti viçva-mitrasya | sûktam iti su-uktam — aveti | arumdha — âyan — sam iti | avlîyanta | dve iti — samîcî iti — adriohan — vidhrityâ iti vi-dhrityai | atho iti — ashtâkshârety ashtâ-akshârâ — anu | pratîti | tishthati — ekavritety éka-vritâ | eva — annâdya ity ánna-adyé.

4. ví vâ etaú dvishâte[1] yáç ca purâ 'gnír yáç co 'khâyâo; sám itam íti catasrí-bhiḥ sám ní vapati, catvâri chándâosi, chándâosi khálu vâ agnéḥ priyâ tanûḥ, priyáyai 'vai 'nau tanúvâ sáo çâsti; sám itam íty âha, tásmâd bráhmaṇâ kshatráo sám eti; yát saṃ-nyúpya vi-hárati, tásmâd bráhmaṇâ kshatrám vy ety. ṛitú-bhiḥ || 1 ||

vâ etám dîkshayanti, sá ṛitú-bhir evá vi-múcyo; mâté 'va putrám prithivî purîshyam íty âha, 'rtú-bhir evaí 'nam dîkshayitvá 'rtú-bhir ví muñcati. vaiçvânaryâ[2] çikyam â datte, svadáyaty evaí 'nan. nair-ṛitî́ḥ kṛishṇâs tisrás túsha-pakvâ bhavanti, nír-ṛityai vâ etád bhâga-dhéyam yát túshâ nír-ṛityai rûpám kṛishṇáo, rûpéṇai 'vá nír-ṛitim nir-ávadayata[3]. imâṃ díçam yanty, eshâ || 2 ||

vaí nír-ṛityai dík, svâyâm evá diçí nír-ṛitim nir-ávadayate[3].

svá-kṛita íriṇa úpa dadhâti[4] pra-daré vai, 'tád vaí nír-ṛityâ â-yátanao, svá evâ ''-yátane nír-ṛitim nir-ávadayate[3].

çikyam abhy úpa dadhâti, nair-ṛitó vaí pâçaḥ, sâ-'kshâd evaí 'nam nirṛiti-pâçân muñcati. tisrá úpa dadhâti, tredhâ-vihitó vaí púrusho, yâvân[2] evá púrushas tásmân nír-ṛitim áva yajate. párâcîr[2] úpa || 3 || dadhâti, párâcîm evâ 'smân nír-ṛitim prá ṇudaté[5]. 'pratî-''ksham â yanti, nír-ṛityâ antár-hityai. mârjayitvó 'pa tishthante, medhya-

---

4. ukhyâgniṃ (ta)tra saṃvapet. [1] s. P. 4, 40. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] unbetont. [5] so (ṇ°) AW, s. P. 7, 4.

-tvắya. gắrha-patyam úpa tishṭhante, nirṛiti-loká evá car=itvắ pûtắ deva-lokám upắ-"vartanta[3]; ékayó 'pa tishṭhanta, eka-dhaí 'vá yájamâne vîrỳaṃ dadhati. ni-véçanaḥ saṃ=-gámano vásûnâm íty âha, pra-jắ vaí paçávo vásu, pra=-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ sám ardhayanti || 4 || ṛitúbhir, eshắ, párâcîr úpâ, 'shṭắcatvârio̯çac ca ||4||

4, 2, 5, 1-6. — K. 20, 1. 2. — Ç. 7, 1, 1, 38 - 2, 1, 20. — dvi=shâṭe iti — sam | nîti | vapati — saṃnyupyeti sam-nyupyà — dîkshayitvâ — eva | enat — tushàpakvâ iti tushà-pakvâḥ — tushắḥ — niravàdayata iti niḥ-avàdayate — svakṛita iti sva-kṛite | iriṇe — vai | nirṛityâ iti niḥ-ṛityâḥ — sve | eva — abhi | upeti | dadhâti — enam | nirṛitipâçâd iti nirriti-pâçât — eva | asmât — nudate | apràtîkṣham ity apràti-îkṣham — yanti | nirṛityâ iti niḥ-ṛityâḥ — nirṛitiloka iti nirṛiti-loke — pûtâḥ — upâvàrtanta ity úpa-âvàrtante — tishṭhante | eka=dhety éka-dhâ — prajeti pra-jâ | vai.

5. purusha-mâtréṇa ví mimîte, yajnéna vaí púrushaḥ sám-mito, yajna-parúshai 'vaí 'nam ví mimîte; yắvân[1] pú=rusha ûrdhvá-bâhus tắvân[1] bhavaty, etắvad[1] vaí púrushe vîrỳam, vîrỳeṇai 'vaí 'nam ví mimîte. pakshî bhavati, ná hỳ apakshắḥ pátitum árhaty; aratnínâ pakshaú drắghî=yâo̯sau bhavatas, tásmât pakshá-pravayâo̯si váyâo̯si; vyâma=-mâtraú pakshaú ca púcham ca bhavaty[2], etắvad[1] vaí pú=rushe vîrỳam || 1 || vîrỳa-sammito. véṇunâ ví mimîta, âgneyó vaí véṇuḥ, sayoni-tvắya. yájushâ yunakti, yájushâ kṛishati, vy-ắvṛittyai[3]. shaḍ-gavéna kṛishati, shắḍ vắ ṛi=táva, ṛitú-bhir evaí 'nam kṛishati; yád dvâdaça-gavéna saṃ-vatsaréṇai 'vé. 'yáṃ vắ agnér ati-dâhắd abibhet, saí 'tád dvi-guṇám apaçyat kṛishṭáṃ cắ 'kṛishṭaṃ ca, táto vắ imắṃ nắ 'ty adahad; yát kṛishṭáṃ cắ 'kṛishṭaṃ ca || 2 ||

---

5. kṛishati kshetram. [1] ohne avagraha. [2] Singular des Ver=bums, weil pucham am nächsten steht. [3] °vṛityai ACDW.

bhávaty asyā́ ánati-dâhâya. dvi-guṇám t' vā́[4] agním ud-yántum arhatī́ 'ty âhur; yát kṛishṭám cā́ 'kṛishṭam ca bhávaty, agnér úd-yatyâ. etā́vanto[1] vaí paçávo dvi-pā́daç ca cátush-pâdaç ca, tā́n yát prā́ca[1] ut-sṛijéd rudrā́yā́ 'pi dadhyâd, yád dakshiṇā́[5] pitṛí-bhyo ní dhuved, yát pratī́co[1] rákshâṁsi hanyur, udī́ca[1] út sṛijaty, eshā́ vaí deva-manushyā́ṇâṁ çântā́ dík || 3 || tā́m evaí 'nân ánū́ 't sṛijaty; átho khálv imā́m díçam út sṛijaty, asaú vā́ âdityáḥ prâ-'ṇáḥ, prâ-'ṇám evaí 'nân ánū́ 't sṛijati. dakshiṇā́[5] pary-ā́vartante[6], svám evá vîrỳam ánu pary-ā́vartante[6], tásmâd dákshiṇó 'rdha âtmáno vîrỳâvat-taró; 'tho âdityásyai 'vā́ "-vṛítam ánu pary-ā́vartante[6], tásmât párâñcaḥ[1] paçávo ví tishṭhante pratyáñca[1] ā́ vartante. tísras-tisraḥ sī́tâḥ || 4 || kṛishati, tri-vṛítam evá yajna-mukhé ví yâtayaty. óshadhîr[1] vapati, bráhmaṇā́ 'nnam áva runddhe[7], 'rkè 'rkáç cîyate. catur-daçá-bhir vapati, saptá grâmyā́ óshadhayaḥ saptā́ "raṇyā́, ubháyîshâm áva-ruddhyâ[8]. ánnasyâ-'nnasya vapaty, ánnasyâ-'nnasyā́ 'va-ruddhyai[8]. kṛishṭé vapati, kṛishté hy óshadhayaḥ[1] prati-tíshṭhanty. anu-sītā́m[9] vapati, prā́-jâtyai. dvâdaçá-su sī́tâsu vapati, dvā́daça[1] mā́sâḥ saṁ-vatsaráḥ, saṁ-vatsarénai 'vā́ 'smâ ánnam pacati; yád agni-cít || 5 || ánava-ruddhasyâ 'çnîyā́d áva-ruddhena vỳ ṛidhyeta. yé vánaspátînâm[1] phala-gráhayas tā́n idhmé 'pi pró 'kshed, ánava-ruddhasyā́ 'va-ruddhyai[8]. dig-bhyó loshṭā́nt sám asyati, diçā́m evá vîrỳam ava-rúdhya diçā́ṁ vîrỳe 'gnim cinute; yā́ṁ dvishyā́d yátra sá syā́t tásyai diçó loshṭám ā́ hared; ísham ū́rjam ahám itá ā́ dada ítī 'sham evó "rjaṁ tásyai diçó 'va runddhe[7]; kshódhuko

---

5. [4] so AW, s. P. 5, 13. [5] ohne visarga ACDW. [6] als Compositum. [7] °ṃdhe ACDW. [8] °rudhy° ACDW. [9] zu s (nicht sh) s. P. 6, 12.

bhavati yás tásyâṃ diçí bhávaty. uttara-vedím úpa vapaty, uttara-vedyâ͡o hy àgníç cîyáté, 'tho paçávo vâ uttara-vedíḥ, paçûn evâ 'va runddhé[7], 'tho yajna-parúshó 'nantar-ityai ‖ 6 ‖ ca bhavaty etâvad vaí púrushe vîryàṃ, yát kṛishṭáṃ câ 'kṛishṭaṃ ca, dík, sîtâ, agnicíd, áva, páñcavi͡oçatiç ca ‖ 5 ‖

4, 2, 6, 1 - 7, 1. — K. 20, 3. — Ç. 7, 2, 2, 1 - 4, 28. — bhavàti | asyâḥ — tu | vai — udyàtyâ ity ut-yatyai — anú | ud iti | sṛijati | atho iti — enân | anú | ud iti | sṛijati | dakshiṇâ[5] | paryâvàrtanta iti pari-âvàrtante — anv iti | paryâvàrtanta iti pari-âvàrtante — avàrudhyâ ity avà-rudhyai — anusîtam[9] ity ànu-sîtam — api | preti | ukshet — cîyatè | atho iti.

6. ágne táva çrávo váya íti síkatâ ní vapaty, etád vâ agnér vaiçvânarásya[1] sû-'ktá͡o, sû-'kténai 'vá vaiçvânarám[1] áva runddhe[2]. shaḍ-bhír ní vapati, sháḍ vâ ṛitávaḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarò 'gnír vaiçvânaráḥ[1], sâ-'kshâd evá vaiçvânarám áva runddhe[2]. samudrám[1] vaí nâmai 'tác chándaḥ, samudrám ánu pra-jâḥ prá jâyante; yád eténa síkatâ ni-vápati, pra-jânâm pra-jánanâyé. 'ndraḥ ‖ 1 ‖ vṛitrâya vájram prâ 'harat, sá tredhâ[1] vy abhavat sphyás tṛítîya͡o ráthas tṛítîyaṃ yûpas tṛítîyaṃ, yè 'ntaḥ-çarâ áçîryanta tâḥ çárkarâ abhavan, tác chárkarâṇâ͡o çarkara-tvám; vájro vaí çárkarâḥ, paçúr agnír, yác chárkarâbhir agním pari-minóti[3] vájreṇai 'vâ 'smai paçûn pári gṛihṇâti, tásmâd vájreṇa paçávaḥ pári-gṛihîtâs, tásmât sthéyân ástheyaso nó 'pa harate. tri-saptâ͡bhiḥ[4] paçú-kâmasya pári minuyât[3], saptá vaí çîrshaṇyâḥ prâ-'ṇâḥ, prâ-'ṇâḥ paçávaḥ, prâ-'ṇair evâ 'smai paçûn áva runddhe[2]; tri-ṇavâ͡bhir[5] bhrâ-

---

6. atra sikatâdikaṃ vapet. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe ACDW. [3] zu n (nicht ṇ) s. schol. zu P. 7, 5 p. 174. [4] zu s (nicht sh) s. P. 6, 12. [5] zu ṇ s. P. 7, 2.

tṛivya-vatas, tri-vṛítam evá vájraṁ sam-bhṛítya bhrâtṛivyâya prá harati, stṛítyâ; ápari-mitâbhiḥ pári minuyâd[3] ápari-mitasyâ 'va-ruddhyai[6]. yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íty ápari-mitya tásya çárkarâḥ síkatâ vy ûhed, ápari-gṛihîta evâ 'sya vishûcînaṁ[1] rétaḥ párâ siñcaty, apaçúr evá bhavati || 3 || yáṃ kâmáyeta: paçu-mânt syâd íti pari-mítya tásya çárkarâḥ síkatâ vy ûhed, pári-gṛihîta evâ 'smai samîcînaṁ[1] rétaḥ siñcati, paçu-mân evá bhavati. saumyâ vy ûhati, sómo vaí reto-dhâ, réta evá tád dadhâti; gâyatriyâ brâhmaṇásya gâyatró hí brâhmaṇás, trishṭúbhâ[1] râjanyasya traishṭubho[1] hí râjanyaḥ. Çam-yúm[7] Bârhaspatyám[1] médho nó 'pâ 'namat, sò 'gním prâ 'viçat || 4 || sò 'gnéḥ kṛíshṇo rûpáṃ kṛitvó 'd âyata, só 'çvam prâ 'viçat, só 'çvasyâ 'vântara-çaphò 'bhavad; yád áçvam â-kramáyati yá evá médhó 'çvam prâ-'viçat tám evâ 'va runddhe[2]. prajâ-patinâ 'gníç cetavya íty âhuḥ, prâjâ-patyó 'çvo; yád áçvam â-kramáyati prajâ-patinai 'vâ 'gníṃ cinute. pushkara-parṇám úpa dadhâti, yónir vâ agnéḥ pushkara-parṇáṁ, sá-yonim evâ 'gníṃ cinute; 'pâṃ pṛishṭhám asî 'ty úpa dadhâty, apâṃ vâ etát pṛishṭháṃ yat pushkara-parṇáṁ, rûpéṇai 'vaí 'nad úpa dadhâti || 5 || índraḥ, paçúkâmasya, bhavaty, aviçat, sáyoniṃ, viṁçatíç ca || 6 ||

4, 2, 7, 2 - 8, 1. — K. 20, 4. 5. — Ç. 7, 2, 3, 9 - 4, 1, 13. — sikâtâḥ — sûktam iti su-uktam — sâkshâd iti sa-akshât — etenâ | sikâtâḥ — pariminotîti pari-minoti — trisaptâbhir iti tri-saptâbhiḥ — triṇavâbhir iti tri-navâbhiḥ — stṛityai — sikâtâḥ | vîti — apârigṛihîta ity apâri-gṛihîte — saumyâ | vîti — retodhâ iti retaḥ-dhâḥ — gâyatriyâ — çaṃyum iti çam-yum[7] — ud iti | âyata.

---

6. [6] rudhyai ACDW. [7] çaṃy[0] ACDW, resp. mit avagraha; s. II, 6, 10, 1.

7. bráhma jajnânám íti rukmám úpa dadhâti; bráhma-mukhâ vaí prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, bráhma-mukhâ evá tát pra-jấ yájamânaḥ sṛijate; bráhma jajnânám íty âha, tásmâd brâhmaṇó múkhyo, múkhyo bhavati yá evấṃ véda. brahma-vâdíno vadanti: ná pṛithivyấṃ nấ 'ntárikshe[1] ná divỳ agníç cetavỳa íti; yát pṛithivyấṃ cinvîtá pṛithivĩ̆ çucấ 'rpayen, naú 'shadhayo[1] ná vánaspátayaḥ[1] ‖ 1 ‖ prá jâyeran; yád antárikshe cinvîtấ 'ntárikshaŭ çucấ 'rpayen, ná váyâŭsi prá jâyeran; yád diví cinvîtá dívaŭ çucấ 'rpayen, ná parjányo varshed; rukmám úpa dadhâty, amṛítaṃ vaí híraṇyam, amṛíta evấ 'gníṃ cinute, prá-jâtyai. hiraṇmáyam[1] púrusham úpa dadhâti, yajamâna-lokásya ví-dhṛityai; yád íshṭakâyâ ấ-tṛiṇṇam anû-'padadhyất paçûnấṃ ca yájamânasya ca prâ-'ṇám ápi dadhyâd; dakshiṇatáḥ[1] ‖ 2 ‖ práñcam[1] úpa dadhâti, dâdhấra yajamâna-lokáṃ, ná paçûnấṃ ca yájamânasya ca prâ-'ṇám ápi dadhâty; átho khálv íshṭakâyâ ấ-triṇṇam ánŭ 'pa dadhâti, prâ-'ṇấnâm út-sṛishṭyai. drapsáç caskandé 'ty abhí mṛiçati, hótrâsv evaí 'nam práti shṭhâpayati[2]. srúcâv úpa dadhâty, ấjyasya pŭrṇấṃ kârshmarya-máyîṃ dadhnáḥ pûrṇấm aúdumbarîm[1], iyấṃ vaí kârshmarya-máyy asấv aúdumbarî, 'mé[3] evó 'pa dhatte ‖ 3 ‖ tûshṇĩ́m úpa dadhâti, ná hí 'mé[3] yájushấ "ptum árhati; dákshiṇâṃ kârshmarya-máyîm út-tarâm aúdumbarîṃ[1], tásmâd asyấ asấv út-tarấ; "jyasya pûrṇấṃ kârshmarya-máyîṃ, vájro vấ ấjyaṃ vájraḥ kârshmarỳo, vájreṇai 'vá yajnásya dakshiṇató[1] rákshâŭsy ápa hanti; dadhnáḥ pûrṇấm aúdumbarîm, paçávo vaí dádhy ŭrg udumbáraḥ[1], paçúshv evó "rjaṃ

---

7. rukmâdy upâdadhyât (upad[0] ?). [1] ohne avagraha. [2] so (shṭhâp[0]) AW, s. P. 6, 4. [3] s. P. 4, 25.

dadhâti; pûrṇé[4] úpa dadhâti, pûrṇé[4] evaí 'nam ‖ 4 ‖ amúshmiṅ lokâ úpa tishṭhete[5]. vi-rấjy agníç cetavỳa íty âhuḥ, srúg vaí vi-rấḍ, yát srúcâv upa-dádhâti vi-rấjy evấ 'gníṃ cinute. yajnamukhé-yajnamukhe vaí kriyámâṇe yajnáʊ rákshâʊsi jighâʊsanti; yajna-mukháʊ rukmó, yád rukmáṃ vy-âghâráyati yajna-mukhấd evá rákshâʊsy ápa hanti. pañcá-bhir vy-ấghârayati[6], pấṅkto[7] yajnó, yấvân evá yajnás tásmâd rákshâʊsy ápa hanti; akshṇayấ vy-ấghârayati[6], tásmâd akshṇayấ paçávó 'ṅgâni prá haranti práti-shṭhityai ‖ 5 ‖ vánaspátayo, dakshiṇató, dhatta, enaṃ, tásmâd akshṇayấ, páñca ca ‖ 7 ‖

4, 2, 8, 2. 3. — K. 20, 5. — Ç. 7, 4, 1, 14-44. — brahmâmukhâ iti brahmâ-mukhâḥ — arpayet | na — amṛitè | eva — yat | ishṭakâyâḥ — atho iti — ishṭakâyâḥ — anú | upeti | dadhâti — sthâpayati — ime iti | eva — hi | ime iti — asyâḥ | asau — pûrṇe iti | upeti — pûrṇe iti | eva — tishṭhete iti — vyâghârayatîti vi-âghârayati.

8. svayam-âtriṇṇấm úpa dadhâtî, 'yáṃ vaí svayam-âtṛiṇṇé, 'mấm evó 'pa dhatté. 'çvam úpa ghrâpayati, prâ-'ṇám evấ 'syâṃ dadhâty; átho prâjâ-patyó vấ áçvaḥ, prajấ-patinai 'vấ 'gníṃ cinute. prathamé 'shṭako 'pa-dhîyámânâ páçûnâṃ ca yájamânasya ca prâ-'ṇám ápi dadhâti; svayam-âtṛiṇṇấ bhavati, prâ-'ṇấnâm út-sṛishtyâ átho suvar-gásya lokásyấ 'nu-khyâtyâ. agnấv agníç cetavỳa íty âhur, eshá vaí ‖ 1 ‖ agnír vaiçvânaró[1] yád brâhmaṇás, tásmai prathamấm íshṭakâṃ yájush-kṛitâm prá yachet; tấm brâhmaṇáç có[2] 'pa dadhyâtâm, agnấv evá tád agníṃ cinuta; îçvaró vấ eshá ấrtim[1] ấ-'rtor yó 'vidvân

---

7. [4] s. P. 4, 26. [5] s. P. 4, 40. [6] als Compositum. [7] °ñt° AC.

8. sthâpayet svayamâtṛiṇṇâm. [1] ohne avagraha. [2] adhvaryuç ca militvâ, schol.

íshṭakâm upa-dádhâti. trī́n várân dadyât, tráyo vaí prâ-'ṇā́ḥ, prâ-'ṇā́nâ͡ spṛ́tyai; dvā́v evá déyau, dvaú hí prâ-'ṇā́v; éka evá déya, éko hí prâ-'ṇáḥ. paçúḥ || 2 || vā́ eshá yád agnír, ná khálu vaí paçáva ā́-yavase[1 u. 3] ramante; dûrve-'shṭakā́m úpa dadhâti paçûnā́ṃ dhṛ́tyai, dvā́bhyâm práti-shṭhityai; kā́ṇḍât-kâṇḍât pra-róhantī́ 'ty âha, kā́ṇḍena-kâṇḍena hỳ eshā́ prati-tíshṭhaty; evā́ no dûrve prá tanu sahásreṇa çaténa cé 'ty âha, sâhasráḥ prajā́-patiḥ, prajā́-pater ā́ptyai. deva-lakshmáṃ vaí try-âlikhitā́, tā́m úttara-lakshmâṇaṃ devā́ úpâ 'dadhatā́[4] 'dhara-lakshmâṇam ásurâ; yám || 3 || kâmáyeta: vásîyânt syâd íty úttara-lakshmâṇaṃ tásyó 'pa dadhyâd, vásîyân evá bhavati; yáṃ kâmáyeta: pā́pîyânt syâd íty ádhara-lakshmâṇaṃ tásyó 'pa dadhyâd, asura-yoním evaí 'nam ánu párâ bhâvayati, pā́pîyân bhavati; try-âlikhitā́ bhavatî, 'mé vaí lokā́s try-âlikhitaí, 'bhyá evá lokébhyo bhrā́tṛivyam antár ety. áñgirasaḥ suvar-gáṃ lokáṃ yatáḥ puroḍā́çaḥ[1] kûrmó bhûtvā́ 'nu prā́ 'sarpat || 4 || yát kûrmám upa-dádhâti yáthâ kshetra-víd áñjasâ náyaty evám evaí 'naṃ kûrmáḥ suvar-gáṃ lokám áñjasâ nayati; médho vā́ eshá paçûnā́ṃ yát kûrmó, yát kûrmám upa-dádhâti svám evá médham páçyantaḥ paçáva úpa tishṭhante; çmaçânáṃ vā́ etát kriyate yán mṛitā́nâm paçûnā́͡ çîrshā́ṇy upa-dhîyánte; yáj jī́vantaṃ kûrmám upa-dádhâti ténā́ 'çmaçâna-cid, vâstavỳo vā́ eshá yát || 5 || kûrmó; mádhu vā́tâ ṛitâ-yatá[5] íti dadhnā́ madhu-miçréṇâ 'bhỳ anakti, svadáyaty evaí 'naṃ, grâmyáṃ vā́ etád ánnaṃ yád dádhy âraṇyám mádhu, yád dádhnâ madhu-miçréṇâ 'bhy-anákty ubháyasyā́ 'va-ruddhyai[6];

8. [3] alpaghâse pradeçe. [4] unbetont. [5] s. P. 3, 2. [6] rudhyai ACDW.

mahî dyaúḥ pṛithivî ca na íty âhâ, "bhyâm evaí 'nam ubhayátaḥ[1] pári gṛihṇâti; prâñcam[1] úpa dadhâti, tásmât || 6 || purástât[1] pratyáñcaḥ[1] paçávo médham úpa tishṭhante.

yó vâ ápa-nâbhim agním cinuté yájamânasya nâbhim ánu prá viçati, sá enam îçvaró hiṁsitor; ulûkhalam[1] úpa dadhâty, eshâ vâ agnér nâbhiḥ, sá-nâbhim evâ 'gním cinuté 'hiṁsâyâ; aúdumbaram[1] bhavaty, ûrg vâ udumbára[1], ûrjam evâ 'va runddhe[7]; madhyatá[1] úpa dadhâti, madhyatá evâ 'smâ ûrjaṃ dadhâti, tásmân madhyatá ûrjâ' bhuñjata; íyad bhavati, prajâ-patinâ yajna-mukhéna sám-mitam; áva hanty, ánnam evâ 'kar; vaishṇavyá 'rcó 'pa dadhâti, víshṇur vaí yajnó, vaishṇavâ vánaspátayo[1], yajnâ evá yajnám práti shṭhâpayati[8] || 7 || eshá vaí, paçúr, yám, asarpad, eshá yát, tásmât, tásmât, saptáviṁçatiç ca || 8 ||

4, 2, 9, 2. 3. — K. 20, 6. — Ç. 7, 4, 2, 1 - 5, 1, 25. — atho iti — prathamâ | ishṭâkâ — utsṛishṭyâ ity ut-sṛishṭyai | atho iti — anúkhyâtyâ ity anú-khyâtyai — cinute — ârtim | ârtor ity â-artoḥ — avidvân — âyávase | ramante — dûrveshṭakâm iti dûrvâ-ishṭakâm — prarohantîti pra-rohântî — evâ | naḥ — adadhata — anú | pareti | bhâvayati — anú | preti | asarpat — ṛitâyata ity ṛita-yate — anú | preti | viçati — ahiṁsâyai — akaḥ | vaishṇavyâ | ṛicâ — vaishṇavâḥ — yajne — sthâpayati.

9. eshâm vâ etál lokânâm jyótiḥ sám-bhṛitam yád ukhâ; yád ukhâm upa-dádhâty ebhyá evá lokébhyo jyótir áva runddhe[1]; madhyatá[2] úpa dadhâti, madhyatá evâ 'smai jyótir dadhâti, tásmân madhyató jyótir úpâ "smahe; síkatâbhiḥ pûrayaty, etád vâ agnér vaiçvânarásya[2] rûpáṁ, rûpéṇai 'vá vaiçvânarám áva runddhe[1]; yám kâ-

8. [7] ṃdhe ACDW. [8] zu sh[0] s. P. 6, 4.
9. ukhâdîn. [1] ṃdhe ACDW. [2] ohne avagraha.

máyeta: kshódhukaḥ syâd íty ûnâṃ tásyó 'pa || 1 || dadhyât, kshódhuka evá bhavati; yáṃ kâmáyetâ: 'nupa-dasyad ánnam adyâd íti pûrṇâṃ tásyó 'pa dadhyâd, ánupa-dasyad evâ 'nnam atti. sahásraṃ vaí práti púrushaḥ paçûnâṃ yachati[3] sahásram anyé paçávo, mádhye purusha-çîrshám úpa dadhâti, savîrya-tvâyo; 'khâyâm ápi dadhâti, prati-shṭhâm evaí 'nad gamayati; vy-ṛiddhaṃ vâ etát prâ-'ṇaír amedhyáṃ yát purusha-çîrshám, amṛitaṃ khálu vaí prâ-'ṇâḥ || 2 || amṛitaṃ híraṇyam, prâ-'ṇéshu hiraṇya-çalkân[4] práty asyati, prati-shṭhâm evaí 'nad gamayitvâ prâ-'ṇaíḥ sám ardhayati; dadhnâ madhu-miçréṇa pûrayaty: madhavyò 'sânî 'ti, çṛitâ-"tañkyèna medhya-tvâya, grâmyáṃ vâ etád ánnaṃ yád dádhy âraṇyám mádhu, yád dádhnâ madhu-miçréṇa pûráyaty ubháyasyâ 'va-ruddhyai[5]. paçu-çîrshâṇy úpa dadhâti, paçávo vaí paçu-çîrshâṇi, paçûn evâ 'va runddhe; yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íti || 3 || vishûcînâni[2] tásyó 'pa dadhyâd, víshûca[2] evâ 'smât paçûn dadhâty, apaçúr evá bhavati; yáṃ kâmáyeta: paçu-mânt syâd íti samîcînâni[2] tásyó 'pa dadhyât, samîca[2] evâ 'smai paçûn dadhâti, paçu-mân evá bhavati; purástât[2] pratîcînam[2] áçvasyó 'pa dadhâti[3] paçcât prâcînam[2] ṛishabhásyâ, 'paçavo vâ anyé go-açvébhyaḥ[6] paçávo, go-açvân evâ 'smai samîco[2] dadhâty. etâvanto[2] vaí paçávaḥ || 4 || dvi-pâdaç ca cátush-pâdaç ca, tân vâ etád agnaú prá dadhâti yát paçu-çîrshâṇy upa-dádhâty. amúm âraṇyám ánu te diçâmî 'ty âha, grâmyébhya evá paçú-bhya âraṇyân paçûñ chúcam[7] ánû 't sṛijati, tásmât samâvat[2] paçûnâṃ pra-jâyamânânâm âraṇyâḥ paçávaḥ

9. [3] unbetont. [4] so ([0]lkân) AD. F (auch im kalpa). W, [0]çaklân C (vor und nach iti), [0]çakalân schol. [5] [0]rudhyai ACDW. [6] zu goaçv[0] s. P. 11, 16. [7] [0]nch[0] AW; s. P. 5, 24.

kánîyâꣳsaḥ, çucấ hỳ ṛitấḥ. sarpa-çîrshám úpa dadhâti, yaí 'vá sarpé tvíshis tấm evấ 'va runddhe[5] ‖ 5 ‖ yát samîcînam[2] paçu-çîrshaír upa-dadhyấd grâmyấn paçűn dáꣳçukâḥ syur, yád vishûcînam[2] âraṇyấn; yájur evá vaded, áva tấṃ tvíshiꣳ runddhe[1] yấ sarpé, ná grâmyấn paçűn hinásti nấ 'raṇyấn, átho khálû 'pa-dhéyam evá, yád upa-dádhâti téna tấṃ tvíshim áva runddhe yấ sarpé, yád yájur vádati téna çântám ‖ 6 ‖ ûnấṃ tásyó 'pa, prâṇấḥ, syâd íti, vaí paçávo, runddhe, cátuçcatvâriꣳçac ca ‖ 9 ‖

4, 2, 10, 1-4. — K. 20, 8. — Ç. 7, 5, 1, 26 - 2, 36. — vai | pratîti[8] — âsmahe — madhavyàḥ | asâni — çṛitâtānkyéneti çṛita-âtānkyéna — apaçuḥ — apàçavaḥ — goaçvebhya iti go-açvebhyàḥ — anú | ud iti | sṛijati — hi | ṛitâḥ — atho iti.

10. paçúr vấ eshá yád agnír, yóniḥ khálu vấ eshấ paçór ví kriyate yát prâcînam[1] aishṭakấd yájuḥ kriyáte; réto 'pasyâ, apasyâ úpa dadhâti, yónâv evá réto dadhâti. páñcó 'pa dadhâti[2], pấñktâḥ[3] paçávaḥ, paçűn evấ 'smai prá janayati; páñca dakshiṇató[1], vájro vấ apasyâ, vájreṇai 'vá yajnásya dakshiṇató[1] rákshâꣳsy ápa hanti; páñca paçcất ‖ 1 ‖ prấcîr[1] úpa dadhâti, paçcấd vaí prâcînaꣳ[1] réto dhîyate, paçcấd evấ 'smai prâcînaꣳ réto dadhâti; páñca purástât[1] pratîcîr[1] úpa dadhâti[4] páñca paçcất prấcîs, tásmât prâcînaꣳ réto dhîyate[4] pratîcîḥ pra-jấ jâyante; páñco 't-taratáç chandasyâḥ, paçávo vaí chandasyâḥ, pa-

---

9. [8] der schol. hat irrig blos pra, nicht prati (wie auch er im Text richtig liest): teshâm madhye yaḥ purushaḥ sa eka eva paçûnâṃ sahasraṃ yajamânâya prayachati (!), anye catvâraḥ paçavo militvâ paçûnâṃ sahasram prayachanti (!).

10. apasyâç ca prâṇabhṛitaḥ tathâ 'pânabhṛitaç citau | prathamâyâm upâdadhyât (upad° ?). [1] ohne avagraha. [2] so ACDFW. purastâd ity adhyâhartavyam, pûrvasyâṃ diçi pañce 'shṭakâ upadadhyât. [3] °ñt° A. [4] unbetont.

çŭn evá prá-jâtânt svám â-yátanam abhí páry ûhata. iyám vấ agnér ati-dâhấd abibhet, saí 'tấḥ || 2 || apasyâ apaç-yat, tấ úpâ 'dhatta, táto vấ imấm nấ 'ty adahad; yád apasyâ upa-dádhâty asyấ ánati-dâhâyo; 'vâca he 'yám: ádad ít sá bráhmaṇấ[5] 'nnam yásyai 'tấ upa-dhîyántai yá u cai 'nâ evám védad íti. prâṇa-bhṛíta úpa da-dhâti, rétasy evá prâ-'ṇấn dadhâti, tásmâd vádan prâ-'ṇán páçyañ chṛiṇván[6] paçúr jâyate; 'yám puráḥ || 3 || bhúva íti purástâd[1] úpa dadhâti, prâ-'ṇám evaí 'tấbhir dâdhârâ; 'yám dakshiṇấ viçvá-karmé 'ti dakshiṇató[1], mána evaí 'tấbhir dâdhârâ; 'yám paçcấd viçvá-vyacâ íti paçcấc, cákshur evaí 'tấbhir dâdhâre; 'dám ut-tarất súvar íty ut-taratáḥ, çrótram evaí 'tấbhir dâdhâre; 'yám upári matír íty upárishṭâd[1], vấcam evaí 'tấbhir dâdhâra; dáça-daçó 'pa dadhâti savîrya-tvấyâ; 'kshṇayấ || 4 || úpa dadhâti, tásmâd akshṇayấ paçávó 'ṅgâni prá haranti, práti-shṭhityai; yấḥ prấcîs[1] tấbhir Vásishṭha ârdhnod, yấ dakshiṇấ[7] tấbhir Bharádvâjo[1], yấḥ pratîcîs[1] tấbhir Viçvấ-mitro[8], yấ údîcîs[1] tấbhir Jamádagnir[1], yấ ûrdhvấs tấbhir Viçvá-karmâ; yá evám etấsâm ṛiddhim véda 'rdhnóty evá, yá âsâm evám bandhútâm[1] véda bándhu-mân bhavati, yá âsâm evám klíptim véda kálpate || 5 || asmai, yá âsâm evám â-yátanam védâ "-yátanavân bhavati, yá âsâm evám prati-shṭhấm véda práty evá tishṭhati. prâṇa-bhṛíta upa-dhấya saṃ-yáta úpa dadhâti; prâ-'ṇấn evấ 'smin dhitvấ saṃyád-bhiḥ sáṃ yachati, tát saṃ-yátâ saṃyat-tvám[9], átho prâ-'ṇá evấ 'pâ-'nám dadhâti, tásmât prâṇâ-'pânaú sám carato; víshûcîr[1] úpa dadhâti, tásmâd

10. [5] reichlich? s. Ind. Stud. 9, 351. brâhmaṇamukhyayâ vṛi(t)tyâ, schol. [6] °nch° AW, s. P. 5, 24. [7] so (nicht °ṇâs) ACDW. [8] s. P. 3, 5. [9] °yatvam ACDW.

víshvañcau prâṇâ-'pânaú; yád vấ agnér ásaṃ-yatam[10] ‖ 6 ‖ ásuvar-gyam asya tát, suvar-gyò 'gnír, yát saṃ-yáta upa-dádhâti sám evaí 'naṃ yachati suvar-gỳam evấ 'kas; try-ávir[11] váyaḥ kṛitám áyânâm íty âha, váyo-bhir evấ 'yân áva runddhé[12 u. 4] 'yair váyâʊsi; sarváto[1] vâyu-mátîr bhavanti, tásmâd ayáʊ sarvátaḥ[1] pavate ‖ 7 ‖ paçcấd, etấḥ, purò, 'kshṇayấ, kálpaté, 'saṃyatam[10], páñcatriʊçac ca ‖ 10 ‖

4, 3, 1, 1 - 3, 2. — K. 20, 9. — Ç. 7, 5, 2, 40 - 8, 1, 4, 2. — dadhâti | pañcà | upeti — apasyâḥ | vajrèṇa — upeti | dadhâti | pañcà — prajâ iti pra-jâḥ — abhi | parîti | ûhate — uvâcà | ha | iyam | adàt — jâyate | ayam — dakshiṇâ — akshṇayâ | upeti — yâḥ | dakshiṇâ — viçvâmitra iti viçva-mitraḥ — saṃyatvam iti saṃyat-tvam | atho iti | prâṇa iti pra-ane — asúvargyam ity asúvaḥ-gyam — suvargyà iti suvaḥ-gyàḥ — suvargyam iti suvaḥ-gyàm — akaḥ | tryavir iti tri-aviḥ — ruṃdhe | ayaiḥ.

11. [a] gâyatrî trishṭúb[1] jágaty anu-shṭúk pañktyâ[2] sahá | bṛihatỳ ushṇíhâ kakút[3] sûcî'bhiḥ çimyantu tvâ ‖ [b] dvi-pádâ yấ cátush-padâ tri-pádâ yấ ca shát-padâ | sá-chandâ yấ ca ví-chandâḥ sûcî'bbhiḥ çimyantu tvâ ‖ [c] mahấ-nâmnî revátayo[1] víçvâ âçâḥ pra-sûvarîḥ | méghyâ vi-dyúto vấcaḥ s. ç. tvâ ‖ [d] rajatấ hâriṇîḥ sîsâ yújo yujyante kárma-bhiḥ | áçvasya vâjínas tvací s. ç. tvâ ‖ [e] nấrîḥ ‖ 1 ‖ te pátnayo lóma ví cinvantu manîsháyâ | devấnâm pátnîr díçaḥ s. ç. tvâ ‖ [f 4] kuvíd[1] aṅgá yáva-manto yávaṃ cid yáthâ dấnty anu-pûrvám vi-yűya | ihé-'hai 'shâṃ kṛiṇuta bhójanâni yé barhísho námo-vṛiktiṃ ná jagmúḥ ‖ 2 ‖ nấrîs, triʊçác ca ‖ 11 ‖

---

10. [10] [0]yattaṃ AC, [0]yataṃ DFW; samyañ niyamitaṃ na bhavati, schol. [11] triyavir D. [12] [0]ṃdhe ACDW.

11. 12. âçvamedhikau (Schluſs des daharapṛishṭham, s. Ind. Stud. 3, 383); 11. sûcîbhir asipathakḷiptiḥ. [1] ohne avagraha. [2] [0]ñt[0] AC. [3] s. Ind. Stud. 8, 34. [4] so schon I, 8, 21, 1. III, 1, 3, 2.

K. Aç. 10, 5. — Vs. 23, 33-38. (Ç. 13, 5, 2, 1). Kâ. 20, 7, 1 — triṣṭup — anuṣṭug ity ânu-stug — kakut | sûcîbhiḥ — sachândâḥ iti sa-chandâḥ — mahânâmnîr iti mahâ-nâmnîḥ — meghyâḥ — rajatâḥ — sîsâḥ — kuvit — ihehetî'ha--iha | eshâm.

12. [a] kás tvâ chyati kás tvâ ví çâsti kás te gâtrâṇi çimyati | ká u te çamitâ kavíḥ || [b] ṛitávas ta ṛitu-dhâ páruḥ çamitâro ví çâsatu | saṃ-vatsarásya dhâyasâ çímîbhiḥ çimyantu tvâ || [c] daívyâ adhvaryávas tvâ chyántu ví ca çâsatu | gâtrâṇi parva-çás te çimâḥ kṛiṇvantu çímyantaḥ || [d] ardha--mâsâḥ párûᵕshi te mâsâç chyantu çímyantaḥ | aho-râtrâṇi marúto ví-lishṭaṃ || 1 || sûdayantu te || [e] pṛithivî' te 'ntárikshena[1] vâyúç chidrám bhishajyatu | dyaús te[2] nákshatraiḥ sahá rûpáṃ kṛiṇotu sâdhuyâ[1] || [f] çáṃ te párebhyo gâtrebhyaḥ çám astv ávarebhyaḥ | çám asthá-bhyo majjá-bhyaḥ çám u te tanúve bhuvat || 2 || vílishṭaṃ, triᵕçác ca ||12||

K. Aç. 10, 6. — Vs. 23, 39-44. Kâ. 20, 7, 6. — tvâ | chyati — te | ṛitudhety ṛitu-dhâ — tvâ | chyantú — sâdhuyâ.

víshṇumukhâ, ánnapate, yâvatî, ví vaí, purushamâtréṇâ, 'gne táva çrávo váyo, bráhma jajnâná ᵕ, svayamâtṛiṇṇâm, eshâṃ vaí, paçúr[3], gâyatrî, kás tvâ, dvâdaça ||12||

víshṇumukhâ (1, 1), ápacitimân (2, 4), ví vâ[4] (4, 1), ágne táva çrávo váyaḥ[5] (6, 1), svayamâtṛiṇṇâm (8, 1), vishûcînâni (9, 4), gâyatrî (11, 1), cátuḥshashṭiḥ ||64||

iti taittirîyasaṃhitâyâm pañcamakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ||

1. utsanna-yajnó vâ eshá yád agníḥ, kíṃ vâ 'hai 'tásya kriyáte kíṃ vâ ná. yád vaí yajnásya kriyámâṇasyâ 'ntar-

12. viçasanam. [1] ohne avagraha. [2] so (ᵒs te) AW. [3] ᵒçúr vaí W. [4] vâ etâv D. [5] táva çrávaḥ W, blos táva W.

3, 1-11. (citi)catushṭayam; 1. âçvinyaç ca tatha 'rtavyâḥ prâṇabhṛitsaṃjnakâs tathâ | apasyâç ca vayasyâç ca dvitîyasyâṃ citau çrutâḥ.

-yánti pũyati vấ asya tád; âçvinĩr úpa dadhâty, açví-nau vaí devấnâm bhishájau, tấbhyâm evấ 'smai bheshajáṃ karoti; páñcó 'pa dadhâti, pấñkto[1] yajnó, yấvân[2] evá yajnás tásmai bheshajáṃ karoty. ṛitavyâ úpa dadhâty, ṛitû-nấṃ klíptyai || 1 || páñcó 'pa dadhâti, páñca vấ ṛitávo, yấvanta evá 'rtávas, tấn kalpayati; samâná-prabhṛitayo bhav-anti samânó-'darkâs, tásmât samânấ[2] ṛitáva; ékena padéna vy-ấvartante[3], tásmâd ṛitávo vy-ấvartante[3]. prâṇa-bhṛíta úpa dadhâty, ṛitúshv evá prâ-'ṇấn dadhâti, tásmât samânấḥ sánta ṛitávo ná jîryanty, átho prá janayaty evaí 'nân; eshá vaí vâyúr yát prâ-'ṇó, yád ṛitavyâ upa-dhấya prâṇa-bhṛítaḥ || 2 || upa-dádhâti tásmât sárvân ṛitũn ánu vâyúr ấ varî-vartti[4]. vṛishṭi-sánîr[5] úpa dadhâti, vṛíshṭim evấ 'va runddhe[6]; yád eka-dhó 'pa-dadhyấd ékam ṛitúṃ varshed, anu-parihấrao sâdayati tásmât sárvân ṛitũn varshati; yát prâṇa-bhṛíta upa-dhấya vṛishṭi-sánîr upa-dádhâti tásmâd vâyú-pracyutâ divó vṛíshṭir îrte. paçávo vaí vayasyâ, nấnâ-manasaḥ khálu vaí paçávo nấnâ-vratâs tè 'pá evấ 'bhí sá-manasaḥ || 3 || yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íti vayasyâs tásyo 'pa-dhấyâ 'pasyâ úpa dadhyâd ásaṃ-jnâ-nam evấ 'smai paçú-bhiḥ karoty, apaçúr evá bhavati; yáṃ kâmáyeta: paçu-mấnt syâd íty apasyâs tásyo 'pa-dhấya vayasyâ úpa dadhyât saṃ-jnấnam evấ 'smai paçú-bhiḥ karoti, paçu-mấn evá bhavati; cátasraḥ purástâd[2] úpa da-dhâti, tásmâc catvấri cákshusho rûpấṇi dvé[7] çuklé[7] dvé[7] kṛishṇé[7] || 4 || mûrdhan-vátîr bhavanti, tásmât purás-tân[2] mûrdhấ; páñca dákshiṇâyao çróṇyâm úpa dadhâti[8] páñcó 't-tarasyâṃ tásmât paççấd várshîyân[9] purástât-pra-

---

1. [1] °ñt° AC. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] °varti D; punaḥ punar âvartate. [5] s. P. 6, 12. [6] rumdh° ACDW. [7] s. P. 4, 49. 50. [8] unbetont. [9] nicht componirt!

vaṇaḥ paçúr; bastó váya íti dákshiné 'ʊsa úpa dadhâti[8] vṛishṇír váya íty út-taré, 'ʊsâv evá práti dadhâti; vyâghró[2] váya íti dákshiṇe pakshá úpa dadhâti[8] siʊhó váya íty út-tare, paksháyor evá vîrỳaṃ dadhâti; púrusho váya íti mádhye, tásmât púrushaḥ paçûnâṃ ádhi-patiḥ || 5 || klíptyâ, upadhâya prâṇabhṛítaḥ, sámanasaḥ, kṛishṇé, púrusho váya íti, páñca ca || 1 ||

4, 3, 4, 1 - 5, 1. — K. 20, 10. — Ç. 8, 2, 1, 1 - 4, 20. — vâ | ahâ | etasyâ — samânodarkâ iti samâna-udarkâḥ — vyâvàrtanta iti vi-âvàrtante — atho iti — vayasyâḥ — te | apaḥ | eva | abhîti — dve iti | çukle iti | dve iti | kṛishṇe iti — paççât | varshîyân | purastâtpravaṇa iti purastât-pravaṇaḥ — dakshiṇe | aʊsè — aʊsaú.

2. índrâ-'gnî ávyathamânâm íti svayam-âtṛiṇṇâm úpa dadhâtî, 'ndrâgní-bhyâṃ vâ imaú lokaú ví-dhṛitâv, anáyor lokáyor ví-dhṛityâ; ádhṛite 'va vâ eshâ yán madhyamâ cítir, antáriksham iva vâ eshé, 'ndrâ-gnî íty âhe, 'ndrâ-'gnî vai devânâm ojo-bhṛítâv, ójasai 'vai 'nâm antárikshe[1] cinute, dhṛítyai; svayam-âtṛiṇṇâm úpa dadhâty, antárikshaṃ[1] vai svayam-âtṛiṇṇâ, 'ntáriksham evó 'pa dhatté; 'çvam úpa ghrâpayati, prâ-'ṇám evâ 'syâṃ dadhâty, átho prâjâ-patyó vâ áçvaḥ, prajâ-patinai 'vâ 'gníṃ cinute; svayam-âtṛiṇṇâ bhavati, prâ-'ṇânâm út-sṛishṭyâ, átho suvar-gásya lokásyâ 'nu-khyâtyai. devânâṃ vai suvar-gáṃ lokáṃ yatâṃ díçaḥ sám avlîyanta, tá etâ díçyâ apaçyan, tâ úpâ 'dhata, tâbhir vai té díço 'dṛiʊhan; yád díçyâ upa-dádhâti, díçâṃ ví-dhṛityai. dáça prâṇa-bhṛítaḥ purástâd[1] úpa || 2 || dadhâti; náva vai púrushe prâ-'ṇâ nâbhir daçamî, prâ-'ṇân evá purástâd dhatte, tásmât purás-

2. ... svayamâtṛiṇṇâ diçyâḥ prâṇabhṛitas tathâ | bṛihatyo vâlakhilyâç ca tṛitîyasyâṃ citâv imâḥ. [1] ohne avagraha.

tât prâ-'ṇă; jyótishmatîm[1] ut-tamăṃ úpa dadhâti, tásmât prâ-'ṇănâṃ vắg jyótir ut-tamắ; dáçó 'pa dadhâti, dáçâ-'ksharâ vi-rấḍ, vi-rấṭ chándasâṃ jyótir, jyótir evá purástâd dhatte, tásmât purástâj[1] jyótir úpâ "smahe. chándâ᳡si paçúshv âjím ayus, tấn bṛihaty úd ajayat, tásmâd bắrhatâḥ ‖ 3 ‖ paçáva ucyante; mấ chánda íti dakshiṇatá[1] úpa dadhâti tásmâd dakshiṇă-"vṛito mấsâḥ, pṛithivî́ chánda íti paççất práti-shṭhityâ, agnír devátē 'ty ut-taratá ójo vấ agnír ója evó 't-tarató dhatte tásmâd uttarato-'bhiprayâyî́ jayati[2]; shát-trio᳡çat sám padyante, shát-trio᳡çad-aksharâ bṛihatî́, bắrhatâḥ paçávo, bṛihatyaí 'vấ 'smai paçū́n áva runddhe[3]; bṛihatî́ chándasâ᳡ svấ-râjyam párî 'yâya, yásyai 'tấḥ ‖ 2 ‖ upa-dhîyánte gáchati svấ-râjya᳡.

saptá vấla-khilyâḥ purástâd úpa dadhâti[4] saptá paççất, saptá vaí çîrshaṇyâḥ prâ-'ṇă dvấv ávâñcau[1] prâ-'ṇănâ᳡ savîrya-tvấya; mûrdhấ 'si rấḍ íti purástâd[1] úpa dadhâti[4] yántrî rấḍ íti paççất, prâ-'ṇắn evấ 'smai samī́co[1] dadhâti ‖ 5 ‖ áçvam úpa, purástâd úpa, bắrhatâ, etấç, cátus-trio᳡çac ca ‖ 2 ‖

4, 3, 6, 1 - 7, 2. — K. 20, 11. — Ç. 8, 3, 1, 1 - 4, 10. — vi-dhṛityâ iti vi-dhṛityai — atho iti — utsṛishṭyâ ity ut-sṛishtyai | atho iti — avlîyanta | te | etâḥ — adṛio᳡han — prâṇâ iti prâ-anâḥ — âsmahe — bṛihatî — dakshiṇâvṛita iti dakshiṇâ-âvṛitaḥ — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — uttarato'bhiprayâyîty úttarataḥ-abhiprayâyî — svârâjyam iti sva-râjyam[5].

3. devấ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devấ etấ́ akshṇayâ-stomî́yâ apaçyan, tấ́ anyáthâ[1]

---

2. [2] yasmâd udîcyâm agnidevatâçaktirûpam ojas tishṭhati, tasmâd uttarâbhimukhyena prayâṇam kurvan tîrthayâtrâdijanyapuṇyopetatvât paralokam jayati. [3] °mdhe ACDW. [4] unbetont. [5] s. P. 3, 5., besser aber vṛiddhi-Form!

3. 4. akshṇayâstomîyâç ca sṛishṭayaḥ | vyushṭayaç ce 'shṭakâḥ proktâç caturthyâṃ ca citâv imâḥ. [1] ohne avagraha.

'nŭ-'cyâ 'nyáthó 'pà 'dadhata, tád ásurâ nă̆ 'nv-ávâyan[2], táto devă̆ ábhavan páră̆ 'surâ; yád akshṇayâ-stomĭ́yâ anyáthâ 'nŭ-'cyâ 'nyátho 'pa-dádhâti bhrā̆trivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā̆tṛivyo bhavaty. âçús tri-vṛíd íti purástâd[1] úpa dadhâti, yajna-mukhám vaí tri-vṛít ‖ 1 ‖ yajna-mukhám evá purástâd ví yâtayati; vỳ-oma sapta-daçá íti dakshiṇató[1], 'nnaṃ vaí vỳ-omă̆, 'nnaꙍ sapta-daçó, 'nnam evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇenă̆ 'nnam adyate; dharúṇa eka-vioçá íti paççā̆t prati-shṭhă̆ vă̆ eka-vioçáḥ, práti-shṭhityai; bhântáḥ pañca-daçá íty ut-taratá, ójo vaí bhântá, ójaḥ pañca-daçá, ója evó 't-tarató dhatte, tásmâd uttarato-'bhiprayâyĭ́ jayati; prá-tûrtir ashṭâ-daçá íti purástāt ‖ 2 ‖ úpa dadhâti, dvaú tri-vṛítâv abhi-pûrvám yajna-mukhé ví yâtayaty; abhi-vartáḥ sa-vioçá íti dakshiṇató[1], 'nnaṃ vă̆ abhi-vartó, 'nnaꙍ sa-vioçó, 'nnam evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇenă̆ 'nnam adyate; várco dvâvioçá[1] íti paççā̆d, yád vioçatír dvé[3] téna vi-rā̆jau, yád dvé[3] pratishṭhă̆ téna, vi-rā̆jor evă̆ 'bhi-pûrvám annă̆-'dye práti tishṭhati; tápo nava-daçá íty ut-taratás, tásmāt savyáḥ ‖ 3 ‖ hástayos tapasví-taro; yóniç catur-vioçá íti purástâd[1] úpa dadhâti, cáturvioçaty-aksharâ gâyatrĭ́, gâyatrĭ́ yajna-mukhám, yajna-mukhám evá purástâd ví yâtayati; gárbhâḥ pañca-vioçá íti dakshiṇató, 'nnaṃ vaí gárbhâ, ánnam pañca-vioçó, 'nnam evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇenă̆ 'nnam adyata; ójas tri-ṇavá íti paççā̆d, imé vaí lokā̆s tri-ṇavá, eshv evá lokéshu práti tishṭhati; sam-bháraṇas trayo-vioçá íti ‖ 4 ‖ ut-taratás, tásmāt savyó hástayoḥ sambhâryа-taraḥ; krátur eka-trioçá íti

3. [2] als Compositum. [3] s. P. 4, 49.

purástâd[1] úpa dadhâti, vắg vaí krátur, yajna-mukhám vắg, yajna-mukhám evá purástâd ví yâtayati; bradhnásya vishṭápam[1] catus-triꝏçá íti dakshiṇatò[1], 'saú vắ âdityó bradhnásya vishṭápam[1], brahma-varcasám evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇó 'rdho brahmavarcasí-taraḥ; prati-shṭhắ trayas-triꝏçá íti paçcắt, práti-shṭhityai; nắkaḥ shaṭ-triꝏçá íty ut-taratáḥ, suvar-gó vaí lokó nắkaḥ, suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai ‖ 5 ‖ vaí trivṛíd, íti purástât, savyás, trayoviꝏçá íti, suvargó vaí, páñca ca ‖ 3 ‖

4, 3, 8, 1. — K. 20, 12. 13. — Ç. 8, 4, 1, 1-28. — devâḥ — akúrvata — anûcyety ánu-ucyà — asúrâḥ — anvavâyann ity ánu-avâyan — asúrâḥ — vyómeti vi-oma — ashṭâdaça ity áshṭâ-daçaḥ — dvâviꝏçaḥ — dve iti — triṇava iti tri-ṇavaḥ — asau | vai.

4. agnér bhâgò 'sí 'ti purástâd[1] úpa dadhâti, yajna-mukhám vắ agnír, yajna-mukhám dîkshắ, yajna-mukhám bráhma, yajna-mukhám tri-vṛíd, yajna-mukhám evá purástâd ví yâtayati; nṛi-cákshasâm bhâgò 'sí 'ti dakshiṇatáḥ[1], çuçruvắꝏso vaí nṛi-cákshasó, 'nnam dhâtắ, jâtắyai 'vắ 'smâ ánnam ápi dadhâti, tásmâj jâtó 'nnam atti; janítraꝏ spṛitáꝏ sapta-daçá stóma íty âhắ, 'nnam vaí janítram ‖ 1 ‖ ánnaꝏ sapta-daçó, 'nnam evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇenắ 'nnam adyate; mitrásya bhâgò 'sí 'ti paçcắt, prâ-'ṇó vaí mitrò 'pâ-'nó váruṇaḥ, prâṇâ-'pânắv evắ 'smin dadhâti; divó vṛishṭír[2] vắtâ spṛitắ eka-viꝏçá stóma íty âha, prati-shṭhắ vắ eka-viꝏçáḥ, práti-shṭhityâ; índrasya bhâgò 'sí 'ty ut-taratá, ójo vắ índra, ójo víshṇur, ójaḥ kshatrám, ójaḥ pañca-daçáḥ ‖ 2 ‖ ója evó 't-taratò dhatte, tásmâd uttarato-'bhiprayâyî jayati; vásûnâm

4. [1] ohne avagraha. [2] oxytonon.

bhâgò 'sî' 'ti purástâd úpa dadhâti, yajna-mukháṃ vaí vásavo, yajna-mukháꙍ rudrā́, yajna-mukháṃ catur-viꙍçó, yajna-mukhám evá purástâd ví yâtayaty; âdityā́nâm bhâgò 'sî' 'ti dakshiṇató, 'nnaṃ vā́ âdityā́, ánnam marútó, 'nnaṃ gárbhâ, ánnam pañca-viꙍçó, 'nnam evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇenā́ 'nnam adyaté; 'dityai bhâgáḥ || 3 || asî' 'ti paçcā́t, prati-shṭhā́ vā́ áditiḥ, prati-shṭhā́ pûshā́, prati-shṭhā́ tri-ṇaváḥ, práti-shṭhityai; devásya savitúr bhâgò 'sî' 'ty ut-tarató, bráhma vaí deváḥ savitā́, bráhma bṛíhaspátir[1], bráhma catu-shṭomó[3], brahma-varcasám evó 't-tarató dhatte, tásmâd út-taró 'rdho brahmavarcasí-taraḥ; sâvitrá-vatî bhavati, prá-sûtyai, tásmâd brâhmaṇā́nâm údîcî[1] saníḥ prá-sûtâ[3]; dhartráç catu-shṭomá[4] íti purástâd[1] úpa dadhâti, yajna-mukháṃ vaí dhartráḥ || 4 || yajna-mukháṃ catu-shṭomó[4], yajna-mukhám evá purástâd[1] ví yâtayati; yā́vânâm bhâgò 'sî' 'ti dakshiṇató[1], mā́sâ vaí yā́vâ ardha-mâsā́ áyâvâs, tásmâd dakshiṇā́-"vṛito mā́sâ, ánnaṃ vaí yā́vâ, ánnam pra-jā́, ánnam evá dakshiṇató[1] dhatte, tásmâd dákshiṇenā́ 'nnam adyata; ṛibhûṇā́m bhâgò 'sî' 'ti paçcā́t, práti-shṭhityai; vi-vartò 'shṭâ-catvâriꙍçá íty ut-taratò, 'náyor lokáyoḥ savîrya-tvā́ya, tásmâd imaú lokaú samā́vad-vîryau || 5 || yásya múkhya-vatîḥ purástâd upa-dhîyánte múkhya evá bhavaty, ā́ 'sya múkhyo jâyate; yásyā́ 'nna-vatîr dakshiṇató[1] 'tty ánnam, ā́ 'syâ 'nnâ-'dó jâyate; yásya pratishṭhā́-vatîḥ paçcā́t práty evá tishṭhati; yásyaú 'jasvatîr[1] ut-taratá ojasvỳ[1] evá bhavaty, ā́ 'syau 'jasvî́ jâyate. 'rkó vā́ eshá yád agnís, tásyai 'tád evá stotrám etác chastráṃ, yád eshā́ vi-dhā́ || 6 || vi-dhîyáte 'rká evá tád

4. [3] Vindhyasyo (!) 'ttarabhâge hi puṇyabhûmau çuddhâ brâhmaṇâ vartante, tasmât tatra pratigrahaḥ praçastaḥ. [4] s. P. 6, 13.

arkyàm ánu ví dhîyaté; 'tty ánnam ấ 'syâ 'nnâ-'dó jâyate yásyai 'shấ vi-dhấ vi-dhîyáte yá u cai 'nâm evấṃ véda. sṛíshṭîr úpa dadhâti, yathâ-sṛishṭám evấ 'va runddhe[5].

ná vấ idáṃ dívâ ná náktam âsîd ávy-âvṛittaṃ, té devấ etấ vy-ushṭîr apaçyan, tấ úpâ 'dadhata, táto vấ idáṃ vy auchad; yásyai 'tấ upa-dhîyánte vy evấ 'smâ uchaty, átho táma evấ 'pa hate || 7 || vaí janítram, pañcadaçó, 'dityai bhâgó, vaí dhartráḥ, samấvadvîryau, vidhấ, táto vấ idáṃ, cáturdaça ca || 4 ||

4, 3, 9, 1 - 11, 5. — K. 20, 12. 21, 1. — Ç. 8, 4, 2, 1 - 3, 20. — saptadaça iti sapta-daçaḥ — vṛishṭiḥ | vâtâḥ — ekavioça ity éka-vioçaḥ — triṇava iti tri-ṇavaḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — mâsâḥ — dakshiṇâvṛita iti dakshiṇâ-âvṛitaḥ — adyate — eti | asya | ojasvî — arke | eva — anu | vîti | dhîyate | atti — etâḥ — asmai — atho iti.

5. ágne jâtấn prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] íti purástâd[3] úpa dadhâti, jâtấn evá bhrấtṛivyân prá ṇudate[1]; sáhasâ jâtấn íti paçcấj, janishyámâṇân evá práti nudate; catuç-catvârioçá stóma íti dakshiṇató[3], brahma-varcasáṃ vaí catuç-catvârioçó, brahma-varcasám evá dakshiṇató dhatte, tásmâd dákshiṇó 'rdho brahmavarcasí-taraḥ; shoḍaçá[1] stóma íty ut-taratá, ójo vaí shoḍaçá[1], ója evó 't-tarató dhatte, tásmât || 1 || uttarato-'bhiprayâyî jayati; vájro vaí catuç-catvârioçó vájraḥ shoḍaçó[1], yád eté[4] íshṭake[4] upa-dádhâti jâtấoç cai 'vá janishyámâṇâoç ca bhrấtṛivyân pra-ṇúdya vájram ánu prá harati, stṛítyai; púrîsha-vatîm mádhya úpa dadhâti, púrîshaṃ vaí mádhyam âtmánaḥ, sấ-"tmânam evấ 'gníṃ cinute, sấ-"tmâ 'múshmiṅ

4. [5] °ṃdhe ACDW.

5-8. pañcamyâṃ citau; 5. asapatnákhyâ virâḍâkhyâç ca. [1] ṇ° AW, s. P. 7, 4. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 44. 45.

loké[5] bhavati yá eváṃ védai; 'tā́ vā́ asapatnā́ nā́mé 'shṭakâ, yásyai 'tā́ upa-dhîyánte || 2 || nā́ 'sya sapátno[3] bhavati. paçúr vā́ eshá yád agnír; vi-rā́ja ut-tamā́yâṃ cítyâm úpa dadhâti, vi-rā́jam evó 't-tamā́m paçúshu dadhâti; tásmât paçu-mā́n ut-tamā́ṃ vā́caṃ vadati; dáça-daçó 'pa dadhâti savîrya-tvā́yâ; 'kshṇayó 'pa dadhâti, tásmâd akshṇayā́ paçávó 'ñgâni prá haranti práti-shṭhityai. yā́ni vaí chándâ◡si suvar-gỳâṇy ā́san taír devā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan, téná 'rshayaḥ || 3 || açrâmyan, té tápo 'tapyanta, tā́ni tápasâ 'paçyan, tébhya etā́ íshṭakâ nír amimaté: 'vaç[6] chándo várivaç chánda íti, tā́ úpâ 'dadhata, tā́bhir vaí té suvar-gáṃ lokám âyan; yád etā́ íshṭakâ upa-dádhâti, yā́ny evá chándâ◡si suvar-gỳâṇi taír evá yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti. yajnéna vaí prajā́-patiḥ pra-jā́ asṛijata, tā́ stóma-bhâgair evā́ 'sṛijata; yát || 4 || stóma-bhâgâ upa-dádhâti pra-jā́ evá tád yájamânaḥ sṛijate; bṛíhaspátir[3] vā́ etád yajnásya téjaḥ sám abharad yát stóma-bhâgâ, yát stóma-bhâgâ upa-dádhâti sá-tejasam evā́ 'gníṃ cinute; bṛíhaspátir vā́ etā́ṃ yajnásya prati-shṭhā́m apaçyad yát stóma-bhâgâ, yát stóma-bhâgâ upa-dádhâti yajnásya práti-shṭhityai; saptá-saptó 'pa dadhâti savîrya-tvā́ya, tisró mádhye práti-shṭhityai || 5 || uttarató dhatte tásmâd, upadhîyánta, ṛíshayo, 'sṛijata yát, trícatvâri◡çac ca || 5 ||

4, 3, 12, 1-3. — K. 21, 2. — Ç. 8, 5, 1, 8 - 3, 2. — preti | nuda — nudate — catuçcatvâri◡ça iti catuḥ-catvâri◡çaḥ | stomàḥ — ardhàḥ — shoḍaçaḥ | stomàḥ — ete iti | ishṭàke iti — praṇudyeti pra-nudyà — anú | preti | harati — madhyè | upeti | sâtmā́nam iti sa-âtmânam — sâtmeti sa-âtmâ | amushmin — etâḥ — asapatnâḥ | nâmà | ishṭàkâḥ — akshṇayâ | upeti — añgā́ni — suvargyā́ṇîti suvaḥ-gyā́ni —

5. [5] °nl° AW. [6] so (°te°) AW, s. P. 10, 14.

ishṭákâḥ — amimata | evâḥ[6] — asṛijata | tâḥ — stomábhâgâ iti stomá-bhâgâḥ | yat.

6. raçmír íty evâ "dityám asṛijata[1], pré-'tir íti dhármam, ánv-itir íti dívaṷ, saṃ-dhír íty antárikṣam[2], prati-dhír íti pṛithivîm, vi-shṭambhá íti vṛíshṭim, pra-vé 'ty áhar, anu-vé 'ti rấtrim, uçíg íti vásûn, pra-ketá íti rudrấnt, su-dîtír íty âdityấn, ója íti pitṛîṷs[3], tántur íti pra-jấḥ, pṛitanâshấḍ[2] íti paçûn, revád[2] íty óshadhîr[2]. abhi-jíd asi yuktá-grâvâ ‖ 1 ‖ índrâya tvé 'ndraṃ jinvé 'ty evá dakshiṇató[2] vájram páry auhad abhí-jityai. tấḥ pra-jấ ápa-prâṇâ asṛijata, tấsv: ádhi-patir asî 'ty evá prâ-'ṇám adadhâd[1], yanté 'ty apâ-'náṷ, saṷ-sárpa íti cákshur, vayo-dhấ íti çrótraṃ. tấḥ pra-jấḥ prâ-'ṇatîr apâ-'natîḥ páçyantîḥ çṛiṇvatîr ná mithunî abhavan[4] tấsu: tri-vṛíd asî 'ty evá mithunám adadhât, tấḥ pra-jấ mithunî ‖ 2 ‖ bhávantîr ná prấ 'jâyanta tấḥ: saṷ-rohò 'si nî-rohò 'sî 'ty evá prấ 'janayat, tấḥ pra-jấḥ prá-jâtâ ná práty atishṭhan tấ: vasukò 'si vésha-çrĭr asi vásyashṭir[2] asî 'ty evaí 'shú lokéshu práty asthâpayad; yád ấha: vasukò 'si vésha-çrĭr asi vásyashṭir asî 'ti pra-jấ evá prá-jâtâ eshú lokéshu práti shṭhâpayati[5], sấ-"tmâ 'ntárikshaṷ[2] rohati, sá-prâṇo 'múshmiṅ loké[6] práti tishṭhaty, ávy-ardhukaḥ prâṇâ-'pânấbhyâm bhavati yá evấṃ véda ‖ 3 ‖ yuktágrâvâ, prajấ mithuny[7], àntárikṣam, dvấdaça ca ‖ 6 ‖

3, 5, 2, 1-5. 4, 4, 1, 1-3. — K. 21, 2. Ç. 8, 5, 3, 3-8 (eke). — pretir iti pra-itiḥ — vishṭambha iti vi-stambhaḥ — ahâḥ |

---

6. stomabhâgâkhyâḥ. [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] so (°ṷs t°) AW, s. P. 6, 14. [4] so (°nî a°) AW, s. P. 10, 18 (4, 53). [5] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [6] °nl° W. [7] so (°ny) ACDW; für diese am Schlufs der anuvâka zugefügten Angaben gelten eben nicht die saṃdhi-Regeln von P., resp. des Textes, sondern die gewöhnlichen.

anuvety ânu-vâ — adadhât — mithunî | abhavan — prajâ iti pra-jâḥ | mithunî | bhavântîḥ — nîroha iti niḥ-rohaḥ — prajâtâ iti pra-jâtâḥ — tâḥ — sthâpayati | sâtmeti sa-âtmâ — amushmin.

7. nâkasád-bhir vaí devâḥ suvar-gám lokám âyan, tán nâka-sádâṃ nâkasat-tvám; yán nâka-sáda upa-dádhâti nâkasád-bhir evá tád yájamânaḥ suvar-gám lokám eti; suvar-gó vaí lokó nâko, yásyai 'tâ upa-dhîyánte nâ 'smâ ákam bhavati; yajamânâ-"yatanám vaí nâka-sádo, yán nâka-sáda upa-dádhâty â-yátanam evá tád yájamânaḥ kurute; pṛishṭhânâṃ vâ etát téjaḥ sám-bhṛitaṃ yán nâka-sádo, yán nâka-sádaḥ ‖ 1 ‖ upa-dádhâti pṛishṭhânâm evá téjo 'va runddhe[2]. pañca-cóḍâ úpa dadhâty; apsarása evaí 'nam etâ bhûtâ amúshmiṅ lokâ[3] úpa çeré, 'tho tanû-pânîr evaí 'tâ yájamânasya; yám dvishyât tám upa-dádhad dhyâyed, etâbhya evaí 'naṃ devátâbhya[4] â vṛiçcati[5], tâjág ârtim[4] â 'rchaty[6]; út-tarâ nâkasád-bhya úpa dadhâti, yáthâ jâyâm â-nîya gṛihéshu ni-shâdáyati tâdṛig[4] evá tát ‖ 2 ‖ paççât prâcîm[4] ut-tamâm úpa dadhâti tásmât paççât prâcî[4] pátny ánv âste. svayam-âtṛiṇṇâṃ ca vi-karṇîṃ co 't-tamé[7] úpa dadhâti, prâ-'ṇó vaí svayam-âtṛiṇṇâ "yur vi-karṇî, prâ-'ṇáṃ cai 'vâ "yuç ca prâ-'ṇânâm ut-tamaú dhatte, tásmât prâ-'ṇáç câ "yuç ca prâ-'ṇânâm ut-tamaú; nâ 'nyâm út-tarâm íshṭakâm úpa dadhyâd, yád anyâm út-tarâm íshṭakâm upa-dadhyât paçûnâm ‖ 3 ‖ ca yájamânasya ca prâ-'ṇâṃ câ "yuç câ 'pi dadhyât, tásmân nâ 'nyó 't-taré 'shṭako 'pa-dhéyâ. svayam-âtṛiṇṇâm úpa dadhâty, asaú vaí svayam-âtṛiṇṇâ 'mûm evó 'pa dhatté; 'çvam úpa

7. nâkasatsaṃjnakâs tu yâḥ | coḍâkhyâ(ḥ) svayamâtṛiṇṇâ vikarṇî.
[1] °satvâṃ DW. [2] ṃdhe ACDW. [3] °nl° AW. [4] ohne avagraha. [5] °çyati C. [6] so (â'rch°) AW, s. P. 10, 9. [7] s. P. 4, 11. [8] idhyai ACDW.

ghrâpayati prâ-'ṇám evấ 'syâṃ dadhâty, átho prâjâ-patyó vấ áçvaḥ prajấ-patinai 'vấ 'gníṃ cinute; svayam-âtṛiṇṇấ bhavati prâ-'ṇấnâm út-sṛishṭyâ átho suvar-gásya lokásyấ 'nu-khyâtyâ. eshấ vaí devấnâṃ ví-krântir yád vi-karṇí; yád vi-karṇíṃ upa-dádhâti devấnâm evá ví-krântim ánu ví kramata; ut-taratá úpa dadhâti, tásmâd uttaratá-upacâro 'gnír; vâyu-mátî bhavati, sám-iddhyai[8] || 4 || sámbhṛitaṃ yán nâkasádo yán nâkasádas, tát, paçûnấm, eshấ vaí, dvấ-viꣳçatiç ca || 7 ||

4, 4, 2, 1 - 3, 3. — K. 21, 2. 3. — Ç. 8, 6, 1, 3-20. 7, 3, 9-20. — âyan | tat — asmai — etâḥ | bhûtâḥ | amushmin — çere | atho iti — etâḥ — eti | richati | uttarâ ity ut-tarâḥ — patnî | anv iti — uttame ity út-tame — âyúḥ — na | anyâ | uttarety ut-tarâ | ishṭakâ | upadheyety úpa-dheyâ — atho iti — utsṛishṭyâ ity ut-sṛishṭyai | atho iti — anúkhyâ-tyâ ity anú-khyâtyai — anú | vîti | kramate — samidhyâ iti sam-idhyai.

8. chándâꣳsy úpa dadhâti, paçávo vaí chándâꣳsi, paçûn evấ 'va runddhe[1], chándâꣳsi vaí devấnâṃ vâmám paçávo, vâmám evá paçûn áva runddha[1]. etấꣳ ha vaí Yajná-senaç Caitriyâyaṇáç citiṃ vidấṃ cakâra, táyâ vaí sá paçûn ávâ 'runddha[1]; yád etấm upa-dádhâti paçûn evấ 'va runddhe[1]. gâyatrîḥ purástâd[2] úpa dadhâti, téjo vaí gâyatrî, téja evá || 1 || mukháto[2] dhatte; mûrdhan-vátîr bhavanti, mûrdhấnam evaí 'naꣳ samânấnâṃ[2] karoti. trishṭúbha[2] úpa dadhâtî, 'ndriyáṃ vaí trishṭúg[2], indriyám evá madhyató[2] dhatte. jágatîr úpa dadhâti, jấgatâ vaí paçávaḥ, paçûn evấ 'va runddhe[1]. 'nu-shṭúbha úpa dadhâti, prâ-'ṇấ vấ anu-shṭúp, prâ-'ṇấnâm út-sṛishṭyai. bṛihatîr ushṇíhâḥ paṅktîr akshára-paṅktîr íti

8. chando-'bhidhâḥ. [1] °mdh° ACDW. [2] ohne avagraha.

víshu-rûpâṇi chándâꣳsy úpa dadhâti, víshu-rûpâ vaí paçávaḥ, paçávaḥ || 2 || chándâꣳsi, víshu-rûpân evá paçûn áva runddhe[1]; víshu-rûpam asya gṛihé dṛiçyate yásyai 'tâ upa-dhîyánte yá u cai 'nâ evám védâ. 'ti-chandasam úpa dadhâty, áti-chandâ vaí sárvâṇi chándâꣳsi, sárvebhir evaí 'nam chándo-bhiç cinute; várshma vâ eshâ chándasâm yád áti-chandâ, yát áti-chandasam upa-dádhâti várshmai 'vaí 'naꣳ samânânâm[2] karoti. dvi-pádâ úpa dadhâti, dvi-pâd yájamânaḥ, práti-shṭhityai || 3 || téja evá, paçávaḥ paçávo, yájamâna, ékam ca ||8||

4, 4, 4, 1-8. — K. 21, 4. — Ç. 8, 6, 2, 1-17. — rumdhe | etâm — trishṭuk | indriyam — jâgatâḥ | vai — prâṇâ iti pra-aṇâḥ | vai — vishûrûpâ iti vishû-rûpâḥ | vai — ati-chandâ ity ati-chandâḥ — varshmâ | eva.

9. sárvâbhyo vaí devátâbhyo[1] 'gníç cîyate; yat sa-yújo nó 'pa-dadhyâd devátâ asyâ 'gním vṛiñjîran, yát sa-yúja upa-dádhâty âtmánai 'vaí 'naꣳ sa-yújam cinute nâ 'gnínâ vỳ ṛidhyaté, 'tho yáthâ púrushaḥ snâva-bhiḥ sám-tata evám evaí 'tâbhir agníḥ sám-tato; 'gnínâ vaí devâḥ suvar-gám lokám âyan tâ amûḥ kṛittikâ abhavan, yásyai 'tâ upa-dhîyánte suvar-gám evá || 1 || lokám eti gáchati pra-kâçám citrám evá bhavati. maṇḍale-'shṭakâ úpa dadhâtî, 'mé vaí lokâ maṇḍale-'shṭakâ, imé khálu vaí lokâ deva-purâ, deva-purâ evá prá viçati nâ 'rtim[1] â 'rchaty[2] agním cikyânó. viçvá-jyotisha úpa dadhâtî, 'mân evaí 'tâbhir lokân jyótishmataḥ[3 u. 1] kuruté, 'tho prâ-'ṇân evaí 'tâ yájamânasya dâdhraty, etâ vaí de-

9-11. athâ 'vaçishṭâḥ kathyante, tâ vijneyâ yathâciti; 9. sayujo maṇḍalâkhyâç ca viçvajyotishaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (â'rch°) AW, s. P. 10, 9. [3] °njy° AW.

vátâḥ suvar-gỳàs, tā́ evā́ 'nv-ârábhya suvar-gáṃ lokám eti || 2 || suvargám evá, tā́ evá, catvā́ri ca || 9 ||

4, 4, 5, 1 - 6, 1. — K. 22, 5. — atho̱ iti — lo̱kâḥ | de̱vapu̱râ iti deva-pu̱râḥ — ârtim | eti | ṛicha̱ti̱ — atho̱ iti — e̱tâḥ — e̱tâḥ.

10. vṛishṭi-sánîr úpa dadhâti, vṛíshṭim[1] evā́ 'va runddhe[2]; yád eka-dhó 'pa-dadhyā́d ékam ṛitúṃ varshed, anu-parihā́raꣳ sâdayati tásmât sárvân ṛitū́n varshati; purovâta-sánir asī́ 'ty âhai, 'tád vaí vṛíshṭyai rûpáꣳ, rûpéṇai 'vá vṛíshṭim áva runddhe[2]. saṃ-yā́nîbhir vaí devā́ imā́ṅ lokā́nt[3] sám ayus, tát saṃ-yā́nînâꣳ saṃyânī́-tváṃ; yát saṃ-yā́nîr upa-dádhâti yáthâ 'p-sú nâvā́ saṃ-yā́ty evám || 1 || evaí 'tā́bhir yájamâna imā́ṅ lokā́nt[3] sáṃ yâti; plavó vā́ eshò 'gnér yát saṃ-yā́nîr, yát saṃ-yā́nîr upa-dádhâti plavám evaí 'tám agnáya úpa dadhâty; utá yásyai 'tā́sū́ 'pa-hitâsv ā́po 'gníꣳ háranty áhṛita[4] evā́ 'syâ 'gnír. âditye-'shṭakā́ úpa dadhâty; âdityā́ vā́ etám bhū́tyai práti nudante yó 'lam bhū́tyai sán bhū́tiṃ ná prâ-''pnóty, âdityā́ḥ || 2 || evaí 'nam bhū́tiṃ gamayanty; asaú vā́ etásyâ ''dityó rúcam ā́ datte yò 'gníṃ citvā́ ná rócate, yád âditye-'shṭakā́ upa-dádhâty asā́v evā́ 'sminn âdityó rúcaṃ dadhâti, yáthâ 'saú devā́nâꣳ rócata evám evaí 'shá manushỳâṇâꣳ rocate. ghṛite-'shṭakā́ úpa dadhâty, etád vā́ agnéḥ priyáṃ dhā́ma yád ghṛitám, priyéṇai 'vaí 'naṃ dhā́mnâ sám ardhayati || 3 || átho téjasâ; 'nu-parihā́raꣳ sâdayaty, áparivargam evā́ 'smin téjo dadhâti.

---

10. vṛishṭisani-saṃyânikâbhidhâḥ | âdityâkhyâ ghṛitâkhyâç ca yaçodâç ca. [1] vṛishṭím C prima manu. [2] °ṃdhe ACDW. [3] °nl° A. [4] áhruta C wie D prima manu; api ca tadupadhânâd ûrdhvaṃ yadi kathaṃcid bahulavṛishṭisampâditapravâheṇa cîyamâno hṛito bhavet, tathâ 'py asya yajamânasyâ 'gnir ahṛita eva bhavati.

prajấ-patir agnim acinuta, sá yáçasâ vỳ ârdhyata, sá etấ yaço-dấ apaçyat, tấ úpâ 'dhatta, tấbhir vai sá yáça âtmánn adhatta; yád yaço-dấ upa-dádhâti yáça evá tấbhir yájamâna âtmán dhatte; páñcó 'pa dadhâti, pấñktaḥ[5] púrusho, yấvân evá púrushas tásmin yáço dadhâti || 4 || evám, prâpnóty âdityấ, ardhayaty, ékân ná pañcâçác ca || 10 ||

4, 4, 6, 1. 2. — K. 22, 5. 6. — Ç. 8, 7, 1, 13. 14 (Carakâdhvaryavaḥ!). 23. 24 (Carakâ⁰). — ekadhety éka-dhâ — agnayé — âdityâḥ — pratîti | nudante — rocate — atho iti — etâḥ.

11. devâ-'surấḥ sám-yattâ âsan, kánîyâoso devấ ấsan bhűyâosó 'surâs, té devấ etấ íshṭakâ apaçyan, tấ úpâ 'dadhata; bhûyas-kṛíd asî 'ty evá bhűyâoso 'bhavan vánaspáti-bhir[1] óshadhî-bhir[2]; varivas-kṛíd asî 'tî 'mấm ajayan[3 u. 4], prấcy[2] asî 'ti prấcîṃ[2] díçam ajayann[4], ûrdhvấ 'sî 'ty aműm ajayann[4], antariksha-sád asy antárikshe[1] sîdé 'ty antárikṣam[1] ajayan; táto devấ ábhavan || 1 || párâ 'surâ; yásyai 'tấ upa-dhîyánte bhűyân evá bhavaty, abhî 'mấñ lokấñ jayati[5], bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavaty; apsu-shád asi çyena-sád asî 'ty âhai, 'tád vấ agné rûpáo, rûpénai 'vấ 'gnim áva runddhe[6]. pṛithivyấs tvâ dráviṇe sâdayâmî 'ty âhe, 'mấn evaí 'tấbhir lokấn dráviṇâ-vataḥ[7] kuruta. âyushỳâ úpa dadhâty, âyur evá || 2 || asmin dadhâty. ágne yát te párao hṛín nấmé 'ty âhai, 'tád vấ agnéḥ priyấṃ dhấma, priyám evấ 'sya dhấmó 'pâ "pnoti; tấv é 'hi sáo rabhâvahâ íty âha, vỳ evaí 'nena pári dhatte; pấñca-janyeshv ápy edhy

---

10. [5] ⁰ñt⁰ AC.

11. bhûyaskṛidagnirûpâbhidhâ api | draviṇodâs tathâ "yushyâ(ḥ) syâd agnihṛidayâbhidhâ | ṛitavyâç ca. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7. [3] unbetont. [4] ajanayan C. [5] ⁰nj⁰ A, ⁰ṃj⁰ W. [6] ⁰ṃdh⁰ ACDW. [7] s. P. 3, 5.

agna íty âhai, 'shá vâ agníḥ pâñca-janyo yáḥ páñca-citîkas, tásmâd evám âha. 'rtavyâ úpa dadhâty, etád vâ ṛitûnâm priyám dhâma yád ṛitavyâ, ṛitûnâm evá priyám dhâmâ 'va runddhe[6]; su-méka íty âha, saṃ-vatsaró vaí su-mékaḥ, saṃ-vatsarásyai 'vá priyám dhâmó 'pâ "pnoti || 3 || ábhavann, âyur evá, 'rtavyâ úpa, shâḍviṃçatiç ca ||11||

4, 4, 7, 1. 2. — K. 22, 5. — oshàdhîbhir ity oshàdhi-bhiḥ — asúrâḥ — draviṇâvata iti draviṇa-vataḥ | kurute — hṛit — upeti | âpnoti — eti | ihi.

12. prajâ-pater ákshy açvayat, tát párâ 'patat, tád áçvo 'bhavad, yád áçvayat tád áçvasyâ 'çva-tvám, tád devâ açva-medhénai 'vá práty adadhur; eshá vaí prajâ-patiṃ sárvaṃ karoti yò 'çva-medhéna yájate, sárva evá bhavati, sárvasya vâ eshâ prâyaçcittiḥ[1] sárvasya bheshajáṃ. sárvaṃ vâ eténa pâpmânaṃ devâ atarann, ápi vâ eténa brahma-hatyâm atarant; sárvam pâpmânam || 1 || tarati tárati brahma-hatyâm yò 'çva-medhéna yájate yá u cai 'nam evám védó. 't-taraṃ vaí tát prajâ-pater ákshy açvayat, tásmâd áçvasyo 't-tarató 'va dyanti[2] dakshiṇatò[1] 'nyéshâm paçûnâm. vaitasáḥ káṭo bhavaty, apsú-yonir vâ áçvo, 'psu-jó vetasáḥ, svá evaí 'naṃ yónau práti shṭhâpayati[3]. catu-shṭomá[4] stómo bhavati, saráḍ ḍha[5] vâ áçvasya sákthy[6] â 'vṛihat, tád devâç catu-shṭoménai[4] 'vá práty adadhur; yác catu-shṭomá[4] stómo bhávaty áçvasya sarva-tvâya || 2 || sárvam pâpmânam, avṛihad, dvâdaça ca ||12||

Ç. 13, 3, 1, 1-4. — akshi — aveti | dyanti — sve | eva — sthâpayati | catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — sarat | ha — sakthi | eti | avṛihat.

---

12. açvamedhasya vidhiḥ. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [4] s. P. 6, 13. [5] °ḍh ḍh° AW. [6] sákshy W prima m.

utsannayajná, índrâgní, devâ vâ akshṇayâstomîyâ, agnér bhâgò 'sy, ágne jâtân, raçmír íti, nâkasádbhiç, chándâ⌣si sárvâbhyo, vṛishṭisánîr, devâsurâḥ kánîyâ⌣saḥ, prajâpater ákshi, dvádaça ‖ 12 ‖

utsannayajnó (1, 1), devâ vaí (3, 1), yásya múkhyavatîr (4, 6), nâkasádbhir (7, 1), evaí 'tâbhir (10, 2), aṣhṭácatvârî⌣çat ‖ 48 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ pañcamakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ. ‖

1. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té ná vỳ ajayanta, sá etâ índras tanûr apaçyat, tâ úpâ 'dhatta, tâbhir vaí sá tanúvam indriyáṃ vîrỳam âtmánn adhatta, táto devâ ábhavan párâ 'surâ; yád indra-tanûr upa-dádhâti tanúvam evá tâbhir indriyáṃ vîrỳaṃ yájamâna âtmán dhatté, 'tho sé-'ndram evâ 'gní⌣ sá-tanuṃ cinute, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyaḥ ‖ 1 ‖ bhavati. yajnó devébhyó 'pâ 'krâmat, tám ava-rúdhaṃ[1] nâ 'çaknuvan, tá etâ yajna-tanûr apaçyan, tâ úpâ 'dadhata, tâbhir vaí té yajnám ávâ 'rundhata; yád yajna-tanûr upa-dádhâti yajnám evá tâbhir yájamânó 'va runddhe[2]; tráyas-tri⌣çatam úpa dadhâti, tráyas-tri⌣çad vaí devátâ[3], devátâ evâ 'va runddhé[2], 'tho sâ-'tmânam evâ 'gní⌣ sá-tanuṃ cinute, sâ-'tmâ 'múshmiṅ loké[4] ‖ 2 ‖ bhavati yá evâṃ véda. jyótishmatîr[3] úpa dadhâti, jyótir evâ 'smin dadhâty, etâbhir vâ agníç citó jvalati, tâbhir evaí 'na⌣ sám inddha[2], ubháyor asmai lokáyor jyótir bhavati. nakshatre-'shṭakâ úpa dadhâty, etấni vaí divó jyótî⌣shi, tấny evâ 'va runddhe[2], su-kṛítâṃ vâ etấni jyótî⌣shi yán nákshatrâṇi, tấny evâ "pnoty, átho anû-kâçám[5] evaí 'tấni ‖ 3 ‖ jyótî⌣shi kurute suvar-gásya

---

4, 1-11. citisaṃskâraḥ; 1. ishṭakâ indratanvâkhyâ yajnatanvabhidhâs tathâ | nakshatrâkhyâç ca. [1] °ruddhaṃ C vor und nach iti. [2] ṃdh° ACDW. [3] ohne avagraha. [4] °nlo° AW. [5] s. P. 3, 7. [6] unbetont.

lokásyâ 'nu-khyâtyai; yát sáʊ-spṛishṭâ upa-dadhyấd vṛíshṭyai lokám ápi dadhyâd[6] ávarshukaḥ parjányaḥ syâd, ásaʊ-spṛishṭâ úpa dadhâti vṛíshṭyâ evá lokáṃ karoti[6] várshukaḥ parjányo bhavati; purástâd[3] anyấḥ pratîcîr[3] úpa dadhâti[6] paçcấd anyấḥ prấcîs[3], tásmât prâcînâni ca pratîcînâni ca nákshatrâṇy ấ vartante || 4 || bhrấṭṛivyo, loká, evaí 'tắny, ékacatvâriʊçac ca || 1 ||

4, 4, 8, 1 - 10, 3. — [2]K. 34, 14-16. — Ç. 12, 6, 1, 3-36. (4, 5, 7, 3 eke). — asúrâḥ — atho iti | sendraṃ iti sa-indraṃ — te | etâḥ — devatấḥ — atho iti | sâtmấnaṃ iti sa-âtmấnaṃ — sâtmeti sa-âtmấ — imdhe — atho iti | anûkấçam ity ánu-kấçam — apîti | dadhyât — karoti — upeti | dadhâti.

2. ṛitavyâ úpa dadhâty, ṛitûnấṃ klíptyai; dvaṃ-dvám úpa dadhâti, tásmâd dvaṃ-dvám ṛitávo; 'dhṛite 'va vấ eshấ yán madhyamấ cítir, antáriksham[1] iva vấ eshấ, dvaṃ-dvám anyấsu cítîshû 'pa dadhâti[2] cátasro mádhye dhṛítyâ; antaḥ-çléshaṇaṃ vấ etấç cítînâṃ yád ṛitavyâ, yád ṛitavyâ upa-dádhâti cítînâṃ ví-dhṛityâ; ávakâm ánû 'pa dadhâty, eshấ vấ agnér yóniḥ, sá-yonim || 1 || evấ 'gníṃ cinuta; uvấca ha Viçvấ-mitró[3]: 'dad ít sá bráhmaṇấ[4] 'nnaṃ yásyai 'tấ upa-dhîyántai yá u cai 'nấ evấṃ védad íti. saṃ-vatsaró vấ etám prati-shṭhấyai nudate yò 'gníṃ citvấ ná prati-tíshṭhati; páñca pṛ́rvâç cítayo bhavanty átha shashṭhî́ṃ cítiṃ cinute, sháḍ vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsará, ṛitúshv evá saṃ-vatsaré práti tishṭhaty. etấ vaí || 2 || ádhi-patnîr nấmé 'shṭakâ, yásyai 'tấ upa-dhîyánté 'dhi-patir evá samânấnâm[1] bhavati; yáṃ dvishyât tám upa-dádhad dhyâyed, etấbhya evaí 'naṃ devátâbhya

---

2. ṛitavyâ vaiçvadevyaç ca, prokshaṇaṃ tathâ. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] s. P. 3, 5. [4] „reichlich"? s. V, 2, 10, 3; brahmaṇâ mukhyayâ brâhmaṇavṛittyâ.

ā́ vṛiçcati, tājág ārtim[1] ā́ 'rchaty[5]. áṅgirasaḥ suvar-gám lokám yánto yā́ yajnásya nísh-kṛitir āsît tā́m ṛíshi-bhyaḥ práty auhan, tád dhiraṇyam abhavad; yád dhiraṇya-çalkaíḥ[6] pro-'ksháti yajnásya nísh-kṛityâ, átho bheshajám evā́ 'smai karoti || 3 || átho rûpéṇai 'vaí 'naꣳ sám ardhayaty, átho híraṇya-jyotishai 'vá suvar-gám lokám eti; sâhasrá-vatâ pró 'kshati, sâhasráḥ prajā́-patiḥ, prajā́-pater āptyâ. imā́ me agna[7] íshṭakâ dhenávaḥ santv íty âha, dhenúr evaí 'nâḥ kurute, tā́ enaṃ kâma-dúghâ amútrâ 'múshmiṅ loká úpa tishṭhante || 4 || sáyonim, etā́ vaí, karoty, ékân ná catvâriꣳçác ca ||2||

4, 4, 11, 1-4. — [1]Ç. 7, 4, 2, 29-31. 8, 3, 2, 5-13. 4, 2, 14. 6, 4, 1-8. — [4]K. 21, 6. Ç. 9, 1, 2, 13-17. — adhṛitâ | iva | vai — upeti | dadhâti — dhṛityai — ṛitavyâḥ | yat — vidhṛityâ iti vi-dhṛityai — anú | upeti | dadhâti — cinute — viçvâmitra iti viçva-mitraḥ | adât — etâḥ | vai — ishṭákâḥ — adhipatir ity adhi-patiḥ — ârtim | eti | richati — prokshatîti pra-ukshati — nishkṛityâ iti niḥ-kṛityai | atho iti — atho iti — âptyai | imâḥ — ishṭákâḥ — loke.

3. rudró vā́ eshá yád agníḥ; sá etárhi[1] jâtó yárhi sárvaç citáḥ, sá yáthâ vatsó jâtá stánam pre-"psáty eváṃ vā́ eshá etárhi bhâga-dhéyam pré "psati, tásmai yád ā́-hutiṃ ná juhuyā́d adhvaryúṃ ca yájamânaṃ ca dhyâyec; chata-rudrī́yaṃ juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naꣳ çamayati, nā́ "rtim[1] ā́ 'rchaty[2] adhvaryúr ná yájamâno. yád grâmyā́ṇâm paçûnā́m || 1 || páyasâ juhuyā́d grâmyā́n paçūñ chucā́[3] 'rpayed, yád âraṇyā́nâm âraṇyā́ñ. jartila-yavâgvâ[4] vâ juhuyā́d gavîdhuka-yavâgvâ vâ, ná grâmyā́n

---

2. [5] s. P. 10, 9. [6] so ([0]lk[0]) ACDW. [7] so ([0]e a[0]) AW, s. P. 11, 11.

3. çatarudrîyahomaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 10, 9. [3] [0]nch[0] AW. [4] [0]nj[0] AW.

paçûn hinásti nâ "raṇyân; átho khálv âhur: ánâ-hutir vaí jartílâç[1] ca gavîdhukâç[1] cé 'ty, ajâ-kshîréṇa juhoty, àgneyî vâ eshâ yád ajâ, "-hutyai 'vâ juhoti, ná grâmyân paçûn hinásti nâ "raṇyân. áṅgirasaḥ suvar-gâṃ lokáṃ yántaḥ ‖ 2 ‖ ajâyâṃ gharmám prâ 'siñcant, sâ çócantî parṇám párâ 'jihîta, sò 'rkò 'bhavat, tád arkásyâ 'rka-tvám, arka-parṇéna juhoti sayoni-tvâyó. 'dañ[1] tíshṭhañ juhoty[4], eshâ vaí rudrásya dík, svâyâm evá diçí rudráṃ nir-ávadayate[5]. caramâyâm íshṭakâyâṃ juhoty, antatá[1] evá rudráṃ nir-ávadayate[6]. tredhâ-vibhaktáṃ juhoti, tráya imé lokâ, imân evá lokânt samâvad-vîryân karotî; 'yaty ágre juhoti[6] ‖ 3 ‖ áthé 'yaty áthé 'yati, tráya imé lokâ, ebhyá evaí 'naṃ lokébhyaḥ çamayati; tisrá út-tarâ â-hutîr juhoti, shâṭ sám padyante, shâḍ vâ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'náo çamayati. yád anu-parikrâmaṃ juhuyâd antar-avacârínao rudráṃ kuryâd; átho khálv âhuḥ: kásyâṃ vâ 'ha diçí rudráḥ kásyàṃ vé 'ty, anu-parikrâmam evá hotavyàm, ápari-vargam evaí 'nao çamayati ‖ 4 ‖ etâ vaí devátâḥ[1] suvar-gyâ yâ ut-tamâs, tâ yájamânaṃ vâcayati, tâbhir evaí 'nao suvar-gáṃ lokáṃ gamayati; yáṃ dvishyât tásya saṃ-caré paçûnâṃ nỳ asyed, yáḥ prathamáḥ paçúr abhi-tíshṭhati sá ârtim[1] â 'rchati[2] ‖ 5 ‖ paçûnâṃ, yántó, 'gre juhoty, áparivargam evaí 'nao çamayati, trioçác ca ‖ 3 ‖

4, 5, 1, 1-4. — K. 21, 6. — Ç. 9, 1, 1, 1-13. — jâtaḥ — prepsatîti pra-îpsati — preti | îpsati — eti | richati — arpayet — âraṇyân | atho iti — âhutyety â-hutyâ — pareti | ajihîta | saḥ | arkaḥ | abhavat — niravàdayata iti niḥ-avàdayate — iyàti | agrè | juhoti | athà | iyàti | athà | iyàti — atho iti — vâ | ahà — etàḥ — suvargyâ iti suvaḥ-gyâḥ — tâḥ — nîti | asyet — eti | richati.

---

3. [5] als Compositum. [6] unbetont.

4. áçmann ŭrjam íti pári shiñcati[1], màrjáyaty evaí 'nam, átho tarpáyaty[2] evá, sá enaṃ ṭriptó 'kshudhyann áçocann amúshmiṅ loká[3] úpa tishṭhate; ṭrípyati pra-jáyâ paçú-bhir yá eváṃ véda. tắṃ na ísham ŭrjaṃ dhatta marutaḥ sa◡-rarâṇắ íty âhắ, 'nnaṃ vắ ŭrg, ánnam marútó, 'nnam evắ 'va runddhé[4]. 'çma◡s te[5] kshúd, amúṃ te çúk ‖ 1 ‖ ṛichatu yáṃ dvishmá íty âha, yám evá dvéshṭi tám asya kshudhắ ca çucắ câ 'rpayati. tríḥ pari-shiñcán páry eti, tri-vṛíd vắ agnír, yắvân evắ 'gnís tásya çúca◡ çamayati; tríḥ púnaḥ páry eti, shát sám padyante, sháḍ vắ ṛitáva, ṛitú-bhir evắ 'sya çúca◡ çamay=aty. apắṃ vắ etát púshpaṃ yád vetasò, 'pắm ‖ 2 ‖ çáró 'vakâ, vetasa-çâkháyâ cắ 'vakâbhiç ca ví karshaty, ắpo vaí çântắḥ, çântắbhir evắ 'sya çúca◡ çamayati, yó vắ agníṃ citám prathamáḥ paçúr adhi-krắmatî "çvaró vaí táo çucắ pra-dáho. maṇḍŭkena ví karshaty, eshá vaí pa=çûnắm anupa-jîvanîyó, ná vắ eshá grâmyéshu paçúshu hitó nắ "raṇyéshu, tám evá çucắ 'rpayaty. ashṭâbhír ví karshati ‖ 3 ‖ ashṭắ-'ksharâ gâyatrî, gâyatrò 'gnír, yắvân evắ 'gnír tásya çúca◡ çamayati; pâvaká-vatîbhir, ánnaṃ vaí pâvakó, 'nnenai 'vắ 'sya çúca◡ çamayati. mṛityúr vắ eshá yád agnír, bráhmaṇa etád rûpáṃ yát kṛishṇâ=-'jináṃ, kắrshṇî[6] upânáhâv[7] úpa muñcate, bráhmaṇai 'vá mṛityór antár dhatte; antár mṛityór dhatte[8] 'ntár annắ=-'dyâd íty âhur, anyắm upa-muñcáte 'nyắṃ nắ 'ntáḥ ‖ 4 ‖ evá mṛityór dhatté 'vâ 'nnắ-'dya◡ runddhe[4]. námas te hárase çocísha íty âha, namas-kṛítya hí vásîyâ◡sam upa-cáranty; anyáṃ te asmát[9] tapantu he=

4. parishecanaṃ, vikarshaṇam. [1] sh[0] AW, s. P. 6, 4. [2] betont. [3] [0]nl[0] AW. [4] [0]ṃdh[0] ACDW. [5] so ([0]◡s t[0]) AW, s. P. 6, 14. [6] s. P. 4, 12. [7] ohne avagraha. [8] unbetont. [9] s. P. 11, 3 (1, 61).

táya íty âha, yám evá dvéshṭi tám asya çucā 'rpayati; pâvakó asmá-bhyaṁ[9] çivó bhavé 'ty âhā, 'nnaṃ vaí pàvakó, 'nnam evā 'va runddhe[4]; dvā́bhyâm ádhi kràmati práti-shṭhityâ, apasỳa-vatîbhyâṁ çā́ntyai ‖ 5 ‖ çúg, vetasò 'pā́m, ashṭâbhír ví karshati, nā́ 'ntár, ékân ná pañcâçác ca ‖ 4 ‖

4, 6, 1, 1-3. — K. 21, 7. — Ç. 9, 1, 2, 5 - 2, 1, 2. — parîti | siñcati — athọ iti | tarpayàti — akshúdhyan — loke | upeti — rumdhe | açmàn — arpayati — çaràḥ | avàkâḥ — âraṇyeshú — arpayati | ashṭâbhiḥ — ashṭâksharety ashṭâ-akshará — pâvakaḥ | annéna — kârshṇî iti | upânahaú — dhatte | antaḥ | annâdyâd ity ánna-adyât — pratishṭhityâ iti práti-sthityai.

5. nṛi-shâde vâḍ íti vy-ā́ghârayati[1], pañktyā́[2] '-hutyâ yajna-mukhám ā́ rabhate; 'kshṇayā́ vy-ā́ghârayati[1], tásmâd akshṇayā́[1] paçávó 'ṅgâni prá haranti práti-shṭhityai; yád vashaṭ-kuryā́d yâtá-yâmâ 'sya vashaṭ-kâràḥ syâd, yán ná vashaṭ-kuryā́d rákshâṁsi yajnáṁ hanyur, vâḍ íty âha paró-'ksham evá váshaṭ karoti, nā́ 'sya yâtá-yâmâ vashaṭ-kâró bhávati ná yajnáṁ rákshâṁsi ghnanti. hutā́-'do vā́ anyé devā́ḥ ‖ 1 ‖ ahutā́-'do 'nyé, tā́n agni-cíd evó 'bháyân prîṇâti; yé devā́ devā́nâm íti dadhnā́ madhu-miçréṇā́ 'vo 'kshati, hutā́-'daç cai 'vá devā́n ahutā́-'daç ca yájamânaḥ prîṇâti, té yájamânam prîṇanti; dadhnaí 'vá hutā́-'daḥ prîṇâti mádhushâ 'hutā́-'do; grâmyáṃ vā́ etád ánnaṃ yád dádhy âraṇyám mádhu, yád dadhnā́ madhu-miçréṇâ 'vó-'kshaty[3] ubháyasyā́ 'va-ruddhyai[4]; grumushṭínā́[5 u. 6] 'vo 'kshati, prâjâ-patyáḥ ‖ 2 ‖ vaí grumushṭíḥ[6]

---

5. vyâghâraṇam vaiçvakarmaṇâhutiç ca. [1] als Compositum. [2] °ñty° A. [3] Wurzel betont! (sonst: uksháti). [4] °rudhyai ACDW. [5] ohne avagraha. [6] so (gru°) ACDFW, gnu° Pet. W; guru(ḥ)sthûlo darbhamushṭiḥ grumushṭiḥ, tasya prajâpativat prauḍhatvât prâjâpatyatvam (vgl. srabhishṭha für surabh° Çatap. VI, 8, 2, 3).

sayoni-tvāya; dvābhyām práti-shṭhityâ; anu-paricāram ávo 'kshaty, ápari-vargam evaí 'nân prîṇâti. ví vā eshá prâ-'ṇaíḥ pra-jáyâ paçú-bhir ṛidhyate yò 'gním cinvánn adhi-krāmati; prâṇa-dā apâna-dā íty âha, prâ-'ṇān evā "tmán dhatte; varco-dā varivo-dā íty âha, pra-jā vaí várcaḥ paçávo várivaḥ, pra-jām evá paçūn âtmán dhatta. índro vṛitrám ahan, tám vṛitráḥ || 3 || hatáḥ shoḍaçá-bhir bhogaír asināt, sá etām agnáyé 'nîka-vata ā-hutim apaçyat, tām ajuhot, tásyâ 'gnír ánîka-vânt svéna bhâga-dhéyena prîtáḥ shoḍaça-dhā vṛitrásya bhogān ápy adahad, vaiçva-karmaṇéna pâpmáno nír amucyata; yád agnáyé 'nîka-vata ā-hutim juhóty agnír evā 'syā 'nîka-vânt svéna bhâga-dhéyena prîtáḥ pâpmānam ápi dahati, vaiçva-karmaṇéna pâpmáno nír mucyate. yám kāmáyeta: cirám pâpmánaḥ || 4 || nír mucyeté 'ty ékai-'kam[6] tásya juhuyāc, cirám evá pâpmáno nír mucyate; yám kāmáyeta: tâják pâpmáno nír mucyeté 'ti sárvāṇi tásyâ 'nu-drútya juhuyāt, tâjág evá pâpmáno nír mucyaté; 'tho khálu nānai 'vá sû-'ktābhyām juhoti, nānai 'vá sû-'ktáyor vîryam dadhâty, átho práti-shṭhityai || 5 || devāḥ, prājāpatyó, vṛitráç, cirám pâpmánaç, catvāriçác ca ||5||

4, 6, 1, 3 - 2, 6. — K. 21, 7. 8. — Ç. 9, 2, 1, 3 - 2, 6. — [3] Pañc. 13, 5, 22. — vyāghārayatîti vi-āghārayati — yâtayāmeti yâta-yāmâ — parokshaṃ iti paraḥ-akshàm — hutâda iti huta-adàḥ — ahutâda ity àhuta-adàḥ | anye — prîṇâti | madhúshâ | ahutâda ity àhuta-adàḥ — avokshatîty àva-ukshàti[3] — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — varcodâ iti varcaḥ-dâḥ — prajeti pra-jâ | vai — dhatte — anîkavata ity anîka-vate — ekaikam ity ekàm-ekam[6] — mucyate | atho iti — sûktâbhyâm iti su-uktâbhyâm — sûktayor iti su-uktayòḥ — atho iti.

---

5. [6] ekam-ekam CD nach iti; s. P. 5, 18.

6. úd enam ut-tarâṃ nayé 'ti sam-ídha ấ dadhâti, yáthâ jánaṃ yatè 'vasáṃ karóti tâdṛíg[1] evá tát; tisrá ấ dadhâti, tri-vṛíd vấ agnír, yấvân evấ 'gnís tásmai bhâga-dhéyaṃ karoty; aúdumbarîr[1] bhavanty, ŭrg vấ udumbára[1], ŭrjam evấ 'smâ ápi dadhâty. úd u tvâ víçve devấ íty âha, prâ-'ṇấ vaí víçve devấḥ, prâ-'ṇaíḥ ‖ 1 ‖ evaí 'nam úd yachaté; 'gne bharantu cítti-bhir íty âha, yásmâ evaí 'naṃ cittấyo 'd-yáchate ténai 'vaí 'naṃ sám ardhayati; páñca díço daívîr yajnám avantu devîr íty âha, díço hỳ eshó 'nu pra-cyávaté; 'pấ 'matiṃ dur-matím bấdhamânâ íty âha rákshasâm ápa-hatyai; râyás póshe[2] yajná-patim â-bhájantîr íty âha, paçávo vaí râyás póshaḥ[2] ‖ 2 ‖ paçŭn evấ 'va runddhe[3]. shaḍ-bhír harati, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'naṃ harati; dvé[4] parigṛíhya-vatî[5] bhavato rákshasâm ápa-hatyai; sŭrya-raçmir hári-keçaḥ purástâd[1] íty âha, prá-sûtyai; tátaḥ pâvakấ â-çísho no jushantâm íty âhấ, 'nnaṃ vaí pâvakó, 'nnam evấ 'va runddhe[3]. devâ-'surấḥ sáṃ-yattâ âsan, té devấ etád áprati-ratham apaçyan, ténai 'vá té 'pratí ‖ 3 ‖ ásurân ajayan, tád áprati-rathasyâ 'pratiratha-tváṃ; yád áprati-rathaṃ dvitîyo hótâ 'nv-ấhâ 'pratỳ evá téna yájamâno bhrấtṛivyâñ jayaty[6], átho ánabhi-jitam evấ 'bhí jayati; daça-'rcám bhavati[7], dáçâ-'kshara vi-rấḍ, vi-rấje 'maú lokaú ví-dhṛitâv, anáyor lokáyor

---

6. samidâdhânam agnipraṇayanaṃ tathâ | hotâ 'nvâhâ 'pratiratham daçarcam savikalpakam. [1] ohne avagraha. [2] so ([0]s p[0]) AW, s.P. 8, 29. [3] [0]ṃdh[0] ACDW. [4] s. P. 4, 49. [5] s. P. 4, 52; parigṛihyâ 'yajata, parigṛihya devâ yajnam âyann, evam parigrahaçabdo yayor ṛicos te parigṛihyavatyau, parigrahaḥ pṛithak svîkâraḥ, tena yajnaṃ vinâçayitum asamarthâni rakshâṅsi svayam evâ 'pahanyante. [6] [0]nj[0] AW. [7] sic! es sind aber 15 Verse in IV, 6, 4 vorliegend; der schol. dazu löst diese Differenz wie folgt: asminn anuvâke samâmnâtânâm uddharshayety âdînâm pañcânâṃ vikalpârthatvât sûktagatâ ṛico daçai 'va sampadyante (!). Vgl. Ind. Streifen I, 19 note 9.

yor ví-dhṛityâ; átho dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jy evā́ 'nnā́-'dye práti tishṭhaty. ásad iva vā́ antáriksham[1], antáriksham ivā́ "gnî-'dhram, ā́gnî-'dhre ‖ 4 ‖ áçmânaṃ ní dadhâti, sat-tvā́ya[8]; dvā́bhyâm, práti-shṭhityai; vi-mā́na eshá divó mádhya âsta íty âha, vỳ evaí 'táyâ mimîte; mádhye divó ní-hitaḥ pṛíçnir açmé 'ty âhā́, 'nnaṃ vaí pṛíçny, ánnam evā́ 'va runddhe. catasṛí-bhir ā́ púchâd eti, catvā́ri chándâ◡si, chándo-bhir evé; 'ndraṃ víçvâ avîvṛidhann íty âha, vṛíddhim evó 'pā́-"vartate[9]; vā́jânâ◡ sát-patim pátim ‖ 5 ‖ íty âhā́, 'nnaṃ vaí vā́jó, 'nnam evā́ 'va runddhe[3]; sumna-hū́r yajnó devā́◡[10] ā́ ca vakshad íty âha, pra-jā́ vaí paçávaḥ sumnám, pra-jā́m evá paçū́n âtmán dhatte; yákshad agnír devó devā́◡[10] ā́ ca vakshad íty âha, svagā́-kṛityai; vā́jasya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agrabhîd íty âhâ, 'saú vā́ âdityá ud-yánn ud-grâbhá eshá ni-mrócan ni-grâbhó, bráhmaṇai 'vā́ "tmā́nam ud-gṛihṇā́ti bráhmaṇâ bhrā́tṛivyaṃ ní grihṇâti ‖ 5 ‖ prâṇaíḥ, pósho, 'praty, ā́gnîdhre, pátim, eshá, dáça ca ‖ 6 ‖

4, 6, 3, 1-3. 4, 1-4. 3, 3-4. — K. 21, 8. 10. — Ç. 9, 2, 3, 6 (dvâdaça) -22. — ya̱te | a̱va̱sam — prâ̱ṇâ iti̇ pra-a̱nâḥ — anv iti̇ | pra̱cyavàta̱ iti̇ pra-cyavàte — râ̱yaḥ | poshè — dve iti̇ | pa̱ri̱gṛihyàvatî̱ iti̇ parigrihyà-va̱tî̱ — a̱pra̱ti — hotā́ | a̱nvâhety ànu-âhà | a̱pra̱ti — atho̱ iti̇ — da̱ça̱rcam iti̇ daça-ṛi̱cam — vidhṛityâ̱ iti̱ vi-dhṛi̱tyai̱ | atho̱ iti̇ — a̱nnâdya̱ ity ànna-adyè — âgnî́dhra̱m ity âgni̇-i̱dhra̱m — sa̱tvâyeti̇ sat-tvâyà — madhyè | â̱ste̱ — pṛiçni̇ | annàm — eti̇ | puchā́d | e̱ti̱ — u̱pâvàrtata̱ ity úpa-âvàrtate — de̱vân | eti̇.

7. prā́cîm[1] ánu pra-díçam pré 'hi vidvā́n íty

6. [8] satvâya ACDW. [9] als Compositum. [10] so (°â◡) AW, s. P. 9, 22.

7. citim âruhya vahniṃ tatra vinikshipet. [1] ohne avagraha.

âha, deva-lokám evaí 'táyo 'pâ-"vartate[2]; krámadhvam agnínâ nâkam íty âhe, 'mân evaí 'táyâ lokân kramate; pṛithivyâ ahám úd antárikṣham[1] â 'ruham íty âhe, 'mân evaí 'táyâ lokânt sam-ârohati[2]; súvar yánto nâ 'pe "kshanta íty âha, suvar-gám evaí 'táyâ lokám ety; ágne pré 'hi ‖ 1 ‖ prathamó deva-yatâm íty âho, 'bháyeshv evaí 'táyâ deva-manushyéshu cákshur dadhâti; pañcá-bhir ádhi krâmati, pâṅkto[3] yajnó, yâvân evá yajnás téna sahá suvar-gâṃ lokám eti. náktoshâsé[1] 'ti puro-'nuvâkyâm ánv âha, práttyâ[4 u. 1]; ágne sahasrâ-'kshé 'ty âha, sâhasráḥ prajâ-patiḥ, prajâ-pater âptyai; tásmai te vidhema vâjâya svâhé[1] 'ty âhâ, 'nnaṃ vaí vâjó, 'nnam evâ 'va ‖ 2 ‖ runddhe[5]. dadhnáḥ pûrṇâm aúdumbarîṁ[1] svayam-âtṛiṇṇâyâṃ juhoty, ûrg vaí dádhy, ûrg udumbáro[1], 'saú svayam-âtṛiṇṇâ, 'múshyâm evó "rjaṃ dadhâti, tásmâd amúto 'rvâcîm ûrjam úpa jîvâmas. tisṛí-bhiḥ sâdayati, tri-vṛíd vâ agnír, yâvân[1] evâ 'gnís tám prati-shṭhâṃ gamayati. pré-'ddho agne[6] dîdihi puró na íty audúmbarîm[1] â dadhâty, eshâ vaí sûrmî[7] kárṇakâ-vaty[8]; etáyâ ha sma ‖ 3 ‖ vaí devâ ásurâṇâṁ çata-tarhâṁs[9] tṛiṁhanti, yád etáyâ sam-ídham â-dádhâti vájram evaí 'tác chata-ghnîṃ yájamâno bhrâtṛivyâya prá harati stṛityâ, áchambaṭ-kâraṃ. vidhéma te paramé jánmann agna íti vaíkaṅkatîm[1] â dadhâti, bhâ evâ 'va runddhe[5]; tâṁ savitúr váreṇyasya citrâm íti çamî-máyîṁ çántyâ; agnír vâ ha vâ agni-cítaṃ duhè 'gni-cíd vâ 'gníṃ duhe, tâm ‖ 4 ‖ savitúr váreṇyasya citrâm íty âhai, 'shá

---

7. [2] als Compositum. [3] °ṅkt° A. [4] praty° ACDFW; purobhavâḥ pradânamantrâḥ pûrvam anukrameṇo 'cyanta iti puronuvâkyâ, pratyai uttareṇa mantreṇa haviḥpradânâya, âdau tân brûyât. [5] °ṃdh° ACDFW. [6] s. P. II, 3. 1, 61. [7] jvalantî lohamayî sthûṇâ. [8] s. P. 3, 5. [9] s. P. 6, 14.

vấ agnér dóhas; tám asya Káṇva evá Çrâyasò 'vet, téna ha smai 'naʊ sá duhe, yád etáyâ sam-ídham â-dádhâty agni-cíd evá tád agníṃ duhe. saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvấ íty âha, saptaí 'vấ 'sya sấptâni prîṇâti; pûrṇáyâ juhoti, pûrṇá iva hí prajấ-patiḥ, prajấ-pateḥ || 5 || ấptyai; nỳ-ûnayâ juhoti, nỳ-ûnâd dhí prajấ-patiḥ pra-jấ ásṛijata, pra-jấnâʊ sṛíshṭyâ. agnír devébhyo nílâyata[1], sá díço 'nu prấ 'viçaj; júhvan mánasâ díço dhyâyed, dig-bhyá evaí 'nam áva runddhe[5]. dadhnấ purástâj[1] juhoty[10] ấjyeno 'párishṭât[1], téjaç cai 'vấ 'smâ indriyáṃ ca samîcî[1 u. 11] dadhâti. dvấdaça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvấdaça[1] mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarò 'gnír vaiçvânaráḥ, sâ-'kshât || 6 || evá vaiçvânarám áva runddhe[5]. yát prayâjâ-'nûyâjấn kuryấd ví-kastiḥ sấ yajnásya; darvi-homáṃ karoti yajnásya práti-shṭhityai. râshṭráṃ vaí vaiçvânaró[1] víṇ marúto, vaiçvânaráʊ hutvấ mârutấñ juhoti[12], râshṭrá evá víçam ánu badhnâty; uccaír vaiçvânarásyấ " çrâvayaty upâ-'ʊçú mârutấñ juhoti[13], tásmâd râshṭráṃ víçam áti vadati; mârutấ bhavanti, marúto vaí devấnâṃ víço, deva-viçénai 'vấ 'smai manushya-viçám áva runddhe[5]; saptá bhavanti, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa-çá evá víçam áva runddhe[5]; gaṇéna gaṇám anu-drútya juhoti, víçam evấ 'smâ ánu-vartmânaṃ karoti || 7 || ágne pré 'hy, áva, sma, duhe tấm, prajấpateḥ, sâkshấn, manushyaviçám, ékaviʊçatiç ca || 7 ||

4, 6, 5, 1-6. — K. 21, 9. 10. — Ç. 9, 2, 3, 24-3, 1, 26. — preti | ihi — upâvàrtata ity úpa-âvàrtate — eti | aruham — samârôhatîti sam-ârôhati — îkshaṇte — ubhayèshu — naktoshâsâ — pratyai — dadhi | ûrk — amutâḥ | arvâcîm — karṇakâvatîti karṇaka-vatî — stṛityai — çântyai — duhe — avet — sṛishṭyai — nilâyata — anú | preti | aviçat |

7. [10] unbetont. [11] s. P. 4, 31. [12] °mj° AW. [13] °nj° AW.

juhvàt — juhoti | âjyèna — samîcî iti — sâkshâd iti sa-akshât — viṭ | marutàḥ — râshṭre | eva — eti | çrâvayati — mâruṭâḥ — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ.

8. vásor dhârâm juhoti, vásor me dhârâ 'sad íti vâ eshâ hûyate; ghṛitásya vâ enam eshâ dhârâ 'múshmiṅ loké pínvamânó 'pa tishṭhata. âjyena juhoti, téjo vâ âjyam téjo vásor dhârâ, téjasai 'vâ 'smai téjó 'va runddhe[1]; 'tho kâmâ vaí vásor dhârâ, kâmân evâ 'va runddhe[1]. yám kâmáyeta: prâ-'ṇân asyâ 'nnâ-'dyam ví ‖ 1 ‖ chindyâm íti vi-grâham tásya juhuyât, prâ-'ṇân evâ 'syâ 'nnâ-'dyam ví chinatti. yám kâmáyeta: prâ-'ṇân asyâ 'nnâ-'dyaꣳ sám tanuyâm íti sám-tatâm tásya juhuyât, prâ-'ṇân evâ 'syâ 'nnâ-'dyaꣳ sám tanoti. dvâdaça[2] dvâdaçâni[2] juhoti, dvâdaça mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaréṇai 'vâ 'smâ ánnam áva runddhé[1]. 'nnaṃ ca mé 'kshuc ca ma íty âhai, 'tád vaí ‖ 2 ‖ ánnasya rûpáꣳ, rûpéṇai 'vâ 'nnam áva runddhe[1]. 'gníç ca ma âpaç ca ma íty âhai, 'shâ vâ ánnasya yóniḥ, sá-yony evâ 'nnam áva runddhe[1]. 'rdhe-'ndrâṇi juhoti, devátâ[2] evâ 'va runddhe[1]; yát sárveshâm ardhám índraḥ práti tásmâd índro devátânâm[2] bhûyishṭhabhâk-tama, índram út-taram âhe, 'ndriyám evâ 'sminn upárishṭâd[2] dadhâti. yajnâ-"yudhâni juhoti, yajnáḥ ‖ 3 ‖ vaí yajnâ-"yudhâni, yajnám evâ 'va runddhé[1]; 'tho etád vaí yajnásya rûpáꣳ, rûpéṇai 'vá yajnám áva runddhe[1]. 'va-bhṛitháç ca me svagâ-kâráç ca ma íty âha, svagâ-kṛityâ. agníç ca me gharmáç ca ma íty âhai, 'tád vaí brahma-varcasásya rûpáꣳ, rûpéṇai 'vá brahma-varcasám áva runddha[1]. ṛík ca me sâma ca ma íty âha ‖ 4 ‖ etád vaí chándasâꣳ rûpáꣳ, rûpéṇai 'vá

8. vasor dhârâ. [1] °ṃdh° ACDW. [2] ohne avagraha.

chándâꣳsy áva runddhe[1]. gárbhâç ca me vatsâç ca ma íty âhai, 'tád vaí paçûnâꣳ rûpáꣳ, rûpéṇai 'vá paçûn áva runddhe[1]. kálpâñ juhoty[2], ákḷiptasya kḷíptyai. yugmad-ayujé[4] juhoti, mithuna-tvâyo; 'ttarâ-vatî[4] bhavato, 'bhí-krântyâ; ékâ ca me tisráç ca ma íty âha, deva-chandasâṃ vâ ékâ ca tisráç ca || 5 || manushya--chandasâṃ cátasraç câ 'shṭaú ca, deva-chandasâṃ cai 'vá manushya-chandasâṃ câ 'va runddha[1]; â tráyas-triꣳçato juhoti, tráyas-triꣳçad vaí devátâ[2], devátâ evâ 'va runddha[1]; â 'shṭâ-catvâriꣳçato juhoty, ashṭâcatvâriꣳçad-aksharâ jágatî, jágatâḥ paçávo, jágatyai 'vâ 'smai paçûn áva runddhe[1]. vâjaç ca pra-saváç cé 'ti dvâdaçáṃ[2] juhoti, dvâdaça[2] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsará evá práti tishṭhati || 6 || ví, vaí, yajnáḥ, sâma ca ma íty âha, ca tisráç caí, 'kân ná pañcâçác ca || 8 ||

4, 7, 1, 1 - 11, 2. — K. 21, 11. — Ç. 9, 3, 2, 1 - 3, 14. — dhârâ | asat — tishṭhate — aveti | ruṃdhe | atho iti | kâmâḥ — dvâdaça | dvâdaçâni — akshút — me | iti — sayonîti sa--yoni | eva — ruṃdhe | atho iti — svagâkṛityâ iti svagâ--kṛityai — ruṃdhe | ṛik — kalpân — uttarâvatî ity úttarâ--vatî — abhikrântyâ ity abhi-krântyai — ruṃdhe | eti — vai | devatâḥ — ruṃdhe | eti | ashṭâcatvâriꣳçata ity ashṭâ--catvâriꣳçataḥ — jagátyâ | eva — saṃvatsara iti saṃ-vatsare | eva.

9. agnír devébhyó 'pâ 'krâmad bhâga-dhéyam ichámânas, táṃ devâ abruvann: úpa na â vartasva havyáṃ no vahé 'ti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai máhyam evá vâja--prasavîyaṃ juhavann íti; tásmâd agnáye vâja-prasavîyaṃ juhvati. yád vâja-prasavîyaṃ juhóty agním evá tád bhâga-dhéyena sám ardhayaty; átho abhi-sheká evâ

8. [3] mj° A, °nj° W. [4] s. P. 4, 52.
9. vâjaprasavîyaḥ.

'sya sá. caturdaçá-bhir juhoti, saptá grâmyấ óshadhayaḥ[1] saptá ‖ 1 ‖ âraṇyấ, ubháyîshâm áva-ruddhyâ[2]. ánnasyấ-'nnasya juhoty, ánnasyấ-'nnasyấ 'va-ruddhyâ[2]. aúdumbareṇa[1] sruvéṇa juhoty, ûrg vấ udumbára[1] ûrg ánnam, ûrjaí 'vấ 'smâ ûrjam ánnam áva runddhe[3]. 'gnír vaí devấnâm abhí-shikto 'gni-cín manushyầṇâṃ, tásmâd agni-cíd várshati ná dhâved, áva-ruddhaʊ hy asyấ 'nnam; ánnam iva khálu vaí varsháṃ, yád dhấved annấ-'dyâd dhâved; upấ-"vartetâ[4], 'nnấ-'dyam evấ 'bhí ‖ 2 ‖ upấ-"vartate[4]. náktoshấsé[1] 'ti kṛishṇấyai çvetá-vatsâyai páyasâ juhoty, áhnai 'vấ 'smai rấtrim prá dâpayati[5] rấtriyấ 'har, aho-râtré[6] evấ 'smai prátte[1u.6] kấmam annấ-'dyaṃ duhâte[7]. râshṭra-bhṛíto juhoti, râshṭrám evấ 'va runddhe[3]; shaḍ-bhír juhoti, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitúshv evá práti tishṭhati.

bhúvanasya pata íti ratha-mukhé páñcấ "-hutîr juhoti, vájro vaí rátho, vájreṇai 'vá díçaḥ ‖ 3 ‖ abhí jayaty. agni-citaʊ ha vấ amúshmiṅ loké[8] vấto 'bhí pavate; vâta-nâmấni juhoty, abhy̆ evaí 'nam amúshmiṅ loké[8] vấtaḥ pavate; trî́ṇi juhoti, tráya imé lokấ, ebhyá evá lokébhyo vấtam áva runddhe[3]; samudrò[1] 'si nábhasvân[1] íty âhai, 'tád vaí vấtasya rûpáʊ, rûpéṇai 'vá vấtam áva runddhe[3]; 'ñjalínâ juhoti, ná hy̆ etéshâm anyáthấ "-hutir ava-kálpate ‖ 4 ‖
óshadhayaḥ saptấ, 'bhí, díço, 'nyáthâ, dvé ca ‖ 9 ‖

4, 7, 12, 1-3. — K. 21, 12. — Ç. 9, 3, 4, 1 - 4, 2, 8. — upeti | naḥ | eti — atho iti | abhiṣheka ity ábhi-ṣekaḥ — avárudhyâ ity avá-rudhyai — upávártetety úpa-ávárteta — abhîti | upávártata ity úpa-ávártate — ahnấ | eva | asmai — dâpayati — râtriyấ | abâḥ | ahorấtre ity áhaḥ-rấtre | eva | asmai | pratte iti — duhâte iti — pate | iti — samudraḥ | asi | nabhásvân.

---

9. [1] ohne avagraha. [2] °rudhy° ACDW. [3] °ṃdh° ACDW. [4] als Compositum. [5] unbetont. [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 40. [8] °nl° AW.

10. suvar-gấya vaí lokấya deva-rathó yujyate[1] yatrâ-
-'kûtấya manushya-rathá, eshá khálu vaí deva-rathó yád
agnír; agníṃ yunajmi çávasâ ghṛiténé 'ty âha, yu-
nákty evaí 'naṁ, sá enaṃ yuktáḥ suvar-gáṃ lokám abhí
vahati. yát sárvâbhiḥ pañcá-bhir yuñjyấd yuktò 'syâ
'gníḥ prá-cyutaḥ syâd, áprati-shṭhitâ ấ-hutayaḥ syúr
áprati-shṭhitâ stómâ áprati-shṭhitâny ukthấni; tisṛí-bhiḥ
prâtaḥ-savanè 'bhí mṛiçati, tri-vṛít ‖ 1 ‖ vấ agnír, yấvân[2]
evấ 'gnís táṃ yunakti, yáthấ 'nasi yuktá â-dhîyáta
evám evá tát, práty ấ-hutayas tíshṭhanti práti stómâḥ
práty ukthấni. yajnâyajnîyasya[2] stotré dvấbhyâm abhí
mṛiçaty, etấvân[2] vaí yajnó yấvân[2] agni-shṭomó, bhûmấ t'
vấ[3] asyấ 'ta ûrdhváḥ kriyate, yấvân evá yajnás tám an-
tatò[2] 'nv-árohati[4]; dvấbhyâm práti-shṭhityâ; ékayấ 'pra-
-stutam[5] bhávaty átha ‖ 2 ‖ abhí mṛiçaty, úpai 'nam
út-taro yajnó namaty, átho sáṃ-tatyai. prá vấ eshò 'smấl
lokấc cyavate yò 'gníṃ cinuté, ná vấ etásyâ 'nishṭaká
ấ-hutir áva kalpate; yấṃ vấ eshò 'nishṭaká ấ-hutiṃ juhóti
srávati vaí sấ, tấṁ srávantîṃ yajnó 'nu párâ bhavati[1]
yajnáṃ yájamâno; yát punaç-citíṃ cinutá ấ-hutînâm
práti-shṭhityai, práty ấ-hutayas tíshṭhanti ‖ 3 ‖ ná yajnáḥ
parâ-bhávati ná yájamâno. 'shṭấv úpa dadhâty, ashṭấ-
-'kshará gâyatrî, gâyatrénai 'vaí 'naṃ chándasâ cinute,
yád ékâdaça[2] traíshṭubhena[2], yád dvấdaça[2] jấgatena,
chándo-bhir evaí 'naṃ cinute. napâtkó[2 u. 6] vaí nấmai 'shò

---

10. vahniyogaç ca, punaçcitiḥ. [1] unbetont. [2] ohne avagraha.
[3] s. P. 5, 13. [4] als Compositum. [5] °su° C (vor und nach iti); yajnâ-
yajniyastotre hy ekaviṅçastomo vihitaḥ, tisro hi ṛicaḥ, ekaviṅçatisaṃkhyâ
pûraṇîyâ "vartanîyâ, tatra hi viṅçatistotriyâsû 'ktâsu yâ 'nt(y)â stotrîyâ tayâ
stotram aprastutam anupakrântaṃ yadâ bhavati tadânîm. [6] na pâta-
yati na vinâçayati âhutiṃ na srâvayatîti punaçcitirûpasyâ 'gner napâtka
iti nâmadheyam (!).

'gnír yát punaç-citír; yá evám vidvấn punaç-citím cinutá ấ tṛitîyât púrushâd ánnam atti. yáthâ vaí punar-âdhéya evám punaç-citír; yò 'gny-âdhéyena ná ‖ 4 ‖ ṛidhnóti sá punar-âdhéyam ấ dhatte, yò 'gním citvấ ná 'rdhnóti sá punaç-citím cinute; yát punaç-citím cinutá ṛíddhyâ[7]. átho khálv âhur: ná cetavyé 'ti; rudró vấ eshá yád agnír, yáthâ vyâghráu[2] suptám bodháyati tâdṛíg[2] evá tád. átho khalv âhuç: cetavyé 'ti; yáthâ vásîyâusam bhâga-dhéyena bodháyati tâdṛíg[2] evá tán. Mánur agním acinuta; téna nấ 'rdhnot, sá etấm punaç-citím apaçyat, tấm acinuta, táyâ vaí sá ârdhnod; yát punaç-citím cinutá ṛíddhyai[7] ‖ 5 ‖ trivṛíd, átha, tíshṭhanty, agnyâdhéyena nấ, 'cinuta, saptádaça ca ‖ 10 ‖

4, 7, 13, 1. — K. 22, 1. 2. — Ç. 9, 4, 4, 1-7. 8, 6, 3, 8-17. — yatrâkûtâyeti yatra-âkûtâyâ — aprâtishṭhitâ ity aprâti-sthitâḥ | stomâḥ — anâsi | yukte | âdhîyata ity â-dhîyatê — tu | vai | asya — anvârôhatîty ânu-ârôhati — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — aprâstutam ity aprâ-stutam — atho iti — anishṭake — anú | pareti | bhavati — cinute — parâbhavatîti parâ-bhavâti — ashṭâksharety ashṭâ-aksharâ — cinutê | yat — napâtkaḥ — cinute | eti — punarâdheya iti punaḥ-âdheyâḥ — cinute | ṛidhyai | atho iti — cetavyâ | iti — atho iti | khalú — cetavyâ | iti — na | ârdhnot — cinute | ṛidhyai.

11. chandaç-citam cinvîta paçú-kâmaḥ, paçávo vaí chándâusi, paçu-mấn evá bhavati. çyena-citam[1] cinvîta suvargá-kâmaḥ, çyenó vaí váyasâm pátishṭhaḥ, çyená evá bhûtvấ suvar-gám lokám patati. kaṅka-citam cinvîta yáḥ kâmáyeta: çîrshaṇ-vấn[2] amúshmiṅ loké syâm íti,

10. [7] ṛídhy° ACDW.

11. kâmyâni vihavyâç ca. [1] °tim C (vor und nach iti). [2] s. P. 13, 13.

çîrshaṇ-vấn evấ 'múshmiṅ loké bhavaty. alaja-cítaṃ[4] cinvîta cátuḥ-sîtam[5] pratishṭhấ-kâmaç, cátasro díço, dikshv evá práti tishṭhati. praüga-cítaṃ cinvîta bhrấtṛivya-vân, prá ‖ 1 ‖ evá bhrấtṛivyân nudata. ubhayátaḥ-praügaṃ cinvîta yáḥ kâmáyeta: prá jâtấn bhrấtṛivyân nudéya práti janishyámâṇân íti, praí 'vá jâtấn bhrấtṛivyân nudáte práti janishyámâṇân. rathacakra-cítaṃ cinvîta bhrấtṛivya-vân, vájro vaí rátho, vájram evá bhrấtṛivyebhyaḥ prá harati. droṇa-cítaṃ cinvîtấ 'nna-kâmo, dróṇe vấ ánnam bhriyate, sá-yony evấ 'nnam áva runddhe[6].

sam-ûhyaṃ cinvîta paçú-kâmaḥ, paçu-mấn evá bhavati ‖ 2 ‖ pari-câyyaṃ cinvîta grấma-kâmo, grâmy evá bhavati. çmaçâna-cítaṃ cinvîta yáḥ kâmáyeta: pitṛi-loká ṛidhnuyâm íti, pitṛi-loká evá 'rdhnoti. Viçvâmitra-Jamadagnî[7] Vásishṭhenâ 'spardhetâṁ, sá etấ Jamádagnir[8] vi-havyâ apaçyat, tấ úpâ 'dhatta, tấbhir vaí sá Vásishṭhasye 'ndriyáṃ vîryam avṛiṅkta[9]; yád vi-havyâ upa-dádhâtî 'ndriyám evá tấbhir vîryaṃ yájamâno bhrấtṛivyasya vṛiṅkte[9]; hótur dhíshṇiya úpa dadhâti, yajamânâ-'yatanáṃ vaí ‖ 3 ‖ hótâ, svá evấ 'smâ â-yátana indriyáṃ vîryam áva runddhe[6]; dvấdaçó[8] 'pa dadhâti, dvấdaçâ-'kshará jágatî, jấgatâḥ paçávo, jágatyai 'vấ 'smai paçűn áva runddhe[6]; 'shtấv-ashṭâv anyéshu dhíshṇiyeshû 'pa dadhâty, ashṭấ-çaphâḥ paçávaḥ, paçűn evấ 'va runddhe[6]; sháṇ mârjâlîye, shấḍ vấ ṛitáva, ṛitávaḥ khálu vaí devấḥ pitára, ṛitűn evá devấn pitṛîn prîṇâti ‖ 4 ‖ prá, bhavati, yajamânâyatanáṃ vấ, ashṭấcatvârio̯çac ca ‖ 11 ‖

4, 7, 14, 1-4. — K. 40, 10. — çîrshaṇvân iti çîrshaṇ-vân

---

11. [3] °nl° W. [4] aṃjala° C pr. m. (vor und nach iti). [5] s. P. 6, 12. [6] °ṃdh° ACDW. [7] s. P. 4, 36. [8] ohne avagraha. [9] °ñt° AC.

— catúḥsîtam iti catúḥ-sîtam — nudate — nudeyá | pratîti — nudaté — sayonîti sa-yoni — grâmî — pitṛiloka iti pitṛi-loke — dhishṇiye — sve — âyatana ity â-yatâne — ashṭâçaphâ ity ashṭâ-çaphâḥ.

12. pávasva vája-sâtaya íty anu-shṭúk prati-pád bhavati; tisrò 'nu-shṭúbhaç cátasro gâyatríyo, yát tisrò 'nu-shṭúbhas tásmâd áçvas tri-bhís tíshṭhaus[1] tishṭhati, yác cátasro gàyatríyas tásmât sárvâuç catúraḥ padáḥ prati-dádhat pálâyate[2]. paramá vá eshá chándasâm yád anu-shṭúk, paramáç catu-shṭomá[3] stómânâm, paramás tri-râtró yajnánâm, paramó 'çvaḥ paçûnám, páramenai 'vaí 'nam paramátâm[2] gamayaty. eka-vioçám áhar bhavati ‖ 1 ‖ yásminn áçva â-labhyáte, dvádaça[2] másâḥ páñca 'rtávas tráya imé lokâ asáv âdityá ekavioçá eshá prajá-patiḥ, prâjâ-patyó 'çvas, tám evá sâ-'kshád ṛidhnoti. çákvarayaḥ pṛishṭhám bhavanty, anyád-anyac chándo, 'nyè-'nye vá eté paçáva á labhyanta uté 'va grâmyá uté 'vâ "ranyá; yác chákvarayaḥ pṛishṭhám bhávanty áçvasya sarva-tváya.

pârthu-raçmám brahma-sâmám bhavati, raçmínâ vá áçvaḥ ‖ 2 ‖ yatá, îçvaró vá áçvó 'yató 'prati-shṭhitaḥ párâm parâ-vátaṃ gántor; yát pârthu-raçmám brahma-sâmám bhávaty áçvasya yátyai dhṛítyai. sáṃ-kṛity[4] achâvâka-sâmám bhavaty, utsanna-yajnó vá eshá yád açva-medháḥ, kás tád vedé 'ty âhur yádi sárvo vâ kriyáte ná vâ sárva íti; yát sáṃ-kṛity achâvâka-sâmám bhávaty áçvasya sarva-tváya páry-âptyâ ánantar-âyâya. sárva-stomo 'ti-râtrá ut-tamám áhar bhavati sárvasyâ "ptyai sárvasya jítyai, sár-

---

12. açvamedhíyastotratrayam. [1] so (°uus) AW, s. P. 6, 14. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 6, 13. [4] s. schol. zu P. 5, 6.

vam evá ténâ "pnoti sárvaṃ jayati || 3 || áhar bhavati, vâ áçvó[5], 'har bhavati, dáça ca ||12||

Ç. 13, 3, 3, 1-6. 2, 2. 3, 2. — Pañc. 21, 4, 1-12. — vâjàsâ-taya iti vâjà-sâtaye — anushṭug ity ànu-stuk — tishṭhàn — sarvân | caturàḥ — palâyate — catushṭoma iti catuḥ--stomaḥ — anyè'nya ity anye-anye — labhyante | uta | iva — ârapyâḥ — ayàtaḥ | apràtishṭhita ity apràti-sthitaḥ — saṃkṛitîti saṃ-kṛiti — parÿâptyâ iti pari-âptyai | anàntarâ-yâyety anàntaḥ-âyâya.

devâsurâs té ná, 'rtavyâ, rudró, 'çman, nrisháde váḍ, úd enam, prâcîm íti, vásor dhârâm, agnír devébhyaḥ, suvargâya yatrâkûtâya, chandaçcítam, pávasva, dvâdaça ||12||

devâsurâ (1, 1), ajâyâṃ (3, 3), vaí grumushṭíḥ (5, 3), prathamó deva-yatâm (7, 2), etâd vaí chándasâm (8, 5), ṛidhnóty (10, 5), ashṭaú[6] pañcâçát[6] ||58||

iti taittirîyasaṃhitâyâm pañcamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ||

19. agnividhiḥ, uttaraṃ kâṇḍam (5, 5-7*).

1. yád ékena sa-sthâpáyati yajnásya sáṃ-tatyâ ávi--chedâyai. "ndrâḥ paçávo yé mushkarâ, yád aindrâḥ sánto 'gní-bhya â-labhyánte devátâbhyaḥ[1] sa-mádaṃ dadhâty. âgneyîs trishṭúbho[1] yâjyâ-'nuvâkyâḥ kuryâd, yád agneyîs ténâ "gneyâ, yát trishṭúbhas ténai "ndrâḥ, sám-ṛiddhyai[2], ná devátâbhyaḥ sa-mádaṃ dadhâti. vâyáve ni-yútvate tûparám á labhate, téjo 'gnér vâyús, téjasa eshá á labhyate, tásmâd yadríyañ[1] vâyúḥ || 1 || vâti tadríyaññ[1 u. 3] agnír dah-

12. [5] vâ 'çvo AC. [6] so, als zwei Wörter, ACDW.

* mit Ausnahme der zum açvamedha gehörigen Stücke 5, 11-25. 6, 11-26. 7, 12-26; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. 383-4. 390; das kâṇḍam führt auch den Namen agnyupânuvâkyam.

5, 1-7, 11. çishṭam aṅgam; 5, 1-10. vâyavyapaçvâdyâḥ; 1. dîkshaṇî-yeshṭiḥ trihaviḥ. [1] ohne avagraha. [2] ṛidhy° ACDW. [3] s. P. 9, 18.

ati, svám evá tát téjó 'nv eti; yán ná ni-yútvate syấd ún mâdyed yájamâno, ni-yútvate bhavati yájamânasyấ 'nun-mâdâya; vâyu-mátî[4] çvetá-vatî[4] yâjyâ-'nuvâkye[4] bhavataḥ, satejas-tvấya; hiraṇya-garbháḥ sáṃ avartatấ 'gra íty â-ghârám ấ ghârayati, prajấ-patir vaí hiraṇya-garbháḥ, prajấ-pater anurûpa-tvấya; sárvâṇi vấ eshá rûpấṇi paçûnấm práty ấ labhyate, yác chmaçruṇás tát || 2 || púrushâṇâṃ rûpáṃ, yát tûparás tád áçvânâṃ, yád anyáto-dan tád gávâṃ, yád ávyâ iva çaphấs tád ávînâṃ, yád ajás tád ajấnâṃ. vâyúr vaí paçûnấm priyáṃ dhấma, yád vâyavyò bhávaty etám evaí 'nam abhí saṃ-jânânấḥ paçáva úpa tishṭhante. vâyavyàḥ kâryấ[3]ḥ[5] prâjâ-patyấ[3] íty âhur, yád vâyavyàṃ kuryất prajấ-pater iyâd, yát prâjâ-patyáṃ kuryấd vâyóḥ || 3 || iyâd; yád vâyavyàḥ paçúr bhávati téna vâyór naí 'ti, yát prâjâ-patyáḥ puroḍấço[1] bhávati téna prajấ-pater naí 'ti, yád dvấdaça-kapâlas téna vaiçvânarấṇ[1] naí 'ty. âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapati dîkshishyámâṇo; 'gníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnó, devátâç cai 'vá yajnáṃ cấ " rabhate, 'gnír avamó devátânâṃ víshṇuḥ paramó, yád âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nir-vápati devátâḥ || 4 || evó 'bhayátaḥ[1] pari-gṛíhya yájamânó 'va runddhe[6]. puroḍấçena[1] vaí devấ amúshmiṅ loká[7] ârdhnuvaṇ[8] carúṇâ[9] 'smín; yáḥ kâmáyetâ: 'múshmiṅ loká[7] ṛidhnuyâm íti sá puroḍấçaṃ[1] kurvîtâ, 'múshminn evá loká ṛidhnoti; yád ashṭấ-kapâlas ténâ "gneyó, yát tri-kapâlás téna vaishṇavấḥ, sám-ṛiddhyai[2]; yáḥ kâmáyetâ: 'smíṅ loká[10] ṛidhnuyâm íti sá carúṃ kurvîtâ, 'gnér ghṛitáṃ víshṇos taṇḍulấs, tásmât || 5 || carúḥ kâryò,

---

1. [4] s. P. 4, 52. [5] die pluti verdrängt den svarita. [6] °ṃdh° ACDW. [7] °nl° A. [8] unbetont. [9] °nc° AW; s. P. 5, 21. [10] °nl° AW.

'smínn evá loká ṛidhnoty; âdityó bhavatî, 'yáṃ vấ áditir, asyấm evá práti tishṭhaty átho asyấm evấ 'dhi yajnáṃ tanute. yó vaí saṃ-vatsarám úkhyam ábhṛitvâ 'gníṃ cinuté yáthâ sâmí gárbho 'va-pádyate tâdṛíg[1] evá tád, ấrtim[1] ấ 'rched[11]; vaiçvânarám[1] dvấdaça-kapâlam purástân[1] nír vapet, saṃ-vatsaró vấ agnír vaiçvânaró[1], yáthâ saṃ-vatsarám âptvấ || 6 || kâlá ấ-gate vi-jấyata evám evá saṃ-vatsarám âptvấ kâlá ấ-gate 'gníṃ cinute, nấ "rtim[1] ấ 'rchaty[11], eshấ vấ agnéḥ priyấ tanúr yád vaiçvânaráḥ, priyấm evấ 'sya tanúvam áva runddhe[6]. tríṇy etấni havîṃshi bhavanti, tráya imé lokấ, eshấṃ lokấnâṃ róhâya || 7 || yadríyañ vâyúḥ, çmáçruṇas tád, vâyór nirvápati devátâs, tásmâd, âptvấ, 'shṭấtriṃçac ca || 1 ||

[1] 5, 1, 8, 2. 3. — K. 19, 8. 9. — [1.2] Ç. 6, 2, 2, 1-15 (Carakâḥ!). [4] Ç. 3, 1, 3, 1. 2. — saṃtátyâ iti saṃ-tatyai — mushkarâḥ — âgneyâḥ — yadriyáñ — tadriyáñ — agrè — práti | eti | labhyate — anyatódann ity anyatáḥ-dan — avyâḥ — abhîti | saṃjñânâ iti sam-jñânâḥ — kâryâsḥ — sarvâḥ | devatâḥ — amushmin | loke | ârdhnuvan — loke — ashṭâkapâla ity ashṭâ-kapâlaḥ — kâryàḥ — atho iti — eti | ṛichet — kâle — vijâyata iti vi-jâyate — eti | ṛichati.

2. prajấ-patiḥ pra-jấḥ sṛishṭvấ preṇấ 'nu prấ 'viçat, tấbhyaḥ púnaḥ sám-bhavitum nấ 'çaknot, sò 'bravîd: ṛidhnávad ít sá yó me 'táḥ púnaḥ saṃ-cinávad íti, tám devấḥ sám acinvan, táto vaí tá ârdhnuvan, yát sam-ácinvan tác cítyasya citya-tvám; yá evấṃ vidvấn agníṃ cinutá ṛidhnóty evá. kásmai kám agníç cîyata íty âhur, agni-vấn || 1 || asâní 'ti vấ agníç cîyate, 'gni-vấn evá bhavati. kásmai kám agníç cîyata íty âhur, devấ mâ vedann

1. [11] s. P. 10, 9.
2. cayanasya vidhis, tasya phalam, ukhyasya dhâraṇam.

íti vấ agníç cîyate, vidúr enaṃ devấḥ. kásmai kám agníç cîyata íty âhur, gṛihỳ asânî 'ti vấ agníç cîyate, gṛihỳ evá bhavati. kásmai kám agníç cîyata íty âhuḥ, paçu-mấn asânî 'ti vấ agníḥ || 2 || cîyate, paçu-mấn evá bhavati. kásmai kám agníç cîyata íty âhuḥ, saptá mâ púrushâ úpa jîvân íti vấ agníç cîyate, tráyaḥ prấñcas[1 u. 2] tráyaḥ pratyáñca[1 u. 3] âtmấ saptamá etấvanta[1] evaí 'nam amúshmiṅ loká[4] úpa jîvanti. prajấ-patir agním acikîshata, tám pṛithivỳ abravîn: ná máyy agníṃ ceshyasé 'ti mâ dhakshyati sấ tvâ 'ti-dahyámânâ ví dhavishye || 3 || sá pấpîyân bhavishyasî 'ti, sò 'bravît: táthâ vấ aháṃ karishyâmi yáthâ tvâ nấ 'ti-dhakshyátî 'ti; sá imấm abhỳ amṛiçat: prajấ-patis tvâ sâdayatu táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvấ sîdé 'tî, 'mấm evé 'shṭakâṃ kṛitvó 'pâ 'dhattấ 'nati-dâhâya; yát práty agníṃ cinvîtá tád abhí mṛiçet: prajấ-patis tvâ sâdayatu táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvấ sîda || 4 || ítî, 'mấm evé 'shṭakâṃ kṛitvó 'pa dhatté 'nati-dâhâya. prajấ-patir akâmayata: prá jâyeyé 'ti, sá etám úkhyam apaçyat, táṁ saṃ-vatsarám abibhas, táto vaí sá prấ 'jâyata; tásmât saṃ-vatsarám bhârỳaḥ praí 'vá jâyate; táṃ vásavo 'bruvan: prá tvám ajanishṭhâ vayám prá jâyâmahâ íti, táṃ vásu-bhyaḥ prấ 'yachat, táṃ trîṇy áhâny abibharus, téna || 5 || trîṇi ca çatấny ásṛijanta tráyas-triṁçataṃ ca, tásmât try-ahám bhârỳaḥ praí 'vá jâyate; tấn rudrấ abruvan: prá yûyám ajanidhvaṃ vayám prá jâyâmahâ íti, táṁ rudrébhyaḥ prấ 'yachan, táṁ shấḍ áhâny abibharus, téna trîṇi ca çatấny ásṛijanta tráyas-triṁçataṃ ca, tásmât shaḍ-ahám bhârỳaḥ

---

2. [1] ohne avagraha. [2] pitṛipitâmahaprapitâmahâḥ. [3] putrapautraprapautrâḥ. [4] °nl° A. [5] unbetont.

praí 'vá jâyate; tấn âdityấ abruvan: prá yûyám ajaniḍhvaṃ vayám ‖ 6 ‖ prá jâyâmahâ íti, tám âdityébhyaḥ prấ 'yachan, táṃ dvấdaçấ[1] 'hâny abibharus, téna trîṇi ca çatấny ásṛijanta tráyas-triꣳçataṃ ca, tásmâd dvâdaçâ-'hám bhârỳaḥ praí 'vá jâyate; ténai 'vá té sahásram asṛijanto[5] 'khấꣳ sahasra-tamîṃ; yá evám úkhyaꣳ sâhasráṃ véda prá sahásram paçûn âpnoti ‖ 7 ‖ agnivấn, paçumấn asâní 'ti vấ agnír, dhavishye, mṛiçet prajấpatis tvâ sâdayatu táyâ devátayâ 'ṅgirasvád dhruvấ sîda, téna, tấn âdityấ abruvan prá yûyám ajaniḍhvaṃ vayấṃ, catvâriꣳçác ca ‖ 2 ‖

[1] B. 3, 9, 8, 1. — [4] 4, 2, 9, 1. 2. K. 16, 16. 39, 3. — preṇâ | anú | preti | aviçat — mâ | itaḥ — te | ârdhnuvan — cinute — cîyate — devâḥ | mâ — gṛihî — amushmin | loke — pṛithivî — ceshyase | atîti — yat | pratîti — abibhaḥ — ajanishṭhâḥ — jâyâmahai — asṛijanta | ukhâm.

3. yájushâ vâ eshấ kriyate[1] yájushâ pacyate yájushâ ví mucyate yád ukhấ, sấ vấ eshaí 'tárhi yâtá-yâmnî sấ ná púnaḥ pra-yújyé 'ty âhur; ágne yukshvấ[2] hí yé táva yukshvấ hí deva-hûtamâꣳ íty[3] ukhấyâṃ juhoti, ténai 'vaí 'nâm púnaḥ prá yuñkte[4] ténấ 'yâta-yâmnî. yó vấ agníṃ yogá ấ-gate yunákti yuñkté[5] yuñjânéshv; ágne ‖ 1 ‖ yukshvấ[2] hí yé táva yukshvấ[2] hí deva-hûtamâꣳ íty[3] âhai, 'shá vấ agnér yógas, ténai 'vaí 'naṃ yunakti[1] yuñkté[4] yuñjânéshu. brahma-vâdíno vadanti: nyàññ[6 u. 7] agníç cetavyấ[8] ut-tânấ[3] íti; váyasâṃ vấ eshá prati-máyâ cîyate yád agnír, yán nyàñcaṃ[6] cinuyất pṛishṭitá[6] enam ấ-hutaya ṛicheyur, yád ut-tânáṃ ná pátituꣳ çaknuyâd ásuvar-gyo

---

3. ukhâhutiḥ, puṃçiraç ca, vâmabhṛic ca. [1] unbetont. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [3] so (°âꣳ i°) AW, s. P. 9, 21. [4] °ñt° A. [5] °ñt° AD. [6] ohne avagraha. [7] s. P. 9, 18. [8] svarita verdrängt durch pluti.

'sya syât, prâcînam[6] ut-tânám ‖ 2 ‖ purusha-çîrshám úpa dadhâti mukhatá[6] evaí 'nam â-hutaya ṛichanti nó 't-tânáṃ cinute suvar-gyò 'sya bhavati; sauryấ[9] juhoti cákshur evấ 'smin práti dadhâti, dvír juhoti dvé[10] hí cákshushî[10], samânyấ[6] juhoti samânáꝏ hí cákshuḥ sám-ṛiddhyai[10]. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té vâmáṃ vásu sáṃ nỳ adadhata, tád devấ vâma-bhṛítâ 'vṛiñjata, tád vâma-bhríto vâmabhṛit-tvám[12]; yád vâma-bhṛítam upa-dádhâti vâmám evá táyâ vásu yájamâno bhrấtṛivyasya vṛiṅkte[4]; híraṇya-mûrdhnî bhavati, jyótir vaí híraṇyaṃ jyótir vâmáṃ, jyótishai 'vấ 'sya jyótir vâmáṃ vṛiṅkte[4]; dvi-yajúr bhavati práti-shṭhityai ‖ 3 ‖ yuñjânéshv ágne, prâcînam uttânáṃ, vâmabhṛítaṃ, cáturviꝏçatiç ca ‖ 3 ‖

[1] 4, 2, 9, 5. — [3] K. 20, 6. Ç. 7, 4, 2, 35. — kriyate — vai | eshâ | etarhi — prayujyeti pra-yujyấ | iti — yukshva — devahûtâmân iti[13] deva-hûtâmân — yogé — yukshva — nyàñ — uttânâs ity út-tânâsḥ — asúvargya ity asúvaḥ-gyaḥ — dve iti — cakshúshî iti — sam | nîti | adadhata — dévâḥ — avṛiñjata.

4. ấpo váruṇasya pátnaya âsan, tấ agnír abhỳ adhyâyat, tấḥ sám abhavat, tásya rétaḥ párâ 'patat tád iyám abhavad, yád dvitî́yam parấ-'patat tád asấv abhavad, iyáṃ vaí vi-rấḍ asaú sva-rấḍ; yád vi-rấjâv upa-dádhâtî 'mé[1] evó 'pa dhatte; yád vấ asaú rétaḥ siñcáti tád asyấm práti tishṭhati, tát prá jâyate, tấ óshadhayaḥ[2] ‖ 1 ‖ vîrúdho[2] bhavanti, tấ agnír atti, yá eváṃ véda praí 'vá jâyate 'nnâ-dó bhavati; yó retasvî́[2] syât prathamấ-

---

3. [9] saurî „citraṃ devânâm" ity âdikâ, s. I, 4, 43, 1. [10] s. P. 4, 49. 51. [11] °ṛidhy° ACDW. [12] °bhṛitvám ACDW. [13] s. Whitney zu P. 9, 21 p. 219.

4. retaḥsigâdyâḥ (retaḥsigghomasaṃsparçâḥ). [1] s. P. 4, 25. [2] ohne avagraha.

yâṃ tásya cítyâm ubhé[3] úpa dadhyâd, imé[1] evấ 'smai samîcî[4] rétaḥ siñcato; yáḥ siktá-retâḥ syất prathamấyâṃ tásya cítyâm anyấm úpa dadhyâd[5] ut-tamấyâm anyấo, réta evấ 'sya siktám âbhyấm ubhayátaḥ[2] pári gṛihṇâti. saṃ-vatsaráṃ ná kám || 2 || caná[2] praty-ávarohen[6], ná hî 'mé[1] káṃ caná[2] praty-avaróhatas, tád enayor vratáṃ. yó vấ ápa-çîrshâṇam agníṃ cinuté 'pa-çîrshâ 'múshmiṅ loké[7] bhavati, yáḥ sá-çîrshâṇaṃ cinuté sá-çîrshâ 'múshmiṅ loké[7] bhavati; cíttiṃ juhomi mánasâ ghṛiténa yáthâ devấ ihấ "-gáman vîtí-hotrâ ṛitâ-vṛídhaḥ[8] samudrá-sya[2] vayúnasya pátmañ juhomi[9] viçvá-karmaṇe víçvâ 'hấ[10] 'martyao havír íti svayam-âtṛiṇṇấm upa--dhấya juhoti || 3 || etád vấ agnéḥ çíraḥ, sá-çîrshâṇam evấ 'gníṃ cinute, sá-çîrshâ 'múshmiṅ loké[7] bhavati yá evấṃ véda. suvar-gấya vấ eshá lokấya cîyate yád agnís, tásya yád áyathâ-pûrvaṃ kriyáté 'suvar-gyam asya tát suvar-gyò 'gníç; cítim upa-dhấyâ 'bhí mṛiçec: cíttim ácittiṃ[11] cinavad ví vidvấn pṛishṭhé 'va vîtấ vṛi-jinấ ca mártân râyé ca naḥ sv-apatyấya deva dítiṃ ca rấsvâ 'ditim urushyé 'ti yathâ-pûrvám evaí 'nâm úpa dhatte; prấñcam[2] enaṃ cinute suvar-gyò 'sya bhavati || 4 || óshadhayaḥ, káṃ, juhoti, svapatyấyâ, 'shṭấdaça ca ||4||

[3] 5, 7, 4, 1. — [4] K. 40, 5. — ime iti — annâda ity ânna-adaḥ — ubhe iti — ime iti — samîcî iti — upeti | dadhyât — pratyavârohed iti prati-avârohet — ime iti — pratya-varohâta iti prati-avarohâtaḥ — apâçîrshety apâ-çîrshâ — saçîrsheti sa-çîrshâ — âgamann ity â-gamân — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhâḥ — patmân — viçvâ | ahấ[10] | amârtyam —

---

2. [3] s. P. 4, 11. [4] s. P. 4, 31. [5] unbetont. [6] als Compositum. [7] °nl° AW. [8] s. P. 3, 2. [9] °nj° AW. [10] als zwei Wörter, vgl. IV, 6, 4, 5. 6, 3. [11] cítim ácitiṃ C pr. m.

kṛiyatè | asúvargyam ity asúvaḥ-gyam — pṛishṭhâ | iva — râsvà | aditim.

5. viçvá-karmâ diçấm pátiḥ sá naḥ paçún pâtu sò 'smấn[1] pâtu tásmai námaḥ, prajấ-patî, rudró, váruṇo, 'gnír diçấm pátiḥ sá naḥ paçún pâtu sò 'smấn[1] pâtu tásmai náma; etấ vaí devátâ[2] etéshâm paçûnấm ádhi-patayas, tấbhyo vấ eshá ấ vṛiçcyate yáḥ paçu-çîrshấṇy upa-dádhâti; hiraṇye-'shṭakấ úpa dadhâty, etấbhya evá devátâbhyo námas karoti[3]; brahma-vâdínaḥ ‖ 1 ‖ vadanty: agnaú grâmyấn paçún prá dadhâti[4] çucấ "raṇyấn arpayati kím táta úc chiṣhatî 'ti; yád dhiraṇye-'shṭakấ upa-dádhâty amṛítam vaí híraṇyam amṛítenai 'vá grâmyébhyaḥ paçú-bhyo bheshajám karoti naí 'nân hinasti. prâ-'ṇó vaí prathamấ svayam-âtṛiṇṇấ vy-ânó[5] dvitî́yâ 'pâ-'nás tṛitî́yấ; 'nu prấ 'ṇyât[6] prathamấṃ svayam-âtṛiṇṇấm upa-dhấya, prâ-'ṇénai 'vá prâ-'ṇáṃ sám ardhayati; vỳ anyât ‖ 2 ‖ dvitî́yâm upa-dhấya, vy-ânénai[5] 'vá vy-ânáṃ[5] sám ardhayaty; ápâ 'nyât tṛitî́yâm upa-dhấyâ, 'pâ-'nénai 'vấ 'pâ-'náṃ sám ardhayaty; átho prâ-'ṇaír evaí 'naṃ sám inddhe[7]. bhûr bhúvaḥ súvar íti svayam-âtṛiṇṇấ úpa dadhatî, 'mé vaí lokấḥ svayam-âtṛiṇṇấ; etấbhiḥ khálu vaí vyấhṛitî-bhiḥ[8] prajấ-patiḥ prấ 'jâyata, yád etấbhir vyấhṛitî-bhiḥ[8] svayam-âtṛiṇṇấ upa-dádhâtî 'mấn evá lokấn upa-dhấyai 'shú ‖ 3 ‖ lokéshv ádhi prá jâyate. prâ-'ṇấya vy-ânấyâ[5] 'pâ-'nấya, vâcé tvâ cákshushe tvâ, táyâ devátayâ[2] 'ṅgirasvád[2] dhruvấ sîdâ.

---

5. hiraṇyeshṭakâdyâḥ (hiraṇyasvayamâtṛiṇṇâbhidhâḥ). [1] s. schol. zu P. 11, 8. 9. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 8, 30. [4] unbetont. [5] s. P. 3, 15. [6] so ('ṇy°) AW, s. P. 7, 5. 16 schol. [7] °ṃdh° ACDW. [8] s. P. 3, 7.

'gnínâ vaí devā́ḥ suvar-gáṃ lokám ajigâ◡san, téna pátituṃ nā́ 'çaknuvan, tá etā́ç cátasraḥ svayam-âtṛiṇṇā́ apaçyan, tā́ dikshū́ 'pâ 'dadhata, téna sarvátaç-cakshushâ suvar-gáṃ lokám âyan; yác cátasraḥ svayam-âtṛiṇṇā́ dikshū́ 'pa-dádhâti sarvátaç-cakshushai 'vá tád agnínâ yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti || 4 || brahmavâdíno, vy ànyâd, eshú, yájamânas, trī́ṇi ca || 5 ||

e̱tâḥ | vai — namáḥ | ka̱ro̱ti̱ — preti | da̱dhâ̱ti̱ — vyâ̱na iti vi-a̱naḥ — anú | preti | a̱nyâ̱t — vîti | a̱nyâ̱t — vyâ̱neneti vi-a̱nenà — atho̱ iti — vyâhṛitîbhi̱r iti̱ vyâhṛiti-bhi̱ḥ[8] — adhi | preti | jâ̱ya̱te̱ — te | e̱tâḥ — tâḥ | di̱kshu — sva̱ya̱m-â̱tṛi̱ṇṇâ iti svayam-â̱tṛi̱ṇṇâḥ | di̱kshu.

6. [a] ágna ā́ yâhi vîtáya íty âhā́, 'hvatai 'vaí 'nam; [b] agníṃ dûtáṃ vṛiṇîmaha íty âha, hutvaí 'vaí 'naṃ vṛiṇîte; [c] 'gnínâ 'gníḥ sám idhyata íty âha, sám inddha[1] evaí 'nam; [d] agnír vṛitrā́ṇi jañghanad íty âha, sám-iddha evā́ 'sminn indriyáṃ dadhâty; [e] agné stómam manâmaha íty âha, manutá evaí 'nam; etā́ni vā́ áhnâ◡ rûpā́ṇi || 1 || anv-ahám evaí 'naṃ cinuté, 'vā́ 'hnâ◡ rûpā́ṇi runddhe[1]. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyā́d yâtá-yâmnîr anyā́ íshṭakâ áyata-yâmnî lokam-pṛiṇé 'ty, aindrâ-'gnī́[2] hí bârhaspatyé[3] 'ti brûyâd, indrâ-'gnī́ ca hí devā́nâm bṛíhaspátiç[3] cā́ 'yâta-yâmâno; 'nucará-vatî bhavaty, ájâmitvâyâ; 'nu-shṭúbhā́ 'nu caraty, âtmā́ vaí lokam-pṛiṇā́ prâ-'ṇò 'nu-shṭúp, tásmât prâ-'ṇáḥ sárvâṇy áñgâny ánu carati; tā́ asya sū́da-dohasaḥ || 2 || íty âha, tásmât párushi-parushi rásaḥ; sómaᴗ çrîṇanti pṛíçnaya íty âhā́, 'nnaṃ vaí pṛíçny, ánnam evā́ 'va runddhe[1],

---

6. ahnâṃ rûpâṇi (ishṭakâḥ), lokampṛiṇâ. [1] °ṃdh° ACDW. [2] s. P. 4, 37. [3] ohne avagraha.

'rkó vấ agnír, arkó 'nnam, ánnam evấ 'va runddhe[1]; jánman devấnâṃ víças trishv ấ rocané divá íty âhe, 'mấn evấ 'smai lokấñ jyótishmataḥ[4 u. 3] karoti; yó vấ íshṭakânâm prati-shṭhấṃ véda práty evá tishṭhati, táyâ devátayâ[3] 'ñgirasvád[3] dhruvấ sîdé 'ty âhai, 'shấ vấ íshṭakânâm prati-shṭhấ, yá evấṃ véda práty evá tishṭhati ‖ 3 ‖ rûpấṇi, sũdadohasas, táyâ, shódaça ca ‖ 6 ‖

a.b 2, 5, 8, 1. 5; c 1, 4, 46, 3; d 4, 3, 13, 1; e çâkhântaragataḥ. — 2. 3 4, 2, 4, 4. — agnè | eti — vîtayè — ahvàta — vṛiṇîmahe — vṛiṇîte — idhyate — iṃdhe — samiddha iti sam-iddhe — agneḥ — manâmahe — manute — cinute — aindrâgnity aindra-agnî — indrâgnî itîndra-agnî — pṛiçni — rumdhe — trishu | eti — lokân | jyotishmataḥ.

7. suvar-gấya vấ eshá lokấya cîyate yád agnír, vájra ekâdaçínî[1], yád agnấv ekâdaçínîm minuyấd vájreṇai 'nau suvar-gấl lokấd antár dadhyâd, yán ná minuyất sváru-bhiḥ[2] paçũn vỳ ardhayed; eka-yûpám minoti, naí 'naṃ vájreṇa suvar-gấl lokấd antar-dádhâti ná sváru-bhiḥ paçũn vỳ ardhayati. ví vấ eshá indriyéṇa vîrỳeṇa 'rdhyate yò 'gníṃ cinvánn adhi-krấmaty; aindriyấ ‖ 1 ‖ ṛicấ[3] "-krámaṇam prátî 'shṭakâm úpa dadhyân, né 'ndriyéṇa vîrỳeṇa vỳ ṛidhyate. rudró vấ eshá yád agnís, tásya tisráḥ çaravỳâḥ pratîcî[1] tiráçcy[1] anũcî[1], tấbhyo vấ eshá ấ vṛiçcyate yò 'gníṃ cinutè, 'gníṃ citvấ tisṛi-dhanvám áyâcitam brâhmaṇấya dadyât; tấbhya evá námas karoty[4], átho tấbhya evấ "tmấnaṃ níish krîṇîte. yát te rudra puráḥ ‖ 2 ‖ dhánus tád vấto ánu[5] vâtu te, tásmai te rudra saṃ-

---

6. [4] °nj° A, °mj° W.

7. ekayûpâdividhayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] svaruçabdena yûpatakshaṇakâlînâni çakalâny ucyante. [3] indraṃ viçvâ avîvṛidhann ity ṛicâ s. IV, 6, 3, 4. [4] so (°s k°) AW, s. P. 8, 30. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 5.

-vatsaréṇa námas karomi[4]; yát te rudra dakshiṇấ dhánus tád vấto ánu[5] vâtu te, tásmai te rudra pari-vatsaréṇa námas karomi[4]; yát te rudra paçcấd dhánus tád vấto ánu[5] vâtu te, tásmai te rudre 'dâvatsaréṇa[1] námas karomi[4]; yát te rudro 't-tarấd dhánus tát || 3 || vấto ánu[5] vâtu te, tásmai te rudre 'du-vatsaréṇa námas karomi[4]; yát te rudro 'pári dhánus tád vấto ánu[5] vâtu te, tásmai te rudra vatsaréṇa námas karomi[4].

rudró vấ eshá yád agníḥ, sá yáthâ vyâghráḥ[1] kruddhás tíshṭhaty evám vấ eshá etárhi; sám-citam etaír úpa tishṭhate, namas-kâraír evaí 'naṁ çamayati. yé 'gnáyaḥ || 4 || purîshyâḥ prá-vishṭâḥ pṛithivîm ánu | téshâṃ tvám asy ut-tamáḥ prá ṇo jîvấtave suva || ấpaṃ tvâ 'gne mánasấ, "paṃ tvâ 'gne tápasấ, "paṃ tvâ 'gne dîkshấyấ, "paṃ tvâ 'gna upasád-bhir, ấpaṃ tvâ 'gne sutyấyấ, "paṃ tvâ 'gne dákshiṇâbhir, ấpaṃ tvâ 'gne 'va-bhṛithénấ, "paṃ tvâ 'gne vaçáyấ, "paṃ tvâ 'gne svagâ-kârṇé 'ty âhai, 'shấ vấ agnér ấptis, táyai 'vaí 'nam âpnoti || 5 || aindriyấ, purá, uttarấd dhánus tád, agnáya, âhâ, 'shṭaú ca || 7 ||

antardadhâtîty ántaḥ-dadhâti — namáḥ | karoti | atho iti — namáḥ | karomi — dakshiṇâ — idâvatsareṇâ — uttarâd ity út-tarât — iduvatsarenetîdu-vatsareṇâ — namaskâr air iti namaḥ kâraiḥ — ánu[6] | teshâm — manásâ | âpam.

8. gâyatréṇa purástâd[1] úpa tishṭhate prâ-'ṇám evấ 'smin dadhâti, bṛihad-rathaṃtarấbhyâm pakshấv ójа evấ 'smin dadhâty, ṛitusthấyajnâyajníyena[1 u. 2] púcham ṛitúshv evá práti tishṭhati; pṛishthaír úpa tishṭhate, téjo vaí pṛi-

---

7. [6] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

8. upasthânâdikam (âtmeshṭakâ[nâ]m upasthânam). [1] ohne avagraha. [2] zu °tusthâ° s. P. 6, 7.

shṭhấni, téja evấ 'smin dadhâti. prajấ-patir agním asṛijata, sò 'smât sṛishṭáḥ párâñ[1] ait; tám vâra-vantî́yenâ 'vârayata tád vâra-vantî́yasya vâravantîya-tváu, çyaiténa çyetî́ akuruta[3] tác chyaitásya çyaita-tvám ‖ 1 ‖ yád vâra-vantî́yeno 'pa-tíshṭhate vârấyata evaí 'nau, çyaiténa çyetî́ kurute; prajấpaterhṛídayenâ[1 u. 4] 'pi-pakshám práty úpa tishṭhate, premấṇam evấ 'sya gachati. prấcyâ[1] tvâ diçấ sâdayâmi gâyatréṇa chándasâ 'gnínâ devátayâ[1] 'gnéḥ çîrshṇấ 'gnéḥ çíra úpa dadhâmi; dákshiṇayâ tvâ diçấ sâdayâmi traishṭubhena[1] chándasé 'ndreṇa devátayâ 'gnéḥ pakshéṇâ 'gnéḥ pakshám úpa dadhâmi; pratî́cyâ[1] tvâ diçấ sâdayâmi ‖ 2 ‖ jấgatena chándasâ savitrấ devátayâ 'gnéḥ púchenâ 'gnéḥ púcham úpa dadhâmy; údîcyâ[1] tvâ diçấ sâdayâmy ánu-shṭubhena chándasâ mitrấ-váruṇâbhyâṃ devátayâ[1] 'gnéḥ pakshéṇâ 'gnéḥ pakshám úpa dadhâmy; ûrdhváyâ tvâ diçấ sâdayâmi pấṅktena[5] chándasâ bṛíhaspátinâ[1] devátayâ 'gnéḥ pṛishṭhénâ 'gnéḥ pṛishṭhám úpa dadhâmi. yó vấ ápâ-"tmânam agním cinuté 'pâ-"tmâ 'múshmiṅ loké[6] bhavati, yáḥ sấ-"tmânaṃ cinute sấ-'tmâ 'múshmiṅ loké[6] bhavaty; âtme-'shṭakấ úpa dadhâty, eshá vấ agnér âtmấ, sấ-"tmânam evấ 'gním cinute, sấ-"tmâ 'múshmiṅ loké[6] bhavati yá evám véda ‖ 3 ‖ çyaitatvám, pratîcyâ tvâ diçấ sâdayâmi, yáḥ sấtmânaṃ cinuté, dvấviu-çatiç ca ‖ 8 ‖

ṛitusthâyâjnâyajniyéna — saḥ | asmât — çyetî́ | akuruta — vârayate — çyetî́ | kurute | prajâpaterhṛidayena | apipaksham ity ápi-paksham | prati | upeti | tishṭhate — cinute | apấtmety apấ-âtmấ — sâtmấnam iti sa-âtmấnam.

---

8. [3] so (°î a°) AW, s. P. 10, 18. [4] als ein Wort. [5] °ṅt° A. [6] °nl° A.

9. [a]ágna uda-dhe yấ ta íshur yuvấ nấma táyâ no mṛiḍa, tásyâs te námas, tásyâs ta úpa jîvanto[1] bhûyâsmấ; [b]'gne dudhra[2], [c]gahya, [d]kiʊçila[2], [e]vanya yấ ta íshur yuvấ nấma táyâ no mṛiḍa, tásyâs te námas, tásyâs ta úpa jîvanto[1] bhûyâsma; [f]páñca vấ etè 'gnáyo yác cítaya, uda--dhír evá nấma prathamó dudhráḥ || 1 || dvitîyo, gáhyas tṛitîyaḥ, kiʊçiláç caturthó, ványaḥ pañcamás; tébhyo yád ấ-hutîr ná juhuyấd adhvaryúṃ ca yájamânaṃ ca prá daheyur, yád etấ ấ-hutîr juhóti bhâga-dhéyenai 'vaí 'nâñ chamayati[3], nấ "rtim[2] ấ 'rchaty[4 u. 5] adhvaryúr ná yájamâno. [g]vấñ ma âsán, nasóḥ prâ-'ṇò, 'kshyóç cákshuḥ, kárṇayoḥ çrótram, bâhuvór bálam, ûruvór ójo, 'rishṭâ víçvâny áṅgâni, tanûḥ || 2 || tanúvâ me sahá, námas te astu[6], mấ mâ hiʊsîr; [h]ápa vấ etásmât prâ-'ṇấḥ krâmanti yò 'gníṃ cinvánn adhi-krấmati, vấñ ma âsán nasóḥ prâ-'ṇá íty âha prâ-'ṇấn evấ "tmán dhatte. [i]yó rudró agnaú[7], yó ap-sú[8], yá óshadhîshu[1] yó rudró víçvâ bhúvanâ "-vivéça tásmai rudrấya námo astv[8]; [k]ấhuti-bhâgâ vấ anyé rudrấ havír-bhâgâḥ || 3 || anyé, çata-rudríyaʊ[9] hutvấ gâvîdhukáṃ[2] carúm eténa yájushâ caramấyâm íshṭakâyâṃ ní dadhyâd, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naʊ çamayati, tásya t' vaí[10] çata--rudríyaʊ[9] hutám íty âhur yásyai 'tád agnaú kriyáta íti. [l]vásavas tvâ rudraíḥ purástât[2] pântu, pitáras tvâ yamá-râjânaḥ pitṛí-bhir dakshiṇatáḥ[2] pântv, âdityấs tvâ víçvair devaíḥ paççất pântu, dyutânás tvâ mârutó marúd--bhir ut-taratáḥ[2] pâtu || 4 || devấs tvé 'ndra-jyeshṭhâ váruṇa-râjâno 'dhástâc[2] co 'párishṭâc[2] ca pântu; [m]ná vấ

---

9. âhutyâdikam (âjyâhutîḥ prokshaṇaṃ ca). [1] als zwei Wörter! upajîvantaḥ samicî[na]jîvanayuktâḥ. [2] ohne avagraha. [3] °nch° AW. [4] s. P. 10, 9. [5] unbetont. [6] so (te astu) AW, s. P. 11, 17. [7] so (°o ag°) AW, s. P. 11, 16. [8] so (°o ap° und °o as°) AW, s. P. 11, 17. [9] °drî° C prima manu. [10] s. P. 5, 13.

eténa pûtó ná médhyo ná pró-'kshito yád enam átaḥ prâcī́nam[1] pro-'ksháti, yát sáṃ-citam ā́jyena pro-'ksháti téna pûtás téna médhyas téna pró-'kshitaḥ || 5 || dudhrás, tanū́r, havírbhâgâḥ, pâtu, dvā́triʊçac ca || 9 ||

[g]Âr. 10, 73. Pâr. 1, 3. — agnė | u̱da̱dha̱ ity úda-dhe̱ | yâ | te̱ — te̱ | upeti | jîvántaḥ — e̱nâ̱n | ça̱ma̱ya̱ti̱ — eti | ṛi̱cha̱ti̱[5] — vâk | me̱ — a̱kshyoḥ — bâ̱hu̱voḥ — û̱ru̱voḥ — âhútibhâgâ̱ ity âhúti-bhâ̱gâ̱ḥ — tu | vai — kri̱yatė — indrájyeshṭhâ̱ itîndrá-jye̱shṭhâ̱ḥ — prokshita̱ iti̱ pra-u̱kshi̱ta̱ḥ — pro̱kshatîti pra-u̱kshati.

10. [a]samī́cî[1 u 2] nā́mâ 'si prā́cî[1] dík, tásyâs te 'gnír ádhi-patir asitó rakshitā́, yáç cā́ 'dhi-patir yáç ca goptā́ tā́bhyâṃ námas taú no mṛiḍayatâṃ, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vâṃ jámbhe dadhâmy; ojasvínî[1] nā́mâ 'si dakshiṇā́ dík, tásyâs ta índró 'dhi-patiḥ pṛídâkuḥ; prā́cî[1] nā́mâ 'si pratī́cî[1] dík, tásyâs te || 1 || sómó 'dhi-patiḥ sva-jò[3]; 'va-sthā́vâ nā́mâ 'sy údîcî[1] dík, tásyâs te váruṇó 'dhi-patis tiráçca-râjir; ádhi-patnî nā́mâ 'si bṛihatī́ dík, tásyâs te bṛíhaspátir[1] ádhi-patiḥ çvitró; vaçínî nā́mâ 'sî 'yáṃ dík, tásyâs te yamó 'dhi-patiḥ kalmā́sha-grîvo rakshitā́, yáç cā́ 'dhi-patir yáç ca goptā́ tā́bhyâṃ námas taú no mṛiḍayatâṃ, té yáṃ dvishmó yáç ca || 2 || no dvéshṭi táṃ vâṃ jámbhe dadhâmy. [b]etā́ vaí devátâ[1] agníṃ citáʊ rakshanti, tā́bhyo yád ā́-hutîr ná juhuyā́d adhvaryúṃ ca yájamânaṃ ca dhyâyeyur, yád etā́ ā́-hutîr juhóti bhâga-dhéyenai 'vaí 'nâñ chamayati[4], nā́ ''rtim[1] ā́ 'rchaty[5 u. 6] adhvaryúr ná yájamâno. [c]hetáyo nā́ma stha, téshâṃ vaḥ puró gṛihā́, agnír va íshavaḥ sa-

---

10. sarpâhutī́r mahâhomo mokaç ca. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 32. [3] als Compositum! s. V, 5, 14, 1. [4] °nch° AW. [5] so (ā́ 'rch°) AW, s. P. 10, 9. [6] unbetont!

liló; ni-limpā́ nā́ma ‖ 3 ‖ stha, téshâṃ vo dakshiṇā́ gṛihā́ḥ, pitáro va íshavaḥ ságaro; vajríṇo nā́ma stha, téshâṃ vaḥ paççā́d gṛihā́ḥ, svápno va íshavo gáhvaro; 'va-sthā́vâno nā́ma stha, téshâṃ va ut-tarā́d gṛihā́, ā́po va íshavaḥ samudró[1]; 'dhi-patayo nā́ma stha, téshâṃ va upári gṛihā́, varsháṃ va íshavó 'vasvân[1]; kravyā́ nā́ma stha pā́rthivâs, téshâṃ va ihá gṛihā́ḥ ‖ 4 ‖ ánnaṃ va íshavo ni-mishó vâta-nâmáṃ; tébhyo vo námas, té no mṛiḍayata, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhâmi. [d] hutā́-'do vā́ anyé devā́ ahutā́-'do 'nyé, tā́n agni-cíd evó 'bháyân prîṇâti; dadhnā́ madhu-miçréṇai 'tā́ ā́-hutîr juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'nân prîṇâty; átho khálv âhur: íshṭakâ vaí devā́ ahutā́-'da íti ‖ 5 ‖ anu-parikrā́maṃ juhoty, ápari-vargam evaí 'nân prîṇâtî. [e] 'máu stánam ūrjasvantaṃ[1] dhayâ 'pā́m prá-pyâtam[7] agne sarirásya mádhye | útsaṃ jushasva mádhu-mantam ûrva samudríyau[1] sádanam ā́ viçasva ‖ [f] yó vā́ agním pra-yújya ná vi-muñcáti yáthā́ 'çvo yuktó 'vi-mucyamânaḥ kshúdhyan parâ-bhávaty evám asyâ 'gníḥ párâ bhavati, tám parâ-bhávantaṃ yájamânó 'nu párâ bhavati, sò 'gníṃ citvā́ lûkshā́ḥ ‖ 6 ‖ bhavatî; 'máu stánam ūrjasvantaṃ dhayâ 'pā́m íty ā́jyasya pûrṇā́u srúcaṃ juhoty, eshá vā́ agnér vi-mokó, vi-múcyai 'vā́ 'smâ ánnam ápi dadhâti; tásmâd âhur yáç cai 'váṃ véda yáç ca ná: su-dhā́yau ha vaí vâjî́ sú-hito dadhâtî́ 'ty, agnír vā́vá[1] vâjî́, tám evá tát prîṇâti, sá enam prîtáḥ prîṇâti vásîyân bhavati ‖ 7 ‖ pratîcî dík, tásyâs te, dvishmó yáç ca, nilimpā́ nā́me, 'há gṛihā́, íti, lûkshó, vásîyân bhavati ‖ 10 ‖

[e] Vs. 17, 87. Kā. 18, 4, 26. — saṃîcî́ | nâmā — pṛidā́kuḥ | prâcî́ — svaja iti sva-jaḥ | avasthâvety ava-sthâvā́ —

10. [7] právyâtam C vor iti, prápyātam C nach iti.

tiraççárâjir iti tiraççá-râjiḥ — etâḥ | vai — enân | çamayati — eti | richati — nilimpâ iti ni-limpâḥ — vaḥ | dakshiṇâ — gahvâraḥ | avasthâvânâ ity ava-sthâvânaḥ — uttarâd ity út-tarât — gṛihâḥ | varsham — avâsvân | kravyâḥ — hutâda iti huta-adâḥ — ahutâda ity áhuta-adâḥ — atho iti — ishṭákâḥ — dhaya | apâm | prapyâtam iti pra-pyâtam[7] — avimucyamâna ity avi-mucyamânaḥ — anú | pareti | bhavati.

24. açvamedhaḥ (5, 5, 11-24*).

11. índrâya râjne sûkaró[1], váruṇâya râjne kṛishṇo, yamâya râjna ṛiçya, ṛishabhâya râjne gavayáḥ, çârdûlâya râjne gauráḥ[3], purusha-râjâya markáṭaḥ[4], kshipra-çyenásya vártikâ[5], nîlamgoḥ[1 u. 6] krímiḥ, sómasya râjnaḥ kulumgáḥ[1 u. 7], síndhoḥ çiçumáro[1 u. 8], himá-vato hastî ‖ 1 ‖ índrâyâ[9], 'shṭâviçatiḥ ‖ 11 ‖

K. Aç. 7, 1[10]. — Vs. 24, 30.

12. mayúḥ[1] prâjâ-patyá, ûló[2] hálîkshṇo[3 u. 4] vṛishadaçás[3 u. 5] té dhâtúḥ, sárasvatyai[3] çáriḥ çyetâ purusha-vâk, sárasvate[3] çúkaḥ çyetáḥ purusha-vâg, âraṇyò 'jó[6] na-

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 383.

11-24. açvamedhaçeshabhûtâ aikâdaçinâḥ (ekâdaçinaḥ Cod.) paçavaḥ; 11. prathamâ ekâdaçinî. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 39. [3] gauramṛigaḥ; rakta ity eke, çukla ity anye. [4] vânaraḥ. [5] caṭakâsadṛiçî. [6] nîlaṃ° C, nîlaprabhasya sarpaviçeshasya sarîsṛipâṇâṃ râjne. [7] kulumgaḥ citragaḥ kaṭukasvaraḥ. [8] grâhaḥ. [9] °ya râjne W. [10] der Kâṭhaka-Text ist für § 11-24 ganz identisch mit dem hiesigen Texte, bis auf einige Varianten in den einzelnen Wörtern, die überdem zum Theil auf den schlechten Zustand der Kâṭh.-Handschrift zu schieben sein werden.

12. daçinî. [1] mayuḥ kimpurusha ity eke, araṇyamayûra ity apare. [2] ûlaḥ kaṅkaḥ, ulûka ity anye, divyakarṇa ity apare. [3] ohne avagraha. [4] halîkshṇaḥ tṛiṇahiṅsa ity eke, haritacaṭaka ity anye. [5] vṛishadaṅço mârjâraḥ, tatsadṛiça ity eke. [6] âraṇyo 'jaḥ çarabhaḥ.

kuláḥ çákâ[7] té paushṇấ, vâcé krauñcáḥ[8] || 1 || mayús, tráyovio̯çatiḥ || 12 ||

K. Aç. 7, 2. — Vs. 24, 31. 33. — halîkshṇaḥ | vṛishạ-da̯o̯çaḥ — pa̯ushṇâḥ.

13. apấṃ náptre jashó[1], nâkró[2] mákaraḥ kulîkáyas[2 u. 3] té 'kûpârasya[2 u. 3], vâcé paiñga-râjó[4], bhágâya kushîtaka[2 u. 5], âtî vâhasó dárvidâ[2 u. 6] té vâyavyâ, dig-bhyáç cakravâ-káḥ || 1 || apấm, ékân ná vio̯çatíḥ || 13 ||

K. Aç. 7, 3. — akûpârasya — vâya̯vyâḥ.

14. bálâyâ 'jagará[1 u. 2], âkhúḥ[1] sṛijayấ[3] çayáṇḍakas[1 u. 4] té maitrấ, mṛityáve 'sitó[5], manyáve sva-jáḥ[6], kumbhî-ná-saḥ[7] pushkara-sâdó[8] lohitâ-'hís[9] té tvâshṭrấḥ, prati-çrút-kâyai vâhasáḥ[10] || 1 ||[11] bálâyâ, 'shṭấdaça || 14 ||[12]

K. Aç. 7, 4. — maitrâḥ — a̯sitaḥ — ku̯mbhînasa̯ iti kumbhî-nasâḥ.

---

12. [7] çakâ makshikety eke, dîrghakarṇo mṛigaviçesha ity apare. [8] krauñco dârua̯snavanaḥ pakshiviçeshaḥ.

13-24. dvayor anuvâkayor (11. 12) ekâdaçinî daçinî ceti dvau saṃghâv uktau, evam uttaratrâ'pi yathâyogaṃ drashṭavyam. [1] so (ja°) ACDFW, jashavattuṇḍo makaraḥ. [2] nâkro dîrghatuṇḍo grâhaḥ, dîrghapucho mat-syaviçesha ity eke; makaraḥ paryastatuṇḍaḥ, kulîkayo bahupân matsya-viçeshaḥ, akûpârasya samudrasya. [3] ohne avagraha. [4] paiñga-râjaḥ raktâksho bharadvâjaḥ, samudrataraṅge cârî mahâpakshîty anye, ca-kora ity anye. [5] kushîtakaḥ samudrakâkaḥ. [6] âtî kutragî, câsha ity anye; vâhasaḥ pṛishṭhe kshullaçaṅkhavâhî jantuḥ, darvidâ jalapakshî, drumakukkuṭa ity eke. [7] apấṃ náptra W.

14. [1] ohne avagraha. [2] mahoragaḥ. [3] sṛijayâ nîlamakshikâ, çuklasarpa ity eke, nîlamahisha ity apare. [4] çayaṇḍakaḥ krikalâsaḥ. [5] asitaḥ kṛishṇasarpaḥ. [6] als Compositum, s. V, 5, 11, 2! svajaḥ sarpaviçeshaḥ, vilâdishu yaḥ svayam eva jâyate; aber]/svaj! [7] kum-bhînasaḥ svâpaçîlaḥ sarpaviçeshaḥ. [8] pushkarasâdaḥ pushkarasar-paḥ, bhramara ity eke. [9] çvetalohitasarpaḥ. [10] so ACDW, vâhasaḥ Pet. W., kalpapramâṇasarpaḥ. [11] 14 A! s. die folg. Note. [12] so D; bálâyâ 'shṭấdaça || 14 || fehlt in A (s. Note [11]). C. W und steht die betreffende Angabe in W, da es sich hiebei um fünf (kaṇḍikâ, resp.) anuvâka von glei-cher Wortzahl handelt, erst am Schlusse des letzten derselben, des anuv. 18; ebenso auch in AC, jedoch so, dafs anuv. 15-18 daselbst als 14, 2-5 er-scheinen! Es werden nämlich die elf anuvâka 14-24 — so DFW, das

15. purusha-mṛigáç[1] candrámase[2], godhấ[2 u. 3] kấlakâ[4] dârv-âghâṭás[5] té vánaspátînâm[2], eṇy[6] áhne[7] kṛíshṇo[8] rấtriyai, pikáḥ[9] kshvíṅkâ[10] nîla-çîrshṇî[11] tè 'ryamṇé, dhâtúḥ katkaṭáḥ[12] ‖ 1 ‖[13]

K. Aç. 7, 5. — dârvâghâṭa iti dâru-âghâtaḥ — eṇî — te | aryamṇe.

16. saurî balấká, 'rçyo mayŭraḥ çyenás té gandharvấṇâṃ, vásûnâṃ kapíñjalo[1 u. 2], rudrấṇâṃ tittirî[3], rohít[4] kuṇḍṛiṇâcî[1 u. 5] goláttikâ[1 u. 6] tấ apsarásâm, áraṇyâya sṛimaráḥ[7] ‖ 1 ‖[8]

K. Aç. 7, 6. — balâkấ | ṛiçyâḥ — tittiriḥ — te.

17. pṛisható[1] vaiçva-devâḥ, pitvó[2] nyáṅkuḥ[3 u. 4] káças[5] té 'nu-matyâ, anya-vâpò[5] 'rdha-mâsấnâm, mâsấṃ

Kâṭh. und die Âtreyî-Anukramaṇî (s. Ind. Stud. 3, 383) — in AC nur als deren sechs (14-19) gezählt, 14-18 eben als 14, 1-5 und 20. 21 als 16, 1. 2; dabei werden dann die kaṇḍikâ innerhalb der anuvâka 14 u. 16, gegen den sonstigen Usus hierbei, nicht zu 50, sondern nur zu 18 Wörtern gerechnet! Es liegt hier somit eine unmittelbare Differenz in der Eintheilung des Textes vor. In der Aufführung der anuvâka-pratîka am Schluſs des prapâṭhaka werden übrigens auch in AC deren nicht 19, sondern wie in den andern Texten ebenfalls 24 gezählt, s. Anm. [8] zu V, 5, 24, so daſs somit AC in ihrer Differenz nicht einmal consequent sind (s. überdem noch Anm. [11]).

15. [1] purushamṛigo naramukho mṛigaviçeshaḥ. [2] ohne avagraha. [3] godhâ musalikâ, mahâgodhety eke. [4] kâlakâ saraṭâ. [5] s. P. 7, 13; dârvâghâṭaḥ drumakîṭṭakaḥ. [6] eṇî mṛigî. [7] s. P. 4, 39. [8] kṛishṇaḥ kṛishṇamṛigaḥ. [9] pikaḥ kokilaḥ. [10] kshviṃkâ raktamukhî vânarî. [11] die Erklärung fehlt im schol. [12] katkaṭaḥ vilavâsî karkaṭaḥ. [13] so (‖ 1 ‖) DW, ‖ 2 ‖ AC.

16. [1] ohne avagraha. [2] kapiṃjalaḥ adho-nipâtî (!). [3] s. P. 8, 17; tittiriḥ parushasvaraḥ. [4] rohit ṛiçyastrî. [5] kuṃḍṛiṇâcî grihagodhikâ. [6] golattikâ aṃjarîṭakâ, pîtaçukleti kecit. [7] sṛimaraḥ camaraḥ. [8] so (‖ 1 ‖) DW, ‖ 3 ‖ AC.

17. [1] pṛishataḥ çvetabinduçabalâṅgo mṛigaḥ. [2] pitvo vyâghraḥ. [3] ohne avagraha. [4] nyaṃkuḥ hariṇaḥ, ṛiksha ity eke. [5] kaço 'nyavâpaḥ kaçyapaḥ kvayiḥ kuṭaravo mṛigaviçeshâḥ.

kaçyápaḥ[5], kváyiḥ[5] kuṭárur[5] dâtyauhás[3 u. 6] té sinîvâlyaí[3], bṛíhaspátaye[3] çitpuṭáḥ[3 u. 7] ‖ 1 ‖[8]

K. Aç. 7, 7. — te | anúmatyâ ity anú-matyai.

18. çákâ[1] bhaumî, pâñktráḥ[2] káço[2] mânthîlávas[3] té pitṛiṇâm, ṛitûnâm jáhakâ[4], saṃ-vatsaráya lópâ[5], kapóta[6] úlûkaḥ çaçás té nair-ṛitâḥ, kṛikavâkuḥ[6 u. 7] sâvitráḥ ‖ 1 ‖[8] bálâya, purushamṛigáḥ, saurî, ṗrishatáḥ, çákâ, 'shṭâdaçâ-'shṭâdaça ‖ 18 ‖[9]

K. Aç. 7, 8. — mânthîlavâḥ — nairṛitâ iti naiḥ-ṛitâḥ.

19. rúrû raudráḥ, kṛikalâsáḥ[1 u. 2] çakúniḥ[3] píppakâ[4] té çaravyâyai[5], hariṇó mârutó, bráhmaṇe çârgás[6], tarákshuḥ[7] kṛishṇáḥ çvâ catur-akshó[8] gardabhás tá itara-janânâm, agnáye dhûmkshṇâ[9] ‖ 1 ‖ rúrur, viꝏçatíḥ ‖ 19 ‖[10]

K. Aç. 7, 9. — rurúḥ — te.

20. alajá[1] ântarikshá[2], udró madgúḥ plavás tè 'pâm, ádityai haꝏsa-sâcir[3], indrâṇyaí kîrçâ[3], gṛídhraḥ çiti-kakshî[4] vârdhrâṇasás[2 u. 5] té divyâ, dyâvâ-ṗṛithivyâ çvâ-vít[6] ‖ 1 ‖ alájo, 'shṭâdaça ‖ 20 ‖[7]

---

17. [6] dâtyauhaḥ kâlakaṇṭha ity eke, pushkariṇîvasatir ity anye. [7] ? so (çitpu°) ADW, çitpha° C, çityu° F; çityuṭaḥ mârjârasadṛiço jâtiviçeshaḥ. [8] so (‖ 1 ‖) DW, ‖ 4 ‖ AC.

18. [1] çakâ makshikâ, s. Anm. [7] zu anuv. 12. [2] ? pâṃtra ACDFW; pâṃtrakaçau pakshiviçeshau. [3] mâthî° C, mâṃdhî° A sec. m.; mâṃthîlavaḥ jalakukkuṭaḥ. [4] jahakâ vilavâsî kroshṭâ. [5] lopâ çmaçânaçakuniḥ. [6] ohne avagraha. [7] kṛikavâkur âraṇyaḥ (? °kus ara° Cod.) kukkuṭaḥ. [8] so DW; ‖ 5 ‖ AC. [9] so (‖ 18 ‖) DW, ‖ 14 ‖ AC.

19. [1] ohne avagraha. [2] kṛikalâsaḥ kâmarûpî. [3] çakuniḥ kâkaḥ. [4] so (°pp°) ACDW, °py° F; pipyakâ pakshiviçeshaḥ. [5] çaravyâ bâṇadhâriṇî devatâ. [6] çârmas W pr. m.; çârgaḥ âraṇyacaṭakaḥ. [7] tarakshur vyâghraviçesho gardabhâkâraḥ. [8] krishṇavarṇaç caturakshaḥ çvâ, akshṇor upari vindudvayavân. [9] dhûmkshṇâ çvetakâkî. [10] so (‖ 19 ‖) DW, ‖ 15 ‖ AC.

20. [1] alajo bhâsaḥ. [2] ohne avagraha. [3] Erklärung fehlt. [4] çitikakshî pâṃḍarodaro gṛidhraḥ. [5] so (°rdhrâ°) A. W. C sec. m.; rdhra D. C. prima manu; vârdhrâṇasaḥ (vâghrî Cod.) khaḍgamṛigaḥ. [6] s. P. 3, 2; çvâvit (°viṭa Cod.) çalalî sûciromaḥ. [7] so W; ‖ 1 ‖ AC.

K. Aç. 7, 10. — te | apâm — vârdhrâṇasaḥ — divyâḥ — çvâvid iti çva-vit.

21. su-parṇáḥ pârjanyó, haʊsó vṛíko[1] vṛishadaʊ=çás[2 u. 3] tá aindrâ, apâm udrò[4], 'ryamṇé lopâçáḥ[2 u. 5], siʊhó nakuló vyâghrás[2] té mahe-'ndrâya, kâmâya párasvân[2 u. 6] || 1 || suparṇò, 'shṭâdaça || 21 || [7]

K. Aç. 7, 11. — Vs. 24, 34. — te — aryamṇe.

22. âgneyáḥ kṛishṇá-grîvaḥ, sârasvatî[1] meshî, babhrúḥ saumyáḥ, paushṇáḥ çyâmáḥ, çiti-pṛishṭhó bârhaspatyáḥ[1], çilpó[2] vaiçva-devá, aindrò 'ruṇó, mârutáḥ kalmâsha[3], aindrâ=-'gnáḥ saʊ-hitò[4], 'dhó-râmaḥ[5] sâvitró, vâruṇáḥ pétvaḥ[6] || 1 || âgneyó, dvâviʊçatiḥ || 22 || [7]

K. Aç. 8, 1. — aruṇaḥ — adhorâma ity adho-râmaḥ.

23. áçvas tûparó[1] go-mṛigás[2] té prâjâ-patyâ, âgne=yaú kṛishṇá-grîvau, tvâshṭraú lomaça-sakthaú, çiti-pṛishṭhaú bârhaspatyaú[3], dhâtré pṛisho-'daráḥ[4], sauryó balákshaḥ[5] pé=tvaḥ || 1 || áçvaḥ, shóḍaça || 23 || [5]

K. Aç. 8, 2. — Vs. 24, 1. — pṛishoḍara iti pṛisha-uḍaraḥ.

24. agnáyé 'nîka-vate róhitâ-'ñjir[1] anaḍvân[2], adhó=-râmau sâvitraú, paushṇaú rajatá-nâbhî[3], vaiçva-devaú pi=

---

21. [1] vṛiko 'raṇyaçvâ. [2] ohne avagraha. [3] vṛishadaṅço mârjâlasadṛiçaḥ, s. Anm. [5] bei anuv. 12. [4] udro jalaviḍâlaḥ. [5] lo=pâçaḥ kroshṭâ. [6] parasvân mahishaḥ. [7] so DW, || 2 || alajáḥ suparṇò 'shṭâdaçâ-'shṭâdaça || 16 || AC.

22-24. (uktâḥ sarva âraṇyâḥ, atha) grâmyâs trayaḥ saṃghâḥ. [1] ohne avagraha. [2] çilpo bahurûpaḥ. [3] kalmâshaḥ kṛishṇabindulâñchitaḥ. [4] saṃhitaḥ kṛishṇaḥ kṛishṇaçavalaḥ. [5] adhorâmaḥ çvetakṛishṇo=daraḥ. [6] petvo galitaretasko meshaḥ. [7] so DW, || 17 || AC.

23. [1] tûparaḥ çrîṅgahînaḥ. [2] gomṛigaḥ gomṛigyâm utpannaḥ. [3] ohne avagraha. [4] s. Pâṇ. 6, 3, 109; pṛishodaraḥ çvetabindumad=udaraḥ. [5] balakshaḥ çvetaḥ. [6] so DW; 18 AC.

24. [1] rohitâñjir lohitaliṅgaḥ. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 12; rajatanâbhî çuklanâbhî.

çáṃgau[2u.4] tûparaú, mârutáḥ kalmâsha, âgneyáḥ kṛishṇò 'jáḥ, sârasvatî'[2] meshî, vâruṇáḥ kṛishṇá éka-çitipât pétvaḥ[5] || 1 || agnáyé 'nîkavate, dvâviṃçatiḥ || 24 || [6]

K. Aç. 8, 3. — anîkavata ity anîka-vate | rohitâñjir iti rohita-añjiḥ — ajaḥ.

yád ékena, prajâpatir[7], yájushâ, "po, viçvákarmâ, 'gna â yâhi, suvargâya vájro, gâyatréṇâ, 'gna údadhe, samîcî, 'ndrâya, mayúr, apâm, bálâya, purushamṛigáḥ, saurî, pṛishatáḥ, çákâ, rúrur, alajáḥ, suparṇá, âgneyó, 'çvo, 'gnáyé 'nîkavate, cáturviṃçatiḥ || 24 ||

yád ékena (1, 1), sá pâpîyân (2, 4), etád vâ agnéḥ çíro (4, 4), dhánus tád (7, 3), devâs tvé 'ndrajyeshṭhâ (9, 5), apâṃ náptré (13, 1), 'çvas tûparó, dvíshashṭiḥ || 62 || [8]

iti taittirîyasaṃhitâyâm pañcamakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

19. agnividhiḥ (Fortsetzung des uttaraṃ kâṇḍam, 5, 6, 1-10 *).

1. [a] híraṇya-varṇâḥ çúcayaḥ pâvakâ yâsu jâtáḥ kaçyápo yâsv índraḥ | agníṃ gárbhaṃ dadhire ví-rûpâs tâ na âpaḥ çáṃ syoná bhavantu || [b] yâsâṃ râjâ váruṇo yâti mádhye satyâ-'nṛité[1] ava-páçyañ jánânâm[2] | madhu-çcútaḥ çúcayo yâḥ pâvakâs tâ na âpaḥ çáṃ syonâ bhavantu || [c] yâsâṃ devâ diví kṛiṇvánti bhakshámṃ yâ antárikshe[3] bahu-dhâ bhávanti | yâḥ pṛithivîm páyaso 'ndánti || 1 || çukrâs tâ na âpaḥ çáṃ syonâ bhavantu || [d] çivéna mâ cákshushâ paçyatâ "paḥ çivâyâ tanúvó 'pa spṛiçata tvácam me | sárvâṃ[4] agnîṃr[4] apsu-

---

24. [4] piçaṃgau gorocanavarṇau. [5] petvo galitamushko meshaḥ, s. Anm. [6] bei anuv. 22. [6] so DW; 19 AC. [7] °tiḥ preṇâ 'nu W. [8] || 62 || yád ékena ekaçitipât petvaḥ W (sic!). Zu der Aufführung der 24 anuvâka-pratîka, resp. der Zahl von 62 kaṇḍikâ auch in AC s. die Note [12] zu V, 5, 14.

* s. Ind. Stud. 3, 381. 389.

6, 1. kumbheshṭakâmantraṇârthâ mantrâḥ (hiraṇyavarṇîyam P. 9, 20. 11, 3). [1] s. P. 4, 11. [2] °ṇj° AW. [3] ohne avagraha. [4] so (°âṃ, °îṃr) AW, s. P. 9, 20.

-shádo huve vo máyi várco bálam ójo ní dhatta || [e] yád adáḥ sam-prayatîr áhâv ánadatâ[5] haté | tásmâd ấ nadyò nấma stha tấ vo nấmâni sindhavaḥ || [f] yát pré-'shitâ váruṇena tấḥ çîbhaʊ sam-ávalgata || 2 || tád âpnod índro vo yatîs tásmâd ấpo ánu[6] sthana || [g] apa-kâmáʊ syándamânâ ávîvarata vo híkam[3] | índro vaḥ çákti-bhir devîs tásmâd vấr ṇấma[7] vo hitám || [h] éko devó ápy[6] atishthat syándamânâ yathâ-vaçám | úd ânishur[8] mahîr íti tásmâd udakám ucyate || [i] ấpo bhadrấ ghṛitám íd ấpa âsur agnî-shómau bibhraty ấpa ít tấḥ | tîvró ráso madhu-prícâm || 3 || araṃ-gamá ấ mâ prâ-'ṇéna sahá várcasâ gan || [k] ấd ít paçyâmy utá vâ çṛiṇomy ấ mâ ghósho gachati vấñ na âsâm | mánye bhejânó amṛítasya[6] tárhi híraṇya-varṇâ átṛipaṃ yad vaḥ || [l 9] ấpo hí shṭhấ[10 u. 5] mayo-bhúvas tấ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase || [m 9] yó vaḥ çivá-tamo rásas tásya bhâjayate 'há naḥ | uçatîr iva mâtáraḥ || [n 9] tásmâ áraṃ gamâma vo yásya ksháyâya jínvatha | ấpo janáyathâ[5] ca naḥ || [o] diví çrayasvâ, 'ntárikshe[3] yatasva, pṛithivyấ sám bhava, brahma-varcasám asi, brahma-varcasấya tvâ || 4 || undánti, sam ávalgata, madhupṛícâm, mâtáro, dvávioçatiç ca || 1 ||

5, 6, 2, 1-6. — pâvakâḥ — gâḥ — tâḥ — syonâḥ — satyânṛite iti satya-anṛite — tâḥ — syonâḥ — devâḥ — tâḥ — syonâḥ — âpaḥ — tanuvâ | upeti — sarvân | agnîn | apsushada ity ápsu-sadáḥ — samprayatîr iti sam-prayatîḥ | ahaú | anádata — eti | nadyàḥ — preshitâ iti pra-ishitâḥ — anv iti | sthana[11] — vaḥ | hikam — syandámânâḥ — ânishuḥ — bhadrâḥ — agnîshomâv ity agnî-somaú | bibhrati — vâk | naḥ — stha — tâḥ — bhâjayata | iha — tasmai — janayátha.

---

1. [5] so (°â) AW; s. P. 3, 12. 8. 10. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. 5. [7] so (ṇ°) AW, s. P. 7, 2. 8, 8. [8] s. P. 3, 15 schol. [9] so schon IV, 1, 5, 1. [10] so (shṭhâ) AW, s. P. 3, 8. 6, 2. [11] nach P. 6, 4 erwartet man im Text: ánu shṭhana.

2. apấṃ gráhân gṛihṇâty; etád vấvá[1] râjasûyaṃ yád eté gráhâḥ savò 'gnír, varuṇa-savó râja-sûyam agni-savâç[2] cítyas, tấbhyâm evá sûyaté, 'tho ubhấv evá lokấv abhí jayati yáç ca râja-sûyéne "jânásya yáç câ 'gni-cíta. ấpo bhavanty, ấpo vấ agnér bhrấtṛivyâ; yád apò 'gnér adhástâd[1] upa-dádhâti bhrấtṛivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavaty. amṛítam ‖ 1 ‖ vấ ấpas, tásmâd ad-bhír áva-tântam abhí shiñcanti[3]; nấ "rtim[4] ấ 'rchati[4 u. 5] sárvam ấyur eti yásyai 'tấ upa-dhîyánte yá u cai 'nâ evấṃ védấ. 'nnaṃ vấ ấpaḥ, paçáva ấpó, 'nnam paçávo, 'nnâ-'dáḥ paçu-mấn bhavati yásyai 'tấ upa-dhîyánte yá u cai 'nâ evấṃ véda. dvấdaça[1] bhavanti, dvấdaça mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarénai 'vấ 'smai ‖ 2 ‖ ánnam áva runddhe[6]; pấtrâṇi bhavanti, pấtre vấ ánnam adyate, sá-yony evấ 'nnam áva runddha, ấ dvâdaçất[1] púrushâd ánnam atty[5] átho pấtrân ná chidyate yásyai 'tấ upa-dhîyánte yá u cai 'nâ evấṃ véda. kumbhấç ca kumbhîç ca mithunấni bhavanti, mithunásya prá-jâtyai, prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate yásyai 'tấ upa-dhîyánte yá u ‖ 3 ‖ cai 'nâ evấṃ véda. çúg vấ agníḥ, sò 'dhvaryúṃ yájamânam pra-jấḥ çucấ 'rpayati; yád apá upa-dádhâti çúcam evấ 'sya çamayati, nấ "rtim[1] ấ 'rchaty[4 u. 5] adhvaryúr ná yájamânaḥ çấmyanti pra-jấ yátrai 'tấ upa-dhîyánte. 'pấṃ vấ etấni hṛídayâni yád etấ ấpo; yád etấ apá upa-dádhâti divyấbhir evaí 'nâḥ sáṁ sṛijati várshukaḥ parjányaḥ ‖ 4 ‖ bhavati. yó vấ etấsâm â-yátanaṃ klíptiṃ védâ "yátana-vân bhavati kálpate 'smâ; anu-sîtám[7] úpa dadhâty, etád vấ âsâm â-yátanam eshấ

---

2. tadishṭakopadhânam (kumbheshṭakâç caruç ca). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 6, 10. [3] so (sh°) AW, s. P. 6, 4. [4] so (â'rch°) AW, s. P. 10, 9. [5] unbetont. [6] °ṃdh° ACDW. [7] s. P. 6, 12.

klíptir, yá evám védâ "yátana-vân bhavati kálpate 'smai. dvaṃ-dvám anyâ úpa dadhâti[5] cátasro mádhye dhṛítyâ. ánnaṃ vâ íshṭakâ, etát khálu vaí sâ-'kshâd ánnaṃ yád eshá carúr; yád etáṃ carúm upa-dádhâti sâ-'kshât || 5 || evâ 'smâ ánnam áva runddhe[6]; madhyatá[1] úpa dadhâti, madhyatá evâ 'smâ ánnaṃ dadhâti, tásmân madhyató 'nnam adyate; bârhaspatyó[1] bhavati, bráhma vaí devánâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vâ 'smâ ánnam áva runddhe[6]; brahma-varcasám asi brahma-varcasâya tvé 'ty âha, tejasvî[1] brahma-varcasî bhavati yásyai 'shá upa-dhîyáte yá u cai 'nam eváṃ véda || 6 || amṛítam, asmai, jâyate yásyai 'tâ upadhîyánte yá u, parjánya, upadádhâti sâkshât, saptá-catvâriṃçac ca || 2 ||

5, 6, 1, 1-4. — vâva — sûyate | atho iti — îjânasya — bhrâtṛivyâḥ — siñcati — ârtim | eti | richati — sayonîti sa-yoni — rumdhe | eti — atho iti | pâtrât — çucâ | arpayati — richati — prajâ iti pra-jâḥ — asmai | anusîtam ity ánu-sîtam — anyâḥ | upeti | dadhâti — dhṛityai.

3. bhûte-'shṭakâ úpa dadhâty; átrâ-'tra vaí mṛityúr jâyate, yátra-yatrai 'vá mṛityúr jâyate táta evaí 'nam áva yajate, tásmâd agni-cít sárvam âyur eti sárve hy asya mṛityávó 've-'shṭâs, tásmâd agni-cín nâ 'bhí-caritavaí pratyág[1] enam abhi-cârá stṛinute. sûyáte vâ eshá yò 'gníṃ cinuté, deva-suvâm etâni havîṃshi bhavanty, etâvanto[1] vaí devánâṃ savâs, tá evá || 1 || asmai savân prá yachanti, tá enaṃ suvante, savò 'gnír varuṇa-savó râja-sûyam brahma-savâç cityo. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íty âha, savitṛí-prasûta evaí 'nam bráhmaṇâ devátâbhir[1] abhí shiñcaty[2]. ánnasyâ-"nnasyâ 'bhí shiñcaty[2],

---

3. bhûteshṭakâbhishekâdi (mantrâḥ çâkhântaragatâḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (sh°) AW, s. P. 6, 4.

ánnasyâ-'nnasyâ 'va-ruddhyai[3]. purástât[1] pratyáñcam[1] abhí shiñcati[2], purástâd dhí pratîcînam[1] ánnam adyáte; çîrshatò[1] 'bhí shiñcati[2], çîrsható[1] hy ánnam adyáta; â múkhâd anv-ávasrâvayati[4] || 2 || mukhatá[1] evâ 'smâ annâ-'dyaṃ dadhâty. agnés tvâ[5] sâm-râjyenâ 'bhí shiñcâmî[2] 'ty âhai, 'shá vâ agnéḥ savás, ténai 'vaí 'nam abhí shiñcati[2]. bṛíhaspátes[1] tvâ[5] sâm-râjyenâ 'bhí shiñcâmî[2] 'ty âha, bráhma vaí devânâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí shiñcatî[2]. 'ndrasya tvâ sâm-râjyenâ 'bhí shiñcâmî[2] 'ty âhe, 'ndriyám evâ 'sminn upárishṭâd[1] dadhâty. etát || 3 || vaí râja-sûyasya rûpáṃ, yá eváṃ vidvân agníṃ cinutá ubhâv evá lokâv abhí jayati yáç ca râja-sûyene "jânásya yáç câ 'gni-cíta. índrasya sushuvâṇásya daça-dhé 'ndriyáṃ vîryàm párâ 'patat, tád devâḥ sautrâmaṇyâ[1] sám abharant; sûyáte vâ eshá yò 'gníṃ cinutè, 'gníṃ citvâ sautrâmaṇyâ yajete 'ndriyám evá vîryàꝫ sam-bhṛítyâ "tmán dhatte || 4 || tá evâ, 'nv-ávasrâvayati, etád, ashṭâcatvâriꝫçac ca || 3 ||

[4] Kâ. 19, 1, 2. — avèshṭâ ity ava-ishṭâḥ — abhicâra ity àbhi-câraḥ — te | eva — te | enam | suvante — prasava iti pra-save — siñcati — adyatè | eti — anvavàsrâvayatîty ànu-avàsrâvayati — siñcâmi — cinute | ubhau — ĵĵânasyà — daçadheti daça-dhâ.

4. sa-jûr ábdó[1] 'yâva-bhiḥ, sa-jûr ushâ áruṇî-bhiḥ, sa-jûḥ sûrya étaçena, sa-jóshâv açvínâ dáꝫso-bhiḥ, sa-jûr agnír vaiçvânará[1] íḍâbhir, ghṛiténa svâhâ[1]. saṃ-vatsaró vâ ábdo[1], mâsâ áyâvâ, ushâ áruṇî, sûrya étaça, imé[2] açvínâ, saṃ-vatsarò 'gnír vaiçvânaráḥ[1], paçáva íḍâ,

3. [3] °rudhy° ACDW. [4] als Compositum. [5] so (°s t°) AW.

4. kshetra(ṃ) mâtuṃ homaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 25 (11, 8 schol. pag. 264).

paçávo ghṛitáʊ; saṃ-vatsarám paçávó 'nu prá jâyante, saṃ-vatsaréṇai 'vấ 'smai paçúṉ prá janayati. darbha-stambé juhoti; yát ‖ 1 ‖ vấ asyấ amṛítaṃ yád vîrỳaṃ tád darbhấs, tásmiñ juhoti[3], praí 'vá jâyate[4] 'nnâ-'dó bhavati yásyai 'váṃ júhvaty. etấ vaí devátâ[1] agnéḥ purástâd-bhâgâs, tấ evá prîṇâty, átho cákshur evấ 'gnéḥ purástât práti dadhâty, ánandho bhavati yá eváṃ védấ. "po vấ idám ágre salilám âsît, sá prajấ-patiḥ pushkara-parṇé vấto bhûtò 'lelâyat, sáḥ ‖ 2 ‖ prati-shṭhấṃ nấ 'vindata, sá etád apấṃ kulấyam apaçyat, tásminn agním acinuta, tád iyám abhavat, táto vaí sá práty atishṭhad; yấm purástâd[1] upấ-'dadhât tác chíro 'bhavat sấ práčî[1] díg, yấṃ dakshiṇatá[1] upấ-'dadhât sá dákshiṇaḥ pakshò 'bhavat sấ dakshiṇấ díg, yấm paççấd upấ-'dadhât tát púcham abhavat sấ pratîčî[1] díg, yấm ut-taratá upấ-'dadhât ‖ 3 ‖ sá út-taraḥ pakshò 'bhavat só 'dîčî[1] díg, yấm upárishṭâd[1] upấ-'dadhât tát prishṭhám abhavat só "rdhvấ díg. iyáṃ vấ agníḥ páñce-'shṭakas, tásmâd yád asyấṃ khánanty abhí 'shṭakâṃ ṭrindánty abhí çárkarâʊ, sárvâ vấ iyáṃ váyo-bhyo náktaṃ dṛiçé dîpyate, tásmâd imấṃ váyâʊsi náktaṃ nấ 'dhy âsate; yá eváṃ vidvấn agníṃ cinuté práty evá ‖ 4 ‖ tishṭhaty[4] abhí díço jayaty. âgneyó vaí brâhmaṇás, tásmâd brâhmaṇấya sárvâsu dikshv árdhukaʊ, svấm evá tád díçam ánv ety. apấṃ vấ agníḥ kulấyam[1], tásmâd ấpo 'gníʊ hấrukâḥ, svấm evá tád yónim prá viçanti ‖ 5 ‖ yád, alelâyat sá, uttaratá upấdadhâd, evá, dvấtriʊçac ca ‖ 4 ‖

[1.2] K. 22, 5. 6. Vs. 12, 74. Ç. 7, 2, 3, 8. Kâ. 17, 3, 2. — [2-5] K. 22, 9. — abdâḥ | ayấvabhir ity ayấva-bhiḥ — ime iti

---

4. [3] °nj° AW. [4] unbetont.

— anú | preti | jâyante — vai | asyâḥ — etâḥ | vai — atho iti — alelâyat — çiraḥ | abhavat — pakshaḥ | abhavat — sâ | udîcî — sâ | ûrdhvâ — tṛindanti — ardhúkam.

5. saṃ-vatsarám úkhyam bhṛitvấ dvitîye saṃ-vatsará âgneyám ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped[1] aindrám ékâdaça-kapâlaṃ vaiçva-deváṃ dvấdaça-kapâlam bârhaspatyáṃ[2] carúṃ vaishṇaváṃ tri-kapâláṃ; tṛitîye saṃ-vatsarè 'bhi-jítâ yajeta. yád ashṭấ-kapâlo bhávaty ashṭấ-'ksharâ gâyatrỳ âgneyáṃ gâyatrám prâtaḥ-savanám, prâtaḥ-savanám evá téna dâdhâra[1] gâyatrîṃ chándo. yád ékâdaça-kapâlo bhávaty ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúg[2] aindráṃ traishṭubham[2] mấdhyaṃdinaω[2] sávanam, mấdhyaṃdinam[2] evá sávanaṃ téna dâdhâra[1] trishṭúbham[2] || 1 || chándo. yád dvấdaça-kapâlo bhávati dvấdaçâ-'ksharâ jágatî vaiçva-deváṃ jấgataṃ tṛitîya-savanáṃ, tṛitîya-savanám evá téna dâdhâra[1] jágatîṃ chándo. yád bârhaspatyáç[2] carúr bhávati bráhma vaí devấnâm bríhaspátir[2], bráhmai 'vá téna dâdhâra. yád vaishṇavás tri-kapâló bhávati yajnó vaí víshṇur, yajnám evá téna dâdhâra. yát tṛitîye saṃ-vatsarè 'bhi-jítâ yájate 'bhí-jityai. yát saṃ-vatsarám úkhyam bibhártî 'mám evá || 2 || téna lokáω spṛiṇoti, yád dvitîye sam-vatsarè 'gníṃ cinutè 'ntáriksham[2] evá téna spṛiṇoti, yát tṛitîye saṃ-vatsaré yájate 'múm evá téna lokáω spṛiṇoty. etáṃ vaí Pára Âtṇâráḥ Kakshî-vâω[3] Auçijó Vîtá-havyaḥ Çrâyasás Trásadasyuḥ[2] Pauru-kutsyáḥ prajấ-kâmâ acinvata, táto vaí té sahásraω-sahasram putrấn avindanta; práthate praj-jáyâ paçú-bhis tấm mấtrâm âpnoti yấṃ té 'gachan yá

5. kânicid dhaviṅshi (abhijito 'ñgaṃ yac cayane). [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] so (°vâω) AW, s. P. 9, 21.

evâṃ vidvâñ agníṃ cinuté ‖ 3 ‖ dâdhâra trishṭúbham, imám evaí, 'vâṃ, catvâri ca ‖ 5 ‖

K. 22, 3. — [3]Pañc. 25, 16, 3. — saṃvatsara iti saṃ-vat-sare — ashṭâksharety ashṭâ-akshará — dâdhâra — trishṭuk — âṭṇâraḥ | kakshîvân iti kakshî-vân — agáchan.

6. [a] prajấ-patir agním acinuta, sá kshurá-pavir bhûtvấ 'tishṭhat, tám devấ bíbhyato nó 'pâ "yan, té chándo-bhir âtmáṇaṃ châdayitvó 'pâ "yan, tác chándasâṃ chandas-tvám; bráhma vaí chándâꣳsi, bráhmaṇa etád rûpáṃ yát kṛishṇâ-'jináṃ, kā́rshṇî[1] upânáhâv[2] úpa muñcate, chándo-bhir evấ "tmáṇaṃ châdayitvấ 'gním úpa caraty âtmánó 'hiꣳsâyai. [b] deva-nidhír vấ eshá ní dhîyate yád agníḥ ‖ 1 ‖ anyé vâ vaí ni-dhím águptaṃ vindánti ná vâ práti prá jânâty, ukhấm á krâmaty âtmáṇam evấ 'dhi-pấṃ kurute gúptyâ; átho khálv âhur: nấ "-krámye 'ti, nair-ṛitỳ ukhấ yád â-krā́men nír-ṛityâ âtmáṇam ápi dadhyât tásmân nấ "-krámyâ, purusha-çîrshám úpa dadhâti gúptyâ, átho yáthâ brûyā́d: etán me gopâyé[2] 'ti tâdṛíg[2] evá tát ‖ 2 ‖ [c] prajấ-patir vấ átharvâ, 'gnír evá Dadhyáñ[2] Âtharvaṇás, tásyé 'shṭakâ asthấny; etáꣳ ha vấvá[2] tád ṛíshir abhy-ánûvâcé[3]: 'ndro dadhîcó asthá-bhir[4] íti; yád íshṭakâbhir agníṃ cinóti sấ-"tmânam evấ 'gníṃ cinute, sấ-"tmâ 'múshmiṅ loké[5] bhavati yá evám véda. [d] çárîraṃ vấ etád agnér yác cítya âtmấ vaiçvânaró[2], yác cité vaiçvânaráṃ juhóti çárîram evá saꣳskṛítya[2 u. 6] ‖ 3 ‖ abhy-ā́rohati[3], çárîraṃ vấ etád yájamânaḥ sáꣳs kurute[7] yád agníṃ cinuté, yác cité vaiçvânaráṃ[2] juhóti çárîram

---

6. pûrvasthaprakaraṇoktân eva vidhîn kâ*ni*cid (*sic*) anûdya praçaṅsati (praçaṅsâḥ tattadvidhyanuvâdataḥ). [1] s. P. 4, 12. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] so ([0]o a[0]) AW, s. P. 11, 17. [5] [0]nl[0] AW. [6] s. P. 16, 26., schol. zu P. 5, 6. [7] s. P. 5, 6.

evá saʊskṛítyâ[2 u. 6] 'tmánâ 'bhy-ârohati[3], tásmât tásya nấ 'va dyanti jîvann evá devấn ápy eti. [e] vaiçvânaryá[2] 'rcấ púrîsham úpa dadhâtî, 'yáṃ vấ agnír vaiçvânarás, tásyai 'shấ cítir yát púrîsham, agním evá vaiçvânaráṃ[2] cinuta, eshấ vấ agnéḥ priyấ tanûr yád vaiçvânaráḥ, priyấm evấ 'sya tanúvam áva runddhe[8] ‖ 4 ‖ agnís, tát, saʊskṛítyâ, 'gnér, dáça ca ‖ 6 ‖

[a] 5, 4, 4, 4. — [b] 5, 2, 9, 2. — [c] 5, 5, 2, 2. — [d] 5, 4, 7, 6. — [e] 5, 2, 3, 7. — devâḥ — kârshṇî iti — ahiʊsâyai — vindanti — prati | preti | jânâti[9] — guptyai | atho iti — na | âkramyety â-kramyâ — nairṛitîti naiḥ-ṛitî — âkrâmed ity â-krâmèt | nirṛityâ iti niḥ-ṛityai — guptyai | atho iti — etat | me | gopâya — asthânî — abhyanûvâcety ábhi-anûvâca — sâtmânam iti sa-âtmânam — sâtmeti sa-âtmâ | amushmin — saʊskṛityà | abhyârohatîty ábhi-ârohati — sam iti | kurute — saʊskṛityà | âtmanâ | abhyârohatîty ábhi-ârohati — vaiçvânaryâ | ṛicâ — iyam | vai — cinute | eshâ | vai.

7. agnér vaí dîkshâyâ devấ vi-râjam âpnuvan; tisró rấtrîr dîkshitáḥ syât, tri-pádâ vi-rấṭ, vi-râjam âpnoti; sháḍ rấtrîr dîkshitáḥ syât, sháḍ vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rấḍ, vi-râjam âpnoti; dáça rấtrîr dîkshitáḥ syâd, dáçâ-'kshará vi-rấḍ, vi-râjam âpnoti; dvấdaça[1] rấtrîr dîkshitáḥ syâd, dvấdaça[1] mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rấḍ, vi-râjam âpnoti; tráyo-daça rấtrîr dîkshitáḥ syât, tráyo-daça ‖ 1 ‖ mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rấḍ, vi-râjam âpnoti; páñca-daça rấtrîr dîkshitáḥ syât, páñca-daça vấ ardha-mâsásya rấtrayo, 'rdhamâsa-çáḥ saṃ-vatsará âpyate, saṃ-vatsaró vi-rấḍ, vi-râjam âpnoti; saptá-daça rấtrîr dîkshitáḥ syâd, dvấdaça[1] mấsâḥ páñca 'rtávaḥ sá

---

6. [8] [0]mdhe ACDW. [9] svayaṃ vâ kadâcit tadîyasthânavismaraṇena taṃ nidhiṃ na prajânâti.

7. dîkshâkâlavikalpâḥ. [1] ohne avagraha.

saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam âpnoti; cátur-vioçatio rātrîr dîkshitáḥ syâc, cátur-vioçatir ardha-mâsāḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam âpnoti; trioçátao rātrîr dîkshitáḥ syât ‖ 2 ‖ trioçád-aksharâ vi-rāḍ, vi-rājam âpnoti; māsaṃ dîkshitáḥ syâd, yó māsaḥ sá saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam âpnoti; catúro mâsó dîkshitáḥ syâc, catúro vā etám mâsó vásavo 'bibharus té prithivîm ā 'jayan[2] gâyatrîṃ chándo, 'shṭaú rudrās tè 'ntárikshaṃ[1] ā 'jayan[2] trishṭúbhaṃ[1] chándo, dvādaçâ[1] "dityās té dívam ā 'jayañ[2] jágatîṃ[3] chándas, táto vaí té vy-âvṛítam agachañ[2] chraíshṭhyaṃ[4] devānâṃ, tásmâd dvādaça[1] mâsó bhṛitvā 'gníṃ cinvîta, dvādaça māsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarò 'gníç cítyas, tásyâ 'ho-râtrāṇi 'shṭakâ, âpté-'shṭakam enaṃ cinuté 'tho vy-âvṛítam evá gachati[2] çraíshṭhyao samânānâm[1] ‖ 3 ‖ syât tráyodaça, trioçátao rātrîr dîkshitáḥ syâd, vaí té, 'shṭâvioçatiç ca ‖ 7 ‖

K. 21, 5. — devâḥ — abibharuḥ — eti | ajayan — âpteshṭákam ity âpta-ishṭakam — cinute | atho iti.

8. [a] suvar-gāya vā eshá lokāya cîyate yád agnís, tám yán nā 'nv-árohet suvar-gāl lokād yájamâno hîyeta; pṛithivîm ā 'kramisham prâ-'ṇó mâ mā hâsîd [2] antárikshaṃ[1] ā 'kramisham pra-jā mâ mā hâsîd [3] dívam ā 'kramishao súvar aganmé 'ty âhai, 'shá vā agnér anv-árohás, ténai 'vaí 'nam anv-ārohati[2], suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai. [b] yát pakshá-sammitâm minuyāt ‖ 1 ‖ kánîyâosaṃ yajna-kratúm úpe 'yât pāpîyasy asyâ "tmánaḥ pra-jā syâd; védi-sammitâṃ[3] minoti, jyāyâosam evá

---

7. [2] unbetont. [3] °nj° AW. [4] °nchr° AW.

8. anvârohaṇâdividhayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum. [3] s. P. 6, 12.

yajna-kratúm úpai 'ti, nấ 'syâ "tmánaḥ pấpîyasî pra-jấ bhavati. [c] sâhasrấṃ cinvîta prathamấṃ cinvânấḥ, sahásra-sammito vấ ayáṃ loká, imám evá lokám abhí jayati; dví-shâhasraṃ[4] cinvîta dvitîyaṃ cinvânó, dví-shâhasraṃ[4] vấ antárikshaṃ[1], antárikshaṃ evấ 'bhí jayati; trí-shâhasraṃ[4] cinvîta tṛitîyaṃ cinvânấḥ ‖ 2 ‖ trí-shâhasro[4] vấ asaú lokò, 'múm evá lokám abhí jayati. [d] jânu-daghnấṃ cinvîta prathamấṃ cinvânó, gâyatriyaí 'vé 'mấṃ lokám abhy-ấrohati[2]; nâbhi-daghnấṃ cinvîta dvitîyaṃ cinvânás, trishṭúbhai[1] 'vấ 'ntárikshaṃ[1] abhy-ấrohati[2]; grîvấ-daghnấṃ cinvîta tṛitîyaṃ cinvânó, jágatyai 'vấ 'múṃ lokám abhy-ấrohati[2]. [e] nấ 'gníṃ citvấ râmấm úpe 'yâd ayonaú réto dhâsyâmî 'ti, ná dvitîyaṃ citvấ 'nyásya stríyam ‖ 3 ‖ úpe 'yân, ná tṛitîyaṃ citvấ kấṃ canó[1] 'pe 'yâd; réto vấ etán ní dhatte yád agníṃ cinuté, yád upe-'yấd rétasâ vỳ ṛidhyetấ; 'tho khálv âhur: apra-jasyáṃ tád yán nó 'pe-'yấd íti, yád retaḥ-sícâv upa-dádhâti té[5] evá yájamânasya réto bibhṛitas, tásmâd úpe 'yâd rétasó 'skandâya. [f] trîṇi vấvá[1] rétâṁsi pitấ putráḥ paútraḥ ‖ 4 ‖ yád dvé[6] retaḥ-sícâv upa-dadhyấd réto 'sya ví chindyât, tisrá úpa dadhâti rétasaḥ sáṃ-tatyâ; iyáṃ vấvá[1] prathamấ retaḥ-síg vấg vấ iyáṃ tásmât páçyantî 'mấm páçyanti vấcam vádantîm, antárikshaṃ[1] dvitîyâ prâ-'ṇó vấ antárikshaṃ[1] tásmân nấ 'ntárikshaṃ[1] páçyanti ná prâ-'ṇám, asaú tṛitîyâ cákshur vấ asaú tásmât páçyanty amúm páçyanti cákshur; yájushe 'mấṃ ca ‖ 5 ‖ amúṃ có 'pa dadhâti[7] mánasâ madhyamấm, eshấṃ lokấnâṃ klíptyâ átho prâ-'ṇấnâm. [g] ishṭó yajnó bhṛígu-bhir âçîr-dấ vásu-bhis tásya ta ishṭásya vîtásya drávine

8. [4] s. P. 6, 13. [5] s. P. 4, 52. [6] s. P. 4, 49. [7] unbetont.

'há bhakshîyé 'ty âha, stuta-çastré[8] evaí 'téna duhe. pitấ mâtaríçvấ[1] 'chidrâ padấ dhâ áchidrâ uçíjaḥ padấ 'nu takshuḥ sómo viçva-vín netấ neshad bṛíhaspátir[1] ukthâ-madấni[9] çaṁsishad íty âhai, 'tád vấ agnér ukthám, ténai 'vaí 'nam ánu çaṁsati ‖ 6 ‖ minuyất, tṛitíyaṃ cinvánâ, stríyam, paútraç, ca, vaí, saptá ca ‖ 8 ‖

[a] 5, 4, 4, 5. — [e] K. 22, 7. — [f] 5, 5, 5, 1. — yat | na | anvârohed ity ánu-ârohèt — eti | akramishaṃ — anvâróhatîty ánu-âróhati — pâpîyasî — dvishâhasraṃ iti dvi-sâhasraṃ — trishâhasraṃ iti tri-sâhasraṃ — gâyatriyâ — abhyâróhatîty ábhi-âróhati — atho iti — te iti — dve iti — saṃtátyâ iti sam-tatyai — paçyánti | imâm — paçyánti | na — paçyánti | amûm | paçyánti — upeti | dadhâti | manásâ — kliptyai | atho iti — âçîrdâ ity âçíḥ-dâḥ — te — vîtasyâ | draviṇâ | iha — stutaçastre iti stuta-çastre — mâtariçvâ | achidrâ — dhâḥ — ukthâmadânîty úktha-madâni.

9. [a] sûyáte vấ eshò 'gnînấṃ yá ukhấyâm bhriyáte, yád adháḥ sâdáyed gárbhâḥ pra-pâdukâḥ syur, átho yáthâ savất praty-avaróhati tâdṛíg[1] evá tád; âsandî[1 u. 2] sâdayati gárbhâṇâṃ dhṛítyâ ápra-pâdâyấ, 'tho savám evaí 'nam karoti. [b] gárbho vấ eshá yád úkhyo yóniḥ çikỳam, yác chikỳâd ukhấṃ nir-ûhed yóner gárbhaṃ nír hanyât[3]; sháḍ-udyâmaṁ çikỳam bhavati, shoḍhâ-vihitó vaí ‖ 1 ‖ púrusha âtmấ ca çíraç ca catvấry ángâny, âtmánn evaí 'nam bibharti. [c] prajấ-patir vấ eshá yád agnís, tásyo 'khấ co 'lûkhalaṃ[1] ca stánau, tấv asya pra-jấ úpa jîvanti, yád ukhấṃ co 'lûkhalaṃ co 'pa-dádhâti tấbhyâm evá yája-

8. [8] s. P. 4, 11. [9] s. P. 3, 2.

9. âsandyudyâmamukhyâni. [1] ohne avagraha. [2] so ([0]dî) ACDW, Locativ? tasmâd âsandîm ásâdayati (!) mahatyâm âsandyâm ukhyaṃ sthâpayet. [3] zu ṇ s. P. 7, 3.

mâno 'múshmiṅ lokè[4] 'gníṃ duhe. [d] saṃ-vatsaró vấ eshá yád agnís, tásya tredhâ-vihitấ íshṭakâḥ prâjâ-patyấ vaishṇavîḥ || 2 || vaiçva-karmaṇîr; aho-râtrấṇy evấ 'sya prâjâ-patyấ, yád úkhyam bibhárti prâjâ-patyấ evá tád úpa dhatte; yát sam-ídha â-dádhâti vaishṇavấ vaí vánaspátayo[1], vaishṇavîr evá tád úpa dhatte; yád íshṭakâbhir agníṃ cinótî 'yáṃ vaí viçvá-karmâ, vaiçva-karmaṇîr evá tád úpa dhatte; tásmâd âhus: tri-vṛíd agnír íti. [e] táṃ vấ etáṃ yájamâna evá cinvîta; yád asyâ 'nyáç cinuyấd yát táṃ dákshiṇâbhir ná râdháyed agním asya vṛiñjîta, yò 'syâ 'gníṃ cinuyất táṃ dákshiṇâbhî râdhayed, agním evá tát spṛiṇoti || 3 || shoḍhâvihitó vaí, vaishṇavîr, anyó, viʊçatíç ca || 9 ||

[a] 5, 2, 1, 5. — [b] 5, 1, 10, 5. — [c] 5, 2, 9, 1. 8, 7. — [a.b] K. 19, 11. — eshaḥ | agnînâm — athọ iti — pratyavarohatîti prati-avarohàti — âsaṃdî — dhṛityai — athọ iti — hanyât — prâjâpatyâ iti prâjâ-patyâḥ — vaishṇavâḥ.

10. prajấ-patir agním acinuta 'rtú-bhiḥ saṃ-vatsaráṃ; vasanténai 'vấ 'sya pûrvâ-'rdhám acinuta[1], grîshméṇa dákshiṇam pakshấṃ, varshấbhiḥ púchaʊ, çarádó 't-taram pakshấʊ, hemanténa mádhyam; bráhmaṇâ vấ asya tát pûrvâ-'rdhám acinuta[1], kshatréṇa dákshiṇam pakshám, paçú-bhiḥ púchaṃ, viçó 't-taram pakshám, âçáyâ[2] mádhyaṃ; yá evấṃ vidvấn agníṃ cinutá ṛitú-bhir evaí 'naṃ cinuté, 'tho etád evá sárvam áva || 1 || runddhe[3], çriṇvánty enam agníṃ cikyânám, átty ánnaʊ, rócata. iyấṃ vấvá[2] prathamấ cítir óshadhayo[2] vánaspátayaḥ[2] púrîsham, antárikshaṃ[2] dvitîyâ váyâʊsi púrîsham, asaú tṛitîyâ nákshatrâṇi púrî-

---

9. [4] °nl° AW.

10. cayanasya praçaṅsâ. [1] unbetont [2] ohne avagraha. [3] °ṃdh° ACDW.

shaṃ, yajnáç caturthī́ dákshiṇâ púrîshaṃ, yájamânaḥ pañcamī́ pra-jā́ púrîshaṃ; yát trí-citîkaṃ cinvîtá yajnáṃ dákshiṇâm âtmā́nam pra-jā́m antár iyât, tásmât páñca-citîkaç cetavỳa, etád evá sárvaꣳ spṛiṇoti; yát tisráç cítayaḥ || 2 || tri-vṛíd dhỳ agnír, yád dvé[3] dvi-pā́d yájamânaḥ práti-shṭhityai. páñca cítayo bhavanti, pā́ñktaḥ[5] púrusha, âtmā́nam evá spṛiṇoti; páñca cítayo bhavanti, pañcá-bhiḥ púrîshair abhỳ ûhati, dáça sám padyante, dáçâ-'ksharo vaí púrusho[6], yā́vân evá púrushas táꣳ spṛiṇoty, átho dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jy evā́ 'nnā́-'dye práti tishṭhati. saṃ-vatsaró vaí shashṭhī́ cítir, ṛitávaḥ púrîshaꣳ; sháṭ cítayo bhavanti[1] sháṭ púrîshâṇi, dvā́daça[2] sám padyante, dvā́daça[2] mā́sâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsará evá práti tishṭhati || 3 || áva, cítayaḥ, púrîsham, páñcadaça ca || 10 ||

K. 22, 4. — a̱ci̱nu̱ta̱ | ṛi̱tubhi̱r ity ṛi̱tu-bhi̱ḥ — a̱ci̱nu̱ta̱ — â̱çayā́ — a̱gnim | ci̱nu̱te — ci̱nu̱te̱ | atho̱ iti̱ — rocáte — dve iti̱ — sa̱ṃva̱tsa̱ra iti̱ sam-va̱tsa̱re | e̱va.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 6, 11-23 *).

11. róhito dhûmrá-rohitaḥ karkándhu-rohitas[1] té prâjâ-patyā́, babhrúr aruṇá-babhruḥ çúka-babhrus[2] té raudrā́ḥ, çyétaḥ[3] çyetâ-'ksháḥ[4] çyéta-grîvas té pitṛi-devatỳâs,

---

10. [4] s. P. 4, 49. [5] °ñt° AC. [6] purushasya daçâksharatvaṃ chidrâbhiprâyeṇa drashṭavyaṃ, yâni çirasi sapta chidrâṇi ye câ 'dho dve chidre yâ ca nâbhis tâni sarvâni yâvajjîvam avinâçâd aksharâṇîty ucyante.

* s. Ind. Stud. 3, 383.

11-20. ashṭâdaçinâmânaḥ paçavo 'çvamedhikâḥ; pûrvaprapâṭhake jâtibhedâ uktâḥ, iha tu varṇabhedâ ucyante. [1] socîravarṇaḥ (sauv° ?). [2] haritaçukasamânavarṇaḥ. [3] çyetaḥ ăraktakavarṇaḥ, çuklarakta ity eke. [4] raktadṛishṭiḥ.

tisráḥ kṛishṇấ vaçấ vârunyàs, tisráḥ çvetấ vaçấḥ sauryò, maitrâ-bârhaspatyấ dhûmrá-lalâmâs tûparấḥ ‖ 1 ‖[5]

K. Aç. 9, 1[6]. — Vs. 24, 2. 3. — prâjâpatyâ iti prâjâ-patyâḥ — çyetâksha iti çyeta-akshaḥ — kṛishṇâḥ | vaçâḥ — çvetâḥ — maitrâbârhaspatyâ iti maitrâ-bârhaspatyâḥ.

12. pṛíçnis[1] tiraççína-pṛiçnir ûrdhvá-pṛiçnis té mârutấḥ, phalgŭr[2] lohito-"rṇí balakshí[3] tấḥ sârasvatyàḥ[4], príshatî[5] sthûlá-pṛishatî[6] kshudrá-pṛishatî tấ vaiçva-devyàs, tisráḥ çyâmấ vaçấḥ paushṇíyas, tisró róhiṇîr vaçấ maitríya, aindrâ-bârhaspatyấ aruṇá-lalâmâs tûparấḥ ‖ 1 ‖[7] róhitaḥ, pṛíçniḥ, shâḍvi○çatiḥ, shâḍvi○çatiḥ[8] ‖ 12 ‖

K. Aç, 9, 2. — Vs. 24, 4. 2. — lohitorṇîti lohita-ûrṇî — tâḥ — çyâmâḥ — paushṇiyàḥ — vaçâḥ | maitriyàḥ.

13. çiti-bâhúr[1] anyátaḥ-çitibâhuḥ samantá-çitibâhus tá aindra-vâyavấḥ, çiti-rándhro[2] 'nyátaḥ-çitirandhraḥ samantá-çitirandhras té maitrâ-vărunấḥ, çuddhá-vâlaḥ sarvá-çuddhavâlo maṇí-vâlas tá âçvinấs, tisráḥ çilpấ[3] vaçấ vaiçva-devyàs, tisráḥ çyénîḥ[4] parameshṭhíne[5], somâ-paushṇấḥ çyâmá-lalâmâs[6] tûparấḥ ‖ 1 ‖[7]

K. Aç. 9, 3. — Vs. 24, 2. 3. — te — te — çilpâḥ | vaçâḥ.

14. un-natá ṛishabhó vâmanás tá aindrâ-vărunấḥ, çíti-kakuc chiti-pṛishṭháḥ çíti-bhasat tá aindrâ-bârhaspat-

---

11. [5] so (‖ 1 ‖) ACW, ‖ 11 ‖ D; über die Wortzahl des anuv. s. die Angabe am Schluſs von anuv. 12. [6] auch hier ist K. mit Ts. ganz identisch, während Vs. erhebliche Differenzen zeigt.

12. [1] pṛiçniḥ çuklavinducitaç citravarṇaḥ. [2] phalgûr lavaṇa-varṇaḥ. [3] çuklâvayavâ. [4] ohne avagraha. [5] çuklavindu-bhiç citâ. [6] s. schol. zu P. 4, 15. [7] so (‖ 1 ‖) ACD, ‖ 2 ‖ W. [8] das zweite shâḍv° fehlt in D.

13. [1] çitiḥ çuklo bâhvekadeço yasya. [2] çuklachidraḥ. [3] çilpâ nânâvarṇâḥ. [4] çyenyaḥ çuklavarṇâḥ. [5] ohne avagraha. [6] çyâ-malalâmâḥ çyâmavarṇapuṇḍrâḥ. [7] so (‖ 1 ‖) AC, ‖ 3 ‖ W, ‖ 13 ‖ D; über die Wortzahl dieses anuv. s. die Angabe am Schluſs von anuv. 14.

yâḥ, çiti-pâc chity-óshṭhaḥ çiti-bhrús tá aindrâ-vaishṇavâs, tisráḥ sidhmâ[1] vaçâ vaiçva-karmaṇyas, tisró dhâtré pṛisho-'darâ aindrâ-paushṇâḥ çyéta-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖[2] çitibâhúr, unnatáḥ, páñcavi○çatiḥ, páñcavi○çatiḥ ‖ 14 ‖[3]

K. Aç. 9, 4. — Vs. 24, 7. — te — çitikakud iti çiti-kakut — te — çitipâd iti çiti-pât | çityoshṭha iti çiti-oshṭhâḥ — te — sidhmâḥ — vaçâḥ — pṛishodarâ iti pṛisha-udarâḥ.

15. karṇâs[1] tráyo yâmâḥ, saumyâs tráyaḥ çvitimgâ[2 u. 3] agnáye yávishṭhâya tráyo nakulâs[4], tisró róhiṇîs try-ávyas tâ vásûnâm, tisrò 'ruṇâ dityauhyas[2] tâ rudrâṇâ○, somai-"ndrâ babhrú-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖ karṇâs, tráyovi○çatiḥ ‖ 15 ‖

K. Aç. 9, 5. — tryavya iti tri-avyâḥ — tâḥ — aruṇâḥ — tâḥ — somaindrâ iti soma-aindrâḥ.

16. çuṇṭhâs[1] tráyo vaishṇavâ, adhîlodha-kárṇâs[2] tráyo víshṇava uru-kramâya, lapsudínas[3 u. 4] tráyo víshṇava uru-gâyâya, páñcâ-'vîs tisrá âdityânâm, tri-vatsâs tisró 'ṅgirasâm, aindrâ-vaishṇavâ gaurá-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖ çuṇṭhâ, vi○çatíḥ[5] ‖ 16 ‖

K. Aç. 9, 6. — vishṇave — aṅgirasâm — aindrâvaishṇavâ ity aindrâ-vaishṇavâḥ.

17. índrâya râjne tráyaḥ çiti-pṛishṭhâ, índrâyâ 'dhi-râjâya tráyaḥ çíti-kakuda, índrâya sva-râjne tráyaḥ çíti-bhasadas, tisrás turyauhyaḥ[1] sâdhyânâm, tisráḥ pashṭhauhyo[1]

---

14. [1] sidhmâḥ sidhmalâṅgâḥ pâde çitâḥ (!) çvaityâñkitadehâḥ. [2] so (‖ 1 ‖) ACD, ‖ 4 ‖ W. [3] so ACW; das zweite páñcav° fehlt in D.

15. [1] karṇâḥ chinnakarṇâḥ. [2] ohne avagraha. [3] çvitimgâḥ çvetapâdâḥ. [4] nakulâḥ nakulavarṇâḥ.

16. [1] çuṇṭhâḥ âveshṭitakarṇâḥ, alpakâyâ ity eke. [2] adhîlodhakarṇâḥ karṇopari prarûḍhakarṇâḥ (als ob von √ruh, wachsen!). [3] ohne avagraha. [4] lapsudinaḥ lambamânamuchâḥ (? °kûrcâḥ?). [5] ohne Accent ADW.

17. [1] ohne avagraha.

víçveshâṃ devânâm, âgnendrâḥ[1 u. 2] kṛishṇá-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖ índrâya, dvâviꣳçatiḥ ‖ 17 ‖

K. Aç. 9, 7. — âgnendrâḥ.

18. ádityai tráyo rohitai-'tâ[1], indrâṇyaí tráyaḥ kṛishṇai-'tâḥ[1], kuhvai tráyo 'ruṇai-'tâs[1], tisró dhenávo râkâyai, tráyo 'naḍvâhaḥ[2] sinîvâlyâ[2], âgnâ-vaishṇavâ róhita-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖ ádityâ, ashṭâdaça ‖ 18 ‖

K. Aç. 9, 8. — aruṇaitâ ity áruṇa-etâḥ — âgnâvaishṇavâ ity âgnâ-vaishṇavâḥ.

19. saumyâs tráyaḥ piçáṃgâḥ[1], sómâya râjne tráyaḥ sâráṃgâḥ[1], pârjanyâ nábho-rûpâs[2], tisrò 'jâ malhâ[1 u. 3] indrâṇyaí, tisró meshỳa âdityâ, dvâvâ-pṛithivỳâ mâláṃgâs[1 u. 4] tûparâḥ ‖ 1 ‖ saumyâ, ékân ná viꣳçatíḥ[5] ‖ 19 ‖

K. Aç. 9, 9. — Vs. 24, 6. — pârjanyâḥ — ajâḥ — âdityâḥ | dyâvâpṛithivyâ iti dyâvâ-pṛithivyâḥ.

20. vâruṇâs tráyaḥ kṛishṇá-lalâmâ, váruṇâya râjne tráyo róhito-lalâmâ, váruṇâya riçá-'dase[1] tráyo 'ruṇá-lalâmâḥ, çilpâs tráyo vaiçva-devâs, tráyaḥ pṛiçnayaḥ sarva-devatỳâ, aindrâ-sûrâḥ çyéta-lalâmâs tûparâḥ ‖ 1 ‖ vâruṇâ, viꣳçatíḥ[2] ‖ 20 ‖

K. Aç. 9, 10. — kṛishṇalalâmâ iti kṛishṇa-lalâmâḥ — rohitalalâmâ iti rohita-lalâmâḥ — riçâdâsa iti riça-adâse — aindrâsûrâ ity aindrâ-sûrâḥ.

21. sómâya sva-râjne 'no-vâhâv anaḍvâhâv[1], indrâgní-

---

17. [1] ăgn[0] C. [2] ohne avagraha.

18. [1] zum Accent s. Pâṇ. 6, 2, 3. [2] ohne avagraha.

19. [1] ohne avagraha. [2] nabhorûpâḥ aṃjanavarṇâḥ. [3] malhâḥ galastanâḥ. [4] so DFW, mâṃgálâḥ meine Abschrift von AC, mâlaṃgâḥ mahâkâyâḥ. [5] ohne Accent (!) ACDW.

20. [1] riçânâṃ lokahiṅsakânâṃ nâçayitre. [2] ohne Accent DW.

21. dvandvinaḥ paçûn âha. [1] ohne avagraha.

-bhyâm ojo-dâbhyâm úshṭârâv[2], indrâgní-bhyâm bala-dâ-bhyâo sîra-vâhâv ávî[3 u. 4], dvé[3] dhenŭ[3] bhaumî[3], dig-bhyó váḍabe[3], dvé[3] dhenŭ[3] bhaumî[3], vairâjî[1 u. 3] purushî[3], dvé[3] dhenŭ[3] bhaumî[3 u. 4], vâyáva ârohaṇa-vâhâv anaḍvâhau[1], vâ-ruṇî[3] kṛishṇé[3 u. 5] vaçé[3 u. 5], arâḍyau[6] divyâv ṛishabhaú pari--maraú[7] || 1 || sómâya, cátustrioçat || 21 ||

K. Aç. 10, 1. — anovâhâv ity ânaḥ-vâhau | anaḍvâhaú — ushṭârau — avî iti | dve iti | dhenû iti | bhaumî iti — vaḍabe iti — vairâjî iti | purushî iti — vâyavé — vâruṇî iti | kṛishṇe iti | vaçe iti | arâḍyaú.

22. ékâdaça[1] prâtár gavyâḥ paçáva ấ labhyante chă-galâḥ kalmâshaḥ[2] kikidîvír[1 u. 3] vidîgáyas[1 u. 4] té tvâshṭrâḥ, saurîr náva çvetấ vaçấ anû-bandhyâ[5] bhavanty, âgneyá aindrâ-'gná âçvinás té viçâla-yûpá[6] ấ labhyante || 1 || ékâ-daça, páñcavioçatiḥ || 22 ||

K. Aç. 10, 2. — çvetâḥ — anûbandhyâ ity ânu-bandhyâḥ — viçâlayûpa iti viçâla-yûpe.

23. piçámgâs[1] tráyo vâsantấḥ, sârámgâs[1] tráyo graí-shmâḥ, pṛishantas tráyo vấrshikâḥ, pṛíçnayas tráyaḥ çâra-dấḥ, pṛiçni-sakthấs[2] tráyo haímantikâ, ava-liptấs[3] tráyaḥ

---

21. [2] ushṭârau çakaṭavâhinoḥ sahakâritvena purogâmiyugavoḍhârau. [3] s. P. 4, 48-51. [4] sîravâhau lâṅgalavâhinau avî avisadṛiçau hrasvâv anaḍvâhau, bhûmer dhenudvayaṃ, diçâm baḍavâdvayam, punar bhûmer dhenudvayaṃ, virâḍdevatâyâḥ purushî manushyastriyau, punar bhûmer dhenudvayam. [5] kṛishṇamṛigajanîye (gegen Accent! übrigens wohl °jâtîye?) striyau vandhye. [6] arâḍyâv uchṛitaçṛiṅgau. [7] parimarau ubhayato maraṇayuktau, yasya paçor agrajo 'pi mṛitaḥ anujo 'pi mṛitaḥ.

22. uttame 'hny atirâtre 'nushṭheyân kâṅçcit paçûn âha. [1] ohne avagraha. [2] chăgalaḥ châgârbhakaḥ, sa ca kalmâshaḥ kṛishṇavarṇa-miçraḥ. [3] kikidîvis tittiriḥ. [4] vidîgayaḥ kukkuṭaviçeshaḥ. [5] s. P. 3, 7. [6] madhyame yûpe 'tivistṛitâgnishṭhâkhye yûpe.

23. ṛitupaçûn âha. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 6, 12. [3] ava-liptâḥ saṃkîrṇavarṇâḥ.

çaiçirâḥ, saṃ-vatsarâya ní-vakshasaḥ [4] ‖ 1 ‖ piçáṃgâ, viçatíḥ ‖ 23 ‖

K. Aç. 10, 3. — pṛiçnisakthâ iti pṛiçni-sakthâḥ.

híraṇyavarṇâ, apâṃ gráhân, bhûteshṭakâḥ, sajûḥ, saṃvatsarám úkhyam, prajâpatiḥ sá kshurápavir, agnér vaí dîkshâyâ, suvargâya [5] táṃ yán ná, sûyáte [6], prajâpatir ṛitúbhî, róhitaḥ, pṛíçniḥ, çitibâhúr, únnataḥ, karṇâḥ, çuṇṭhâ, índrâyâ, 'dityai, saumyâ, vârunâḥ, sómâyaí, 'kâdaça, piçáṃgâs, tráyoviçatiḥ ‖ 23 ‖

híraṇyavarṇâ (1, 1), bhûteshṭakâç (3, 1), chándo yát (5, 2), kánîyâṃsaṃ (8, 2), trivṛíd dhy àgnír [7] yád dvé [8] (10, 3), vârunâç (20, 1), cátuḥpañcâçat [9] ‖ 54 ‖ [10]

iti taittirîyasaṃhitâyâm pañcamakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ‖

19. agnividhiḥ (Fortsetzung des uttaraṃ kâṇḍam 5, 7, 1–10 *).

1. [a] yó vâ áyathâ-devatam agníṃ cinutá â devátâbhyo [1] vṛiçcyate [2] pâpîyân bhavati, yó yathâ-devatáṃ ná devátâbhya â vṛiçcyate [2] vásîyân bhavaty; âgneyyâ gâyatriyâ prathamâṃ çítim abhí mṛiçet [2] trishṭúbhâ [1] dvitîyâṃ jágatyâ tṛitîyâm anu-shṭúbhâ caturthîṃ pañktyâ [3] pañcamîṃ [4], yathâ-devatám evâ 'gníṃ cinute [2] ná devátâbhya â vṛiçcyate vásîyân bhavatî; 'dâyai vâ eshâ víbhaktiḥ, paçáva íḍâ, paçú-bhir enam ‖ 1 ‖ cinute. [b] yó vaí prajâ-pataye prati-prócyâ 'gníṃ cinóti nâ "rtim [1] â 'rchaty [5]; áçvâv abhítas [1] tishṭhetâṃ kṛishṇá ut-taratâḥ

---

23. [4] nivakshasaḥ nimnena vakshasâ yuktâḥ. [5] fehlt AC. [6] yánt (*sic*!) sûyáte W. [7] °vṛidhya° ACDW. [8] yadve A, fehlt DW. [9] cátuḥ pañcâçát DW. [10] ‖ 54 ‖ hiraṇyavarṇâḥ saṃvatsarâya nivakshasaḥ W.

* s. Ind. Stud. 3, 381. 389.

7, 1. citisparçâdikam. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °ñtyâ A, °dbhyâṃ C (!). [4] agne devâ iha " vahety âgneyî gâyatrî, aganma mahâ manasâ yavishṭham iti trishṭup, medhâkâram iti jagatî, manushvat tvâ (shṭha tvâ Cod.) nidhîmahîty anushṭup, agnir hi vâjinam iti pañktiḥ, tâ etâ nâciketacayanaprakaraṇe yat te 'citam ity anuvâke (B. III, 11, 6, 3.) samâmnâsyamânatvât tatraiva vyâkhyâsyante. [5] s. P. 10, 9.

çvetó dákshiṇas, tấv â-lábhyé 'shṭakâ úpa dadhyâd, etád vaí prajấ-pate rûpám, prâjâ-patyó 'çvaḥ, sâ-'kshấd evá prajấ-pataye prati-prócyâ 'gníṃ cinoti nấ "rtim[1] á 'rchaty[5]; etád vấ áhno rûpáṃ yác chvetó 'çvo rấtriyai kṛishṇá, etád áhnaḥ || 2 || rûpáṃ yád íshṭakâ rấtriyai púrîsham, íshṭakâ upa-dhâsyáñ chvetám[6] áçvam abhí mṛiçet[2] púrîsham upa-dhâsyán kṛishṇám, aho-râtrấbhyâm evaí 'naṃ cinute. [c]hiraṇya-pâtrám mádhoḥ pûrṇáṃ dadâti, madhavyò 'sânî 'ti; sauryấ citrá-vatyâ[7] 've "kshate, citrám evá bhavati madhyámdiné[1]; 'çvam áva ghrâpayaty, asaú vấ âdityá índra eshá prajấ-patiḥ[8], prâjâ-patyó 'çvas, tám evá sâ-'kshấd ṛidhnoti || 3 || enam, etád áhno, 'shṭấcatvâriṁçac ca || 1 ||

[a] 5, 2, 10, 1. — [b] 5, 2, 6, 1. — K. 22, 8. — cinute | eti — vṛiçcyate — mṛiçet — idấyai — ârtim | eti | richati — vai | prajâpáter iti prajâ-pateḥ — yat | ishṭákâḥ — madhavyáḥ | asâni — îkshate.

2. [a]tvấm agne vṛishabhám cékitânam púnar yúvânam janáyann upấ-"gâm[1] | asthûrí ṇo[2] gấrha-patyâni santu tigména no bráhmaṇâ sáṁ çiçâdhi || paçávo vấ eté yád íshṭakâç, cítyâṃ-cityâm ṛishabhám úpa dadhâti, mithunám evấ 'sya tád yajné karoti pra-jánanâya, tásmâd yûthé -yûtha ṛishabháḥ. [b]saṃ-vatsarásya prati-mấṃ yấṃ tvâ râtry upấ-"sate | pra-jấṁ su-vîrâṃ kṛitvấ víçvam ấyur vy açnavat || prâjâ-patyấm || 1 || etấm úpa dadhâtî, 'yáṃ vấvaí[3] 'shaí 'kâ-'shṭakấ, yád evaí 'kâ-'shṭakấyâm ánnaṃ kriyáte tád evaí 'táyấ 'va runddha[4], eshấ vaí prajấ-pateḥ

---

1. [6] [0]nchv[0] AW. [7] citraṃ devânâm ity eshâ saurî citraçabdayuktâ ca. [8] yo 'yaṃ citravatyâ pratipâdya âdityaḥ sa eva paramaiçvaryopetatvâd indraḥ prajânâṃ pâlakatvât prajâpatiḥ.

2. ṛishabheshṭakâdikam (ṛishabhâdînâm upadhânâdikam). [1] als Compositum. [2] so (ṇ[0]) AW, s. P. 7, 2. [3] ohne avagraha. [4] [0]ṃdh[0] ACDW.

kâma-dúghâ, táyai 'vá yájamâno 'múshmiṅ lokè[5] 'gníṃ duhe. [c]yéna devấ jyótisho "rdhvấ ud-ấyan yénâ "dityấ vásavo yéna rudrấḥ | yénấ 'ṅgiraso mahimấnam ânaçús ténai 'tu yájamânaḥ svastí[3] || suvar-gấya vấ eshá lokấya || 2 || cîyate yád agnír; yéna devấ jyótisho "rdhvấ ud-ấyann íty úkhyaʊ sám inddha[4], íshṭakâ evaí 'tấ úpa dhatte vânaspatyấḥ[3] suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai. [d]çatấ-"yudhâya çatá-vîryâya çató-"taye 'bhimâti-shấhe | çatáṃ yó naḥ çarádo ájîtân[6] índro neshad[7] áti dur-itấni víçvâ || [e]yé catvấraḥ patháyo deva-yấnâ antarấ dyấvâ-pṛithivî́ vi-yánti | téshâṃ yó ájyânim[6] ájîtim â-váhât tásmai no devâḥ || 3 || pári datte 'há sárve || [f]grîshmó hemantá utá no vasantáḥ çarád varshấḥ suvitáṃ[3] no astu[6] | téshâm ṛitûnấʊ çatá-çâradânâṃ ni-vâtá eshâm ábhaye syâma || [g]idu-vatsarấya pari-vatsarấya saṃ-vatsarấya kṛiṇutâ[8] bṛihán námaḥ | téshâṃ vayáʊ su-mataú yajníyânâṃ jyóg ájîtâ áhatâḥ syâma || [h]bhadrấn naḥ çréyaḥ sám anaishṭa devâs tváyâ 'vaséna sám açîmahi tvâ | sá no mayo-bhúḥ pito[9] || 4 || ấ viçasva çáṃ tokấya tanúve syonáḥ || [i]ájyânîr etấ úpa dadhâty, etấ vaí devátâ[3] áparâ-jitâs, tấ evá prá viçati naí 'vá jîyate. [k]brahma-vâdíno vadanti: yád ardha-mâsấ mấsâ ṛitávaḥ saṃ-vatsará óshadhîḥ[3] pácanty átha kásmâd anyấbhyo devátâbhya[3] âgrayaṇấṃ nír upyata íty; etấ hí tád devátâ ud-ájayan, yád ṛitú-bhyo nir-váped devátâbhyaḥ sa-mádaṃ dadhyâd; âgrayaṇáṃ nir-úpyai 'tấ ấ-hutîr juhoty, ardha-mâsấn evá mấsân ṛitúnt saṃ-vatsarám prîṇâti, ná devátâbhyaḥ sa-mádam dadhâti; bhadrấn naḥ çréyaḥ sám anaishṭa

---

2. [5] °nl° A, °ml° W. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 17. [7] unbetont! (trotz: yáḥ). [8] so (°â) AW, s. P. 3, 10. [9] s. P. 4, 7, Whitney p. 102-104.

devâ ity âha, hutâ-'dyâya yájamânasyâ 'parâ-bhâvâya ‖ 5 ‖ prâjâpatyâm, lokâya, devâḥ, pito, dadhyâd âgrayaṇám, páñcavio̯çatiç ca ‖ 2 ‖

[b] Ath. 3, 10, 3. Pâr. 3, 2. — [c] zu 5, 2, 1. — [d. e] Pâr. 3, 1. Gobh. 3, 8, 10. — [f] Pâr. 3, 2. Çâṅkh. g. 4, 18. (Âçv. g. 2, 4, 14). — [g] Pâr. 3, 2. — [h] Pâr. 3, 1. Çâṅkh. g. 3, 8. Gobh. 3, 8, 15. Kauç. 74. — upâgâm ity úpa-âgâm — naḥ — yûtheyûtha iti yûthe-yûthe — râtri | upâsâta ity úpa-âsâte — vâva | eshâ | ekâshṭakety éka-ashṭakâ — rumdhe — amushmin — devâḥ — ûrdhvâḥ | udâyann ity út-âyan — âdityâḥ — devâḥ — imdhe — çatâyúdhâyeti çata-âyudhâya — çatotâya iti çata-ûtaye | abhimâtishâha ity ábhimati-sâhe — ajîtân — neshat — ajyânim — datta | iha — nivâta iti ni-vâte — kriṇuta | bṛihat — bhadrât | naḥ — avasenâ — pito iti — etâḥ | vai — ardhamâsâ ity árdha-mâsâḥ — upyate — etâḥ — bhadrât — hutâdyâyeti huta-adyâya.

3. [a] índrasya vájro 'si vârtra-ghnas tanû-pâ naḥ prati-spaçáḥ[1] | yó naḥ purástâd[2] dakshiṇataḥ[2] paçcâd ut-taratò 'ghâ-yúr[3] abhi-dâsaty etáo̯ só 'çmânam ṛichatu ‖ devâ-'surâḥ sám-yattâ âsan, té 'surâ dig-bhyá â 'bâdhanta, tân devâ íshvâ ca vájreṇa câ 'pâ 'nudanta; yád vajríṇîr upa-dádhâti 'shvâ cai 'vá tád vájreṇa ca yájamâno bhrâtṛivyân ápa nudate; dikshû 'pa ‖ 1 ‖ dadhâti, deva-purâ evaí 'tâs tanû-pâníḥ páry ûhaté. [b] 'gnâ-vishṇû sa-joshase 'mâ vardhantu vâṃ gíraḥ | dyumnaír vâjebhir â gatam ‖ brahma-vâdíno vadanti: yán ná devátâyai[2] júhvaty átha kiṃ-devatyâ vásor dhârâ 'ty, agnír vásus tásyai 'shâ dhârâ, víshṇur vásus tásyai 'shâ dhârâ, "gnâ-vaishṇavyá 'rcâ vásor dhârâṃ juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'nau sám ardhayaty, átho etâm ‖ 2 ‖ evâ "-hutim âyátana-vatîṃ karoti, yát-kâma enâṃ juhóti tád evâ 'va runddhe[4]. rudró

3. vajriṇíshṭakopadhânam (citriṇyaç ca vasordhârâḥ). [1] zu sp° s. P. 6, 12. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 3, 2. [4] °mdh° ACDW.

vấ eshá yád agnís, tásyai 'té[5] tanúvau ghorấ 'nyấ çivấ 'nyấ, yác chata-rudríyaṃ juhóti yaí 'vấ 'sya ghorấ tanús tấṃ téna çamayati, yád vásor dhấrâṃ juhóti yaí 'vấ 'sya çivấ tanús tấṃ téna prîṇâti. yó vaí vásor dhấ-râyai ‖ 3 ‖ prati-shṭhấṃ véda práty evá tishṭhati, yád ấjyam uc-chíshyeta[6] tásmin brahmau-'danám pacet, tám brâhmaṇấç catvấraḥ prấ 'çnîyur, eshá vấ agnír vaiçvâ-naró[2] yád brâhmaṇá, eshấ khálu vấ agnéḥ priyấ tanúr yád vaiçvânaráḥ, priyấyâm evaí 'nâṃ tanúvâm práti shṭhâpa-yati[7]; cátasro dhenúr dadyât, tấbhir evá yájamâno 'mú-shmiṅ lokè[8] 'gníṃ duhe ‖ 4 ‖ úpai, 'tấṃ, dhấrâyai, shát̤catvâriṃ-çac ca ‖ 3 ‖

[b] 4, 7, 1, 1. — vajráḥ | asi — tanûpâ iti tanû-pâḥ | nấḥ[9] — aghâyur ity ágha-yuḥ — saḥ | açmânam — te | asúrâḥ — eti | abâdhanta — tanûpânîr iti tanû-pânîḥ — ûhaṭe | agnâvishṇû ity agnâ-vishṇû — imâḥ — âgnâvaishṇavyety âgnâ-vaishṇavyâ | ṛicâ — atho iti — ete iti — sthâpayati.

4. [a] cíttiṃ juhomi mánasâ ghṛiténé 'ty âhấ, 'dâbhyâ vaí nấmai 'shấ "-hutir vaiçva-karmaṇí, naí 'naṃ cikyânám bhrất̤rivyo dabhnoty, átho devátâ[1] evấ 'va runddhé[2]. [b] 'gne tám adyé 'ti pañktyấ[3] juhoti, pañktyấ[3] "-hutyâ yajna-mukhám ấ rabhate. [c] saptá te agne[4] sam-ídhaḥ saptá jihvấ ity âha, hótrâ evấ 'va runddhe[2]; 'gnír devébhyó 'pâ 'krâmad bhâga-dhéyam ‖ 1 ‖ ichámâ-nas, tásmâ etád bhâga-dhéyam prấ 'yachann, etád vấ agnér agni-hotrám, etárhi khálu vấ eshá jâtó yárhi sár-

3. [5] s. P. 4, 44. [6] Wurzel betont. [7] so (shṭh°) AW, s. P. 6, 4. [8] °nl° W, °ṃl° A. [9] also zwei Wörter, nicht tanû-pânaḥ.

4. homaviçeshâ(s tisra âhutayaḥ) râshṭrabhṛidâkhyâ ishṭakâç ca. [1] ohne avagraha. [2] °mdh° ACDW. [3] °ñty° AC. [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 10. 1, 61.

vaç citó, jâtấyai 'vấ 'smâ ánnam ápi dadhâti, sá enam prîtáḥ prîṇâti, vásîyân bhavati. [d]brahma-vâdíno vadanti: yád eshá gấrha-patyaç cîyáté 'tha kvâ 'syâ "-havanîya íty asấv âdityá íti brûyâd, etásmin hí sárvâbhyo devátâbhyo[1] júhvati || 2 || yá evấṃ vidvấn agníṃ cinuté sâ-'kshấd evá devátâ ṛidhnoty. [e]ágne yaçasvin[1] yáçase 'mám arpayé 'ndrâ-vatîm[5] ápa-citîm[6] ihấ " vaha | ayám mûrdhấ parameshṭhî[1] su-várcâḥ samânấnâm[1] uttamá-çloko astu[7] || bhadrám páçyanta úpa sedur ágre tápo dîkshấm ṛíshayaḥ suvar-vídaḥ | tátaḥ kshatrám bálam ójaç ca jâtấṃ tád asmaí devấ abhí sáṃ namantu || dhâtấ vi-dhâtấ paramấ || 3 || utá saṃ-dṛík prajấ-patiḥ parameshṭhî[1] vi-rấjâ | stómâç chándâṅsi ni-vído ma âhur etásmai râshṭrám abhí sáṃ namâma || abhy-ấvartadhvam[8] úpa mé " 'ta sâkám ayáṅ çâstấ 'dhi-patir vo astu[7] | asyá vi-jnấnam ánu sáṅ rabhadhvam imám paçcấd ánu jîvâtha sárve || râshṭra-bhṛíta etấ úpa dadhâty, eshấ vấ agnéç cítî[9] râshṭra-bhṛít, táyai 'vấ 'smin râshṭrấṃ dadhâti, râshṭrám evá bhavati, nấ 'smâd râshṭrám bhraṅçate || 4 || bhâgadhéyaṃ, júhvati, paramấ, râshṭrấṃ dadhâti, saptá ca ||4||

[a] 5, 5, 4, 3. — [b] 4, 4, 4, 7. — [c] 4, 6, 5, 5. — adâbhyâ | vai — atho iti — devatâḥ | ṛidhnoti — indrâvatîm itîndrâ-vatîm — iha | eti | vaha — abhi | sam iti | namantu — me | âhuḥ — abhi | sam iti | namâma | abhyâvartadhvam ity ábhi-âvartadhvam | upeti | mâ | eti | ita — çâstâ — anú | sam iti | rabhadhvam — citiḥ[9].

5. [a]yáthâ vaí putró jâtó mriyáta evấṃ vấ eshá mriyate yásyâ 'gnír úkhya ud-vấyati; yán nir-manthyàṃ

---

4. [5] s. P. 3, 3. [6] °ttîm C hinter iti. [7] so (°o a°) AW, s. P. 11, 17. [8] als Compositum. [9] so ADW, °ttiḥ C.

5. punaḥparîndhanâdi.

kuryâd ví chindyâd bhrâtṛivyam asmai janayet, sá evá púnaḥ parí-'dhyaḥ, svâd evaí 'naṃ yóner janayati, nâ 'smai bhrâtṛivyaṃ janayati. támo vâ etáṃ gṛihṇâti yásyâ 'gnír úkhya ud-vâyati, mṛityús támaḥ, kṛishṇáṃ vâsaḥ kṛishṇâ dhenúr dákshiṇâ, támasâ ‖ 1 ‖ evá támo mṛityúm ápa hate. hiraṇyaṃ dadâti, jyótir vaí hiraṇyaṃ, jyótishai 'vá támó 'pa haté, 'tho téjo vaí hiraṇyaṃ, téja evâ "tmán dhatte. [b] súvar ná[1] gharmáḥ svâhâ[2], súvar nâ[1] 'rkáḥ svâhâ, súvar ná çukráḥ svâhâ, súvar ná[1] jyótiḥ svâhâ, súvar ná[1] sûryaḥ svâhâ. 'rkó vâ eshá yád agnír asâv âdityáḥ ‖ 2 ‖ açva-medhó, yád etâ â-hutîr juhóty arkâ-'çvamedháyor evá jyótîᵕshi sáṃ dadhâty; eshá ha t' vâ[3] arkâ-'çvamedhî yásyai 'tád agnaú kriyáta. [c] âpo vâ idám ágre salilám âsît, sá etâm prajâ-patiḥ prathamâm citim apaçyat tâm úpâ 'dhatta tád iyám abhavat. táṃ viçvá-karmâ 'bravîd: úpa tvâ " 'yânî 'ti, né 'há lokò 'stî 'ti ‖ 3 ‖ abravît; sá etâṃ dvitîyâṃ citim apaçyat tâm úpâ 'dhatta tád antáriksham[2] abhavat. sá yajnáḥ prajâ-patim abravîd: úpa tvâ " 'yânî 'ti, né 'há lokò 'stî 'ty abravît; sá viçvá-karmâṇam abravîd: úpa tvâ " 'yânî 'ti, kéna mo 'paí-"shyasî[4] 'ti, díçyâbhir íty abravît, tám díçyâbhir upaí-"t[4], tâ úpâ 'dhatta, tâ díçaḥ ‖ 4 ‖ abhavant. sá parameshṭhî[3] prajâ-patim abravîd: úpa tvâ " 'yânî 'ti, né 'há lokò 'stî 'ty abravît, sá viçvá-karmâṇam ca yajnáṃ câ 'bravîd: úpa vâm â 'yânî 'ti, né 'há lokò 'stî 'ty abrûtâṁ, sá etâṃ tṛitîyâṃ citim apaçyat, tâm úpâ 'dhatta, tád asâv abhavat. sá âdityáḥ prajâ-patim abravîd: úpa tvâ ‖ 5 ‖ â 'yânî 'ti,

---

5. [1] so ([0]r na) AW, s. schol. zu P. 7, 2 p. 172. [2] ohne avagraha. [3] so AW, s. P. 5, 13. [4] als Compositum (mit upa + â).

né 'há lokò 'stî 'ty abravît, sá viçvá-karmâṇaṃ ca yajnáṃ câ 'bravîd: úpa vâm ấ 'yânî 'ti, né 'há lokò 'stî 'ty abrûtâ; sá parameshṭhínam[2] abravîd: úpa tvấ " 'yânî 'ti, kéna mo 'paí-"shyasî[4] 'ti, lokam-pṛiṇáyé 'ty abravît, táṃ lokam-pṛiṇáyo 'paí-"t[4], tásmâd áyâtayâmnî lokam-pṛiṇấ, 'yâta-yâmâ hỳ asaú ‖ 6 ‖ âdityás. tấn[5] ṛíshayo 'bruvann: úpa va ấ 'yâmé 'ti, kéna na upaí-"shyathé[4] 'ti, bhûmné 'ty abruvan, tấn dvấbhyâṃ cítî-bhyâṃ[6] upấ-"yant[4]; sá páñca-citîkaḥ sám apadyata. yá evấṃ vidvấn agníṃ cinuté bhûyân evá bhavaty abhî 'mấñ lokấñ[7] jayati[8] vidúr enaṃ devấ, átho etâsâm evá devátânâṃ sấyujyaṃ[2] gachati ‖ 7 ‖ támasâ, "dityò, 'stî 'ti, díça, âdityấḥ prajấpatim abravîd úpa tvâ, 'saú, páñcacatvâriṃçac ca ‖ 5 ‖

[b] K. 40, 13. Vs. 18, 50. Ç. 9, 4, 2, 18-26. — jâtaḥ | mriyatè — yat | nirmanthyàm iti niḥ-manthyàm — parîdhya iti pari-idhyàḥ — athọ iti — suvàḥ | na — ha | tu | vai — kriyatè — tvâ | eti | ayâni | iti | na | iha | lọkaḥ | asti | iti tvâ | eti | ayâni — tvâ | eti | ayâni — mâ | upaishyasîty úpa-aishyàsi — upaid ity úpa-ait — tvâ | eti | ayâni — ayâtayâmety ayâta-yâmâ | hi — abruvan — vaḥ | eti | ayâma — upaishyathety úpa-aishyàtha — bhûmnâ — citî-bhyâm iti citi-bhyâm | upâyann ity úpa-âyan — abhîti | imân | lọkân — athọ iti.

6. [a] váyo vấ agnír, yád agni-cít pakshíṇo 'çnîyất tám evấ 'gním adyâd ấrtim[1] ấ 'rchet[2]; saṃ-vatsaráṃ vratáṃ caret, saṃ-vatsaráṃ hí vratáṃ nấ 'ti. [b] paçúr vấ eshá yád agnír, hinásti khálu vaí tám paçúr yá enam purástât[1] pratyáñcam[2] upa-cárati, tásmât paççất prấñ[1] upa-cárya

---

5. [5] tân prajâpativiçvakarmayajnaparameshṭhyâdityân. [6] s. P. 3, 7. [7] °nl° AW. [8] °mj° A, °nj° W.

6. vratacaraṇâdikam (vrateshṭakâpraçaṅsâ). [1] ohne avagraha. [2] so (ârch°) AW, s. P. 10, 9.

âtmánó 'hiṁsâyai. [c] téjo 'si téjo me yacha pṛithivîṁ yacha ‖ 1 ‖ pṛithivyaí mâ pâhi, jyótir asi jyótir me yachâ 'ntárikshaṃ[1] yachâ 'ntárikshân mâ pâhi, súvar asi súvar me yacha dívaṃ yacha divó mâ pâhî 'ty âhai, 'tâbhir vâ imé lokâ ví-dhṛitâ; yád etâ upa-dádhâty eshâṃ lokânâṃ ví-dhṛityai. svayam-âtṛiṇṇâ upa-dhâya hiraṇye-'shṭakâ úpa dadhâtî, 'mé vaí lokâḥ svayam-âtṛiṇṇâ jyótir híraṇyaṃ; yát svayam-âtṛiṇṇâ upa-dhâya ‖ 2 ‖ hiraṇye-'shṭakâ upa-dádhâtî 'mân evaí 'tâbhir lokâñ jyótishmataḥ[3 u. 1] kuruté 'tho etâbhir evâ 'smâ imé lokâḥ prá bhânti. [d] yâs te agne[4] sûrye rúca ud-yató dívam â-tanvánti raçmí-bhiḥ | tâbhiḥ sárvâbhî rucé jánâya nas kṛidhi[5] ‖ yâ vo devâḥ sûrye rúco góshv áçveshu yâ rúcaḥ | índrâ-'gnî tâbhiḥ sárvâbhî rúcaṃ no dhatta bṛihaspate[1] ‖ rúcaṃ no dhehi ‖ 3 ‖ brâhmaṇéshu rúcaṁ râja-su nas kṛidhi[5] | rúcaṃ viçyèshu çûdréshu máyi dhehi rucâ rúcam ‖ dvedhâ[1] vâ agníṃ cikyânásya yáça indriyáṃ gachaty agníṃ vâ citâm îjânâṃ vâ; yád etâ â-hutîr juhóty âtmânn evá yáça indriyáṃ dhatta. [e] îçvaró vâ eshá ârtim[1] â-'rtor yò 'gníṃ cinvánn adhi-krâmati; tát tvâ yâmi bráhmaṇâ vándamâna íti vâruṇyá 'rcâ ‖ 4 ‖ juhuyâc, chântir evaí 'shâ 'gnér gúptir âtmáno. [f] havísh-kṛito vâ eshá yò 'gníṃ cinuté, yáthâ vaí haví skándaty eváṃ vâ eshá skandati yò 'gníṃ citvâ stríyam upaí-'ti, maitrâ-varuṇyâ "míkshayâ[1] yajeta maitrâ-varuṇátâm[6] evó 'pai 'ty âtmánó 'skandâya. [g] yó vâ agníṃ ṛitu-sthâṃ[7] véda 'rtúr-ṛitur asmai kálpamâna eti práty evá tishṭhati; saṃ-vatsaró vâ agníḥ ‖ 5 ‖ ṛitu-sthâs[7], tásya vásantaḥ çíro grîshmó dá-

---

6. [3] [e]ṃjy[o] A, [o]njy[o] W. [4] so ([o]e a[o]) AW, s. P. II, 10. [5] so ([o]s k[o]) AW, s. P. 8, 25. [6] mitrâvaruṇasambandhitâm. [7] s. P. 6, 7.

kshiṇaḥ pakshó varshâḥ púchaꣳ çarád út-taraḥ pakshó hemantó mádhyam pûrva-pakshâç citayo 'para-pakshâḥ púrîsham aho-râtrâṇi 'shṭakâ, eshá vâ agnír ṛitu-sthâ, yá evâṃ véda 'rtúr-ṛitur asmai kálpamâna eti práty evá tishṭhati. [h] prajâ-patir vâ etâṃ jyaíshṭhya-kâmo nỳ adhatta, táto vaí sá jyaíshṭhyam agachad; yá evâṃ vidvân agníṃ cinuté jyaíshṭhyam evá gachati ‖ 6 ‖ pṛithivîṃ yacha, yát svayamâtṛiṇṇâ upadhâya, dhehy, ṛicâ, 'gníç, cinuté, tríṇi ca ‖ 6 ‖

[b] 5, 2, 6, 1. — [c] 5, 2, 8, 1. — [d] 5, 4, 9, 1. K. 40, 13. Vs. 18, 46-48. Ç. 9, 4, 12-14. Kâ. 18, 6, 6. — [e] 5, 2, 6, 1. Vs. 18, 49. Ç. 9, 4, 2, 15-17. — ârtim | eti | ṛichet — na | atîti — ahiꣳsâyai — antarikshât | mâ — lokâḥ | vidhṛitâ iti vi-dhṛitâḥ svayamâtṛiṇṇâ iti svayam-âtṛiṇṇâḥ | jyotiḥ — atho iti — sarvâbhiḥ — naḥ | kṛidhi — yâḥ | vaḥ — yâḥ | rucàḥ — sarvâbhiḥ — naḥ | kṛidhi — dvedhâ — dhatte — ârtor ity â-artoḥ — tat | tvâ — vâruṇyâ | ṛicâ — havishkṛita iti haviḥ-kṛitaḥ — vai | haviḥ — eshaḥ — eva | upeti | eti — askándâya — ṛitusthâm ity ṛitu-sthâm | vedà — ṛitusthâ ity ṛitu-sthâḥ | yaḥ — vedà.

7. [a] yád â-kûtât sam-ásusrod dhṛidó vâ mánaso vâ sám-bhṛitaṃ cákshusho vâ | tám ánu pré 'hi su-kṛitásya lokáṃ yátrá 'rshayaḥ prathama-jâ yé purâṇâḥ ‖ [b] etáꣳ sadha-stha pári te dadâmi yám â-váhâc cheva-dhíṃ jâtá-vedâḥ | anv-âgantâ yajná-patir vo átra[1] táꣳ sma jânîta paramé vyòoman ‖ [c] jânîtâd enam paramé vyòoman dévâḥ sadha-sthâ vidá rûpám asya | yád â-gáchât ‖ 1 ‖ pathí-bhir deva-yâ-nair ishṭâ-pûrté[2] kṛiṇutâd âvír asmai ‖ [d 3] sám prá cyava-dhvam ánu sám prá yâtâ 'gne pathó deva-yânân kṛiṇu-

---

7. âkûtyâhutimantrâḥ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 16. [2] s. P. 4, 11; und zu dem â P. 3, 6. Whitney p. 89. [3] so schon IV, 7, 13, 4.

dhvam[4] | asmínt sadhá-sthe ádhy[5] út-tarasmin víçve devâ yájamânaç ca sîdata || [e]pra-staréṇa pari-dhínâ srucâ védyâ ca barhíshâ | ṛicé 'mâṃ yajnáṃ no vaha[6] súvar devéshu gántave || [f]yád ishṭám yát parâ-dânaṃ yád dattáṃ yâ ca dákshiṇâ | tát || 2 || agnír vaiçva-karmaṇáḥ súvar devéshu no dadhat || [g 3]yénâ[7] sahásraṃ váhasi yénâ 'gne sarva-vedasám | téne 'mâṃ yajnáṃ no vaha súvar devéshu gántave || [h]yénâ 'gne dákshiṇâ yuktâ yajnáṃ váhanty ṛitvíjaḥ[8] | téne 'mâṃ yajnáṃ no vaha súvar devéshu gántave || [i]yénâ 'gne su-kṛítaḥ pathâ mádhor dhârâ vy-ânaçúḥ | téne 'mâṃ yajnáṃ no vaha súvar devéshu gántave || [k]yátra dhârâ ánape-'tâ mádhor ghṛitásya ca yâḥ | tád agnír vaiçva-karmaṇáḥ súvar devéshu no dadhat || 3 || âgáchât, tád, vyânaçús téne 'mâṃ yajnáṃ no vaha súvar devéshu gántave, cáturdaça || 7 ||

K. 40, 13. — Vs. 18, 58-65. Ç. 9, 5, 1, 42-51. Kâ. 18, 6, 22. — hṛidaḥ — anú | preti | ibi — yatrà | ṛishàyaḥ | prathamajâ iti prathama-jâḥ — âvahâd ity â-vahât — anvâgantety ánu-âgantâ — vyòmann iti vi-òman — sadhasthâ iti sadha-sthâḥ | vida — ishṭâpûrte itîshṭâ-pûrte[2] — sam | preti | cyavadhvam | anv iti | sam | preti | yâta | agnè — adhîti — devâḥ — ṛicâ | imam — gantàve — dakshiṇâḥ | yuktâḥ — dhârâḥ — anàpetâ ity anàpa-itâḥ.

8. [a]yâs te agne[1] sam-ídho yâni dhâma yâ jihvâ jâta-vedo yó arcíḥ[2] | yé te agne[1] medáyo yá índavas tébhir âtmânaṃ cinuhi pra-jânán || utsanna-yajnó vâ eshá yád agníḥ, kíṃ vâ 'hai 'tásya kriyáte kíṃ vâ ná; yád vâ adhvaryúr agnéç cinvánn antar-éty âtmáno vaí tád

---

7. [4] Plural! aber agne Voc. Sgl.! [5] so ([0]e a[0]) AW, s. P. 11, 3. 1, 61. [6] vaḥ C, s. Anm. [7] zu I, 8, 22, 3. [7] so ([0]â) AW, s. P. 3, 12. [8] ohne avagraha.

8. svayaṃcitiç ca kûrmâdiḥ. [1] so ([0]e a[0]) AW, s. P. 11, 10. [2] so ([0]o a[0]) AW, s. P. 11, 17.

antár eti; yấs te agne[1] sam-ídho yấni ‖ 1 ‖ dhấmé 'ty âhai, 'shấ vấ agnéḥ svayaṃ-citír, agnír evá tád agníṃ cinoti, nấ 'dhvaryúr âtmáno 'ntár eti. [b] cátasra ấçâḥ prá carantv agnáya imáṃ no yajnáṃ nayatu pra-jânán | ghṛitám pínvann ajáraᴗ su-vîram bráhma sam-íd bhavaty ấ-hutînâm ‖ suvar-gấya vấ eshá lokấyó 'pa dhîyate yát kûrmáç; cátasra ấçâḥ prá carantv agnáya íty âha ‖ 2 ‖ díça evaí 'téna prá jânâtî; 'máṃ no yajnáṃ nayatu pra-jânánn íty âha, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-nîtyai; bráhma sam-íd bhavaty ấ-hutî-nâm íty âha, bráhmaṇâ vaí devấḥ suvar-gáṃ lokám âyan, yád bráhman-vatyo 'pa-dádhâti bráhmaṇai 'vá tád yája-mânaḥ suvar-gáṃ lokám eti. [c] prajấ-patir vấ eshá yád agnís, tásya pra-jấḥ paçávaç chándâᴗsi rûpáᴗ, sárvân várṇân íshṭakânâṃ kuryâd, rûpéṇai 'va pra-jấm paçűñ chándâᴗsy[3] áva runddhé[4]; 'tho pra-jấbhya evaí 'nam paçú-bhyaç chándo-bhyo 'va-rúdhya cinute ‖ 3 ‖ eti yấs te agne samídho yấny, agnáya íty âhé, 'shṭakânâᴗ, shódaça ca ‖ 8 ‖

[a] 5, 2, 6, 1. K. 40, 5. — [b.c] 5, 2, 8, 1. — yâ | jihvâ — me-ḍayâḥ | ye — vâ | ahâ | etasyâ | kriyatè — agnayâḥ — abhinîtyâ ity abhi-nîtyai — brahmaṇvatyeti brahmaṇ[5]-vatyâ — rumḍhe | atho iti.

9. [a] máyi gṛihṇâmy ágre agníᴗ[1] râyás póshâya[2] su-prajâs-tvấya su-vîryâya | máyi pra-jấm máyi várco da-dhâmy árishṭâḥ syâma tanúvâ su-vîrâḥ ‖ yó no agníḥ[3] pitaro hṛit-svᵛ antár ámartyo mártyâᴗ[4] â-vivéça | tám âtmán

---

8. [3] °nch° A. [4] °mdh° ACDW. [5] s. P. 13, 13.

9. agnigrahaṇâdikam (agnigrahaḥ sarvamukham saprîtam [?]). [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16. [2] so (°s p°) AW, s. P. 8, 29. [3] so (°o a°) AW, s. P. 11, 13. 9. [4] so (°âᴗ) AW, s. P. 9, 21. 22. 24. Whitney p. 222. 225.

pári gṛihṇîmahe vayám mā́ só asmā́ʊ[3 u. 4] ava-hā́ya párâ gât || yád adhvaryúr âtmánn agním ágṛihîtvâ 'gníṃ cinu-yā́d yò 'sya svò 'gnís tám ápi || 1 || yájamânâya cinu-yâd, agníṃ khálu vaí paçávó 'nū́ 'pa tishṭhante 'pa-krā́mukâ asmât paçávaḥ syur; máyi gṛihṇâmy ágre agním[5] íty âhâ, "tmánn evá svám agníṃ dâdhâra nā́ 'smât paçávó 'pa krâmanti. [b] brahma-vâdíno vadanti: yán mṛíc cā́ "paç câ 'gnér anâdyám átha kásmân mṛidā́ câ 'd-bhíç câ 'gníç cîyata íti; yád ad-bhíḥ saṃ-yaúti || 2 || ā́po vaí sárvâ devátâ[6] devátâbhir evaí 'naʊ sáʊ sṛijati, yán mṛidā́ cinótî 'yáṃ vā́ agnír vaiçvânarò[6] 'gnínai 'vá tád agníṃ cinoti. [c] brahma-vâdíno vadanti: yán mṛidā́ câ 'd-bhíç câ 'gníç cîyáté 'tha kásmâd agnír ucyata íti; yác chándo-bhiç cinóty, agnáyo vaí chándâʊsi, tásmâd agnír ucyaté; 'tho iyáṃ vā́ agnír vaiçvânaró[6] yát || 3 || mṛidā́ cinóti tásmâd agnír ucyate. [d] hiraṇye-'shṭakā́ úpa dadhâti, jyótir vaí híraṇyaṃ,. jyótir evā́ 'smin dadhâty; átho téjo vaí híraṇyaṃ, téja evā́ "tmán dhatte. yó vā́ agníʊ sarváto-mukhaṃ cinuté sárvâsu pra-jā́sv ánnam atti sárvâ díço 'bhí jayati; gâyatrī́m purástâd[1] úpa da-dhâti[7] trishṭúbhaṃ[6] dakshiṇató[6] jágatîm paçcā́d anu-shṭúbham ut-taratáḥ pañktím[8] mádhya, eshá vā́ agníḥ sarváto-mukhas, táṃ yá eváṃ vidvā́ʊç cinuté sárvâsu pra-jā́sv ánnam atti[7] sárvâ díço 'bhí jayaty, átho diçỳ evá díçam prá vayati, tásmâd diçí dík pró-'tâ || 4 || ápi, saṃ-yaúti, vaiçvânaró yád, eshá vaí, páñcaviʊçatiç ca || 9 ||

râyaḥ | poshā́ya | suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyà — martyā́n — asmân — yaḥ | asya | svaḥ — anú | upeti | tishṭhante — yat | mṛit | ca | âpàḥ — cîyate — sarvā́ḥ |

---

9. [5] so (°e a°) W, °e 'gníṃ A. [6] ohne avagraha. [7] unbetont. [8] °ñt° AC.

devatâḥ — yat | mṛidâ — ucyate | iti — atho iti — atti | sarvâḥ — madhye — proteti pra-utâ.

10. prajâ-patir agnim asṛijata, sò 'smât sṛishṭâḥ prâñ[1] prâ 'dravat tásmâ áçvam práty âsyat, sá dakshiṇâ " 'vartata tásmai vṛishṇim práty âsyat, sá pratyáñ[1] â 'vartata tásmâ ṛishabhám práty âsyat, sá údañ[1] â 'vartata tásmai bastám práty âsyat, sá ûrdhvò 'dravat tásmai púrusham práty âsyad; yát paçu-çîrshâṇy upa-dádhâti sarváta[1] evaí 'nam || 1 || ava-rúdhya cinuta. etâ vaí prâṇa-bhṛítaç cákshushmatîr[1] íshṭakâ yát paçu-çîrshâṇi, yát paçu-çîrshâṇy upa-dádhâti tâbhir evá yájamâno 'múshmiṅ loké[2] prâ 'ṇity[3] átho tâbhir evâ 'smâ imé lokâḥ prá bhânti. mṛidâ 'bhi-lípyó 'pa dadhâti medhya-tvâya. paçúr vâ eshá yád agnír ánnam paçáva, eshá khálu vâ agnír yát paçu-çîrshâṇi; yám kâmáyeta: kánîyo 'syâ 'nnam || 2 || syâd íti sam-tarâm tásya paçu-çîrshâṇy úpa dadhyât kánîya evâ 'syâ 'nnam bhavati, yám kâmáyeta: samâvad[1] asyâ 'nnaw syâd íti madhyatás[1] tásyó 'pa dadhyât samâvad evâ 'syâ 'nnam bhavati, yám kâmáyeta: bhûyo 'syâ 'nnaw syâd íty ánteshu tásya vy-udûhyó 'pa dadhyâd antatá[1] evâ 'smâ ánnam áva runddhe[4] bhûyo 'syâ 'nnam bhavati || 3 || enam, asyâ 'nnam, bhûyo 'syâ 'nnam bhavati || 10 ||

pratîti | âsyat — dakshiṇâ | eti | avartata — ûrdhvaḥ | adravat — cinute | etâḥ — ishṭakâḥ — amushmin — aniti | atho iti — vyudûhyeti vi-udûhyâ.

---

10. viçeshaḥ paçuçîrsheshu. [1] ohne avagraha. [2] °nl° AW. [3] so (ṇ) AW, s. P. 7, 5. [4] °ṃdh° ACDW.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 7, 11-26*).

11. stegắn[1] dáʊshṭrâbhyâm, maṇḍúkâñ jámbhyebhir[2], ắdakâṃ[3] khâdénó[4], "rjaʊ saʊ-sûdénắ[5], 'raṇyaṃ jắmbîlena[6], mṛídam barsvèbhiḥ[7], çárkarâbhir[8] ávakâm, ávakâbhiḥ[9] çárkarâm, utsâdéna[10] jihvắm, ava-krandéna[11] tắluʊ, sárasvatîṃ[12] jihvâ-'gréṇa || 1 || stegắn, dvắviʊçatiḥ || 11 ||

K. Aç.[13] 13, 1. — Vs. 25, 1. — stegân — ûrjàm — aràṇyam.

12. vắjaʊ[1] hánû-bhyâm[2], apá âsyènâ, "dityắñ chmáçru-bhir[3], upa-yâmám[4] ádhareṇ' óshṭhena[5], sád[6] út-tareṇắ, 'ntareṇâ 'nû-kâçám[2 u. 7], pra-kâçéna bắhyaʊ[8], stanayitnúṃ nir-bâdhéna[9], sûryâ-'gnî[10] cákshur-bhyâṃ, vi-dyútau kanắnakâbhyâm[11], açánim mastíshkeṇa, bálam majjá-bhiḥ || 1 || vắjam, páñcaviʊçatiḥ || 12 ||

K. Aç. 13, 2. — Vs. 25, 1. — hanûbhyâm iti hanú-bhyâm — âdityân — adhàreṇa | oshṭhéna — anûkâçam ity ànu-kâçam — vidyutâv iti vi-dyutaù | kanânàkâbhyâm.

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 383. 384. 390.

11-26. açvamedhâṅgamantrâḥ; 11-24. çarîrahomâḥ. [1] °mân W pr. m., °gâṃ A. stegâḥ kshudrajantuviçeshâ gokarṇagâ iti loke prasiddhâḥ. [2] °ṃj° W, °nj° A. jambhyâḥ pârçvadantâḥ. [3] âdakâ bhakshayitrî prâṇâbhimânini devatâ. [4] khâdo bhakshaṇahetur dantaviçeshaḥ. [5] saṃsûdaṃ saṃtataksharaṇo nâsikâdiḥ. [6] jâmbîlam âmâçayaḥ yatra bhakshitaṃ tṛiṇaṃ nidhîyate tat. [7] barsvắ (!) dantamûlamâṅsâdîni. [8] çarkarâḥ tatsadṛiçâni kaṭhinâsthîni (°sthâni Cod.). [9] avakâḥ çaivâlasadṛiçâni mâṅsâni. [10] utsâda (utsâddhada Cod.) uccapradeçaḥ. [11] avakrandaḥântaraṃ kâdhika(?)çabdâbhivyaktisthânam. [12] ohne avagraha. [13] auch hier stimmt K. durchweg, bis auf geringe Differenzen, genau zu Ts., während Vs. sehr abweicht.

12. [1] vâjo 'nnam. [2] s. P. 3, 7. [3] °nchm° AW, s. P. 5, 37, Whitney p. 156. [4] upayâmaḥ pṛithivî, iyaṃ vâ upayâma iti çrutyantarât. [5] so (°reṇo°) AW, s. P. 10, 14. [6] sachabdena dyaur ucyate, sîdanty asyâm puṇyakṛita iti vyutpatteḥ. [7] antaram oshṭhayor madhyaḥ (!), anûkâçaṃ dyâvâpṛithivyor madhyaṃ, anu krameṇa kâçante bhâsante jyotiṅshy asminn iti vyutpatteḥ. [8] prakâço 'bhyantaram prakâçasthânam, bâhyam brahmâṇḍâd bahiḥsthânam. [9] nirbâdho gamanakâlînaḥ çabdaḥ. [10] s. P. 4, 36. [11] kanânake akshisthe kṛishṇamaṇḍale.

13. kûrmâñ chaphaír[1], achálâbhiḥ[2] kapíñjalânt[3], sâma kúshṭhikâbhir[4], javáṃ[5] jáñghâbhir, agadáṃ[6] jáñu-bhyâṃ, vîrỳaṃ kuhấbhyâm[7], bhayám pra-câlấbhyâṃ[8], gúho 'pa=-pakshấbhyâm[9], açvínâv áʊsâbhyâm, áditiʊ[10] çîrshṇấ, nír=-ṛitiṃ nír-jâlmakena[11] çîrshṇấ ‖ 1[12] ‖ kûrmâñ, tráyoviʊçatiḥ[13] ‖ 13 ‖

K. Aç. 13, 3. — guhấ | upapakshâbhyâm ity úpa-pakshâbhyâm.

14. yóktraṃ gṛídhrâbhir[1], yugám ấ-natena[2], cittám mányâbhiḥ[3], saṃ-kroçấn[4] prâ-'ṇaíḥ, pra-kâçéna tvácam[5], parâ-kâçénấ 'ntarâm[6], maçákân kéçair, índraʊ sv-ápasâ váhena[7], bṛíhaspátiʊ[8] çakuni-sâdéna[9], rátham ushṇíhâbhiḥ[10] ‖ 1[11] ‖ yóktram, ékaviʊçatiḥ ‖ 14 ‖

K. Aç. 13, 4. — Vs. 25, 2. 3. — manyấbhiḥ.

15. mitrấ-váruṇau çróṇî-bhyâm[1], indrâ-'gnî́ çikhaṇḍấ=bhyâm[2], índrâ-bṛíhaspátî ûrú-bhyâm[3], índrâ-víshṇû ashṭhî=vád-bhyâʊ[4], savitấram púchena, gandharvấñ chépenâ[5], 'psa=ráso mushkấbhyâm, pávamânam pâyúnâ, pavítram pótrâ=

---

13. [1] °nch° AFW. [2] achalâḥ çaphala(!)mâṅsâni. [3] ohne avagraha. [4] sâma gîtî (!), kushṭhikâḥ prakoshṭhârogyâ (?) jânunî (?) jaṃghâbhyâm adhaḥpradeçaḥ. [5] javo vegaḥ. [6] agadaṃ ârogyam. [7] kuhâ hastayor madhyasaṃdhî. [8] pracâlau pâdayor upari pradeçau. [9] guhâ guhanî (?), upapakshau pârçve. [10] aditir bhûmiḥ. [11] nirjâlmakena keçararahitena. [12] ‖ 3 ‖ W. [13] so (°rmântr°) W, °rmâ tr° AC, °rmâṃ tr° D; man erwartet *hier* °rmâʊs tr°.

14. [1] gṛidhrâḥ kakshâḥ. [2] ânataṃ grîvâpradeçaḥ. [3] manyâ grîvârekhâḥ. [4] saṃkroçâḥ ghoshâḥ. [5] prakâço bâhyaṃ rûpaṃ, tvak vâg(! tvag°)indriyâbhimâninî. [6] parâkâço 'bhyantaraṃ rûpam, antarâ âbhyantarapradeçâbhimâninî. [7] svapasâ vahena çobhanavyâ=pâreṇa aṃgavalena (!). [8] ohne avagraha. [9] s. P. 6, 7. çakunisâdaḥ prishṭhaṃ, yatra çakunayaḥ çaktâ vîrâḥ (!) sîdanti. [10] ushṇihâ ratha=vâhanadeçaḥ. [11] ‖ 4 ‖ W.

15. [1] s. P. 3, 7. çroṇî jaghanagate mâṅse. [2] s. P. 4, 36; çi=khaṇḍe tato 'py adhastane. [3] s. P. 4, 35; ûrû tato 'py adhastane. [4] s. P. 4, 5; ashṭhîvatî jaṃghayoḥ prishṭhabhâgagate mâṅse (!). [5] °nch° AW; °phena C.

bhyâm[6], â-krámaṇaꣳ sthûrấbhyâm[6], prati-krámaṇaṃ kúshṭhâbhyâm[6] ‖ 1 ‖ mitrấváruṇau, dvấviꣳçatiḥ ‖ 15 ‖[7]

K. Aç. 13, 5. — Vs. 25, 7. — çroṇî́bhyâṃ iti çroṇî-bhyâṃ — indrâgnî[2] itî́ndra-agnî — indrâbṛihaspatî́[3] itîndrâ-bṛihaspatî — indrâvishṇû́[4] itîndrâ-vishṇû́ — gandharvân | çepéna.

16. índrasya kroḍó[1], 'dityai pâjasyàṃ[2], diçấṃ jatrávo[3], jîmûtân hṛidayau-"paçấbhyâm[4], antáriksham[5] purî́tátâ[5 u. 6], nábha udaryèṇe[5 u. 7], 'ndrâṇî́m plîhnấ[8], valmî́kân klomnấ[8], girî́n plâçí-bhiḥ[8], samudrám[5] udáreṇa[5], vaiçvânarám[5] bhásmanâ[9] ‖ 1[10] ‖ índrasya, dvấviꣳçatiḥ ‖ 16 ‖[11]

K. Aç. 13, 6. — Vs. 25, 8. — adityai — hṛidayaupaçâbhyâṃ iti hṛidaya-aupaçâbhyâm — puritatâ.

17. pûshṇó vanishṭhúr[1], andhâ-'hé sthûra-gudấ[2], sarpấn gúdâbhir[3], ṛitûn pṛishṭî́-bhir[4], dívam pṛishṭhéna[5], vásûnâm prathamấ kîkasâ[6], rudrấṇâṃ dvitî́yâ, "dityấnâṃ tṛitî́yấ, 'ṅgirasâṃ caturthî́, sâdhyânâm pañcamî́, víçveshâṃ devấnâꣳ shashṭhî́ ‖ 1[7] ‖ pûshṇáç, cáturviꣳçatiḥ ‖ 17 ‖

K. Aç. 13, 7. — Vs. 25, 6. 7. — andhâber ity àndha-aheḥ — pṛishṭîbhir iti pṛishṭi-bhiḥ.

---

15. [6] potrâsthûrakushṭhaçabdaiḥ pâyusamîpavartina eva mâṅsaviçeshâ ucyante. [7] so D, [0]bhyâm ‖ 1 ‖ 15 ‖ AC, [0]bhyâṃ ‖ 5 ‖ W.

16. [1] kroḍo galabhâgaḥ. [2] pâjasyam pâdatalam. [3] jatravo 'ṅsasamîpavartîny asthîni. [4] hṛidayamadhyam (!) ashṭadalam mâṅsapadmam, aupaçaṃ tadveshṭanam mâṅsam. [5] ohne avagraha. [6] purîtatâ (!)ântrâṇi. [7] udaryam udaragatam mâṅsam. [8] plîhaklomaçabdâbhyâm udarapârçvavartinî mâṅsakhaṇḍe ucyete, tatsamîpavartîni mâṅsâni plâçîni. [9] bhasma jîrṇatṛiṇâdi. [10] ‖ 6 ‖ W. [11] so D, mitrấváruṇâv, índrasya, dvấviꣳçatir, dvấviꣳçatiḥ ‖ 16 ‖ ACW.

17. [1] [0]shṭuḥ W pr. m., vanishṭhaḥ prauḍhamântram. [2] (andhâheḥ unerklärt) sthûragudâ gudakâṇḍe sthûlo bhâgaḥ. [3] gudâ gudakâṇḍasya sûkshmabhâgaḥ. [4] s. P. 3, 7. pṛishṭyo gudasamîpe vartinyaḥ çirâḥ. [5] pṛishṭham uparibhâgaḥ. [6] tatsamîpavartino 'sthiviçeshâḥ kîkasâḥ, tâç ca shaṭsaṃkhyâkâḥ. [7] ‖ 7 ‖ W.

18. ójo grîvâbhir[1], nír-ṛitim asthá-bhir, índraʊ sv=-ápasâ váhena[2], rudrásya vi-calá skandhò[3], 'ho-râtráyor dvi=tîyo, 'rdha-mâsânâṃ tṛitîyo, mâsâṃ caturthá, ṛitûnâṃ pañca=máḥ, saṃ-vatsarásya shashṭháḥ || 1[4] || ójo, viʊçatíḥ || 18 ||

K. Aç. 13, 8. — vi̱ca̱la iti vi-ca̱laḥ.

19. â-nandáṃ nandáthunâ[1], kâmam praty-âsâbhyâṃ[2], bhayáʊ çitîmá-bhyâṃ[2], pra-çísham pra-çâsâbhyâʊ[2], sûryâ=-candramásau vṛíkyâbhyâʊ[3], çyâma-çabalaú mátasnâbhyâṃ[4], vỳ-ushṭiʊ rûpéṇa, ní-mruktim árûpeṇa || 1[5] || ânandáʊ, shó=ḍaça || 19 ||

K. Aç. 13, 9. — Vs. 25, 8. — sûryâ̱ca̱ndra̱masâ̱v iti sûryâ-ca̱ndra̱masaú.

20. áhar mâʊséna, rấtrim pîvasâ, 'pó yûshéṇa, ghṛitáʊ rásena, çyấṃ[1] vásayâ, dûshîkâbhir hrâdúnim, áçru-bhiḥ pṛíshvâṃ[1], dívaʊ rûpéṇa[2], nákshatrâṇi práti-rûpeṇa[3], pṛi=thivîṃ cármaṇâ[4], chavîṃ chavyò[5], 'pấ-kṛitâya svấhấ[6], "-lab=dhâya svấhâ, hutấya svấhâ || 1[7] || áhar, ashṭấviʊçatiḥ || 20 ||

K. Aç. 13, 10. — Vs. 25, 9. — a̱paḥ — cha̱vyâ̱ | u̱pâ=kṛ̱itâ̱yety u̱pa-âkṛ̱itâya.

21. agnéḥ pakshatíḥ[1], sárasvatyai[2] ní-pakshatiḥ[3], só=masya tṛitîyâ, 'pấṃ caturthy, óshadhînâṃ[2] pañcamî, saṃ=

---

18. [1] grîvâs tadavayavâ asthîni. [2] yo 'yaṃ vaho vahana=yogyapradeçaḥ svapâḥ çobhanakarmâ. [3] skandho 'vayavabhedena shoḍhâ bhinnaḥ, tatrâ 'tyanta cañcalo 'vayavo rudrasya. [4] || 8 || W.

19. [1] nandathur guhyendriyam. [2] pratyâsaçitîmapraçâsa=çabdair guhyasamîpavartîny avayavayugalâny abhidhîyante. [3] vṛikyau pârçvadvayavartinyau mâṅsagranthî. [4] tatsamîpavartinî matasne. [5] || 9 || W.

20. [1] nicht erklärt im schol. [2] rûpaṃ netragolakam. [3] prati=rûpaṃ tatratyam pratibimbam. [4] carma pakshmapaṭalam. [5] chavî netragatâ kântiḥ. [6] ohne avagraha. [7] || 10 || W.

21. [1] dakshiṇapârçvasya mûle vartamânâ ye 'yaṃ vaṅkriḥ, sâ pa=kshatiḥ. [2] ohne avagraha. [3] tadanantarabhâvinî vaṅkriḥ ni=pakshatiḥ.

-vatsarásya shashṭhî, marútâo saptamî, bṛíhaspáter[2] ashṭamî, mitrásya navamî, váruṇasya daçamî, 'ndrasyai 'kâdaçî[2], víçveshâṃ devấnâṃ dvâdaçî[2], dyấvâ-pṛithivyóḥ pârçvám, yamásya pâṭûráḥ[4] || 5[5] || agnér, ékân ná trio̯çát ॥ 21 ॥

K. Aç. 13, 11. — Vs. 25, 4.

22. vâyóḥ pakshatíḥ[1], sárasvato[2] ní-pakshatiç, candrámasas[2] tṛitîyâ, nákshatrâṇâṃ caturthî, savitúḥ pañcamî, rudrásya shashṭhî, sárpâṇâo saptamỳ, aryamṇò 'shṭamî, tváshṭur navamî, dhâtúr daçamî, 'ndrâṇyấ ekâdaçy[2], ádityai dvâdaçî[2], dyấvâ-pṛithivyóḥ pârçvám, yamỳai pâṭûráḥ || 1[3] || vâyór, ashṭấvio̯çatiḥ ॥ 22 ॥

K. Aç. 13, 12. — Vs. 25, 5. — saptamî | aryamṇaḥ — indrâṇyâḥ | ekâdaçî.

23. pánthâm anûvríg-bhyâo[1], sám-tatio̯ snâvanỳâ-bhyâo[2], çúkân pitténa, harimấṇaṃ yaknấ[3], hálîkshṇân[4] pâpa-vâténa[5], kûçmấñ[4] cháka-bhiḥ[6], çavartấn[4] ŭvadhyena[7], çúno vi-çásanena[8], sarpấñ lohita-gandhéna[9], váyâosi pakva-gandhéna, pipṛ́likâḥ pra-çâdéna[10] || 1[11] || pánthâṃ, dvấvio̯çatiḥ ॥ 23 ॥

K. Aç. 13, 13. — halîkshṇân — kûçmân — sarpân.

24. krámair áty akramîd vâjî víçvair devaír yajní-

---

21. [4] etâ vañkrayo yasmin pṛishṭhabhâgagate 'sthipârçvaviçeshe sambadhyante so 'yam pâṭûraḥ. [5] ॥ 11 ॥ W.

22. [1] pûrvoktadakshiṇapârçvavad uttarapârçvaparatvene 'daṃ sarvaṃ vyâkhyeyam. [2] ohne avagraha. [3] ॥ 12 ॥ W.

23. [1] anûvṛikçabdena pûrvoktayor vṛikyayoḥ samîpavartinî mâṅsakhaṇḍe ucyete. [2] snâvanyaçabdena sûkshmâṇâṃ snâyuviçeshâṇâṃ mûle te (? °lagate?) pârçvadvayavartinyau dve çire ucyete. [3] yakan(n mit virâma)-çabdena pittagato varṇaviçeshaḥ. [4] unerklärt. [5] pâpavâto 'pânavâyuḥ. [6] °nch° AW; çakâni çakṛitpiṇḍâḥ (°tyaṇḍân Cod.). [7] ûvadhyam apakvaṃ çakṛit. [8] viçasanaṃ chinnasthânam. [9] °nl° AW. [10] praçâdo viçasanakâlapatito mâṅsaleçaviçeshaḥ. [11] ॥ 13 ॥ W.

yaiḥ saṃ-vidânáḥ | sá no naya su-kṛitásya lokáṃ tásya te vayáo sva-dháyâ madema ‖ 1[1] ‖ krámair, ashṭâdaça ‖ 24 ‖

K. Aç. 5, 16. — te.

25. [a] dyaús te[1] pṛishṭhám, pṛithivî sadhá-stham, âtmâ 'ntárikshao[2], samudró[2] yóniḥ; [b] sûryas te cákshur, vâtaḥ prâ-'ṇáç, candrámâḥ[2] çrótram, mâsâç câ 'rdha-mâsâç ca párvâṇy, ṛitávó 'ṅgâni, saṃ-vatsaró mahimâ ‖ 1[3] ‖ dyaúḥ, páñcaviocatiḥ ‖ 25 ‖

B. 3, 9, 4, 8. — K. Aç. 5, 5. — [a] Vs. 11, 20. — aṅgâni.

26. agníḥ paçúr âsît, ténâ 'yajanta, sá etáṃ lokám ajayad yásminn agníḥ, sá te lokás, táṃ jeshyasy, áthâ 'va jighra; vâyúḥ paçúr âsît, ténâ 'yajanta, sá etáṃ lokám ajayad yásmin vâyúḥ, sá te lokás, tásmât tvâ 'ntár eshyâmi yádi nâ 'va-jíghrasy; âdityáḥ paçúr âsît, ténâ 'yajanta, sá etáṃ lokám ajayad yásminn âdityáḥ, sá te lokás, táṃ jeshyasi yády ava-jíghrasi ‖ 1[1] ‖ yásminn, ashṭaú ca ‖ 26 ‖

B. 3, 9, 4, 8. — K. Aç. 5, 4. — Vs. 23, 17. Ç. 13, 2, 7, 13-15. Kâ. 20, 6, 8. — athâ | aveti.

yó vâ áyathâdevataṃ, tvâṃ agna, índrasya, cíttiṃ, yáthâ vaí, váyo vaí, yád âkûtâd, yâs te[2], máyi gṛihṇâmi, prajâpatiḥ sò 'smât, stegân[3], vâjaṃ, kûrmân, yóktraṃ, mitrâváruṇâv, índrasya, pûshṇá, ója, ânandám, áhar, agnér, vâyóḥ, pánthâṃ, krámair, dyaús te, 'gníḥ paçúḥ, shâḍvioçatiḥ ‖ 26 ‖

yó vâ (1, 1), evâ 'hutim (3, 3), abhavan (5, 5), pathíbhir (7, 2), avarúdhyâ (10, 2), "nandám (19, 1), ashṭaú pañcâçát[4] ‖ 58 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ pañcamakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti pañcamaṃ kâṇḍam ‖ 5 ‖

---

24. [1] ‖ 14 ‖ W.

25. [1] so ([0]s te) AW. [2] ohne avagraha. [3] ‖ 15 ‖ W.

26. [1] ‖ 16 ‖ W. [2] yâs te agne W. [3] prajâpati stegân W. [4] so (als zwei Wörter) ACDW.

20. adhvarâdînâṃ trayâṇâṃ vidhiḥ (6, 1, 1 - 6, 11*).

1. prâcîna-vaṁçaṃ karoti; deva-manushyâ díço vy abhajanta, prâcîṃ[1] devâ dakshiṇâ[2] pitáraḥ pratîcîṃ[1] manushyâ údîcîṁ[1] rudrâ; yát prâcîna-vaṁçaṃ karóti deva-lokám evá tád yájamâna upâ-"vartate[3]. pári çrayaty, antár-hito hí deva-lokó manushya-lokân; nâ 'smâl lokât sv-etavyam ivé 'ty âhuḥ, kó hí tád véda yády amúshmiṅ loké[4] 'sti vâ ná vé 'ti, dikshv[1] atîkâçân[1] karoti || 1 || ubháyor lokáyor abhí-jityai. keça-çmaçrú vapate[5] nakhâni ní kṛintate, mṛitâ vâ eshâ tvág amedhyâ yát keça-çmaçrú, mṛitâm evá tvácam amedhyâm apa-hátya yajníyo bhûtvâ médham úpai 'ty. áṅgirasaḥ suvar-gáṃ lokám yánto 'p-sú dîkshâ-tapásî[6] prâ 'veçayann; ap-sú snâti, sâ-'kshâd evá dîkshâ-tapásî áva runddhe[7]; tîrthé snâti, tîrthé hí té tâm prâ 'veçayan[8]; tîrthé snâti || 2 || tîrthám evá samânânâm[1] bhavaty. apò 'çnâty, antaratá[1] evá médhyo bhavati. vâsasâ dîkshayati, saumyáṃ vai kshaúmam devátayâ[1], sómam eshá devátâm úpai 'ti yó dîkshate; sómasya tanûr asi tanúvam me pâhî 'ty âha, svâm evá

*) s. Ind. Stud. 3, 375. 382; daselbst werden auch die drei ersten anuvâka des sieb enten Buches noch hinzugerechnet. Der Comm. zu diesem Buche ist bereits in dem des ersten Buches (von I, 2, 1 - 4, 45) mit enthalten, und zwar ist in der Calcuttaer Ausgabe dabei auch der Text (B) vollständig aufgeführt.

6, 1, 1 - 6, 11. somasya mantrâṇâm brâhmaṇam; 1, 1 - 4, 5 adhvaraḥ; 1. prâgvaṁçam kshurakarmâdisaṃskṛitaḥ praviçet. [1] ohne avagraha. [2] so (°ṇâ) ABCDW. [3] als Compositum. [4] °nl° AW, °n (mit virâma) l° B. [5] unbetont. [6] s. P. 4, 17. [7] °ṃdh° ACDW, °ndh° B. [8] obschon betont, nicht mit pra komponirt (CD)!

devátâm úpai 'ty, átho â-çísham evaí 'tấṃ ấ çâste. 'gnés tûshâ-"dhấnaṃ, vâyór vâta-pấnam, pitṛiṇấṃ nîvír[1], óshadhî-nâm[1] pra-ghâtáḥ || 3 || âdityấnâm prâcîna-tânó, víçveshâṃ devấnâm ótur, nákshatrâṇâm atîkâçấs[1]; tád vấ etát sarva--devatyaṃ yád vấso, yád vấsasâ dîksháyati sárvâbhir evaí 'naṃ devátâbhir[1] dîkshayati. bahíḥ-prâṇo vaí manushyàs, tásyấ 'çanam prâ-'ṇò, 'çnấti sá-prâṇa evá dîkshata; ấçito bhavati, yấvân[1] evấ 'sya prâ-'ṇás téna sahá médham úpai 'ti. ghṛitáṃ devấnâm, mástu pitṛiṇấṃ, níshh-pakvam ma-nushyâṇâṃ, tád vaí || 4 || etát sarva-devatyaṃ yán náva--nîtaṃ, yán náva-nîtenâ 'bhy-aṅkté sárvâ evá devátâḥ prîṇâti; prá-cyuto vấ eshò 'smấl lokấd á-gato deva-lokáṃ yó dîkshitò, 'ntaré 'va náva-nîtaṃ, tásmân náva-nîtenâ 'bhy aṅkte; 'nu-lomáṃ, yájushâ, vy-ấvṛittyâ[9]. índro vṛitrám ahan, tásya kanînikâ párâ 'patat, tád ấ-'ñjanam abhavad; yád â-'ṅkté cákshur evá bhrấtṛivyasya vṛiṅkte[10]; dákshi-ṇam pűrvam ấ 'ṅkte || 5 || savyáṁ hí pűrvam manushyâ â-'ñjáte; ná ní dhâvate, nî 'va hí manushyâ dhấvante; páñca kṛítva ấ 'ṅkte, páñcâ-'ksharâ paṅktíḥ, pấṅkto yajnó, yajnám evấ 'va runddhe[7]; pári-mitam ấ 'ṅkté, 'pari-mitaṁ hí manushyâ â-'ñjáte; sá-tûlayấ " 'ṅkté, 'pa-tûlayâ hí ma-nushyâ â-'ñjáte, vy-ấvṛittyai[9]; yád ápa-tûlayâ "-'ñjîtá vájra iva syât, sá-tûlayấ " 'ṅkte mitra-tvấya || 6 || índro vṛitrám ahant, sò 'pò 'bhy amriyata[11], tấsâṃ yán médhyaṃ yajníyaṁ sá-devam ấsît tád ápó 'd akrâmat, té darbhấ abhavan; yád darbha-puñjîlaíḥ păváyati[12] yấ evá médhyâ yajníyâḥ sá-devâ ấpas tấbhir evaí 'nam păvayati; dvấbhyâm păvayaty, aho-râtrấbhyâm evaí 'nam păvayati; tri-bhíḥ păv-

---

1. [9] vṛityâ (°ai) ABCDW. [10] °ñt° AC. [11] aṃmri° AB. [12] so (pă°) ABCDW durchweg.

ayati, tráya imé lokấ, ebhír evaí 'nam lokaíḥ pavayati; pañcá-bhiḥ ‖ 7 ‖ pavayati, páñcâ-'ksharâ pañktíḥ[9], pấñkto[9] yajnó, yajnấyai 'vaí 'nam pavayati; shaḍ-bhíḥ pavayati, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'nam pavayati; saptá-bhiḥ pavayati, saptá chándâ॰si, chándo-bhir evaí 'nam pavayati; navá-bhiḥ pavayati, náva vaí púrushe prâ-'ṇấḥ, sá-prâṇam evaí 'nam pavayaty; éka-vi॰ṃçatyâ pavayati, dáça hástyâ aṅgúlayo dáça pádyâ âtmaí 'ka-vi॰ṃçó, yấvân evá púrushas tám ápari-vargam ‖ 8 ‖ pavayati; cit-pátis tvâ punâtv íty âha, máno vaí cit-pátir, mánasai 'vaí 'nam pavayati; vâk-pátis tvâ punâtv íty âha, vâcaí 'vaí 'nam pavayati; devás tvâ savitấ punâtv íty âha, savitṛi-prasûtá evaí 'nam pavayati; tásya te pavitra-pate pavítreṇa yásmai kám pune tác chakeyam íty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste ‖ 9 ‖ atîkâçấn karoty, áveçayan[8] tîrthé snâti, praghâtó, manushyâṇâṃ tád vấ, ấ 'ñkte, mitratvấya, pañcábhir, áparivargam, ashṭấcatvâri॰ṃçac ca ‖ 1 ‖

1, 2, 1, 1. 2. — K. 23, 1. — Ç. 3, 1, 1, 6 - 3, 24. — devamanushyâ iti deva-manushyâḥ — devâḥ | dakshiṇâ — rudrâḥ — upâvártata ity úpa-âvártate — manushyalokâd iti manushya-lokât | na | asmât — svétavyam iti su-etavyam — loke | asti — atîkâçân — vapate — dîkshâtapasî iti dîkshâ-tapasî — preti | avéçayan[8] — atho iti — tûshâdhânam iti tûsha-âdhânàm — nîviḥ — bahiḥprâṇa iti bahiḥ-prâṇaḥ — açnâti | saprâṇa iti sa-prâṇaḥ — dîkshate — nishpákvam iti niḥ-pakvam — eshaḥ | asmât — amtarâ | iva — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai[9] — âñjánam ity â-añjánam — âñkta ity â-añkte — eti | añkte — âñjata ity â-añjaté — nîti | iva — manushyâḥ — añkte | apárimitam ity apári-mitam — satûlayeti sa-tûlayâ | eti | añkte | apátûlayety apá-tûlayâ — âñjata ity â-añjaté — âñjîtety â-añjîta — saḥ | apaḥ | abhîti | amṛiyata — apá | ud iti | akrâmat — medhyâḥ — pádyâḥ — vâcâ | eva | enam.

2. yâvanto[1] vaí devâ yajñâyâ 'punata tá evâ 'bhavan, yá evám vidvân yajñâya punîté bhávaty evá; bahíḥ pavayitvâ 'ntáḥ prá pâdayati, manushya-lokâ evaí 'nam pavayitvâ pûtâṃ deva-lokám prá ṇayaty[2]. ádîkshita ékayâ "-hutyé 'ty âhuḥ, sruvéṇa cátasro juhoti dîkshita-tvâya srucâ pañcamîṁ, páñcâ-'ksharâ pañktíḥ[3], pâṅkto yajnó, yajnám evâ 'va runddha[4]. â-kûtyai pra-yúje 'gnáye ‖ 1 ‖ svâhé[1] 'ty âhâ, "-kûtyâ hí púrusho yajnám abhí pra-yuṅkté: yájeyé 'ti. medhâyai mánase 'gnáye svâhé 'ty âha, medháyâ hí mánasâ púrusho yajnám abhi-gáchati. sárasvatyai[1] pûshṇè 'gnáye svâhé 'ty âha, vâg vaí sárasvatî[1] pṛithivîṁ pûshâ, vâcaí 'vá pṛithivyâ yajnám prá yuṅkta. âpo devîr bṛihatîr viçva-çambhuva íty âha, yâ vaí várshyâs tâḥ ‖ 2 ‖ âpo devîr bṛihatîr viçvá-çambhuvo; yád etád yájur ná brûyâd divyâ âpó 'çântâ imâṃ lokám â gacheyur; âpo devîr bṛihatîr viçva-çambhuva íty âhâ, 'smâ evaí 'nâ lokâya çamayati, tásmâc chântâ imâṃ lokám â gachanti. dyâvâ-pṛithivîṁ íty âha, dyâvâ-pṛithivyór hí yajná; urv antárikshaṃ[1] íty âhâ, 'ntárikshe hí yajnó; bṛíhaspátir[1] no havíshâ vṛidhâtu ‖ 3 ‖ íty âha, bráhma vaí devânâṃ bṛihaspátir, bráhmaṇai 'vâ 'smai yajnám áva runddhe[4]; yád brûyâd: vidher íti[5] yajna-sthâṇúm ṛiched, vṛidhâtv íty âha yajna-sthâṇúm evá pári vṛiṇakti. prajâ-patir yajnám asṛijata, sò 'smât sṛishṭáḥ párâñ[1] ait, sá prá yájur ávlînât[6] prá sâma, tám ṛíg úd ayachad, yád ṛíg ud-áyachat tád aud-grahaṇásyau "dgrahaṇa-tvám; ṛicâ

---

2. dîkshâhutayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (ṇ°) ACW, s. P. 7, 4. [3] °ñt° AC. [4] °ṃdh° ABCDW. [5] havishâ vidher (= vidadhâtu!) iti çâkhântare mantrapâṭhaḥ, B (p. 293); Vs. 4, 7 und Kâṭh. 2, 2 haben zum wenigsten eine ähnliche Lesart: bṛihaspataye havishâ vidhema. [6] âvṛiṇot (!).

‖ 4 ‖ juhoti yajnásyó 'd-yatyâ; anu-shṭúp chándasâm úd ayachad íty âhus, tásmâd anu-shṭúbhâ juhoti, yajnásyó 'd-yatyai; dvắdaça[1] vâtsa-bandhắny[7] úd ayachann íty âhus, tásmâd dvâdaçá-bhir vâtsabandha-vído dîkshayanti; sắ vắ eshá 'rg anu-shṭúg, vắg anu-shṭúg, yád etáya 'rcắ dîkshấyati vâcaí 'vaí 'nam sárvayâ dîkshayati. víçve devásya netúr íty âha sâvitrỳ eténa, márto vṛiṇîta sakhyám ‖ 5 ‖ íty âha pitṛi-devatỳai 'téna, víçve râyá ishudhyasí 'ty âha vaiçva-devỳ eténa, dyumnáṃ vṛiṇîta pushyásа íty âha paushṇỳ eténa, sắ vắ eshá 'rk sarva-devatỳâ, yád etáya 'rcắ dîkshấyati sárvâbhir evaí 'naṃ devátâbhir[1] dîkshayati. saptắ-'ksharam prathamám padám ashtắ-'ksharâṇi tríṇi, yắni tríṇi tắny ashṭắv úpa yanti, yắni catvắri tắny ashṭaú, yád ashṭắ-'ksharâ téna ‖ 6 ‖ gâyatrí, yád ékâdaçâ-'ksharâ téna trishṭúg[1], yád dvắdaçâ-'ksharâ téna jágatî, sắ vắ eshá 'rk sárvâṇi chándâṃsi, yád etáya 'rcắ dîkshấyati sárvebhir evaí 'naṃ chándo-bhir dîkshayati. saptắ-'ksharam prathamám padáṃ, saptá-padâ çákvarî, paçávaḥ çákvarî, paçűn evắ 'va runddha[4].

ékasmâd akshárâd ánâptam prathamám padáṃ, tásmâd yád vâcó 'nâptaṃ tán manushỳâ úpa jîvanti; pûrṇáyâ juhoti, pûrṇá iva hí prajắ-patiḥ, prajắ-pater ắptyai; nỳ-ûnayâ juhoti, nỳ-ûnâd dhí prajắ-patiḥ pra-jắ ásṛijata pra-jắnâṃ sṛíshṭyai ‖ 7 ‖ agnáye, tắ, vṛidhâtv, ṛicắ, sakhyáṃ, téna, juhoti, páñcadaça ca ‖ 2 ‖

1, 2, 2, 1. — K. 23, 2. — Ç. 3, 1, 4, 6-23. — devâḥ — apúnata | te | eva | abhavan — manushyaloka iti manushya-loke — nayati | adîkshitaḥ — âhutyety â-hutyâ — rumdhe

2. [7] yathâ vatsa ekena pâçena badhyate tathâ víçve devasyety-âdishu dvâdaçapadeshu ekaikena padena yajno badhyate, atas tâni padâni vâtsabandhâni, vatsasyeva bandho vâtsabandhaḥ, B (p. 295); der Spruch hat nur dann zwölf Wörter, wenn man, wie auch oben geschieht, svâhâ nicht dazu rechnet.

— abhîti | prayuṅkta[8] iti pra-yuṅkte | yajèya — preti | yuṅkte — yâḥ | vai — asmai | eva | enâḥ — vidheḥ — saḥ | asmât — parâṅ | ait — avlîṅât — udyàtyâ ity ut-yatyai | anushṭub ity ànu-stup — vai | eshâ | ṛik | anushṭug ity ànu-stuk | vâk | anushṭug ity ànu-stuk — etayâ | ṛicâ — sâvitrî — pitṛidevatyeti pitṛi-devatyâ — vaiçvadevîti vaiçva-devî — pushyasè — paushṇî — vai | eshâ | ṛik — etayâ | ṛicâ — saptâkshàram iti sapta-akshàram — ashṭâkshàrâṇîty ashṭâ-akshàrâṇi — upeti | yanti — vai | eshâ | ṛik — etayâ | ṛicâ — rumdhe — vâcaḥ | anâptam — nyûnayeti ni-ûnayâ.

3. ṛik-sâmé[1] vaí devébhyo yajñáyâ 'tishṭhamâne[2] kṛíshṇo rûpáṃ kṛitvâ 'pa-krámyâ 'tishṭhatâṃ; tè 'manyanta: yáṃ vâ imé[3] upâ-"vartsyátaḥ sá idám bhavishyatî 'ti, té[4] úpâ 'mantrayanta, té[4] aho-râtráyor mahimânam apa-nidhâya devân upâ-"vartetâm[5]. eshá vâ ṛicó várṇo yác chuklám kṛishṇâ-'jinásyai 'shá sámno yát kṛishṇám. ṛik-sâmáyoḥ çílpe[6] stha íty âha, 'rk-sâmé[1] evâ 'va runddha[7]. eshâḥ || 1 || vâ áhno várṇo yác chuklám kṛishṇâ-'jinásyai 'shá râtriyâ yát kṛishṇáṃ, yád evaí 'nayos tátra nỳ-aktaṃ tád evâ 'va runddhe[7]. kṛishṇâ-'jinéna dîkshayati, bráhmaṇo vâ etád rûpáṃ yát kṛishṇâ-'jinám, bráhmaṇai 'vaí 'naṃ dîkshayatî. 'mâṃ dhíyaṅ çíkshamâṇasya devé 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. gárbho vâ eshá yád dîkshitá úlbaṃ vâsaḥ, pró "rṇute, tásmât || 2 || gárbhâḥ prâvṛitâ[8] jâyante. ná purâ sómasya krayâd ápo "rṇvîta; yát purâ sómasya krayâd apo-"rṇvîtá gárbhâḥ pra-jânâm parâ-pâtukâḥ syuḥ; kṛîté sómé 'po "rṇute, jâyata evá tád, átho yáthâ vásîyâṅsam praty-

2. [6] obschon betont, nicht komponirt mit abhi!

3. kṛishṇâjinena vastreṇa dîkshâ mekhalayâ, tathâ kṛishṇavishâṇayâ. [1] s. P. 4, 11. [2] s. P. 4, 38. [3] s. P. 4, 24. [4] s. P. 4, 42. [5] als Compositum. [6] s. P. 4, 46. [7] °mdh° ABCDW. [8] ohne avagraha.

-aporṇuté tâdṛíg[8] evá tád. áṅgirasaḥ suvar-gáṃ lokáṃ yánta ûrjaṃ vỳ abhajanta, táto yád aty-áçishyata té çarấ abhavann, ûrg vaí çarấ; yác chara-máyî || 3 || mékhalâ bhávaty ûrjam evấ 'va runddhe[7]; madhyatáḥ[8] sáṃ nahyati, madhyatá[8] evấ 'smâ ûrjaṃ dadhâti, tásmân madhyatá ûrjấ bhuñjata. ûrdhváṃ vaí púrushasya nấbhyai médhyam avâcînam[8] amedhyáṃ, yán madhyatáḥ[8] saṃ-náhyati médhyaṃ cai 'vấ 'syâ 'medhyáṃ ca vy-ấvartayati'[5]. 'ndro vṛitrấya vájram prấ 'harat, sá tredhấ[8] vỳ abhavat sphyás tṛítîyaꝏ ráthas tṛítîyaṃ yûpas tṛítîyam || 4 || yè 'ntaḥ-çarấ áçîryanta té çarấ abhavan, tác charấṇâꝏ çara-tvám; vájro vaí çarấḥ, kshút khálu vaí manushỳasya bhrấtṛivyo, yác chara-máyî mékhalâ bhávati vájreṇai 'vá sâ-'kshất kshúdham bhrấtṛivyam madhyató[8] 'pa hate. tri-vṛíd bhavati, tri-vṛíd vaí prâ-'ṇás, tri-vṛítam evá prâ-'ṇám madhyató yájamâne dadhâti; pṛithvî bhavati, rájjûnâṃ vy-ấvṛittyai[9]. mékhalayâ yájamânaṃ dîkshayati[10] yóktreṇa pátnîm, mithuna-tvấya || 5 || yajnó dákshiṇâm abhỳ adhyâyat, tấꝏ sám abhavat; tád índro 'câyat, sò 'manyata: yó vấ itó janishyáte sá idám bhavishyatî' 'ti, tấm prấ 'viçat, tásyâ índra evấ 'jâyata; sò 'manyata: yó vaí mád itó 'paro janishyáte sá idám bhavishyatî' 'ti, tásyâ anu-mṛíçya yónim ấ 'chinat, sấ sûtá-vaçâ 'bhavat, tát sûtá-vaçâyai jánma || 6 || tấꝏ háste nỳ aveshṭayata, tấm mṛigéshu nỳ adadhât, sấ kṛishṇa-vishâṇấ 'bhavad; índrasya yónir asi mấ mâ hiꝏsîr íti kṛishṇa-vishâṇấm prá yachati, sá-yoṇim evá yajnáṃ karoti[10] sá-yoniṃ dákshiṇâꝏ sá-yonim índraꝏ, sayoni-tvấya. kṛishyaí tvấ su-sasyấyâ[11] íty âha, tásmâd akṛishṭa-pacyấ óshadhayaḥ[8] pacyante; su-pippa-

3. [9] ᵒvṛityᵒ ABCDW. [10] unbetont. [11] zu saᵒ s. P. 6, 12.

lăbhyas tvaú 'shadhî-bhya[12] ity âha, tásmâd óshadhayaḥ[8] phálaṃ gṛihṇanti. yád dhástena ‖ 7 ‖ kaṇḍûyéta pâmanam-bhâvukâḥ pra-jâḥ syur, yát smáyeta nagnam-bhâvukâḥ; kṛishṇa-vishâṇáyâ kaṇḍûyate[10] 'pi-gṛihya smayate pra-jânâṃ gopîthâya[8]. ná purâ dákshiṇâbhyo nétoḥ kṛishṇa-vishâṇâm áva cṛited, yát purâ dákshiṇâbhyo nétoḥ kṛishṇa-vishâṇâm ava-cṛitéd yóniḥ pra-jânâm parâ-pâtukâ syân; nîtâsu dákshiṇâsu cátvâle kṛishṇa-vishâṇâm prâ 'syati, yónir vaí yajnásya cátvâlaṃ yóniḥ kṛishṇa-vishâṇâ, yónâv evá yóniṃ dadhâti, yajnásya sayoni-tvâya ‖ 8 ‖ runddha[7] eshá, tásmâc, charamáyî, yûpas tṛítîyam, mithunatvâya, jánma, hástenâ, 'shṭâcatvâriṃçac ca ‖ 3 ‖

1, 2, 2, 1-3. — K. 23, 4. — Ç. 3, 2, 1, 1-31. — ṛiksâme ity ṛik-sâme — atishṭhamâne iti | kṛishṇâḥ — te | amanyanta — ime iti — te iti — upâvartetâm ity úpa-âvartetâm — çilpe iti — ṛiksâme ity ṛik-sâme — rumdhe — râtriyâḥ — ûrṇute — prâvṛitâḥ — ûrṇvîta — apornvîtety ápa--ûrṇvîta — ûrṇute | jâyate — atho iti — vai | çarâḥ — ûrjâ | bhuñjate — vyâvartayatîti vi-âvartayati — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai — dîkshayati — acâyat | saḥ | amanyata — apâraḥ — tasyâḥ — karoti — susasyâyâ iti su-sasyâyai — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ.

4. vâg vaí devébhyó 'pâ 'krâmad yájnâyâ 'tishṭhamânâ, sâ vánaspátîn[1] prâ 'viçat, saí 'shâ vâg vánaspátishu vadati yâ dundubhaú yâ tûṇave yâ vîṇâyâm; yád dîkshita--daṇḍám pra-yáchati vâcam evâ 'va runddha[2]. aúdumbaro[1] bhavaty, ûrg vâ udumbára[1], ûrjam evâ 'va runddhe[2]; múkhena sám-mito bhavati, mukhatá[1] evâ 'smâ ûrjaṃ da-

---

3. [12] s. P. 3, 7.

4. daṇḍam âdâya mushṭîkaraṇavâgyamau | kṛitvâ 'sau dîkshito bhûtvâ niyamân anutishṭhati. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdh° ABCDW.

dhâti, tásmân mukhatá[1] ûrjẫ bhuñjate ‖ 1 ‖ krîté sóme maitrâ-varuṇẫya daṇḍám prá yachati, maitrâ-varuṇó hí purástâd[1] ṛitvíg-bhyo vẫcam vi-bhájati, tẫm ṛitvíjo[1] yájamâne práti shṭhâpayanti[3]. svẫhâ[1] yajnám mánasé 'ty âha, mánasâ hí púrusho yajnám abhi-gáchati; svẫhâ dyẫvâ-pṛithivī̃bhyâm íty âha, dyẫvâ-pṛithivyór hí yajnáḥ; svẫho 'rór antárikshâd[1] íty âhâ, 'ntárikshe hí yajnáḥ, svẫhâ yajnám vẫtâd ẫ rabha íty âhâ, 'yám ‖ 2 ‖ vẫvá[1] yáḥ pávate sá yajnás, tám evá sâ-'kshâd ẫ rabhate. mushṭī̃[4] karoti, vẫcam yachati, yajnásya dhṛityâ. ádîkshishṭâ 'yám brâhmaṇá íti trír upâ-'ꝏçv âha devébhya evaí 'nam prẫ "ha, trír uccaír[1] ubháyebhya evaí 'nam deva-manushyébhyaḥ prẫ "ha. ná purẫ nákshatrebhyo vẫcam ví sṛijed[5]; yát purẫ nákshatrebhyo vẫcam vi-sṛijéd yajnám ví chindyât ‖ 3 ‖ úd-iteshu nákshatreshu vratám kṛiṇuté 'ti vẫcam ví sṛijati, yajnávrato vaí dîkshitó, yajnám evẫ 'bhí vẫcam ví sṛijati. yádi vi-sṛijéd vaishṇavī́m ṛícam ánu brûyâd, yajnó vaí víshṇur, yajnénai 'vá yajnáꝏ sấm tanoti. daívîm dhíyam manâmaha íty âha, yajnám evá tán mradayati; su-pârẫ no asad[6] váça íty âha, vy̆-ushṭim evẫ 'va runddhe[2] ‖ 4 ‖ brahma-vâdíno vadanti: hotavyàm dîkshitásya gṛihẫsí ná hotavyẫm íti, havír vaí dîkshitó, yáj juhuyẫd yájamânasyâ 'va-dẫya juhuyâd, yán ná juhuyẫd yajna-parúr antár iyâd, yé devẫ máno-jâtâ mano-yújа íty âha, prâ-'ṇẫ vaí devẫ máno-jâtâ mano-yújas, téshv evá paró-'kshaṃ juhoti, tán né 'va hutám né 'vẫ 'hutaꝏ. svapántam vaí dîkshitáꝏ rákshâꝏsi jighâꝏsanty, agníḥ ‖ 5 ‖

---

4. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] s. P. 4, 12. [5] s. P. 6, 8. [6] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 13. 8.

khálu vaí raksho-hấ, 'gne tváo sú jâgṛihi vayáo sú mandishîmahî 'ty âhâ, 'gním evấ 'dhi-pấṃ kṛitvấ svapiti, rákshasâm ápa-hatyâ. avratyám iva vấ eshá karoti yó dîkshitáḥ svápiti, tvám agne vrata-pấ asî 'ty âhâ, 'gnír vaí devấnâṃ vratá-patiḥ, sá evaí 'naṃ vratám ấ lambhayati. devá[7] ấ mártyeshv é 'ty âha, devấḥ[8] || 6 || hỳ eshá sán mártyeshu. tvấṃ yajnéshv îḍya íty âhai, 'táo hí yájneshv îḍaté. 'pa vaí dîkshitất sushupúsha indriyáṃ devátâḥ[1] krâmanti, víçve devấ abhí mấm ấ 'vavṛitrann íty âhe, 'ndriyénai 'vaí 'naṃ devátâbhiḥ sáṃ nayati. yád etád yájur ná brûyấd yấvata[1] evá paçűn abhí dîksheta[9] tấvanto[1] 'sya paçávaḥ syû, rấsvé 'yat || 7 || somấ " bhűyo bharé 'ty âhấ, 'pari-mitân evá paçűn áva runddhe[2]. candrám asi máma bhógàya bhavé 'ty âha, yathâ-devatám evaí 'nâḥ práti grihṇâti. vâyáve tvâ váruṇâya tvé 'ti yád evám etấ nấ 'nu-diçéd áyathâ-devataṃ dákshiṇâ gamayed ấ devátâbhyo vṛiçcyeta, yád evám etấ anu-diçáti yathâ-devatám evá dákshiṇâ gamayati ná devátâbhya ấ vṛiçcyate. dévîr âpo apâṃ[6] napâd íty âha, yád vo médhyaṃ yajníyao sá-devaṃ tád vo mấ 'va kramisham íti vấvaí 'tád âhấ. 'chinnaṃ tántum pṛithivyấ ánu gesham íty âha, sétum evá kṛitvấ 'ty eti || 9 || bhuñjate, 'yáṃ, chindyâd, runddhe[2], 'gnír, âha devá, íyad, devátâbhya ấ, tráyastriṓçac ca || 4 ||

1, 2, 2, 3 - 3, 3. — K. 23, 4. 5. — Ç. 3, 2, 1, 32 - 2, 27. — ruṃdhe | audúmbaraḥ — sthâpayanti — eti | rabhe — mushṭî iti — dhṛityaí — manâmahe — vaçé — gṛihâsi — hotavyâ3m — devâḥ | manójâtâ iti manáḥ-jâtâḥ — tat | na | iva | ahútam — sv iti | jâgṛihi — apàhatyâ ity apà-hatyaí

4. [7] Nominativ, CD. [8] auch der Text selbst scheint somit in deva â einen Nominativ zu suchen? [9] obschon betont, nicht komponirt mit abhi!

— devaḥ | eti | martyèshu | eti[10] | iti — eti | avavṛitran — abhîti | dîkshèta[9] — syaḥ | râsvà | iyàt | soma | eti — etâḥ | na — dakshiṇâḥ | gamayet — dakshiṇâḥ | gamayati — pṛithivyâḥ | anv iti — atîti | eti.

5. devâ vaí deva-yájanam adhy-avasâya díço ná prâ 'jânan, tè 'nyò 'nyám úpâ 'dhâvan: tváyâ prá jânâma tváyé 'ti, té 'dityâo sám adhriyanta: tváyâ prá jânâmé 'ti, sâ 'bravîd: váram vṛiṇai mát-prâyaṇâ evá vo yajñâ mád-udayanâ asann íti, tásmâd âdityáḥ prâ-'yaṇîyo yajñâṇâm âdityá ud-ayanîyaḥ. páñca devátâ[1] yajati[2] páñca díço, diçâm prá-jnâtyai || 1 || átho páñcâ-'kshará paṅktíḥ, páṅkto yajnó, yajnám evâ 'va runddhe[3]. páthyâo svastím[1] ayajan, prâcîm[1] evá táyâ díçam prâ 'jânann[2] agnínâ dakshiṇâ[4] sómena pratîcîo[1] savitró 'dîcîm[1] ádityo "rdhvâm. páthyâo svastím[1] yajati, prâcîm evá táyâ díçam prá jânâti; páthyâo svastím[1] ishṭvâ 'gnî-shómau yajati, cákshushî[5] vâ eté[6] yajnásya yád agnî-shómau, tâbhyâm evâ 'nu paçyati || 2 || agnî-shómâv ishṭvâ savitâram yajati, savitṛi-prasûtá evâ 'nu paçyati; savitâram ishṭvâ 'ditim yajatî, 'yám vâ áditir, asyâm evá prati-shṭhâyâ 'nu paçyaty; áditim ishṭvâ mârutîm ṛícam ánv âha, marúto vaí devânâm víço, deva-viçám khálu vaí kálpamânam manushya-viçám ánu kalpate, yán mârutîm ṛícam anv-âha, viçâm klíptyai. brahma-vâdíno vadanti: prayâjá-vad ananû-yâjám[7] prâ-'yaṇîyam kârỳam anûyâjá-vat || 3 || apra-yâjám ud-ayanîyam ítî, 'mé vaí pra-yâjâ amî[8] anû-yâjâḥ[7], saí 'vá sâ yajnásya sâm-tatis. tát táthâ ná kârỳam, âtmâ vaí pra-yâjâḥ

---

4. [10] *hier* also mit iti (weil nicht erhellt, dafs â am Ende des Hemistichs steht); anders I, 1, 14, 4. 2, 3, 1.

5. prâyaṇîyâ. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °mdh° ABCDW. [4] so (°ṇâ) ABCDW. [5] s. P. 4, 12. [6] s. P. 4, 44. [7] s. P. 3, 7. [8] s. P. 4, 12.

pra-jã 'nû-yâjã[7], yát pra-yâjân antar-iyãd âtmãnam antár iyâd, yád anû-yâjân[7] antar-iyãt pra-jãm antár iyâd, yátaḥ khálu vaí yajnásya ví-tatasya ná kriyáte tád ánu yajnáḥ párâ bhavati, yajnám parâ-bhávantaṃ yájamânó 'nu ‖ 4 ‖ párâ bhavati. prayâjá-vad evã 'nûyâjá-vat prâ-'yaṇîyaṃ kâryam prayâjá-vad anûyâjá-vad ud-ayanîyaṃ, nã "tmãnam antar-éti ná pra-jãṃ, ná yajnáḥ parâ-bhávati ná yájamânaḥ. prâ-'yaṇîyasya nishkâsá[1] ud-ayanîyam abhí nír vapati, saí 'vá sã yajnásya sáṃ-tatir. yãḥ prâ-'yaṇîyasya yâjyâ yát tã ud-ayanîyasya yâjyâḥ kuryãt párâñ[1] amúṃ lokám ã rohet, pra-mãyukaḥ syâd; yãḥ prâ-'yaṇîyasya puro-'nuvâkyâs tã ud-ayanîyasya yâjyâḥ karoty, asmínn evá loké práti tishṭhati ‖ 5 ‖ prájnâtyai, paçyaty, anûyâjávad, yájamânó 'nu, puro-'nuvâkyâs tã, ashṭaú ca ‖ 5 ‖

K. 23, 8. — Ç. 3, 2, 3, 1-23. — devâḥ | vai — te | anyaḥ | anyam — te | adityâm — yajnâḥ — prâyaṇîya iti pra-ayaṇîyâḥ — devatâḥ — atho iti — dakshiṇâ — agnîshomâv ity agnî-somau — cakshúshî iti | vai | ete iti — ishṭvâ | aditim — ananûyâjam ity ánanu-yâjam — amî iti | anûyâjâ ity ánu-yâjâḥ — prajeti pra-jâ | anûyâjâ ity ánu-yâjâḥ — anûyâjân ity ánu-yâjân — anú | pareti | bhavati — nishkâse — abhi | nir iti | vapati | sâ | eva — yâjyâḥ.

6. Kadrûç ca vaí Su-parnî câ· "tma-rûpáyor aspardhetâṁ, sã Kadrûḥ Su-parnîm ajayat, sã 'bravît: tritîyasyâm itó diví sómas tám ã hara ténâ "tmãnaṃ nísh krîṇîshvé[1] 'tî. 'yám vaí Kadrûr asaú Su-parnî, chándâṁsi Sauparneyãḥ[2]. sã 'bravîd: asmaí vaí pitárau putrãn bibhritas tritîyasyâm itó diví sómas tám ã hara ténâ "tmãnaṃ nísh krîṇîshva ‖ 1 ‖ íti mâ Kadrûr avoc-

6. aruṇayâ krayaḥ. [1] so (°sh k°) ABW, s. P. 8, 24. [2] ohne avagraha.

ad íti. jágaty úd apatac cáturdaçâ-'ksharâ satî, sâ 'prâ-"pya nỳ avartata, tásyai dvé[3] aksháre[4] amîyetâo, sâ paçú-bhiç ca dîkshâyâ câ " 'gachat, tásmâj jágatî chándasâm paçavỳa-tamâ, tásmât paçu-mántaṃ dîkshó 'pa namati. trishṭúg[2] úd apatat tráyodaçâ-'ksharâ satî, sâ 'prâ-"pya nỳ avartata, tásyai dvé[3] aksháre[4] amîyetâo, sâ dákshiṇâ-bhiç ca ‖ 2 ‖ tápasâ câ " 'gachat, tásmât trishṭúbho[2] loké mâdhyaṃdine[2] sávane dákshiṇâ nîyanta, etát khálu vâvá tápa íty âhur yáḥ svâṃ dádâtî 'ti. gâyatry úd apatac cátur-aksharâ satỳ ajáyâ jyótishâ, tám asyâ ajâ 'bhỳ arunddha[5], tád ajâyâ ajă-tváo, sâ sómaṃ câ " 'harac[6] catvâri câ 'kshárâṇi, sâ 'shṭâ-'ksharâ sám apadyata. brahma-vâdíno vadanti ‖ 3 ‖ : kásmât satyâd gâyatrî kánishṭhâ chándasâo satî yajna-mukhám párî 'yâyé 'ti, yád evâ 'daḥ sómam â 'harat[6] tásmâd yajna-mukhám páry ait, tásmât tejasvínî-tamâ. pad-bhyâṃ dvé[3] sávane[4] sam-ágṛihṇân múkhenaí 'kaṃ; yán múkhena sam-ágṛihṇât tád adhayat, tásmâd dvé[3] sávane[4] çukrá-vatî[7] prâtaḥ-savanáṃ ca mâdhyaṃdinaṃ[2] ca, tásmât ṭritîya-savaná ṛijîshám abhí shuṇvanti[8], dhîtám iva hí mányante ‖ 4 ‖ â-çíram áva nayati saçukra-tvâyâ 'tho sám bharaty evaí 'nat. táo sómam â-hriyámâṇaṃ gandharvó Viçvâ-vasuḥ[9] páry amushṇât, sá tisró râtrîḥ pári-mushito 'vasat, tásmât tisró râtrîḥ krîtáḥ sómo vasati. té devâ abruvant: strî-kâmâ vaí gandharvâ striyâ nísh krîṇâmé[1] 'ti; té vâcao stríyam éka-hâyanîṃ kṛitvâ táyâ nír akrîṇant. sâ rohíd rûpáṃ kṛitvâ gandharvébhyaḥ ‖ 5 ‖ apa-krámyâ 'tishṭhat, tád rohíto jánma. té devâ abruvann: ápa yushmád ákram-

---

6. [3] s. P. 4, 49. [4] s. P. 4, 50. [5] °ṃdha ABCDW. [6] obschon betont (nach CD), doch nicht mit â komponirt! [7] s. P. 4, 51. [8] so (sh°) ABW, s. P. 6, 4. [9] s. P. 3, 5.

în[10] nā́ 'smā́n upā́-"vartate[11] ví hvayâmahâ íti. bráhma gandharvā́ ávadann ágâyan devā́ḥ, sā́ devā́n gā́yata upā́-"vartata[11], tásmâd gā́yantaʊ stríyaḥ kâmayante. kā́mukâ enaʊ stríyo bhavanti yá eváṃ védā́ 'tho yá eváṃ vidvā́n ápi jányeshu bhávati tébhya evá dadaty utá yád bahú-tayâḥ || 6 || bhávanty[12]. éka-hâyanyâ krîṇâti, vâcaí 'vaí 'naʊ sárvayâ krîṇâti, tásmâd éka-hâyanâ manushỳâ vā́caṃ vadanty. ákûṭayā́ 'karṇayā́ 'kâṇayā́ 'çloṇayā́ 'sapta-çaphayâ krîṇâti. sárvayai 'vaí 'naṃ krîṇâti. yác chvetáyâ krîṇîyā́d duç-cármâ yájamânaḥ syâd; yát kṛishṇáyâ 'nu-stáraṇî[13] syât, pra-mā́yuko yájamânaḥ syâd; yád dvi-rûpáyâ vā́rtra-ghnî syât, sá vâ 'nyáṃ jinîyā́t táṃ vâ 'nyó jinîyâd; aruṇáyâ piñgâ-'kshyā́ krîṇâty, etád vaí sómasya rûpáʊ, sváyai 'vaí 'naṃ devátayâ krîṇâti || 7 || nísh krîṇîshva, dákshiṇâbhiç ca, vadanti, mányante, gandharvébhyo, bahútayâḥ, piñgâkshyā́, dáça ca || 6 ||

K. 23, 10. 24, 1. — Ç. 3, 2, 4, 1-6. 3, 1, 13-16. — nir iti | krîṇîshva — sâ | aprâpyety aprà-âpya | nîti — dve iti | akshare iti — ca | eti | agachat — dîkshâ | upeti — dakshiṇâḥ | nîyante — satî | ajayā́ — asyai | ajâ | abhîti | aruṃdha — ca | eti | ahàrat[6] — somàm | eti | ahàrat[6] — dve iti | savàne iti — çukravàtî iti çukra-vatî — tṛitîya-sàvana iti tṛitîya-savane — sunvanti — atho iti — viçvâvàsur iti viçva-vasuḥ — avasat — strîkā́mâ iti strî-kâmâḥ — nir iti | krîṇâma — akràmît — upâvàrtata ity úpa-âvàrtate — hvayâmahai — upâvàrtatety úpa-âvàrtata — atho iti — ekàhâyanâ ity ekà-hâyanâḥ — akū́ṭayâ | akàrṇayâ | akā́ṇayâ | açlòṇayâ | asàptaçaphayety asàpta-çaphayâ — anustaraṇîty ànu-staràṇî — anyam | jinîyât.

7. tád dhíraṇyam abhavat, tásmâd ad-bhyó híraṇyam

6. [10] betont. [11] als Compositum. [12] unbetont (!) in W. [13] s. P. 6, 8.

7. tatprakâraḥ.

punanti. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyâd anasthíkena pra-jâḥ pra-vîyante[1] 'sthan-vátîr jâyanta íti; yád dhíraṇyaṃ ghṛitè 'va-dhâya juhóti tásmâd anasthíkena pra-jâḥ prá vîyante[2] 'sthan-vátîr jâyanta. etád vâ agnéḥ priyáṃ dhâma yád ghṛitáṃ téjo híraṇyam, iyáṃ te çukra tanûr idáṃ várca íty âha, sá-tejasam evaí 'naṁ sá-tanum || 1 || karoty, átho sám bharaty evaí 'naṃ. yád ábaddham ava-dadhyâd gárbhâḥ pra-jânâm parâ-pâtukâḥ syur, baddhám áva dadhâti gárbhâṇâṃ dhṛityai. nishṭarkyam[3] badhnâti, pra-jânâm pra-jánanâya. vâg vâ eshâ yát soma-kráyaṇî; jûr asî 'ty âha, yád dhí mánasâ jávate tád vâcâ vádati[4]; dhṛitâ mánasé 'ty âha, mánasâ hí vâg dhṛitâ; júshṭâ víshṇava íty âha || 2 || yajnó vaí víshṇur, yajnâyai 'vaí 'nâṃ júshṭâṃ karoti; tásyâs te satyá-savasaḥ pra-savá íty âha, savitṛí-prasûtâm evá vâcam áva runddhe[5]. kâṇḍe-kâṇḍe vaí kriyámâṇe yajnáṁ rákshâṁsi jighâṁsanty, eshá khálu vâ áraksho-hataḥ pánthâ yò 'gnéç ca sûryasya ca; sûryasya cákshur â 'ruham agnér akshṇáḥ kanînikâm íty âha, yá evâ 'raksho-hataḥ pánthâs táṁ sam-árohati[6] || 3 || vâg vâ eshâ yát soma-kráyaṇî, cíd asi manâ 'sî 'ty âha, çâsty evaí 'nâm etát, tásmâc chishṭâḥ pra-jâ jâyante. cíd asî 'ty âha, yád dhí mánasâ cetáyate tád vâcâ vádati[4]; manâ 'sî 'ty âha, yád dhí mánasâ 'bhi-gáchati tát karóti[4]; dhîr asî 'ty âha, yád dhí mánasâ dhyâyati tád vâcâ || 4 || vádati[4]; dákshiṇâ 'sî 'ty âha, dákshiṇâ hy eshâ; yajníyâ 'sî 'ty âha, yajníyâm evaí 'nâṃ karoti; kshatríyâ 'sî 'ty âha, kshatríyâ hy eshâ; 'ditir asy ubhayátaḥ-çîrshṇî 'ty âha, yád evâ

---

7. [1] Wurzel betont. [2] unbetont. [3] ohne avagraha. [4] betont wegen hi. [5] °mdh° ABCDW. [6] als Compositum.

"dityáḥ prâ-'yaṇîyo yajnáṅâm âdityá ud-ayaṇîyas tásmâd evám âha. yád ábaddhâ syấd áyatâ syâd; yát padi-baddhấ 'nu-stáraṇî[7] syât, pra-mấyuko yájamânaḥ syât ‖ 5 ‖ yát karṇa-gṛihîtấ vấrtra-ghnî syât, sá vâ 'nyáṃ jinîyất táṃ vâ 'nyó jinîyân; mitrás tvâ padí badhnâtv íty âha, mitró vaí çivó devấnâṃ, ténai 'vaí 'nâm padí badhnâti. pûshấ 'dhvanaḥ pâtv íty âhe, 'yáṃ vaí pûshé, 'mấm evấ 'syâ adhi-pấm akaḥ, sám-ashṭyâ; índrâyấ 'dhy-akshâyé 'ty âhé, 'ndram evấ 'syâ ádhy-akshaṃ karoti ‖ 6 ‖ ánu tvâ mâtấ manyatâm ánu pité 'ty âhấ, 'nu-matayai 'vaí 'nayâ kṛiṇâti; sấ devi devám áche 'hî 'ty âha, devî hỳ eshấ deváḥ sóma; índrâya sómam íty âhé, 'ndrâya hí sóma â-hriyáte, yád etád yájur ná brûyất párâcy[8] evá soma-kráyaṇî 'yâd; rudrás tvấ " vartayatv íty âha, rudró vaí krûráḥ ‖ 7 ‖ devấnâṃ, tám evấ 'syai parástâd[8] dadhâty ấ-vṛittyai[8], krûrám iva vấ etát karoti yád rudrásya kîrtáyati; mitrásya pathé 'ty âha, çấntyai; vâcấ vấ eshá ví kṛiṇîte yáḥ soma-kráyaṇyâ, svastí[8] sóma-sakhâ púnar é 'hi sahá rayyé 'ty âha, vâcaí 'vá vi-kṛíya púnar âtmán vấcaṃ dhatté, 'nupa-dâsukâ 'sya vấg bhavati yá eváṃ véda ‖ 8 ‖ sátanuṃ, víshṇava íty âha, samấrohati, dhyấyati tád vâcấ, yájamânaḥ syât, karoti, krûró, véda ‖ 7 ‖

1, 2, 4, 1. 2. — K. 24, 3. — Ç. 3, 2, 4, 9-21. — pravîyánta iti pra-vîyánte — jâyante — vîyante — jâyante — atho iti — nishṭarkyàm — javàte — vadàti — vishṇàve — prasava iti pra-save — panthấḥ — samârohatîti sam-ârohati — çishṭâḥ | prajâ iti pra-jâḥ — padibaddheti padi-baddhâ | anustaraṇîty ànu-staràṇî — anyam | jinîyât — samàshṭyâ iti

---

7. [7] s. P. 6, 8. [8] ? [0]vṛityai[0] ABCDW.

sam-ashṭyai — asyâḥ — achâ | ihi | iti — parâcî — iyât — tvâ | eti — âvṛityâ ity â-vṛityai — eti | ihi.

8. sháṭ padâny ánu ní krâmati, shaḍ-aháṃ vấn nấ 'ti vadaty, utá saṃ-vatsarásyấ 'yane yấvaty evá vấk tấm áva runddhe[1]. saptamé padé juhoti, saptá-padâ çákvarî, paçávaḥ çákvarî, paçū́n evấ 'va runddhe[1], saptá grâmyấḥ paçávaḥ saptấ "raṇyấḥ saptá chándâꣳsy, ubháyasyấ 'va-ruddhyai[2]. vásvy asi rudrấ 'sî 'ty âha, rûpám evấ 'syâ etán mahimấnam || 1 || vy-ácashṭe[3]. bṛíhaspátis[4] tvâ sumné raṇvatv íty âha, bráhma vaí devấnâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vấ 'smai paçū́n áva runddhe[1]; rudró vásu-bhir ấ ciketv íty âhấ, "-vṛittyai[5]. pṛithivyấs tvâ mûrdhánn ấ jigharmi deva-yájana íty âha, pṛithivyấ hy eshá mûrdhấ yád deva-yájanam; íḍâyâḥ padá íty âhé, 'ḍâyai hy etát padáṃ yát soma-kráyaṇyai; ghṛitá-vati svâhâ[4] || 2 || íty âha, yád evấ 'syai padấd ghṛitám ápîḍyata tásmâd evám âha. yád adhvaryúr anagnấv ấ-hutiṃ juhuyấd andhò 'dhvaryúḥ syâd[6] rákshâꣳsi yajnáꣳ hanyur; híraṇyam upấ-'sya juhoty, agni-váty evá juhoti, nấ 'ndhò 'dhvaryúr bhavati[6] ná yajnáꣳ rákshâꣳsi ghnanti. kấṇḍe-kâṇḍe vaí kriyámâṇe yajnáꣳ rákshâꣳsi jighâꣳsanti; pári-likhitaꣳ rákshaḥ pári-likhitâ árâ-taya íty âha, rákshasâm ápa-hatyai || 3 || idám aháꣳ rákshaso grîvấ ápi kṛintâmi yò 'smấn dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá íty âha, dvaú vấvâ[4] púrushau yáṃ cai 'vá dvéshṭi yáç cai 'naṃ dvéshṭi táyor evấ 'nantar-âyaṃ grîvấḥ kṛintati. paçávo vaí soma-kráyaṇyai

---

8. padasaṃgrahaḥ. [1] °ṃdh° ABCDW. [2] °rudhyai ABCDW. [3] als Compositum. [4] ohne avagraha. [5] ? °vṛityai ABCDW. [6] unbetont.

padáṃ, yâvat-tmûtáꝏ[7] sáṃ vapati, paçûn evâ 'va runddhe[1]; 'smé[8] râya íti sáṃ vapaty, âtmânam evâ 'dhvaryúḥ ‖ 4 ‖ paçú-bhyo nâ 'ntár eti; tvé[9] râya íti yájamânâya prá yachati, yájamâna evá rayíṃ dadhâti; tóte[10] râya íti pátniyâ, ardhó vâ eshá âtmáno yát pátnî, yáthâ gṛihéshu ni-dhatté tâdṛíg[4] evá tát. tváshṭîmatî[4] te sapeyé 'ty âha, tváshṭâ vaí paçûnâṃ mithunânâꝏ rûpa-kṛíd, rûpám evá paçúshu dadhâty. asmaí vaí lokâya gârha-patya â dhîyate[6] 'múshmâ â-havanîyo, yád gârha-patya upa--váped asmiṅ loké[11] paçu-mânt syâd, yád â-havanîye 'múshmiṅ loké[11] paçu-mânt syâd; ubháyor úpa vapaty, ubháyor evaí 'naṃ lokáyoḥ paçu-mántaṃ karoti ‖ 5 ‖ mahi-mânaꝏ, svâhâ, 'pahatyâ, adhvaryúr, dhîyate, cáturviꝏçatiç ca ‖ 8 ‖

1, 2, 5, 1. 2. — K. 24, 4. — Ç. 3, 3, 1, 1-11. — anú | nîti | krâmati — vâk | na | atîti — yâvátî | eva — vasvî — asyâḥ | etat — vyâcâshṭa iti vi-âcâshṭe — eti | ciketu — âvṛityâ ity â-vṛityai — devayajâna iti deva-yajâne — pṛithivyâḥ — idâyâḥ | pade — apîḍyata[13] — upâsyety úpa--asyâ — agnivatîty ágni-vatî — yâvatmûtam iti yâvat-tmûtam[7] — rumdhe | asme iti — tve iti — yajâmâne — totè — patniyai — tvashṭîmatî — dhîyate | amushmai — yat | gârhâpatya iti gârhâ-patye.

9. brahma-vâdíno vadanti: vi-cítyaḥ sómâs ná vi-cítyâs íti; sómo vâ óshadhînâꝏ[1] râjâ, tásmin yád â--pannaṃ grasitám evâ 'sya tád, yád vi-cinuyâd yáthâ "syâd grasitáṃ nish-khidáti[2] tâdṛíg[1] evá tád, yán ná vi-

8. [7] ? so W, yâvatmû[0] A. D vor iti, yâvatyŭ[0] C vor iti (und auch nach iti prima manu: -tyŭ[0]); tmûtaṃ ghṛitenâ "plutam, B (p. 343), s. Pet.W. unter tmûta. [8] s. P. 4, 9. [9] s. P. 4, 10. [10] tote kalatre, B (p. 343). [11] tvashṭur anugraheṇo 'petâ, B (p. 344). [12] °nl° A. B (das erste Mal mit virâma). W. [13] ápîḍayata CD.

9. somonmânam. [1] ohne avagraha. [2] nishvidati B (p. 347 u. p. 348 wo durch: makshikâdyupadraveṇa vamati erklärt!).

-cinuyâd yáthâ 'kshánn ấ-pannaṃ vi-dhấvati tâdṛíg[1] evá tát, kshódhuko 'dhvaryúḥ syất kshódhuko yájamânaḥ; sóma-vikrayint sómaꣳ çodhayé 'ty evá brûyâd, yádi 'taram ‖ 1 ‖ yádi 'taram ubháyenai 'vá soma-vikrayíṇam arpayati, tásmât soma-vikrayi kshódhuko. 'ruṇó ha smâ "haú "pa-veçiḥ: soma-kráyaṇa evấ 'háṃ tṛitîya-savanám áva rundha íti; paçûnấṃ cárman mimîte paçûn evấ 'va runddhe[3], paçávo hí tṛitîyaꣳ sávanaṃ. yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íty ṛikshatás[1] tásya mimîta, 'rkshấṃ vấ apaçavyám, apaçúr evá bhavati; yáṃ kâmáyeta: paçu-mấnt syât ‖ 2 ‖ íti lomatás[1] tásya mimîtai, 'tád vaí paçûnấꣳ rûpáꣳ, rûpéṇai 'vấ 'smai paçûn áva runddhe[3], paçu-mấn evá bhavaty. apấṃ ánte krîṇâti, sá-rasam evaí 'naṃ krîṇâty. amấtyo[1] 'sí 'ty âhâ, 'maí 'vaí 'naṃ kurute. çukrás te gráha íty âha, çukró hy asya grấhó. 'nasấ 'cha yâti, mahimấnam evấ 'syấ 'cha yâty. ánasâ ‖ 3 ‖ ácha yâti, tásmâd ano-vâhyaꣳ samé jîvanaṃ. yátra khálu vấ etáꣳ çîrshṇấ háranti, tásmâc chîrsha-hâryaṃ giraú jîvanam. abhí tyáṃ devấꣳ savitấram íty áti-chandasa 'rcấ mimîté, 'ti-chandâ vaí sárvâṇi chándâꣳsi, sárvebhir evaí 'naṃ chándo-bhir mimîte; várshma vấ eshấ chándasâṃ yád áti-chandâ, yád áti-chandasa 'rcấ mímîte várshmai 'vaí 'naꣳ samânấnâṃ[1] karoty. ékayai-'kayo[4] 'tsárgam ‖ 4 ‖ mimîté 'yâtayâmniyâ-'yâtayâmniyai 'vaí 'nam mimîte, tásmân nấnâ vîryâ aṅgúlayaḥ. sárvâsv aṅgushṭhám úpa ní gṛihṇâti, tásmât samấvad-vîryo 'nyấbhir aṅgúli-bhis, tásmât sárvâ ánu sáṃ carati. yát sahá sárvâbhir mímîta sáꣳ-çlishṭâ aṅgúlayo jâyerann, ékayai-'kayo 't-sárgam mimîte, tásmâd ví-bhaktâ jâyante. páñca kṛítvo yájushâ mimîte,

9. [3] °mdh° ABCDW. [4] vgl. P. 5, 19 schol.

páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pā́ñkto yajnó, yajnám evā́ 'va runddhe[3], páñca kṛítvas tûshṇī́m || 5 || dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jai 'vā́ 'nnā́-'dyam áva runddhe[4]; yád yájushâ mímîte bhûtám evā́ 'va runddhe[4], yát tûshṇī́m bhavishyát. yád vaí tā́vân[1] evá sómaḥ syā́d yā́vantam[1] mímîte yájamânasyai 'vá syân nā́ 'pi sadasỳânâm; pra-jā́bhyas tvé 'ty úpa sám ûhati, sadasỳân evā́ 'nv-ā́bhajati[5]; vā́sasó 'pa nahyati, sarva-devatỳaṃ vaí || 6 || vā́saḥ, sárvâbhir evaí 'naṃ devátâbhiḥ sám ardhayati; paçávo vaí sómaḥ, prâ-'ṇā́ya tvé 'ty úpa nahyati, prâ-'ṇám evá paçúshu dadhâti; vy-ânā́ya tvé 'ty ánu çṛinthati, vy-ânám evá paçúshu dadhâti, tásmât svapántam prâ-'ṇā́ ná jahati || 7 || ítaram, paçumā́nt syā́d, yâty ánaso, 'tsárgaṃ, tûshṇī́ʊ, sarvadevatyàṃ vaí, tráyastriʊçac ca || 9 ||

1, 2, 6, 1. — K. 24, 5. — Ç. 3, 3, 2, 5-19. — somâ3ḥ — vicityâ3 iti vi-cityâ3ḥ — âsyā́t — nishkhidatîti niḥ-khidati — yat | na — akshan — syât — çodhaya — yadi | itàram — arpayati — aruṇaḥ | ha | sma | âha | aupàveçir ity aupà-veçiḥ | somakrayàṇa iti soma-krayàṇe — ruṃdhe — apaçuḥ — ṛiksham — amâtyàḥ — amâ | eva — achà | yâti — asya | acha — anàsâ | achà | atichandasety ati-chandasâ | ṛicâ — atichandâ ity ati-chandâḥ — varshmà | eva — ekàyaikayety ekàyâ-ekayâ — upà | nîti | gṛihṇâti — anú | sam iti | carati — mimī́ta — vibhàktâ iti vi-bhaktâḥ — upà | sam iti | ûhati — anvâbhàjatîty ànu-âbhàjati — vyânâyeti vi-anâyà — vyânam iti vi-anam — prâṇâ iti pra-anâḥ.

10. yát: kaláyâ te çaphéna te krîṇânī́ 'ti páṇetā́ 'go-arghaʊ[1] sómaṃ kuryā́d ágo-arghaṃ[1] yájamânam ágo-argham adhvaryúṃ, gós tú mahimā́naṃ nā́

---

9. [5] als Compositum.

10. anyaiç ca tatkrayaḥ. [1] s. P. II, 16.

'va tired; gávâ te krîṇânî 'ty evá brûyâd, go-arghám[1] evá sómaṃ karóti go-arghám yájamânaṃ go-arghám adhvaryúṃ, ná gór mahimânam áva tiraty. ajáyâ krîṇâti, sá-tapasam evaí 'naṃ krîṇâti; hiraṇyena krîṇâti, sá-çukram evá ‖ 1 ‖ enaṃ krîṇâti; dhenvâ krîṇâti, sâ-"çiram evaí 'naṃ krîṇâty; ṛishabhéṇa krîṇâti, sé-'ndram evaí 'naṃ krî-ṇâty; anaḍúhâ[2] krîṇâti, váhnir vâ anaḍvân, váhninai 'vá váhni yajnásya krîṇâti; mithunâbhyâṃ[3] krîṇâti, mithunásyâ 'va-ruddhyai[4]; vâsasâ krîṇâti, sarva-devatyaṃ vaí vâsaḥ, sárvâbhya evaí 'naṃ devátâbhyaḥ[2] krîṇâti; dáça[5] sám pad-yante, dáçâ-'ksharâ vi-râḍ, ánnaṃ vi-râḍ, vi-râjai 'vâ 'nnâ-'dyam áva runddhe[6] ‖ 2 ‖ tápasas tanûr asi prajâ--pater várṇa íty âha, paçú-bhya evá tád adhvaryúr ní hnuta, âtmánó 'nâ-vraskâya, gáchati çríyam prá paçûn âpnoti yá evâṃ véda. çukráṃ te çukréṇa krîṇâmî 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. devâ vaí yéna hiraṇyena sómam ákrîṇan tát abhî-sháhâ[7] púnar á 'dadata kó hí téjasâ vi-kreshyáta íti. yéna hiraṇyena ‖ 3 ‖ sómaṃ krîṇîyât tád abhî-sháhâ[7] púnar á dadîta téja evâ "tmán dhatte. 'smé[8] jyótiḥ soma-vikrayíṇi táma íty âha, jyótir evá yájamâne dadhâti[9] támasâ sóma-vikrayíṇam arpayati. yád ánupa-grathya hanyâd dandaçûkâs tâu sámâu sarpâḥ syur; idám aháu sarpâṇâṃ dandaçû-kânâṃ grîvâ úpa grathnâmî 'ty âhâ, 'dandaçûkâs tâu sámâu sarpâ bhavanti[9] támasâ soma-vikrayíṇam vidhyati. svâna ‖ 4 ‖ bhrâjé 'ty âhai, 'té vâ amúshmiṅ loké[10] sómam arakshan, tébhyó 'dhi sómam á 'haran; yád eté-

---

10. [2] ohne avagraha. [3] vatsataro vatsatarî cety etâbhyâm. [4] °rudhyai ABCDW. [5] dhenoḥ savatsâyâ vivakshitatvâd daçadravya-sampattiḥ. [6] °mdhe ABCDW. [7] s. P. 3, 7. 6, 2. [8] s. P. 1, 9. [9] unbetont. [10] °nl° AW, °n (virâma) l° B.

bhyaḥ soma-krâyaṇân nâ 'nu-diçéd ákrîto 'sya sómaḥ syân[9] nâ 'syai 'tè 'múshmiṅ loké[10] sómaω raksheyur; yád etébhyaḥ soma-krâyaṇân anu-diçáti krîtò 'sya sómo bhavaty[9] etè 'syâ 'múshmiṅ loké[10] sómaω rakshanti ‖ 5 ‖ sáçukram evá, runddha[6], íti yéna hiraṇyena, svâna, cátuçcatvâriωçac ca ‖ 10 ‖

1, 2, 7, 1. — K. 24, 6. — Ç. 3, 3, 3, 1-11.[11] — sâçiram iti sa-âçiram — sendram iti sa-indram — annâdyam ity ânna-adyàm — hnute — anâvraskâyety anâ-vraskâya — devâḥ — abhîshahety àbhi-sahâ — eti | adadata — vikreshyata iti vi-kreshyatè — asme iti — sarpâḥ — syât | na.

11. vâruṇó vaí krîtáḥ sóma úpa-naddho; mitró na é 'hi súmitra-dhâ íty âha, çántyâ. índrasyo "rúm â viça dákshiṇam íty âha; devâ vaí yáω sómam ákrîṇan tám índrasyo "rau dákshiṇa â 'sâdayann, eshá khálu vâ etárhî 'ndro yó yájate, tásmâd evám âhó. 'd âyushâ sv-âyúshé 'ty âha, devátâ[1] evâ 'nv-ârábhyó 't ‖ 1 ‖ tishṭhaty. urv antáriksham[1] ánv ihî 'ty âhâ, 'ntariksha-devatyò hy etárhi sómó. 'dityâḥ sádo 'sy ádityâḥ sáda â sîdé 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. ví vâ enam etád ardhayati yád vâruṇáω sántam maitrám karóti; vâruṇyá 'rcâ " sâdayati sváyai 'vaí 'naṃ devátayâ sám ardhayati. vâsasâ pary-ânahyati[2], sarva-devatyàṃ vaí vâsaḥ, sárvâbhir evá ‖ 2 ‖ enaṃ devátâbhiḥ[1] sám ardhayaty, átho rákshasâm ápa-hatyai. váneshu vy antáriksham tatâné 'ty âha, váneshu hí vy antáriksham tatâna; vâjam árvat-sv íty âha, vâjaω hy árvat-su; páyo aghniyâsv[3] íty âha, páyo hy aghniyâsu; hṛit-sú krátum íty âha, hṛit-sú hí krátuṃ; váruṇo vikshv

10. [11] wo das hier verworfene paṇanam gelehrt wird.

11. krîtaṃ somaṃ çakaṭena nayet. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum; zu n° s. P. 7, 16. [3] so (°o a°) AW, s. P. 11, 17; °yo 'gh° B (p. 363).

agním íty âha, váruṇo hí vikshv̀ agníṃ; diví sū́ryam || 3 || íty âha, diví hí sū́ryaʊ; sómam ádrâv íty âha, grā́vâṇo vā́ ádrayas, téshu vā́ eshá sómaṃ dadhâti yó yájate, tásmâd evám âhó. 'd u tyáṃ jâtá-vedasam íti sauryá 'rcā́ kṛishṇâ-'jinám praty-ā́nahyati[2], rákshasâm ápa-hatyâ. úsrâv é 'taṃ dhûr-shâhâv[4] íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. prá cyavasva bhuvas pata[5] íty âha, bhûtā́nâʊ hí || 4 || eshá pátir; víçvâny abhí dhā́mânī́ 'ty âha, víçvâni hỳ eshó 'bhí dhā́mâni pra-cyávate; mā́ tvâ pari-parī́ vidad íty âha, yád evā́ 'dáḥ sómaṃ â-hriyámâṇaṃ gandharvó viçvā́-vasuḥ[6] pary-ámushṇât tásmâd evám âhā́, 'pari-moshâya. yájamânasya svasty-áyany asī́ 'ty âha, yájamânasyai 'vaí 'shá yajnásyâ 'nv-ârambhó, 'nava-chittyai[7]. váruṇo vā́ eshá yájamânam abhy aí 'ti[8] yát || 5 || krîtáḥ sóma úpa-naddho; námo mitrásya váruṇasya cákshasa íty âha, çā́ntyâ. ā́ sómaṃ vahanty, agnínâ práti tishṭhate, taú sam-bhávantau yájamânam abhí sám bhavataḥ, purā́ khálu vā́vaí[1] 'shá médhâyâ ''tmā́nam â-rábhya carati yó dîkshitó. yád agnî-shomī́yam paçúm â-lábhata âtma-nishkráyaṇa evā́ 'sya sá; tásmât tásya nā́ ''çỳam, purusha-nishkráyaṇa iva hy; átho khálv âhur: agnī́-shómâbhyâṃ vā́ índro vṛitrám ahann íti, yád agnî-shomī́yam paçúm â-lábhate vā́rtra-ghna evā́ 'sya sá, tásmâd v âçỳaṃ[9]. vâruṇyá 'rcā́ pári carati, sváyai 'vaí 'naṃ devátayâ pári carati || 6 || anvârábhyó 't, sárvâbhir evá, sū́ryam, bhûtā́nâʊ hy, èti yád, âhuḥ, saptáviʊçatiç ca || 11 ||

1, 2, 7, 1 - 9, 1. — K. 24, 6. 7. — Ç. 3, 3, 3, 10 - 4, 24. — eti | i̱hi̱ — çântyai — de̱vâḥ — dakshiṇe | eti — svâ̱yu-

---

11. [4] s. P. 5, 10. (1, 56). [5] so (°sp°) ABW, s. P. 8, 27. [6] s. P. 3, 5. [7] °chityai ABCDW; doch wohl von √chid; oder ob von √châ? dann wäre °chityai richtig. [8] nicht componirt mit abhi und â! [9] so (°dvâ°) AW, s. P. 9, 17.

sheti su-âyushâ — vâruṇyâ | ṛicâ | eti — paryânahyatîti pari-ânahyati — atho iti — sauryâ | ṛicâ — pratyânahyatîti prati-ânahyati — apahatyâ ity apa-hatyai — eti | itaṃ | dhûrshâhâv iti dhûḥ-sâhau — bhuvaḥ | pate — viçvâvasur iti viçva-vasuḥ — svastyayanîti svasti-ayanî — anavachityâ ity anava-chityai — abhi | eti | eti — cakshase — çântyai — abhi | sam iti | bhavataḥ — agnîshomîyam ity agnî-somîyam — alabhata ity â-labhate — âçyam — atho iti — u | âçyam | vâruṇyâ | ṛicâ.

prâcînavaṃçaṃ, yâvanta, ṛiksâmé vai, vâg vai devébhyo[10], devâ vai devayájanam, kadrûç ca, tád dhíraṇyaṃ, shát padâni, brahmavâdíno vicítyo, yát kalâyâ te, vâruṇó vai kṛitâḥ sóma, ékâdaça ‖ 11 ‖

prâçînavaṃçaṃ (1,1), svâhé 'ty âha (2,2), yè 'ntahçarâ (3,5), hy èshá sán[10] (4,7), tápasâ ca (6,3), yát kárṇagṛihîté (7,6), 'ti lomató (9,3), vâruṇâḥ (11,1), shátsaptatiḥ ‖ 76 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. yád ubhaú vi-múcyâ "tithyáṃ gṛihṇîyâd yajnáṃ ví chindyâd; yád ubhâv ávi-mucya yáthâ 'nâ-gatâyâ "tithyáṃ kriyáte tâdṛíg[1] evá tád; ví-mukto 'nyò 'naḍvân[1] bhávaty ávi-mukto 'nyó 'thâ "tithyáṃ gṛihṇâti, yajnásya sáṃ-tatyai. pátny anv-ârabhate[2], pátnî hí pârî-ṇahyasyé[3] "çe, pátniyai 'vâ 'nu-mataṃ nír vapati, yád vaí pátnî yajnásya karóti mithunáṃ tád, átho pátniyâ evá ‖ 1 ‖ eshá yajnásyâ 'nv-ârambhó, 'nava-chittyai[4]. yâvad-bhir vaí râjâ 'nu-caraír â-gáchati sárvebhyo vaí tébhya âtithyáṃ kriyate, chándâṃsi khálu vaí sómasya râjno 'nu-carâṇy; agnér âtithyám asi víshṇave tvé 'ty âha,

---

11. [10] fehlt A. W. [11] so W., saṃ ACW.

2, 1. âtithyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum.
[3] s. P. 3, 7. 7, 4. [4] ? °chityai ABCDW.

gâyatriyẫ evaí 'téna karoti; sómasyâ "tithyám asi víshṇave tvé 'ty âha, trishṭúbha[1] evaí 'téna karoty; áti-ther âtithyám asi víshṇave tvé 'ty âha, jágatyai ‖ 2 ‖ evaí 'téna karoty; agnáye tvâ râyasposha-dẫvne[5] víshṇave tvé 'ty âhâ, 'nu-shṭúbha evaí 'téna karoti; çyenẫya tvâ soma-bhṛíte víshṇave tvé 'ty âha, gâyatriyẫ evaí 'téna karoti; páñca kṛítvo gṛihṇâti, páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pẫkto yajnó, yajnám evẫ 'va runddhe[6]. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyẫd gâyatriyẫ ubhayáta[1] âtithyásya kriyata íti, yád evẫ 'dáḥ sómam ẫ ‖ 3 ‖ áharat[7] tásmâd gâyatriyẫ ubhayáta âtithyásya kriyate purástâc[1] co 'párishṭâc[1] ca. çíro vẫ etád yajnásya yád âtithyáṃ, náva-kapâlaḥ puroḍẫço[1] bhavati, tásmân nava-dhẫ çíro ví-shyûtaṃ. náva-kapâlaḥ puroḍẫço bhavati, té tráyas tri-kapâlẫs tri-vṛítâ stómena sám-mitâs, téjas tri-vṛít, téja evá yajnásya çîrshán dadhâti. náva-kapâlaḥ puroḍẫço bhavati, té tráyas tri-kapâlẫs tri-vṛítâ prâ-'ṇéna sám-mitâs, tri-vṛíd vaí ‖ 4 ‖ prâ-'ṇás, tri-vṛítam evá prâ-'ṇám abhi-pûrvâṃ yajnásya çîrshán dadhâti. prajẫ-pater vẫ etẫni pákshmâṇi yád açva-vâlẫ aikshavî[8] tiráççî[9], yád ẫçva-vâlaḥ pra-staró bhávaty aikshavî tiráççî prajẫ-pater evá tác cákshuḥ sám bharati. devẫ vaí yẫ ẫ-hutîr ájuhavus tẫ ásurâ nishkẫvam[1 u. 10] âdan, té devẫḥ kârshmaryàm apaçyan karmaṇyò vaí : kármai 'nena kurvîté 'ti, té kârshmarya-máyân pari-dhî̃n ‖ 5 ‖ akurvata, taír vaí té rákshẫsy ápâ 'ghnata; yát kârshmarya-máyâḥ pari-dháyo bhávanti, rákshasâm ápa-hatyai. sẫ sparçayati,

---

1. [5] so C (nach iti) A. W., [0]dânva C vor iti, dâvnne (mit virâma unter v) B. D sec. manu, [0]dâvumna iti râyasposha-dâvumne D prima manu. [6] [0]mdh[0] ABCDW. [7] nicht componirt mit â: s. VI, 1, 6, 3. [8] s. P. 4, 12. [9] s. P. 4, 33. [10] niḥçabdaṃ, cauryeṇa B (p. 376).

rákshasâm ánanv-avacârâya. ná purástât pári dadhâty, âdityó hy evó 'd-yán purástâd[1] rákshâṁsy apa-hánty. ûrdhvé[11] sam-ídhâv ấ dadhâty, upárishṭâd[1] evá rákshâṁsy ápa hanti; yájushâ 'nyấm tûshṇîm anyấm, mithuna-tvấya. dvé[12] ấ dadhâti, dvi-pấd yájamânaḥ, práti-sbṭhityai. brahma-vâdíno vadanti || 6 || : agníç ca vấ etaú sómaç ca kathấ sómâyâ "tithyâm kriyáte nấ 'gnáya íti; yád agnấv agním mathitvấ pra-hárati ténai 'vấ 'gnáya âtithyâm kriyaté; 'tho khálv âhur: agníḥ sárvâ devátâ[1] íti, yád dhavír â-sấdyâ 'gním mánthati havyấyai 'vấ "-sannâya sárvâ devátâ janayati || 7 || pátniyâ evá, jágatyâ, ấ, trivṛíd vaí, paridhîn, vadanty, ékacatvârio̱çac ca || 1 ||

1, 2, 10, 1. — K. 24, 8. — Ç. 3, 4, 1, 1-18. — anâgatâyety anâ-gatâya — patnî | anvârâbhata ity ánu-ârâbhate — pârîṇahyasyeti pâri-ṇahyasya | îçe — patniyâ | eva — atho iti | patniyâḥ | eva — gâyatriyai | eva — triṣhṭubhé | eva — anuṣhṭubha ity ánu-stubhé — gâyatriyai | eva — gâyatriyai | ubhayatâḥ — kriyate — eti | aháràt — gâyatriyai | ubhayatâḥ — kriyate — vishyûtam iti vi-syûtam — aikshavî iti | tiraççî iti — nishkâvâm — enena — ûrdhve iti — dve iti — na | agnaye — atho iti — sarvâḥ | devatâḥ — âsánnâyety â-sannâya | sarvâḥ | devatâḥ.

2. devâ-'surâḥ sám-yattâ âsan, té devấ mithó ví-priyâ âsan, tè 'nyò 'nyásmai jyaíshṭhyâyấ 'tishṭhamânâḥ pañca-dhấ vy akrâmann agnír vásu-bhiḥ sómo rudraír índro marúd-bhir váruṇa âdityaír bṛíhaspátir[1] víçvair devaís; tè 'manyantấ: 'surebhyo vấ idám bhrấtṛivyebhyo radhyâmo yán mithó ví-priyâḥ smó yấ na imấḥ priyấs tanúvas tấḥ sam-ávadyâmahai[2] tấbhyaḥ sá nír ṛichâd yáḥ

---

1. [11] s. P. 4, 11. [12] s. P. 4, 49.
2. tânûnaptram. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum.

‖ 1 ‖ naḥ prathamò 'nyò 'nyásmai drúhyâd íti. tásmâd yáḥ sá-tânûnaptriṇâm prathamó drúhyati sá ârtim[1] ârchati[3]. yát tânû-naptráʊ sam-avadyáti bhrâṭṛivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâṭṛivyo bhavati. páñca kṛítvó 'va dyati, pañca-dhâ hí té tát sam-avâdyantâ, 'tho páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, páñkto yajnó, yajnám evâ 'va runddha[4]. â-pataye tvâ gṛihṇâmí 'ty âha, prâ-'ṇó vaí ‖ 2 ‖ â-patiḥ, prâ-'ṇám evá prîṇâti; pári-pataya íty âha, máno vaí pári-patir, mána evá prîṇâti; tánû-náptra íty âha, tanúvo hí té tâḥ sam-avâdyanta; çâkvarâyé 'ty âha, çáktyai hí té tâḥ sam-avâdyanta; çákmann ójishṭhâyé 'ty âhaú, 'jishṭhaʊ hí té tád âtmánaḥ sam-avâdyantâ; 'nâ-dhṛishṭam asy anâ-dhṛishyám íty âhâ, 'nâ-dhṛishṭaʊ hỳ etád anâ-dhṛishyáṃ; devânâm ójaḥ ‖ 3 ‖ íty âha, devânâʊ hỳ etád ójo; 'bhiçasti-pâ anabhi-çastenyám íty âhâ, 'bhiçasti-pâ hỳ etád anabhi-çastenyám; ánu me dîkshâṃ dîkshâ-patir manyatâm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. ghṛitáṃ vaí devâ vájraṃ kṛitvâ sómam aghnann, antikám iva khálu vâ asyai. 'tác caranti yát tânû-naptréṇa pra-cáranty. aʊçúr-aʊçus te deva somâ " pyâyatâm íty âha, yát ‖ 4 ‖ evâ 'syâ 'puvâyáte[5] yán mîyate[6] tád evâ 'syai 'ténâ " pyâyayaty; â túbhyam índraḥ pyâyatâm â tvám índrâya pyâyasvé 'ty âho, 'bhâv evé 'ndraṃ ca sómaṃ câ " pyâyayaty; â pyâyaya sákhînt sanyâ medháyé 'ty âha, 'rtvíjo[1] vâ asya sákhâyas, tân evâ " pyâyayati; svastí[1] te deva soma sutyâm açîya ‖ 5 ‖ íty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâste. prá vâ eté 'smâl lokâc cyavante yé sómam â-pyâyáyanty, antariksha-devatyò

2. [3] so (ârch⁰) ABW, s.P. 10, 9. [4] ⁰mdhe⁰ ABCDW. [5] apuvâyate çushyati, B (p. 386). [6] Wurzel betont.

hí sóma ā́-pyâyita; éshṭâ rā́yaḥ[7] pré 'shé bhágâyé 'ty âha, dyā́vâ-pṛithivī́bhyâm evá namas-kṛítyâ 'smíṅ loké[8] práti tishṭhanti. devâ-'surā́ḥ sáṃ-yattâ âsan, té devā́ bíbhyato 'gním prā́ 'viçan, tásmâd âhur: agníḥ sárvâ devátâ[1] íti; té || 6 || agním evá várûthaṃ kṛitvā́ 'surân abhy abhavann, agním iva khálu vā́ eshá prá viçati yò 'vântara-dîkshā́m upaí-'ti, bhrā́ṭṛivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́ṭṛivyo bhavaty; âtmā́nam evá dîkshā́yâ pâti[9] pra-jā́m avântara-dîkshā́yâ; saṃ-tarā́m mékhalâ sam-ā́yachate[2], pra-jā́ hy âtmánó 'ntara-tarâ. taptá-vrato bhavati, mádantîbhir mârjayate, nír hy agníḥ çîténa vā́yati, sám-iddhyai[10]; yā́ te agne[11] rúdriyâ tanū́r íty âha, svā́yai 'vaí 'nad devátayâ vratayati, sayoni-tvā́ya, çā́ntyai || 7 || yó, vā́, ója, âha yád, açîyé, 'ti tè, 'gna, ékâdaça ca || 2 ||

1, 2, 10, 2 - 11, 2. — K. 24, 9. — Ç. 3, 4, 2, 1 - 3, 22. — devâḥ | mithaḥ — te | anyaḥ | anyasmai — atishṭhamânâḥ — amanyanta — yâḥ | naḥ — samavàdyâmahâ iti sam-avàdyâmahai — anyaḥ | anyasmai — eti | richati — atho iti — rumdhe — paripataya iti pari-pataye — tanûnaptra iti tanū́-naptré — ojishṭham | hi — abhiçastipâ ity àbhiçasti-pâḥ | hi — devâḥ — soma | eti — apuvâyatè — etenà | eti — eti | pyâyaya — eva | eti — ete | asmât — eshṭâḥ — asmin — devâḥ — sarvâḥ — pâti — samâyàchata iti sam-âyàchate — samidhyâ iti sam-idhyai.

3. téshâm ásurâṇâm tisráḥ púra âsann, ayasmáyy[1] avamā́ 'tha rajatā́ 'tha háriṇî; tā́ devā́ jétum nā́ 'çaknuvan, tā́ upa-sádai 'vā́ 'jigîshan; tásmâd âhur yáç cai

---

2. [7] so ([0]shṭâ r[0]) ABW, s. P. 8, 18-22. 8. [8] [0]nl[0] AW. (n mit virâma) B. [9] unbetont. [10] [0]idhy[0] ABCDW. [11] so ([0]e a[0]) ABW, s. P. 11, 10.

3. upasad. [1] ohne avagraha.

'vâṃ véda yáç ca nó: 'pa-sádâ vaí mahâ-puráṃ jayantî' 'ti; tá íshuω sám askurvatâ[2] 'gním ánîkaω sómaω çal=yáṃ víshṇuṃ téjanaṃ; tè 'bruvan: ká imâm asishyatî' 'ti || 1 || rudrá íty abruvan rudró vaí krûráḥ sò 'syatv íti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇâ ahám evá paçûnâm ádhi-patir asânî' 'ti, tásmâd rudráḥ paçûnâm ádhi-patis; tâω rudró 'vâ 'sṛijat, sá tisráḥ púro bhittvaí[3] 'bhyó lokébhyó 'surân prâ 'ṇudata[4]. yád upa-sáda upa-sadyánte bhrâtṛivya=-parâṇuttyai[5]. nâ 'nyâm â-hutim purástâj[1] juhuyâd; yád anyâm â-hutim purástâj juhuyât || 2 || anyán múkhaṃ kur=yât. sruvéṇâ "-ghârám â ghârayati yajnásya prá-jnâtyai. párâñ[1] ati-krámya juhoti, párâca evaí 'bhyó lokébhyo yájamâno bhrâtṛivyân prá ṇudate[6]. púnar aty-âkrámyo 'pa-sádaṃ juhoti; pra-ṇúdyai 'vaí 'bhyó lokébhyo bhrâ=trivyâñ jitvâ[7] bhrátṛivya-lokám abhy-ârohati[8]. devâ vaí yâḥ prâtár upa-sáda upâ-'sîdann áhnas tâbhir ásurân prâ 'ṇudanta[4], yâḥ sâyáω râtriyai tâbhir; yát sâyám-prâtar upa-sádaḥ || 3 || upa-sadyánte 'ho-râtrâbhyâm evá tád yájamâno bhrâtṛivyân prá ṇudate[6]. yâḥ prâtár yâjyâḥ syús tâḥ sâyám puro-'nuvâkyâḥ kuryâd áyâta-yâmatvâya. tisrá upa-sáda úpai 'ti, tráya imé lokâ, imân evá lo=kân prîṇâti; shát sám padyante, sháḍ vâ ṛitáva, ṛitûn evá prîṇâti dvâdaçâ[1] 'hîne sóma úpai 'ti, dvâdaça[1] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarám evá prîṇâti; cátur-vioçatiḥ sám || 4 || padyante, cátur-vioçatir ardha-mâsâ, ardha-mâsân evá prîṇâty. ârâ-'grâm[9] avântara-dîkshâm úpe 'yâd yáḥ kàmáyetâ: 'smín mé loké 'rdhukaω syâd íty, ékam ágré

---

3. [2] so (ask[0]) ABW, s. P. 5, 7. [3] bhitv[0] ABCDW. [4] so ('ṇ[0]) ABW, s. P. 7, 5. [5] [0]ṇuty[0] ABCDW. [6] so (ṇ[0]) ABW, s. P. 7, 4. [7] [0]nj[0] AW., n mit virâma B. [8] als Compositum. [9] balîvardapratoḍanaṃ loham ârâm tadvad alpam agram mukhaṃ yasyâḥ sâ ârâgrâ B (p. 394); nach CD ist aber das erste Glied ein Femininum (ârâ).

'tha dvâv átha trîn átha catúra, eshâ vâ ârâ-'grâ 'vântara-dîkshâ, 'smínn evâ 'smai loké 'rdhukam bhavati. paró-varîyasîm[10] avântara-dîkshâm úpe 'yâd yáḥ kâmáyetâ: 'múshmin mé loké 'rdhukaᴗ syâd íti, catúró 'gré 'tha trîn átha dvâv áthaí 'kam, eshâ vaí paró-varîyasy avântara-dîkshâ, 'múshminn evâ 'smai loké 'rdhukam bhavati || 5 || asishyatî 'ti, juhuyât, sâyámprâtar, upasádaç, cáturviᴗçatiḥ sám, catúró 'gre, shódaça ca || 3 ||

K. 24, 10. 25, 1. — Ç. 3, 4, 4, 3-20. 26. 27. — Ait. Br. 1, 23. 25. — ayasmayî | avamâ — tâḥ | devâḥ — te | ishúm | sam iti | akurvata — te | abruvan — vriṇai — bhitvâ | ebhyaḥ — anudata — bhrâtṛivyaparâṇutyâ iti bhrâtṛivya-parâṇutyai — nudate — abhyârohatîty abhi-ârohati | devâḥ — anudanta — sâyamprâtar iti sâyam-prâtaḥ — nudate — ahîne | somé — ârâgrâm ity ârâ-agrâm — ardhúkam — vai | ârâgrety ârâ-agrâ — ardhúkam — parovarîyasîm iti paraḥ-varîyasîm[10] — parovarîyasîti paraḥ-varîyasî.

4. suvar-gám vâ eté lokám yanti yá upa-sáda upa-yánti; téshâm yá un-náyate[1] hîyata[2] evá sá, nó 'd aneshî 'ti sû-'nnîyam iva. yó vaí svârthé-'tâm yatâᴗ çrântó hîyata[2] utá sá nishṭyâya[3 u. 4] sahá vasati; tásmât sa-krîd un-nîya nâ 'param ún nayeta. dadhnó 'n nayetai, 'tád vaí paçûnâᴗ rûpáᴗ, rûpéṇai 'vá paçûn áva runddhe[5] || 1 || yajnó devébhyo nílâyata[3] víshṇû rûpám kṛitvâ, sá prithivîm prâ 'viçat, tám devâ hástânt saᴗ-rábhyai "chan, tám índra upáry-upary áty akrâmat, sò 'bravît: kó mâ 'yám upáry-upary áty akramîd íty, ahám dur-gé hánté 'ty átha kás tvám íty, ahám dur-gâd â-harté 'ti, sò 'bravîd:

---

3. [10] parovasî° A; avarîyasîm (!) C nach iti.

4. vediḥ. [1] nîyate C nach iti. [2] Wurzel betont. [3] ohne avagraha. [4] nishṭyâya paredyur nirgatya tîrthe gatvâ B (p. 395), also für niḥ-styâya? [5] rumdhe ABCDW.

dur-gé vaí hántâ 'vocathâ varâhò 'yáṃ vâma-moshâḥ ‖ 2 ‖ saptânâṃ girîṇâṃ parástâd[3] vittáṃ védyam ásurâṇâm bibharti[6] táṃ jahi yádi dur-gé hántâ 'sî 'ti, sá darbha-puñjîlám ud-vṛíhya[7] saptá girî́n bhittvâ[8] tám ahant, sò 'bravîd: dur-gắd vâ ắ-hartâ 'vocathâ etám ắ haré 'ti, tám ebhyo yajná evá yajnám ắ 'harad, yát tád vittáṃ védyam ásurâṇâm ávindanta tád ékaṃ védyai veditvám. ásurâṇâm ‖ 3 ‖ vấ iyám ágra âsîd, yắvad[3] ắsînaḥ parâ-páçyati tắvad[3] devắnâṃ, té devấ abruvann: ástv evá no 'syâm ápî 'ti, kíyad vo dâsyâma íti, yắvad iyáṽ sălâvṛikî́[3] tríḥ pari-krắmati tắvan no datté 'ti, sá índraḥ sălâvṛikî́[3] rûpáṃ kṛitvé 'mắṃ tríḥ sarvátaḥ[3] páry akrâmat, tád imắm avindanta, yád imắm ávindanta tád védyai vedi-tvám[9] ‖ 4 ‖ sắ vấ iyáṽ sárvai 'vá védir, íyati çakshyâmî́ 'ti t' vấ[10] ava-mấya yajante. triṽçát padắni paçcắt tiráçcî[3] bhavati[11] shâṭ-triṽçat prắcî[3] cátur-viṽçatiḥ purástât[3] tiráçcî; dáça-daça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rắḍ, ánnaṃ vi-rắḍ, vi-rắjai 'vắ 'nnắ-'dyam áva runddha[5]. úd dhanti, yád evắ 'syâ amedhyáṃ tád ápa hanty. úd dhanti, tásmâd óshadhayaḥ[3] párâ bhavanti. barhí stṛiṇâti, tásmâd óshadhayaḥ púnar ắ bhavanty. út-taram barhísha uttara-barhí stṛiṇâti, pra-jắ vaí barhír yájamâna uttara-barhír, yájamânam evắ 'yajamânâd út-taraṃ karoti, tásmâd yájamânó 'yajamânâd út-taraḥ ‖ 5 ‖ runddhe[5], vâmamoshó, veditvám ásurâṇâṃ, veditvám, bhavati, páñcaviṽçatiç ca ‖ 4 ‖

---

4. [6] emûsho nâmâ 'yaṃ varâha ity abravîd ekaviṽçatyâḥ purâm açmamayînâm pâre yat kiṃ câ 'surâṇâṃ vâmaṃ vasu tena tishṭhati — lautet die Stelle im Kâṭh. (ausnahmsweise wegen der mythischen Bedeutung der Legende mitgetheilt). [7] so ACD, uddvṛí[0] W, udgṛihya B (p. 397). [8] bhitvâ ABCDW. [9] dârçike vedibrâhmaṇe 'py etad upâkhyânaṃ çrutam B (p. 347); in II, 6, 4 nichts hievon. [10] so ABW, s. P. 5, 13. [11] unbetont.

K. 25, 2. 6. — Ç. 3, 5, 1, 7-10. — yanti | ye — unnayata ity út-nayate | hîyate — aneshi — sûnnîyam iti su-unnîyam — svârthetâm iti svârtha-itâm — hîyate — nishtyâyâ — nilâyata | vishnúh — devâh — aichan — mâ | ayam — durga iti duh-ge | hantâ — durgâd iti duh-gât | âhartety â-hartâ — avocathâh | varâhah | ayam — udvrihyety út-vrihyâ — agre — asyâm — salâvrikî — tu | vai — tiraççî — asyâh — barhih — uttarabarhir ity úttara-barhih | prajâ iti pra-jâh — ayajamânât.

5. yád vâ ánîçâno bhârám â-datté ví vaí sá liçate; yád dvâdaça[1] sâ-'hnásyo 'pa-sádah syús tisrò 'hîṅasya yajnásya ví-loma kriyeta; tisrá evá sâ-'hnásyo 'pa-sádo dvâdaçâ 'hîṅasya yajnásya savîrya-tvâyâ, 'tho sá-loma kriyate. vatsásyaí 'ka stáno bhâgî hí só, 'thaí 'kaω stánaṃ vratám úpai 'ty[2] átha dvâv átha trîn átha catúra, etád vaí || 1 || kshurá-pavi nâma vratáṃ yéna prá jâtân bhrâtrivyân nudáte práti janishyámânân, átho kánîyasai 'vá bhûya úpai 'ti. catúró 'gre stánân vratám úpai 'ty[2] átha trîn átha dvâv áthaí 'kam, etád vaí su-jaghanáṃ nâma vratáṃ tapasyàω suvar-gyàm, átho praí 'vá jâyate pra-jáyâ paçú-bhir. yavâgû[1] râjanyasya vratáṃ, krûré 'va vaí yavâgûh krûrá iva || 2 || râjanyò, vájrasya rûpáω, sám-riddhyâ[3]; âmíkshâ[1] vaiçyasya, pâka-yajnásya rûpám, púshtyai; páyo brâhmanásya, téjo vaí brâhmanás, téjah páyas, téjasai 'vá téjah páya âtmán dhatté; 'tho páyasâ vaí gárbhâ vardhante, gárbha iva khálu vâ eshá yád dîkshitó, yád asya páyo vratám bhávaty âtmânam evá tád vardhayati.

trí-vrato vaí Mánur âsîd[2] dví-vratâ ásurâ éka-vratâh || 3 || devâh; prâtár madhyámdine[1] sâyáṃ tán Mánor

---

5. vratanirṇayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °ṛidhy° ABCDW.

vratám âsît, pâka-yajnásya rûpám, púshṭyai; prâtáç ca sâ-yáṃ cā́ 'surâṇâṃ, nir-madhyáṃ, kshudhó rûpáṃ, tátas te párâ 'bhavan; madhyáṃdine[1] madhya-râtré devā́nâṃ, tátas tè 'bhavant suvar-gáṃ lokám âyan. yád asya madhyáṃ-dine[1] madhya-râtré vratám bhávati madhyató[1] vā́ ánnena bhuñjate madhyatá evá tád ū́rjaṃ dhatte bhrā́tṛivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ || 4 || párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati. gárbho vā́ eshá yád dîkshitó yónir dîkshita-vimitáṃ, yád dîkshitó dîkshita-vimitā́t pra-vásed yáthâ yóner gárbha skándati tâdṛíg[1] evá tán, ná pra-vastavỳam, âtmáno gopîthā́yai[1]; 'shá vaí vyâghráḥ[4] kula-gopó yád agnís, tásmâd yád dîkshitáḥ pra-váset sá enam îçvarò 'nû-'tthā́ya hántor, ná pra-vastavỳam, âtmáno gúptyai. da-kshiṇatáḥ[1] çaya, etád vaí yájamânasyâ "-yátanaꝏ, svá evā́ "-yátane çaye; 'gním abhy-âvṛítya çaye, devátâ[1] evá yajnám abhy-âvṛítya çaye || 5 || etád vaí, krûrá ivaí, 'kavratâ, âtmánâ, yája-mânasya, tráyodaça ca || 5 ||

Âr. 2, 8. — Kâ. 7, 4, 27. 28. — sâ̱hnasyeti sa-a̱hnasyà — a̱hînàsya — atho̱ iti — ekàḥ — upeti | e̱ti̱ — nu̱datè | pra-tîti — atho̱ iti — ya̱vâ̱gûḥ — samṛidhyâ̱ iti̱ sam-ṛi̱dhyai̱ — garbhā́ḥ — manúḥ | â̱sî̱t — garbhàḥ | skandàti — ça̱ye̱ — sve.

6. puró-havishi deva-yájane yâjayed yáṃ kâmá-yetó: 'pai 'nam út-taro yajnó named[1] abhí suvar-gáṃ lokáṃ jayed íty; etád vaí puró-havir deva-yájanaṃ yásya hótâ prâtar-anuvâkám anu-bruvánn agním apá âdityám abhí vi-páçyaty, úpai 'naṃ út-taro yajnó namaty[1] abhí suvar-gáṃ lokáṃ jayaty. âpté deva-yájane yâjayed bhrā́tṛivya-vantam; pánthâṃ vā́ 'dhi-sparçáyet kartáṃ vâ, yā́van nā́

6. kâmyâ yâgabhûmiḥ. [1] unbetont.

'nase yā́tavaí ‖ 1 ‖ ná ráthâyai 'tád vā́ âptáṃ deva-yájanam, âpnóty evá bhrā́tṛivyaṃ naí 'nam bhrā́tṛivya âpnoty. éko-'nnate deva-yájane yâjayet paçú-kâmam; éko-'nnatâd vaí deva-yájanâd áñgirasaḥ paçū́n asṛijantâ; 'ntarā́ sado-havirdhâné[2] un-natáꣳ syâd, etád vā́ éko-'nnataṃ deva-yájanam, paçu-mā́n evá bhavati. trỳ-unnate deva-yájane yâjayet suvargá-kâmaṃ; trỳ-unnatâd vaí deva-yájanâd áñgirasaḥ suvar-gáṃ lokám âyann, antarā́ "-havanī́yaṃ ca havir-dhā́naṃ ca ‖ 2 ‖ un-natáꣳ syâd[1] antarā́ havir-dhā́naṃ ca sádaç câ 'ntarā́ sádaç ca gā́rha-patyaṃ cai, 'tád vaí trỳ-unnataṃ deva-yájanaꣳ, suvar-gám evá lokám eti. práti-shṭhite deva-yájane yâjayet pratishṭhā́-kâmam; etád vaí práti-shṭhitaṃ deva-yájanaṃ yát sarvátaḥ[3] samám, práty evá tishṭhati. yátrâ 'nyā́-anyâ óshadhayo[3] vy-átishaktâḥ syús tád yâjayet paçú-kâmam; etád vaí paçûnā́ꣳ rûpáꣳ, rûpéṇai 'vā́ 'smai paçū́n ‖ 3 ‖ áva runddhe, paçu-mā́n evá bhavati. nírṛiti-gṛihîte deva-yájane yâjayed yáṃ kâmáyeta: nír-ṛityâ 'sya yajnáṃ grâhayeyam íty; etád vaí nírṛiti-gṛihîtaṃ deva-yájanaṃ yát sadṛíçyai[3] satỳâ ṛiksháṃ, nír-ṛityai 'vā́ 'sya yajnáṃ grâhayati. vy-ā́vṛitte deva-yájane yâjayed vyâvṛít-kâmaṃ yám pā́tre vâ tálpe vâ mī́mâꣳseran; prâcī́nam[3] â-havanī́yât pra-vaṇáꣳ syât[1] pratîcī́naṃ[3] gā́rha-patyâd etád vaí vy-ā́vṛittaṃ deva-yájanaṃ, ví pâpmánâ bhrā́tṛivyeṇā́ " vartate, naí 'nam pā́tre ná tálpe mîmâꣳsante. kârỳe deva-yájane yâjayed bhū́ti-kâmaṃ, kârỳo vaí púrusho, bhávaty evá ‖ 4 ‖ yā́tavaí, havirdhā́naṃ ca, paçū́n, pâpmánâ, 'shṭā́daça ca ‖ 6 ‖

K. 25, 3. — Shaḍv. 2, 10. — abhîti[4] | vipaçyatîti vi-

6. [2] s. P. 4, 11. [3] ohne avagraha. [4] nicht zum Verbum gezogen.

-paçyàti — na̱ma̱ti̱ — anàse | yâta̱vai — tryúnnata̱ iti̱ tri-u̱nna̱te̱ — nirṛi̱tyeti̱ niḥ-ṛi̱tyâ̱ — sa̱dṛiçyai | sa̱tyâ̱ḥ — pra̱va̱ṇam iti pra-va̱nam — eti | va̱rta̱te̱.

7. tébhya uttara-vedíḥ siʊhī́ rûpáṃ kṛitvó 'bháyân antarā́ 'pa-krámyâ 'tishṭhat; té devā́ amanyanta: yatarā́n vā́ iyám upâ-''vartsyáti tá idám bhavishyantī́ 'ti, tā́m úpâ 'mantrayanta, sā́ 'bravîd: váraṃ vṛiṇai sárvân máyâ kā́mân vỳ açnavatha pū́rvâṃ tú mâ 'gnér ā́-hutir açnavatâ íti, tásmâd uttara-vedím pū́rvâm agnér vy-ā́ghârayanti[1], vā́re-vṛitaʊ hỳ asyai. çámyayâ pári mimîte || 1 || mā́trai 'vā́ 'syai sā́, 'tho yukténai 'vá yuktám áva runddhe[2]. vittā́-'yanî me 'sī́ 'ty âha, vittā́[3] hỳ enân ā́vat; tiktā́-'yanî me 'sī́ 'ty âha, tiktā́n hỳ enân ā́vat; ávatân mâ nâthitám íty âha, nâthitā́n hỳ enân ā́vad; ávatân mâ vyathitám íty âha, vyathitā́n hỳ enân ā́vad. vidér agnír nábho nā́ma || 2 || ágne añgira[4] íti trír harati, yá evaí 'shú lokéshv agnáyas tā́n evā́ 'va runddhe[2]; tûshṇī́ṃ caturtháʊ haraty, ánir-uktam evā́ 'va runddhe[2]. siʊhī́r asi mahishī́r asī́ 'ty âha, siʊhī́r hỳ eshā́ rûpáṃ kṛitvó 'bháyân antarā́ 'pa-krámyā́ 'tishṭhad. urú prathasvo 'rú te yajná-patiḥ prathatâm íty âha, yájamânam evá pra-jáyâ paçú-bhiḥ prathayati; dhruvā́ || 3 || asī́ 'ti sáʊ hanti, dhṛítyai; devébhyaḥ çundhasva devébhyaḥ çumbhasvé 'ty áva co 'ksháti prá ca kirati, çúddhyâ[5]. indra-ghoshás tvâ vásu-bhiḥ purástât pâtv íty âha, dig-bhyá evaí 'nâm pró 'kshati. devā́ʊç cé[6] 'd uttara-vedír upā́-''vavartî[1 u. 7] 'haí 'vá ví jayâmahâ

---

7. vedir uttarâ. [1] als Compositum. [2] °ṃdhe ABCDW. [3] so (°ttâ) ABCDW. [4] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17. [5] çudhy° ABCDW. [6] so (°ʊçc°) ABW, s. P. 5, 20. [7] so (°rtî°) BDW, °rttî° A. C; upa + ā́ + avavarti (für °rtata) 3 sgl. plusqupfct. âtm.?, oder: upa + ā́ + vavartti (für varv°) 3 sgl. praes. intens.?

íty ásurâ vájram ud-yátya devấn abhy âyanta, tấn indra--ghoshó vásu-bhiḥ purástâd[8] ápa ‖ 4 ‖ anudata[9] máno--javâḥ pitṛí-bhir dakshiṇatáḥ[8] prá-cetâ rudraíḥ paçcấd viçvá-karmâ "dityaír ut-tarató. yád evám uttara-vedím pro-'ksháti dig-bhyá evá tád yájamâno bhrấtṛivyân prá ṇudata[10]. índro yátînt sâlâvṛikébhyaḥ[8] prấ 'yachat, tấn dakshiṇatá uttara-vedyấ âdan; yát pró-'kshaṇînâm uc-chísh-yeta[11] tád dakshiṇatá uttara-vedyaí ní nayed, yád evá tátra krûrám tát téna çamayati; yáṃ dvishyất táṃ dhyâyec, chucaí 'vaí 'nam arpayati ‖ 5 ‖ mimîte, nấma, dhruvấ, 'pa, çucấ, tríṇi ca ‖ 7 ‖

1, 2, 12, 1. 2. — K. 25, 6. — Ç. 3, 5, 1, 21 - 2, 7. — sıohîḥ | rûpam | kṛitvâ | ubhayấn | antarâ | apakramyety ápa-kramyá — te | idam — açnavatha — açnavataí — vyâghấrayantîti vi-âghấrayanti — mâtrấ | eva | asyaí | sâ | atho iti — vittâ--yanîti vitta-ayánî — vittâ | hi | enân | âvât | tiktâyanîti tikta-ayánî — tiktân — avâtât — nâthitân — avâtât — vyathitân — videḥ — agnè | añgiraḥ — ye | eva — ukshati[7] — çudhyaí — devân | ca | it — upâvâvartîty úpa-âvávarti[7] | iha — jayâmahaí — asúrâḥ — abhîtî | âyanta — anudata — pracetâ iti pra-cetâḥ — nudate — uttaravedyâ ity úttara--vedyâḥ — prokshaṇînâm iti pra-ukshaṇînâm — çucâ.

8. só 'ttara-vedír abravît: sárvân máyâ kấmân vỳ açnavathé 'ti, té devấ akâmayantấ: 'surân bhrấtṛivyân abhí bhavemé 'ti, tè 'juhavuḥ: sıohîr asi sapatna-sâhî svấhé[1] 'ti, té 'surân bhrấtṛivyân abhy abhavan; té 'surân bhrấtṛivyân abhi-bhûyâ 'kâmayanta: pra-jấm vindemahî 'ti, tè 'juhavuḥ: sıohîr asi suprajâ-vániḥ svấhé 'ti, té pra-jấm avindanta; té pra-jấm vittvấ[2] ‖ 1 ‖ akâmayanta:

7. [8] ohne avagraha. [9] unbetont. [10] so (ṇ[0]) ABW, s. P. 7, 4. [11] Wurzel betont.

8. vyâghârañam. [1] ohne avagraha. [2] vitvâ ABCDW.

paçū́n vindemahī́ 'ti, tè 'juhavuḥ: si◡hī́r asi râyas-posha-vániḥ svā́hé 'ti, té paçū́n avindanta; té paçū́n vittvā́[2] 'kâmayanta: prati-shṭhā́ṃ vindemahī́ 'ti, tè 'juhavuḥ: si◡hī́r asy âditya-vániḥ svā́hé 'ti, tá imā́m prati-shṭhā́m avindanta, tá imā́m prati-shṭhā́ṃ vittvā́[2] 'kâmayanta: devátâ[1] â-çísha úpe 'yâmé 'ti, tè 'juhavuḥ: si◡hī́r asy ā́ vaha devā́n deva-yaté || 2 || yájamânâya svā́hé 'ti, té devátâ[1] â-çísha úpâ ''yan. páñca kṛítvo vy-ā́ghârayati[3], páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pā́ñkto yajnó, yajnám evā́ 'va runddhe[4]; 'kshṇayā́ vy-ā́ghârayati[3], tásmâd akshṇayā́ paçávó 'ñgâni prá haranti, práti-shṭhityai. bhûtébhyas tvé 'ti srúcam úd gṛihṇâti, yá evá devā́ bhûtā́s téshâṃ tád bhâga-dhéyaṃ, tā́n evá téna prîṇâti. paútudravân[1] pari-dhī́n pári dadhâty, eshā́m || 3 || lokā́nâṃ ví-dhṛityâ. agnés tráyo jyā́yâ◡so bhrā́tara âsan, té devébhyo havyáṃ váhantaḥ prā́ 'mîyanta; sò 'gnír abibhed: itthám vā́vá[1] syá ā́rtim[1] ā́ 'rishyatī́ 'ti, sá nílâyata[1], sá yā́ṃ vánaspátishv[1] ávasat tā́m pū́tudrau[1] yā́m óshadhîshu[1] tā́◡ sugandhi-téjane yā́m paçúshu tā́m pétvasyâ 'ntarā́ çṛíñge[5]; táṃ devátâḥ[1] praí-'sham aichan, tám ánv avindan, tám abruvan || 4 || : úpa na ā́ vartasva havyáṃ no vahé 'ti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai yád evá gṛihîtásyā́ 'hutasya bahiḥ-paridhí[6] skándât tán me bhrā́tṛiṇâm bhâga-dhéyam asad íti; tásmâd yád gṛihîtásyā́ 'hutasya bahiḥ-paridhí[6] skándati téshâṃ tád bhâga-dhéyaṃ tā́n evá téna prîṇâti; sò 'manyatâ: 'sthan-vánto me pū́rve bhrā́taraḥ prā́ 'meshatâ 'sthā́ni çâtayâ íti, sá yā́ni || 5 || asthā́ny áçâtayata tát pū́tudrv[1] abhavad, yán mâ◡sám úpa-mṛitaṃ tád gúlgulu[7].

---

8. [3] als Compositum. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] s. P. 4, 11. [6] s. P. 8, 33. [7] so ACDW, guggu° B (p. 420).

yád etắnt sam-bhârắnt sam-bháraty agním evá tát sám bharaty; agnéḥ púrîsham asî 'ty âhâ, 'gnér hỳ etát púrîsham yát saṃ-bhârắ. átho khálv âhur: eté vắvaí 'naṃ té bhrắtaraḥ pári çere[8] yát paútudravâḥ[1] pari-dháya íti ‖ 6 ‖ vittvâ[2], devayatá, eshắm, abruvan, yắni, cátuçcatvâriꣳçac ca ‖ 8 ‖

1, 2, 12, 2-3. 2, 6, 6, 1-2. — K. 25, 6. 7. — Ç. 3, 5, 2, 11-18. (1, 2, 3, 1). — sâ — açnavatha — te | ajuhavuḥ — te | asúrân — te | imâm | pratishṭhâm iti prati-sthâm — te | imâm — devayata iti deva-yate — vyâghârayatîti vi-âghârayati — ye | eva | devâḥ — vidhṛityâ iti vi-dhṛityai — syaḥ | ârtim | eti | arishyati — saḥ | nilâyata — çriṅge iti — praisham iti pra-eshám — bahiḥparidhîti bahiḥ-paridhi — amanyata — çâtayai — pûtúdru — gulgúlu — atho iti — çere.

9. baddhám áva syati varuṇa-pâçắd evaí 'ne[1] muñcati, prá ṇenekti[2] médhye[1] evaí 'ne[1] karoti. sâvitriyá 'rcắ hutvắ havir-dhắne[3] prá vartayati, savitṛí-prasûta evaí 'ne[1] prá vartayati. váruṇo vắ eshá dur-vắg ubhayáto baddhó yád ákshaḥ, sá yád ut-sárjed yájamânasya gṛihắn abhy-útsarjet[4]; su-vắg deva dúryâꣳ[5] á vadé 'ty âha, gṛihắ vaí dúryâḥ, çắntyai. pátnî ‖ 1 ‖ úpâ 'nakti, pátnî hí sárvasya mitrám, mitra-tvắya. yád vaí pátnî yajnásya karóti mithunáṃ tád, átho pátniyâ evaí 'shá yajnásyâ 'nv-ârambhó 'nava-chittyai[6]. vártmanâ vắ anv-ítya yajnáꣳ rákshâꣳsi jighâꣳsanti; vaishṇavîbhyâm ṛig-bhyắṃ vártmanor juhoti, yajnó vaí víshṇur, yajnắd evá rákshâꣳsy ápa hanti. yád adhvaryúr anagnắv á-hutiṃ juhuyắd andhò 'dhvaryúḥ syâd rákshâꣳsi yajnáꣳ hanyuḥ ‖ 2 ‖ híraṇyam upắ-

8. [8] so ACDW, çerate B.

9. havirdhânam. [1] s. P. 1, 11. [2] ṇe° ABW, s. P. 7, 4. [3] s. P. 1, 52. [4] als Compositum! [5] so (°âꣳ) ABW, s. P. 9, 21. [6] °chity° ABCDW.

-'sya juhoty, agni-váty evá juhoti, nấ 'ndhò 'dhvaryúr bhávati ná yajnáo rákshâosi ghnanti. prấcî[7 u. 8] pré 'tam adhvarám kalpáyantî[9] íty âha, suvar-gám evaí 'né[1] lokám gamayaty; átra ramethâm várshman prithivyấ íty âha, várshma hỳ etát prithivyấ yád deva-yájanao.

çíro vấ etád yajnásya yád dhavir-dhấnam, divó vâ vishṇav[10] utá vâ prithivyấḥ ‖ 3 ‖ íty âçîr-padaya[11] 'rcấ dákshiṇasya havir-dhấnasya methîm ní hanti, çîrshatá[7] evá yajnásya yájamâna â-çíshó 'va runddhe[12]. Daṇḍó vấ Auparás tṛitîyasya havir-dhấnasya vashaṭ-kâréṇấ 'ksham achinad; yát tṛitîyam chadír havir-dhấnayor ud-âhriyáte tṛitîyasya havir-dhấnasyấ 'va-ruddhyai[13]. çíro vấ etád yajnásya yád dhavir-dhấnam; víshṇo rarấṭam asi víshṇoḥ prishṭhám asî 'ty âha, tásmâd etâvad-dhấ çíro ví-shyûtam. víshṇoḥ syûr asi víshṇor dhruvám asî 'ty âha, vaishṇaváo hí devátayâ havir-dhấnam. yám prathamám granthím[14] grathnîyất yát tám na vi-sraosáyed[15] ámehenâ 'dhvaryúḥ prá mîyeta, tásmât sá vi-srásyaḥ[15] ‖ 4 ‖ pátnî, hanyur, vâ prithivyấ, víshyûtam víshṇoḥ, shádvio̱çatiç ca ‖ 9 ‖

1, 2, 13, 1-3. — K. 25, 8. — Ç. 3, 5, 3, 7-25. — ene iti — preti | nenekti | medhye iti | eva | ene iti — sâvitriyâ | ṛicâ — havirdhâne iti haviḥ-dhâné — ene iti — abhyutsarjed ity ábhi-utsarjet — duryấn — gṛihâḥ — atho iti | patnîyâḥ — anávachityâ ity anáva-chityai — vai | anvityety ánu-ityá — syất[16] — upâsyety úpa-asyá — agnivatîty ágni--vati — bhaváti | na — prâcî iti — kalpayántî iti — ene iti — prithivyâḥ | iti — prithivyâḥ | yat — vishṇo[17] | uta

---

9. [7] ohne avagraha. [8] s. P. 4, 33. [9] s. P. 4, 15. [10] so (°av) ABW, s. P. 9, 12 (Whitney zu P. 4, 6 p. 102). [11] so (âçîrpa°) ACDW, s. P. 5, 10; âçîrvada° B (p. 429); und im Comm.: ity âçîr yasyâḥ ṛicaḥ padeshu pratiyate se 'yam ṛig âçîrvadâ (!). [12] rumdhe ABCDW. [13] rudhy° ABCDW. [14] grantham C. [15] so (visr°) ABCDW, s. P. 6, 8. [16] unbetont! [17] ohne iti, weil apragṛihya.

— âçîrpâdayety âçîḥ-padayâ | ṛicâ — avârudhyâ ity avâ-rudhyai — vishṇóḥ | rarâṭâm — vishyûtam iti vi-syûtam.

10. devásya tvâ sávitúḥ pra-savá íty ábhrim ấ datte, prá-sûtyâ; açvínor bâhú-bhyâm íty âhâ, 'çvínau hí devấnâm adhvaryú[1] ấstâm; pûshṇó hástâbhyâm íty âha, yátyai. vájra iva vấ eshấ yád ábhrir, ábhrir asi nấrir[2] así 'ty âha, çấntyai. kấṇḍe-kâṇḍe vaí kriyámâṇe yajnáꣳ rákshâꣳsi jighâꣳsanti; pári-likhitaꣳ rákshaḥ pári-likhitâ árâtaya íty âha, rákshasâm ápa-hatyai || 1 || idám aháꣳ rákshaso grîvấ ápi kṛintâmi yò 'smấn dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá íty âha, dvaú vấvá púrushau yáṃ cai 'vá dvéshṭi yáç cai 'naṃ dvéshṭi táyor evấ 'nantar-âyam grîvấḥ kṛintati. divé tvâ 'ntárikshâya tvâ pṛithivyaí tvé 'ty âhai, 'bhyá evaí 'naṃ lokébhyaḥ pró 'kshati. parástâd[3] arvấcîm[3] pró 'kshati tásmât || 2 || parástâd arvấcîm manushyâ ûrjam úpa jîvanti. krûrám iva vấ etát karoti yát khánaty, apó 'va nayati, çấntyai. yáva-matîr áva nayaty, ûrg vaí yáva, ûrg udumbára, ûrjaí 'vó "rjaꣳ sám ardhayati. yájamânena sám-mitaú "dumbarî[3] bhavati, yấvân[3] evá yájamânas tấvatîm[3] evấ 'sminn ûrjaṃ dadhâti. pitṛiṇấꣳ sádanam así 'ti barhír áva stṛiṇâti, pitṛi-devatyam || 3 || hy etád yán ní-khâtaṃ; yád barhír ánava-stîrya minuyất pitṛi-devatyâ ní-khâtâ syâd, barhír ava-stîrya minoty, asyấm evaí 'nâm minoty, átho svâ-rúham[4] evaí 'nâṃ karoty. úd dívaꣳ stabhânấ" 'ntáriksham[3] pṛiṇé 'ty âhai, 'shấṃ lokấnâṃ ví-dhṛityai. dyutânás tvâ mârutó minotv íty âha, Dyutânó ha sma vaí Mârutó devấnâm aúdumba-

10. sadaḥ. [1] s. P. 4, 5. [2] nârih açatruḥ B (p. 447), aber ohne avagraha in CD. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 5.

rîm[3] minoti, ténai 'vá || 4 || enâm minoti. brahma-vánim tvâ kshatra-vánim íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî[5] ấ pṛiṇethâm íty aúdumbaryâm[3] juhoti, dyấvâ-pṛithivî' evá rásenâ 'nakty. â-'ntám anv-ávasrâvayaty[6], â-'ntám evá yájamânam téjasâ 'nakty. aindrám asî 'ti chadír ádhi ní dadhâty, aindrấo hí devátayâ[3] sádo; viçva-janásya châyé 'ty âha, viçva-janásya hy eshấ châyấ yát sádo. náva-chadi || 5 || téjas-kâmasya minuyât tri-vṛítâ stómena sám-mitam, téjas tri-vṛít, tejasvy[3] evá bhavaty; ékâdaça-chadî 'ndriyá-kâmasyaí, 'kâdaçâ-'ksharâ trishṭúg[3], indriyám trishṭúg, indriyâvy[3] evá bhavati; páñcadaça-chadi bhrấtṛivya-vataḥ, pañca-daçó vájro, bhrấtṛivyâ-'bhibhûtyai; saptádaça-chadi prajấ-kâmasya, sapta-daçáḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyâ; ékavio-çati-chadi pratishṭhấ-kâmasyai, 'ka-vioçá stómânâm prati-shṭhấ, práti-shṭhityâ. udáram[3] vaí sáda, ûrg udumbáro[3], madhyatá[3] aúdumbarîm[3] minoti, madhyatá evá pra-jấnâm ûrjam dadhâti, tásmât || 6 || madhyatá ûrjấ bhuñjate. yajamâna-loké vaí dákshiṇâni chadîo-shi bhrâtṛivya-loká út-tarâṇi, dákshiṇâny út-tarâṇi karoti, yájamânam evấ 'yajamânâd út-taram karoti, tásmâd yájamânó 'yajamânâd út-taro. 'ntar-vartấn[7] karoti, vy-ấvṛittyai[8], tásmâd[9] áraṇyam pra-jấ úpa jîvanti. pári tvâ girvaṇo[3] gíra íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. índrasya syûr asî 'ndrasya dhruvám asî 'ty âhai, "ndrấo hí devátayâ sádo. yám prathamám granthím[10] grathnîyấd yát tám ná vi-sraosáyed[11] ámehenâ 'dhvaryúḥ prá mîyeta, tásmât sá

---

10. [5] s. P. 4, 12. [6] als Compositum. [7] °vattân B (p. 452; chadishâm antarâlachidreshu tṛiṇapûlaiḥ pidhânam). [8] vṛityai ABCDW, [9] yasmât tṛiṇam araṇyajanyam B. [10] granthaṃ C u. D prima manu. [11] so (visr°) ABCDW, s. P. 6, 8.

vi-srâsyaḥ[11] || 7 || ápahatyai, tásmât, pitṛidevatyàṃ, ténai 'vá, náva-chadi, tásmât, sádaḥ, páñcadaça ca || 10 ||

1, 3, 1, 1. 2. — K. 25, 10. — Ç. 3, 6, 1, 4-25. — prasava iti pra-save — prasûtyâ iti pra-sûtyai — adhvaryû iti — atho iti | svâruhaṃ iti sva-ruhàm — stabhâna | eti — ântam ity â-antam | anvavàsrâvayatîty ànu-avàsrâvayati — adhi | nîti | dadhâti — minuyât — tejasvî — trishṭuk — trishṭuk — indriyâvî — âptyai — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — bhrâtṛivyaloka iti bhrâtṛivya-loke — ayàjamânât — antarvartân ity àntaḥ-vartân — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai — girvaṇaḥ.

11. çíro vâ etád yajnásya yád dhavir-dhânam prâ-'ṇâ upa-ravâ; havir-dhâne khâyante, tásmâc chîrshán prâ-'ṇâ. adhástât[1] khâyante, tásmâd adhástâc chîrshṇáḥ prâ-'ṇâ. raksho-háṇo valaga-háno vaishṇavân khanâmî 'ty âha, vaishṇavâ hí devátayo[1] 'pa-ravâ. ásurâ vaí nir-yánto devânâm prâ-'néshu vala-gân[2] ny akhanan, tân bâhu-mâtré 'nv avindan, tásmâd bâhu-mâtrâḥ khâyanta. idám aháṃ táṃ vala-gáṃ úd vapâmi || 1 || yáṃ naḥ samânó[1] yám ásamâno ni-cakhâné 'ty âha, dvaú vâvá[1] púrushau yáç cai 'vá samânó[1] yáç câ 'samâno, yám evâ 'smai taú vala-gáṃ ni-khánatas tám evó 'd vapati. sáṃ tṛinatti, tásmât sáṃ-trinnâ antaratáḥ[1] prâ-'ṇâ; ná sám bhinatti, tásmâd ásam-bhinnâḥ prâ-'ṇâ. apó 'va nayati, tásmâd ârdrâ antaratáḥ[1] prâ-'ṇâ. yáva-matîr áva nayati || 2 || ûrg vaí yávaḥ, prâ-'ṇâ upa-ravâḥ, prâ-'néshv evó "rjaṃ dadhâti. barhír áva stṛiṇâti, tásmâl loma-çâ antaratáḥ prâ-'ṇâ. âjyena vy-âghârayati[3], téjo vâ âjyam, prâ-'ṇâ upa-ravâḥ, prâ-'néshv evá téjo dadhâti.

---

11. uparavâḥ. [1] ohne avagraha. [2] jîrṇakaṭapaṭâdikhaṇḍabaddhâ asthinakharomapâdapâñsuprabhṛitayo virodhinâm mâraṇârthaṃ ye bhûmau nikhanyante (!) te valagâḥ (B p. 456), s. Wuttke der deutsche Volksaberglaube § 492 ff. [3] als Compositum.

hánû[4] vấ eté[5] yajnásya yád adhi-shávaṇe[6], ná sáṃ tṛiṇatty, ásaṃ-tṛiṇṇe[6] hí hánû[4]; átho khálu dîrgha-somé saṃ-tṛídye[6], dhṛityai. çíro vấ etád yajnásya yád dhavir-dhấnam || 3 || prâ-'ṇấ upa-ravấ hanû́[4] adhi-shávaṇe[6] jihvấ cárma grấvâṇo dántâ múkham â-havanîyo nấsiko 'ttara=-vedír udárau̯[1] sádo; yadấ khálu vaí jihváyâ dat-sv ádhi khấdaty[7] átha múkhaṃ gachati, yadấ múkhaṃ gáchaty átho 'dáraṃ[1] gachati, tásmâd dhavir-dhấne cármann ádhi grấva-bhir abhi-shútyâ "-havanîye hutvấ pratyáñcaḥ[1] paré=-'tya sádasi bhakshayanti. yó vaí vi-rấjo yajna-mukhé dóhaṃ véda duhá evaí 'nâm, iyáṃ vaí vi-rấṭ, tásyai tvák cármo "dho 'dhi-shávaṇe[6] stánâ upa-ravấ grấvâṇo vatsấ ṛitvíjo[1] duhanti sómaḥ páyo, yá evấṃ véda duhá evaí 'nâm || 4 || vapâmi, yávamatîr áva nayati, havirdhấnam, evá, tráyovi̯çatiç ca || 11 ||

1, 3, 2, 1. 2. — K. 25, 9. — Ç. 3, 5, 4, 1-24. — uparavâ ity úpa-ravâḥ — prâṇâ iti pra-ânâḥ | rakshohaṇa iti rakshaḥ=-hanâḥ — vaishṇavâḥ — asúrâḥ — khâyante — prâṇâ iti pra-ânâḥ | na — vyâghârayatîti vi-âghârayati — hanû iti | vai | ete iti — adhishavâṇe ity ádhi-savâne — asâṃtriṇṇe ity asâṃ-tṛiṇṇe — atho iti — saṃtṛidye iti saṃ-tṛidyé — dantâḥ — adhîti | khâdâti — havirdhâna iti haviḥ-dhâné | carmân — paretyeti parâ-ityâ — duhe — ûdhâḥ — duhe.

yád ubhaú, devâsurấ mithás, téshâ̯u, suvargáṃ, yád vấ ánîçânaḥ, puróhavishi, tébhya uttaravedíṃ[8], só 'ttaravedír, baddháṃ, devásyấ 'bhri̯u, çíro vấ, ékâdaça || 11 ||

yád ubhấv (1, 1), íty âha devấnâṃ (2, 4), yajnó devébhyo (4, 2), ná ráthâya (6, 2), yájamânâya (8, 3), parástâd arvấcîṃ (10, 3), náva pañ=câçát[9] || 59 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ||

---

11. [4] s. P. 4, 5. [5] s. P. 4, 44. [6] s. P. 4, 11. [7] nicht componirt mit adhi! [8] fehlt W. [9] als zwei Wörter accentuirt ACDW.

1. cấtvâlâd dhíshṇiyân úpa vapati, yónir vaí yajnásya cấtvâlaṃ yajnásya sayoni-tvấya. devấ vaí yajnám párâ 'jayanta, tám ấgnî-'dhrât púnar ápâ 'jayann, etád vaí yajnásyấ 'parâ-jitaṃ yád ấgnî-'dhraṃ; yád ấgnî-'dhrâd dhíshṇiyân vi-hárati yád evá yajnásyấ[1] 'parâ-jitaṃ táta evaí 'nam púnas tanute. parâ-jítye 'va[1] khálu vấ eté yanti yé bahish-pavamânáu sárpanti, bahish-pavamâné stuté || 1 || âhấ: 'gnî-'d agnín ví hara barhí stṛnâhi puroḍấçâu[2 u. 3] aláṃ kurv íti, yajnám evấ 'pa-jítya púnas tanvânấ yanty. áṅgârair dvé[4] sávane[5] ví harati[6] çalấkâbhis tritîyau, saçukra-tvấyấ, 'tho sám bharaty evaí 'nad. dhíshṇiyâ vấ amúshmiṅ loké[7] sómam arakshan, tébhyó 'dhi sómam ấ 'haran, tám anv-avấyan[8] tám páry aviçan; yá eváṃ véda vindáte || 2 || pari-veshṭấraṃ. té soma-pîthéna vy ârdhyanta, té devéshu soma-pîthám aichanta, tấn devấ abruvan: dvé-dve[4] nấmanî[5] kurudhvam átha prá vâ "psyátha ná vé 'ty, agnáyo vấ átha dhíshṇiyâs, tásmâd dvi-nấmâ[9] brâhmaṇó 'rdhukas; téshâṃ yé nédishṭham pary-áviçan té soma-pîthám prấ "pnuvann â-havanîya âgnî-'dhrîyo hotrîyo mârjâlîyas, tásmât téshu juhvaty. ati-hấya váshaṭ karoti, ví hí || 3 || eté soma-pîthénấ "rdhyanta. devấ vaí yấḥ prấcîr[2] ấ-hutîr ájuhavur yé purástâd[2] ásurâ ấsan tấus tấbhiḥ[10] prấ 'ṇudanta[11], yấḥ pratîcîr[2] yé paççấd ásurâ ấsan tấus tấbhir[10] ápâ 'nudanta. prấcîr[1] anyấ ấ-hutayo hûyánte

---

3, 1. dhishṇiyâḥ. [1] °tyaiva B (p. 468), aber im Comm. yathâ loke parâjitya palâyanti tadvat. [2] ohne avagraha. [3] so (°âu) ABW, s. P. 9, 22. [4] s. P. 4, 49. [5] s. P. 4, 50. [6] unbetont. [7] °nl° AW, n mit virâma B. [8] Verbum betont (ấyan). [9] °smâd vi° B (p. 469). [10] so (tâus tâ°) ABW, s. P. 6, 14. [11] so ('ṇ°) ABW, s. P. 7, 5.

pratyáñn[2] ấsîno dhíshṇiyân vy-ấghârayati[12], paççấc cai 'vá purástâc[2] ca yájamâno bhrấtṛivyân prá ṇudate[13], tásmât párâcîḥ[2] pra-jấḥ prá vîyante[14] pratîcîḥ || 4 || jâyante. prâ-'ṇấ vấ eté yád dhíshṇiyâ, yád adhvaryúḥ pratyáñ[2] dhíshṇiyân ati-sárpet prâ-'ṇấnt sáṃ karshet, pra-mấyukaḥ syân; nấbhir vấ eshấ yajnásya yád dhóto, "rdhváḥ khálu vaí nấbhyai prâ-'ṇó 'vấñ[2] apâ-'nó, yád adhvaryúḥ pratyáñ hótâram ati-sárped apâ-'né prâ-'ṇáṃ dadhyât[14] pra-mấyukaḥ syân. nấ 'dhvaryúr úpa gâyed, vấg-vîryo vấ adhvaryúr, yád adhvaryúr upa-gấyed ud-gâtré || 5 || vấcaṷ sám prá yached upa-dấsukâ 'sya vấk syâd. brahma--vâdíno vadanti: nấ 'saṷ-sthite sóme 'dhvaryúḥ pratyáñk sádó[15] 'tî 'yâd átha kathấ dâkshiṇấni[16] hótum eti yấmo hí sá téshâṃ kásmâ áha devấ yấmaṃ vấ 'yâmaṃ vấ 'nu jnâsyantî 'ty. út-tareṇấ "gnî-'dhram parî-'tya juhoti dâkshiṇấni[16], ná prâ-'ṇấnt sáṃ karshati. nỳ anyé dhíshṇiyâ upyánte nấ 'nyé, yấn ni-vápati téna tấn prîṇâti, yấn ná ni-vápati yád anu-diçáti téna tấn || 6 || stuté, vindáte, hí, vîyante pratîcîr, udgâtrá, upyánte, cáturdaça ca || 1 ||

(1, 3, 3, 1). — K. 26, 1. — Ç. 3, 6, 2, 19-25. — devâḥ | vai — ajayanta — âgnîdhrâd ity âgni-idhrât — parâjityeti parâ--jityâ | iva — âha | agnîd ity agni-it — stṛiṇâhi | puroḍâçân — tanvânâḥ — dve iti | savàne iti — harati — atho iti — enat | dhishṇiyâḥ — anvavâyann ity ànu-avâyàn[8] — dvedve iti dve-dve | nâmànî iti — vâ | âpsyathà — ardhúkaḥ — âpnuvan — âgnîdhrîya ity âgni-idhrîyàḥ — devâḥ | vai — preti | anudanta — hûyantè — vyâghârayatîti vi--âghârayati — nudate[13] — vîyante[14] — prâṇâ iti pra-anâḥ | vai — dhishṇiyâḥ | yat — karshet — syât — hotâ | ûrdhvaḥ — avấñ — sam | preti | yachet — pratyañ | sadàḥ |

---

1. [12] als Compositum. [13] so (ṇ[0]) ABW, s. P. 7, 4. [14] unbetont. [15] s. P. 5, 32; ñ mit virâma BW. [16] dâksh[0] C.

atîti | iyât — kasmai | ahâ | devâḥ — ayâmaṃ | vâ | anv iti — upyantè — prîṇâti.

2. suvar-gâya vâ etâni lokâya hûyante yád vaisarjanâni[1]. dvâbhyâṃ gârha-patye juhoti, dvi-pâd yájamânaḥ, práti-shṭhityâ; âgnî-'dhre juhoty, antáriksha[1] evâ " kramata; â-havanîye juhoti, suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati. devân vaí suvar-gáṃ lokáṃ yató[2] rákshâ॰sy ajighâ॰san, té sómena râjnâ rákshâ॰sy apa-hátyâ 'ptúm[3] âtmânaṃ kṛitvâ suvar-gáṃ lokám âyan, rákshasâm ánupa-lâbhâyâ; "ttaḥ[1u.4] sómo bhavaty átha ‖ 1 ‖ vaisarjanâni[1] juhoti rákshasâm ápa-hatyai. tvá॰ soma tanû-kṛíd-bhya íty âha, tanû-kṛíd dhy[5] eshá. dvésho--bhyo 'nyá-kṛitebhya íty âhâ, 'nyá-kṛitâni[6] hí rákshâ॰sy. urú yantâ 'si várûtham íty âho, 'rú ṇas[7] kṛidhî[8] 'ti vâvaí 'tád[9] âha. jushâṇó aptúr[10] âjyasya vetv íty âhâ, 'ptúm evá yájamânaṃ kṛitvâ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati, rákshasâm ánupa-lâbhâyâ. " sómaṃ dadate[11] ‖ 2 ‖ â grâvṇa â vâyavyâny[12] â droṇa-kalaçám, út pátnîm â nayanty, ánv ánâ॰si prá vartayanti, yâvad[1] evâ 'syâ 'sti téna sahá suvar-gáṃ lokám eti. náya--vatya 'rcâ "gnî-'dhre juhoti, suvar-gásya lokásyâ 'bhí--nîtyai. grâvṇo vâyavyâni droṇa-kalaçám âgnî-'dhra úpa vâsayati[13]; ví hy enaṃ taír gṛihṇáte, yát sahó 'pa-vâsâyed apuvâyéta[14]. saumyá 'rcâ prá pâdayati, svâyâ ‖ 3 ‖

---

2. agnîshomapraṇayanam. [1] ohne avagraha. [2] yanto B. [3] âptum C u. D prima manu, B. im Comm. (p. 476 âptuṃ rakshobhir upalabdhum açakyam alpadeham). [4] âpt° B im Comm. (âpto bhavati, svîkṛito 'bhavat). [5] so BW, °kṛidhy A. [6] °kṛitâ B. [7] so (ṇ°) AW; s. P. 7, 2 (B hat n°). [8] so (°sk°) ABW, s. P. 8, 25. [9] vâ vai tad B. [10] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [11] unbetont. [12] vâyavyâny ulûkhalasadṛiçâni grahapâtrâṇi. [13] sthâpayet. [14] somasyo 'daram pûti bhavet.

evaí 'nam devátayâ[1] prá pâdayaty. ádityâḥ sádo 'sy ádityâḥ sáda ấ sîdé 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. yájamâno vấ etásya purấ goptấ bhavaty; eshá vo deva savitaḥ sóma íty âha, savitṛí-prasûta evaí 'nam devátâ-bhyaḥ sám prá yachaty. etát[15] tváo soma devó devấn[16] úpâ 'gâ íty âha, devó hy eshá sán ‖ 4 ‖ devấn upaí"-tî; 'dám ahám manushyò manushyân íty âha, manushyò hy eshá sán manushyân upaí-'ti; yád etád yájur ná brûyấd ápra-jâ apaçúr yájamânaḥ syât; sahá pra-jáyâ sahá râyás póshenéⁱ[17] 'ty âha, pra-jáyai 'vá paçú-bhiḥ sahé 'mám lokám upấ-"vartate[18]. námo devébhya íty âha, namas-kârò hí devấnâo; sva-dhấ pitṛí-bhya íty âha, svadhâ-kârò hí ‖ 5 ‖ pitṛiṇấm. idám ahám nír váruṇasya pấçâd íty âha, varuṇa-pâçấd evá nír mucyaté. 'gne vrata-pata; âtmánaḥ pűrvâ tanűr â-déyé 'ty âhuḥ kó hí tád véda yád vásîyânt své váçe bhûté púnar vâ dádâti ná vé 'ti[19]. grấvâṇo vaí sómasya râjno malimlu-senấ[20]; yá evám vidvấn grấvṇa ấgnî-'dhra upa-vâsáyati naí 'nam malimlu-senấ vindati ‖ 6 ‖ átha, dadate, svâyâ, sán[21], svadhâkârò hí, vindati ‖ 2 ‖

1, 3, 4, 1-3. — K. 26, 2. — Ç. 3, 6, 3, 2-21. — vaisarjanâni — pratishthityâ iti prati-sthityai | âgnîdhra ity âgni-idhre — antarikshe | eva | eti | kramate — aptum — âyan — âttâḥ — bhavati | athà — hi | eshaḥ — yantâ | asi — naḥ | kridhi — aptuḥ — vetu — aptum — eti | somam | dadate — nayàvatyeti nayà-vatyâ | ricâ — âgnîdhra ity âgni-idhre | upeti — yat | saha — apuvâyetà | saumyâ | ricâ — sam |

---

2. [15] so (etát) ist auch in I, 3, 4, 2 zu lesen (nicht: etám). [16] so (°vân) ABW. [17] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [18] als Compositum. [19] agne vratapata ity etâvat pratîkam, svakîyâ pûrvâ tanûr agnisakâçât sahasâ svîkârye 'ti buddhimanta âhuḥ, ... tato vaçîbhâvât prâg evâ "deyâ, B (p. 481). [20] zu s° s. P. 6, 7; virodhitaskarasenâ. [21] so (sán) ACD; sánt W.

preti | yachati | etat — agâḥ — upaitîty úpa-eti — aprâjâ ity aprâ-jâḥ | apaçuḥ — râyaḥ — upâvârtata ity úpa-âvârtate — vratapata iti vrata-pate | âtmanâḥ — dadâti.

3. vaishṇavyá 'rcâ hutvâ yûpam áchai 'ti, vaishṇavó vaí devátayâ[1] yûpaḥ, sváyai 'vaí 'nam devátayâ 'chai 'ty. áty anyân[2] ágâṃ nâ 'nyân[2] úpâ 'gâm íty âhâ, 'ti hy anyân éti nâ 'nyân upaí-'ty[3]; arvâk[1] tvâ párair avidam paró 'varair íty âhâ, 'rvâg ghy enam párair vindáti paró 'varais; tám tvâ jushe ‖ 1 ‖ vaishṇavám deva-yajyâyâ íty âha, deva-yajyâyai hy enam jusháte. devás tvâ savitâ mádhvâ 'naktv íty âha, téjasai 'vaí 'nam anakty; óshadhe[1] trâyasvai 'nao svá-dhite maí 'nao hiosîr íty âha, vájro vaí svá-dhitiḥ, çântyai. svá-dhiter vṛikshasya bíbhyataḥ prathaména çákalena sahá téjaḥ párâ patati; yáḥ prathamáḥ çákalaḥ parâ-pátet tám ápy â haret, sá-tejasam ‖ 2 ‖ evaí 'nam â haratî. 'mé vaí lokâ yûpât pra-yató[5] bibhyati; dívam ágreṇa mâ lekhîr antárikshaṃ[1] mádhyena mâ hiosîr íty âhai, 'bhyá evaí 'nam lokébhyaḥ çamayati. vánaspate[1] çatá-valço ví rohé 'ty â-vráçcane juhoti, tásmâd â-vráçcanâd vṛikshâṇâm bhûyâosa út tishṭhanti. sahásra-valçâ ví vayáo ruhemé 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâsté. 'naksha-sañgam ‖ 3 ‖ vṛiçced; yád aksha-sañgám vṛiçcéd adha-îsháṃ yájamânasya pra-mâyukao syâd[6]. yáṃ kâmáyetâ: 'prati-shṭhitaḥ syâd íty â-rohám tásmai vṛiçced, eshá vaí vánaspátînâṃ[1] áprati-shṭhitó, 'prati-shṭhita evá bhavati; yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íty aparṇám tásmai

3. yûpakhaṇḍanam. [1] ohne avagraha. [2] so (°ân) ABW. [3] betont (wegen hi). [4] so W, °rvâghy° AB. [5] ? so (√i + pra, Gen., aber oxytonon!) ABCDW; prayataḥ patataḥ B (p. 485); sollte nicht besser prapáto zu lesen sein? [6] govatsâdikam îshâyâ adho maraṇaçîlam bhavet.

çúshkâ-'gram vṛiçced, eshá vaí vánaspátînâm[1] apaçavyò, 'paçúr evá bhavati; yám kâmáyeta: paçu-mấnt syâd íti bahu-parṇám tásmai bahu-çâkhám vṛiçced, eshá vaí ‖ 4 ‖ vánaspátînâm paçavyàḥ, paçu-mấn evá bhavati; práti--shṭhitam vṛiçcet pratishṭhấ-kâmasyai, 'shá vaí vánaspátînâm práti-shṭhito yáḥ samé bhûmyai svấd yóne rûḍháḥ práty evá tíshṭhati. yáḥ pratyáñṅ[1] úpa-natas tám vṛiçcet, sá hí médham abhy úpa-nataḥ[7]. páñcâ-'ratnim tásmai vṛiçced yám kâmáyetó: 'pai 'nam út-taro yajnó named íti, páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pấñkto yajná, úpai 'nam út-taro yajnáḥ ‖ 5 ‖ namati; sháḍ-aratnim pratishṭhấ-kâmasya, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitúshv evá práti tishṭhati; saptấ-'ratnim paçú-kâmasya, saptá-padâ çákvarî, paçávaḥ çákvarî, paçûn evấ 'va runddhe[8]; návâ-'ratnim téjas-kâmasya, tri-vṛítâ stómena sám-mitam, téjas tri-vṛít, tejasvì[1] evá bhavaty; ékâdaçâ-'ratnim indriyá-kâmasyaí, 'kâdaçâ-'ksharâ trishṭúg[1], indriyám trishṭúg, indriyâvì[1] evá bhavati; páñcadaçâ--'ratnim bhrấtṛivya-vataḥ, pañca-daçó vájro, bhrấtṛivyâ-'bhi-bhûtyai; saptádaçâ-'ratnim prajấ-kâmasya, sapta-daçáḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyâ; ékaviṁçaty-aratnim pratishṭhấ-kâmasyai, 'ka-viṁçá stómânâm prati-shṭhấ, práti--shṭhityâ. ashṭấ-'çrir bhavaty, ashṭấ-'ksharâ gâyatrî, téjo gâyatrî, gâyatrî yajna-mukhám, téjasai 'vá gâyatriyấ yajna--mukhéna sám-mitaḥ ‖ 6 ‖ jushe, sátejasam, ánakshasañgam, bahu-çâkhám vṛiçced eshá vaí, yajná úpai 'nam úttaro yajná, ấptyâ, ékân ná viṁçatíç ca ‖ 3 ‖

1, 3, 5, 1. — K. 26, 3. 4. — Ç. 3, 6, 4, 1-27. — vaishṇavyâ | ṛicâ — achâ | eti — devatâyâ | achâ | eti | atîti | anyân — na | anyân | upeti — upaitîty úpa-eti — paraḥ | avâraiḥ — devayajyâyâ iti deva-yajyâyai | iti — svadhita iti sva-

4. [7] nicht komponirt mit abhi (nach CD). [8] rumdhe ABCDW.

-dhi̱te̱ — api̇ | eti̇ | ha̱re̱t — lo̱kâḥ — pra̱ya̱ta iti̇ pra-ya̱taḥ — sa̱hasrȧvalçâ̱ iti̇ sa̱hasrȧ-va̱lçâ̱ḥ — çâ̱ste̱ | anȧkshasaṃga̱m ity anȧksha-sa̱ṃga̱m — yonėḥ — abhîti̇ | upȧnata̱ ity upȧ-na̱ta̱ḥ — sa̱ptârȧtni̱m iti̇ sa̱pta-a̱ra̱tni̱m — te̱ja̱svî — tri̱-shṭuk | i̱ndri̱yâ̱vî — âptyai̇ — e̱ka̱vi̱ʊça ity ėka-vi̱ʊçaḥ — prati̇shṭhityâ̱ iti̱ prati̇-sthi̱tyai̱ | a̱shṭâçri̱r ity a̱shṭâ-a̱çri̱ḥ — a̱shṭâksha̱rety a̱shṭâ-a̱ksha̱râ̱.

4. pṛithivyaí tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ divé tvé 'ty âhai, 'bhyá evaí 'naṃ lokébhyaḥ pró 'kshati. pá-râñcam[1] pró 'kshati, párâñ[1] iva hí suvar-gó lokáḥ. krûrám iva vā́ etát karoti yát khánaty, apó 'va nayati, çā́ntyai; yáva-matîr áva nayaty, ū́rg vaí yávo; yájamânena yū́paḥ sám-mito, yā́vân[1] evá yájamânas tā́vatîm[1] evā́ 'sminn ū́rjaṃ dadhâti || 1 || pitṛiṇā́ʊ sádanam asī́ 'ti barhír áva stṛi-ṇâti, pitṛi-devatỳaʊ[2] hỳ etád yán ní-khâtaṃ, yád barhír ánava-stîrya minuyā́t pitṛi-devatỳo ní-khâtaḥ syâd, barhír ava-stī́rya minoty asyā́m evaí 'nam minoti. yûpa-çaka-lám ávâ 'syati, sá-tejasam evaí 'nam minoti. devás tvâ savitā́ mádhvâ 'naktv íty âha, téjasai 'vaí 'nam anakti. su-pippalā́bhyas tvaú 'shadhî-bhya[3] íti cashā́lam práti || 2 || muñcati, tásmâc chîrshatá[1] óshadhayaḥ[1] phá-laṃ gṛihṇanty. anákti, téjo vā́ ā́jyaṃ; yájamânenâ 'gni-shṭhā́ 'çriḥ sám-mitâ, yád agni-shṭhā́m áçrim anákti yájamânam evá téjasâ 'nakty; â-'ntám anakty, â-'ntám evá yájamânaṃ téjasâ 'nakti. sarvátaḥ[1] pári mṛiçaty, ápari-vargam evā́ 'smin téjo dadhâty. úd dívaʊ stabhânā́ " 'ntáriksham[1] pṛiṇé 'ty âhai, 'shā́ṃ lokā́nâṃ ví-dhṛityai. vaishṇavyá 'rcā́ || 3 || kalpayati, vaishṇavó vaí devátayâ

---

4. sthâpayed yûpam. [1] ohne avagraha. [2] ? °tyâ̊1ʊ AW., °tyâ3âʊ B (p. 493); bei Whitney p. 323 nicht aufgeführt, und in der That ist die pluti hier ohne rechten Grund. [3] s. P. 3, 7.

yûpaḥ, sváyai 'vaí 'naṃ devátayâ kalpayati. dvâbhyâṃ kalpayati, dvi-pâd yájamânaḥ, práti-shṭhityai. yáṃ kâmáyeta: téjasai 'naṃ devátâbhir indriyéṇa vỳ ardhayeyam íty agni-shṭhâṃ tásyâ 'çrim â-havanîyâd itthâṃ ve 'tthâṃ vâ 'ti nâvayet[4], téjasai 'vaí 'naṃ devátâbhir indriyéṇa vỳ ardhayati. yáṃ kâmáyeta: téjasai 'naṃ devátâbhir indriyéṇa sám ardhayeyam íti ‖ 4 ‖ agni-shṭhâṃ tásyâ 'çrim â-havanîyena sám minuyât, téjasai 'vaí 'naṃ devátâbhir indriyéṇa sám ardhayati. brahma-vániṃ tvâ kshatra-vánim íty âha yathâ-yajúr evaí 'tát. pári vyayaty, ûrg vaí raçanâ yájamânena yûpaḥ sám-mito, yájamânam evó "rjâ sám ardhayati. nâbhi-daghné pári vyayati, nâbhi-daghná evâ 'smâ ûrjaṃ dadhâti, tásmân nâbhi-daghná ûrjâ bhuñjate. yáṃ kâmáyeto: "rjaí 'nam ‖ 5 ‖ vỳ ardhayeyam íty ûrdhvâṃ vâ tásyâ 'vâcîṃ[1] vâ 'vo "hed, ûrjaí 'vaí 'naṃ vỳ ardhayati. yádi kâmáyeta: várshukaḥ parjányaḥ syâd íty ávâcîm[1] ávo "hed, vríshṭim evá ní yachati; yádi kâmáyetâ: 'varshukaḥ syâd íty ûrdhvâṃ úd ûhed, vríshṭim evó 'd yachati. pitṛiṇâṃ ní-khâtam, manushyàṇâm ûrdhváṃ ní-khâtâd â raçanâyâ, óshadhînâ͡o[1] raçanâ, víçveshâm ‖ 6 ‖ devânâm ûrdhvá͡o raçanâyâ â cashâlâd, índrasya cashâla͡o, sâdhyânâm áti-rikta͡o; sá vâ eshá sarva-devatyo yád yûpo, yád yûpam minóti sárvâ evá devátâḥ prîṇâti. yajnéna vaí devâḥ suvar-gáṃ lokám âyan, tè 'manyanta: manushyâ no 'nv-âbhavishyantî[5] 'ti, té yûpena yopayitvâ suvar-gáṃ lokám âyan, tám ṛíshayo yûpenai 'vâ 'nu prâ 'jânan, tád yûpasya yûpa-tvám ‖ 7 ‖ yád yûpam minóti suvar-gásya lokásya prá-jnâtyai. pu-

---

4. [4] âhavanîyam atilaṅghya nâvayet, na prâpayet (!), B (p. 496). [5] als Compositum.

rástân[1] minoti, purástâd dhí yajnásya pra-jnâyáté, 'pra-jnâtaꣳ hí tád yád áti-panna âhúr: idáṃ kâryàm âsîd íti. sâdhyā́ vaí devā́ yajnám áty amanyanta, tā́n yajnó nā́ 'spṛiçat, tā́n yád yajnásyā́ 'ti-riktam ā́sît tád aspṛiçad, áti-riktaṃ vā́ etád yajnásya yád agnā́v agním mathitvā́ pra-háraty, áti-riktam etát || 8 || yū́pasya yád ûrdhváṃ cashā́lât, téshâṃ tád bhâga-dhéyaṃ, tā́n evá téna prîṇâti. devā́ vaí sáꣳ-sthite sóme prá srúcó 'haran prá yū́paṃ, tè 'manyanta: yajna-veçasáṃ vā́ idáṃ kurma íti, té pra-staráꣳ srucā́ꣳ nish-kráyaṇam apaçyant[6] svárum yū́pasya, sáꣳ-sthite sóme prá pra-staráꣳ harati juhóti svarúm, áyajna-veçasâya || 9 || dadhâti, práty, ṛicā́, sám ardhayeyam íty, ûrjaí 'naṃ, víçveshâṃ, yûpatvám, átiriktam etád, dvícatvâriꣳçac ca || 4 ||

1, 3, 6, 1. 2. — K. 26, 5. 6. — Ç. 3, 7, 1, 5-32. — pitṛide-vatyàm iti pitṛi-devatyàm | hi — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — agnishṭhety àgni-sthâ | açriḥ — ântam ity ā́-antam — stabhâna | eti — vaishṇavyâ | ṛicâ — nâbhidaghna iti nâbhi-daghne | eva | asmai — nâbhidaghna iti nâbhi-daghne | ûrjâ — avā́cîm | vâ | aveti | ûhet — avā́cîm | aveti | ûhet — eti | raçanâyā́ḥ — raçanâyā́ḥ | eti — âyan | te | amanyanta | manushyā́ḥ | naḥ | anvâbhàvishyantîty ànu-âbhàvishyanti — âyan | anú | preti | ajânan — aprà̀jnâtam ity aprà-jnâtam | hi — atipanna ity ati-panne — sâdhyâḥ | vai | devâḥ — devâḥ | vai — srucàḥ | ahàran — te | amanyanta — apaçyan.

5. sâdhyā́ vaí devā́ asmíṅ loká[1] âsan, nā́ 'nyát kíṃ caná[2] mishát[3], tè 'gním evā́ 'gnáye médhâyā́ " 'labhanta, ná hỳ anyád â-lambhỳam ávindan, táto vā́ imā́ḥ pra-jā́ḥ prā́ 'jâyanta, yád agnā́v agním mathitvā́ pra-hárati pra-

4. [6] unbetont.

5. vahnim mathnâti. [1] °nl° AW; n mit virâma B. [2] ohne avagraha. [3] so ABCDW, îshat (!) prâṇijâtam Comm. in B (p. 504).

-jñânâm pra-jánanâya. rudró vâ eshá yád agnír yájamânaḥ paçúr; yát paçúm â-lábhyâ 'gním mánthed rudrâya yájamânam ‖ 1 ‖ ápi dadhyât, pra-mâyukaḥ syâd. átho khálv âhur: agníḥ sárvâ devátâ[2] havír etád yát paçúr íti, yát paçúm â-lábhyâ 'gním mánthati havyâyai 'vâ "-sannâya sárvâ devátâ[2] janayaty. upâ-"kṛityai 'vá mánthyas, tán né 'vâ "-labdhaṃ né 'vâ 'nâ-labdham. agnér janítram así 'ty âhâ, 'gnér hy etáj janítraṃ; vríshaṇau stha íty âha, vríshaṇau ‖ 2 ‖ hy etâv. urváçy asy âyúr así 'ty âha, mithuna-tvâya. ghṛiténâ 'kté[4] vṛíshaṇaṃ dadhâthâm íty âha, vríshaṇau hy eté[5] dádhâte[6] yé[5] agníṃ.

gâyatráṃ chándo 'nu prá jâyasvé 'ty âha, chándo-bhir evaí 'nam prá janayaty. agnáye mathyámânâyâ 'nu brûhí 'ty âha, sâvitrîm ṛícam ánv âha, savitṛí-prasûta evaí 'nam manthati. jâtâyâ 'nu brûhi ‖ 3 ‖ pra-hriyámâṇâyâ 'nu brûhí 'ty âha, kâṇḍe-kâṇḍa evaí 'naṃ kriyámâṇe sám ardhayati. gâyatrîḥ sárvâ ánv âha, gâyatrá-chandâ vâ agníḥ, svénai 'vaí 'naṃ chándasâ sám ardhayaty. agníḥ purâ bhávaty agním mathitvâ prá harati, taú sam-bhávantau yájamânam abhí sám bhavato, bhávataṃ naḥ sá-manasâv íty âha, çântyai. pra-hṛítya juhoti, jâtâyai 'vâ 'smâ ánnam ápi dadhâty; âjyena juhoty, etád vâ agnéḥ priyáṃ dhâma yád âjyam, priyéṇai 'vaí 'naṃ dhâmnâ sám ardhayaty átho téjasâ ‖ 4 ‖ yájamânam, âha vṛíshaṇau, jâtâyâ 'nu brûhy, ápy, ashṭâdaça ca ‖ 5 ‖

1, 3, 7, 1. 2. — K. 26, 7. — Ç. 3, 7, 3, 1-8. 4, 1, 20-24. — loke | âsan — mishat — eti | alabhanta — atho iti — sarvâḥ | devatâḥ — âsannâyety â-sannâya | sarvâḥ | devatâḥ — upâkṛityety úpa-âkṛityâ — tat | na | iva — urvaçî

5. [4] s. P. 4, 11. [5] s. P. 4, 52; Whitney p. 130. [6] s. P. 4, 40.

— akte iti — ete iti | dadhâte iti | ye iti — anú | preti | jâyasva — kâṇḍékâṇḍa iti kâṇḍé-kâṇḍe — gâyatrachándâ iti gâyatra-chandâḥ — bhavàti — abhi | sam iti | bhavataḥ — atho iti.

6. ishé tvé 'ti barhír ấ datta, icháta iva hỳ eshá yó yájata. upa-vîr asî 'ty âhó, 'pa hỳ enân â-karóty. úpo devấn daívîr víçaḥ prấ 'gur îty âha, daívîr hỳ etấ víçaḥ satîr devấn upa-yánti. váhnîr uçíja îty âha, 'rtvíjo[1] vai váhnaya uçíjas, tásmâd evám âha. bṛíhaspate[1] dhârâyâ[2] vásûnî 'ti ‖ 1 ‖ âha, bráhma vai devấnâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vấ 'smai paçűn áva runddhe[3]. havyấ te svadantâm îty âha, svadáyaty evaí 'nân[4]. déva tvashṭar vásu raṇvé 'ty âha, tváshṭâ vaí paçûnấm mithunấnâ rûpa-kṛíd, rûpám evá paçúshu dadhâti. révatî[1] rámadhvam îty âha, paçávo vaí revátîḥ, paçűn evấ 'smai ramayati. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti ‖ 2 ‖ raçanấm ấ datte, prá-sûtyâ; açvínor bâhú-bhyâm îty âhâ, 'çvínau hí devấnâm adhvaryű[5] ấstâm; pûshṇó hástâbhyâm îty âha, yátyâ. ṛitásya tvâ deva-haviḥ pấçenấ " rabha îty âha, satyám vấ ṛitá, satyénai 'vaí 'nam ṛiténấ " rabhate. 'kshṇayấ pári harati, vádhya hí pratyáñcam[1] prati-muñcánti, vy-ấvṛittyai[6]. dhárshâ[2] mấnushân íti ní yunakti, dhṛityâ. ad-bhyáḥ ‖ 3 ‖ tvaú 'shadhî-bhyaḥ[7] pró 'kshâmî 'ty âhâ, 'd-bhyó hỳ eshá óshadhî-bhyaḥ[7] sam-bhávati yát paçúr. apấm perúr asî 'ty âhai, 'shá hỳ apấm pâtấ yó médhâyâ "-rabhyáte. svâttấm cit sá-deva havyám ấpo devîḥ svádatai 'nam îty âha, svadáyaty evaí 'nam.

---

6. niyunakti paçum. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [3] rumdhe ABCDW. [4] °nâṃ B. D prima manu. [5] s. P. 4, 5. [6] vṛityai ABCDW. [7] s. P. 3, 7.

upárishṭât[1] pró 'kshaty, upárishṭâd evaí 'nam médhyaṃ karoti; pâyáyaty, antaratá[1] evaí 'nam médhyaṃ karoty; adhástâd[1] úpo 'kshati, sarváta[1] evaí 'nam médhyaṃ karoti || 4 || vásûnî 'ti, pra-savá íty, adbhyò, 'ntaratá evaí 'naṃ, dáça ca || 6 ||

1, 3, 7, 1 - 8, 1. — K. 26, 7. 8. — Ç. 3, 7, 3, 9 - 4, 6. — datte | ichate — yajate — upavîr ity úpa-vîḥ — upo iti — aguḥ — etâḥ — dhârayа — enân | devà — revatîḥ — revatîḥ — prasava iti pra-save — prasûtyâ iti pra-sûtyai — adhvaryû iti — yatyai — devahavir iti deva-haviḥ — eti | rabhe — eti | rabhate — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai | dharshà — dhṛityai — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — svâttam — svadàta.

7. agnínâ vaí hótrâ devấ ásurân abhy abhavann; agnáye sam-idhyámânâyấ 'nu brûhî 'ty âha, bhrấtṛivyâ-'bhibhûtyai. saptá-daça sâm-idhenîr ánv âha, sapta-daçáḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyai. saptá-daçấ 'nv âha, dvấ-daça[1] mấsâḥ páñca 'rtávaḥ sá saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarám pra-jấ ánu prá jâyante, pra-jấnâm pra-jánanâya. devấ vaí sâm-idhenîr anû-'cya yajnáṃ nấ 'nv apaçyant, sá prajấ-patis tûshṇîṃ â-ghârám || 1 || ấ 'ghârayat, táto vaí devấ yajnám ánv apaçyan; yát tûshṇîṃ â-ghârám â-ghâráyati yajnásyấ 'nu-khyâtyâ. ásureshu vaí yajná âsît, táṃ devấs tûshṇîṁ-homénâ 'vṛiñjata; yát tûshṇîṃ â-gharám â-ghâráyati bhrấtṛivyasyai 'vá tád yajnáṃ vṛiñkte[2]. pari-dhîṃt sám mârshṭi, punấty evaí 'nân; trís-triḥ sám mârshṭi, trỳ-âvṛid dhí yajnó, 'tho rákshasâm ápa-hatyai; dvấdaça[1] sám padyante, dvấdaça || 2 || mấsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsarám evá prîṇâty, átho saṃ-vatsarám evấ 'smâ úpa dadhâti, suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai. çíro vấ etád yajnásya

7. sâmidhenyaḥ, âghârau, prayâjâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ñte AC.

yád â-ghârò, 'gníḥ sárvâ devátâ[1]; yad â-ghârám â-ghârá-yati çîrshatá[1] evá yajnásya yájamânaḥ sárvâ devátâ áva runddhe[3]. çíro vâ etád yajnásya yád â-ghârá âtmâ paçúr, â-ghârám â-ghârya paçúm sám anakty, âtmánn evá yajnásya || 3 || çíraḥ práti dadhâti. sáṃ te prâ-'ṇó vâyúnâ gachatâm íty âha, vâyu-devatyo vaí prâ-'ṇó, vâyâv evâ 'sya prâ-'ṇáṃ juhoti; sáṃ yájatrair áṅgâni sáṃ yajná-patir â-çíshé 'ty âha, yajná-patim evâ 'syâ "-çíshaṃ gamayati. Viçvá-rûpo vaí Tvâshṭrá upárishṭât[1] paçúm abhy avamît, tásmâd upárishṭât paçór nâ 'va dyanti; yád upárishṭât paçúm sam-anákti médhyam evá || 4 || enaṃ karoty. ṛitvíjo[1] vṛiṇîte, chándâṃsy evá vṛiṇîte; saptá vṛiṇîte, saptá grâmyâḥ paçávaḥ saptâ "raṇyâḥ, saptá chándâṃsy ubháyasyâ 'va-ruddhyâ[4]. ékâdaça[1] pra-yâjân yajati, dáça vaí paçóḥ prâ-'ṇâ âtmaí 'kâdaçó[1], yâvân[1] evá paçús tám prá yajati. vapâṃ[5] ékaḥ pári çaya, âtmaí 'vâ "tmânam pári çaye. vájro vaí svá-dhitir, vájro yûpa-çakaló, ghṛitáṃ khálu vaí devâ vájraṃ kṛitvâ sómam aghnan, ghṛiténâ 'ktaú paçúṃ trâyethâm íty âha, vájreṇai 'vaí 'naṃ váçe kṛitvâ " labhate || 5 || âghârám, padyante dvâdaçâ, "tmánn evá yajnásya, médhyam evá, khálu vâ, ashṭâ-daça ca || 7 ||

1, 3, 8, 1. — K. 26, 8. 9. — Ç. 3, 7, 4, 7 - 8, 1, 5. — sâmi-dhenîr iti sâm-idhenîḥ — anú | preti | jâyante — devâḥ — anûcyety ánu-ucyá — eti | aghârayat — devâḥ — anú-khyâtyâ ity anú-khyâtyai — tryâvṛid iti tri-âvṛit — atho iti — asmai | upeti — sarvâḥ | devatâḥ | yat — sarvâḥ — avá-rudhyâ ity avá-rudhyai — çaye | âtmâ — devâḥ — vaçé | kṛitvâ | eti.

---

7. [3] rumdhe ABCDW. [4] rudhy° ABCDW. [5] vapâhoma-samîpe B (p. 516).

8. páry-agni karoti, sarva-hútam evaí 'naṃ karoty, áskandâyā́, 'skannaꝏ hí tád yád dhutásya skándati; tríḥ páry-agni karoti, trỳ-âvṛid dhí yajnó, 'tho rákshasâm ápa-hatyai. brahma-vâdíno vadanty: anv-ârábhyaḥ paçū́ꝫr nā́ 'nv-ârábhyā́ꝫ íti; mṛityáve vā́ eshá nîyate yát paçús, tám yád anv-ârábheta pra-mā́yuko yájamânaḥ syâd, átho khálv âhuḥ: suvar-gā́ya vā́ eshá lokā́ya nîyate yát || 1 || paçúr íti yán nā́ 'nv-ârábheta suvar-gā́l lokā́d yájamâno hîyeta; vapâ-çrápaṇîbhyâm anv-ā́rabhate[1], tán né 'vâ 'nv-ā́rabdhaṃ né 'vā́ 'nanv-ârabdham. úpa pré 'shya hotar havyā́ devébhya íty âhe, 'shitáꝏ hí kárma kriyáte. révatîr[2] yajná-patim priya-dhā́ " viçaté 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. agnínâ purástâd eti rákshasâm ápa-hatyai. pṛithivyā́ḥ sam-pṛícaḥ pâhī́ 'ti barhíḥ || 2 || úpâ 'syaty, áskandâyā́, 'skannaꝏ hí tád yád barhíshi skándaty, átho barhi-shádam evaí 'naṃ karoti. párâñ[2] ā́ vartate 'dhvaryúḥ paçóḥ saṃ-jnapyámânât, paçú-bhya evá tán ní hnuta, âtmánó 'nâ-vraskâya. gáchati çríyam prá paçū́n âpnoti yá eváṃ véda. paçcā́l-lokâ vā́ eshā́ prā́cy[2] ud-ā́nîyate[1] yát pátnî; námas ta â-tâné 'ty âhâ, "dityásya vaí raçmáyaḥ || 3 || â-tânā́s, tébhya evá námas karoty[3]. anarvā́ pré 'hī́ 'ty âha, bhrā́tṛivyo vā́ árvâ, bhrā́tṛivyâ-'panuttyai[4]; ghṛitásya kulyā́m ánu sahá pra-jáyâ sahá râyás pósheṇé[5] 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsta; ā́po devîḥ çuddhâ-yuva[6] íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát || 4 || lokā́ya nîyate yád, barhī́[7], raçmáyaḥ, saptátriꝏçac ca || 8 ||

1, 3, 8, 1. 2. — K. 26, 8. — Ç. 3, 8, 1, 6 - 2, 4. — paryagnîti

---

8. hiṅsanam paçoḥ. [1] als Compositum. [2] ohne avagraha. [3] so (°s k°) ABW, s. P. 8, 30. [4] nuty° ABCDW. [5] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [6] s. P. 3, 2. [7] barhíḥ C.

pari-agni — tryâvṛid iti tri-âvṛit — atho iti — paçûsh | na | anvârabhyâs ity ánu-ârabhyâsh — atho iti — anvârábhata ity ánu-ârábhate | tat | na | iva — upà | preti | ishya — revátîḥ — priyadheti priya-dhâ | eti | barhishadam iti barhi-sadám — hnute — paçcâlloketi paçcât-lokâ — prâcî | udânîyata ity út-ânîyate — te — namàḥ | karoti — preti | ihi — bhrâtṛivyâpanutyâ iti bhrâtṛivya-apanutyai — râyaḥ | poshéṇa — çâste — çuddhâyuva iti çuddha-yuvaḥ.

9. paçór vâ ấ-labdhasya prâ-'ṇấñ chúg[1] richati. vấk ta ấ pyâyatâm prâ-'ṇás ta ấ pyâyatâm íty âha, prâ-'ṇébhya evấ 'sya çúcaᴗ çamayati; sấ prâ-'ṇébhyó 'dhi pṛithivîᴗ çúk prá viçati; çám áho-bhyâm íti ní nayaty, aho-râtrấbhyâm evá pṛithivyaí çúcaᴗ çamayaty. óshadhe[2] trấyasvai 'naᴗ svá-dhite maí 'naᴗ hiᴗsîr íty âha, vájro vaí svá-dhitiḥ ‖ 1 ‖ çấntyai. pârçvatá[2] ấ chyati[3] madhyató[1] hí manushyâ â-chyánti[3], tiraçcînam[2] ấ chyaty[3] anûcînaᴗ[2] hí manushyâ â-chyánti[3], vy-ấvṛittyai[4]. rákshasâm bhâgò 'sî 'ti sthavimató[2] barhír aktvấ[5] 'pâ 'syaty, asnaí 'vá rákshâᴗsi nir-ávadayata[6]. idám aháᴗ ráksho 'dhamấṃ támo nayâmi yò 'smấn dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá íty âha, dvaú vấvá[2] púrushau yáṃ cai 'vá ‖ 2 ‖ dvéshṭi yáç cai 'naṃ dvéshṭi tấv ubhấv adhamấṃ támo nayatî. 'shé tvé 'ti vapấm út khidatî, 'cháta iva hy eshá yó yájate. yád upa-tṛindyấd rudrò 'sya paçûn ghấtukaḥ syâd, yán nó 'pa-tṛindyấd áyatâ syâd; anyáyo 'pa-tṛiṇátty anyáyâ ná, dhṛityai. ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî[7] pró 'ṇvâthâm íty âha, dyấvâ-pṛithivî[7] evá rásenâ 'nakty. áchinnaḥ ‖ 3 ‖ rấ-

---

9. vapâhomaḥ. [1] °nch° ABW. [2] ohne avagraha. [3] ârchy° B. [4] vṛity° ABCDW. [5] aūktvâ B (p. 527). [6] als Compositum. [7] s. P. 4, 12.

yaḥ su-vī́ra íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát[8]. krûrám iva vā́ etát karoti yád vapā́m ut-khidáty, urv̀ antáriksham[2] ánv ihī́ 'ty âha, çā́ntyai. prá vā́ eshò 'smā́l lokā́c cyavate yáḥ paçúm mṛityáve nîyámânam anv-ârábhate, vapâ-çrápaṇî[7] púnar anv-ā́rabhate[6], 'smínn evá loké práti tishṭhaty. agnínâ purástâd eti rákshasâm ápa-hatyâ, átho devátâ[2] evá havyéna || 4 || ánv eti. nā́ 'ntamám áñgâram áti hared, yád antamám áñgâram ati-háred devátâ áti manyeta. vā́yo vī́ 'hi[9] stokā́nâm íty âha, tásmâd ví-bhaktâ stokā́ áva padyanté. 'graṃ vā́ etát paçûnā́ṃ yád vapā́ 'gram óshadhînâm[2] barhír, ágreṇai 'vā́ 'graʊ sám ardhayaty, átho óshadhîshv[2] evá paçū́n práti shṭhâpayati[10]. svā́hâkṛitî-bhyaḥ[11] pré 'shyé 'ty âha || 5 || yajnásya sám-ishṭyai. prâṇâ-'pânaú vā́ etaú paçûnā́ṃ yát pṛishad-âjyám âtmā́ vapā́, pṛishad-âjyám abhi-ghā́rya vapā́m abhí ghârayaty, âtmánn evá paçûnā́m prâṇâ-'pânaú dadhâti. svā́ho[2] "rdhvá-nabhasam mârutáṃ gachatam íty âho, "rdhvá-nabhâ ha sma vaí Mârutó devā́nâṃ vapâ-çrápaṇî[7] prá harati, ténai 'vaí 'ne[12] prá harati; víshûcî[2 u. 13] prá harati, tásmâd víshvañcau[2] prâṇâ-'pânaú || 6 ||

svádhitiç, cai 'vā́, 'chinno, havyéne, 'shyé 'ty âha, sháṭcatvâriʊçac ca || 9 ||

1, 3, 9, 1. 2. — Ç. 3, 8, 2, 5-29 (24 Carakâdhvaryavaḥ!). — çuk — te̱ | eti̇ — ahȯbhyâ̱m ity ahȧḥ-bhyâ̱m — eti̇ | chya̱ti̱ — â̱chyantîty ā̂-chyanti̇ — vyâvṛityâ̱ iti̇ vi-âvṛityai — a̱snâ | e̱va — ni̱ravȧdayata̱ iti̇ niḥ-avȧdayate — i̱she — khi̱da̱ti̱ | i̱chatė — û̱rṇvâ̱thâ̱m — va̱pâ̱çrapȧṇî̱ iti̇ vapâ-çrapȧṇî — a̱nvârȧbhata̱ ity ȧnu-ârȧbhate — apȧhatyâ̱ ity apȧ-ha̱tyai̱ | atho̱ iti̇ — vâyo̱ iti̇ | vîti̇ | i̱hi̱ — vibhȧktâ̱ iti̱ vi-bha̱ktâ̱ḥ — atho̱ iti̇ — sthâ̱pa̱ya̱ti̱ | svâhā́kṛitîbhya̱ iti̱ svâhā́kṛiti-bhya̱ḥ | preti̇| i̱shya̱ — svâhā́ — û̱rdhvanȧbhâ̱ ity û̱rdhva-na̱bhâ̱ḥ — va̱-

9. [8] evá tát C. [9] als zwei Wörter! [10] so (shṭh⁰) ABW, s. P. 6, 4. [11] s. P. 3, 7. [12] s. P. 4, 11. [3] s. P. 4, 33.

pâçrapâṇî iti vapâ-çrapâṇî — ene iti — vishûcî iti — vishvâñcau.

10. paçúm â-lábhya puroḍâçam[1] nír vapati, sá-medham evaí 'nam â labhate. vapáyâ pra-cárya puroḍâçena prá caraty, ûrg vaí puroḍâça, ûrjam evá paçûnâm madhyató[1] dadhâty, átho paçór evá chidrám ápi dadhâti. prishad=-âjyásyo 'pa-hátya tríḥ prichati: çritáo havîṁḥ çamitar íti, trí-shatyâ hí devâ; yó 'çritao çritám âha sá énasâ. prâṇâ-'pânaú vâ etaú paçûnâm || 1 || yát prishad-âjyám, paçóḥ khálu vâ â-labdhasya hṛídayam âtmâ 'bhí sám eti, yát prishad-âjyéna hṛídayam abhi-ghârayaty âtmánn evá paçûnâm prâṇâ-'pânaú dadhâti. paçúnâ vaí devâḥ suvar=-gám lokám âyan, tè 'manyanta: manushyâ no 'nv-âbhav=ishyantî[2] 'ti, tásya çiraç chittvâ médham prâ 'kshârayant, sá prakshò[1] 'bhavat, tát prakshásya praksha-tvám; yát plaksha-çâkhó 'ttara-barhír bhávati sá-medhasyai 'vá || 2 || paçór áva dyati. paçúṃ vaí hriyámâṇao rákshâosy ánu sacante[3], 'ntarâ yûpam câ "-havanîyam ca harati, rákshas=sâm ápa-hatyai. paçór vâ â-labdhasya mánó 'pa krâmati. manótâyai[1] havísho 'va-dîyámânasyâ 'nu brûhî 'ty âha, mána evâ 'syâ 'va runddha[4]. ékâdaçâ[1] 'va-dânâny áva dyati, dáça vaí paçóḥ prâ-'ṇâ âtmaí 'kâdaçó[1], yâvân[1] evá paçús tásyâ 'va || 3 || dyati. hṛídayasyâ 'gré 'va dyaty[5] átha jihvâyâ átha vákshaso, yád vaí hṛídayenâ 'bhi-gáchati táj jihváyâ vadati, yáj jihváyâ vádati tád úraso 'dhi nír vadaty. etád vaí paçór yathâ-pûrvám; yásyai 'vám ava-dâya yathâ-kâmám út-tareshâm ava-dyáti yathâ-pûrvám evâ 'sya paçór ávattam[1] bhavati. madh=

10. avadânâni. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum. [3] zu s⁰ (nicht sh) s. P. 5, 12 (daher im sûtra blos sak, nicht saktha, wie Whitney lesen möchte). [4] rumdha ABCDW. [5] unbetont.

yató[1] gudásyā 'va dyati madhyató hí prâ-'ṇá, ut-tamásyā 'va dyati ‖ 4 ‖ ut-tamó hí prâ-'ṇó, yádī 'taraṃ yádī 'taram ubháyam evā 'jâmi. jā́yamâno[6] vaí brâhmaṇás tri-bhír ṛiṇa-vā́ jâyate brahma-cáryeṇá 'rshi-bhyo yajnéna devébhyaḥ pra-jáyâ pitṛí-bhya, eshá vā́ anṛiṇó yáḥ putrī́ yájvâ brahmacâri-vâsī́, tád ava-dā́nair evā́ 'va dayate, tád ava-dā́nânâm avadâna-tvám. devâ-'surā́ḥ sám-yattâ âsan, té devā́ agním abruvan: tváyâ vîréṇā́ 'surân abhí bhavâmé 'ti ‖ 5 ‖ sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai paçór ud-dhârám úd dharâ íti, sá etám ud-dhârám úd aharata dóḥ pûrvâ-'rdhásya gudám madhyatáḥ[1] çróṇim jaghanâ-'rdhásya, táto devā́ ábhavan párā 'surâ; yát try-aṅgā́ṇâ sam-avadyáti bhrā́tṛivyâ-'bhibhûtyai, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavaty. akshṇayā́ 'va dyati, tásmâd akshṇayā́ paçávó 'ṅgâni prá haranti, práti-shṭhityai ‖ 6 ‖ etaú paçûnā́, sámedhasyai 'vá, tásyā́ 'vo, 'ttamásyā́ 'va dyatī́, 'ti, páñcacatvâriçac ca ‖ 10 ‖

Ç. 3, 8, 3, 1-19 (1, 7, 2, 1). — atho iti — haviḥ — trishátyâ iti tri-satyâḥ — devâḥ | yaḥ | açṛitam — âtmâ | abhi | sam iti | eti — âyan | te | amanyanta | manushyâḥ | naḥ | anvâbhâvishyantîty ánu-âbhâvishyanti — akshârayan — prakshaḥ | abhavat — manotâyai | havishâḥ — rumdhe — dyati | athâ | jihvâyâḥ — urâsaḥ | adhi | nir iti | vadati — avâttam — yadi | itâram — ajâmi — ṛiṇavety ṛiṇa-vâ — ṛishibhya ity ṛishi-bhyaḥ — uddhâram ity út-hâram — harai — abhâvan — asúrâḥ — tryâṅgâṇâm iti tri-aṅgânâm — akshṇayâ | aveti — aṅgâni.

11. médasâ srúcau pró "rṇoti, médo-rûpâ vaí paçávo, rûpám evá paçúshu dadhâti. yûshánn ava-dhā́ya pró

---

10. [6] Wurzel betont.

11. anûyâjâḥ.

"rṇoti, ráso vấ eshá paçûnấṃ yád yű, rásam evá paçúshu dadhâti. pârçvéna vasâ-homám prá yauti, mádhyaṃ vấ etát paçûnấṃ yát pârçváo rása eshá paçûnấṃ yád vásâ, yát pârçvéna vasâ-homám pra-yaúti madhyatá[1] evá paçûnấo rásaṃ dadhâti. ghnánti ‖ 1 ‖ vấ etát paçúṃ yát saṃ-jnapáyanty, aindráḥ khálu vaí devátayâ prâ-'ṇá aindrò 'pâ-'ná, aindráḥ prâ-'ṇó áñge-añge[2] ní dedhyad íty âha, prâṇâ-'pânấv evá paçúshu dadhâti. déva tvashṭar bhűri te sáo-sam etv íty âha, tvâshṭrấ hí devátayâ paçávo. víshu-rûpâ yát sá-lakshmâṇo bhávathé 'ty âha, víshu-rûpâ hỳ eté sántaḥ sá-lakshmâṇa etárhi bhávanti. deva-trấ yántam ‖ 2 ‖ ávase sákhâyó 'nu tvâ mâtấ pitáro[3] madantv íty âhấ, 'nu-matam evaí 'nam mâtrấ[4] pitrấ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty. ardha-'rcé vasâ-homáṃ juhoty, asaú vấ ardha-'rcá iyám ardha-'rcá, imé[5] evá rásenâ 'nakti; díço juhoti, díça evá rásenâ 'nakty, átho dig-bhyá evó "rjao rásam áva runddhe[6]. prâṇâ-'pânaú vấ etaú paçûnấṃ yát prishad-âjyáṃ, vânaspatyấḥ[1] khálu ‖ 3 ‖ vaí devátayâ paçávo, yát prishad-âjyásyo 'pa-hátyấ "ha: vánaspátayé[1] 'nu brûhi vánaspátaye pré 'shyé 'ti prâṇâ-'pânấv evá paçúshu dadhâty. anyásyâ-'nyasya sam-avattáo sam-ávadyati[7], tásmân nấnâ-rûpâḥ paçávo. yûshṇó 'pa siñcati, ráso vấ eshá paçûnấṃ yád yű, rásam evá paçúshu dadhâtí. 'ḍâm úpa hvayate, paçávo vấ íḍâ, paçűn evó 'pa hvayate; catúr úpa hvayate ‖ 4 ‖ cátush-pâdo hí paçávo. yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íty amedás-kaṃ tásmâ ấ dadhyân, médo-rûpâ vaí paçávo, rûpéṇai 'vaí 'nam paçú-bhyo nír

---

11. [1] ohne avagraha. [2] so (°ó áñge-a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] als zwei Wörtev. [4] mâtấ C. [5] s. P. 4, 24. [6] rumdhe ABCDW. [7] als Compositum.

bhajaty, apaçúr evá bhavati. yáṃ kâmáyeta: paçu-mán syâd íti médasvat[1] tásmâ ấ dadhyân, médo-rûpâ vaí paçávo, rûpéṇai 'vấ 'smai paçűn áva runddhe[6], paçu-mấn evá bhavati. prajấ-patir yajnám asṛijata, sá ấjyam || 5 || purástâd[1] asṛijata[8] paçúm madhyatáḥ[1] pṛishad-âjyám paççất, tásmâd ấjyena pra-yâjấ ijyante[8] paçúnâ madhyatáḥ pṛishad-âjyénâ 'nû-yâjấs[9], tásmâd etán miçrám iva paççât-sṛishṭáṁ hy. ékâdaçâ[1] 'nû-yâjấn[9] yajati, dáça vaí paçóḥ prâ-'ṇấ, âtmaí 'kàdaçó[1], yấvân evá paçús tám ánu yajati. ghnánti vấ etát paçúṃ yát saṃ-jnapáyanti, prâṇâ-'pânaú khálu vấ etaú paçûnấṃ yát pṛishad-âjyáṃ, yát pṛishad-âjyénâ 'nû-yâjấn[9] yájati prâṇâ-'pânấv evá paçúshu dadhâti || 6 || ghnánti, yántaṃ, khálu, catúr úpa hvayata, ấjyaṃ, yát pṛishadâjyéna, shát ca || 11 ||

1, 3, 10, 1. 2. — Ç. 3, 8, 3, 20-37. — ûrṇoti | medòrûpâ iti medàḥ-rûpâḥ — yûḥ — aṃgé-aṃga ity aṃgé-aṃge — dedhyat — tvâshṭrâḥ — vishúrûpâ iti vishú-rûpâḥ | yat — vishú-rûpâ iti vishú-rûpâḥ | hi — mâtâ | pitaràḥ — mâtrâ | pitrâ — ardharca ity àrdha-ṛice — vai | ardharca ity àrdha-ṛicaḥ | iyam — ime iti — atho iti — preti | ishya — samavattam iti sam-avattam | samavàdyatîti sam-avàdyati — yûḥ — catuḥ — amedaskam ity àmedaḥ-kam — medòrûpâ iti medàḥ-rûpâḥ — medàsvat — medòrûpâ iti medàḥ-rûpâḥ — asṛijata — ijyante — anûyâjâ ity ànu-yâjâḥ — anûyâjân ity ànu-yâjân.

cấtvâlât, suvargấya vaisarjanấni, vaishṇavyá 'rcấ, pṛithivyaí, sâdhyấ, ishé tvé 'ty, agnínâ[10], páryagni, paçóḥ, paçúm âlábhya, médasâ srúcâv, ékâdaça || 11 ||

cấtvâlâd (1, 1), devấn upaí-'ti (2, 5), muñcati (4, 3), prahriyámâṇâya (5, 4), páryagni (8, 1), paçúm âlábhya (10, 1), cátushpâdo (11, 4), dvíshashṭiḥ || 62 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ||

---

11. [8] unbetont. [9] s. P. 3, 7. [10] ishè 'gnínâ W.

1. yajnéna vaí prajấ-patiḥ prajấ asṛijata, tấ upayấḍ=-bhir[1] evấ 'sṛijata, yád upa-yấja upa-yájati pra-jấ evá tád yájamânaḥ sṛijate. jaghanâ-'rdhấd áva dyati[2], jaghanâ=-'rdhấd dhí pra-jấḥ pra-jấyante[3]. sthavimató[4] 'va dyati, sthavimató hí pra-jấḥ pra-jấyanté[3]. 'sam-bhindann áva dyati prâ-'ṇấnâm ásam-bhedâya. ná pary-ấvartayati[5]; yát pary-âvartáyed udâvartáḥ[4] pra-jấ grấhukaḥ syât. sam=udrấṃ[4] gacha svấhé 'ty âha, retáḥ ‖ 1 ‖ evá tád dadhâty. antárikshaṃ[4] gacha svấhé 'ty âhâ, 'ntárikshenai 'vấ 'smai pra-jấḥ prá janayaty, antárikshaᴗ hy ánu pra-jấḥ pra-jấyante. devấᴗ savitấraṃ gacha svấhé 'ty âha, savitṛí-prasûta evấ 'smai pra-jấḥ prá janayaty. aho-râtré gacha svấhé 'ty âhâ, 'ho-râtrấbhyâm evấ 'smai pra-jấḥ prá janayaty, aho-râtré hy ánu pra-jấḥ pra=-jấyante. mitrấ-váruṇau gacha svấhâ ‖ 2 ‖ íty âha, pra-jấsv evá prá-jâtâsu prâṇâ-'pânaú dadhâti. sómaṃ gacha svấhé 'ty âha, saumyấ hí devátayâ[4] pra-jấ. yajnáṃ gacha svấhé 'ty âha, pra-jấ evá yajníyâḥ karoti. chándâᴗsi gacha svấhé 'ty âha, paçávo vaí chándâᴗsi, paçûn evấ 'va runddhe[6]. dyấvâ-pṛithivî gacha svấhé 'ty âha, pra-jấ evá prá-jâtâ dyấvâ-pṛithivîbhyâm ubhayátaḥ[4] pári gṛihṇâti. nábhaḥ ‖ 3 ‖ divyáṃ gacha svấhé 'ty âha, pra-jấbhya evá prá-jâtâbhyo vṛishṭiṃ ní yachaty. agníṃ vaiçvânaráṃ[4] gacha svấhé 'ty âha, pra-jấ evá prá-jâtâ asyấm práti shṭhâpayati. prâ-'ṇấnâṃ vấ eshó 'va dyati yò 'va-dyáti gudásya, máno me hấrdi yaché 'ty âha, prâ-'ṇấn evá yathâ-sthânám

---

4, 1. gudayâgaḥ. [1] °dbhi° C; auch nach iti prima manu °t-bhiḥ (°ṭ-bhiḥ sec. m.). [2] dyanti B (p. 549). [3] Wurzel betont. [4] ohne avagraha. [5] als Compositum. [6] rumdhe ABCDW. [7] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4.

úpa hvayate. paçór vâ ấ-labdhasya hṛídayaꣳ çúg ṛichati, sấ hṛidaya-çûlám ‖ 4 ‖ abhí sám eti, yát pṛithivyấꣳ hṛidaya-çûlám ud-vâsáyet pṛithivîꣳ çucấ 'rpayed, yád ap-sv apáḥ çucấ 'rpayec, chúshkasya câ "rdrásya ca saṃ-dhấv úd vâsayaty ubháyasya çấntyai. yáṃ dvishyất táṃ dhyâyec, chucaí 'vaí 'nam arpayati ‖ 5 ‖ réto, mitrấváruṇau gacha svâhâ, nábho, hṛidayaçûláṃ, dvấtriꣳçac ca ‖ 1 ‖

1, 3, 11, 1. — Ç. 3, 8, 4, 1 - 5, 10. — upayaḍbhir ity úpa-yaṭ-bhiḥ[1] — sthaviṃataḥ — asámbhindann ity asám-bhindan — paryâvártayatîti pari-âvártayati — udâvartaḥ | prajâ iti pra-jâḥ — saumyâḥ | hi — prajâ iti pra-jâḥ | yajnam — eva | prajấtâ iti pra-jấtâḥ — vṛishṭim — asyâm — sthâpa-yati — abhi | sam iti | eti — çucâ | arpayet.

2. devấ vaí yajnám ấgnî-'dhre vỳ abhajanta, táto yád aty-áçishyata tád abruvann: vásatu nú na idám íti, tád vasatîvárîṇâṃ[1] vasatîvarî-tvám; tásmin prâtár ná sám açaknuvan, tád ap-sú prấ 'veçayan, tấ vasatîvárîr[1] abhavan; vasatîvárîr gṛihṇâti, yajnó vaí vasatîvárîr, yajnám evấ "-rábhya gṛihîtvó 'pa vasati. yásyấ 'gṛihîtâ abhí ni-mróced ánârabdho 'sya yajnáḥ syât ‖ 1 ‖ yajnáṃ ví chindyâj. jyotishyâ[2] vâ gṛihṇîyấd dhíraṇyaṃ vâ 'va-dhấya sá-çukrâṇâm evá gṛihṇâti; yó vâ brâhmaṇó bahu-yâjî tásya kúmbhyânâṃ gṛihṇîyât, sá hí gṛihîtá-vasatî-varîko. vasatîvárîr gṛihṇâti, paçávo vaí vasatîvárîḥ, paçűn evấ "-rábhya gṛihîtvó 'pa vasati. yád anvîpáṃ[1] tíshṭhan gṛihṇîyấn nir-mấrgukâ asmât paçávaḥ syuḥ; pratîpáṃ[1] tíshṭhan gṛihṇâti, prati-rúdhyai 'vấ 'smai paçűn gṛihṇâtî. 'ndraḥ ‖ 2 ‖ vṛitráṃ ahant, sò 'pò 'bhỳ amri-yata, tấsâṃ yán médhyaṃ yajníyaꣳ sá-devam ấsît tád

2. vasatîvaryaḥ. [1] ohne avagraha. [2] ohne visarga in CD!, aber ulkayâ dyotitâḥ B (p. 554).

áty amucyata, tấ váhantîr abhavan; váhantînâṃ gṛihṇâti, yấ evá médhyâ yajníyâḥ sá-devâ ấpas tấsâm evá gṛihṇâti. nấ 'ntamấ váhantîr átî 'yâd, yád antamấ váhantîr atî-'yấd yajnám áti manyeta. ná sthâvarấṇâṃ gṛihṇîyâd, váruṇa-gṛihîtâ vaí sthâvarấ; yát sthâvarấṇâṃ gṛihṇîyất ‖ 3 ‖ váruṇenâ 'sya yajnáṃ grâhayed. yád vaí dívâ bhávaty apó rấtriḥ prá viçati, tásmât tâmrấ ấpo dívâ dadṛiçre; yán náktam bhávaty apó 'haḥ prá viçati, tásmâc candrấ ấpo náktaṃ dadṛiçre; châyấyai cà "-tápataç[3] ca saṃ-dhaú gṛihṇâty, aho-râtráyor evấ 'smai várṇaṃ gṛihṇâti. havíshmatîr[1] imấ ấpa íty âha, havísh-kṛitânâm evá gṛihṇâti. havíshmâ◡[1.4] astu ‖ 4 ‖ sűrya íty âha, sá-çukrâṇâm evá gṛihṇâty. anu-shṭúbhâ gṛihṇâti, vấg vấ anu-shṭúg, vâcaí 'vaí 'nâḥ sárvayâ gṛihṇâti. cátush-padaya 'rcấ gṛihṇâti, tríḥ sâdayati, saptá sám padyante, saptá-padâ çákvarî, paçávaḥ çákvarî, paçűn evấ 'va runddhe[5]. 'smaí vaí lokấya gấrha-patya ấ dhîyate[6] 'múshmâ â-havanîyo, yád gấrha-patya upa-sâdáyed asmíṅ loké[7] paçu-mấnt syâd, yád â-havanîye 'múshmin ‖ 5 ‖ loké paçu-mấnt syâd, ubháyor úpa sâdayaty, ubháyor evaí 'naṃ lokáyoḥ paçu-mántaṃ karoti. sarvátaḥ[1] pári harati, rákshasâm ápa-hatyâ. indrâ-'gniyór bhâga-dhéyî sthé 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. ấgnî-'dhra úpa vâsayaty, etád vaí yajnásyấ 'parâ-jitaṃ yád ấgnî-'dhraṃ, yád evá yajnásyấ 'parâ-jitaṃ tád evaí 'nâ úpa vâsayati. yátaḥ khálu vaí yajnásya ví-tatasya ná kriyáte tád ánu yajnáo rákshâosy áva caranti, yád váhantînâṃ gṛihṇấti kriyámâṇam evá tád yajnásya çaye, rákshasâm ánanv-avacârâya.

---

2. [3] °tapaç A. [4] so (°â◡) ABW, s. P. 9, 21. [5] rumdhe ABCDW. [6] unbetont. [7] °nl° A.

ná hỳ etā́ îláyanty[8], ā́ tṛitîya-savanā́t pári çere, yajnásya sáṃ-tatyai || 6 || syâd, índro, gṛihṇîyā́d, astv, amúshmin, kriyáte, sháḍ-viṁçatiç ca || 2 ||

1, 3, 12, 1. — Ç. 3, 9, 2, 2-17. — devâḥ — âgnī́dhra ity âgni-idhre — vasatîvaritvam iti vasatîvari-tvam — tâḥ | vasatîvarī́ḥ — agṛihîtâḥ | abhîti[9] | nimroced iti ni-mrocét — jyotishyā́ — anvîpam — pratîpam — ahan | saḥ | apaḥ | abhîti | amriyata — tâḥ — medhyā́ḥ — na | antamâḥ — yat | antamâḥ — varúṇagṛihîtâ iti varúṇa-gṛihîtâḥ — sthâvarâḥ — divā́ — apaḥ | ahàḥ — âtapàta ity ā́-tapàtaḥ — havishmā́n — catúshpadayeti catúḥ-padayâ | ṛicâ — ruṃdhe — dhîyate — gârhàpatya iti gârhà-patye — apàhatyâ ity apà-hatyai — bhâgadheyîr iti bhâga-dheyī́ḥ — âgnī́dhra ity âgni-idhre — îlayànti | eti.

3. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vā́[1] adhvaryúḥ syâd yáḥ sómam upâ-'vahárant sárvâbhyo devátâbhya[2] upâ-'vaháred íti; hṛidé tvé 'ty âha manushỳebhya evaí 'téna karoti, mánase tvé 'ty âha pitṛí-bhya evaí 'téna karoti, divé tvâ sûryā́ya tvé 'ty âha devébhya evaí 'téna karoty; etā́vatîr[2] vaí devátâs, tā́bhya evaí 'naṁ sárvâbhya upā́-'vaharati[3]. purā́ vâcáḥ || 1 || prá-vaditoḥ prâtar-anuvâkám upā́-''karoti[3], yā́vaty[3] evá vā́k tā́m áva runddhe[4]. 'pó 'gre 'bhi-vyā́harati[3], yajnó vā́ ā́po, yajnám evā́ 'bhí vā́caṃ ví sṛijati. sárvâṇi chándâṁsy ánv âha, paçávo vaí chándâṁsi, paçū́n evā́ 'va runddhe[4]. gâyatriyā́ téjas-kâmasya pári dadhyât[5] trishṭúbhe[2] 'ndriyá-kâmasya jágatyâ paçú-kâmasyâ 'nu-shṭúbhâ pratishṭhā́-kâmasya pañktyā́[6] yajná-kâmasya vi-rā́jā́ 'nna-kâmasya.

---

2. [8] avagamayanti B (! p. 558). [9] nicht componirt mit nimrócet.

3. somopâvaharaṇam. [1] so (tvâ) ABW, s. P. 5, 13. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] unbetont. [6] °ñty° AC.

çṛiṇótv agníḥ sam-ídhâ hávam ‖ 2 ‖ ma íty âha, savitṛí-prasûta evá devátàbhyo ni-védyâ 'pó 'chai 'ty. apá ishya hotar íty âhe, 'shitáo hí kárma kriyáte. maítrâ-varuṇasya camasâ-'dhvaryav ấ dravé 'ty âha, mitrấ-váruṇau vấ apấṃ netấrau, tấbhyâm evaí 'nâ áchai ti. dévîr âpo apâṃ[7] napâd íty âhấ, "-hutyai 'vaí 'nâ nish-kṛíya gṛihṇâty átho havísh-kṛitânâm evấ 'bhí-ghṛitânâṃ gṛihṇâti ‖ 3 ‖ kấrshir asî 'ty âha, çámalam evấ "sâm ápa plâvayati. samudrásya[2] vó 'kshityâ úṇ naya íty âha, tásmâd adyámânâḥ pîyámânâ ấpo ná kshîyante. yónir vaí yajnásya cấtvâlaṃ yajnó vasatîvárîr[2], hotṛi-camasáṃ ca maitrâvaruṇa-camasáṃ ca sao-spárçya vasatîvárîr vy-ấnayati[3] yajnásya sayoni-tvấyấ, 'tho svấd evaí 'nâ yóneḥ prá janayaty. ádhvaryó 'ver apấs íty âho, 'té "m anaṃnamur uté 'mấḥ paçyé 'ti vấvaí[2] 'tád âha. yády agni-shṭomó juhóti, yády ukthyàḥ pari-dhaú ní mârshṭi, yády ati-râtró yájur vádan prá padyate, yajna-kratûnấṃ[9] vy-ấvṛittyai[10] ‖ 4 ‖ vâcó, hávam, abhíghṛitânâṃ gṛihṇâty, utá, páñcaviçatiç ca ‖ 3 ‖

1, 3, 13, 1. 2. — Ç. 3, 9, 3, 2-33. — saḥ | tu | vai — upâvâharatîty úpa-avâharati | purâ — upâkàroṭîty úpa-âkàroti — ruṃdhe | apaḥ | agre | abhivyâhàratîty ábhi-vyâhàrati — dadhyât — me | iti — apaḥ | achà | eti | apaḥ | ishya — ishitam — camasâdhvaryav iti camasa-adhvaryo | eti | drava | iti — achà | eti — âhutyety â-hutyâ | eva | enâḥ — atho iti — akshityai — naye — vyânàyatîti vi-ânàyati — atho iti — enâḥ | adhvâryo iti | avèḥ | apâsḥ — uta | îm | anaṃnamuḥ | uta | imâḥ.

4. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti grâvâṇam

3. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 8. [8] s. Whitney zu P. 4, 6 p. 103. [9] °ṛitû° B (p. 565). [10] vṛity° ABCDW.

4. somonmânam.

ā́ datte, prá-sûtyâ; açvínor bâhú-bhyâm íty âhâ, 'çví-nau hí devā́nâm adhvaryū́[1] ā́stâm; pûshṇó hástâbhyâm íty âha yátyai. paçávo vaí sómo vy-âná upâ◡çu-sávano, yád upâ◡çu-sávanam abhí mímîte[2] vy-ânám evá paçúshu dadhâtī́. 'ndrâya tvé 'ndrâya tvé 'ti mimîta, índrâya hí sóma â-hriyáte. páñca kṛítvo yájushâ mimîte || 1 || páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pā́ñkto yajnó, yajnám evā́ 'va runddhe[3], páñca kṛítvas tū́shṇîṃ, dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jai 'vā́ 'nnā́-'dyam áva runddhe[3]. çvâtrā́ stha vṛitra-túra íty âhai, 'shá vā́ apā́◡ soma-pîthó; yá eváṃ véda nā́ 'p-sv ā́rtim[4] ā́ 'rchati[5]. yát te soma diví jyótir íty âhai, 'bhyá evaí 'nam || 2 || lokébhyaḥ sám bharati. sómo vaí rā́jâ díço 'bhỳ adhyâyat, sá díçó 'nu prā́ 'viçat; prā́g[4] ápâg[4] údag[4] adharā́g[4] íty âha, dig-bhyá evaí 'na◡ sám bharaty átho díça evā́ 'smâ áva runddhé[3]. 'mba ní shvaré[6] 'ty âha, kā́mukâ ena◡ stríyo bhavanti yá eváṃ véda. yát te somā́ 'dâbhyaṃ nā́ma jā́gṛivī́ 'ti || 3 || âhai, 'shá vaí sómasya soma-pîthó; yá eváṃ véda ná saumyā́m ā́rtim[4 u. 7] ā́ 'rchati[5]. ghnánti vā́ etát sómaṃ yád abhi-shuṇvánty[8]; a◡çū́n ápa gṛihṇâti, trā́yata evaí 'nam. prâ-'ṇā́ vā́ a◡çávaḥ paçávaḥ sómo, '◡çū́n púnar ápi sṛijati, prâ-'ṇā́n evá paçúshu dadhâti; dvaú-dvâv ápi sṛijati, tásmâd dvaú-dvau prâ-'ṇā́ḥ || 4 || yájushâ mimîta, enaṃ, jā́gṛivī́ 'ti, cátuçcatvâri◡çac ca || 4 ||

1, 4, 1, 1. 2. — Ç. 3, 9, 4, 3-21. — pra̱sa̱va iti̇ pra-sa̱ve — prasū́tyâ̱ iti̱ pra-sū̱tyai̱ — a̱dhva̱ryû iti̇ — vyâ̱na iti̇ vi-

---

4. [1] s. P. 4, 5. [2] nicht componirt mit abhi. [3] ruṃdhe ABCDW. [4] ohne avagraha. [5] so (ârch⁰) ABW, s. P. 10, 9. [6] so (shv⁰) ABW, s. P. 6, 4. 13. [7] somayâgavinâçam. [8] s. P. 6, 2. (7, 2.) 13, 6. 7.

-anaḥ — abhîti | mimîte | vyânam iti vi-anam — mimîte — çvâtrâḥ — eshaḥ | vai — ârtim | eti | richati — diçâḥ | abhîti | adhyâyat | saḥ | diçâḥ | anú | preti | aviçat — atho iti — ambà | nîti | svara — adâbhyam — jâgrivi — eti | richati — abhishuṇvantîty abhi-sunvanti — trâyate — prâṇâ iti pra-anâḥ — aoçûn.

5. prâ-'ṇó vấ eshá yád upâ-'oçúr, yád upâoçv=-agrâ gráhâ gṛihyánte prâ-'ṇám evấ 'nu prá yanty. Aruṇó ha smâ "haú 'pa-veçiḥ: prâtaḥ-savaná evấ 'hám yajnáo sáo sthâpayâmi téna tátaḥ sáo-sthitena carâmî 'ty; ashṭaú kṛítvó 'gre 'bhí shuṇoty[1], ashṭấ-'ksharâ gâyatrî, gâyatrám prâtaḥ-savanám, prâtaḥ-savanám evá ténâ "pnoty; ékâdaça[2] kṛítvo dvitî'yam, ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúp[2], traí=shṭubham[2] mấdhyaṃdinam[2] ‖ 1 ‖ sávanam, mấdhyaṃdi=nam evá sávanaṃ ténâ "pnoti; dvấdaça[2] kṛítvas tṛitî'yaṃ, dvấdaçâ-'ksharâ jágatî, jấgataṃ tṛitîya-savanáṃ, tṛitîya-sa=vanám evá ténâ "pnoty; etấo ha vấvá[2] sá yajnásya sáo=-sthitim uvâcấ, 'skandâyấ, 'skannao hí tád yád yajnásya sáo=-sthitasya skándaty. átho khálv âhur: gâyatrî' vấvá prâ=taḥ-savané nấ 'ti-vấda íty, ánati-vâduka enam bhrấtṛivyo bhavati yá eváṃ véda; tásmâd ashṭấv-ashṭau ‖ 2 ‖ kṛítvo 'bhi-shútyam. brahma-vâdíno vadanti. pavítra-vanto 'nyé gráhâ gṛihyánte kím-pavitra upâ-'oçúr íti, vấk-pa=vitra íti brûyâd, vâcás pátaye[3] pavasva vâjinn íty âha, vâcaí 'vaí 'nam păvayati. vṛíshṇo aoçú-bhyâm[4] íty âha, vṛíshṇo hỳ etấv aoçú[5] yaú sómasya; gábhasti=pûta íty âha, gábhastinâ[3] hỳ enam păváyati; devó de=vấnâm pavítram asî 'ty âha, devó hỳ esháḥ ‖ 3 ‖ sán

---

5-5, 11. grahâḥ; 5. upâṅçuḥ. [1] s. P. 6, 4. 13, 6. [2] ohne avagraha. [3] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [5] s. P. 4, 5.

devấnâm pavítram; yéshâm bhâgó 'si tébhyas tvé 'ty âha, yéshâo hy̆ eshá[6] bhâgás tébhya enam gṛihṇâti. svấṃkṛito[2] 'sí 'ty âha, prâ-'ṇám evá svám akṛita; mádhu-matîr na íshas kṛidhî[7] 'ty âha, sárvam evấ 'smâ idáo svadayati; víçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyaḥ pấrthivebhya íty âho, 'bháyeshv evá deva-manushyéshu prâ-'ṇấn[8] dadhâti. mánas tvâ || 4 || ashṭv íty âha, mána evấ 'çnuta; urv̀ antáriksham[2] ánv ihî 'ty âhâ, 'ntariksha-devatyo hí prâ-'ṇáḥ; svấhâ[2] tvâ su-bhavaḥ sűryâyé 'ty âha, prâ-'ṇấ vai svá-bhavaso devấs, téshv evá paró-'kshaṃ juhoti; devébhyas tvâ marîci-pébhya íty âhâ, "dityásya vai raçmáyo devấ marîci-pấs, téshâṃ tád bhâga-dhéyam, tấn evá téna prîṇâti. yádi kâmáyeta: várshukaḥ parjányaḥ || 5 || syâd íti nîcâ[2] hástena ní mṛijyâd, vríshṭim evá ní yachati; yádi kâmáyetấ: 'varshukaḥ syâd íty ut-tânéna ní mṛijyâd, vríshṭim evó 'd yachati. yády abhi-cáred amúṃ jahy átha tvâ hoshyâmî 'ti brûyâd, ấ-hutim evaí 'nam pre-"psán hanti; yádi dûré syấd ấ támitos tishṭhet, prâ-'ṇám evấ 'syâ 'nu-gátya hanti. yády abhi-cáred amúshya || 6 || tvâ prâ-'ṇé sâdayamî 'ti sâdayed, ásanno vaí prâ-'ṇáḥ, prâ-'ṇám evấ 'sya sâdayati. shaḍ-bhír aoçú-bhiḥ pắvayati, shấḍ vấ ṛitáva, ṛitú-bhir evaí 'nam pắvayati; tríḥ pắvayati, tráya imé lokấ, ebhír evaí 'naṃ lokaíḥ pắvayati. brahma-vâdíno vadanti: kásmât sátyât tráyaḥ paçûnấo hástâ-"dânâ íti; yát trír upâ-'oçúo hástena vi-gṛihṇấti, tásmât tráyaḥ paçûnấo hástâ-"dânâḥ púrusho hastî markáṭaḥ || 7 || mấdhyandinam, ashṭấv-ashṭâv, eshá, mánas tvâ, parjányo, 'múshya, púrusho, dvé ca || 5 ||

---

5. [6] esha fehlt C. [7] so (°sk°) AW, ḥ° k° B (p. 596); s. P. 8, 25. [8] prâṇam B.

1, 4, 2, 1. — K. 27, 1. — Ç. 4, 1, 1, 1-26. 2, 21-24. — upâ॰-çvàgrâ ity úpâ॰çu-agrâḥ | grahâ — anú | preti | yanti — sma | âha | aupâveçir ity aupà-veçiḥ | prâtaḥsavana iti prâ-taḥ-savane — kṛitvàḥ | agrè | abhîti | sunoti — vâva | saḥ — askàndâya | askàndam — atho iti — ativàda ity àti-vâdè — abhishutyam ity àbhi-sutyàm — gṛihyantè — vâcaḥ | patàye — a॰çû iti — ishàḥ — prâṇàn iti pra-ânân | dadhâti — açnute — prâṇâ iti pra-ânâḥ — raçmayàḥ | devâḥ — nîcâ — prepsann iti pra-îpsan — hastâdânâ iti hastà-âdânâḥ.

6. devâ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devâ upâ-'॰çaú yajnáu sa॰-sthâpyam apaçyan, tám upâ-'॰çaú sám asthâpayan; té 'surâ vájram ud-yátya devân abhy âyanta, té devâ bíbhyata índram úpâ 'dhâvan, tân índro 'ntar-yâméṇâ 'ntár adhatta, tád antar-yâmásyâ 'ntaryâma-tvám; yád antar-yâmó gṛihyáte bhrâtṛivyân evá tád yájamâno 'ntár dhatte. 'ntás te ‖ 1 ‖ dadhâmi dyâvâ-pṛithivî antár urv antárikshaṃ[1] íty âhai, 'bhír evá lokaír yájamâno bhrâtṛivyân antár dhatte.

té devâ amanyanté: 'ndro vâ idám abhûd yád vayáu smá íti, tè 'bruvan: mágha-vann ánu na â bhajé 'ti; sa-jóshâ devair ávaraiḥ páraiç cé 'ty abravîd, yé cai 'vá devâḥ páre yé câ 'vare tân ubháyân ‖ 2 ‖ anv-âbhajat[2]; sa-jóshâ devair ávaraiḥ páraiç cé 'ty âha, yé cai 'vá devâḥ páre yé câ 'vare tân ubháyân anv-âbhajaty[2]. antar-yâmé maghavan mâdayasvé 'ty âha, yajnâd evá yájamânaṃ nâ 'ntár ety. upayâmá-gṛihîto 'sî 'ty âhâ, 'pâ-'násya dhṛityai. yád ubhâv apavitraú gṛihyéyâtâm prâ-'ṇám apâ-'nó 'nu nỳ ṛichet, pra-mâyukaḥ syât; pavítra-vân antar-yâmó gṛihyate ‖ 3 ‖

---

6. antaryâmaḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum.

prâṇâ-'pânáyor ví-dhṛityai. prâṇâ-'pânaú vấ etaú yád upâ◡çv-antaryâmaú vy-ânấ upâ◡çu-sávano[3]; yáṃ kâmáyeta: pra-mấyukaḥ syâd íty ásaw-spṛishṭau tásya sâdayed, vy-ânénai 'vấ 'sya prâṇâ-'pânaú ví chinatti, tấják prá mîyate; yáṃ kâmáyeta: sárvam ấyur iyâd íti sáw-spṛishṭau tásya sâdayed, vy-ânénai 'vấ 'sya prâṇâ-'pânaú sáṃ tanoti, sárvam ấyur eti || 4 || tá, ubháyân, gṛihyate, cátuçcatvâri◡çac ca || 6 ||

1, 4, 3, 1. — K. 27, 2. — Ç. 4, 1, 2, 1-20 (Carakâḥ). 27. — devâḥ — akúrvata — te | asúrâḥ — âyanta — devâḥ — antaryâmenety ántaḥ-yâmenà — uru — abruvan — sajoshâ iti sa-joshâḥ — anvâbhâjad ity ánu-âbhâjat | sajoshâ iti sa-joshâḥ — anvâbhâjatîty ánu-âbhâjati — anú | nîtí | ṛichet — vyâna iti vi-ânaḥ | upâ◡çusavâna ity úpâ◡çu-savânaḥ — vyâneneti vi-ânenà.

7. vấg vấ eshấ yád aindra-vâyavó, yád aindra-vâyavấ-'grâ gráhâ gṛihyánte vấcam evấ 'nu prá yanti. vâyúṃ devấ abruvant: sóma◡ rấjâna◡ hanâmé 'ti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai mád-agrâ evá vo gráhâ gṛihyântâ íti, tásmâd aindravâyavấ-'grâ gráhâ gṛihyante; tám aghnant, sò 'pûyat, táṃ devấ nó 'pâ 'dhṛishṇuvan, té vâyúm abruvann: imáṃ naḥ svadaya || 1 || íti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai mad-devatyâny evá vaḥ pấtrâṇy ucyântâ íti, tásmân nânâ-devatyâni sánti vâyavyâny ucyante; tám ebhyo vâyúr evấ 'svadayat, tásmâd yát pῦyati tát pra-vâté ví shajanti[1], vâyúr hí tásya pấvayitấ svadayitấ; tásya vi-gráhaṇaṃ nấ 'vindant, sấ 'ditir abravîd: váraṃ vṛiṇâ átha máyâ ví gṛibhṇîdhvam mad-devatyâ evá vaḥ sómâḥ || 2 || sannấ asann íty, upayâmá-gṛihîto 'sí 'ty âhâ 'diti-devatyâs

---

6. [3] zu s° s. P. 6, 10.

7. aindravâyavaḥ. [1] (sh°) ABW, s. P. 6, 4 (in sak P. 6, 12 nicht eingeschlossen).

téna, yấni hí dâru-máyâṇi pấtrâṇy asyaí tấni yóneḥ sám-bhûtâni, yấni mṛin-máyâni sâ-'kshất tấny asyaí, tásmâd evám âha. vấg vaí párâcy[2] ávy-âkṛitâ 'vadat, té devấ índram abruvann: imấṃ no vấcaṃ vy-ấkurv[3] íti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai máhyaṃ cai 'vaí 'shá vâyáve ca sahá gṛihyâtâ íti, tásmâd aindra-vâyaváḥ[4] sahá gṛihyate[5]; tấṃ índro madhyatò[2] 'va-krámya vy-ấkarot[3], tásmâd iyáṃ vy-ấkṛitâ vấg udyate. tásmât sakṛíd[2] índrâya madhyató gṛihyate[6] dvír vâyáve, dvaú hí sá várâv ávṛiṇîta ‖ 3 ‖ svadaya, sómâḥ, sahá, 'shṭâvioçatiç ca ‖ 7 ‖

(1, 4, 4, 1). — K. 27, 3. — Ç. 4, 1, 3, 1-10. — aindravâyavâgrâ ity aindravâyava-agrâḥ | grahâḥ — anú | preti | yanti — grahâḥ | gṛihyântai — aindravâyavâgrâ ity aindravâyava-agrâḥ | grahâḥ — devâḥ — ucyântai — sajanti — sâ | aditiḥ — vṛiṇai — dârumayâṇîti dâru-mayâni — mṛinmayâṇîti mṛit-mayâni — parâcî | avyâkṛitety avi-âkṛitâ | avadat — vyâkurv iti vi-âkuru — gṛihyâtai — vyâkarod iti vi-âkarot — vyâkṛiteti vi-âkṛitâ — gṛihyate.

8. mitráṃ devấ abruvant: sómaṃ râjânaṃ hanâmé 'ti, sò 'bravîn: nấ 'háṃ sárvasya vấ ahám mitrám asmí 'ti; tám abruvan: hánâmai 'vé 'ti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai páyasai 'vá me sómaṃ çrîṇann[1] íti, tásmân maitrâ-varuṇám páyasâ çrîṇanti. tásmât paçávó 'pâ 'krâman: mitráḥ sán krûrám akar íti; krûrám iva khálu vấ eshấḥ ‖ 1 ‖ karoti yáḥ sómena yájate, tásmât paçávó 'pa krâmanti; yán maitrâ-varuṇám páyasâ çrîṇấti paçú-bhir evá tán mitráṃ sam-ardhâyati paçú-bhir yájamânam. purấ khálu vấvaí[2] 'vám mitrò 'ved: ápa mát krûrấṃ cakrúshaḥ paçávaḥ kram-

7. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] für indravâyubhyâm! vgl. VI, 4, 8, 4 und vâyosâvitraḥ VII, 5, 22, 1. [5] gṛihyâtai C. [6] unbetont; gṛihyáte C prima manu,

8. maitrâvaruṇaḥ. [1] so ABCDW; man erwartet: çrîṇân. [2] ohne avagraha.

ishyantî 'ti, tásmâd evám avṛiṇîta. váruṇaṃ devâ abruvan: tváyâ 'ꣳça-bhúvâ sómaꣳ rẫjânaꣳ hanâmé 'ti, sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai máhyaṃ ca ‖ 2 ‖ evaí 'shá mitrắya ca sahá gṛihyâtâ íti; tásmân maitrâ-varuṇáḥ sahá gṛihyate, tásmâd rẫjnâ rẫjânam aꣳça-bhúvâ ghnanti[3] vaíçyena vaíçyaꣳ çûdréṇa çûdráṃ. ná vâ idáṃ dívâ ná náktam âsîd ávy-âvṛittaṃ; té devâ mitrâ-váruṇâv abruvann: idáṃ no ví vâsayatam íti, tắv abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahâ éka evâ "vát pűrvo gráho gṛihyâtâ íti; tásmâd aindra-vâyaváḥ pűrvo maitrâ-varuṇắd gṛihyate. prâṇâ-'pânaú hỳ etaú yád upâꣳçv-antaryâmaú[4]. mitró 'har ájanayad váruṇo rắtriṃ, táto vâ idáṃ vỳ auchad; yán maitrâ-varuṇó gṛihyáte vỳ-ushṭyai ‖ 3 ‖ eshá, cai, "ndravâyavó, dvâviꣳçatiç ca ‖ 8 ‖

(1, 4, 5, 1). — K. 27, 4. — Ç. 4, 1, 4, 7-10. — çrîṇan — akaḥ — avet — gṛihyâtai — ghnanti — vai | idam — âsît | avyâvṛittam ity avi-âvṛittam — devâḥ — vṛiṇâvahai — âvat | pûrvâḥ — gṛihyâtai — ahâḥ | ajânayat.

9. yajnásya çíro 'chidyata; té devâ açvínâv abruvan: bhishájau[1] vaí stha idáṃ yajnásya çíraḥ práti dhattam íti, tắv abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahai gráha evá nâv atrâ 'pi gṛihyatâm íti; tắbhyâm etám âçvinám agṛihṇan, táto vaí taú yajnásya çíraḥ práty adhattâṃ; yád âçvinó gṛihyáte yajnásya níṣh-kṛityai. taú devâ abruvann: ápûtau vâ imaú manushya-caraú ‖ 1 ‖ bhishájâv[1] íti, tásmâd brâhmaṇéna bheshajám[1] ná kârỳam, ápûto hỳ eshò 'medhyó yó bhishák[1]; taú bahish-pavamânéna pắvayitvâ tắbhyâm etám âçvinám agṛihṇan, tásmâd bahish-pavamâné[2] stutá

8. [3] unbetont. [4] tayoḥ pûrvabhâvitvam avivâdam; itareshu tu graheshv aindravâyava eka eva maitrâvaruṇât pûrvaḥ.

9. âçvinaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 8, 23.

âçvinó gṛihyate. tásmâd evám vidúshâ bahish-pavamânâ[2] upa-sádyaḥ, pavítram vaí bahish-pavamânâ, átmânam evá pávayate. táyos tredhâ[1] bhaíshajyam[1] ví ny adadhur, agnaú tṛítîyam ap-sú tṛítîyam brâhmaṇé tṛítîyam; tásmâd uda-pâtrám || 2 || upa-nidhâya brâhmaṇám dakshiṇató[1] ni-shádya bheshajám[1] kuryâd; yávad[1] evá bheshajám téna karoti[3], sam-árdhukam asya kṛitám bhavati. brahma--vâdíno vadanti: kásmât satyád éka-pâtrâ dvi-devatyâ gṛihyánte dvi-pâtrâ hûyanta íti; yád ékapâtrâ gṛihyánte tásmâd éko 'ntaratáḥ[1] prâ-'ṇó, dvi-pâtrâ hûyante tásmâd dvaú-dvau bahíshṭât[1] prâ-'ṇâḥ. prâ-'ṇâ vâ eté yád dvi-devatyâḥ, paçáva íḍâ; yád íḍâm pûrvâm dvi-devatyebhya upa-hváyeta || 3 || paçú-bhiḥ prâ-'ṇân antár dadhîta, pra--mâyukaḥ syâd; dvi-devatyân bhakshayitvé 'ḍâm úpa hvayate, prâ-'ṇân evâ "tmán dhitvâ paçûn úpa hvayate. vâg vâ aindra-vâyaváç cákshur maitrâ-varuṇáḥ çrótram âçvináḥ; purástâd[1] aindra-vâyavám bhakshayati tásmât purástâd vâcâ vadati, purástân maitrâ-varuṇám tásmât purástâc cákshushâ paçyati, sarvátaḥ[1] pari-hâram âçvinám tásmât sarvátaḥ çrótreṇa çṛiṇoti. prâ-'ṇâ vâ eté yád dvi-devatyâḥ || 4 || áriktâni pâtrâṇi sâdayati, tásmâd áriktâ antaratáḥ[1] prâ-'ṇâ, yátaḥ khálu vaí yajnásya ví-tatasya ná kriyáte tád ánu yajnáꣳ rákshâꣳsy áva caranti; yád áriktâni pâtrâṇi sâdáyati kriyámâṇam evá tád yajnásya çaye rákshasâm ánanv-avacârâya. dákshiṇasya havir--dhânasyó 't-tarasyâm vartanyâꣳ sâdayati, vâcy evá vâcam dadhâty. â tṛítîya-savanât pári çere, yajnásya sám--tatyai || 5 || manushyacarâv, udapâtrám, upahváyeta, dvidevatyâḥ, shát-catvâriꣳçac ca || 9 ||

---

9. [3] unbetont; yávad evá bildet somit wohl den Vordersatz (vgl. VII, 5, 5, 2), bh. tena k. den Nachsatz?

(1, 4, 6, 1. 7, 1.). — K. 27, 4. 5. — Ç. 4, 1, 5, 1. 13. 14. — amedhyaḥ | yaḥ — stute — vi | nîti | adadhuḥ — nishâdyeti ni-sâdyà — tenà | karoti — ekàpâtrâ ity eka-pâtrâḥ | dvidevatyâ iti dvi-devatyâḥ | grihyante | dvipâtrâ iti dvi-pâtrâḥ | hûyante — ekàpâtrâ ity eka-pâtrâḥ | grihyante — dvipâtrâ iti dvi-pâtrâḥ | hûyante — prâṇà iti pra-aṇâḥ | vai — prâṇân iti pra-aṇân | antaḥ | dadhîta — prâṇâ iti pra-aṇâḥ | vai — prâṇâ iti pra-aṇâḥ | yatàḥ — vâci — eti.

10. bṛíhaspátir[1] devấnâm puró-hita ấsîc cháṇḍâ-márkâv ásurâṇâm, bráhmaṇ-vanto[2] devấ ấsan bráhmaṇ-vantó[2] 'surâs, tè 'nyò 'nyáṃ nấ 'çaknuvann abhí-bhavitum; té devấḥ çáṇḍâ-márkâv úpâ 'mantrayanta, tấv abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahai gráhâv evá nâv átrấ 'pi grihyetâm íti, tấbhyâm etaú çukrấ-manthínâv agrihṇan, táto devấ ábhavan párấ 'surâ, yásyai 'vấṃ vidúshaḥ çukrấ-manthínau grihyéte[3] bhávaty âtmánâ párâ ‖ 1 ‖ asya bhrấtrivyo bhavati. taú devấ apa-núdyâ "tmána índrâyâ 'juhavur; ápa-nuttau çáṇḍâ-márkau sahấ 'múné 'ti[5] brûyâd yáṃ dvishyấd, yám evá dvéshṭi ténai 'nau sahấ 'pa nudate. sá prathamáḥ sáṃ-kṛitir viçvá-karmé 'ty[5] evaí 'nâv âtmána índrâyâ 'juhavur, índro hy etấni rûpấṇi kárikrad ácarad. asaú vấ âdityáḥ[4] çukráç candrámâ[1] manthy, api-gríhya prấñcau[6] níḥ ‖ 2 ‖ krâmatas, tásmât prấñcau yántau ná paçyanti; pratyáñcâv â-vṛítya juhutas, tásmât pratyáñcau yántau[7] paçyanti. cákshushî[8] vấ eté[9] yajnásya yác chukrấ-manthínau nấsiko 'ttara-vedír; abhítaḥ[1] pari-krámya juhutas, tásmâd abhíto nấsi-

---

10. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha. [2] °n vor iti CD, s. P. 13, 13. [3] s. P. 4, 40. [4] vâdityaḥ B (p. 625). [5] anyatra samâmnâtam mantram, anyatrâ "mnâtena mantreṇa, s. Çatap. Br. [6] paçcima-diçy astaṃ gatvâ punar udayâya prâṅmukhatayâ gachantau, B. [7] udayâd ûrdhvam. [8] s. P. 4, 12. [9] s. P. 4, 44.

kâṃ cákshushî[8], tásmân nā́sikayâ cákshushî ví-dhṛite[10]; sarvátaḥ[1] pári krâmato rákshasâm ápa-hatyai. devā́ vaí yā́ḥ prā́cîr[1] ā́-hutîr ájuhavur yé purástâd[1] ásurâ ā́san tā́ʊs tā́bhiḥ[11] prá ‖ 3 ‖ anudanta, yā́ḥ pratī́cîr[1] yé paçcā́d ásurâ ā́san tā́ʊs tā́bhir[11] ápâ 'nudanta; prā́cîr anyā́ ā́-hutayo hûyánte pratyáñcau çukrā́-manthínau, paçcā́c cai 'vá purástâc ca yájamâno bhrā́tṛivyân prá ṇudate[12], tásmât párâcîḥ[1] pra-jā́ḥ prá vîyante[13] pratī́cîr jâyante. çukrā́-manthínau vā́ ánu pra-jā́ḥ prá jâyante 'ttrī́ç[14] câ "dỳâç ca; su-vī́râḥ pra-jā́ḥ pra-janáyan párî 'hi çukráḥ çukrá-çocishâ ‖ 4 ‖ su-prajā́ḥ pra-jā́ḥ pra-janáyan párî 'hi manthī́ manthí-çocishé 'ty âhai[15], 'tā́ vaí su-vī́râ yā́ áttrîr[14], etā́ḥ su-prajā́ yā́ âdỳâ, yá evā́ṃ védâ 'ttrỳ[14] asya pra-jā́ jâyate[13] nā́ "dỳâ. prajā́-pater ákshy açvayat, tát párâ 'pept, tád ví-kañkatam prā́ 'viçat, tád ví-kañkate nā́ 'ramata, tád yávam prā́ 'viçat, tád yáve 'ramata, tád yávasya ‖ 5 ‖ yava-tváṃ; yád vaí-kañkatam[1] manthi-pâtrám bhávati sáktu-bhiḥ çrîṇā́ti prajā́-pater evá tác cákshuḥ sám bharati. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyā́n manthi-pâtráʊ sádo nā́ 'çnuta íty; ârta-pâtráʊ[16] hī́ 'ti brûyâd, yád açnuvîtā́ 'ndhò 'dhvaryúḥ syā́d ā́rtim[1] ā́ 'rchet[17], tásmân nā́ 'çnute ‖ 6 ‖

âtmánâ párâ, nísh, prá, çukráçocishâ, yávasya, saptátriʊçac ca ‖ 10 ‖

(1, 4, 8, 1. 9, 1). — K. 27, 8. — Ç. 4, 2, 1, 1-6. 11. 16-18. 27. — âsī́t | çaṇḍâmarkâv iti çaṇḍā́-markaú — brahmáṇvanta iti brahmáṇ-vantaḥ[2] — âsán — asúrâḥ | te | anyaḥ | anyam — çukrâmanthinâv iti çukrâ-manthinaú — abhávan — asú-

---

10. [10] s. P. 4, 11. [11] so (°âʊs t°) ABW, s. P. 6, 14. [12] so (ṇ°) ABW, s. P. 7, 4. [13] unbetont. [14] °tr° ABCDW. [15] sûtrakâreṇo 'dâhṛitau parikramaṇamantrau pradeçântaraiḥ (°re! s. Vs. Çatap. Br.) samâmnâtâv iha vyâcashṭe. [16] ârtapâtraṃ rogayuktaṃ cakshu(ḥ)svarûpam idam pâtram. [17] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9.

râḥ — gṛihyeṭe iti — âtmanè — amunâ — saḥ | prathamaḥ | saṃkṛitir iti sam-kṛitiḥ — âtmanè — candramâḥ | manthî — cakshúshî iti | vai | ete iti — vidhṛiṭe iti vi-dhṛiṭe — devâḥ | vai — tân | tâbhiḥ — hûyanṭè — nudaṭe — vî-yanṭe — atrîḥ | ca | âdyâḥ — eṭâḥ | vai | suvîrâ iti su-vîrâḥ — suprajâ iti su-prajâḥ | yâḥ | âdyâḥ — atrî — prajeti pra-jâ — na | âdyâ — aramaṭa — bhavàti — çrî-ṇâti — satyât — açnuṭe — açnuvîta | andhaḥ — ârtim | eti | ṛichet.

11. devâ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurv-ata; té devâ âgrayaṇâ-'grân gráhân apaçyan, tân agṛih-ṇata, táto vaí té 'gram páry âyan; yásyai 'vâṃ vidúsha âgrayaṇâ-'grâ gráhâ gṛihyánté 'gram evá samânânâm[1] páry eti. rugṇá-vatya 'rcâ bhrâtṛivya-vato gṛihṇîyâd, bhrâ-ṭṛivyasyai 'vá ruktvâ[2] 'grao samânânâm páry eti. yé devâ divy ékâdaça[1] sthé 'ty âha || 1 || etâvatîr[1] vaí devátâs[1], tâbhya evaí 'nao sárvâbhyo gṛihṇâty; eshá te yó-nir víçvebhyas tvâ devébhya íty âha, vaiçva-devó hy eshá devátayâ[1]. vâg vaí devébhyó 'pâ 'kràmad, yajnâyâ 'tishṭhamânâ, té devâ vâcy ápa-krântâyâṃ tûshṇîṃ gráhân agṛihṇata, sâ 'manyata vâg: antár yanti vaí mé 'ti, sâ "gra-yaṇám práty â 'gachat[3], tád âgrayaṇásyâ "grayaṇa-tvám || 2 || tásmâd âgrayaṇé vâg ví sṛijyate. yát tûshṇîṃ pûrve gráhâ gṛihyánte yáthâ tsârî: 'yati ma âkha[1] íyati nâ 'pa râtsyâmî 'ty upâ-'vasṛijáty evám evá tád, adhvaryúr âgrayaṇáṃ gṛihîtvâ yajnám â-rábhya vâcaṃ ví sṛijate. trír hiṃ karoty, ud-gâtṛîn evá tád vṛiṇîte; prajâ-patir vâ eshá yád âgrayaṇó, yád âgrayaṇáṃ gṛihîtvâ hiṃ-karóti prajâ-patir evá || 3 || tát pra-jâ abhí jighrati, tásmâd vat-

11. âgrayaṇaḥ. [1] ohne avagraha. [2] rogam utpâdya. [3] nicht komponirt mit prati und â.

kâṃ cákshushî[8], tásmân nâsikayâ cákshushî ví-dhṛite[10]; sarvátaḥ[1] pári krâmato rákshasâm ápa-hatyai. devâ vaí yâḥ prâcîr[1] â-hutîr ájuhavur yé purástâd[1] ásurâ âsan tâ॰s tâbhiḥ[11] prá ‖ 3 ‖ anudanta, yâḥ pratîcîr[1] yé paçcâd ásurâ âsan tâ॰s tâbhir[11] ápâ 'nudanta; prâcîr anyâ â-hutayo hûyánte pratyáñcau çukrâ-manthínau, paçcâc cai 'vá purástâc ca yájamâno bhrâtṛivyân prá ṇudate[12], tásmât párâcîḥ[1] pra-jâḥ prá vîyante[13] pratîcîr jâyante. çukrâ-manthínau vâ ánu pra-jâḥ prá jâyante 'ttríç[14] câ "dyâç ca; su-vîrâḥ pra-jâḥ pra-janáyan párî 'hi çukráḥ çukrá-çocishâ ‖ 4 ‖ su-prajâḥ pra-jâḥ pra-janáyan párî 'hi manthî manthí-çocishé 'ty âhai[15], 'tâ vaí su-vîrâ yâ áttrîr[14], etâḥ su-prajâ yâ âdyâ, yá evâṃ védâ 'ttryà[14] asya pra-jâ jâyate[13] nâ "dyâ. prajâ-pater ákshy açvayat, tát párâ 'patat, tád ví-kaṅkatam prâ 'viçat, tád ví-kaṅkate nâ 'ramata, tád yávam prâ 'viçat, tád yáve 'ramata, tád yávasya ‖ 5 ‖ yava-tvâṃ; yád vaí-kaṅkatam[1] manthi-pâtrám bhávati sáktu-bhiḥ çṛiṇâti prajâ-pater evá tác cákshuḥ sám bharati. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyân manthi-pâtrâ॰ sádo nâ 'çnuta íty; ârta-pâtrâ॰[16] hî 'ti brûyâd, yád açnuvîtâ 'ndhò 'dhvaryúḥ syâd ârtim[1] â 'rchet[17], tásmân nâ 'çnute ‖ 6 ‖

âtmânâ párâ, nísh, prá, çukráçocishâ, yávasya, saptátrio॰ac ca ‖ 10 ‖

(1, 4, 8, 1. 9, 1). — K. 27, 8. — Ç. 4, 2, 1, 1-6. 11. 16-18. 27. — âsît | çaṇḍâmarkâv iti çaṇḍâ-markaú — brahmaṇvanta iti brahmaṇ-vantaḥ[2] — âsan — asúrâḥ | te | anyaḥ | anyam — çukrâmanthinâv iti çukrâ-manthinaú — abhavan — asú-

---

10. [10] s. P. 4, 11. [11] so (°â॰s t°) ABW, s. P. 6, 14. [12] so (ṇ°) ABW, s. P. 7, 4. [13] unbetont. [14] °tr° ABCDW. [15] sûtrakâreṇo 'dâhṛitau parikramaṇamantrau pradeçântaraiḥ (°re! s. Vs. Çatap. Br.) samâmnâtâv iha vyâcashṭe. [16] ârtapâtraṃ rogayuktaṃ cakshu(ḥ)svarûpam idam pâtram. [17] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9.

râḥ — gṛihyeṭe iti — âtmanè — amunâ — saḥ | prathamaḥ | saṃkṛitir iti sam-kṛitiḥ — âtmanè — candramâḥ | manthî — cakshúshî iti | vai | ete iti — vidhṛite iti vi-dhṛite — devâḥ | vai — tân | tâbhiḥ — hûyantè — nudate — vî-yante — atrîḥ | ca | âdyâḥ — etâḥ | vai | suvîrâ iti su-vîrâḥ — suprajâ iti su-prajâḥ | yâḥ | âdyâḥ — atrî — prajeti pra-jâ — na | âdyâ — aramata — bhavàti — çrî-ṇâti — satyât — açnute — açnuvîta | andhaḥ — ârtim | eti | richet.

11. devâ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurv-ata; té devâ âgrayaṇâ-'grân gráhân apaçyan, tân agṛih-ṇata, táto vaí té 'gram páry âyan; yásyai 'vâṃ vidúsha âgrayaṇâ-'grâ gráhâ gṛihyánté 'gram evá samânânâm[1] páry eti. rugṇá-vatya 'rcâ bhrâtṛivya-vato gṛihṇîyâd, bhrâ-tṛivyasyai 'vá ruktvâ[2] 'graꝛ samânânâm páry eti. yé devâ divy ékâdaça[1] sthé 'ty âha ‖ 1 ‖ etâvatîr[1] vaí devátâs[1], tâbhya evaí 'naꝛ sárvâbhyo gṛihṇâty; eshá te yó-nir víçvebhyas tvâ devébhya íty âha, vaiçva-devó hy eshá devátayâ[1]. vâg vaí devébhyó 'pâ 'kràmad, yajnâyâ 'tishṭhamânâ, té devâ vâcy ápa-krântâyâṃ tûshṇîṃ gráhân agṛihṇata, sâ 'manyata vâg: antár yanti vaí mé 'ti, sâ "gra-yaṇám práty â 'gachat[3], tád âgrayaṇásyâ "grayaṇa-tvám ‖ 2 ‖ tásmâd âgrayaṇé vâg ví srijyate. yát tûshṇîṃ pûrve gráhâ gṛihyánte yáthâ tsârî: 'yati ma âkha[1] íyati nâ 'pa râtsyâmî 'ty upâ-'vasṛijáty evám evá tád, adhvaryúr âgrayaṇáṃ gṛihîtvâ yajnám â-rábhya vâcaṃ ví srijate. trír hiṃ karoty, ud-gâtṛîn evá tád vṛiṇîte; prajâ-patir vâ eshá yád âgrayaṇó, yád âgrayaṇáṃ gṛihîtvâ hiṃ-karóti prajâ-patir evá ‖ 3 ‖ tát pra-jâ abhí jighrati, tásmâd vat-

11. âgrayaṇaḥ. [1] ohne avagraha. [2] rogam utpâdya. [3] nicht komponirt mit prati und â.

sáṃ jâtáṃ gaúr abhí jighraty. âtmấ vấ eshá yajnásya yád âgrayaṇáḥ, sávane-savane[4] 'bhí gṛihṇâty âtmánn evá yajnáʊ sáṃ tanoty. upárishṭâd[1] ấ nayati réta evá tád dadhâty; adhástâd[1] úpa gṛihṇâti prá janayaty evá tád. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyấd gâyatrî́ kánishṭhâ chándasâʊ satî́ sárvâṇi sávanâni vahatî́ 'ty; eshá vaí gâyatriyaí vatsó yád âgrayaṇás, tám evá tád abhi-nivártaʊ sárvâṇi sávanâni vahati; tásmâd vatsám apấ-"kṛitaṃ gaúr abhí ní vartate ‖ 4 ‖ âhâ, "grayaṇatvám, prajấpatir eví, 'ti, viʊçatíç ca ‖ 11 ‖

(1, 4, 10, 1. 11, 1). — K. 27, 9. — Ç. 4, 2, 2, 1-4. 9. 11. — devâḥ — akurvata — âgrayaṇâgrân ity âgrayaṇa-agrân — âyan — âgrayaṇâgrâ ity âgrayaṇa-agrâḥ | grahâḥ — rugṇavatyeti rugṇa-vatyâ | ṛicâ — ruktvâ — devâḥ | divi — atishṭhamânâ — devâḥ | vâci — sâ | âgrayaṇam | prati | eti | agachat — grahâḥ — tsârî | iyâti | me | âkhâḥ | iyâti | na | apeti — apâkṛitam ity âpa-âkṛitam — abhi | nîti | vartate.

yajnéna tấ upa-yádbhir[5], devấ vaí yajnám âgnîdhre, brahmavâdínaḥ sá tvaí, devásya grâvâṇam, prâṇó vấ[6] upâʊçvàgrâ, devấ vấ upâʊçaú, vấg vaí, mitrám, yajnásya çíro[7], bṛíhaspátir[8], devấ vấ âgrayaṇấgrân, ékâdaça ‖ 11 ‖

yajnéna (1, 1), loké paçumấnt syât (2, 6), sávanam mấdhyaṃdinaṃ (5, 2), vấg vấ (7, 1), áriktâni (9, 5), tát prajấ abhy[9] (11, 4), ékapañcâçat[10] ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. índro vṛitrấya vájram úd ayachat, sá vṛitró vájrâd úd-yatâd abibhet, sò 'bravîn: mấ me prá hâr ásti vấ

---

11. [4] s. P. 6, 10. [5] ʊyadbhiʊ AC. W prima manu. [6] prâṇá D. [7] fehlt D. [8] ʊtir devânâṃ W. [9] so (abhy) W, fehlt D, agrʊ AC. [10] ʊçát ACDW.

5, 1. ukthyagrahaḥ.

idám máyi vîrỳaṃ tát te prá dâsyâmî 'ti, tásmâ ukthỳam prấ 'yachat; tásmai dvitî'yam úd ayachat, sò 'bravîn: mấ me prá hâr ásti vấ idáṃ máyi vîrỳaṃ tát te prá dâsyâmî 'ti ‖ 1 ‖ tásmâ ukthỳam evá prấ 'yachat; tásmai tṛitî'yam úd ayachat, táṃ víshṇur ánv atishṭhata: jahî 'ti, sò 'bravîn: mấ me prá hâr ásti vấ idám máyi vîrỳaṃ tát te prá dâsyâmî 'ti, tásmâ ukthỳam evá prấ 'yachat; táṃ nír-mâyam bhûtám ahan, yajnó hí tásya mâyấ "sîd; yád ukthỳo gṛihyáta indriyám evá ‖ 2 ‖ tád vîrỳaṃ yájamâno bhrấtṛivyasya vṛiṅkta. índrâya tvâ bṛihád-vate váyasvata[1] íty âhé, 'ndrâya hí sá tám prấ 'yachat[2]. tásmai tvâ víshṇave tvé 'ty âha, yád evá víshṇur anv-átishṭhata: jahî 'ti tásmâd víshṇum anv-ấbhajati[3]. trír nír gṛihṇâti, trír hí sá táṃ tásmai prấ 'yachad[2]. eshá te yóniḥ púnar-havir asî'[4] 'ty âha, púnaḥ-punaḥ ‖ 3 ‖ hỳ asmân nir-gṛihṇấti. cákshur vấ etád yajnásya yád ukthỳas, tásmâd ukthỳaꣳ hutáꣳ sómâ anv-ấyanti[3], tásmâd âtmấ cákshur ánv eti, tásmâd ékaṃ yántam bahávó 'nu yanti, tásmâd éko bahûnấm bhadró bhavati, tásmâd éko bahvîr jâyấ vindate. yádi kâmáyetâ 'dhvaryúr: âtmấnaṃ yajna-yaçasénâ 'rpayeyam íty antarấ "-havanî'yaṃ ca havir-dhấnaṃ ca tíshṭhann áva nayet ‖ 4 ‖ âtmấnam evá yajna-yaçasénâ 'rpayati; yádi kâmáyeta: yájamânaṃ yajna-yaçasénâ 'rpayeyam íty antarấ sado-havirdhâné[5] tíshṭhann áva nayed, yájamânam evá yajna-yaçasénâ 'rpayati; yádi kâmáyeta: sadasỳân yajna-yaçasénâ 'rpayeyam íti sáda â-lábhyấ 'va nayet, sadasỳân evá yajna-yaçasénâ 'rpayati ‖ 5 ‖ íti, 'ndriyám evá, púnaḥ-punar, nayet, tráyastriꣳçac ca ‖ 1 ‖

---

1. [1] ohne avagraha. [2] obschon betont, doch nach CD mit pra nicht componirt. [3] als Compositum. [4] diese Worte fehlen I, 4, 12, 1. [5] s. P. 4, 11.

1, 4, 12, 1. 2, 4, 12, 3-5. — K. 27, 10. — Ç. 4, 2, 3, 10. 5, 5, 1, 1-5. — hâḥ | asti — jahi | iti | saḥ — mâyâ | âsît — gṛihyatè — vṛiṅktę — vayàsvate — preti | ayàchat — jahi — anvâbhàjatîty ànu-âbhàjati — preti | ayàchat — asmât — anvâyantîty ànu-âyànti — jâyâḥ — arpayeyam.

2. ấyur vấ etád yajnásya yád dhruvá, ut-tamó gráhâṇâṃ gṛihyate tásmâd ấyuḥ prâ-'ṇấnâm ut-tamám. mûrdhấnaṃ divó aratím[1] pṛithivyấ íty âha, mûrdhấnam evaí 'naʊ samânấnâṃ[2] karoti. vaiçvânarám[2] ṛitấya jâtám agním íty âha, vaiçvânaráʊ hí devátayấ "yur. ubhayáto-vaiçvânaro gṛihyate, tásmâd ubhayátaḥ[2] prâ-'ṇấ, adhástâc[1] co 'párishṭâc[2] câ. 'rdhíno 'nyé gráhâ gṛihyánte 'rdhî dhruvás, tásmât || 1 || ardhy ávâñ[2] prâ-'ṇò 'nyéshâm prâ-'ṇấnâm. úpo-'pte 'nyé gráhâḥ sâdyánté 'nupo-'pte dhruvás, tásmâd asthnấ 'nyấḥ pra-jấḥ prati-tíshṭhanti mâʊséná 'nyấ. ásurâ vấ ut-taratáḥ pṛithivîṃ pary-ấcikîrshan[3], tấṃ devấ dhruvéṇâ 'dṛiʊhan, tád dhruvásya dhruva-tvám, yád dhruvá ut-taratáḥ sâdyáte dhṛityâ.

ấyur vấ etád yajnásya yád dhruvá âtmấ hótâ, yád dhotṛi-camasé dhruvám ava-náyaty âtmánn evá yajnásya || 2 || ấyur dadhâti. purástâd ukthásyâ 'va-nîya íty âhuḥ, purástâd dhy ấyusho bhuñkté; madhyatò[2] 'va-nîya íty âhur, madhyaména hy ấyusho bhuñktá; uttarâ-'rdhè 'va-nîya íty âhur, ut-taména hy ấyusho bhuñkté. vaiçva-devyấṃ ṛicí çasyá-mânâyâm áva nayati, vaiçva-devyò vaí pra-jấḥ, pra-jấsv evấ "yur dadhâti || 2 || ardhî dhruvás tásmâd, evá yajnásyaí, 'kân ná catvâriʊçác ca || 2 ||

1, 4, 13, 1. — K. 28, 1. — Ç. 4, 2, 4, 1 (Carakebhyo vâ) -8. 15. 23. 24. — ardhinàḥ | anye | grahấḥ — ardhî | avấñ — upòpta

---

2. dhruvaḥ. [1] so ([0]o a[0]) ABW, s. P. II, 17. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum.

ity upâ-upte — anúpopta ity anúpa-upte — asthnâ — asú-râḥ — paryâcikîrshann iti pari-âcikîrshan — devâḥ — dhṛi-tyai — avanîya ity ava-nîyâḥ — bhuñkte.

3. yajnéna vaí devâḥ suvar-gám lokám âyan, tè 'man-yanta: manushyâ no 'nv-âbhavishyantî[1] 'ti, té sam-vatsa-réṇa yopayitvâ suvar-gám lokám âyan; tám ṛíshaya ṛitu-gṛihaír evâ 'nu prâ 'jânan, yád ṛitu-grahâ gṛihyánte suvar-gásya lokásya prá-jnâtyai. dvâdaça[2] gṛihyante, dvâ-daça mâsâḥ sam-vatsaráḥ, sam-vatsarásya prá-jnâtyai. sahá prathamaú gṛihyete[3 u. 4] sahó 't-tamaú, tásmâd dvaú-dvâv ṛitû[5]. ubhayáto-mukham ṛitu-pâtrám bhavati, káḥ || 1 || hí tád véda yáta ṛitûnâm múkham. ṛitúnâ pré 'shyé 'ti shát kṛítva âha, shád vâ ṛitáva, ṛitûn evá prî-ṇâty; ṛitú-bhir íti catúç, cátush-pada evá paçûn prîṇâti; dvíḥ púnar ṛitúnâ "ha, dvi-páda evá prîṇâty. ṛitúnâ pré 'shyé 'ti shát kṛítva âha[3] 'rtú-bhir íti catús, tá-smâc cátush-pâdaḥ paçáva ṛitûn[6] úpa jîvanti; dvíḥ || 2 || púnar ṛitúnâ "ha, tásmâd dvi-pâdaç cátush-padaḥ paçûn úpa jîvanty. ṛitúnâ pré 'shyé 'ti shát kṛítva âha[3] 'rtú-bhir íti catúr dvíḥ púnar ṛitúnâ "hâ, "-krámaṇam evá tát, sétum yájamânaḥ kurute suvar-gásya lo-kásya sám-ashṭyai. nâ 'nyò 'nyám ánu prá padyeta, yád anyò 'nyám anu-prapádyeta 'rtúr ṛitúm ánu prá padyeta 'rtávo móhukâḥ syuḥ || 3 || prá-siddham evâ 'dhvaryúr dákshiṇena prá padyate[3] prá-siddham prati-prasthâtó 't-tareṇa, tásmâd âdityâḥ shán mâsó dákshi-ṇenai 'ti[3] shád út-tareṇo. 'payâmá-gṛihîto 'si sa-sárpo 'sy aṁhas-patyâya tvé 'ty âhâ, 'sti trayo-

---

3. ṛitugrahâḥ. [1] als Compositum. [2] ohne avagraha. [3] unbetont. [4] s. P. 4, 40. [5] s. P. 4, 5. [6] paçûn C prima manu.

-daço mâsa ity âhus, tám evá tát prîṇâti ‖ 4 ‖ kó, jîvanti dvíḥ, syuç, cátustriꣳçac ca ‖ 3 ‖

1, 4, 14, 1. — K. 28, 2. — Ç. 4, 3, 1, 4-20. — manushyâḥ | naḥ | anvâbhâvishyantîty ânu-âbhâvishyanti — âyan — anú | preti | ajânan — ṛitugrahâ ity ṛitu-grahâḥ — grihyete iti — ṛitû iti — preti | ishya — âha | ṛitu-bhir ity ṛitu-bhiḥ — âkramâṇam ity â-kramâṇam — na | anyaḥ | anyam | anú | preti | padyeta — preti | padyate — eti.

4. suvar-gâya vâ eté lokâya grihyante yád ṛitu-grahâ, jyótir indrâ-'gnî, yád aindrâ-'gnám ṛitu-pâtréṇa grihṇâti jyótir evâ 'smâ upárishṭâd[1] dadhâti, suvar-gásya lokásyâ 'nu-khyâtyâ. ojo-bhṛítau vâ etaú devânâm yád indrâ-'gnî, yád aindrâ-'gnó grihyáta ója evâ 'va runddhe[2]. vaiçva-deváꣳ çukra-pâtréṇa grihṇâti, vaiçva-devyò vaí pra-jâ, asâv âdityáḥ çukró, yád vaiçva-deváꣳ çukra-pâtréṇa grihṇâti tásmâd asâv âdityáḥ ‖ 1 ‖ sárvâḥ pra-jâḥ pratyáñn[1] úd eti, tásmât sárva evá manyate: mâm práty úd agâd íti. vaiçva-deváꣳ çukra-pâtréṇa grihṇâti, vaiçva-devyò vaí pra-jâs, téjaḥ çukró, yad vaiçva-deváꣳ çukra-pâtréṇa grihṇâti pra-jâsv evá téjo dadhâti ‖ 2 ‖ tásmâd asâv âdityás, triꣳçác ca ‖ 4 ‖

(1, 4, 15, 1. 16, 1). — K. 28, 2. — Ç. 4, 3, 1, 21-27. — ṛitu-grahâ ity ṛitu-grahâḥ — aindrâgnam ity aindra-agnam — anúkhyâtyâ ity anú-khyâtyai — grihyaté.

5. índro marúd-bhiḥ sâm-vidyena mâdhyamdine[1] sávane vṛitrám ahan; yán mâdhyamdine sávane marutvatîyâ grihyánte vârtra-ghnâ evá té yájamânasya grihyante. tásya vṛitrám jaghnúsha ṛitávo 'muhyant, sá ṛitu-pâtréṇa

---

4. aindrâgnaḥ (und vaiçvadevaḥ). [1] ohne avagraha. [2] rumdhe ABCDW.

5. marutvatîyâ mâhendraç ca. [1] ohne avagraha.

marutvatîyân agṛihṇât, táto vaí sá ṛitûn prâ 'jânâd, yád ṛitu-pâtréṇa marutvatîyâ gṛihyánta ṛitûnâm prá-jnâtyai.

vájraṃ vâ etáṃ yájamâno bhrâtṛivyâya prá harati yán marutvatîyâ, úd evá prathaména || 1 || yachati prá harati dvitîyena stṛiṇuté tṛitîyenâ. "yudhaṃ[1] vâ etád yájamânaḥ sáus kurute[2] yán marutvatîyâ, dhánur evá prathamó jyâ dvitîya íshus tṛitîyaḥ; práty evá prathaména dhatte ví sṛijati dvitîyena vídhyati tṛitîyené. 'ndro vṛitráu hatvâ párâm parâ-vátam agachad: ápâ 'râdham íti mányamânaḥ, sá hárito[3] 'bhavat, sá etân marutvatîyân âtma-spâraṇân[4] apaçyat, tân agṛihṇîta || 2 || prâ-'ṇám evá prathaménâ 'spṛiṇutâ[5] 'pâ-'nâṃ dvitîyenâ "tmânaṃ tṛitîyenâ; "tma-spâraṇâ vâ eté yájamânasya gṛihyante yán marutvatîyâḥ, prâ-'ṇám evá prathaména spṛiṇute[5] 'pâ-'nâṃ dvitîyenâ "tmânaṃ tṛitîyené. 'ndro vṛitrám ahan, táṃ devâ abruvan: mahân vâ ayám abhûd yó vṛitrám ávadhîd íti, tán mahe-'ndrásya mahendra-tváu, sá etám mâhe-'ndrám ud-dhârám úd aharata vṛitráu hatvâ 'nyâsu devátâsv[1] ádhi; yán mâhe-'ndró gṛihyáta ud-dhârám evá táṃ yájamâna úd dharate 'nyâsu pra-jâsv ádhi.

çukra-pâtréṇa gṛihṇâti, yajamâna-devatyò vaí mâhe-'ndrás téjaḥ çukró, yán mâhe-'ndráu çukra-pâtréṇa gṛihṇâti yájamâna evá téjo dadhâti || 3 || prathaménâ, 'gṛihṇîta, devátâsv, ashṭâviu̯çatiç ca || 5 ||

(1, 4, 17, 1 - 21, 1). — K. 28, 3. — Ç. 4, 3, 3, 6-17. — sâṃvidyeneti sâm-vidyena — yat | mâdhyaṃdine — marutvatîyâḥ — amuhyan — marutvatîyâḥ | gṛihyante — yachati[5] — sam iti | kurute | yat | marutvatîyâḥ — dhatte[5] | vîti — aspṛiṇuta — âtmasparaṇâ ity âtma-sparaṇâḥ — spṛiṇute —

---

5. [2] so ([u]us k[o]) ABW, s. P. 5, 6. [3] vivarṇaḥ. [4] svasya bhûtinivâraṇena prîṇayitṛîn. [5] unbetont.

mahendrasyeti mahâ-indrasyâ — mâhendram iti mâhâ-indram — uddhâram ity út-hâram — adhîti — gṛihyatè — yajamâne | eva.

6. áditiḥ putrá-kâmâ sâdhyébhyo devébhyo brahmau-'danám apacat, tásyâ uc-chéshaṇam adadus, tát prâ 'çnât, sâ réto 'dhatta, tásyai catvâra âdityâ ajâyanta; sâ dvitîyam apacat, sâ 'manyato: 'c-chéshaṇân ma imè 'jnata yád ágre prâ-'çishyâmî 'tó me vásîyâ॰so janishyanta íti, sâ 'gre prâ 'çnât, sâ réto 'dhatta, tásyai vy-ṛiddham âṇḍám ajâyata; sâ "dityébhya evá ‖ 1 ‖ tṛitîyam apacad: bhógâya ma idá॰ çrântám astv íti, tè 'bruvan: váraṃ vṛiṇâmahai yó 'to jâyâtâ asmâkа॰ sá éko 'sad yò 'sya pra-jâyâm ṛidhyâtâ[1] asmâkam bhógâya bhavâd íti; táto vívasvân âdityò 'jâyata, tásya vâ iyám pra-jâ yán manushyâs, tâsv éka evá 'rddhó[2] yó yájate, sá devânâm bhógâya bhavati. devâ vai yajnâd ‖ 2 ‖ rudrám antár âyant, sá âdityân anv-âkramata[3], té dvi-devatyân prâ 'padyanta, tân ná práti prâ 'yachan; tásmâd ápi vádhyam prá-pannaṃ na práti prá yachanti. tásmâd dvi-devatyebhya âdityó nír gṛihyate. yád uc-chéshaṇâd ájâyanta tásmâd uc-chéshaṇâd gṛihyate. tisṛí-bhir ṛig-bhír gṛihṇâti; mâtâ pitâ putrás tád evá tán mithunám, úlbaṃ gárbho jarâyu tád evá tát ‖ 3 ‖ mithunám. paçávo vâ eté yád âdityá ûrg dádhi, dadhnâ madhyatáḥ[4] çrîṇâty ûrjam evá paçûnâm madhyató dadhâti; çṛitâ-"tankyena[5], medhya-tvâya, tásmâd âmâ pakvâṃ duhe. paçávo vâ eté yád âdityâḥ, pari-çrítya gṛihṇâti, prati-rúdhyai 'vâ 'smai paçûn gṛihṇâti. paçávo vâ eté yád âdityâ, eshá rudró yád agníḥ, pari-

6. âdityagrahaḥ. [1] ṛiddhy⁰ B. [2] ⁰rdho A. [3] als Compositum. [4] ohne avagraha. [5] so BDW, ⁰taky⁰ C.

-çrítya gṛihṇâti rudrâd evá paçûn antár dadhâti ‖ 4 ‖ eshá vaí vívasvân âdityó yád upâṁçu-sávanaḥ, sá etám evá soma-pîthám pári çaya ā́ tṛitîya-savanād; vívasva âdityai 'shá te soma-pîthá íty âha, vívasvantam evā́ "dityáṁ soma-pîthéna sám ardhayati. yā́ divyā́ vṛishṭis táyâ tvâ çrîṇâmī 'ti vṛishṭi-kâmasya çrîṇîyâd, vṛishṭim evā́ 'va runddhe[6]; yádi tấják pra-skánded várshukaḥ parjányaḥ syâd, yádi cirám ávarshuko. ná sâdayaty, ásannâd dhí pra-jā́ḥ pra-jā́yante; nā́ 'nu váshaṭ karoti, yád anu-vashaṭkuryā́d rudrám pra-jā́ anv-ávasṛijen[3]; ná hutvā́ 'nv îksheta, yád anv-îksheta cákshur asya pra--mā́yukaṁ syât, tásmân nā́ 'nv-îkshyaḥ ‖ 5 ‖ evá, yajnā́j, jarā́yu tád evá tád, antár dadhâti, ná, saptáviṁçatiç ca ‖ 6 ‖

1, 4, 22, 1. — K. 28, 6. — Ç. 4, 3, 5, 4-18. — uccheshâṇam ity út-çeshâṇam — preti | âçnât — adhatta — amanyata — ajnata — janishyante — âçnât — me — atâḥ | jâyâtai — asat — ridhyâtai — vivâsvân — prajeti pra-jâ — riddhaḥ — devâḥ — antaḥ | âyan — anvâkrâmatety ánu-âkrâmata — prati | preti | ayachan — apîti — prati | preti | yachanti — âdityaḥ | ûrk — çritâtânkyéneti çrita-âtânkyéna — çaye | eti — anv iti | vashaṭ | karoti — anuvashaṭkuryâd ity ánu-vashaṭkuryât — anvavâsṛijed ity ánu-avâsṛijet.

7. antaryâma-pâtréṇa sâvitrám âgrayaṇā́d gṛihṇâti, prajā́-patir vā́ eshá yád âgrayaṇáḥ, pra-jā́nâm pra-jánanâya. ná sâdayaty, ásannâd dhí pra-jā́ḥ pra-jā́yante; nā́ 'nu váshaṭ karoti, yád anu-vashaṭkuryā́d rudrám pra-jā́ anv-ávasṛijed[1]. eshá vaí gâyatró devā́nâṁ yát savitaí, 'shá gâyatriyaí loké gṛihyate yád âgrayaṇó, yád antaryâma-pâtréṇa sâvitrám âgrayaṇā́d gṛihṇā́ti svā́d evaí

6. [6] rumdhe ABCDW.
7. sâvitraḥ, vaiçvadevaḥ. [1] als Compositum.

'nam yóner nír grihṇâti. víçve ‖ 1 ‖ devâs tṛitîyaꣳ sávanam nó 'd ayachan, té savitâram prâtaḥsavaná-bhâgaꣳ sántaṃ tṛitîya-savanám abhí páry aṇayan[2], táto vaí té tṛitîyaꣳ sávanam úd ayachan; yát tṛitîya-savané sâvitró grihyáte tṛitîyasya sávanasyó 'd-yatyai. savitṛi-pâtréṇa vaiçva-devám kaláçâd grihṇâti, vaiçva-devyò vaí pra-jâ, vaiçva-devâḥ kaláçaḥ; savitâ pra-savânâm îçe, yát savitṛi--pâtréṇa vaiçva-devám kaláçâd grihṇâti savitṛí-prasûta evâ 'smai pra-jâḥ prá ‖ 2 ‖ janayati. sóme sómam abhí grihṇâti, réta evá tád dadhâti. su-çármâ 'si su-pratishṭhâná íty âha, sóme hí sómam abhi-grihṇâti, práti--shṭhityâ. etásmin vâ ápi gráhe manushyèbhyo devébhyaḥ pitṛí-bhyaḥ kriyate; su-çármâ 'si su-pratishṭhâná íty âha, manushyèbhya evaí 'téna karoti; bṛihád íty âha, devébhyā evaí 'téna karoti; náma íty âha, pitṛí-bhya evaí 'téna karoty; etâvatîr[3] vai devátâs[3], tâbhya evaí 'naꣳ sárvâbhyo grihnâty. eshá te yónir víçvebhyas tvâ devébhya íty âha, vaiçva-devó hy eshâḥ ‖ 3 ‖ víçve, prá, pitṛíbhya evaí 'téna karoty, ékân ná viꣳçatíç ca ‖ 7 ‖

1, 4 (23, 1.), 26, 1. — K. 28, 7. — Ç. 4, 4, 1, 1-14. — anv iti | vashaṭ | karoti — anuvashaṭkuryâd ity ánu-vashaṭkuryât — anvavásṛijed ity ánu-avásṛijet — abhi | parîti | anayan — prajâ iti pra-jâḥ — suçarmeti su-çarmâ — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — apîti.

8. prâ-'ṇó vâ eshá yád upâ-'ꣳçúr, yád upâꣳçu-pâtréṇa prathamáç co 't-tamáç ca gráhau grihyéte[1] prâ-'ṇám evâ 'nu pra-yánti prâ-'ṇám ánu 'd yanti. prajâ-patir vâ eshá yád âgrayaṇáḥ prâ-'ṇá upâ-'ꣳçúḥ pátnîḥ pra-

---

7. [2] so (aṇ°) ABW, s. P. 7, 5. [3] ohne avagraha.
8. pâtnîvato grahaḥ. [1] s. P. 4, 40.

-jāḥ prá janayanti, yád upâꣳçu-pâtréṇa pâtnî-vatám âgra-yaṇād gṛihṇāti pra-jānâm pra-jánanâya, tásmât prâ-'ṇám pra-jā ánu prá jâyante. devā vā itá-itaḥ pátnîḥ suvar--gám ‖ 1 ‖ lokám ajigâꣳsan, té suvar-gáṃ lokáṃ ná prā 'jânan, tá etám pâtnî-vatám apaçyan, tám agṛihṇata, táto vai té suvar-gáṃ lokám prā 'jânan; yát pâtnî-vató gṛihyáte suvar-gásya lokásya prá-jnâtyai. sá sómo nā 'tishṭhata strîbhyó gṛihyámāṇas, táṃ ghṛitáṃ vájraṃ kṛitvā 'ghnan, táṃ nír-indriyam bhûtám agṛihṇan, tásmât stríyo nír-indriyâ ádâyâ-'dîr[2] ápi pâpāt puꣳsá úpasti-taram ‖ 2 ‖ vadanti; yád ghṛiténa pâtnî-vatáꣳ çrîṇāti vájreṇai 'vai 'naṃ váçe kṛitvā gṛihṇāty. upayâmá-gṛihîto 'sī 'ty âhe, 'yáṃ vā upa-yâmás, tásmâd imā́m pra-jā ánu prá jâyante. bṛíhaspáti-sutasya[3] ta íty âha, bráhma vai devā́nâm bṛíhaspátir[4], bráhmaṇai 'vā 'smai pra-jāḥ prá jan-ayatî. 'ndo[5] íty âha, réto vā índû, réta evá tád dadhâtî. 'ndriyâ-va[6] íti ‖ 3 ‖ âha, pra-jā́ vā indriyám, pra-jā́ evā 'smai prá janayaty. ágnā3[7] íty âhâ, 'gnír 'vai reto-dhāḥ; pátnî-va íty âha, mithuna-tvā́ya. sa--jū́r devéna tváshṭrâ sómam pibé 'ty âha, tváshṭâ vai paçûnā́m mithunā́nāꣳ rûpa-kṛíd, rûpám evá paçúshu dadhâti. devā vai tváshṭâram ajighāꣳsant, sá pátnīḥ prā 'padyata, táṃ ná práti prā 'yachan, tásmâd ápi ‖ 4 ‖

---

8. [2] ā́dâ[0] A. [3] s. P. 6, 7. [4] ohne avagraha. [5] tonlos, weil so in der citirten Stelle; zu o s. P. 4, 7 Whitney p. 104. [6] s. P. 3, 5; man erwartet (s. I, 4, 27, 1) unbedingt [0]yā́vata, und so hat auch B (p. 668), aber in ACDW (s. auch Anm. [11]) steht nur [0]yâva und zwar in ADW unaccentuirt, also als Vocativ! es erscheint dies als ein direktes Vergehen gegen den Text des citirten Spruches, veranlafst vermuthlich durch die drei andern Vocative, die daraus hier, vorher und nachher, aufgeführt sind (indo, agnâ3i, patnîvaḥ). Aus C habe ich mir die Oxytonirung des ersten Gliedes vor und nach iti notirt, was Hr. Bergaigne, der die Stelle nochmals darin nachzusehen die Güte hatte, als richtig bestätigt; darin liegt wohl noch eine Spur der ursprünglichen Lesart vor. (In K ist richtig indriyâva*ta* iti citirt). [7] so (agnâ3) ABW; agnâ3i C sec. m. D.

vádhyam prá-pannaṃ ná práti prá yachanti; tásmât pâtnî-vaté tváshṭṛe 'pi gṛihyate. ná sâdayaty, ásannâd dhí pra-jâḥ pra-jâyante. nâ 'nu váshaṭ karoti; yád anu-vashaṭkuryâd rudrám pra-jâ anv-ávasṛijed[8], yán nâ 'nu-vashaṭkuryâd áçântam agnî-'t sómam bhakshayed, upâ-'ꣳçv ánu váshaṭ karoti ná rudrám pra-jâ anv-avasṛijáti çântám agnî-'t sómam bhakshayaty. ágnî-'n néshṭur upá-stham â sîda ‖ 5 ‖ néshṭaḥ pátnîm ud-ânayé[8] 'ty âhâ, 'gnî-'d evá néshṭari réto dádhâti néshṭâ pátnîyâm. ud-gâtrâ sáṃ khyâpayati, prajâ-patir vâ eshá yád ud-gâtâ, pra-jânâm pra-jánanâyâ. 'pá úpa prá vartayati, réta evá tát siñcaty. ûrúṇó 'pa prá vartayaty[9], ûrúṇâ hí rétaḥ sicyáte. nagnaṃ-kṛityo "rúm úpa prá vartayati, yadâ hí nagnâ ûrúr bhávaty átha mithunî[10] bhavató, 'tha rétaḥ sicyaté, 'tha pra-jâḥ prá jâyante ‖ 6 ‖ pátnîḥ suvargám, úpastitaram, indriyâva[11] íty, ápi, sîda, mithuny[10], àshṭaú ca ‖ 8 ‖

1, 4, 27, 1. — K. 28, 8. — Ç. 4, 4, 2, 9-18. — gṛihyetę iti — anv iti[12] | prayantîti — anù | ud iti | yanti — anù | preti | jâyantę | devâḥ | vai | ita-itą itîtaḥ-itaḥ — te | etam — strîbhyaḥ — adâyâdîr ity adâya-adîḥ[13] — anù | preti | jâyantę — tę | iti — indo[5] iti — indùḥ — indriyâvą itîndriya-vaḥ[6] — prajâ iti pra-jâḥ | vai — agnâsi — patnîvą iti patnî-vaḥ — devâḥ — prati | preti | ayachan — prati | preti | yachanti — apîti — anv iti | vashaṭ | karoti — anu-vashaṭkuryâd ity ànu-vashaṭkuryât — anvavàsṛijed ity ànu-avàsṛijet — agnîd ity àgni-it — upâꣳçv ity úpa-aꣳçu — anvavasṛijatîty ànu-avasṛijati — udânayety ùt-ânàya — dadhâti — apaḥ | upà | preti — ûrum | upà | preti — mithunî | bhavataḥ.

---

8. [8] als Compositum. [9] ûrupradeçe srâvitaṃ jalaṃ guhyaparyantam pravartate. [10] s. P. 4, 53. [11] so ([0]yâva und unbetont!) ACDW. [12] nicht componirt mit prayánti. [13] als ob von √ad!

9. índro vṛitrám ahan, tásya çîrsha-kapâlám úd aubjat, sá droṇa-kalaçò 'bhavat, tásmât sómaḥ sám asravat, sá hâri-yojanò 'bhavat; táṃ vỳ acikitsaj: juhávânī́ꜳ mā́ haushā́ꜳm íti, sò 'manyata: yád dhoshyā́my âmáꜳ hoshyâmi yán ná hoshyā́mi yajna-veçasáṃ karishyâmī́ 'ti, tám adhriyata[1] hótuꜳ; sò 'gnír abravîn: ná máyy âmáꜳ hoshyasī́ 'ti, táṃ dhânā́bhir açrîṇât || 1 || táꜳ çṛitám[2] bhûtám ajuhot; yád dhânā́bhir hâri-yojanáꜳ çrîṇā́ti çṛita-tvā́ya[2], çṛitám evaí 'nam bhûtáṃ juhoti; bahvī́bhiḥ çrîṇâty, etā́vatîr[3] evā́ 'syâ 'múshmiṅ loké[4] kâma-dúghâ bhavanty; átho khálv âhur: etā́ vā́ índrasya pṛíçnayaḥ kâma-dúghâ yád dhâri-yojanī́r[5] íti, tásmâd bahvī́bhiḥ çrîṇîyâd. ṛik-sâmé vā́ índrasya hárî[6] soma-pā́nau, táyoḥ pari-dháya â-dhā́naṃ[7], yád ápra-hṛitya pari-dhī́ñ juhuyā́d[8] antár-âdhânâbhyâm || 2 || ghâsám prá yachet, pra-hṛítya pari-dhī́ñ juhoti[8] nír-âdhânâbhyâm evá ghâsám prá yachaty. un-netā́ juhoti, yâtá-yâme 'va hỳ etárhy adhvaryúḥ svagā́-kṛito, yád adhvaryúr juhuyā́d yáthâ ví-muktam púnar yunákti tâdṛíg[3] evá tác. chîrshánn adhi-nidhā́ya juhoti, çîrsható[3] hí sá sam-ábhavad; vi-krámya juhoti, vi-krámya hī́ 'ndro vṛitrám áhant, sám-ṛiddhyai[9]. paçávo vaí hâri-yojanī́r; yát sam-bhindyā́d[10] álpâḥ || 3 || enam paçávo bhuñjánta[11] úpa tishṭheran, yán ná sam-bhindyā́d baháva enam paçávó 'bhuñjanta úpa tishṭheran, mánasâ sám bâdhata, ubháyaṃ karoti, baháva evaí 'nam paçávo bhuñjánta úpa tishṭhanta. un-netáry upa-havám ichante, yá evá

---

9. hâriyojanaḥ. [1] aghri⁰ C., addhri⁰ ABW. [2] çritaṃ D, çrutatvâya B (Comm.). [3] ohne avagraha. [4] ⁰nl⁰ AW, n mit virâma B. [5] dhânâḥ. [6] s. P. 4, 11. 15. [7] âdhîyate mukhe prakshipyate 'çvaṃ niyantum ity âdhânaṃ khalînam B (p. 674), s. T. Br. I, 6, 3, 10. [8] ⁰nj⁰ A. W (das zweite Mal), ⁰ṃj⁰ W (das erste Mal); n mit virâma B. [9] ṛidhyai ABCDW. [10] dantaiḥ khaṇḍayet. [11] pâlayantaḥ.

tátra soma-pîthás tám evấ 'va rundhata. uttara-vedyấṃ ní vapati, paçávo vấ uttara-vediḥ, paçávo hâri-yojanîḥ, paçúshv evá paçűn práti shṭhâpayanti[12] ‖ 4 ‖ açrîṇâd, antár-âdhânâbhyâm, álpâ, sthâpayanti ‖ 9 ‖

(1, 4, 28, 1). — K. 28, 9. — Ç. 4, 4, 3, 2-12. — juhavâṇîs | mâ | haushâsm — kâmadughâḥ iti kâma-dughâḥ — atho iti — etâḥ — kâmadughâ iti kâma-dughâḥ — ṛiksâme ity ṛik-sâme — harî iti — yâtayâmeti yâta-yâmâ — adhinidhâyety ádhi-nidhâyà — bhuñjantàḥ — abhúñjantaḥ — bâdhate — tishṭhante — rundhate — sthâpayanti.

10. gráhân vấ ánu pra-jấḥ paçávaḥ prá jâyanta, upâ∪çv-antaryâmấv ajâ-'váyaḥ, çukrấ-manthínau púrushâ, ṛitu-grahấn éka-çaphâ, âditya-grahấṃ gấva. âditya-grahó bhűyishṭhâbhir ṛig-bhír grihyate, tásmâd gấvaḥ paçûnấm bhűyishṭhâ; yát trír upâ-'∪çú∪ hástena vi-grihṇấti, tásmâd dvaú trîn ajấ janáyaty áthấ 'vayo bhűyasîḥ. pitấ vấ eshá yád âgrayaṇáḥ putráḥ kaláço; yád âgrayaṇá upa-dásyet kaláçâd grihṇîyâd, yáthâ pitấ ‖ 1 ‖ putráṃ kshitá[1] upa-dhấvati tâdṛíg[2] evá tád. yát kaláça upa-dásyed âgrayaṇấd grihṇîyâd, yáthâ putráḥ pitáraṃ kshitá upa-dhấvati tâdṛíg evá tád. âtmấ vấ eshá yajnásya yád âgrayaṇó; yád gráho vâ kaláço vo 'pa-dásyed âgrayaṇấd grihṇîyâd, âtmána evấ 'dhi yajnáṃ nísh karoty[3]. ávi-jnâto vấ eshá grihyate yád âgrayaṇá, sthâlyấ[4] grihṇấti vâyavyèna[5] juhoti tásmât ‖ 2 ‖ gárbheṇấ 'vi-jnâtena brahma-hấ[6]. 'va-bhṛithám áva yanti, párâ sthâlî́r

---

9. [1 2] so (shṭh[0]) ABW, s. P. 6, 4.

10. kshaye tv âgrayaṇâdînâm punargrahaḥ. [1] kshîṇavṛittiḥ. [2] ohne avagraha. [3] so ([0]shk[0]) ABW, s. P. 8, 24. [4] [0]lyâṃ C. [5] dârupâtreṇa. [6] proshite bhartari jârajanyo garbho bhartâram praty avijnâtas (! s. Çat. IV, 5, 2, 10), tena garbheṇo 'tpannam brahma jahâti (!) parityajatîti brahmahâ (!).

ásyanty úd vâyavyâni haranti, tásmât stríyaṃ jâtâṃ párâ 'syanty[7] út púmâṅsaṅ haranti[8]. yát puro-rúcam ấha yáthâ vásyasa â-hárati tâdṛíg[2] evá tád; yád gráhaṃ gṛihṇấti yáthâ vásyasa â-hṛítya prấ-'ha tâdṛíg evá tád; yát sâdáyati yáthâ vásyasa upa-nidhấyâ 'pa-krấmati tâdṛíg evá tád. yád vaí yajnásya sấmnâ yájushâ kriyáte çithilấṃ tád, yád ṛicấ tád dṛiḍhám, purástâd-upayâmâ yájushâ gṛihyanta[7] upárishṭâd-upayâmâ ṛicấ, yajnásya dhṛítyai || 3 || yáthâ pitấ, tásmâd, apa-krấmati tâdṛíg evá tád yád, ashṭấdaça ca || 10 ||

K. 27, 9. — [1] Ç. 4, 5, 5, 1-10; [2] 2, 2, 5. — jâyante[7] — bhûyishṭhâḥ — avâyaḥ — adhîti — nir iti | karoti — sthâlyâ | gṛihṇâti — asyânti — pareti | asyanti — vasyâse — preti | âhâ — purastâdupayâmâ iti purastât-upayâmâḥ — gṛihyante.

11. prấ 'nyấni pấtrâṇi yujyánte nấ 'nyấni; yấni parâcînâni[1] pra-yujyánte 'múm evá taír lokám abhí jayati, párâñ[1] iva hỳ asaú lokó; yấni púnaḥ pra-yujyánta imám evá taír lokám abhí jayati, púnaḥ-punar iva hỳ ayáṃ lokáḥ. prấ 'nyấni pấtrâṇi yujyánte nấ 'nyấni; yấni parâcînâni pra-yujyánte tấny ánv óshadhayaḥ[1] párâ bhavanti; yấni púnaḥ || 1 || pra-yujyánte tấny ánv óshadhayaḥ púnar ấ bhavanti. prấ 'nyấni pấtrâṇi yujyánte nấ 'nyấni; yấni parâcînâni pra-yujyánte tấny ánv âraṇyâḥ paçávó 'raṇyam ápa yanti; yấni púnaḥ pra-yujyánte tấny ánu grâmyâḥ paçávo grấmam upấ-'vayanti[2]. yó vaí gráhâṇâṃ ni-dấnaṃ véda nidấna-vân bhavaty; ấjyam íty ukthám tád vaí

---

10. [7] unbetont. [8] sthâlîval loke 'pi striyaṃ duhitaraṃ vivâhena (!) varakule parityajanti, pumâṅsaṃ tu vâyavyavad uddharanti samyak poshayanti; dabei ist jâtâm ganz ausgelassen! s. Nir. 3, 4. Ind. Stud. 9, 481.

11. (somapâtrâdipraçaṅsâ). [1] ohne avagraha. [2] als Compositum.

gráhâṇâṃ ni-dấnaṃ, yád upâ-'ʊçú çáʊsati tát ‖ 2 ‖ upâʊçv-antaryâmáyor, yád uccaís tád ítareshâṃ gráhâṇâm, etád vaí gráhâṇâṃ ni-dấnaṃ, yá evấṃ véda nidấna--vân bhavati. yó vaí gráhâṇâm mithunáṃ véda prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate; sthâlî'bhir anyé gráhâ gṛihyánte vâyavyàir anyá, etád vaí gráhâṇâm mithunáṃ, yá evấṃ véda prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyata.

índras tváshṭuḥ sómam abhî-sháhâ[3] 'pibat, sá víshvañ[1] ‖ 3 ‖ vy ârchat, sá âtmánn â-rámaṇaṃ nấ 'vindat, sá etấn anu-savanám[4] puroḍấçân[1] apaçyat, tấn nír avapat, taír vaí sá âtmánn â-rámaṇam akuruta; tásmâd anu-sava--nám puroḍấçâ nír upyante, tásmâd anu-savanám puroḍấ--çânâm prấ 'çnîyâd âtmánn evấ "-rámaṇaṃ kurute naí 'naʊ sómó 'ti pavate. brahma-vâdíno vadanti: ná 'rcấ ná yájushâ pañktír âpyaté 'tha kíṃ yajnásya pấñkta-tvám íti, dhânấḥ karambháḥ pari-vâpáḥ puroḍấçaḥ[1] payasyấ, téna pañktír âpyate, tád yajnásya pấñkta-tvám ‖ 4 ‖ bhavanti yấni púnaḥ, çáʊsati tád, víshvañ, kíṃ, cáturdaça ca ‖ 11 ‖

[3] 2, 3, 2, 6. — [4] Ç. 4, 2, 4, 18. Ait. Br. 2, 23. — yujyantè | na — prayujyanta iti pra-yujyantè — upâvàyantîty úpa-avà--yanti — gṛihyantè — jâyatę — abhîshahety ábhi-sahấ — anusavanam ity ánu-savanam — puroḍâçâḥ | nir iti — na | ṛicâ.

índro vṛitrấyấ, "yur vaí, yajnéna, suvargấyé, 'ndro marúdbhir, áditir, antaryâmapâtréṇa, prâṇấ upâʊçupâtréṇé, 'ndro vṛitrám ahan tásya, gráhân vaí, prấ 'nyấni pâtrấny, ékâdaça ‖ 11 ‖

índro vṛitrấya (1, 1), púnar ṛitúnâ "ha (3, 3), mithunám paçávo (6, 4), néshṭaḥ pátnîm (8, 6), upâʊçvantaryâmáyor (11, 3), dvícatvâ--riʊçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

11. [3] s. P. 3, 7. 6, 2. [4] s. P. 6, 10.

1. suvar-gấya vấ etấni lokấya hûyante yád dâkshiṇấni[1]. dvấbhyâṃ gấrha-patye juhoti, dvi-pấd yájamânaḥ, práti-shṭhityâ. ấgnî-'dhre juhoty, antáriksha[2] evấ " kramate. sádo 'bhy aí 'ti[3], suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati. saurî'bhyâṃ ṛig-bhyấṃ gấrha-patye juhoty, amúm evaí 'naṃ lokáṃ sam-ấrohayati[4]; náya-vatya 'rcấ "gnî-'dhre juhoti, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-nîtyai. dívaṃ gacha súvaḥ paté 'ti híraṇyam ‖ 1 ‖ hutvó 'd gṛihṇâti, suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati. rûpéṇa vo rûpám abhy aí 'mî[3] 'ty âha, rûpéṇa hy âsâṃ rûpám abhy aí 'ti[3 u. 5] yád dhíraṇyena. tuthó vo viçvá-vedâ ví bhajatv íty âha, tuthó ha sma vaí viçvá-vedâ devấnâṃ dákshiṇâ ví bhajati, ténai 'vaí 'nâ ví bhajaty. etát te agne[6] rấdhaḥ ‖ 2 ‖ aí 'ti[7] sóma-cyutam íty âha, sóma-cyutaṃ hy asya rấdha aí 'ti[5]. tán mitrásya pathấ nayé 'ty âha, çấntyâ. ṛitásya pathấ pré 'ta candrá-dakṣhiṇâ íty âha, satyáṃ vấ ṛitáṃ, satyénai 'vaí 'nâ ṛiténa ví bhajati. yajnásya pathấ suvitấ[2] náyantîr íty âha, yajnásya hy etấḥ pathấ yánti yád dákshiṇâ. brâhmaṇám adyá râdhyâsam ‖ 3 ‖ ṛíshim ârsheyám íty âhai, 'shá vaí brâhmaṇá ṛíshir ârsheyó yáḥ çuçruvấn, tásmâd evám âha. ví súvaḥ páçya vy antáriksham[2] íty âha, suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati. yátasva sadasy̆air íty âha, mitra-tvấyâ. 'smád-dâtrâ deva-trấ gachata mádhu-matîḥ prá dâtấram ấ viçaté 'ty âha, vayám ihá pra-dâtấraḥ smò 'smấn amútra[1] mádhu-matîr ấ viçaté 'ti ‖ 4 ‖ vấvaí[2] 'tád

---

6, 1-11 (dâkshiṇâdini). 1. dâkshiṇâni. [1] dakshiṇâṃ ditsunâ hotavyâni. [2] ohne avagraha. [3] nicht componirt mit abhi und â. [4] als Compositum. [5] trotz hi in CD unbetont! [6] so (°e a°) ABW, s. P. II, 10. [7] râdha eti B (p. 697).

âha. hiraṇyaṃ dadâti, jyótir vaí hiraṇyaṃ, jyótir evá purástâd dhatte, suvar-gásya lokásyâ 'nu-khyâtyâ. agnî-'dhe dadâty, agní-mukhân evá 'rtûn prîṇâti; brahmáṇe dadâti, prá-sûtyai; hótre dadâty, âtmâ vâ eshá yajnásya yád dhótâ, "tmânam evá yajnásya dákshiṇâbhiḥ sám ardhayati ‖ 5 ‖ hiraṇyaꝏ, râdho, râdhyâsam, mádhumatîr â viçaté 'ty, ashṭâ-triꝏçac ca ‖ 1 ‖

1, 4, 43, 1. 2. — K. 28, 4. — Ç. 4, 3, 4, 6-22. — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | âgnîdhra ity âgni-idhre — antarikshe | eva | eti — abhi | eti | eti[3] — samârôhayatîti sam-ârôhayati | nayàvatyeti naya-vatyâ | ṛicâ — abhi | eti | emi[3] — abhi | eti | eti[5 u. 8] — viçvavèdâ iti viçva-vedâḥ | vîti — vai | viçvavèdâ iti viçva-vedâḥ — dakshiṇâḥ — enâḥ — agne | râdhâḥ | eti | eti — asya | râdhâḥ | eti | eti[5] — çântyai — suvitâ — dakshiṇâḥ — asmaddâtrâ ity asmat-dâtrâḥ — smaḥ | asmân | amutrâ — anúkhyâtyâ ity anú-khyâtyai.

2. samishṭa-yajúꝏshi juhoti, yajnásya sám-ishṭyai; yád vaí yajnásya krûrám yád ví-lishṭam yád aty-éti yán nâ 'ty-éti yád ati-karóti[1] yán nâ 'pi karóti[2] tád evá taíḥ prîṇâti. náva juhoti, náva vaí púrushe prâ-'ṇâḥ, púrusheṇa yajnáḥ sám-mito, yâvân[3] evá yajnás tám prîṇâti. shád ṛígmiyâṇi juhoti, shád vâ ṛitáva, ṛitûn evá prîṇâti; tríṇi yájûꝏshi ‖ 1 ‖ tráya imé lokâ, imân evá lokân prîṇâti. yájna yajnám gacha yajná-patim gaché 'ty âha, yajná-patim evaí 'nam gamayati; svâm yónim gaché 'ty âha, svâm evaí 'nam yónim gamayaty; eshá te yajnó yajna-pate sahá-sûktavâkaḥ su-vîra íty âha, yájamâna evá vîryam dadhâti. Vâsishṭhó

---

1. [8] betont C prima manu.

2. samishṭayajuḥ. [1] so ([0]ti[0]) ABCDW. [2] nach CD nicht componirt (mit api), trotz Betonung. [3] ohne avagraha.

ha Sâtya-havyó Deva-bhâgám papracha: yát Sṛiñjayân bahu-yâjínó 'yîyajo yajné ‖ 2 ‖ yajnám práty atishṭhipā3 yajná-patā3v íti, sá ho 'vâca: yajná-patâv íti, satyā́d vaí Sṛiñjayâḥ párâ babhûvur íti ho 'vâca yajné vā́vá yajnáḥ pratishṭhāpya âsîd yájamânasyā́ 'parâ-bhâvâyé 'ti. dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvā́[4] gâtúm ité 'ty âha, yajná evá yajnám práti shṭhâpayati[5], yájamânasyā́ 'parâ-bhâvâya ‖ 3 ‖ yájûᴗshi, yajná, ékacatvâriᴗçac ca ‖ 2 ‖

1, 4, 44, 3. — Ç. 4, 4, 4, 1-14. — yat | atikarotîty ati-karoti | yat | na | apîti | karoti — ṛigmiyâṇi | juhoti — yajamâne | eva — ayîyajaḥ — atishṭhipâsḥ | yajnapatâ3v iti yajna-patâ3u — devâḥ — yajne — sthâpayati.

3. avabhṛitha-yajᴗshi juhoti, yád evā́ 'rvâcînam[1] éka-hâyanâd énaḥ karóti tád evá taír áva yajate. 'pò 'va-bhṛithám ávai 'ty, ap-sú vaí váruṇaḥ, sâ-'kshā́d evá váruṇam áva yajate. vártmanâ vā́ anv-ítya yajnáᴗ rákshâᴗsi jighâᴗsanti, sā́mnâ pra-stotā́ 'nv-ávaiti[2], sā́ma vaí rakshó-hā́, rákshasâm ápa-hatyai. trír ni-dhánam úpai 'ti, tráya imé lokā́, ebhyá evá lokébhyo rákshâᴗsi ‖ 1 ‖ ápa hanti.

púrushaḥ-purusho ni-dhánam úpai 'ti, púrushaḥ-purusho hí rakshasvī[1 u. 3], rákshasâm ápa-hatyâ. urúᴗ hí rā́jâ váruṇaç cakā́ré 'ty âha, práti-shṭhityai. çatám te râjan bhishájaḥ[1] sahásram íty âha, bheshajám evā́ 'smai karoty. abhí-shṭhito váruṇasya pā́ça íty âha, varuṇa-pâçám evā́ 'bhí tishṭhati. barhír abhí juhoty, ā́-hutînâm práti-shṭhityâ átho agni-váty evá juhoty[4]. ápa-

2. [4] vitvā́ DW. [5] zu shṭh° s. P. 6, 4.

3. avabhṛithaḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum. [3] sarveshâm pratyekam bâdhakaṃ raksho 'sti (!); ebenso schol. zu T. Âr. 5, 9, 4 sarveshv api purusheshu sâdhakâni rakshâṅsy anugachanti (!). [4] agnivân vai darbhastamba iti çruter agniyuktatvam.

-barhishaḥ pra-yâjân̆ ‖ 2 ‖ yajati, pra-jâ̆ vaí barhíḥ, pra-jâ̆ evá varuṇa-pâçân̆ muñcaty. âjya-bhâgau yajati, yajnásyai 'vá cákshushî[5] nâ̆ 'ntár eti. váruṇaṃ yajati, varuṇa-pâçâ̆d evaí 'nam muñcaty. agnî̆-váruṇau yajati, sâ-'kshâ̆d evaí 'naṃ varuṇa-pâçân̆ muñcaty. ápa-barhishâv anû-yâjaú[6] yajati, pra-jâ̆ vaí barhíḥ, pra-jâ̆ evá varuṇa-pâçân̆ muñcati. catúraḥ pra-yâjân̆ yajati[7] dvâv anû-yâjaú[6], shâṭ sám padyante, shâḍ vâ̆ ṛitávaḥ ‖ 3 ‖ ṛitúshv evá práti tishṭhaty. áva-bhṛitha ni-cañkuṇé[8] 'ty âha, yatho-'ditám evá váruṇam áva yajate. samudré[1] te hṛídayam ap-sv̀ antár íty âha, samudré hỳ antár váruṇaḥ. sáṃ tvâ viçantv óshadhîr[1] utâ̆ "pa íty âhâ, 'd-bhír evaí 'nam óshadhî-bhiḥ[6] samyáñcaṃ[1] dadhâti. dévîr âpa eshá vo gárbha íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. paçávo vaí ‖ 4 ‖ sómo, yád bhindûnâ̆m[9] bhakshâyet paçu-mâ̆nt syâd[7] váruṇas tv̀ enaṃ gṛihṇîyâd, yán ná bhakshâyed apaçúḥ syân[7] naí 'naṃ váruṇo gṛihṇîyâd, upa-spṛíçyam evá paçu-mân̆ bhavati[7] naí 'naṃ váruṇo gṛihṇâti. práti-yuto váruṇasya pâ̆ça íty âha, varuṇa-pâçâ̆d evá nír mucyaté. 'pratî-"ksham â̆ yanti váruṇasyâ 'ntár-hityâ. édho 'sy edhishîmahî̆ 'ty âha, sam-ídhai 'vâ̆ 'gníṃ namasyánta upâ̆-"yanti[2]. téjo 'si téjo máyi dhehî̆ 'ty âha, téja evâ̆ "tmán dhatte ‖ 5 ‖ rákshâ◡si[10], prayâjân̆, ṛitávo, vaí, namasyánto, dvâdaça ca ‖ 3 ‖

1, 4, 45, 1-3. — [1]Âr. 5, 9, 4. — Ç. 4, 4, 5, 1-22. — aveti | eti — anvavaitîty ânu-avaiti — upeti | eti — apâhatyâ ity apâ-hatyai — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti | agnivatîty âgni-vati — prajâ iti pra-jâḥ | vai — varuṇapâçâd

3. [5] s. P. 4, 12. [6] s. P. 3, 7. [7] unbetont. [8] °cuṃk° C prima manu vor iti. [9] so (bhind°) ACDW, vind° Pet. W. (unter bindu). B (p. 718), doch im schol. somasya paçuprâptisâdhanatvât paçutvam bhidyata iti vindavo jalakaṇâḥ; s. Pet. W. unter bhindu. [10] lokébhyo rákshâ◡si W.

iti̍ varuṇa-pâ̱çât | mu̱ñca̱ti̱ — cakshu̍shî̱ iti̍ — a̱gnîvaru̍ṇâ̱v ity a̱gnî-varu̍ṇau — a̱nû̱yâ̱jâv ity a̍nu-yâ̱jau — pra̱jâ iti̍ pra-jâḥ | vai — ya̱ja̱ti̱ | dvau — ya̱tho̱di̱tam iti̍ yathâ-u̱di̱tam — a̱ntaḥ | iti̍ — âpa̍ḥ | iti̍ — osha̍dhîbhi̱r ity osha̍dhi-bhi̱ḥ — bhi̱ndû̱nâm — syâ̱t — tu | e̱na̱m — syâ̱t | na — bha̱va̱ti̱ | na — apra̍tîksha̱m ity apra̍ti-î̱ksha̱m — a̱ntarhi̍tyâ̱ ity a̱ntaḥ-hi̱tyai̱ — u̱pâya̱ntîty u̍pa-âya̍nti.

4. sphyéna védim úd dhanti rathâ-'kshéṇa ví mimîte yū́pam minoti, tri-vṛítam evá vájraʊ sam-bhṛítya bhrā́tṛivyâya prá harati, stṛítyai. yád antar-vedí minuyā́d deva-lokám abhí jayed, yád bahir-vedí manushya-lokáṃ, vedy-antásya saṃ-dhaú minoty ubháyor lokáyor abhí-jityâ. úpara-sammitâm minuyât[1] pitṛiloká-kâmasya raçaná-sammitâm manushyaloká-kâmasya cashā́la-sammitâm indriyá-kâmasya sárvânt samā́n pratishṭhā́-kâmasya; yé tráyo madhyamā́s tā́nt samā́n paçú-kâmasyai, 'tā́n vaí || 1 || ánu paçáva úpa tishṭhante, paçu-mā́n evá bhavati. vy-átishajed[2] ítarân, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhir vy-átishajati[2]. yáṃ kâmáyeta: pra-mā́yukaḥ syâd íti garta-mítaṃ[3] tásya minuyâd, uttarâ-'rdhỳaṃ várshishṭham átha hrásîyâʊsam[4] eshā́ vaí garta-míd, yásyai 'vám minóti tâják prá mîyate; dakshiṇâ-'rdhỳaṃ várshishṭham minuyât suvargá-kâmasyā́ 'tha hrásîyâʊsam, â-krámaṇam[5] evá tát sétuṃ yájamânaḥ kurute suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai || 2 || yád ékasmin yū́pe dvé[6] raçané[7] pari-vyáyati tásmâd éko dvé[6] jâyé[7] vindate, yán naí 'kâʊ

---

4. yûpaikâdaçinî. [1] unbetont. [2] als Compositum. [3] garta-çabdena dakshiṇadeçanimnatvaṃ (!) çmaçânaṃ (!) vivakshitaṃ, gartavan mîyante yûpâ asyâm ekâdaçinyâm iti gartamit. [4] agnishṭhanâmako yo madhyamo yûpaḥ, tasmâd uttarârdhe sthitaṃ yûpapañcakaṃ varshishṭham atyunnataṃ, dakshiṇârdhe sthitam pañcakaṃ hrasîyâṅsaṃ hrasvam. [5] âkramyata âruhyate svargo 'nena setunety âkramaṇaḥ (!). [6] s. P. 4, 49. [7] s. P. 4, 50.

raçanâṃ dváyor yûpayoḥ pari-vyáyati tásmân naí 'kâ dvaú pátî[8] vindate. yáṃ kâmáyeta: strỳ asya jâyeté 'ty upâ-'nté tásya vy-átishajet[2], strỳ evâ 'sya jâyate; yáṃ kâmáyeta: púmân asya jâyeté 'ty â-'ntáṃ tásya prá veshṭayet, púmân evâ 'sya || 3 || jâyaté. 'surâ vaí devân dakshiṇatá[9] úpâ 'nayan, tân devâ upa-çayénai 'vâ 'pâ 'nudanta, tád upa-çayásyo 'paçaya-tváṃ; yád dakshiṇatá upa-çayá upa-çáye bhrâtṛivyâ-'panuttyai[10]. sárve vâ anyé yûpâḥ paçu-mántó 'tho 'pa-çayá evâ 'paçús, tásya yájamânaḥ paçúr, yán ná nir-diçéd ârtim[9] â 'rched[11] yájamâno; 'saú te paçúr íti nír diçed yáṃ dvishyâd, yám evá || 5 || dvéshṭi tám asmai paçúṃ nír diçati. yádi ná dvishyâd âkhús[9] te paçúr íti brûyân, ná grâmyân paçûn hinásti nâ "raṇyân. prajâ-patiḥ pra-jâ asṛijata, sò 'nnâ-'dyena vỳ ârdhyata, sá etâm ekâdaçínîm[9] apaçyat, táyâ vaí sò 'nnâ-'dyam ávâ 'runddha[12]; yád dáça yûpâ bhávanti dáçâ-'ksharâ vi-râḍ ánnaṃ vi-râḍ vi-râjai 'vâ 'nnâ-'dyam áva runddhe[13] || 5 || yá ekâdaçá[9] stána evâ 'syai sá duhá evaí 'nâṃ téna. vájro vâ eshâ sám mîyate yád ekâdaçínî[9], sé "çvarâ purástât[9] praty-áñcaṃ[9] yajnáṁ sám-marditor; yát pâtnî-vatám minóti yajnásya práty út-tabdhyai[14] saya-tvâya[15] || 6 || vaí, sámashṭyai, púmân evâ 'sya, yám evá, runddhe[13], triṁçác ca ||4||

K. 29, 8. — Ç. 3, 7, 1, 22. 2, 1-8. — hanti — mimîte — abhijityâ ity abhi-jityai — raçanâsammitâṃ iti raçana-sammitâṃ — vyatishajed iti vi-atishajet — vyatishajatîti vi-atishajati — dve iti | raçane iti — dve iti | jâye iti —

---

4. [8] s. P. 4, 35. [9] ohne avagraha. [10] nuty° ABCDW. [11] so (â 'rch°) ABW, s. P. 10, 9. [12] °rumdha ACDW, rundhata B (p. 724). [13] rumdhe ABCDW. [14] als zwei Wörter! [15] sayoni-tvâya C prima manu vor wie nach iti; sayo bandhaḥ, shiñ bandhane, sa-yatvâya dṛiḍhatvâya.

patî iti — strî | asya — upânta ity úpa-ante — vyatisha-jed iti vi-atishajet | strî | eva — ântam ity â-antam — asú-râḥ — anayan — upaçaya ity úpa-çayaḥ | upaçaya ity úpa-çayé — ârtim | eti | richet — âkhuḥ | te — yûpâḥ — ekâdaçaḥ — duhe — sâ | îçvarâ — pratîti | uttâbdhyâ ity ut-stabdhyai | sayatvâyeti saya-tvâyâ.

5. prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, sá riricânò 'manyata, sá etấm ekâdaçínîm[1] apaçyat, táyâ vaí sá ấyur indriyáṃ vîrỳam âtmánn adhatta; pra-jấ iva khálu vấ eshá sṛijate yó yájate, sá etárhi riricâná iva, yád eshaí 'kâdaçínî bhávaty ấyur evá táye 'ndriyáṃ vîrỳaṃ yájamâna âtmán dhatte. praí 'vấ "gneyéna vâpayati, mithunáu sârasvatyấ[1] karoti, rétaḥ || 1 || saúmyena dadhâti, prá janayati paushṇéna; bârhaspatyó[1] bhavati, bráhma vaí devấnâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vấ 'smai pra-jấḥ prá janayati; vaiçva-devó bhavati, vaiçva-devỳo vaí pra-jấḥ, pra-jấ evấ 'smai prá janayatî; 'ndriyám evaí "ndréṇấ 'va runddhe[2 u. 3] víçam mâruténaú 'jo bálam aindrâ-'gnéna, pra-savấya sâvitró, nirvaruṇa-tvấya vâruṇó. madhyatá[1] aindrám ấ labhate madhyatá evé 'ndriyáṃ yájamâne dadhâti || 2 || purástâd[1] aindrásya vaiçva-devám ấ labhate, vaiçva-deváṃ vấ ánnam, ánnam evá purástâd dhatte, tásmât purástâd ánnam adyata; aindrám â-lábhya mârutám ấ labhate, víḍ vaí marúto, víçam evấ 'smâ ánu badhnâti. yádi kâmáyeta: yó 'va-gataḥ[4] só 'pa rudhyatâṃ[5] yó 'pa-ruddhaḥ só 'va gachatv íty aindrásya loké vâruṇám ấ labheta[3] vâruṇásya loká aindrám || 3 || yá evấ 'va-gataḥ só 'pa rudhyate, yó 'pa-ruddhaḥ só 'va gachati. yádi kâmáyeta:

---

5. paçvekâdaçinî. [1] ohne avagraha. [2] rumdhe ABCDW. [3] unbetont. [4] prâptaiçvaryaḥ, [5] aiçvaryâd bhraçyatâm.

pra-jấ muhyeyur íti paçûn vy-átishajet[6], pra-jấ evá mohayati. yád abhi-vâhatò 'pấm vâruṇám â-lábheta pra-jấ váruṇo gṛihṇîyâd, dakshiṇatá[1] udáñcam[1] ấ labhate 'pa-vâhatò 'pấm, pra-jấnâm ávaruṇa-grâhâya ‖ 4 ‖ réto, yájamâne dadhâti, loká aindrâ◡, saptátri◡çac ca ‖ 5 ‖

K. 29, 9. — Ç. 3, 9, 1, 5-25. — adyate — labheta — loke | aindram — prajâ iti pra-jâḥ — vyatishajed iti vi-atishajet — prajâ iti pra-jâḥ.

6. índraḥ pátniyâ Mánum ayâjayat, tấm páryagni-kṛitâm úd asṛijat, táyâ Mánur ârdhnod; yát páryagni-kṛitam pâtnî-vatám ut-sṛijáti yấm evá Mánur ṛíddhim ârdhnot tấm evá yájamâna ṛidhnoti. yajnásya vấ áprati-shṭhitâd[1] yajnáḥ párâ bhavati, yajnám parâ-bhávantaṃ yájamânó 'nu párâ bhavati; yád ấjyeṇa pâtnî-vatá◡ sa◡-sthâpáyati yajnásya práti-shṭhityai, yajnám prati-tíshṭhantaṃ yájamânó 'nu práti tishṭhatî. 'shṭấm vapáyâ ‖ 1 ‖ bhávaty ánishṭaṃ vaçáyấ 'tha pâtnî-vaténa prá carati, tîrthá[2] evá prá caraty, átho etárhy evấ 'sya yấmas[3]. tvâshṭró bhavati, tváshṭâ vaí rétasaḥ siktásya rûpấṇi ví karoti, tám evá vṛíshâṇam pátnîshv ápi sṛijati, sò 'smai rûpấṇi ví karoti ‖ 2 ‖ vapáyâ, sháṭtri◡çac ca ‖ 6 ‖

K. 30, 1. — (Ç. 1, 1, 4, 16.) — anú | pareti | bhavati — anú | pratîti | tishṭhati — bhavàti | anishṭam — tîrthe | eva — atho iti.

7. ghnánti vấ etát sómaṃ yád abhi-shuṇvánti; yát

---

5. [6] als Compositum.

6. pâtnîvatapaçuḥ. [1] asaṃsthâpanât. [2] tîrtha m ucitaṃ sthânam. [3] etasmin kâle anûbandhyâkhyasya (!) paçoḥ yâmaḥ uparamaḥ samâptir bhavati, tasya câ 'ntimapaçutvât tatsamâpteḥ prâg eva pâtnîvatapracâro yuktaḥ.

7. saumyacarughṛitayâgânûbandhyâḥ.

saumyó bhávati yáthâ mṛitáyâ 'nu-stáraṇîṃ[1] ghnánti tâdṛíg[2] evá tád. yád uttarâ-'rdhé vâ mádhye vâ juhuyấd devátâbhyaḥ[2] sa-mádaṃ dadhyâd, dakshiṇâ-'rdhé juhoty eshấ vaí pitṛiṇấṃ dík svấyâm evá diçí pitṛîn nir-ávadayata[3]. udgâtṛí-bhyo haranti, sâma-devatyò vaí saumyó, yád evá sấmnaç chambaṭ-kurvánti tásyai 'vá sá[4] çântir. áva || 1 || îkshante, pavítraṃ vaí saumyá, âtmấnam evá pávayante. yá âtmấnaṃ ná pari-páçyed itấ-'suḥ syâd; abhi-dadíṃ[5] kṛitvấ 've "ksheta, tásmin hy âtmấnam pari-páçyaty átho âtmấnam evá pávayate. yó gatá-manâḥ syất só 've "ksheta yán me mánaḥ párâ-gataṃ yád vâ me áparâ-gatam[6] | rấjnâ sómena tád vayám asmấsu dhârayâmasî 'ti, mána evấ "tmán dâdhâra || 2 || ná gatá-manâ bhavaty. ápa vaí tṛitîya-savané yajnáḥ krâmatî "jânấd ánîjânam abhy, âgnâ-vaishṇavyá 'rcấ ghṛitásya yajaty, agníḥ sárvâ devátâ[2] víshṇur yajnó devátâç cai 'vá yajnáṃ ca dâdhâro. 'pâ-'ṅçú yajati, mithuna-tvấya. brahma-vâdíno vadanti: mitró yajnásya sv-ishṭaṃ yuvate[7] váruṇo dúr-ishṭaṃ kva tárhi yajnáḥ kva yájamâno bhavatî 'ti; yán maitrâ-varuṇîṃ vaçấm â-lábhate mitréṇai 'vá || 3 || yajnásya sv-ishṭa-ṅ çamayati[7] váruṇena dúr-ishṭaṃ, nấ "rtim[2] ấ 'rchati[8] yájamâno. yáthâ vaí lấṅgaleno 'rvárâm pra-bhindánty evám ṛik-sâmé[9] yajnám prá bhintto[10], yán maitrâ-varuṇîṃ vaçấm â-lábhate yajnấyai 'vá prá-bhin-

---

7. [1] s. P. 6, 8; mṛitaṃ dîkshitam anu stîryate hanyata ity anustaraṇî kâcid gauḥ, dîkshitaçavasyâ 'vayaveshu hṛidayahastâdishu goçavasya hṛidayâdyavayavân saṃsthâpya taṃ dîkshitaṃ dahet. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] caruḥ. [5] °dadhim D prima manu vor und nach iti; abhito dîyate prakshipyate âjyam asmiṅç carâv ity abhidadiḥ. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 12. [7] unbetont. [8] so (â 'rch°) ABW, s. P. 10, 9. [9] s. P. 4, 11. [10] bhiṃto (°aḥ) ABCDW.

nâya matyam[11] anv-ávâsyati[3], çântyai. yâtá-yâmâni vâ etásya chándâꣳsi yá îjânáç chándasâm eshá ráso yád vaçâ, yán maitrâ-varuṇîm vaçâm â-lábhate chándâꣳsy evá púnar â prîṇâty áyâtayâma-tvâyâ 'tho chándaḥ-sv evá rásaṃ dadhâti ‖ 4 ‖ áva, dâdhâra, mitréṇai 'vá, prîṇâti, shâṭ ca ‖ 7 ‖

K. 29, 4. — abhishuṇvantîty ábhi-sunvanti — anustaráṇîm ity ánu-staráṇîm — samadam iti sa-madám — niravádayata iti niḥ-avádayate — eva | saḥ — pavayante — itâsur itîta-asuḥ — îkshete — atho iti — îkshete | yat — dâdhâra — gatamánâ iti gata-manâḥ — îjânât — abhîti | âgnâvaishṇavyety âgnâ-vaishṇavyâ | ṛicâ — sarvâḥ | devatâḥ — svishṭam iti su-ishṭam | yuvate — çamayati — eti | ṛichati — urvarâm — ṛiksâme ity ṛik-sâme — anvavâsyantîty ánu-avâsyanti — atho iti.

8. devâ vâ indriyáṃ vîryaṃ vy abhajanta, táto yád aty-áçishyata tád ati-grâhyâ abhavan, tád ati-grâhyâṇâm atigrâhya-tvám; yád ati-grâhyâ gṛihyánta indriyám evá tád vîryaṃ yájamâna âtmán dhatte, téja âgneyéne 'ndriyám aindréṇa brahma-varcasáꣳ sauryéṇo. 'pa-stámbhanaṃ vâ etád yajnásya yád ati-grâhyâç cakré[1] pṛishṭhâni, yát pṛíshṭhye ná[2] gṛihṇîyât prâñcaṃ[3] yajnám pṛishṭhâni sáꣳ çriṇîyur; yád ukthye[4] ‖ 1 ‖ gṛihṇîyât pratyáñcaṃ[3] yajnám ati-grâhyâḥ sáꣳ çriṇîyur; viçva-jíti[5] sárva-pṛishṭhe grahîtavyâ yajnásya savîrya-tvâya. prajâ-

---

7. [11] matyam çaktyâdhânasâdhanam gomayâdi dravyam (!), madabhimatam phalam arhatîti (!) matyam; matyaprakshepavat phalajananaçaktir bhavati.

8. atigrâhyâḥ. [1] s. P. 4, 28. [2] so ADW; pṛíshthyena C, pṛishṭhena B (p. 733), aber schol.: pṛishṭhyashaḍahe atigrâhyarûpottambhanâbhâve tâni pṛishṭhâni taṃ yajnaratham puraḥ pâtayitvâ saṃçṛiṇîyuḥ vinâçayeyuḥ. [3] ohne avagraha. [4] uttambhanam antareṇai 'va purata-unnatasadṛiçaḥ ukthyaḥ; pṛishṭhyashaḍahe 'py ukthyasadbhâvâd etam pratishedhaṃ vârayitum pûrvavâkyenai 'te vihitâḥ. [5] tadvad viçvajidyâgasyâ 'pi ukthyasaṃsthasya çâkhântare sadbhâvât tatrâ 'pi nishedhaṃ vârayitum vidhatte.

-patir devébhyo yajnáñ vy-ãdiçat[6], sá priyás tanúr ápa nỳ adhatta, tád ati-grâhỳâ abhavan, ví-tanus tásya yajná íty âhur yásyâ 'ti-grâhỳâ ná gṛihyánta íty. ápy agni-shṭomé grahîtavỳâ yajnásya satanu-tvấya. devátâ[3] vaí sárvâḥ sadṛíçîr[3] âsan, tấ ná vy-âvṛítam[7] agachan, té devấḥ || 2 || etá etấn gráhân apaçyan, tấn agrihṇatâ, "gneyám agnír aindrám índraḥ sauryáṁ súryas, táto vaí tè 'nyấ-bhir devátâbhir vy-âvṛítam agachan; yásyai 'vấṃ vidúsha eté gráhâ gṛihyánte vy-âvṛítam evá pâpmánâ bhrấtṛi-vyeṇa gachatî. 'mé lokấ jyótishmantaḥ[3] samấvad-vîryâḥ kârỳâ íty âhur, âgneyénâ 'smíṅ loké[8] jyótir dhatta[9] aindréṇâ 'ntáriksha[3], indra-vâyŭ[10] hí sa-yújau, sauryéṇâ 'múshmiṅ loké[8] || 3 || jyótir dhatte, jyótishmanto 'smâ imé lokấ bhavanti samấvad-vîryân enân kuruta. etấn vaí gráhân Bambâ-Viçvávayasâv[11] avittâṃ, tấbhyâm imé lokấḥ párâñcaç[3] câ 'rvấñcaç[3] ca prấ 'bhur; yásyai 'vấṃ vidúsha eté gráhâ gṛihyánte prấ 'smâ imé lokấḥ párâñcaç câ 'rvấñcaç ca bhânti || 4 || ukthyè, devấ, amúshmiṅ loká, ékân ná catvâriṁçác ca || 8 ||

(3, 3, 1, 1. 2. 5, 10, 1). — K. 29, 7. — (Ç. 4, 5, 4, 2-14). — atigṛâhyấ ity àti-grâhyấḥ | gṛihyantè — dhattę — cakre iti — prishṭhyè | na[2] — grahîtavyấḥ — vyâdiçad iti vi-àdiçat — apà | nîti | adhatta — atigṛâhyấ ity àti-grâhyấḥ | na | gṛihyantè — grahîtavyấḥ — devatâḥ — sadṛiçîḥ — tâḥ — ętę | ętân — grahấḥ — dhattę — indravâyû itîndra-vâyû — lokâḥ — kurutę — bambâviçvavàyasâv iti bambâ-viçva-vàyasau — abhuḥ — grahấḥ.

9. devấ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata;

---

8. [6] als Compositum. [7] bhrâtṛivyâd aiçvaryâdhikyam. [8] °nl° AW. [9] unbetont. [10] s. P. 4, 5. [11] Bambâç ca Viçvavayâç ca devâḥ (Plur.! B p. 735); lambâ° im gaṇa vanaspati zu Pâṇ. 6, 2, 140.

9. adâbhyaḥ.

té devấ ádâbhye chándâꣳsi sávanâni sám asthâpayan, táto devấ ábhavan párấ 'surâ; yásyai 'vấṃ vidúshó 'dâbhyo gṛihyáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati. yád vaí devấ ásurân ádâbhyenấ 'dabhnuvan tád ádâbhyasyâ 'dâbhya-tvấṃ; yá evấṃ véda dabhnóty evá bhrấtṛivyaṃ naí 'nam bhrấtṛivyo dabhnoti ‖ 1 ‖ eshấ vaí prajấ-pater ati-mokshíṇî nấma tanûr yád ádâbhya, úpa-naddhasya[1] gṛihṇâty áti-muktyâ; áti pâpmấnam bhrấtṛivyam mucyate yá evấṃ véda. ghnánti vấ etát sómaṃ yád abhi-shuṇvánti, sóme hanyámâne yajnó hanyate[2] yajné yájamâno; brahma-vâdíno vadanti: kíṃ tád yajné yájamânaḥ kurute yéna jîvant suvar-gáṃ lokám étî 'ti, jîva-grahó vấ eshá yád ádâbhyó, 'nabhi-shutasya gṛihṇâti, jîvantam evaí 'naꣳ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati. ví vấ etád yajnáṃ chindanti yád ádâbhye saꣳ-sthâpáyanty, aꣳçûn ápi sṛijati yajnásya sáṃ-tatyai ‖ 2 ‖ dabhnoty, ánabhishutasya gṛihṇâty, ékân ná viꣳçatíç ca ‖ 9 ‖

(3,3,3, 1-4,1). — K. 30,7. — (Ç. 11, 5, 9, 1-12). — asúrâḥ | yasyâ — atimuktyâ ity ati-muktyai — hanyate.

10. devấ vaí pra-bấhug[1] gráhân agṛihṇata, sá etám prajấ-patir aꣳçúm apaçyat, tám agṛihṇîta, téna vaí sá ârdhnod; yásyai 'vấṃ vidúsho 'ꣳçúr gṛihyáta ṛidhnóty evá. sakṛíd-abhishutasya gṛihṇâti, sakṛíd[2] dhí sá ténấ "rdhnon. mánasâ gṛihṇâti, mána iva hí prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyâ. aúdumbareṇa[2] gṛihṇâty, ûrg vấ udumbára[2],

---

9. [1] upanaddhasya vastreṇa baddhasya somasya, bandhanâd atimuktyartham; çakaṭâd avaropito vastrabaddha(ḥ) soma(ḥ) adhishavaṇaphalakayor upary avatishṭhate, tasya ca somasya bandham upâṅçugrahakâle visrasya indrâya tvâ vṛitraghna ity-âdibhir mantraiḥ somam mimîte, tasmâd visraṅsanât prâg eva adâbhyo grahîtavyaḥ. [2] unbetont.

10. aṅçugrahaḥ. [1] prabâhuk tulyasvabhâvân. [2] ohne avagraha.

ŭrjam evấ 'va runddhe[3]; cátuḥ-srakti bhavati, dikshú || 1 ||
evá práti tishṭhati. yó vấ aʊçór â-yátanaṃ védâ "yá-
tana-vân bhavati; vâma-devyám íti sấma tád vấ asyâ
"-yátanam mánasâ gấyamâno gṛihṇâty, â-yátanavân evá
bhavati. yád adhvaryúr aʊçúṃ gṛihṇán nấ 'rdháyed
ubhấbhyâṃ ná 'rdhyetâ 'dhvaryáve ca yájamânâya ca, yád
ardháyed ubhấbhyâm ṛidhyetấ, 'navâ-'naṃ gṛihṇâti saí
'vấ 'syá 'rddhir. híraṇyam abhí vỳ anity[4], amṛítaṃ vaí
híraṇyam ấyuḥ prâ-'ṇá ấyushai 'vấ 'mṛítam abhí dhi-
noti; çatá-mânam[5] bhavati, çatấ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya,
ấyushy evé 'ndriyé práti tishṭhati || 2 || dikshv, àniti, viʊ-
çatíç ca || 10 ||

(3, 3, 3, 1 - 4, 2). — K. 29, 6. — gṛihyatè — âptyai — catúḥsraktîti catúḥ-srakti — na | ardhayèt — na | ṛidhyeta — anàvânam ity anàva-anam — sâ | eva | asya | ṛiddhiḥ — abhi | vîti | aniti — çatâyur iti çata-âyuḥ | çatendriya iti çata-indriyaḥ.

11. prajấ-patir devébhyo yajnấn vy-ấdiçat[1]; sá ririçânò 'manyata, sá yajnấnâʊ shoḍaça-dhé 'ndriyáṃ vîrỳam âtmấnam abhí sám akkhidat[2], tát shoḍaçỳ[3] abhavan, ná vaí shoḍaçí[3] nấma yajnò 'sti[4], yád vấvá[3] shoḍaçáʊ[3] stotráʊ shoḍaçáʊ çastráṃ téna shoḍaçí; tát shoḍaçínaḥ shoḍaçi-tvám; yát shoḍaçí gṛihyáta indriyám evá tád vîrỳam

---

10. [3] rumdhe ABCDW. [4] kathaṃcid uchvâsaç ced taddoshanivâraṇáya (; die in B p. 739 dem Herausgeber dunkel gebliebene sûtra-Stelle ist ganz richtig, nur anders abzutheilen, nämlich: yadi vyavâned â naḥ práṇa etu ...). [5] çatanishkaparimitaṃ çatamânaparimitaṃ (!) vâ.

11. shoḍaçigrahaḥ. [1] als Compositum. [2] so (akkh[0]) AB; akhkh[0] CDW, s. Whitney zu P. 14, 8 p. 294; askhid[0] Pet. W. irrig (s. Anm.[1] zu II, 1, 5, 1). [3] ohne avagraha. [4] tac ca sâmarthyaṃ shoḍaçî (!)-nâmakaḥ kratur abhavat, sa ca somayâgavyatirikto yajnaḥ kaçcin nûtano na B (p. 739. 740). Diese Stelle ist wohl polemisch gegen Jene gerichtet, die den shoḍaçin als vierte saṃsthâ einführten, vgl. Ind. Stud. 9, 120. 10, 352; so faſst sie wenigstens auch der schol. zu Pañc. 9, 3, 1. In 7, 4, 3, 5. 7, 3. 10, 1 erscheint indessen der shoḍaçin doch als besondere saṃsthâ anerkannt!

yájamâna âtmán dhatte. devébhyo vaí suvar-gó lokáḥ ‖ 1 ‖ ná prấ 'bhavat, tá etáu shoḍaçínam apaçyan, tám agṛihṇata, táto vaí tébhyaḥ suvar-gó lokáḥ prấ 'bhavad; yát shoḍaçí gṛihyáte suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityâ. índro vaí devấnâm ânu-jâvará[5] âsît, sá prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etáu shoḍaçínam prấ 'yachat, tám agṛihṇîta, táto vaí só 'graṃ devátânâm páry aid; yásyai 'váṃ vidúshaḥ shoḍaçí gṛihyáte ‖ 2 ‖ ágram evá samấnấnâm[3] páry eti. prâtaḥ-savané gṛihṇâti, vájro vaí shoḍaçí, vájraḥ prâtaḥ-savanáu, svấd evaí 'naṃ yóner nír gṛihṇâti. sávane-savane[6] 'bhí gṛihṇâti, sávanât-savanâd evaí 'nam prá janayati. tṛitîya-savané paçú-kâmasya gṛihṇîyâd, vájro vaí shoḍaçí paçávas tṛitîya-savanáṃ, vájreṇai 'vấ 'smai tṛitîya-savanất paçűn áva runddhe. nó 'kthye gṛihṇîyât, pra-jấ vaí paçáva ukthấni, yád ukthye ‖ 3 ‖ gṛihṇîyất pra-jấm paçűn asya nír dahed[8]. ati-râtré paçú-kâmasya gṛihṇîyâd, vájro vaí shoḍaçí, vájreṇai 'vấ 'smai paçűn ava-rúdhya rấtriyo 'párishṭâc[3] chamayaty. ápy agni-shṭomé râjanyasya gṛihṇîyâd, vyâvṛít-kâmo hí râjanyo yájate. sâ-'hná evấ 'smai vájraṃ gṛihṇâti[9], sá enaṃ vájro bhűtyâ inddhe[7u.10] nír vâ dahaty, eka-vioçáu stotrám bhavati práti-shṭhityai; hári-vac[11] chasyata, índrasya priyáṃ dhấma ‖ 4 ‖ úpâ "pnoti. kánîyâusi vaí devéshu chándâusy ấsañ jyấyâusy[12] ásureshu, té devấḥ kánîyasâ chándasâ jyấyaç chándo 'bhí vy açausan, táto vaí té 'surâṇâṃ lokám

---

11. [5] anujebhyo nikṛishṭebhyo 'varo (!) 'tyantanikṛishṭaḥ. [6] s. P. 6, 10. [7] °ṃdhe ABCDW. [8] ukthyakratugatânâṃ çastrâṇâm prajâpaçurûpatvâd vajrarûpeṇa shoḍaçinâ dâhaḥ syât; çâkhântare vidhânâd iha nishedhâc ca vikalpaḥ sûtre darçitaḥ. [9] ahnâ saha vartata iti sâhnaḥ, ekadivasanishpâdyaḥ somayâgaḥ sâhnaḥ, tasmin yajamânârtham adhvaryuḥ shoḍaçirûpaṃ vajraṃ gṛihṇâti. [10] unbetont; aiçvaryârtham prakâçayati. [11] indram id dharí vahata ity-âdyṛikshu hariçabdo bahulam upalabhyate. [12] °njy° AW.

avṛiñjata[13]; yát kánîyasâ chándasâ jyấyaç chándo 'bhí vi-çáωsati[14] bhrấtṛivyasyai 'vá tál lokáṃ vṛiṅkte. sháḍ akshárâṇy áti recayanti[15], sháḍ vấ ṛitáva, ṛitữn evá prîṇâti; catvấri pữrvâṇy áva kalpayanti || 5 || cátush-pada evá paçữn áva runddhe[7] dvé[16] út-tare[16] dvi-páda evấ 'va runddhe[7]; 'nu-shṭúbham abhí sám pâdayanti, vấg vấ anu-shṭúp, tásmât prâ-'ṇấnâṃ vấg ut-tamấ. samayâ-vishité sữrye[17] shoḍaçína stotrám upấ-"karoty[1], etásmin vaí loká índro vṛitrám ahant, sâ-'kshấd evá vájram bhrấtṛivyâya prá haraty. aruṇa-piçaṃgó 'çvo dákshiṇai, 'tád vaí vájrasya rûpáω, sám-ṛiddhyai[18] || 6 || lokó, vidúshaḥ shoḍaçî gṛihyáte, yád ukthyè, dhấma, kalpayanti, saptácatvâriωçac ca || 11 ||

(Ç. 4, 5, 3, 1-8). — (Pañc. 12, 13, 1-33). — vyâdiçad iti vi-âdiçat — shoḍaçadheti shoḍaça-dhâ — abhi | sam iti | akhkhidat[2] — shoḍaçî — gṛihyaté — te | etam — abhijityâ ity abhi-jityai — ânujâvara ity ấnu-jâvaraḥ — savânesavana iti savâne-savane — prajeti pra-jâ | vai — râtriyâ | uparishṭât — sâhna iti sa-âhne — bhûtyai | imdhe — çasyate — âsân — abhi | vîti | açaωsan — abhîti | viçaωsatîti vi-çaωsati — dve iti | uttâre ity ut-tare — abhi | sam iti | pâdayanti — shoḍaçinâḥ — upâkarotîty upa-âkaroti — loke — dakshiṇâ.

suvargấya yád dâkshiṇấni, samishṭayajúωshy, avabhṛithayajúωshi, sphyéna védim[19], prajấpatir[20], índro[21], ghnánti, devấ vấ indriyáṃ, devấ vấ ádâbhye, devấ vaí prabấhuk, prajấpatiḥ[22] sá riricânáḥ shoḍaçadhaí[23], 'kâdaça || 11 ||

suvargấya (1, 1), yajati prajấḥ (3, 3), saumyéna (5, 2), gṛihṇîyất pratyáñcaṃ (8, 2), gṛihṇîyất prajấṃ paçữn (11, 4), tricatvariωçat || 43 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ shashṭhakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ||

---

11. [13] vgl. Ind. Stud. 8, 75. 114. 129; tac ca çastraṃ dvividhaṃ vihṛitam avihṛitam ca, nânâchandasâm ṛicâṃ sammelanena nishpâditaṃ vihṛitaṃ, tathâ-'vasthitam avihṛitam; ... tatra devâ gâyatrîchandasâ pañktichando 'bhito vihṛitya çastram apaṭhan, vihâra Âçvalayanena sûtre (6, 3, 2 ff.) darçitaḥ .., tena vihṛitena çastreṇa bhrâtṛivyasthânaṃ vinâçayati. [14] nicht componirt mit abhi. [15] çâkhântaram abhipretya viharaṇaṃ darçayati (s. Âçval. 6, 3, 12. 13.) [16] s. P. 4, 49. 50. [17] ardhâstamayakâle. [18] °ridhy° ABCDW. [19] vedim fehlt D. [20] prajấpatir ekâdaçínîm D. [21] índraḥ pátniyâ DW. [22] prajấpatir devébhyaḥ D. [23] sá sho° W.

1. pra-jánanaṃ[1] jyótir agnír devátânâṃ[2] jyótir vi-
-rāṭ chándasâṃ jyótir, vi-rāḍ vâcò[3] 'gnaú sáṃ tishṭhate, vi-rājam abhí sám padyate[4], tásmât táj jyótir ucyate. dvaú stómau prâtaḥ-savanáṃ vahato yáthâ prâ-'náç câ 'pâ-'náç ca, dvaú mādhyaṃdinaꣳ[2] sávanaṃ yáthâ cákshuç ca çrótraṃ ca, dvaú tṛitîya-savanáṃ yáthâ vāk ca prati-
-shṭhā ca. púrusha-sammito vā eshá yajnó 'sthûriḥ[5] || 1 ||
yáṃ kāmaṃ kâmáyate tám eténâ 'bhy açnute, sárvaꣳ hy ásthûriṇâ[6] 'bhy-açnutè. 'gni-shṭoména vai prajā-
-patiḥ prajā asṛijata, tā agni-shṭoménai 'vá páry agṛihṇât, tāsâṃ pári-gṛihîtânâm açvataró[2] 'ty apravata[7]; tásyâ 'nu-hāya[8] réta ā 'datta, tád gardabhé nỳ amârṭ, tásmâd gardabhó dvi-rétâ; átho âhur: vāḍabâyâṃ nỳ amârḍ íti, tásmâd vāḍabâ dvi-rétâ; átho âhur: óshadhîshu[2] || 2 || nỳ amârḍ íti, tásmâd óshadhayó[2] 'nabhy-aktâ rebhanty[9]; átho âhuḥ: pra-jāsu nỳ amârḍ íti, tásmâd yamaú jâyete[10]; tásmâd açvataró[2] ná prá jâyata ātta-retâ hí, tásmâd barhíshy

---

1, 1-5, 25. ekâhâhînasa(t)trâṇi somabhedâ ime trayaḥ | varṇyante saptamakâṇḍe, mantrâḥ ke 'py açvamedhagâḥ; (1, 1-3 ekâhâḥ); 1. somayâgânâm âdyo jyotishṭomas, tadîyasaptasaṃsthânâm âdyasaṃsthârûpo 'gnishṭomaḥ. [1] nämlich: manushyâṇâm madhye. [2] ohne avagraha. [3] vâcaḥ sambandhinî virâḍ-upalakshitâ daçasaṃkhyâ. [4] ayaṃ somayâgaḥ. [5] kenâ 'py aṅgena (°nâ Cod.) nyûnaḥ sthûrir ity ucyate, na tv ayaṃ nyûnaḥ, prâṇâpânâdikṛitsnapurushâvayavasâmyasya pratipâditatvât. [6] sarvâvayavasampûrṇena sâdhanena. [7] prajâpatiparigraham ullaṅghyâ 'tyantadûraṃ gataḥ. [8] tasyâ 'çva(tara)sya prishṭhato gatvâ. [9] sârâdhikyena vardhante, snigdhavad dṛiçyante. [10] s. P. 4, 40.

ánava-kḷiptaḥ, sarva-vedasé vâ sahásre vấ 'va-kḷiptó[11], 'ti hy ápravata. yá evấṃ vidvấn agni-shṭoména yájate prấ 'jâtâḥ pra-jấ janáyati pári prá-jâtâ gṛihṇâti; tá-smâd âhur: jyeshṭha-yajná íti ‖ 3 ‖ prajấ-patir vấvá[2] jyéshṭhaḥ, sá hỳ eténấ 'gré 'yajata. prajấ-patir akâma-yata: prá jâyeyé 'ti; sá mukhatás[2] tri-vṛítaṃ nír amimîta, tám agnír devátấ[2] 'nv asṛijyata[12] gâyatrĩ chándo ratha-ṃ-taráʊ sấma brâhmaṇó manushỳâṇâm ajáḥ paçûnấṃ, tásmât te múkhyâ, mukható hy ásṛijyantó; 'raso bâhú-bhyâm pañca-daçáṃ nír amimîta, tám índro devátấ 'nv asṛijyata[12] trishṭúp[2] chándo bṛihát ‖ 4 ‖ sấma râjanỳo manushỳâṇâm áviḥ paçûnấṃ, tásmât té vîrỳâ-vanto[13], vîr-ỳâd dhy ásṛijyanta; madhyatáḥ[2] sapta-daçáṃ nír amimîta, tấṃ víçve devấ devátâ ánv asṛijyanta[12] jágatî chándo vairûpáʊ[2] sấma vaíçyo manushỳâṇâṃ gấvaḥ paçûnấṃ, tásmât tá âdyâ, anna-dhấnâd[14] dhy ásṛijyanta, tásmâd bhũ-yâʊso 'nyébhyo, bhũyishṭhâ hí devátâ ánv ásṛijyanta[15]; pattá[2] eka-viʊçáṃ nír amimîta, tám anu-shṭúp chándaḥ ‖ 5 ‖ ánv asṛijyata[12] vairâjáʊ[2] sấma çûdró manushỳâṇâm, áçvaḥ paçûnấṃ, tásmât taú bhûta-saṃkrâmíṇâv[16] áçvaç ca çûdráç ca, tásmâc chûdró yajné 'nava-kḷipto, ná hí devátâ ánv ásṛijyata[15], tásmât pấdâv úpa jîvataḥ, pattó[2] hy ásṛij-yetâm. prâ-'ṇấ vaí tri-vṛíd, ardha-mâsấḥ pañca-daçáḥ, prajấ-patiḥ sapta-daçás, tráya imé lokấ, asấv âdityá eka-viʊçá, etásmin vấ eté çritấ etásmin práti-shṭhitâ; yá evấṃ védai 'tásminn evá çrayata[12] etásmin práti ti-

---

1. [11] yajne 'yogyaḥ, yas tu yajnaviçeshaḥ sarvasvadakshiṇâkaḥ sahasra-dakshiṇâko vâ tatrâ 'yaṃ niyamena dânayogyaḥ. [12] unbetont. [13] s. P. 3, 5. [14] annâdhârâd udarât. [15] trotz Betonung nicht mit anu komponirt. [16] bhûtânâm pûrvotpannânâm brâhmaṇâdînâṃ saṃkrâ-maḥ samyag âkramaṇaṃ tadadhînatvenâ 'vasthânaṃ, so 'yam bhûtasaṃ-krâmo yayoḥ.

shṭhati ‖ 6 ‖ ásthûrir, óshadhîshu, jyeshṭhayajñá íti, bṛihád, anushṭúp chándaḥ, prátishṭhitâ, náva ca ‖ 1 ‖

Pañc. 6, 1, 1-12. — vâcaḥ | agnau — abhi | sam iti | padyate — vahataḥ — yajnaḥ | asthûriḥ — abhîti — açnute — abhyaçnuta ity abhi-açnute | agnishṭomenety agni-stomenâ — açvataraḥ | atîti — eti | adatta — nîti | amârṭ — dviretâ iti dvi-retâḥ | atho iti — anabhyaktâ ity anabhi-aktâḥ — jâyete iti — jâyate | âttâretâ ity âttâ-retâḥ — atîti | hi | aprâvata — prajâtâ iti pra-jâtâḥ — anv iti | asṛijyata — mukhyâḥ | mukhataḥ | hi | asṛijyanta | urâsaḥ — vîryâvanta iti vîryâ-vantaḥ | vîryât | hi | asṛijyanta — devâḥ | devatâḥ — te | âdyâḥ — bhûyishṭhâḥ | hi — anv iti | asṛijyanta | pattaḥ — anv iti | asṛijyata — prâṇâ iti pra-aṇâḥ — pratishṭhitâ iti prati-sthitâḥ — çrayate.

2. prâtaḥ-savané vaí gâyatréṇa chándasâ tri-vṛíte stómâya jyótir dádhad eti, tri-vṛítâ brahma-varcaséna pañca-daçâya jyótir dádhad eti, pañca-daçénaú 'jasâ vîryeṇa sapta-daçâya jyótir dádhad eti, sapta-daçéna prâjâ-patyéna pra-jánanenai 'ka-vioçâya jyótir dádhad eti; stóma evá tát stómâya jyótir dádhad ety, átho stóma evá stómam abhí prá ṇayati[1]. yâvanto[2] vaí stómâs tâvantaḥ[2] kâmâs, tâvanto lokâs, tâvanti jyótîoshy. etâvata[2] evá stómân etâvataḥ kâmân etâvato lokân etâvanti jyótîoshy áva runddhe ‖ 1 ‖ tâvanto lokâs, tráyodaça ca ‖ 2 ‖

atho iti — abhi | preti | ṇayati.

3. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] yajeta yò 'gni-shṭoména yájamânó 'tha sárva-stomena yájeté 'ti. yásya tri-vṛítam antar-yánti prâ-'ṇâos tásyâ[2] 'ntár

2. stomapraçaṅsâ. [1] zu ṇ s. P. 7, 4. [2] ohne avagraha. [3] rumdhe ACDFW.

3. sarvastomo 'tirâtraḥ, sa cai 'kâha iti sarve 'py ekâhâ eteno 'palakshitâḥ. [1] so (tvai) AFW, s. P. 5, 13. [2] so (°oos t°) AW, s. P. 6, 1.4

yanti, prâ-'ṇéshu mé 'py asad íti khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yásya pañca-daçám antar-yánti vîrỳaṃ tásyâ 'ntár yanti, vîrỳe mé 'py asad íti khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yásya sapta-daçám antar-yánti || 1 || pra-jấṃ tásyâ 'ntár yanti, pra-jấyâm mé 'py asad íti khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yásyai 'ka-viṃçám antar-yánti prati-shṭhấṃ tásyâ 'ntár yanti, prati-shṭhấyâm mé 'py asad íti khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yásya tri-ṇavám antar-yánty ṛitúṃç ca tásya nakshatríyâṃ ca vi-rấjam antár yanty, ṛitúshu mé 'py asan nakshatríyâyâṃ ca vi-rấjï 'ti || 2 || khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yásya trayas-triṃçám antar-yánti devátâs[3] tásyâ 'ntár yanti, devátâsu mé 'py asad íti khálu vaí yajnéna yájamâno yajate. yó vaí stómânâm avamám paramátâṃ[3] gáchantaṃ véda paramátâm evá gachati, tri-vṛíd vaí stómânâm avamás tri-vṛít paramó; yá evấṃ véda paramátâm evá gachati || 3 || saptadaçám antaryánti, virấjï 'ti, cátuçcatvâriṃçac ca || 3 ||

saḥ | tu | vai — agnishṭomenety âgni-stomenà — prâṇân iti pra-ṇân | tasyà | antaḥ — me | apîti | asat — triṇavam iti tri-ṇavam — ṛitûn — apîti | asat.

23. sattrâyaṇam (7, 1, 4 - 5, 25 *).

4. áṅgiraso vaí sattrám[1] âsata, té suvar-gáṃ lokám âyan, téshâṃ Havíshmâṃç[2] ca Havish-kṛíc câ 'hîyetâṃ, tấv

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382-4; ausgenommen die zum açvamedha gehörigen Stücke 1, 11-20. 2, 11-20. 3, 11-20. 4, 12-22. 5, 11-23. 25. (5, 24 wird hierbei ganz übergangen!).

4 - 2, 10. athâ 'hînâ dvirâtrâdayaḥ krameṇo 'cyante; catvâro hi dvirâtrabhedâḥ (kedâḥ Cod.), tatra vyushṭidvirâtro râjnâ (??) vihitaḥ, athâ 'ṅgirasâṃ dvirâtro vidhîyate. [1] satra° ACDFW (und so durchweg). [2] ohne avagraha.

akâmayetâo: suvar-gâṃ lokám iyâvé 'ti; tấv etâṃ dvi-râtrám apaçyatâṃ, tám ấ 'haratâṃ, ténâ 'yajetâṃ, táto vaí taú suvar-gâṃ lokám aitâṃ; yá evâṃ vidvấn dvi-râtréṇa yájate suvar-gâm evá lokám eti. tấv aítâm pŭrveṇấ 'hnấ[3] 'gachatâm út-tareṇa || 1 || abhi-plaváḥ[4] pŭrvam áhar bhavati[5] gátir[6] út-taram. jyóti-shṭomo[7] 'gni-shṭomáḥ pŭrvam áhar bhavati téjas ténấ 'va runddhe[8], sárva-stomo 'ti-râtrá út-tarao sárvasyấ "ptyai sárvasyấ 'va-ruddhyai[9]. gâyatrám pŭrvé 'hant sấma bhavati, téjo vaí gâyatrĭ, gâyatrĭ brahma-varcasám, téja evá brahma-varcasám âtmán dhatte; traíshṭubham[2] út-tara, ójo vaí vîrỳaṃ trishṭúg[2], ója evá vîrỳam âtmán dhatte. rathaṃ-tarám pŭrve || 2 || áhant sấma bhavatî, 'yáṃ vaí rathaṃ-tarám, asyấm evá práti tishṭhati; bṛihád út-tare, 'saú vaí bṛihád, amúshyâm evá práti tishṭhati. tád âhuḥ: kva jágatî câ 'nu-shṭúp cé 'ti; vaikhânasám[2] pŭrvé 'hant sấma bhavati téna jágatyai naí 'ti, shoḍaçy[2] út-tare ténâ 'nu-shṭúbhó. 'thâ "hur: yát samânè 'rdha-mâsé syấtâm anyatarásyấ[2] 'hno vîrỳam ánu padyeté 'ty; amâ-vâsỳâyâm pŭrvam áhar bhavaty[5] út-tarasminn út-taraṃ, nấnai 'vấ 'rdha-mâsáyor bhavato, nấnâ-vîrye[10] bhavato. havíshman-nidhanam pŭrvam áhar bhavati[5] havishkṛín-nidhanam út-taram, práti-shṭhityai || 3 || úttareṇa, rathaṃtarám pŭrvé, 'nv, ékavioçatiç ca || 4 ||

Pañc. 20, 11, 1-11. — satram — âyan — ahîyetâm — iyâva — aitâm — tau | aitâm — ahnâ | agachatâm —

---

4. [3] atra sarvatrâ 'haḥçabdena ekadinasâdhyastomaprayoga upalakshyate. [4] abhiplavâkhyaḥ kaçcit shaḍahayâgaviçeshaḥ, tasya ca prathamadine jyotishṭomaḥ prathamasaṃsthârûpo 'gnishṭomo vihito 'sti, sa evâ 'trâ 'bhiplavaçabdeno 'palakshyate (!). [5] unbetont. [6] gamyate svargo yenâ 'tirâtreṇa so 'yam atirâtraviçesho gatiḥ. [7] s. P. 6, 13. [8] rumdhe ACDW. [9] rudhyai ACDFW. [10] s. P. 4, 52.

ahàḥ | bhavati — jyotishṭoma iti jyotiḥ-stomaḥ | agnishṭoma ity agni-stomaḥ — pûrvè | ahàn — uttàra ity ut-tare | ojàḥ — trishṭuk — tat | âhuḥ — eti | shoḍaçi — anyatarasyà — ahàḥ | bhavati — ahàḥ | bhavati.

5. âpo vâ idám ágre salilám âsît, tásmin prajâ-patir vâyúr bhûtvâ 'carat, sá imâm apaçyat, tâm varâhó bhûtvâ " 'harat, tâm viçvá-karmâ bhûtvâ vy amârṭ; sâ 'prathata, sâ prithivy abhavat, tát prithivyai prithivî-tvám. tásyâm açrâmyat prajâ-patiḥ, sá devân asṛijata vásûn rudrân âdityân; té devâḥ prajâ-patim abruvan: prá jâyâmahâ íti, sò 'bravît ‖ 1 ‖ :yáthâ 'hâm yushmâbhis tápasâ[1] 'sṛikshy evám tápasi pra-jánanam ichadhvam íti; tébhyo 'gnim â-yátanam prâ 'yachad: eténâ "-yátanena çrâmyaté 'ti, tè 'gninâ "-yátanenâ 'çrâmyan, té sam-vatsará ékâm gâm asṛijanta, tâm vásu-bhyo rudrébhya âdityébhyaḥ prâ 'yachann: etâbhir rakshadhvam íti; tâm vásavo rudrâ âdityâ arakshanta, sâ vásu-bhyo rudrébhya âdityébhyaḥ prâ 'jâyata trîṇi ca ‖ 2 ‖ çatâni tráyas-triṃçatam câ, 'tha saí 'vá sahasra-tamy abhavat. té devâḥ prajâ-patim abruvant: sahásreṇa no yâjayé 'ti; sò 'gni-shṭoména vásûn ayâjayat, tá imâm lokám ajayan, tác câ 'daduḥ; sá ukthyèna rudrân ayâjayat, tè 'ntáriksham[2] ajayan, tác câ 'daduḥ; sò 'ti-râtréṇâ "dityân ayâjayat, tè 'mûm lokám ajayan, tác câ 'dadus.

tád antáriksham ‖ 3 ‖ vy-ávairyata[3], tásmâd rudrâ ghâtukâ, anâ-yatanâ hí; tásmâd âhuḥ: çithilâm vaí madhyamám áhas tri-râtrásya ví hí tád avaí-"ryaté 'ti; traíshṭubham[2] madhyamásyâ 'hna âjyam bhavati, sam-yânâni[4] sû-'ktâni çaṃsati, shoḍaçínaṃ[2] çaṃsaty, áhno dhṛityâ áçithi-

---

5-7. Gargatrirâtraḥ; 5. âkhyâyikâ. [1] so (°ṃs t°) AW, s.P.6, 14. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] dâçatayyâm prasiddhâni (aber wo? ich kenne nur die sampâta-Hymnen, s.z. B.Ait.Br. 4, 30. 6, 18).

lam-bhâvâya. tásmât tri-râtrásyâ 'gni-shṭomá evá pratha-mám áhaḥ syâd[5] átho 'kthyó 'thâ 'ti-râtrá, eshắṃ lokắ-nâṃ ví-dhṛityai. tríṇi-triṇi çatắny anûcînâ-'hám ávy-ava-chinnâni dadâti || 4 || eshắṃ lokắnâm ánu sáṃ-tatyai[6]. daçátaṃ ná ví chindyâd: vi-rấjaṃ né 'd vi-chinádâni 'ty. átha yắ sahasra-tamy ấsît tásyâm índraç ca víshṇuç ca vy-ấyachetâṃ[3], sá índro 'manyatâ: 'náyâ vấ idáṃ víshṇuḥ sahásraṃ varkshyata íti; tásyâm akalpetâṃ, dví-bhâga índras tṛítîye víshṇus; tád vấ eshấ 'bhy-ánûcyata[3]: ubhắ jigyathur íti[7]. tấṃ vấ etấm achâvâkáḥ[2] || 5 || evá çaṃsaty. átha yắ sahasra-tamî sấ hótre deyé 'ti, hótâ-raṃ vấ abhy-átiricyate[3], yád ati-ricyate[8] hótấ 'nâptasyâ "payitắ. 'thâ "hur: un-netré déyé 'ty, áti-riktâ vấ eshấ sahásrasyấ, 'ti-rikta un-netá 'rtvíjâm[2]. áthâ "huḥ: sár-vebhyaḥ sadasyebhyo déyé 'ty. áthâ "hur: ud-âkṛityâ sấ váçaṃ cared íty. áthâ "hur: brahmáṇe câ 'gnî-'dhe ca déyé 'ti || 6 || dví-bhâgam brahmáṇe tṛítîyam agnî-'dha, aindró vaí brahmấ vaishṇavò 'gnî-'d, yáthai 'vá tấv ákalpetâm íty. áthâ "hur: yấ kalyâṇî bahu-rûpấ sấ déyé 'ty. áthâ "hur: yấ dvi-rûpó 'bhayáta-enî sấ déyé 'ti sahásrasya pári-gṛihîtyai. tád vấ etát sahásrasyấ 'yanaṃ, sahásraṃ stotríyâḥ, sahásraṃ dákshiṇâḥ, sahásra-sammitaḥ suvar-gó lokáḥ, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityai || 7 || abravîc, ca, tád antárikshaṃ, dadâty, achâvâkáç, ca déyé 'ti, saptá-catvâriṃçac ca || 5 ||

Pañc. 20, 14-16. — bhûtvâ | eti | aharat — vîti | amârṭ | sâ | aprathata | sâ | pṛithivî — jâyâmahai — yushmân | tapasâ | asṛikshi — saṃvatsara iti sam-vatsare — sâ | eva | sahasratamîti sahasra-tamî — adaduḥ — vyavairyateti vi-

5. [5] unbetont. [6] als zwei Wörter! [7] s. III, 2, 11, 2. VII, 1, 6, 7. [8] Wurzel betont.

-avairyata — rudrâḥ — anâyatanâ ity ànâ-yatanâḥ — avairyatety àva-airyàta — bhavati — sûktânîti su-uktâni — dhrityai — ukthyàḥ | athà — avyàvachinnânîty avi-avachinnâni — anv iti | samtàtyâ iti sam-tatyai — na | it | vichinadânîti vi-chinadâni — vyâyàchetâm iti vi-âyàchetâm — varkshyate — dvibhâga iti dvi-bhâge — abhyànûcyata ity àbhi-anûcyate — achâvâkaḥ — deyâ | iti — abhyatiricyata ity àbhi-atiricyate — atiricyàta ity àti-ricyàte — anâptasya | âpayitâ | athà — deyâ | iti — atirikta ity ati-riktaḥ | unnetety ùt-netâ — agnîdha ity àgni-idhè — ayànam.

6. sómo vaí sahásram avindat, tám índró 'nv avindat, taú yamó ny-ágachat[1]; tâv abravîd: ástu mé 'trâ 'pî 'ty, ástu hî́ ity abrûtâo; sá yamá ékasyâm vîryam páry apaçyad, iyám vâ asyá sahásrasya vîryam bibhartî́ 'ti tâv abravîd iyám mámâ 'stv etád yuváyor íti, tâv abrûtâo: sárve[2] vâ etád etásyâm vîryam || 1 || pári paçyâmó 'oçam â harâmahâ íti, tásyâm áoçam â 'haranta. tâm ap-sú prâ 'veçayant: sómâyo 'd-éhî[1] 'ti, sâ róhiṇî[3] piṅgalaí 'ka-hâyanî rûpám kritvâ tráyas-trioçatâ ca tri-bhíç ca çataíḥ sahó 'd-aíd[1], tásmâd róhiṇyâ piṅgaláyaí 'ka-hâyanyâ sómam krîṇîyâd; yá evám vidvân róhiṇyâ piṅgaláyaí 'ka-hâyanyâ sómam krîṇâti tráyas-trioçatâ cai 'vâ 'sya tri-bhíç ca || 2 || çataíḥ sómaḥ krîtó bhavati, sú-krîtena yajate. tâm ap-sú prâ 'veçayann: índrâyo 'd-éhî[1] 'ti, sâ róhiṇî[3] lakshmaṇâ pashṭhauhî[4] vártra-ghnî rûpám kritvâ tráyas--trioçatâ ca tri-bhíç ca çataíḥ sahó 'd-aít[1], tásmâd róhiṇîm lakshmaṇâm pashṭhauhîm vártra-ghnîm dadyâd; yá evám vidvân róhiṇîm lakshmaṇâm pashṭhauhîm vártra-ghnîm dádâti tráyas-trioçac cai 'vâ 'sya trîṇi ca çatâni sâ dattâ

6. sahasratamîm praçasya tadaṅgabhûtam homâdikam. [1] als Compositum. [2] sárvam C. [3] rohiṇî́ C. [4] ohne avagraha.

|| 3 || bhavati. tắm ap-sú prắ 'veçayan: yamắyo 'd-éhi[1] 'ti, sắ járatî mûrkhắ taj-jaghanyắ rûpáṃ kṛitvắ tráyas=-trioçatâ ca tri-bhíç ca çataíḥ sahó 'd-ait[1], tásmâj járatîm mûrkhắṃ taj-jaghanyắm[5] anu-stáraṇîṃ[6] kurvîta; yá eváṃ vidvắñ járatîm[7] mûrkhắṃ taj-jaghanyắm anu-stáraṇîṃ kuruté tráyas-trioçac cai 'vắ 'sya trîṇi ca çatắni sắ 'múshmiṅ loké[8] bhavati. vắg evá sahasra-tamî, tásmât || 4 || váro déyaḥ; sắ hí váraḥ, sahásram asya sắ dattắ bhavati, tásmâd váro ná prati-gṛihyaḥ; sắ hí váraḥ, sahásram asya práti-gṛihîtam bhavatî; 'yáṃ vára íti brûyâd, áthâ 'nyắm brûyâd: iyám mámé 'ti, táthâ 'sya tát sahásram áprati-gṛihîtam bhavaty. ubhayata-enî[9] syât; tád âhur: anyata-enî syât sahásram parástâd[4] étam íti. yaí 'vá váraḥ || 5 || kalyâṇî rûpá-samṛiddhâ sắ syât, sắ hí váraḥ, sám-ṛiddhyai[10]. tắm út-tareṇắ "gnî-'dhram pary-âṇîyâ "-havanîyasyắ 'nte droṇa-kalaçám áva ghrâpayed; ắ jighra kaláçam mahy urú-dhârâ páyasvaty[4] ắ tvâ viçantv índavaḥ samudrám[5] iva síndhavaḥ, sắ mâ sahásra ắ bhaja pra-jáyâ paçú-bhiḥ sahá púnar mắ " viçatâd rayír íti; pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhî rayyắ sám || 6 || ardhayati; prajắ-vân paçu-mắn rayi-mắn bhavati yá eváṃ véda. táyâ sahắ "gnî-'dhram paré-'tya purástât pratîcyâṃ tíshṭhantyâṃ juhuyâd: ubhắ jigyathur ná párâ jayethe[11] ná párâ jigye kataráç[4] canaí[4] 'noḥ | índraç ca vishṇo yád ápaspṛidhethâṃ tredhắ[4] sahásraṃ ví tád airayethâm íti. tredhâ-vibhaktáṃ vaí tri-râtré sahásrao, sâhasrîm evaí 'nâṃ karoti, sahásrasyai

---

6. [5] mûrkhâ roshaṇaçîlâ, sai 'va jaghanyâ tajjaghanyâ iyam evâ 'tyantakurûpâ. [6] s. P. 6, 8. [7] °nj° AW, s. P. 5, 24. [8] °nl° AW. [9] ubhayoḥ pârçvayoḥ çuklarekhâ yasyâḥ. [10] °ṛidhyai ACDFW. [11] s. P. 4, 40.

'vaí 'nâm mâtrâṃ || 7 || karoti. rûpâṇi juhoti, rûpaír evaí 'nâ sám ardhayati. tásyâ upo-'tthâya kárṇam â japed: íḍe ránte 'dite sárasvati[4] príye préyasi máhi ví-çruty etâni te aghniye[12] nâmâni, su-kṛítam mâ devéshu brûtâd íti; devébhya evaí 'nam â vedayaty, ánv enaṃ devâ budhyante || 8 || etád etásyâṃ vîryàm, asya tribhíç ca, dattâ, sahasratamî tásmâd, evá váraḥ, sám, mâtrâm, ékân ná catvâriṃçác ca || 6 ||

Pañc. 21, 1, 1-8. — ([6-8] Vs. 8, 42. 43.) Ç. 4, 5, 8, 1-16. Kâ. 13, 4, 15-25. — nyâgàchad iti ni-âgàchat — hîs — mamà | astú — harâmahai — eti | aharanta — udehîty út-ehi — tajjaghanyeti tat-jaghanyâ — udaid ity út-ait — tat | âhuḥ — âgnîdhram ity âgni-idhram — máhi — payàsvatî | eti — sahasrè | eti — mâ | eti — paçubhir iti paçu-bhiḥ — jayethe iti — kataraḥ | cana — vishṇo iti — adite — viçrutîti vi-çruti — devâḥ.

7. sahasra-tamyâ vaí yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti, saí 'nam suvar-gáṃ lokáṃ gamayati; sâ mâ suvar-gáṃ lokáṃ gamayé 'ty âha, suvar-gám evaí 'naṃ lokáṃ gamayati. sâ mâ jyótishmantaṃ[1] lokáṃ gamayé 'ty âha, jyótishmantam evaí 'naṃ lokáṃ gamayati; sâ mâ sárvân púṇyâṅ lokân[2] gamayé 'ty âha, sárvân evaí 'nam púṇyâṅ lokân[2] gamayati; sâ || 1 || mâ prati-shṭhâṃ gamaya pra-jáyâ paçú-bhiḥ sahá púnar mâ " viçatâd rayír íti pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhî rayyâm práti shṭhâpayati[3]; prajâ-vân paçu-mân rayi-mân bhavati yá evâṃ véda. tâm agnî-'dhe vâ brahmáṇe vâ hótre vo 'd-gâtré vâ 'dhvaryáve vâ dadyât, sahásram asya sâ dattâ bhavati. sahásram asya práti-grihîtam bhavati

6. [1 2] so ([0]e a[0]) AW, s. P. 11, 17.

7. sahasratamîdânam. [1] ohne avagraha. [2] [0]nl[0] A. W das zweite Mal. [3] zu shṭh[0] (AFW), s. P. 6, 4.

yás tā́m ávidvân || 2 || prati-gṛihṇā́ti; tā́m práti gṛihṇîyâd: ékâ 'si ná sahásram, ékâṃ tvâ bhûtā́m práti gṛihṇâmi ná sahásram, ékâ mâ bhûtā́ " viça mā́ sahásram íty; ékâm evaí 'nâm bhûtā́m práti gṛihṇâti[4] ná sahásraṃ yá eváṃ véda; syonā́ 'si su-shádâ su-çévâ syonā́ mā́ " viça su-shádâ mā́ " viça su-çévâ mā́ " viça || 3 || íty âha, syonaí 'vaí 'naʊ su-shádâ su-çévâ bhûtā́ " viçati naí 'naʊ hinasti. brahma-vâdíno vadanti: sahásraʊ sahasra-tamy ánv etī́3 sahasra-tamī́ʊ sahásrā́3m íti; yát prā́cîm[1] ut-sṛijét sahásraʊ sahasra-tamy ánv iyât, tát sahásram apra-jnâtráʊ, suvar-gáṃ lokáṃ ná prá jânîyât; pratī́cîm[1] út sṛijati, tā́ʊ sahásram ánu pary-ā́vartate[5], sā́ pra-jânatī́, suvar-gáṃ lokáṃ eti. yájamânam abhy út sṛijati, kshipré sahásram prá jâyata; ut-tamā́ nîyáte prathamā́ devā́n gachati || 4 || lokā́n gamayati sā́, 'vidvân, suçévâ mā́ "viça, yájamânaṃ, dvā́daça ca || 7 ||

mâ̱ | eti̇ | vi̱ça̱tâ̱t — sthâ̱pa̱ya̱ti̱ — bhû̱tâ | eti̇ | vi̱ça̱ — su̱shadeti̇ su-sadā́ — mâ̱ | eti̇ | vi̱ça̱ — bhû̱tâ | eti̇ | vi̱ça̱ti̱ — sa̱ha̱sra̱ta̱mîti̇ sahasra-ta̱mî | anv iti̇ | e̱tî3 — sa̱hasrâ3m — anv iti̇ | pa̱ryâvàrtata̱ iti̇ pari-âvàrtate — a̱bhi | ud iti̇ | sṛi̱ja̱ti̱ — jâ̱ya̱te̱ — nî̱yatè.

8. Átrir adadâd Aúrvâya pra-jā́m putrá-kâmâya, sá riricânò 'manyata nír-vîryaḥ çithiló yâtá-yâmâ, sá etáṃ catû-râtrám apaçyat, tám ā́ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí tásya catvā́ro vîrā́ ā́ 'jâyanta sú-hotâ sū̂-'dgâtâ[1] sv̀-adhvaryuḥ sú-sabheyo[2]; yá eváṃ vidvā́ʊç catû-râtréṇa yájata ā́ 'sya catvā́ro vîrā́ jâyante sú-hotâ sū̂-'dgâtâ[1] sv̀-adhvaryuḥ sú-sabheyo[2]. yé catur-viʊçā́ḥ pávamânâ brahma-

7. [4] unbetont. [5] als Compositum (aber ánu nicht dazugezogen).
8. catûrâtra Âtreyaḥ. [1] s. P. 10, 17. [2] s. P. 6, 12.

-varcasáṃ tát ‖ 1 ‖ yá ud-yánta stómâḥ çrîḥ sâ. 'triʊ çraddhâ-devaṃ[3] yájamânaṃ catvâri vîryâṇi nó 'pâ 'naman téja indriyám brahma-varcasám annâ-'dyaʊ, sá etâʊç catúraç cátu-shṭomânt[4] sómân apaçyat, tân â 'harat taír ayajata; téja evá prathaménâ 'vâ 'runddhe[5 u. 6] 'ndriyáṃ dvitîyena brahma-varcasáṃ tṛitîyenâ 'nnâ-'dyaṃ caturthéna; yá evám vidvâʊç catúraç cátu-shṭomânt[4] sómân â-hárati taír yájate téja evá prathaménâ 'va runddha[5 u. 6] indriyáṃ dvitîyena brahma-varcasáṃ tṛitîyenâ 'nnâ-'dyaṃ caturthéna, yâm evâ 'trir ṛiddhim ârdhnot tâm evá yájamâna ṛidhnoti ‖ 3 ‖ tát, téja evâ, 'shṭâdaça ca ‖ 8 ‖

Pañc. 21, 9, 2. — amanyata — catûrâtram iti catuḥ-râtram — sûdgâteti su-udgâtâ — yajate | eti | asya — vîrâḥ — pavamânâḥ — ye | udyanta ity út-yantaḥ — sâ | atrim — annâdyam ity anna-adyam — catushṭomân iti catuḥ-stomân — aveti | arumdha — yajate — aveti | rumdhe.

9. Jamádagniḥ[1] púshṭi-kâmaç catû-râtréṇâ 'yajata, sá etân póshâʊ apushyat[2], tásmât palitaú Jâmadagniyau[1] ná sáṃ jânâte[3]. etân evá póshân pushyati yá evám vidvâʊç catû-râtréṇa yájate. puroḍâçínya[1] upa-sádo bhavanti, paçávo vaí puroḍâçaḥ, paçûn evâ 'va runddhé[4], 'nnam vaí puroḍâçó, 'nnam evâ 'va runddhe; 'nnâ-'dâḥ paçu-mân bhav-

---

8. [3] çraddhâ devo yasyâ 'sau, yathâ devatâyâm âdaras tathâ çraddhâyâm. [4] s. P. 6, 13. [5] unbetont. [6] °mdh° ACDW.

9. Jâmadagnyaç catûrâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°âʊ a°) AW, s. P. 9, 21. [3] s. P. 4, 40; tadvañçotpannau dvau pitṛiputrau pushṭim antareṇa vṛithaiva palitau daridrau (!) na jânâte (sam fehlt hierbei!) no 'tpadyete (!), yadvâ vṛithaiva palitaṃ svakîyaṃ dehaṃ na jânâte; ayam arthaḥ, pushṭisampradâyasya Jamadagninâ pravartitatvât tadvañçe ko 'pi daridro nâ 'sti, yadi kaçcit pramâdât syât tathâpi nairantaryeṇa dvau purushau pushṭim antareṇa vṛithâ palitau na sta eveti. — Bei Pañc. 21, 10, 6 na vâ Aurvau palitau saṃjânâte giebt der schol. dazu, in der von mir copirten Pariser Handschrift (D. 143 A.), keine specielle Erklärung. [4] °mdh° ACDW.

ati yá eváṃ vidvā́ᴗç catû-râtréṇa yájate || 1 || jamádagnir, ashṭā́catvâriᴗçat || 9 ||

Pañc. 21, 10, 5-10. — catûrâtreṇeti catuḥ-râtreṇà — poshā́n | apushyat — jânâte iti — ruṃdhe — annâda ity ànna-adaḥ.

10. saṃ-vatsaró vā́ idám éka âsît, sò 'kâmayata: 'rtū́nt sṛijeyé 'ti, sá etám pañca-râtrám apaçyat, tám ā́ 'harat ténâ 'yajata, táto vaí sá ṛitū́n asṛijata; yá eváṃ vidvā́n pañca-râtréṇa yájate praí 'va jâyate. tá ṛitávaḥ sṛishṭā́ ná vy-ā́vartanta[1], tá etám pañca-râtrám apaçyan, tám ā́ 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té vy-ā́vartanta[1] || 1 || yá eváṃ vidvā́n pañca-râtréṇa yájate ví pâpmánâ bhrā́tṛivyeṇā́ " vartate. Sā́rva-seniḥ Çauceyò[2] 'kâmayata: paçu-mā́nt syâm íti, sá etám pañca-râtrám ā́ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sá sahásram paçū́n prā́ "pnod; yá eváṃ vidvā́n pañca-râtréṇa yájate prá sahásram paçū́n âpnoti. Babaráḥ Prā́vâhaṇir[3] akâmayata: vâcáḥ pra-vaditā́ syâm íti, sá etám pañca-râtrám ā́ || 2 || aharat, ténâ 'yajata, táto vaí sá vâcáḥ pra-vaditā́ 'bhavad; yá eváṃ vidvā́n pañca-râtréṇa yájate pra-vaditaí 'vá vâcó bhavaty átho enaṃ vâcás pátir[4] íty âhur. ánâptaç catû-râtró 'ti-riktaḥ shaḍ-râtró 'tha vā́ eshá sam-pratí yajnó yát pañca-râtró, yá eváṃ vidvā́n pañca-râtréṇa yájate sam-pratỳ evá yajnéna yajate. pañca-râtró bhavati, páñca vā́ ṛitávaḥ saṃ-vatsaráḥ || 3 || ṛitúshv evá sam-vatsaré práti tishṭhaty; átho páñcâ-'ksharâ pañktíḥ, pā́ñkto yajnó, yajnám evā́ 'va runddhe[1]. tri-vṛíd agni-shṭomó bhavati[6], téja evā́ 'va

---

10. pañcarâtraḥ. [1] als Compositum. [2] Çucy-âkhyâyâ striyâ apatyam. [3] ohne avagraha. [4] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [5] °ṃdh° ACDFW. [6] prakṛitau hi trivṛitpañcadaçasaptadaçaikaviṅçaiç caturbhiḥ stomair agnishṭomagatâni dvâdaça stotrâṇi nishpâdyante, atra tv ekena trivṛitstomena sarvastotranishpattiḥ, tâdṛiço 'gnishṭomaḥ prathamam ahaḥ.

runddhe[5]; pañca-daçó bhavatî[7], 'ndriyám evâ 'va runddhe[5]; sapta-daçó bhavaty[8], annâ-'dyasyâ 'va-ruddhyâ[9], átho praí 'vá téna jâyate; pañca-vio̱çò 'gni-shṭomó bhavati[10] prajâ-pater âptyai, mahâvratá-vân annâ-'dyasyâ 'va-ruddhyai[9]; viçva-jít sárva-pṛishṭho 'ti-râtró bhavati[11], sárvasyâ 'bhí-jityai ‖ 4 ‖ té vyâvartanta, pravaditâ syâm íti sá etám pañcarâtrám â, saṃvatsarò, 'bhíjityai ‖ 10 ‖

ṛitûn | sṛijeya — te | ṛitavàḥ | sṛishṭâḥ | na | vyâvàr-tanteti vi-âvàrtanta | te — vyâvàrtanteti vi-âvàrtanta — eti | vartate — prâvâhaṇiḥ — atho iti — vâcaḥ | patiḥ — catûrâtra iti catuḥ-râtraḥ — sampratîti sam-prati — atho iti — annâdyasyety ànna-adyàsya | avàrudhyâ ity avà-rudhyai | atho iti.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 1, 11-20 *).

11. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm â dada. [b] imâm agṛibhṇan raçanâm ṛitásya pûrva âyushi vidátheshu kávyâ | táyâ devâḥ sutám â babhûvur ṛitásya sámant sarám á-rápantî[1] ‖ [c] abhi-dhâ asi, bhúvanam asi, yantâ 'si, dhartâ 'si, sò 'gním vaiçvânaráo[2] sá-prathasaṃ gacha svâhâ-kṛitaḥ; [d] pṛithivyâm yantâ râḍ, yantâ 'si yámano, dhartâ 'si dharúṇaḥ; [e] kṛishyaí tvâ kshé-

---

10. [7] pañcadaçenaikenaiva stomena yukta ukthyo dvitîyam ahaḥ. [8] saptadaçenaikena stomena yukta ukthyas tṛitîyam ahaḥ. [9] °rudhyai ACDW. [10] pañcaviṅçenaikenai 'va stomena yukto 'gnishṭomaç caturtham ahaḥ, sa câ 'gnishṭomaḥ mahâvratadharmavân; gavâmayane mahâvratâkhyam ekam ahaḥ, tasminn ahani yâni stotrâṇi tâny atra prayoktavyâni. [11] viçvajin nâmâ 'gnishṭomavikâraḥ kaçcid ekâhaḥ, so 'trâ 'tirâtravikṛititvam âpâditaḥ pañcamam ahar bhavati; sa punaḥ sarvapṛishṭhaḥ, rathantara-bṛihadvairûpavairâjaçâkvararaivatâkhyâni pṛishṭhastotragatâni sâmâni sarvâṇy api yasyâ 'sau.

* s. Ind. Stud. 3, 383. 389.

11-20. açvamedhamantrâḥ. [1] kîdṛiçî raçanâ? yajnasya samâptau saraṇam pravṛittim kathayantî, he ṛitvigyajamânâḥ çighram yajnaṃ samâpayateti vadantî. [2] ohne avagraha.

mâya tvâ, rayyaí tvâ póshâya tvâ; [f] pṛithivyaí tvâ 'ntárikshâya tvâ divé tvâ; [g] saté tvấ 'sate tvâ, 'd-bhyás tvaú 'shadhî-bhyas[3] tvâ, víçvebhyas tvâ bhûtébhyaḥ || 1 || dharúṇaḥ, páñcaviṁçatiç ca || 11 ||

B. 3, 8, 3, 2-6. [g] 7, 3. — K. Aç.[4] 1, 2. — [a-c] Vs. 22, 1-3. Ç. 13, 1, 2, 1-3. Kâ. 20, 1, 27. 28. — dade — pûrvé — sâmàn | saram | ârapantîty â-rapàntî — yantâ | asi | dhartâ | asi — yantâ | asi — dhartâ | asi — asàte | tvâ — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ.

12. [a] vi-bhŭr mâtrấ pra-bhŭḥ pitrấ, 'çvo 'si háyo 'sy átyo 'si náro 'sy árvâ 'si sáptir asi vâjỳ asi vṛishâ 'si nṛi-máṇâ[1] asi, yáyur nấmâ 'sy, âdityấnâm pátvấ[2] 'nv ihy. [b] agnáye svấhâ[3], svấhe 'ndrâgní-bhyâṁ, svấhâ prajấ-pataye, svấhâ víçvebhyo dévébhyaḥ, svấhâ sárvâbhyo devátâbhya[3]. [c] ihá dhṛítiḥ svấhe, 'há ví-dhṛitiḥ svấhe, 'há rántiḥ svấhe, 'há rámatiḥ svấhâ. [d] bhŭr asi bhuvé tvâ bhávyâya tvâ bhavishyaté tvâ, víçvebhyas tvâ bhûtébhyo. [e] dévâ âçâ-pâlâ etấṃ devébhyó 'çvam médhâya pró-'kshitaṃ gopâyata || 1 || rántiḥ svấhâ, dvấviṁçatiç ca || 12 ||

B. 3, 8, 9, 1-3. 17, 1. 9, 19, 1. — K. Aç. 1, 3. — Vs. 22, 19. Ç. 13, 1, 6, 1. 2. (4, 2, 15). Kâ. 20, 2, 18 - 3, 4. — vâjî — nṛimaṇâ iti nṛi-manâḥ — nâmà — patvà | anv iti — agnaye | svâhâ | svâhâ — prokshitam iti pra-ukshitam | gopâyata.

13. â-'yanâya svấhâ[1], prấ-'yaṇâya svấho, 'd-drâvấya[2]

---

11. [3] s. P. 3, 7. [4] K. Aç. stimmt auch hier durchweg auf das Genauste zu Ts., während Vs. sehr differirt (wobei einige specielle Beziehungen zu T. Br. eintreten).

12. açvanâmâni. [1] s. P. 7, 9. [2] pátyâ W. [3] ohne avagraha.

13. uddrâvâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °hodrâ°, °hodru° C vor iti; kecana dhûrtâ açvâ gantum anichantas tâditâḥ santaḥ pûrvapâdâv unnamayanti, anye câ 'parau pâdâv unnamayanti, tad ubhayam ud(d)râvod(d)rutaçabdâbhyâm abhidhîyate.

svâhó, 'd-drutâya[2] svâhâ, çû-kârâya[3] svâhâ, çŭ-kṛitâya[3] svâhâ, pálâyitâya[1] svâhâ, "-pálâyitâya[4] svâhâ, "-válgate[5] svâhâ, parâ-válgate svâhâ, "-yaté svâhâ, pra-yaté svâhâ, sárvasmai[6] svâhâ || 1 || âyanâya[7], shâḍvi○çatiḥ || 13 ||

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 4. — Vs. 22, 8 (7). Kâ. 20, 3, 3 (prakramân). — âyaṇâyety â-ayaṇâya — prâyaṇâyeti pra-ayaṇâya — palâyitâya — âpalâyitâyety â-palâyitâya — âvalgaṭa ity â-valgaṭe — âyaṭa ity â-yaṭe.

14. agnáye svâhâ[1], sómâya svâhâ, vâyáve svâhâ, 'pâm módâya[2] svâhâ, savitré svâhâ, sárasvatyai[1] svâhé, 'ndrâya svâhâ, bṛíhaspátaye[1] svâhâ, mitrâya svâhâ, váruṇâya svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || agnáye vâyáve 'pâm módâyé 'ndrâya[3], tráyo-vi○çatiḥ || 14 ||

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 5. — Vs. 22, 6. Ç. 13, 1, 3, 3. Kâ. 20, 2, 3.

15. pṛithivyaí svâhâ[1], 'ntárikshâya[1] svâhâ, divé svâhâ; sŭryâya svâhâ, candrámase[1] s., nákshatrebhyaḥ s., prâcyai[1] diçé s., dákshiṇâyai diçé s., pratîcyai[1] diçé svâhó, 'dîcyai[1] diçé svâho, "rdhvâyai diçé s., dig-bhyáḥ svâhâ, 'vântara-diçâbhyaḥ s., sámâbhyaḥ[2] s., çarád-bhyaḥ[2] s., 'ho-râtré-bhyaḥ s., 'rdha-mâsébhyaḥ s., mâsebhyaḥ svâha, 'rtú-bhyaḥ s., saṃ-vatsarâya[2] s., sárvasmai svâhâ || 1 || pṛithivyaí sŭryâya nákshatrebhyaḥ prâcyai[3], saptácatvâri○çat || 15 ||

---

13. [3] kaçayâ ghâtiteno 'd(d)ravaṇârthaṃ kriyamâṇasya çabdaviçeshasyâ 'nukaraṇârthaṃ çûkâra iti prayuktam, çûkṛitam etad eva, pûrvâparapâ-davishayatvena (!) dvedhâ 'bhidhânam. [4] âbhimukhyena dhâvanam âpa-lâyanam. [5] caturṇâm api pâdânâṃ sakṛid-unnamanam âbhimukhyavisha-yam âvalganam. [6] sarvasmai sarvaprakâragamanaviçeshayuktâçva-prîtyartham. [7] so W, áyanâyó 'ttaram âpálâyitâya ACD (!!).

14. pûrvahomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] apâm modaḥ parjan-yaḥ. [3] so (agnáye *bis* 'ndrâya) ACDW, zum Unterschiede von anuv. 16.

15. pûrvanâmakahomântaḥpâtitvenaiva hutvâ. [1] ohne avagraha. [2] samâ-çarat-saṃvatsaraçabdâḥ sauracândranâkshatravishayâḥ (!). [3] so (pṛithivyaí *bis* prâcyai) ACDW, zum Unterschiede von anuv. 17.

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 6. — Vs. 22, 29. 24. 28. — udî=cyai — ûrdhvâyai — ṛitubhya ity ṛitu-bhyaḥ.

16. agnáye svâhâ[1], sómâya svâhâ, savitré s., sárasvatyai[1] s., pûshṇé s., bṛíhaspátaye[1] svâhâ, 'pâm módâya s., vâyáve s., mitrấya s., váruṇâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ agnáye savitré[2] pûshṇè 'pâm módâya vâyáve[3], tráyoviṃçatiḥ ‖ 16 ‖

B. 3, 8, 6, 3. 17, 1. — K. Aç. 1, 7. — Vs. 22, 6. 27.

17. pṛithivyaí svâhâ[1], 'ntárikshâya[1] svâhâ, divé svâhâ; 'gnáye svâhâ, sómâya s., sûryâya s., candrámase[1] svâhâ; 'hne s., râtriyai svâha; 'rjáve s., sâdháve s., su-kshityaí s., kshudhé svâhâ, "çitimné[1 u. 2] s.; rógâya s., himấya s., çîtấya svâhâ, "-tapấya svâhâ, 'raṇyâya s., suvar-gấya s., lokấya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ pṛithivyấ agnáyé 'hne[3], cátuṃçatvâriṃçat ‖ 17 ‖

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 8. — ṛijavè — âçitimne — âtapâyety â-tapâya — araṇyâya.

18. [a] bhúvo devấnâṃ kármaṇâ 'pâsa 'rtásya pathyấ 'si; vásu-bhir devébhir devátayâ[1] gâyatréṇa tvâ chándasâ yunajmi, vasanténa tva 'rtúnâ havíshâ dîkshayâmi. [b] rudrébhir devébhir devátayâ traíshṭubhena[1] tvâ chándasâ yunajmi, grîshméṇa tva 'rtúnâ havíshâ dîkshayâmy. [c] âdityébhir devébhir devátayâ jấgatena tvâ chándasâ yunajmi, varshấbhis tva 'rtúnâ havíshâ dîkshayâmi. [d] víçvebhir devébhir devátayấ "nu-shṭubhena tvâ chándasâ yunajmi

---

16. pûrvadîkshâ. [1] ohne avagraha. [2] °tré sárasvatyai W. [3] so (agnáye *bis* vâyáve) ACW, zum Unterschied von anuv. 14; (in D ist irrig der zu anuv. 14 gehörige Colophon repetirt!).

17. ekaviṅçinî dikshâ. [1] ohne avagraha. [2] ǎçitimaçabdena kshunnivârakam (ksha° Cod.) âçitriçabdatvam abhidhîyate; CD lesen âçitimné, Sattsein). [3] so (pṛi°hne) in ACDW, zum Unterschied von anuv. 15; C fügt noch râtriyai hinzu.

18. ṛitudîkshâḥ. [1] ohne avagraha.

‖ 1 ‖ çarádâ tva 'rtúnâ havíshâ dîkshayâmy. [e] áñgiro=-bhir devébhir devátayâ pâñktena tvâ chándasâ yunajmi, hemanta-çiçirâbhyâṃ tva 'rtúnâ havíshâ dîkshayâmy. [f] á 'háṃ dîkshâm aruham ṛitásya pátnîṃ gâyatréṇa chán=dasâ bráhmaṇâ ca, 'rtáu satyè 'dhâu satyám ṛitè 'dhâm ‖ [g 2] mahîm û shú[3], [h 2] su-trâmâṇam. [i-m] ihá dhṛítiḥ svâhe[1], 'há ví-dhṛitiḥ svâhe, 'há rántiḥ svâhe, 'há rámatiḥ svâhâ ‖ 2 ‖ ánushṭubhena tvâ chándasâ yunajmy, ékân ná pañcâçác ca ‖ 18 ‖

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 9. — karmaṇâ | apasâ | ṛitasyâ | pathyâ | asi — yunajmi — tvâ | ṛitunâ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena — eti | aham — ca | ṛitam | satyè | adhâm — ṛite | adhâm — u | sv iti.

19. îṃ-kârâya[1] svâhé[2] 'ṃ-kṛitâya svâhâ, krándate[3] svâhâ 'va-krándate[4] s., próthate s. pra-próthate s., gandhâya[5] s. ghrâtâya[6] s., prâ-'ṇâya s. vy-ânâya[7] svâhâ 'pâ-'nâya s. saṃ-dîyámânâya[8] s. sáṃ-ditâya s., vi-cṛityámânâya s. ví=-cṛittâya s., palâyishyámâṇâya[2] s. pálâyitâya[2 u. 9] svâho, 'pa=-rauasyaté[10] svâhó 'pa-ratâya s., ni-vekshyaté[11] s. ni-viçámâ=nâya s. ní-vishṭâya s., ni-shatsyaté[12] s. ni-shîdate s. ní=-shaṇṇâya svâhâ ‖ 1 ‖ âsishyaté[13] svâhâ "sînâya svâhâ "sitâya s., ni-patsyaté[14] s. ni-pádyamânâya s. ní-pannâya s., çayishyaté[15] s. çáyânâya s. çayitâya s., sam-mîlishyaté s. sam-mîlate s. sám-mîlitâya s., svapsyaté s. svapaté s. sup=

---

18. [2] nur die pratîka, obschon bisher nur in einem yâjyâ-Abschnitt (I, 5, 11, 5) vorliegend. [3] so (û shu) AFW, s. P. 3, 14. 6, 2.

19. açvacaritâni. [1] khâdyaṃ dṛishṭvâ mandaçabdaṃ karoti tadanu=karaṇam, tad îm ity aneno 'cyate. [2] ohne avagraha. [3] vaḍabâṃ dṛishṭvoccairghosheṇa utsâhajanitaṃ krandanam. [4] virodhinam açvam dṛishṭvâ krodhenoccair ghoshaṇam avakrandanam. [5] açvântaraghrâṇaṃ gandhaḥ. [6] sa evâ 'tito ghrâtaḥ. [7] s. P. 3, 15. [8] badhyamânaḥ. [9] nivartitapalâyanaḥ. [10] palâyanapariyâga uparamaḥ. [11] çâlâpra=veço niveçanam. [12] praviçya çâlâyâṃ sthitir nishadanam. [13] kshaṇa=mâtram pâdasaṃkoca âsanam. [14] pârçvasya bhûmisparço nipatanam (!). [15] pâdaprasâre çayanam.

tā́ya s., pra-bhotsyaté s. pra-búdhyamânâya s. prá-buddhâya s., jâgarishyaté s. jā́grate s. jâgaritā́ya s., çúçrûshamâṇâya s. çṛiṇvaté s. çrutā́ya s., vî-"kshishyaté[16] svā́hâ || 2 || vī́-"kshamâṇâya s. vī́-"kshitâya s., saʊ-hâsyaté[17] s. saṃ-jíhânâya svā́ho 'j-jíhânâya s., vi-vartsyaté[18] s. vi-vártamânâya s. ví-vṛittâya svā́ho, 't-thâsyaté[19] svā́ho 't-tíshṭhate svā́hó 't-thitâya[19] s., vi-dhavishyaté[20] s. vi-dhûnvânā́ya s. ví-dhûtâya svā́ho, 't-kraʊsyaté[21] svā́ho 't-krā́mate svā́hó 't-krântâya s., caṃkramishyaté[22] s. caṃkramyámâṇâya s. caṃkramitā́ya s., kaṇḍûyishyaté[23] s. kaṇḍûyámânâya s. kaṇḍûyitā́ya s., ni-kashishyaté[24] s. ni-káshamâṇâya s. ní-kashitâya s.; yád átti tásmai s., yát píbati tásmai s., yán méhati t. s., yác chákṛit karóti t. s., rétase s. pra-jā́bhyaḥ s. pra-jánanâya s., sárvasmai svā́hâ || 3 || níshaṇṇâya svā́hâ, víkshishyaté svā́hâ, nikáshamâṇâya svā́hâ, saptáviʊçatiç ca || 19 ||

K. Aç. 1, 10. — Vs. 22, 7. 8. Kà. 20, 3, 3 (prakramân). — îṃkṛitâyetîm-kṛitâya — vyânâyeti vi-anâyà — uparaʊsyata ity úpa-raʊsyate — nishatsyata iti ni-satsyate — nishàṇṇâyeti ni-sannâya — âsishyate — vîkshàmâṇâyeti vi-îkshàmâṇâya — vîkshitâyeti vi-îkshitâya — ujjihā́nâyety út-jihā́nâya — utthâsyata ity út-sthâsyate — utthitâyety ut-sthitâya — utkraʊsyata ity út-kraʊsyate — çakṛit.

20. [a] agnáye svā́hâ[1], vâyáve svā́hâ, sū́ryâya svā́ha. [b] 'rtám asy ṛitásya 'rtám asi, satyám asi satyásya satyám asy. [c] ṛitásya pánthâ asi devā́nâṃ châyā́ 'mṛítasya nā́ma, tát satyáṃ yát tvám prajā́-patir ásy[2].

---

19. [16] tṛiṇakhâdyânveshaṇaṃ vîkshaṇam. [17] çâlâyâ bahir nirgamanaṃ saṃhânam. [18] nirgatya bhûmau viluṇṭhanaṃ vivartanam. [19] s. P. 5, 14. [20] utthitasya dhûlim apanetuṃ çarîracâlanaṃ vidhûnanam. [21] pâdasyonnamanam *upa*(!)kramaṇam. [22] mandagamanaṃ caṃkramaṇam. [23] dantapañktibhyâm pṛishṭhabhâge daṅçanam. [24] kuḍyastambhâdau çarîragharshaṇaṃ nikashaṇam.

20. sâvitrâṇi. [1] ohne avagraha. [2] unbetont in C (!).

d[3] ádhi yád asmin vâjínî 'va çúbha spárdhante dívaḥ sûryeṇa víço, 'pó vṛiṇânáḥ pavate kavyán paçúṃ ná go- -pấ íryaḥ pári-jmâ || 1 || agnáye vâyáve, 'shṭấcatvâriꣳçat ‖ 20 ‖

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 11. — ṛitam | asi | ṛitasyâ — panthâḥ — châyâ | amṛitâsya — adhîti — vâjini | iva | çubhâḥ — viçâḥ | apaḥ — kavyan — gopâ iti go-pâḥ | iryâḥ.

prajánanam, prâtaḥsavané vaí, brahmavâdínaḥ sá t' vấ, áṅgirasa, ấpo vaí, sómo vaí[4], sahasratamyấ, 'trir, jamádagniḥ, saṃvatsaró, devásya, vibhûr, ấyanâyâ, 'gnáye, pṛithivyấ, agnáye, pṛithivyaí, bhúva, îṃkârâyâ, 'gnáye vâyáve[5], viꣳçatíḥ ‖ 20 ‖

prajánanam (1, 1), áṅgirasaḥ (4, 1), sómo vaí (6, 1), pratigṛihṇấti (7, 3), vibhûr (12, 1), vîkshamâṇâya (19, 3), dvípañcâçat[6] ‖ 52 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung 2, 1-10).

1. sâdhyấ vaí devấḥ suvargá-kâmâ etáꣳ shaḍ-râtrám apaçyan, tám ấ 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té suvar-gáṃ lokám âyan; yá eváṃ vidvấꣳsaḥ shaḍ-râtrám ấsate su- var-gám evá lokáṃ yanti. deva-sattrám[1] vaí shaḍ-râtráḥ, praty-ákshaꣳ hỳ etấni pṛishṭhấni; yá eváṃ vidvấꣳsaḥ shaḍ- -râtrám ấsate sâ-'kshấd evá devátâ[2] abhy-árohanti[3]. shaḍ-râtró bhavati, sháḍ vấ ṛitávaḥ, sháṭ pṛishṭhấni || 1 ||

---

20. [3] yasmât kâraṇâd asminn açve çobhano guṇasaṃghaḥ adhî 'va devebhyo 'py adhika iva dṛiçyate tasmâd divaḥ sambandhino viço marudgaṇâḥ sûryasamânenâ 'çvena sârdhaṃ spardhante; idaṃ karma pravartayitum ichan pavate viçvam punâti, kavyan paçuṃ na, yathâ vâgeshu stutim ichan deva(ḥ) paçuṃ vṛiṇîte tathâ 'yam açvaḥ karme 'daṃ vṛiṇîte; kîdṛiço 'çvaḥ? gopâḥ ṛitvigyajamânânâṃ rakshakaḥ, iryaḥ karmadvârâ 'nnahetuḥ (°rấnnahi° Cod.), parijmâ paritaḥ svargalokâdau gantuṃ samarthaḥ. [4] ấpaḥ sómaḥ W. [5] vâyáve sûryâya D. [6] dvípañcâçát ACDW.

2, 1-10. ahînâḥ shaḍrâtrâdyâḥ (dvâdaçâhaparyantâḥ); 1. shaḍrâtraḥ. (3. 4 sârasvatasattradharmâḥ). [1] satráṃ ACDFW. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum.

tấya s., pra-bhotsyaté s. pra-búdhyamânâya s. prá-buddhâya s., jâgarishyaté s. jấgrate s. jâgaritấya s., çúçrûshamâṇâya s. çriṇvaté s. çrutấya s., vî-"kshishyaté[16] svấhâ || 2 || vî-"kshamâṇâya s. vî-"kshitâya s., sa͡o-hâsyaté[17] s. saṃ-jíhânâya svấho 'j-jíhânâya s., vi-vartsyaté[18] s. vi-vártamânâya s. ví-vṛittâya svấho, 't-thâsyaté[19] svấho 't-tíshṭhate svấhó 't-thitâya[19] s., vi-dhavishyaté[20] s. vi-dhûnvânấya s. ví-dhûtâya svấho, 't-kra͡osyaté[21] svấho 't-krấmate svấhó 't-krântâya s., caṃkramishyaté[22] s. caṃkramyámâṇâya s. caṃkramitấya s., kaṇḍûyishyaté[23] s. kaṇḍûyámânâya s. kaṇḍûyitấya s., ni-kashishyaté[24] s. ni-káshamâṇâya s. ní-kashitâya s.; yád átti tásmai s., yát píbati tásmai s., yán méhati t. s., yác chákṛit karóti t. s., rétase s. pra-jấbhyaḥ s. pra-jánanâya s., sárvasmai svấhâ || 3 || níshaṇṇâya svấhâ, víkshishyaté svấhâ, nikáshamâṇâya svâhâ, saptávi͡oçatiç ca || 19 ||

K. Aç. 1, 10. — Vs. 22, 7. 8. Kà. 20, 3, 3 (prakramân). — îṃkṛitâyetîm-kṛitâya — vyânâyeti vi-ânâyà — upara͡osyata ity úpa-ra͡osyate — nishatsyata iti ni-satsyate — nishaṇṇâyeti ni-saṇṇâya — âsishyate — vîkshamâṇâyeti vi-îkshamâṇâya — vîkshitâyeti vi-îkshitâya — ujjihânâyety út-jihânâya — utthâsyata ity út-sthâsyate — utthitâyety ut-sthitâya — utkra͡osyata ity út-kra͡osyate — çakṛit.

20. [a]agnáye svấhâ[1], vâyáve svấhâ, sűryâya svấha. [b]'rtám asy ṛitásya 'rtám asi, satyám asi satyásya satyám asy. [c]ṛitásya pánthâ asi devấnâṃ châyấ 'mṛitasya nấma, tát satyáṃ yát tvám prajấ-patir ásy[2].

---

19. [16] tṛiṇakhâdyânveshaṇam vîkshaṇam. [17] çâlâyâ bahir nirgamanaṃ saṃhânam. [18] nirgatya bhûmau viluṇṭhanaṃ vivartanam. [19] s. P. 5, 14. [20] utthitasya dhûlim apanetuṃ çarîracâlanaṃ vidhûnanam. [21] pâdasyonnamanam *upa*(!)kramaṇam. [22] mandagamanaṃ caṃkramaṇam. [23] dantapaṅktibhyâm pṛishṭhabhâge daṅçanam. [24] kuḍyastambhâdau çarîragharshaṇaṃ nikashaṇam.

20. sâvitrâṇi. [1] ohne avagraha. [2] unbetont in C (!).

[d3] ádhi yád asmin vâjínî 'va çúbha spárdhante dívaḥ sûryeṇa víço, 'pó vṛiṇânáḥ pavate kavyán paçúṃ ná go- -pấ íryaḥ pári-jmâ || 1 || agnáye vâyáve, 'shṭấcatvâriꣳçat ‖ 20 ‖

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 11. — ṛitam | asi | ṛitasyâ — panthâḥ — châyâ | amṛitásya — adhîti — vâjini | iva | çubhâḥ — viçâḥ | apaḥ — kavyan — gopâ iti go-pâḥ | iryâḥ.

prajánanam, prâtaḥsavané vaí, brahmavâdínaḥ sá t' vấ, áṅgirasa, ấpo vaí, sómo vaí [4], sahasratamyấ, 'trir, jamádagniḥ, saṃvatsaró, devásya, vibhûr, ấyanâyâ, 'gnáye, pṛithivyấ, agnáye, pṛithivyaí, bhúva, îṃkârâyâ, 'gnáye vâyáve [5], viꣳçatíḥ ‖ 20 ‖

prajánanam (1, 1), áṅgirasaḥ (4, 1), sómo vaí (6, 1), pratigṛihṇấti (7, 3), vibhûr (12, 1), vîkshamâṇâya (19, 3), dvípañcâçat [6] ‖ 52 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung 2, 1-10).

1. sâdhyấ vaí devấḥ suvargá-kâmâ etáꣳ shaḍ-râtrám apaçyan, tám ấ 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té suvar-gáṃ lokám âyan; yá eváṃ vidvấꣳsaḥ shaḍ-râtrám ấsate su- var-gám evá lokáṃ yanti. deva-sattrám [1] vaí shaḍ-râtráḥ, praty-ákshaꣳ hỳ etấni pṛishṭhấni; yá eváṃ vidvấꣳsaḥ shaḍ- -râtrám ấsate sâ-'kshấd evá devátâ [2] abhy-ấrohanti [3]. shaḍ-râtró bhavati, sháḍ vấ ṛitávaḥ, sháṭ pṛishṭhấni || 1 ||

---

20. [3] yasmât kâraṇâd asminn açve çobhano guṇasaṃghaḥ adhî 'va devebhyo 'py adhika iva dṛiçyate tasmâd divaḥ sambandhino viço ma- rudgaṇâḥ sûryasamânenâ 'çvena sârdhaṃ spardhante; idaṃ karma pravarta- yitum ichan pavate viçvam punâti, kavyan paçuṃ na, yathâ yâgeshu stutim ichan deva(ḥ) paçuṃ vṛiṇîte tathâ 'yam açvaḥ karme 'daṃ vṛiṇîte; kîdṛiço 'çvaḥ? gopâ ṛitvigyajamânânâṃ rakshakaḥ, iryaḥ karmadvârâ 'nnahetuḥ ([0]rấnnahi[0] Cod.), parijmâ paritaḥ svargalokâdau gantuṃ sam- arthaḥ. [4] ấpaḥ sómaḥ W. [5] vâyáve sûryâya D. [6] dvípañ- câçát ACDW.

2, 1-10. ahînâḥ shaḍrâtrâdyâḥ (dvâdaçâhaparyantâḥ); 1. shaḍ- râtraḥ. (3. 4 sârasvatasattradharmâḥ). [1] satráṃ ACDFW. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum.

pṛishṭhaír evá 'rtűn anv-ấrohanty[3 u. 4] ṛitú-bhiḥ sam-
-vatsaráṃ, té saṃ-vatsará evá práti tishṭhanti. bṛihad-
-rathaṃtarấbhyâṃ yantî, 'yáṃ vấvá[2] rathaṃ-tarám asaú
bṛihád, âbhyấm evá yanty, átho anáyor evá práti tishṭhanty,
eté[5] vaí yajnásyâ 'ñjasấ-'yanî[5] srutî[5], tấbhyâm evá suvar-
-gáṃ lokáṃ yanti. tri-vṛíd[6] agni-shṭomó bhavati, téja
evấ 'va rundhate; pañca-daçó bhavatî, 'ndriyám evấ 'va
rundhate; sapta-daçáḥ ‖ 2 ‖ bhavaty, annấ-'dyasyấ 'va-
-ruddhyâ[7], átho praí 'vá téna jâyanta; eka-viṁçó bhavati
práti-shṭhityâ, átho rúcam evấ "tmán dadhate; tri-ṇavó
bhavati ví-jityai; trayas-triṁçó bhavati, práti-shṭhityai.
sado-havirdhânína[8] eténa shaḍ-râtréṇa yajerann; ấçva-
tthî[2 u. 5] havir-dhấnaṃ cấ "gnî-'dhraṃ ca bhavatas, tád dhí
suvar-gỳaṃ; cakrîvatî[2 u. 5] bhavataḥ, suvar-gásya lokásya
sám-ashṭyâ; ulűkhala-budhno yűpo bhavati, práti-shṭhityai.
prấñco[2] yânti, prấñ[2] iva hí suvar-gáḥ ‖ 3 ‖ lokáḥ; Sá-
rasvatyâ[2 u. 9] yânty, eshá vaí deva-yấnaḥ pánthâs, tám
evấ 'nv-ấrohanty[3]; â-króçanto yânty, ávartim[2 u. 10] evấ 'nyá-
smin prati-shájya prati-shṭhấṃ gachanti. yadấ dáça[11]
çatáṃ kurvánty áthaí 'kam ut-thấnaṁ[12], çatấ-"yuḥ pú-
rushaḥ çaté-'ndriya, áyushy evé 'ndriyé práti tishṭhanti;
yadấ çatáṁ sahásraṃ kurvánty áthaí 'kam ut-thấnaṁ, sa-
hásra-sammito vấ asaú lokò, 'múm evá lokám abhí jayanti;

---

1. [4] unbetont (das Verbum). [5] s. P. 4, 52, Whitney p. 130. [6] prakṛitirûpe pṛishṭhyashaḍahe trivṛid agnishṭomo rathaṃtarasâmâ prathamam ahaḥ, pañcadaça ukthyo bṛihatsâmâ dvitîya(m ahaḥ), saptadaça ukthyo vairûpasâmâ tṛitîyaḥ, ekaviṅçaḥ shoḍaçî vairâjasâmâ caturthaḥ, triṇava ukthyaḥ çâkvarasâmâ pañcamaḥ, trayastriṅça ukthyo raivatasâmâ shashṭhaḥ; tad idaṃ dvâdaçâhântargatasya pṛishṭhyashaḍahasya svarûpam, tadvikṛititvâd atrâpi tathâvidhâny evâ 'hâni drashṭavyâni. [7] °rudhy° ACDW. [8] atha sârasvatasattradharmân vidhitsuḥ. [9] tayâ saha, tattîre. [10] dhanasaṃkocam antareṇa jîvanaṃ vartiḥ, tadvaiparîtyena dâridryam avartiḥ (!) avṛittiḥ. [11] ekena vṛishabheṇa sahitâ daça gâvaḥ. [12] s. P. 5, 14.

yadaí 'shâm pra-mîyeta[13] yadâ vâ jîyerann[13] áthaí 'kam ut-thânam; tád dhí tîrthám[14] || 4 || prishṭhâni, saptadaçáḥ, suvargó, jayanti yadaí, 'kâdaça ca || 1 ||

[3.4]Pañc. 25, 10, 5. 19. 21. Kâ. 24, 5, 26-28. 6, 15. 16. Lâty. 10, 15, 9-14. 17, 4-9. Çânkh. 13, 29, 7-9. 20-23. Âçval. 12, 6. — sâdhyâḥ — aharan — âyan — ye — abhyârôhantîty ábhi-ârôhanti — ṛitûn | anvârôhantîty ánu-ârôhanti — saṃvatsara iti sam-vatsare | eva — atho iti — ete iti — añjasâyánî ity áñjasâ-ayánî | srutî iti — atho iti — jâyante — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti — triṇava iti tri-ṇavaḥ — âçvátthî iti — âgnîdhram ity âgni-idhram — cakrîvátî iti — samáshtyâ iti sam-ashtyai — sarásvatyâ — anvârôhantîty ánu-ârôhanti — avártim — útthânam ity út-sthânam — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — pramîyeteti pra-mîyéta — jîyéran.

2. Kusurubínda[1] Aúd-dâlakir akâmayata: paçu-mánt syâm íti, sá etáu sapta-râtrám á 'harat, ténâ 'yajata, téna vaí sá yávanto[1] grâmyâḥ paçávas tán ávâ 'runddha[2]; yá evám vidvánt sapta-râtréṇa yájate yávanta[1] evá grâmyâḥ paçávas tán evá 'va runddhe[2]. sapta-râtró bhavati, saptá grâmyâḥ paçávaḥ saptá "raṇyâḥ saptá chándâṅsy, ubháyasyâ 'va-ruddhyai[3]. tri-vṛíd agni-shṭomó bhavati, téjaḥ || 1 || evá 'va runddhe[2]; pañca-daçó bhavatî, 'ndriyám evá 'va runddhe[2]; sapta-daçó bhavaty, annâ-'dyasyâ 'va-ruddhyâ[3], átho praí 'vá téna jâyata; eka-viṅçó bhavati, práti-shṭhityâ, átho rúcam evá "tmán dhatte; tri-ṇavó bhavati, ví-jityai; pañca-viṅçò 'gni-shṭomó bhavati prajâ-pater áptyai, mahâvratá-vân annâ-'dyasyâ 'va-ruddhyai[3]; viçva-

1. [13] Wurzel betont. [14] uktavidham yad utthânam tat tîrtham pâpebhyas târakam, tasmât tatparyantam shaḍrâtra âvartanîyaḥ.

2. saptarâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] rundh° ACDW. [3] rudhy° ACDW.

-jít sárva-pṛishṭho 'ti-râtró bhavati, sárvasyâ 'bhí-jityai. yát praty-áksham pűrveshv áhaḥ-su pṛishṭhấny upe-'yúḥ praty-áksham ‖ 2 ‖ viçva-jíti yáthâ dugdhấm upa-sĩdaty evám ut-tamám áhaḥ syân, naí 'ka-râtráç caná[1] syâd; bṛihad-rathantaré pűrveshv áhaḥ-sŭ 'pa yantî, 'yáṃ vấvá[1] ratham-tarám asaú bṛihád, âbhyấm evá ná yanty átho anáyor evá práti tishṭhanti; yát praty-áksham viçva-jíti pṛishṭhấny upa-yánti yáthâ práttâṃ[1] duhé tâdṛíg[1] evá tát ‖ 3 ‖ téja, upeyúḥ pratyáksham, dvícatvâriṃçac ca ‖ 2 ‖

Pañc. 22, 15, 10 (daçarâtra!). Kâ. 23, 5, 18. — avárudhyâ ity avá-rudhyai | atho iti — jâyate — pratishṭhityâ iti práti-sthityai | atho iti — ahasv ity ahâḥ-su — upeyur ity úpa-iyuḥ — yanti | atho iti.

3. bṛíhaspátir[1] akâmayata: brahma-varcasî́ syâm íti, sá etám ashṭa-râtrám apaçyat, tám ấ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sá brahma-varcasỳ abhavad; yá eváṃ vidvấn ashṭa-râtréṇa yájate brahma-varcasỳ evá bhavaty; ashṭa-râtró bhavaty, ashṭấ-'ksharâ gâyatrî́, gâyatrî́ brahma-varcasáṃ, gâyatriyaí 'vá brahma-varcasám áva runddhe[2]; 'shṭa-râtró bhavati, cátasro vaí díçaç, cátasro 'vấntara-diçấ, dig-bhyá evá brahma-varcasám áva runddhe[2]. ‖ 1 ‖ tri-vṛíd agni-shṭomó bhavati, téja evấ 'va runddhe[2]; pañca-daçó bhavatî, 'ndriyám evấ 'va runddhe[2]; sapta-daçó bhavaty annấ-'dyasyấ 'va-ruddhyâ[3], átho praí 'vá téna jâyata; eka-viṃçó bhavati, práti-shṭhityâ, átho rúcam evấ "tmán dhatte; tri-ṇavó bhavati, ví-jityai; trayas-triṃçó bhavati, práti-shṭhityai; pañca-viṃçò 'gni-shṭomó bhavati prajấ-pater ấptyai, mahâvratá-vân annấ-'dyasyấ 'va-

3. ashṭarâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] rundh° ACDW. [3] rudhy° ACDW.

-ruddhyai[3]; viçva-jít sárva-pṛishṭho 'ti-râtró bhavati, sárvasyâ 'bhí-jityai || 2 || digbhyá evá brahmavarcasám áva runddhe[2], 'bhíjityai || 3 ||

gâyatriyâ — avântaradiçâ ity àvântara-diçâḥ — agnishṭoma ity àgni-stomaḥ — avàrudhyâ ity ava-rudhyai | atho iti — jâyate — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti.

4. prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, tấḥ sṛishṭấḥ kshúdhaṃ nỳ àyant, sá etáṃ nava-râtrám apaçyat, tám ấ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí pra-jấbhyo 'kalpata; yárhi pra-jấḥ kshúdhaṃ ni-gácheyus tárhi nava-râtréṇa yajete, 'mé hí vấ etấsâṃ lokấ ákḷiptâ áthai 'tấḥ kshúdhaṃ ní gachantî, 'mấn evấ "bhyo lokấn kalpayati, tấn kálpamânân pra-jấbhyó 'nu kalpate, kálpante || 1 || asmâ imé lokấ ŭrjam pra-jấsu dadhâti. tri-râtréṇai 'vé 'máṃ lokáṃ kalpayati[1] tri-râtréṇâ 'ntárikshaṃ[2] tri-râtréṇâ 'múṃ lokáṃ; yáthâ guṇé guṇám[3] anv-ásyaty evám evá tál loké lokám ánv asyati dhṛítyâ áçithilam-bhâvâya. jyótir gaúr ấyur íti jnâtấ stómâ bhavantî[4], 'yáṃ vấvá[2] jyótir antárikshaṃ[2] gaúr asấv ấyur, eshv evá lokéshu práti tishṭhanti, jnấtraṃ[5] pra-jấnâṃ || 2 || gachati. nava-râtró bhavaty, abhi-pûrvám evấ 'smin téjo dadhâti. yó jyóg-âmayâvî syất sá nava-râtréṇa yajeta, prâ-'ṇấ hí vấ etásyấ 'dhṛitâ; áthai 'tásya jyóg âmayati prâ-'ṇấn evấ 'smin dâdhâro, 'tá yádî 'tấ-'sur bhávati jîvaty evá || 3 || kálpante, prajấnâṃ, tráyastriṃçac ca || 4 ||

---

4. navarâtraḥ. [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] sûtre sûtram. [4] jyotirâdiçabdatrayapûrvakastomaçabdenâ 'bhidhîyamânâḥ sâmagaiḥ sarvair jnâtâs trayo 'harviçeshâḥ, jyotishṭomaḥ prathamam ahaḥ goshṭomo dvitîyaḥ âyushṭomaḥ tṛitîyam ahaḥ; ete câ 'harviçeshâḥ atrâ 'pi gavâmayanaprasaṅge spashṭîbhavishyanti ... (s. VII, 4, 11, 1. 2), evam asyâm api çâkhâyâṃ jnâtâḥ prasiddhâḥ (sâmaçâkhâyâṃ tu trikadrukâ iti jnâtâḥ); die Angabe des Textes sieht fast so aus, als ob diese Namen gerade noch nicht sehr bekannt gewesen seien! [5] khyâtim.

nîti | âyan — lokam | kalpayati — dhṛityai — jnâtâḥ | stomâḥ — prâṇâ iti pra-anâḥ — âmayati — dâdhâra — itâsur itîta-asuḥ.

5. prajā́-patir akâmayata: prá jâyeyé 'ti, sá etáṃ dáça-hotâram apaçyat, tám ajuhot, téna daça-râtrám asṛijata, téna daça-râtréṇa prā́ 'jâyata; daça-râtrā́ya dîkshishyámâṇo dáça-hotâraṃ[1] juhuyâd, dáça-hotrai 'vá daça-râtráꣳ sṛijate, téna daça-râtréṇa prá jâyate. vairâjó[2] vā́ eshá yajnó yád daça-râtró, yá eváṃ vidvā́n daça-râtréṇa yájate vi-rā́jam evá gachati. prâjâ-patyó vā́ eshá yajnó yád daça-râtráḥ || 1 || yá eváṃ vidvā́n daça-râtréṇa yájate praí 'vá jâyata. índro vaí sa-dṛíñ devátâbhir[2] âsît, sá ná vy-âvṛítam agachat, sá prajā́-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etáṃ daça-râtrám prā́ 'yachat, tám ā́ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sò 'nyā́bhir devátâbhir vy-âvṛítam agachad; yá eváṃ vidvā́n daça-râtréṇa yájate vy-âvṛítam evá pâpmánâ bhrā́tṛivyeṇa gachati. tri-kakúd vaí || 2 || eshá yajnó yád daça-râtráḥ[3], kakút pañca-daçáḥ[4] kakúd eka-viꣳçáḥ[5] kakút trayas-triꣳçó[6]; yá eváṃ vidvā́n daça-râtréṇa yájate tri-kakúd evá samânā́nâm[2] bhavati, yájamânaḥ pañca-daçó yájamâna eka-viꣳçó yájamânas trayas-triꣳçáḥ púra ítarâ[7]. abhi-caryámâṇo daça-râtréṇa yajeta, deva-purā́ evá páry ûhate, tásya ná kútaç[2]

---

5. daçarâtraḥ. [1] citti(ḥ) sruk cittam âjyam ity-âdikam mantram âraṇyakâṇḍoktam (s. Âr. 3, 1.); tasmin mantre citti(ḥ) srug ity árabhya sâmâ 'dhvaryur ity-antair vâkyair homanishpâdakânâṃ srugâdînâṃ daçânâm abhidhânâd ayam mantro daçahotâ. [2] ohne avagraha. [3] trîṇi kakutsadṛiçâni unnatastomayuktâny ahâni yasya. [4] pañcadaça ukthyo dvitîyam ahaḥ tad ekaṃ kakutsthânîyam, prathamatṛitîyayos trivṛidagnishṭomayor ahnor nîcastomayuktatvât; yathâ vṛishasambandhikakudaḥ purovartî galabhâgaḥ paçcâdvartî pṛishṭhabhâgaç cety ubhau nimnau tadvat. [5] ekaviṅça ukthyaḥ pañcamam ahaḥ. [6] trayastriṅça ukthyo 'shṭamam ahaḥ. [7] yathâ purâṃ sarvâsâṃ râjâ svâmî evaṃ anyâsâm prajânâṃ yajamânaḥ svâmî.

canó[2] 'pâ-"vyâdhó bhavati, naí 'nam abhi-cárant striṇute. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devâ etâḥ || 3 || deva-purâ apaçyan yád daça-râtrás, tâḥ páry auhanta, téshâṃ ná kútaç canó 'pâ-"vyâdhò 'bhavat, táto devâ ábhavan párâ 'surâ; yó bhrâtṛivya-vânt syât sá daça-râtréṇa yajeta, deva-purâ evá páry ûhate, tásya ná kútaç canó 'pâ-"vyâdhó bhavati, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyo bhavati; stóma stómasyó 'pastir[2u.8] bhavati, bhrâtṛivyam evó 'pastiṃ[2] kurute. jâmí vaí || 4 || etát kurvanti yáj jyâyâṅsaṅ stómam upé-'tya kánîyâṅsam upa-yánti, yád agnishṭoma-sâmâny avástâc[2] ca parástâc[2] ca bhávanty ájâmi-tvâya[9]. tri-vṛíd agni-shṭomò 'gni-shṭúd âgneyîshu bhavati[10], téja evâ 'va runddhe[11]; pañca-daçá ukthỳa aindrîshv, indriyám evâ 'va runddhe[11]; tri-vṛíd agni-shṭomó vaiçva-devîshu, púshṭim evâ 'va runddhe[11]. sapta-daçò 'gni-shṭomáḥ prâjâ-patyâsu tîvra-somò[12], 'nnâ-'dyasyâ 'va-ruddhyâ[13], átho praí 'vá téna jâyate || 5 || eka-viṅçá ukthỳaḥ saurîshu práti-shṭhityâ, átho rúcam evâ "tmán dhatte; sapta-daçò 'gni-shṭomáḥ prâjâ-patyâsû 'pa-havỳa[14], upa-havám[15] evá gachati. tri-ṇavâṅ agni-shṭomâṅ abhíta[2]

---

5. [8] kakudrûpasya pañcadaçastomasya samîpavartî trivṛidâdistomaḥ upastiḥ kshîṇo bhavati. [9] yathâ loke kaçcid râjâmâtyâdir mahatîṃ sampadam anubhûya paçcâd dâridryam anubhavann atyantam alasaḥ klishṭo bhavati tathâ 'trâ 'pi dvitîye 'hni jyâyâṅsam pañcadaçastomaṃ kakudrûpam anushṭhâya tatas tṛitîye 'hni kanîyâṅsaṃ nimnabhâgasthânîyaṃ trivṛitstomam anutishṭhantîti yat tad etaj jâmi kurvanti, âlasyayuktaṃ kurvanti; ata âlasyaparihârâya dvitîyasmâd ahno 'vastât prathame 'hany uparishṭâc ca tṛitîye 'hany agnishṭomasâmâni yajnâyajniyâkhyâni kuryât; evam pañcamâd [ashṭamâd] ahnaḥ pûrvottaradinayor api. [10] prathamam ahaḥ (yatra sarveshv api stotreshv agnir eva stûyate). [11] rumdh[0] ACDFW. [12] tîvrasomo nâma kaçcid ukthyâvântaraviçeshaḥ, yasminn âçirârthaṃ gavâṃ çataṃ duhanti; tam ukthyam agnishṭomarûpatâm âpâdyâ 'nutishṭhet; pañcadaçasu stotreshv antimastotratraye parityakte sati dvâdaçastotratvenâ 'gnishṭomatâ sampadyate. [13] rudhy[0] ACDW. [14] upahavyo nâma kaçcid ekâhaviçeshaḥ. [15] sarveshâṃ anujnâm pûjâvishayâm.

aindrîshu, ví-jityai; trayas-triṁçá ukthyò vaiçva-devîshu, práti-shṭhityai. viçva-jít sárva-pṛishṭho 'ti-râtró bhavati, sárvasyâ 'bhí-jityai ‖ 6 ‖ prâjâpatyó vâ eshá yajnó yád daçarâtrás, trikakúd vâ, etâ, vaí, jâyata, ékatriṁçac ca ‖ 5 ‖

Pañc. 22, 14, 1-7. — Kâ. 23, 5, 16. Çâṅkh. 16, 29, 14-20. Âçval. 10, 3, 21. 22 (navarâtra). — vaírâjaḥ | vai | eshaḥ — jâ-yate — sadṛiṅṅ iti sa-dṛiṅ — puráḥ | itáraḥ — kutáḥ | cana | upâvyâdha ity úpa-âvyâdhaḥ — asúraḥ | yaḥ — stomáḥ | stomásya | upástiḥ — avárudhyâ ity avá-rudhyai | athó iti — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | athọ iti.

6. ṛitávo vaí prajâ-kâmâḥ pra-jâm nâ 'vindanta, tè 'kâmayanta: pra-jâṁ sṛijemahi[1] pra-jâm áva rundhîmahi pra-jâm vindemahi prajâ-vantaḥ syâmé 'ti; tá etám ekâdaça-râtrám apaçyan, tám â 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té pra-jâm asṛijanta[1] pra-jâm ávâ 'rundhata pra-jâm avindanta prajâ-vanto 'bhavan; tá ṛitávo 'bhavan, tád ârtavânâm ârtava-tvám, ṛitûnâm vâ eté[2] putrás, tá-smât ‖ 1 ‖ ârtavâ ucyante; yá evám vidváṁsa ekâdaça--râtrám âsate pra-jâm evá sṛijante[1] pra-jâm áva rundh-ate pra-jâm vindante prajâ-vanto bhavanti. jyótir ati-râtró bhavati[3], jyótir evá purástâd[4] dadhate, suvar--gásya lokásyâ 'nu-khyâtyai. príshṭhyaḥ shaḍ-ahó bhav-ati, sháḍ vâ ṛitávaḥ shát príshṭhâni, príshṭhaír evá 'rtûn anv-árohanty[5 u. 6] ṛitú-bhiḥ sam-vatsarám, té sam-vatsará evá práti tishṭhanti. catur-viṁçó bhavati[7], cáturviṁçaty--aksharâ gâyatrî ‖ 2 ‖ gâyatrám brahma-varcasám, gâya-triyâm evá brahma-varcasé práti tishṭhanti. catuç-catvâ-

---

6. ṛitûnâm ekâdaçarâtraḥ. [1] unbetont. [2] ete sarve prâṇinaḥ (!), s. Anm. [10]. [3] prathamam ahaḥ; jyotiḥçabdâbhidheyo ya ekâha uktaḥ tam atrâ 'tirâtrasaṃsthârûpam kuryât. [4] ohne avagraha. [5] als Compositum. [6] unbetont (das Verbum). [7] caturviṅçastomayukto ratham-tarasâmâ ya ukthyaḥ so 'yam atrâ 'shṭamam ahaḥ.

rio̱çó[8] bhavati, cátuçcatvârio̱çad-aksharâ trishṭúg[4], indriyáṃ trishṭúp, trishṭúbhy evé 'ndriyé práti tishṭhanty. ashṭâ-catvârio̱çó[9] bhavaty, ashṭácatvârio̱çad-aksharâ jágatî, jágatâḥ paçávo, jágatyâm evá paçúshu práti tishṭhanty. ekâdaça-râtró bhavati, páñca vấ ṛitáva ârtavấḥ[10] páñca, 'rtúshv evấ "rtavéshu saṃ-vatsaré prati-shṭhấya pra-jấm áva rundhate. 'ti-râtrấv abhíto[4] bhavataḥ[11], pra-jấyai pári-gṛihîtyai || 3 || eté putrás tásmâd, gâyatry, ékân ná pañcâçác ca || 6 ||

sṛijemahi — te | ṛitavâḥ — anvârôhantîty ánu-ârôhanti — saṃvatsara iti sam-vatsare — trishṭuk | indriyam | trishṭup — pañcá | ṛitushú.

7. aindravâyavấ-'grân gṛihṇîyâd yáḥ kâmáyeta: yathâ-pûrvám pra-jấḥ kalperann íti, yajnásya vaí kḷíptim ánu pra-jấḥ kalpante[1] yajnásyấ 'kḷiptim ánu ná kalpante; yathâ-pûrvám evá pra-jấḥ kalpayati, ná jyấyâo̱saṃ kánîyân áti krâmaty. aindravâyavấ-'grân gṛihṇîyâd âmayávinaḥ[2], prâ-'ṇéna vấ eshá vỳ ṛidhyate yásyâ "máyati, prâ-'ṇá aindra-vâyaváḥ, prâ-'ṇénai 'vaí 'nao̱ sám ardhayati.

maitrâvaruṇấ-'grân gṛihṇîran yéshâṃ dîkshitấnâm pra-mîyeta[3] || 1 || prâṇâ-'pânấbhyâṃ vấ eté vỳ ṛidhyante yéshâṃ dîkshitấnâm pra-mîyate[3], prâṇâ-'pânaú mitrấ-váruṇau, prâṇâ-'pânấv evá mukhataḥ[2] pári haranta. âçvinấ-'grân gṛihṇîtâ "nu-jâvarò[4], 'çvínau vaí devấnâm ânu-jâva-

---

6. [8] bṛihadrathantarasâmâ ya ukthyaḥ, navamam ahaḥ. [9] bṛihatsâmâ ya ukthyaḥ, daçamam ahaḥ. [10] pushpodgamâdayaḥ ṛitusambandhinaḥ svabhâvâḥ. [11] ekonatriṅçastomayukto yo 'yam atirâtra ekâhaviçeshaḥ so 'yam atrai 'kâdaçam ahaḥ; jyotir atirâtro bhavatîty uktena pra-ṭhamenâ 'hnâ saha nirdeçâd atirâtrâv iti dvivacananirdeçaḥ.

7-10. dvâdaçarâtraḥ; 7. kâmyagrahânushṭhânaprakârâḥ. [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] Wurzel betont. [4] svayaṃ sarveshâm agrajatvena pûjyaḥ sann apy anujavad avaro ([0]padaparo Cod.!) bhûtvâ (!) yaḥ sarvais tiraskriyate.

raú paçcé 'vấ 'gram páry aitâm, açvínâv etásya devátâ[2] yá ânu-jâvarás, tấv evaí 'nam ágram pári ṇayataḥ[5]. çukrấ-'grân gṛihṇîta gatá-çrîḥ pratishṭhấ-kâmo, 'saú vấ âdityáḥ çukrá eshó 'ntó, 'ntam manushỳaḥ || 2 || çriyaí gatvấ ní vartaté, 'ntâd evấ 'ntam ấ rabhate, ná tátaḥ pấpîyân bhavati. manthỳ-agrân gṛihṇîtâ 'bhi-cárann, ârta--pâtrám[6] vấ etád yán manthi-pâtrám, mṛityúnai 'vaí 'nam grâhayati, tâjág ấrtim[2] ấ 'rchaty[7]. âgrayaṇấ-'grân gṛihṇîta yásya pitấ pitâmaháḥ[2] púṇyaḥ syấd átha tán ná prâ-"pnuyấd, vâcấ vấ eshá indriyéṇa vỳ ṛidhyate yásya pitấ pitâmaháḥ púṇyaḥ || 3 || bhávaty átha tán ná prâ--"pnóty, úra ivai 'tád yajnásya vấg iva yád âgrayaṇó, vâcaí 'vaí 'nam indriyéṇa sám ardhayati, ná tátaḥ pấpîyân bhavaty. ukthỳâ-'grân gṛihṇîtâ 'bhi-caryámâṇaḥ, sárveshâm vấ etát pấtrâṇâm indriyám yád ukthya-pâtráṁ, sárveṇai 'vaí 'nam indriyéṇấ 'ti prá yuñkte; sárasvaty[2] abhí no neshi vásya[8] íti puro-rúcam kuryâd, vấg vaí || 4 || sárasvatî, vâcaí 'vaí 'nam áti prá yuñkte; mấ tvát kshétrâṇy áraṇâni ganmé 'ty âha, mṛityór vaí kshétrâṇy áraṇâni, ténai 'vá mṛityóḥ kshétrâṇi ná gachati. pûrṇấn gráhân gṛihṇîyâd âmayâvínaḥ[2], prâ-'ṇấn vấ etásya çúg ṛichati yásyâ "máyati, prâ-'ṇấ gráhâḥ, prâ-'ṇấn evấ 'sya çucó muñcaty, utá yádî 'tấ-'sur bhávati jîvaty evá. pûrṇấn gráhân gṛihṇîyâd yárhi parjányo ná várshet, prâ--'ṇấn vấ etárhi pra-jấnâṁ çúg ṛichati yárhi parjányo na várshati, prâ-'ṇấ gráhâḥ, prâ-'ṇấn evá pra-jấnâṁ çucó muñcati, tâják prá varshati || 5 || pramîyeta, manushỳà, ṛidhyate yásya pitấ pitâmaháḥ púṇyo, vấg vấ, evá pûrṇấn gráhân, páñcaviṁçatiç ca || 7 ||

---

7. [5] so (ṇ°) AFW, s. P. 7, 4. [6] parasyâ "rtatvaprâpaṇâd idam ârtapâtram. [7] so (â 'rch°) AW, s. P. 10, 9. [8] s. B. II, 4, 3, 1.

K. 30, 2. 3. — Ç. 4, 5, 9, 1-13. — aindravâyavâgrân ity aindravâyava-agrân — kalpante | yajnasyà — harante — ânujâvara ity ânu-jâvaraḥ — paçcâ | iva | agram | parîti — nayataḥ — eshaḥ | antàḥ | antàm — ârtim | eti | richati — tat | na — uràḥ | iva — ukthyâgrân ity ukthyà-agrân — ati | preti | yunkte | saràsvati — ati | preti | yunkte — âmayâvinàḥ — âmayàti | prâṇâ iti pra-anâḥ — itâsur itîta-asuḥ.

8. gâyatró vâ aindra-vâyavó, gâyatrám prâ-'yaṇîyam áhas, tásmât prâ-'yaṇîyé 'hann aindra-vâyavó grihyate, svá evaí 'nam â-yátane grihṇâti; traíshṭubho[1] vaí çukrás, traíshṭubham dvitîyam áhas, tásmâd dvitîyé 'hañ chukró[2] grihyate, svá evaí 'nam â-yátane grihṇâti; jâgato vâ âgrayaṇó, jâgatam tritîyam áhas, tásmât tritîyé 'hann âgrayaṇó grihyate, svá evaí 'nam â-yátane grihṇâty; etád vaí ‖ 1 ‖ yajnám âpad yác chándâṁsy âpnóti, yád âgrayaṇáḥ çvó grihyáte yátrai 'vá yajnám ádriçan táta evaí 'nam púnaḥ prá yunkte. jágan-mukho vaí dvitîyas tri-râtró, jâgata âgrayaṇó, yác caturthé 'hann âgrayaṇó grihyáte svá evaí 'nam â-yátane grihṇâty, átho svám evá chándo 'nu pary-âvartante[3]; râthaṁ-taro vâ aindra-vâyavó, râthaṁ-taram pañcamám áhas, tásmât pañcamé 'han ‖ 2 ‖ aindra-vâyavó grihyate, svá evaí 'nam â-yátane grihṇâti; bârhato vaí çukró, bârhataṁ shashṭhám áhas, tásmât shashṭhé 'hañ chukró[2] grihyate, svá evaí 'nam â-yátane grihṇâty; etád vaí dvitîyam yajnám âpad yác chándâṁsy âpnóti, yác chukráḥ çvó grihyáte yátrai 'vá yajnám ádriçan táta evaí 'nam púnaḥ prá yunkte. trishṭúṇ-mukho vaí tritîyas tri-râtrás,

8. dvâdaçâhasya vyûḍhaprakâraḥ. [1] ohne avagraha. [2] °nch° AW. [3] als Compositum.

traíshṭubhaḥ || 3 || çukró, yát saptamé 'hañ chukró[2] gṛihyáte svá evaí 'nam â-yátane gṛihṇâty, átho svám evá chándó 'nu pary-âvartante[3]; vâg vâ âgrayaṇó, vâg ashṭamám áhas, tásmâd ashṭamé 'hann âgrayaṇó gṛihyate, svá evaí 'nam â-yátane gṛihṇâti; prâ-'ṇó vâ aindra-vâyaváḥ, prâ-'ṇó navamám áhas, tásmân navamé 'hann aindra-vâyavó gṛihyate, svá evaí 'nam â-yátane gṛihṇâty; etát || 4 || vaí tṛitîyaṃ yajnám âpad yác chándâṅsy âpnoti, yád aindra-vâyaváḥ çvó gṛihyáte yátrai 'vá yajnám ádṛiçan táta evaí 'nam púnaḥ prá yuñkté, 'tho svám evá chándó 'nu pary-âvartante[3]. pathó vâ eté 'dhy ápathena yanti yè 'nyénai "ndra-vâyavât prati-pádyanté, 'ntaḥ khálu vâ eshá yajnásya yád daçamám áhar, daçamé 'hann aindra-vâyavó gṛihyate, yajnásya || 5 || evâ 'ntaṃ gatvâ 'pathât pánthâm ápi yanty, átho yáthâ váhîyasâ prati-sâraṃ váhanti[4] tâdṛíg[1] evá tác. chándâṅsy anyò-'nyasya lokám abhỳ adhyâyan, tâny eténai 'vá devâ vỳ avâhayann[5]; aindra-vâyavásya vâ etád â-yátanaṃ yác caturthám áhas, tásminn âgrayaṇó gṛihyate, tásmâd âgrayaṇásyâ "-yátane navamé 'hann aindra-vâyavó gṛihyate; çukrásya vâ etád â-yátanaṃ yát pañcamám || 6 || áhas, tásminn aindra-vâyavó gṛihyate, tásmâd aindra-vâyavásyâ "-yátane saptamé 'hañ chukró[2] gṛihyata; âgrayaṇásya vâ etád â-yátanaṃ yát shashṭhám áhas, tásmiñ chukró[2] gṛihyate, tásmâc chukrásyâ "-yátane 'shṭamé 'hann âgrayaṇó gṛihyate; chándâṅsy evá tád ví vâhayati, prá vásyaso vi-vâhám âpnoti yá evám védâ, 'tho devátâbhya[1] evá yajné saṃ-vídaṃ da-

8. [4] yathâ loke vahîyasâ prauḍhabhâravâhinâ balîvardasamûhena yuktâ vaṇijaḥ pratisâraṃ vahanti pârçvadvayagatân kshudramârgân parityajya (!) prasiddha eva râjamârge balîvardapañktyâkâro yathâ bhavati tathâ nayanti. [5] vivâhaṃ kârayanti, sthânaviparyâsena vicârayanti.

dhâti, tásmâd idám anyò 'nyásmai dadâti[6] ‖ 7 ‖ etád vaí, pañcamé 'han, traíshṭubha, etád, gṛihyate yajnásya, pañcamám, anyásmâ, ékaṃ ca ‖ 8 ‖[7]

prâyaṇîyam iti pra-ayaṇîyàm — sve | eva — dvitîyé | ahàn | çukraḥ — sve | eva — atho iti — anv iti | pary-âvàrtanta iti pari-âvàrtante — shashṭhe | ahàn | çukraḥ — trishṭuñmúkha iti trishṭuk-mukhaḥ — saptame | çukraḥ — pathaḥ | vai | ete | adhîti | apàthena — ye | anyenà — antàḥ | khalú — anyaḥ | anyasyà — saptame | ahàn | çukraḥ | gṛihyate — tasmin | çukraḥ — anyaḥ | anyasmai.

9. prajấ-patir akâmayata: prá jâyeyé 'ti, sá etáṃ dvâdaça-râtrám apaçyat, tám ấ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sá prấ 'jâyata; yáḥ kâmáyeta: prá jâyeyé 'ti sá dvâdaça-râtréṇa yajeta, praí 'vá jâyate. brahma-vâdíno vadanty: agnishṭomá-prâyaṇâ yajnấ átha kásmâd ati-râtráḥ pűrvaḥ prá yujyata íti; cákshushî[1] vấ eté[2] yajnásya yád ati-râtraú kanî́nike[3] agni-shṭomaú, yát ‖ 1 ‖ agni-shṭomáṃ pűrvam pra-yuñjîrán bahir-dhấ kanî́nike[3] dadhyus, tásmâd ati-râtráḥ pűrvaḥ prá yujyate, cákshushî[1] evá yajné dhitvấ madhyatáḥ[4] kanî́nike[3] práti dadhati. yó vaí gâyatrî́ṃ jyótiḥ-pakshâṃ véda jyótishâ bhâsấ suvar-gáṃ lokám eti; yấv agni-shṭomaú taú pakshaú, yé 'ntare 'shṭấv ukthyàḥ sá âtmaí, 'shấ vaí gâyatrî́ jyótiḥ-pakshâ, yá eváṃ véda jyótishâ bhâsấ suvar-gáṃ lokám

---

8. [6] tasmâl loke 'pi idam kanyakârûpam apatyam anyaḥ pitâ anyasmai jâmâtre dadâti. [7] in CD folgender Zusatz: (‖ 8 ‖) gâyatrás, traíshṭubho, jágato, jáganmukhó, 'tho, ráthantaro, bárhata, etád vaí dvitîyaṃ, trishṭúñmukhó, 'tho, vấk, prâṇá, etád, átho, pathấç, caturthấṃ navamé, pañcamáu saptamé, shashṭhám ashṭamé 'han (°haṃ D), chándâṃsi; es sind dies die Anfangs-, resp. Stichwörter der einzelnen Sätze dieses anuvâka; es mufs wohl die Bedeutung seines Inhaltes irgend wem sehr grofs erschienen sein, dafs er ihn so besonders auszuzeichnen für nöthig hielt.

9. 10. dvâdaçâhasyâ 'harviçeshâḥ; 9. ekâdaçâ 'hâni. [1] s. P. 4, 12. [2] s. P. 4, 44. [3] s. P. 4, 11. [4] ohne avagraha. [5] so (°ḥ p°) ACDFW, s. P. 8, 33.

|| 2 || eti. prajâ-patir vâ eshá dvâdaça-dhâ ví-hito yád dvâdaça-râtró, yâv ati-râtraú taú pakshaú, yé 'ntare 'shṭâv ukthyâḥ sá âtmâ, prajâ-patir vâvaí 'shá sánt sád dha vaí sattréṇa[6] spriṇoti, prâ-'ṇâ vaí sát, prâ-'ṇân evá spriṇoti. sárvâsâṃ vâ eté pra-jânâm prâ-'ṇair âsate yé sattrám[6] âsate, tásmât prichanti: kím eté sattríṇa[6] íti. priyáḥ pra-jânâm út-thito[7] bhavati yá evám véda || 3 || agnishṭomaú yát, suvargâṃ lokám, priyáḥ prajânâm, páñca ca || 9 ||

K. 34, 8. — agnishṭomaprâyaṇâ ity âgnishṭoma-prâyaṇâḥ — yujyate — cakshúshî iti | ete iti — kanînike iti — jyotiḥpakshâm iti jyotiḥ-pakshâm — ye | antâre | ashṭau — eshaḥ | san | sat | ha | vai — prâṇâ iti pra-aṇâḥ — utthita ity ut-sthitaḥ.

10. ná vâ eshò 'nyáto-vaiçvânaraḥ[1] suvar-gâya lokâya prâ 'bhavad, ûrdhvó ha vâ eshá â-tata âsît, té devâ etâṃ vaiçvânarám[2] páry auhant[3] suvar-gásya lokásya prá--bhûtyâ. ṛitávo vâ eténa prajâ-patim ayâjayan, téshv ârdhnod ádhi tád, ṛidhnóti ha vâ ṛitvíkshu[2] yá evám vidván dvâdaçâ-'héna yájate. tè 'sminn aichanta, sá rásam áha vasantâya prâ 'yachat[4] || 1 || yávaṃ grîshmâyaú 'shadhîr[2] varshâbhyo vrîhîñ charáde[5] mâsha-tilaú hemanta--çiçirâbhyâṃ. téné 'ndram prajâ-patir ayâjayat, táto vâ índra índro 'bhavat, tásmâd âhur: ânu-jâvarásya yajná íti, sá hy eténâ 'gré 'yajatai. 'shá ha vaí kuṇápam[2] atti yáḥ

---

9. [6] sattr⁰ ACDW. [7] s. P. 5, 14 jagaty utkṛishṭaḥ.

10. dvâdaçam ahaḥ. [1] vaiçvânarâkhyenâ 'gninâ dṛishṭatvâd atirâtro vaiçvânaraḥ (!), anyata ekasminn eva bhâge vaiçvânaraçabdavâcyo 'tirâtro yasya so 'yam, âdâv evâ 'tirâtrayukto na tv avasâna ity arthaḥ. [2] ohne avagraha. [3] etaṃ vaiçvânaraçabdavâcyam atirâtram paryauhan parito 'vasânasthâne niyâmakatvena sthâpitavantaḥ, ... tasmâd uparishṭâd atirâtraḥ kartavya iti vidhyunnayaḥ. [4] nicht komponirt, obschon betont, nach CD und s. Anm. [16]. [5] ⁰nch⁰ AW.

sattré[6] prati-gṛihṇâti purusha-kuṇapám açva-kuṇapám[7]; gaúr vấ ánnam[8]; yéna pấtreṇâ 'nnam bíbhrati yát tán ná nir-ṇénijati tátó 'dhi ‖ 2 ‖ málam jâyata[9]. éka evá yajetaí, 'ko hí prajấ-patir ârdhnod. dvấdaça[3] rấtrîr dîkshitáḥ syâd, dvấdaça mấsâḥ sam-vatsaráḥ, sam-vatsáraḥ prajấ-patiḥ, prajấ-patir vấvaí 'shá, eshá ha t' vaí[10] jâyate yás tápasó 'dhi jấyate[4]. catur-dhấ vấ etấs tisrás-tisro rấtrayo yád dvấdaço 'pa-sádo; yấḥ prathamấ yajnám tấbhiḥ sám bharati, yấ dvitî́yâ yajnám tấbhir ấ rabhate ‖ 3 ‖ yấs tṛitî́yâḥ pấtrâṇi tấbhir nír ṇenikte[11], yấç caturthî́r ápi tấbhir âtmấnam antaratáḥ[3] çundhate. yó vấ asya paçúm átti mấṣáṷ sò 'tti[12], yáḥ puroḍấçam[1] mastíshkaṷ sá, yáḥ pari-vâpám púrîshaṷ sá, yá âjyam majjấnaṷ sá, yáḥ sómaṷ svédaṷ só, 'pi ha vấ asya çîrshaṇyâ nish-pádaḥ[13] práti gṛihṇâti yó dvâdaçâ-'hé prati-gṛihṇâti, tásmâd dvâdaçâ-'héna ná yấjyam[14] pâpmáno vy-âvṛittyai[15] ‖ 4 ‖ áyachad[16], ádhi, rabhate, dvâdaçâhéna, catvâri ca ‖ 10 ‖

K. 34, 11. — preti | abhavat — prabhûtyâ iti pra-bhûtyai — ârdhnot | adhîti | tat | ṛidhnoti — preti | ayâchat[16] — bibhrâti — tat | na — tataḥ | adhîti — jâyate — eshaḥ | eshaḥ | ha | tu | vai — adhîti | jâyate — prathamâḥ — dvitîyâḥ — çîrshaṇyâḥ | nishpada iti niḥ-padâḥ — yâjyam — vyâvṛityâ iti vi-âvṛityai.

---

10. [6] satre ACDFW. [7] sa pratigrahîtâ çavabhakshaṇena yaḥ pratyavâyas tam prâpnoti, nâ 'tra pañcanakhaçavo vivakshitaḥ kim tu purushâçvâdiçavaḥ. [8] anena yad annam bhakshyate tad gaur eva bhavati, gomâṅsabhakshaṇasamaḥ pratyavâyo bhavati (? vgl. VII, 1, 1, 5). [9] çodhanâbhâvât tadyukte gṛihe 'dhikam malaṃ jâyate, tena pâtreṇa vyavahartṛiṇâm adhikaḥ pratyavâyo bhavati. [10] s. P. 5, 13. [11] s. P. 7, 2. [12] yaḥ kaçcid ṛitvig bhûtvâ dvâdaçâhe paçuhaviḥçesham atti so 'yam asya yajamânasyai 'va mâṅsam atti, purushâdimâṅsabhakshaṇasamam pratyavâyam prâpnuyât. [13] nishpado dvârair (?) nirgachantî malinajâtiḥ. [14] yâjane tu çâstroktam prâyaçcittaṃ kartavyam. [15] vṛityai ACDFW. [16] so (áy°) ACDW, s. Anm. [4].

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 2, 11-20 *).

11. ékasmai svâhâ[1], dvâbhyâṁ s., tri-bhyáḥ s., catúr-bhyaḥ s., pañcá-bhyaḥ s., shaḍ-bhyáḥ s., saptá-bhyaḥ s., 'shṭâbhyáḥ s., navá-bhyaḥ s., daçá-bhyaḥ svâhai, 'kâdaçá-bhyaḥ s., dvâdaçá-bhyaḥ s., trayodaçá-bhyaḥ s., caturdaçá-bhyaḥ s., pañcadaçá-bhyaḥ s., shoḍaçá-bhyaḥ s., saptadaçá-bhyaḥ s., 'shṭâdaçá-bhyaḥ svâhai, 'kân ná viṁçatyai s., náva-viṁçatyai svâhai, 'kân ná catvâriṁçáte s., náva-catvâriṁçate svâhai, 'kân ná shashṭyai s., náva-shashṭyai svâhai, 'kân nâ 'çîtyai s., návâ-'çîtyai svâhai, 'kân ná çatâya svâhâ, çatâya s., dvâbhyâṁ çatâbhyâṁ s., sárvasmai svâhâ || 1 || návacatvâriṁçate svâhai 'kân nai, 'kaviṁçatiç ca || 11 ||

K. Aç. 2, 1. — Vs. 22, 34. Ç. 13, 2, 1, 5. 6. Kâ. 20, 4, 32. — ekât | na.

12. ékasmai svâhâ, tri-bhyáḥ s., pañcá-bhyaḥ s., saptá-bhyaḥ s., navá-bhyaḥ svâhai, 'kâdaçá-bhyaḥ s., trayodaçá-bhyaḥ s., pañcadaçá-bhyaḥ s., saptadaçá-bhyaḥ svâhai, 'kân ná viṁçatyai s., náva-viṁçatyai svâhai, 'kân ná catvâriṁçáte s., náva-catvâriṁçate svâhai, 'kân ná shashṭyai svâhâ, náva-shashṭyai svâhai, 'kân nâ 'çîtyai s., návâ-'çîtyai svâhai, 'kân ná çatâya svâhâ, çatâya svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || ékasmai, pañcâçát || 12 ||

K. Aç. 2, 2. — ekât | na.

13. dvâbhyâṁ svâhâ, catúr-bhyaḥ s., shaḍ-bhyáḥ s., 'shṭâbhyáḥ s., daçá-bhyaḥ s., dvâdaçá-bhyaḥ s., caturdaçá-bhyaḥ s., shoḍaçá-bhyaḥ s., 'shṭâdaçá-bhyaḥ s., viṁçatyai

---

* s. Ind. Stud. 3, 383. 390.

11-20. açvamedhagatamantrâḥ. [1] ohne avagraha.

s., 'shṭâ-navatyai s., çatâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ dvâ-bhyâm ashṭânavatyai[1], sháḍvio̯çatiḥ ‖ 13 ‖

K. Aç. 2, 3.

14. tri-bhyáḥ svâhâ, pañcá-bhyaḥ s., saptá-bhyaḥ s., navá-bhyaḥ s. [ganz wie anuv. 12 bis] sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ tri-bhyò, 'shṭácatvârio̯çat ‖ 14 ‖

K. Aç. 2, 4. — ekât | na.

15. catúr-bhyaḥ svâhâ, 'shṭâbhyáḥ s., dvâdaçá-bhyaḥ s., shoḍaçá-bhyaḥ s., vio̯çatyaí s., sháṇ-ṇavatyai s., çatâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ catúrbhyaḥ sháṇṇavatyai[1], shóḍaça ‖ 15 ‖

K. Aç. 2, 5. — shaṇṇávatyâ iti shaṭ-ṇavatyai.

16. pañcá-bhyaḥ svâhâ, daçá-bhyaḥ s., pañcadaçá-bhyaḥ s., vio̯çatyaí s., páñca-navatyai s., çatâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ pañcábhyaḥ páncanavatyai[1], cáturdaça ‖ 16 ‖

K. Aç. 2, 6.

17. daçá-bhyaḥ svâhâ, vio̯çatyaí s., trio̯çáte s., catvârio̯çáte s., pañcâçáte s., shashṭyaí s., saptatyaí s., 'çîtyaí s., navatyaí s., çatâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ daçábhyo, dvâvio̯çatiḥ ‖ 17 ‖

K. Aç. 2, 7.

18. vio̯çatyaí svâhâ, catvârio̯çáte s., shashṭyaí s., 'çîtyaí s., çatâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ vio̯çatyaí, dvâ-daça ‖ 18 ‖

K. Aç. 2, 8.

---

13. [1] so ACD, ashṭâ° fehlt W. In K ist der hier wie in Vs. abgekürzte Text (luptaḥ svâdhyâyaḥ s. schol. zu Kâ. 20, 4, 32) voll aufgeführt; ebenso in den anuvâka 15 ff.

15. [1] so AC, sháṇṇ° fehlt DW.

16. [1] so ACD, páñcanavatyai fehlt W.

19. pañcâçáte svâhâ, çatâya s., dvâbhyâ॰ çatâbhyâ॰ s., tri-bhyáḥ çatébhyaḥ s., catúr-bhyaḥ ç. s., pañcá-bhyaḥ ç. s., shaḍ-bhyáḥ ç. s., saptá-bhyaḥ ç. s., 'shṭâbhyáḥ ç. s., navá-bhyaḥ ç. s., sahásrâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ pañcâçáte, dvâtri॰çat ‖ 19 ‖

K. Aç. 2, 9.

20. çatâya svâhâ[1], sahásrâya s., 'yútâya s., ni-yútâya s., pra-yútâya svâhâ, 'rbudâya s., nỳ-arbudâya s., samudrâya[1] s., mádhyâya svâhâ, 'ntâya s., parâ-'rdhâya svâho. 'sháse s., vỳ-ushṭyai svâho, 'd-eshyaté svâho, 'd-yaté svâhó, 'd-itâya s., suvar-gâya s., lokâya s., sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ çatâyâ, 'shṭâtri॰çat ‖ 20 ‖

K. Aç. 2, 10. — Vs. 22, 34. Ç. 13, 2, 1, 6. Kâ. 20, 4, 33. 34. — ayutâya — arbudâya — antâya.

sâdhyâḥ shaḍrâtrâṃ, kusurubíndaḥ saptarâtrám, bṛíhaspátir ashṭarâtrám, prajâpatiḥ kshúdhaṃ navarâtrám, prajâpatir dáçahotâram, ṛitáva, aindravâyavâgrân, gâyatró vaí, prajâpatiḥ sá dvâdaçarâtrâṃ, ná vâ, ékasmâ, ékasmai, dvâbhyâṃ, tribhyáç, catúrbhyaḥ, pañcábhyo, daçábhyo, vi॰çatyaí, pañcâçáte, çatâya, vi॰çatíḥ ‖ 20 ‖

sâdhyâ (1, 1), asmâ imé lokâ (4, 2), gâyatrâṃ[2] (6, 3), vaí tṛitîyam (8, 5), ékasmai (11, 1), pañcâçât ‖ 50 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung, 3, 1–10).

1. pra-jávaṃ vâ eténa yanti yád daçamám áhaḥ, pâpâ-'vahîyaṃ vâ eténa bhavanti yád daçamám áhar; yó vaí pra-jávaṃ yatâm ápathena prati-pádyate yá sthâṇú॰ hánti yó bhréshaṃ ny-éti sá hîyate, sá yó vaí daçamé 'hann avi-vâkyá upa-hanyáte sá hîyate; tásmai yá úpa-

20. [1] ohne avagraha. [2] °trâm brahmavarcasâṃ W.

3, 1–5, 10. sattrajâtam; 1. dvâdaçâhagatam avivâkyam ahaḥ.

-hatâya vy-âha tám evâ 'nv-ârábhya sám açnuté, 'tha yó vy-âha sáḥ || 1 || hîyate, tásmâd daçamé 'hann avi-vâkyá úpa-hatâya ná vy-úcyam. átho khálv âhur: yajnásya vaí sám-ṛiddhena devâḥ suvar-gám lokám âyan yajnásya vy-ṛiddhenâ 'surân párâ 'bhâvayann íti; yát khálu vaí yajnásya sám-ṛiddham tád yájamânasya yád vy-ṛiddham tád bhrâtṛivyasya, sá yó vaí daçamé 'hann avi-vâkyá upa-hanyáte sá evâ 'ti recayati, té yé bâhyâ dṛiçikávaḥ || 2 || syús té ví brûyur. yádi tátra ná vindéyur antaḥ-sadasâd vy-úcyam, yádi tátra ná vindéyur gṛihá-patinâ vy-úcyam; tád vy-úcyam evâ. 'tha vâ etát sarpa-râjníyâ ṛig-bhí stuvantî, 'yám vaí sárpato râjnî, yád vâ asyâm kím câ 'rcanti yád ânṛicús téne 'yáu sarpa-râjnî, té yád evá kím ca vâcâ "nṛicúr yád átó 'dhy[1] arcitâraḥ || 3 || tád ubháyam âptvâ 'va-rúdhyó 't tishṭhâmé 'ti; tâbhir mánasâ stuvate, ná vâ imâm açva-rathó nâ 'çvatarî-ratháḥ sadyáḥ[2] páry-âptum arhati, máno vâ imáu sadyáḥ páry-âptum arhati[3] mánaḥ pári-bhavitum; átha bráhma vadanti, pári-mitâ vâ ṛícaḥ pári-mitâni sâmâni pári-mitâni yájûnshy áthai 'tásyai 'vâ 'nto nâ 'sti yád bráhma, tát prati-gṛiṇatá â cakshîta, sá prati-garáḥ || 4 || vyâha sá, dṛiçikávo, 'rcitâraḥ, sá, ékam ca || 1 ||

Çâṅkh. 27, 1. — Pañc. 4, 8, 8. 9, 4-12. — pâpâvahîyam iti pâpa-avahîyam | vai — ahaḥ | yaḥ — yaḥ | sthâṇum — saḥ | vai — ahan | avivâkya ity avi-vâkye — vyucyam iti vi-ucyam | atho iti — âyan — vyṛiddheneti vi-ṛiddhena — pareti — saḥ | yaḥ | vai — bâhyâḥ — sarparâjniyâ iti sarpa-râjniyâḥ | ṛigbhir ity ṛik-bhiḥ — ânṛicuḥ | yat |

1. [1] at° ohne Accent in ACDW, und zwar ist im Padapâṭha (CD) atódhi als ein Wort aufgeführt (statt átaḥ | adhîti)! vgl. tátó 'dhi VII, 2, 10, 2. [2] ohne avagraha. [3] unbetont.

atodhi[1] | arcitârâḥ — sadyaḥ — arhati — parimitâ iti pari-mitâḥ — antâḥ | na — pratigṛiṇata iti prati-gṛiṇate.

2. brahma-vâdíno vadanti: kíṃ dvâdaçâ-'hásya prathaméná 'hna 'rtvíjâṃ[1] yájamâno vṛiṅkta íti, téja indriyám íti; kíṃ dvitíyené 'ti, prâ-'ṇáṅ annâ-'dyam íti; kíṃ tṛitíyené 'ti, trín imáṅ lokáṅ[2] íti; kíṃ caturthéné 'ti, cátush-padaḥ paçún íti; kím pañcaméné 'ti, páñcâ-'ksharâm pañktím íti; kío shashṭhéné 'ti, sháḍ ṛitún íti; kío saptaméné 'ti, saptá-padâo çákvarîm íti ‖ 1 ‖ kíṃ ashṭaméné 'ty, ashṭâ-'ksharâṃ gâyatrím íti; kíṃ navaméné 'ti, tri-vṛítao stómam íti; kíṃ daçaméné 'ti, dáçâ-'ksharâṃ vi-râjam íti; kím ekâdaçéné[1] 'ty, ékâdaçâ-'ksharâṃ trishṭúbham[1] íti; kíṃ dvâdaçéné[1] 'ti, dvádaçâ-'ksharâṃ jágatîm íty; etávad[1] vâ asti yávad[1] etád, yávad evá 'sti tád eshâṃ vṛiṅkte ‖ 2 ‖ çákvarîm íty, ékacatvârio çac ca ‖ 2 ‖

ahnâ | ṛitvijâm — vṛiṅkte — ashṭâkshárâṃ ity ashṭâ-akshara̲ṃ — eva | asti.

3. eshá vâ âptó dvâdaçâ-'hó yát trayodaça-râtráḥ, samânáo[1] hy etád áhar yát prâ-'yaṇíyaç co 'd-ayaníyaç ca. try-atirâtro bhavati, tráya imé lokâ, eshâṃ lokánâm áptyai. prâ-'ṇó vai prathamò 'ti-râtró vy-ânó dvitíyo 'pâ-'nás tṛitíyaḥ, prâṇâpâno-'dânéshv evá 'nnâ-'dye práti tishṭhanti[2] sárvam áyur yanti yá eváṃ vidvâosas trayodaça-râtrám ásate. tád âhur: vâg vâ eshá ví-tatâ ‖ 1 ‖ yád dvâdaçâ-'hás, tâṃ ví chindyur yán mádhye 'ti-râtráṃ kuryúr upa-dâsukâ gṛihá-pater vâk syâd, upárishṭâc[1] chando-mânâm mahâ-vratáṃ kurvanti sáṃ-tatâm evá

2. dvâdaçâhayâjinaḥ praçaṅsâ. [1] ohne avagraha. [2] °nl° W.
3. trayodaçarâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] unbetont.

vấcam áva rundhaté 'nupa-dâsukâ gṛihá-pater vấg bhavati. paçávo vaí chando-mấ ánnam mahâ-vratáṃ, yád upárishṭâc[1] chando-mấnâm mahâ-vratáṃ kurvánti paçúshu cai 'vấ 'nnấ-'dye ca práti tishṭhanti ‖ 2 ‖ vítatâ, trícatvâriꣳçac ca ‖ 3 ‖

ahâḥ | yat | prấyaṇîya iti pra-áyaṇîyâḥ — vyấna iti vi-ánaḥ — prâṇâpấnodâneshv iti prâṇâpấna-údâneshú | éva | annấdya ity ánna-adyé — ye | évam — kurvánti[2] — kurvanti[3].

4. âdityấ akâmayanto: 'bháyor lokáyor ṛidhnuyâmé 'ti, tá etáṃ caturdaça-râtrám apaçyan, tám ấ 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí tá ubháyor lokáyor ârdhnuvann asmíꣳç câ 'múshmiꣳç ca; yá evấṃ vidvấꣳsaç caturdaça-râtrám ấsata ubháyor evá lokáyor ṛidhnuvanty asmíꣳç câ 'múshmiꣳç ca. caturdaça-râtró bhavati, saptá grâmyấ óshadhayaḥ[1] saptấ "raṇyấ ubháyîshâm áva-ruddhyai[2]. yát parâcînâni[1] príshṭhấni ‖ 1 ‖ bhávanty amúm evá taír lokám abhí jayanti, yát pratîcînâni[1] príshṭhấni bhávantî 'mám evá taír lokám abhí jayanti. trayas-triꣳçaú madhyatá[1] stómau bhavataḥ sấm-râjyam evá gachanty, adhi-râjaú bhavato 'dhi-râjấ evá samânấnâm[1] bhavanty. ati-râtrấv abhíto[1] bhavataḥ, pári-gṛihîtyai ‖ 2 ‖ príshṭhấni, cátustriꣳçac ca ‖ 4 ‖

eti | aharan — te | ubhayóḥ — asmin | ca | amushmin | ca | ye — âsate — madhyataḥ.

5. prajấ-patiḥ suvar-gáṃ lokám ait, táṃ devấ ánv âyan, tấn âdityấç ca paçávaç cấ 'nv âyan; té devấ abruvan:

---

3. [3] in D prima manu unbetont.

4. caturdaçarâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] °rudhy° ACDW.

5. dvitîyaç caturdaçarâtraḥ.

yấn paçũn upấ-'jîvishma tá imè 'nv-ấgmann[1] íti, tébhya etấṃ caturdaça-râtrấm práty auhan, tá âdityấḥ pṛishṭhaíḥ suvar-gấṃ lokám ấ 'rohan[2] try-ahấbhyâm asmíṅ loké paçũn práty auhan, pṛishṭhaír âdityấ amúshmiṅ loká ấrdhnuvan try-ahấbhyâm asmín ‖ 1 ‖ loké paçávo. yá evấṃ vidvấ̃osaç caturdaça-râtrám ấsata ubháyor evá lokáyor ṛidhnuvanty asmío̱ç câ 'múshmio̱ç ca, pṛishṭhaír evấ 'múshmiṅ loká[3] ṛidhnuvánti try-ahấbhyâm asmíṅ loké[3]. jyótir gaúr ấyur íti try-ahó bhavatî, 'yáṃ vấvá[4] jyótir antárikshaṃ[4] gaúr asấv ấyur, imấn evá lokấn abhy-ấrohanti[1]; yád anyátaḥ[4] pṛishṭhấni syúr ví-vivadhao̱ syân, mádhye pṛishṭhấni bhavanti savivadha-tvấya ‖ 2 ‖ ójo vaí vîrỳam pṛishṭhấny, ója evá vîrỳam madhyató[4] dadhate. bṛihad-rathaṃtarấbhyâṃ yantî, 'yáṃ vấvá ratham-tarám asaú bṛihád, âbhyấm evá yanty, átho anáyor evá práti tishṭhanty, eté[5] vaí yajnásyâ 'ñjasấ-'yanî[5] srutî[5], tấbhyâm evá suvar-gấṃ lokáṃ yanti. pá-râñco[4] vấ eté suvar-gấṃ lokám abhy-ấrohanti[1] yé parâ-cĩnâni[4] pṛishṭhấny upa-yánti, pratyáñ[4] try-ahó bhavati praty-ávarûḍhyâ átho práti-shṭhityâ, ubháyor lokáyor ṛiddhvó[6] 't tishṭhanti. cátur-daçai 'tấs; tấsâṃ yấ dáça dáçâ-'kshará vi-rấḍ ánnaṃ vi-rấḍ vi-rấjai 'vấ 'nnấ-'dyam áva rundhate, yấç cátasraç cátasro díço dikshv evá práti tishṭhanty. ati-râtrấv abhíto[4] bhavataḥ pári-gṛihîtyai ‖ 3 ‖ ấrdhnuvan try-ahấbhyâm asmínt, savivadhatvấya, prá-tishṭhityâ, ékatrio̱çac ca ‖ 5 ‖

te | ime | anvâgmann ity ánu-âgmán — auhan | te — eti | arohan — loke | ârdhnúvan — ye | evam — âsate — ṛidhnuvanti — loke | ṛidhnuvanti — abhyârohantîty ábhi-

---

5. [1] als Compositum. [2] unbetont. [3] °nl° W. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 52. [6] ṛidhv° ACDW.

-ârôhanti — atho iti — ete iti — añjasâyânî ity âñjasâ-ayânî | srutî iti — abhyârôhantîty âbhi-ârôhanti — pratyavârûḍhyâ iti prati-avârûḍhyai | atho iti | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — ṛidhvâ | ud iti — yâḥ | daçâ.

6. índro vaí sa-dṛiñ devátâbhir[1] âsît, sá ná vy-âvṛítam agachat, sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám pañcadaça-râtrám prâ 'yachat, tám â 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sò 'nyâbhir devátâbhir vy-âvṛítam agachad; yá evám vidvâṅsaḥ pañcadaça-râtrám âsate vy-âvṛítam evá pâpmánâ bhrâtṛivyeṇa gachanti. jyótir gaúr âyur íti try-ahó bhavatî, 'yám vâvá jyótir antáriksham[1] ‖ 1 ‖ gaúr asâv âyur, eshv evá lokéshu práti tishṭhanty. ásattraṃ[2] vâ etád yád achando-mâṃ, yác chando-mâ bhávanti téna sattrám[2], devátâ evá pṛishṭhaír áva rundhate[3] paçûñ chando-maír[4], ójo vaí vîrỳam pṛishṭhâni paçávaç chando-mâ, ójasy evá vîrỳe paçúshu práti tishṭhanti. pañcadaça-râtró bhavati, pañca-daçó vájro, vájram evá bhrâtṛivyebhyaḥ prá haranty. ati-râtrâv abhíto[1] bhavata, indriyásya pári-gṛihîtyai ‖ 2 ‖ antáriksham, indriyásyaí, 'kaṃ ca ‖ 6 ‖

sadṛiñ iti sa-dṛiñ — eti | aharat — ye | evam — chandomâ iti chandaḥ-mâḥ — rundhate.

7. índro vaí çithilá ivâ 'prati-shṭhita âsît, só 'surebhyo 'bibhet, sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám pañcadaça-râtrám vájram prâ 'yachat, ténâ 'surân parâ-bhâvya vi-jítya çríyam agachad, agni-shṭútâ pâpmânaṃ nír adahata[1] pañcadaça-râtréṇaú 'jo bálam indriyám vîrỳam

---

6. pañcadaçarâtraḥ. [1] ohne avagraha. [2] °satr° ACDW. [3] unbetont. [4] °nch° AW.

7. dvitîyaḥ pañcadaçarâtraḥ. [1] unbetont.

âtmánn adhatta. yá eváṃ vidvā́ᴗsaḥ pañcadaça-râtrám ā́sate bhrā́tṛivyân evá parâ-bhā́vya vi-jítya çríyaṃ gachanty, agni-shṭútâ pâpmā́naṃ níḥ || 1 || dahante[1] pañcadaça-râtréṇaú 'jo bálam indriyáṃ vîrỳam âtmán dadhata. etā́ evá paçavỳâḥ, páñca-daça vā́ ardha-mā́sasya rā́trayo, 'rdhamâsa-çáḥ saṃ-vatsará âpyate, saṃ-vatsarám paçávó 'nu prá jâyante, tásmât paçavỳâ. etā́ evá suvar-gỳâḥ, páñca-daça vā́ ardha-mâsásya rā́trayo, 'rdhamâsa-çáḥ saṃ-vatsará âpyate, saṃ-vatsaráḥ suvar-gó lokás, tásmât suvar-gỳâ. jyótir gaúr ā́yur íti try-ahó bhavatî, 'yáṃ vā́vá jyótir antáriksham[2] || 2 || gaúr asā́v ā́yur, imā́n evá lokā́n abhy-ā́rohanti[3]. yád anyátaḥ[2] pṛishṭhā́ni syúr *bis*[4] srutî́[5], tā́bhyâm evá suvar-gáṃ lokám || 3 || yanti. párâñco[2] vā́ *bis*[4] ṛiddhvó[6] 't tishṭhanti. páñcadaçai 'tā́s; tā́sâṃ yā́ dáça *bis*[4] áva rundhate, yā́ḥ páñca páñca díçaḥ dikshv̀ evá práti tishṭhanty. ati-râtrā́v abhíto[2] bhavata, indriyásya vîrỳasya pra-jā́yai paçûnā́m pári-gṛihîtyai || 1 ||

gachanty agnishṭútâ pâpmā́naṃ nír, antárikshaṃ, lokám, prajā́yai, dvé ca || 7 ||

a̱da̱ha̱ta̱[7] — ye | e̱vam — da̱ha̱nte̱[8] — da̱dha̱te̱ — anú | preti̇ | jâ̱ya̱nte̱ — su̱va̱rgyā́ iti̇ suvaḥ-gyā́ḥ | jyoti̇ḥ — a̱bhyâ-ròha̱ntîty àbhi-âròhanti — atho̱ iti̇ — e̱te iti̇ — a̱ñja̱sâyàni̱ ity àñjasâ-ayàni̇ | sru̱tî iti̇ — a̱bhyâròha̱ntîty àbhi-âròhanti — pra̱tyavàrûḍhyâ̱ iti̇ prati-avàrûḍhyai | atho̱ iti̇ | prati-shṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ — ṛi̱dhvâ[6] — yâḥ | daçà.

8. prajā́-patir akâmayatâ: 'nnâ-'dáḥ syâm íti, sá etáᴗ saptadaça-râtrám apaçyat, tám ā́ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sò 'nnâ-'dò 'bhavad; yá eváṃ vidvā́ᴗsaḥ saptadaça-râtrám ā́sate 'nnâ-'dā́ evá bhavanti. pañcâ-'hó bhav-

---

7. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum. [4] s. VII, 3, 5, 2. 3. [5] s. P, 4, 52. [6] ṛidhv° ACDW. [7] adahat D prima manu. [8] dahanti D prima manu.

8. saptadaçarâtraḥ.

ati, páñca vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsará, ṛitúshv evá saṃ-vatsaré práti tishṭhanty, átho páñcâ-'kshará pañktíḥ, pấṅkto yajnó, yajnám evấ 'va rundhaté. 'sattraṃ[1] vấ etát ‖ 1 ‖ yád achando-máṃ *bis*[2] vîrye paçúshu práti tishṭhanti. sapta-daça-râtró bhavati, sapta-daçáḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pater ấptyâ. ati-râtrấv abhíto[3] bhavato, 'nnấ-'dyasya pári-gṛihîtyai ‖ 2 ‖ etát, saptátriṃçac ca ‖ 8 ‖

annâda ity ánna-adaḥ — eti | aharat — ye | evam — atho iti — asátraṃ | vai — yat | chandomâ iti chandaḥ-mâḥ — âptyai — annâdyasyety ánna-adyásya.

9. sấ vi-rấḍ vi-krámyâ 'tishṭhad bráhmaṇâ deváshv ánnenấ 'sureshu; té devấ akâmayanto: 'bháyaṃ sáṃ vṛiñjîmahi bráhma cấ 'nnaṃ cé 'ti; tá etấ viṃçatíṃ râtrîr apaçyan, táto vaí tá ubháyaṃ sám avṛiñjata bráhma cấ 'nnaṃ ca brahma-varcasíno 'nnâ-'dấ abhavan; yá eváṃ vidvấṃsa etấ ấsata ubháyam evá sáṃ vṛiñjate bráhma cấ 'nnaṃ ca ‖ 1 ‖ brahma-varcasíno 'nnâ-'dấ bhavanti. dvé[1] vấ eté[2] vi-rấjau, táyor evá nấnâ práti tishṭhanti, viṃçó vaí púrusho dáça hástyâ aṅgúlayo dáça pádyâ, yấvân evá púrushas tám âptvó 't tishṭhanti. jyótir gaúr ấyur íti try-ahấ bhavantî, 'yáṃ vấvá[3] jyótir antárikshaṃ[3] gaúr asấv ấyur, imấn evá lokấn abhy-árohanty[4]; abhi-pûrváṃ try-ahấ bhavanty, abhi-pûrvám evá suvar-gám ‖ 2 ‖ lokám abhy-árohanti[4]. yád anyátaḥ[3] pṛishṭhấni *bis*[5] ṛiddhvó[6] 't tishṭhanty. ati-râtrấv abhíto[3] bhavato, brahma-varcasásyâ 'nnấ-'dyasya pári-gṛi-

---

8. [1] satr° ACDW. [2] s. VII, 3, 6, 2. [3] ohne avagraha.

9. viṅçatirâtraḥ. [1] s. P. 4, 49. [2] s. P. 4, 51. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum. [5] s. VII, 3, 5, 2. 3. [6] ṛidhv° ACDW.

hîtyai ‖ 3 ‖ vṛiñjate bráhma cá 'nnaṃ ca, suvargám, eté suvargáṃ, tráyoviṁçatiç ca ‖ 9 ‖

te | etâḥ — ye | evam — âsate — annâdâ ity ánna-adâḥ — dve iti | vai | eti — pádyâḥ — tryahâ iti tri-ahâḥ — abhyârohantîty ábhi-ârohanti — tryahâ iti tri-ahâḥ — abhyârohantîty ábhi-ârohanti — atho iti — ete iti — añjasâyanî ity áñjasâ-ayanî | srutî iti — abhyârohantîty ábhi-ârohanti — pratyavarûḍhyâ iti prati-avarûḍhyai | atho iti | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — ṛidhvâ | ud iti — annâdyasyety ánna-adyasya.

10. asâv âdityò 'smiṅ loká[1] âsît, táṃ devâḥ pṛishṭhaiḥ pari-gṛihya suvar-gáṃ lokám agamayan, párair avástât[2] páry agṛihṇan[3] divâ-kîrtyena suvar-gé loké práty asthâpayan, páraiḥ parástât[2] páry agṛihṇan[3] pṛishṭhaír upâ-'vârohant[4]; sá vâ asâv âdityò 'múshmiṅ loké[1] párair ubhayátaḥ[2] pári-gṛihîto. yát pṛishṭhâni bhávanti suvar-gám evá taír lokáṃ yájamânâ yanti, párair avástât[2] pári gṛihṇanti[3] divâ-kîrtyena ‖ 1 ‖ suvar-gé loké práti tishṭhanti, páraiḥ parástât[2] pári gṛihṇanti[3] pṛishṭhaír upâ-'varohanti[4]. yát páre parástân ná syúḥ párâñcaḥ[2] suvar-gâl lokân níshpadyeran[5], yád avástân ná syúḥ pra-já nír daheyur; abhíto[2] divâ-kîrtyam páraḥ-sâmâno bhavanti, suvar-gá evaí 'nân lokán[1] ubhayátaḥ[2] pári gṛihṇanti. yájamânâ vaí divâ-kîrtyaṁ, saṃ-vatsaráḥ páraḥ-sâmâno, 'bhíto[2] divâ-kîrtyam páraḥ-sâmâno bhavanti, saṃ-vatsará evó 'bhayátaḥ ‖ 2 ‖ práti tishṭhanti. pṛishṭháṃ vaí divâ-kîrtyam pârçvé[6] páraḥ-sâmâno, 'bhíto divâ-kîrtyam páraḥ-sâmâno bhavanti, tásmâd abhítaḥ pṛishṭhám pârçvé[6]; bhûyishṭhâ gráhâ gṛihyante, bhûyishṭhaṁ

10. ekaviṅçatirâtraḥ. [1] °nl° AW. [2] ohne avagraha. [3] unbetont. [4] als Compositum. [5] so AW, s. P. 6, 4. [6] s. P. 4, 11.

çasyate, yajnásyai 'vá tán madhyató[2] granthím grathnanty ávi-sraꣳsâya. saptá gṛihyante, saptá vaí çîrshaṇyâḥ prâ-'ṇâḥ, prâ-'ṇân evá yájamâneshu dadhati. yát parâ-cînâni[2] pṛishṭhâni bhávanty amúm evá taír lokám abhy-ârohanti[4], yád imâm lokám ná || 3 || praty-avaróheyur úd vâ mâdyeyur yájamânâḥ prá vâ mîyeran, yát pratî-cînâni[2] pṛishṭhâni bhávantî 'mám evá taír lokám praty-ávarohanty[4] átho asmínn evá loké práti tishṭhanty ánun-mâdâyé. 'ndro vâ áprati-shṭhita âsît, sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám ekaviꣳçati-râtrám prâ 'yachat, tám â 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sá práty ati-shṭhad, yé bahu-yâjíno 'prati-shṭhitâḥ || 4 || syús tá eka-viꣳçati-râtrám âsîran, dvâdaça[2] mâsâḥ páñca 'rtávas tráya imé lokâ asâv âdityá eka-viꣳçá, etâvanto[2] vaí deva-lokâs, téshv evá yathâ-pûrvám práti tishṭhanty. asâv âdityó ná vy arocata, sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám ekaviꣳçati-râtrám prâ 'yachat, tám â 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí sò 'rocata; yá evám vidvâꣳsa ekaviꣳçati-râtrám âsate rócanta evaí; 'kaviꣳçati-râtró bhavati, rúg vâ eka-viꣳçó, rúcam evá gachanty átho prati-shṭhâm evá, prati-shṭhâ hy eka-viꣳçò. 'ti-râtrâv abhíto bhavato brahma-varcasásya pári-gṛihîtyai || 5 || gṛihṇanti divâkîrtyènai, 'vó 'bhayáto, nâ, 'pratishṭhitâ, âsata, ékaviꣳçatiç ca ||10||

3, 3, 6, 1-3. — K. 33, 4. 6. — loke — agṛihṇan — upâvârohann ity úpa-avârohan — yajàmânâḥ — gṛihṇanti — upâvàrohantîty úpa-avàrohanti — parastât | na — suvargâd iti suvaḥ-gât | lokât | nir iti — avastât | na — prajâ iti pra-jâḥ — suvarga iti suvaḥ-ge | eva | enân | loke — yajàmânâḥ — saṃvatsara iti sam-vatsare — pârçve iti — bhûyishṭhâḥ | grahâḥ | gṛihyante — abhyârôhantîty àbhi-ârôhanti — mâdyèyuḥ — pratyavàrohantîti prati-avàrohanti | atho iti — eti | aharat — te — saḥ |

a̱ro̱ca̱ta̱ | ye — rocánte — atho̱ iti | pra̱ti̱shṭhâm iti prati-sthâm.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 3, 11-20*).

11. [a] arvā́ñ[1] yajnáḥ sáṃ krâmatv amúshmâd ádhi mā́m abhí | ṛíshîṇâṃ yáḥ puró-hitaḥ || [b] nír-devaṃ nír-vîraṃ kṛitvā́ ví-shkandhaṃ[2] tásmin hîyatâṃ yò 'smā́n dvéshṭi | çárîraṃ yajna-çamaláṃ kúsîdaṃ[1] tásmint sîdatu yò 'smā́n dvéshṭi || [c] yájna yajnásya yát téjas téna sáṃ krâma mā́m abhí | brâhmaṇā́n ṛitvíjo[3 u. 1] devā́n yajnásya tápasâ té savâ[4] 'hám ā́ huve || [d] ishṭéna pakvám úpa || 1 || te huve savâ 'hám | sáṃ te vṛiñje su-kṛitáꣳ sám pra-jā́m paçū́n || [e] prai-'shā́nt sâm-idhenī́r â-ghârā́v ā́jya-bhâgâv ā́-çrutam praty-ā́çrutam ā́ çṛiṇâmi[5] te | prayâjâ-'nûyâjā́nt svishṭa-kṛítam íḍâm â-çísha ā́ vṛiñje súvaḥ || [f] agníné 'ndreṇa sómena sárasvatyâ[1] víshṇunâ devátâbhiḥ | yâjyâ-'nuvâkỳâbhyâm úpa te huve savâ 'háṃ yajnám ā́ dade te váshaṭ-kṛitam || [g] stutáꣳ çastrám prati-garáṃ gráham íḍâm â-çíshaḥ || 2 || ā́ vṛiñje súvaḥ | patnî-saṃyâjā́n úpa te huve savâ 'háꣳ samishṭa-yajúr ā́ dade táva || [h] paçū́nt sutám puroḍā́çânt[1] sávanâny ó 'tá yajnám | devā́nt sé-'ndrân úpa te huve savâ 'hám agní-mukhânt sóma-vato yé ca víçve || 3 || úpa, gráham íḍâm âçísho, dvā́triꣳçac ca || 11 ||

B. 3, 8, 18, 3. — K. Aç. 3, 1[6]. — adhîti | mâm | a̱bhi[7] — vishkándha̱m iti̱ vi-ska̱ndha̱m — kusī́dam — mâm | a̱bhi[7]

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 383. 390.

11-20. açvamedhagatâ mantrâḥ. 11. âpty-âkhyânâm ashṭâhutînâm mantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] virûpâ(ḥ) skandhâdyavayavâ yasya tad vishkandham (zu çarîram gezogen!). [3] so (ân ṛi°) AW. [4] sûyate abhishicyate atrety abhishekayukto yajnaḥ savaḥ (das Kâṭh. hat hier durchweg: upa te huve 'sâ [d. i. asau] aham). [5] sarvataḥ çâstramukhâc chrutvâ sampâdayâmi. [6] bis auf einige Varianten stimmt auch hier (in 11-20) das Kâthaka vollständig zu Ts. [7] ohne iti, weil am pâda-Schluſs.

— savá | aham | eti — praishân iti pra-eshân — eti | uta — sendrân iti sa-indrân.

12. bhûtám bhávyam bhavishyád váshaṭ svâhâ[1] náma, ṛík sáma yájur váshaṭ svâhâ námo, gâyatrî trishṭúb[1] jágatî v. s. námaḥ, pṛithivỳ antárikshaṃ[1] dyaúr v. s. námo, 'gnír vâyúḥ sûryo v. s. námaḥ, prâ-'ṇó vy-ânò 'pâ-'nó v. s. namó, 'nnaṃ kṛishír vṛíshṭir v. s. námaḥ, pitâ putráḥ paútro v. s. námo, bhûr bhúvaḥ súvar váshaṭ svâhâ námaḥ || 1 || bhúvaç catvâri ca || 12 ||

B. 3, 8, 17, 3. — K. Aç. 3, 2. — trishṭup — pṛithivî — vyâna iti vi-anaḥ | apâna ity àpa-anaḥ — annàm — vṛishṭiḥ.

13. [a] á me gṛihá bhavantv á pra-já ma á mâ yajnó viçatu vîryâ-vân[1] | ápo devîr yajníyâ má " viçantu sahásrasya mâ bhûmá má prá hâsît || [b] á me gráho bhavatv á puro-rúk stuta-çastré[2] má " viçatâo samîcî[3u.4] | âdityá rudrá vásavo me sadasỳâḥ sahásrasya mâ bhûmá má prá hâsît || [c] á mâ 'gni-shṭomó viçatû 'kthỳaç câ 'ti-râtró má " viçatv âpi-çarvaráḥ | tiró-ahniyâ mâ sú-hutâ á viçantu sahásrasya mâ bhûmá má prá hâsît || 1 || agnishṭomó viçatv, ashṭádaça ca || 13 ||

B. 3, 8, 17, 3. — K. Aç. 3, 3. — eti — gṛihâḥ — eti | prajeti pra-jâ | me | eti — vîryâvân iti vîryà-vân — yajniyâḥ | mâ | eti — stutaçastre iti stuta-çastre | mâ | eti — samîcî iti — âdityâḥ | rudrâḥ — mâ | eti — tiroahniyâ iti tiraḥ-ahniyâḥ.

14. agnínâ tápó 'nv abhavad, vâcá bráhma, manínâ rûpáṇi, 'ndreṇa devân, vâtena prâ-'ṇánt, sûryeṇa dyâṃ,

---

12. paryâptinâmakâ mantrâḥ. [1] ohne avagraha.

13. âbhûnâmakâ homamantrâḥ. [1] s. P. 3, 5. [2] s. P. 4, 11. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 31.

14. anubhûnâmakâ mantrâḥ.

candrámasâ[1] nákshatrâṇi, yaména pitṛ́ñ, rā́jnâ manushyàn, phaléna nâdeyā́n, ajagaréṇa[1] sarpā́n, vyâghréṇâ[1] "raṇyā́n paçū́ñ, chyenéna[2] patatríṇo, vṛíshṇā 'çvân, ṛishabhéṇa gā́, basténâ 'jā́, vṛishṇínā́ 'vîr, vrîhíṇā́ 'nnâni, yávenaú 'shadhîr[1], nyagródhena[1] vánaspátîn[1], udumbáreṇó[1] "rjaṃ, gâyatriyā́ chándâꣳsi, tri-vṛítâ stómân, brâhmaṇéna vā́cam ‖ 1 ‖ brâhmaṇénaí, kaṃ ca ‖ 14 ‖

B. 3, 8, 17, 3. — K. Aç. 3, 4. — ajagareṇà — gâḥ — ajâḥ — nyagrodhèna.

15. svā́hâ[1] "-dhím â-dhîtâya svā́hâ svā́hā́ "-dhîtam, mánase svā́hâ svā́hâ mánaḥ, prajā́-pataye svā́hâ, kā́ya svā́hâ, kásmai svā́hâ, katamásmai svā́hā́. 'dityai svā́hā́, 'dityai mahyài svā́hā́, 'dityai su-mṛiḍîkā́yai svā́hâ. sárasvatyai[1] svā́hâ, sárasvatyai bṛihatyài svā́hâ, sárasvatyai pâvakā́yai svā́hâ. pûshṇé svā́hâ, pûshṇé pra-pathyâya[2] svā́hâ, pûshṇé naraṃdhishâya[1 u. 3] svā́hâ. tváshṭre svā́hâ, tváshṭre turī́pâya[1 u. 4] svā́hâ, tváshṭre puru-rū́pâya svā́hâ. víshṇave svā́hâ, víshṇave nikhurya-pā́ya[5] svā́hâ, víshṇave nibhûya-pā́ya[6] svā́hâ. sárvasmai svā́hâ ‖ 1 ‖ pururū́pâya svā́hâ, dáça ca ‖ 15 ‖

B. 3, 8, 11, 1. 17, 3. — K. Aç. 3, 5. — Vs. 22, 20. Ç. 13, 1, 7, 2-8. Kâ. 20, 4, 3-5. — âdhim ity â-dhim — adityai — naraṃdhishâya — turîpâya.

16. dad-bhyáḥ svā́hâ[1], hánû-bhyâꣳ[2] svā́h', óshṭhâ-bhyâꣳ[3] svā́hâ, múkhâya svā́hâ, nā́sikâbhyâꣳ svā́hâ, 'kshí-

---

14. [1] ohne avagraha. [2] °nchy° AW.

15. vaiçvadevâhutimantraḥ. [1] ohne avagraha. [2] prakṛishṭâya çrautasmârtamârgâya hitaḥ prapathyaḥ. [3] narâṇâṃ dhârayitâ naraṃdhishaḥ. [4] tûrṇam prâptas tûrîpaḥ. [5] nitarâṃ khuram pâdato gâ (?) vivâdham arhantîti nikhuryâḥ, teshâm pâtâ. [6] vidyaiçvaryâdirâhityena nyagbhâvayogyâ (°vaṃ yo° Cod.) nibhûyâḥ, teshâm pâtâ.

16. paçvaṅgahomamantraḥ (50). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7. [3] so (°ho°) AW, s. P. 10, 14.

bhyâ◡ svâhâ, kárṇâbhyâ◡ svâhâ, pârá ikshávo 'vâryèbhyaḥ pákshma-bhyaḥ svâhâ[4], 'vârá[5] ikshávaḥ pâryèbhyaḥ pákshma-bhyaḥ svâhâ, çîrshṇé[6] svâhâ, bhrûbhyâ◡ svâhâ, laláṭâya svâhâ, mûrdhné[6] svâhâ, mastíshkâya[6] svâhâ, kéçebhyaḥ svâhâ, váhâya[7] svâhâ, grîvâbhyaḥ[8] svâhâ, skandhébhyaḥ[9] svâhâ, kîkasâbhyaḥ[10] svâhâ, pṛishṭî-bhyaḥ[2 u. 11] svâhâ, pâjasyâya[12] svâhâ, pârçvâbhyâ◡ svâhâ ‖ 1 ‖ áwsâbhyâ◡ svâhâ, doshá-bhyâ◡[13] svâhâ, bâhú-bhyâ◡[13] svâhâ, jáṅghâbhyâ◡[14] svâhâ, çróṇî-bhyâ◡[2 u. 15] svâho, "rú-bhyâ◡ svâhâ, 'shṭhîvád-bhyâ◡ svâhâ, jáṅghâbhyâ◡ svâhâ, bhasáde[16] svâhâ, çikhaṇḍébhyaḥ[17] svâhâ, vâla-dhânâya svâhâ, "ṇḍâbhyâ◡ svâhâ, çépâya svâhâ, rétase svâhâ, pra-jâbhyaḥ svâhâ, pra-jánanâya svâhâ, pad-bhyáḥ svâhâ, çaphébhyaḥ svâhâ, lóma-bhyaḥ svâhâ, tvacé svâhâ, lóhitâya svâhâ, mâ◡sâya svâhâ, snâva-bhyaḥ svâhâ, 'sthá-bhyaḥ svâhâ, majjá-bhyaḥ svâhâ, 'ṅgebhyaḥ[18] svâhâ, "tmáne svâhâ[19], sárvasmai[20] svâhâ ‖ 2 ‖ pârçvâbhyâ◡ svâhâ, majjábhyaḥ svâhâ, shâṭ ca ‖ 16 ‖

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 6. — Vs. 25, 1-9. Ç. 13, 3, 4, 1. Kâ. 20, 8, 4. — hanûbhyâm iti hanú-bhyâm | svâhâ | oshṭhâbhyâm — akshîbhyâm[21] — pâre | ikshavâḥ | avâryébhyaḥ

---

16. [4] ikshavo 'kshiromâṇi, te ca pâre uparibhâge vartante. kasmât pâra iti tad ucyate: avâryebhyaḥ pakshmabhyaḥ adhobhâgavartibhyo romabhyaḥ upari vartante. [5] avâre 'dhobhâge ye kecid ikshavo vartante. [6] çiraḥ-çabdena lalâṭâd adhobhâgo vivakshitaḥ, mûrdha-çabdena co 'paribhâgaḥ, tatratyam mâṅsam mastishkaḥ. [7] vaha-çabdena rathayugasya vâhakaḥ pradeça ucyate. [9] grîvâ galagatanâḍyaḥ. [9] galasyoparibhâgâvayavâḥ. [10] pṛishṭhâsthigatâ gulikâḥ. [11] ubhayapârçvagatâ asthiviçeshâḥ. [12] pâjâ(?) balaṃ tatsthânaṃ hṛidayam pâjasyam. [13] doḥ-çabdena bâhu-çabdena ca pûrvapâdayor (pa⁰ Cod.) uttarâdharabhâgâv ucyete. [14] jaṅghâçabdena madhyabhâgaḥ. [15] çroṇyâdiçabdaiç caturbhiḥ pṛishṭhagatayoḥ pâdayoç catvâra ûrdhvâdhobhâgâ ucyante. [16] bhasacchabdenâ 'pânapradeçaḥ. [17] çikhaṇḍâ ûrdhvakeçâḥ. [18] aṅgâny anuktâ avayavâḥ. [19] âtmâ tatratyo jîvaḥ. [20] sarvaṃ kṛitsnaçarîram. [21] akshîbhyâm ity akshi-bhyâm D prima manu.

— avâre | ikshavàḥ — pṛishṭîbhya iti pṛishṭi-bhyaḥ — çroṇîbhyâm iti çroṇi-bhyâm — ûrubhyâm ity ûru-bhyâm — âṇḍâbhyâm.

17. añjy-etâya[1] svâhâ[2], 'ñji-sakthâya[3] svâhâ, çiti--páde[4] svâhâ, çíti-kakude[4] svâhâ, çiti-rándhrâya[5] svâhâ, çiti-pṛishṭhâya svâhâ, çity-áṁsâya svâhâ, pushpa-kárṇâya[6] svâhâ, çity-óshṭhâya svâhâ, çiti-bhráve svâhâ, çíti-bhasade[4] svâhâ, çvetâ-'nûkâçâya[7] svâhâ, 'ñjáye[8] svâhâ, lalâmâya[9] svâhâ, 'sita-jnave svâhâ, kṛishṇai-'tâya[10] svâhâ, rohitai--'tâya[11] svâhâ, 'ruṇai-'tâya[12] svâhe, "dṛiçâya[2] svâhâ, kîdṛiçâya[2] svâhâ, tâdṛiçâya[2] svâhâ, sadṛiçâya[2] svâhâ, ví-sadṛiçâya[13 u. 14] svâhâ, sú-sadṛiçâya[13] svâhâ, rûpâya svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || rûpâya svâhâ, dvé ca ||17||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 7. — añjyetâyety àñji-etâyà — çitipadà iti çiti-padè — çitikakudà iti çiti-kakudè — çityaṁsâyeti çiti-aṁsâya — çitibhasadà iti çiti-bhasadè — çvetânûkâçâyeti çveta-anûkâçâya — añjayè — asitajnavà ity asita-jnavè — kṛishṇaitâyeti kṛishṇa-etâyà.

18. kṛishṇâya svâhâ[1], çvetâya svâhâ, piçáṁgâya[1 u. 2] svâhâ, sâráṁgâya[1 u. 3] svâhâ, 'ruṇâya[4] svâhâ, gaurâya[5] svâhâ, babhráve svâhâ, nakulâya[6] svâhâ, róhitâya svâhâ,

---

17. 18. rûpahomamantrâḥ; 17. açvâvayavarûpamantrâḥ ([0]pâ[0] Cod.). [1] añjiḥ çuklaḥ, etaḥ sâṁdhyo varṇaḥ, añjyetaḥ miçravarṇaḥ. [2] ohne avagraha. [3] çvetâruṇaḥ; zu s[0] s. P. 6, 12; zum Acc. s. Pâṇ. VI, 2, 198. 199. [4] çitiḥ çvetaḥ; zum Accent s. Pâṇ. VI, 2, 138. [5] randhrâṇi karṇâdichidrâṇi. [6] pushpâkâralakshaṇaṁ karṇayor yasya. [7] anûkâçaḥ cakshuḥpradeçaḥ. [8] añjiḥ çvetakṛitsnaçarîraḥ. [9] lalâṭaçvaityayukto lalâmaḥ. [10] krishṇamiçrasaṁdhyâvarṇayuktaḥ kṛishṇaitaḥ; zum Accent s. Pâṇ. VI, 2, 3. [11] japâkusumavad atyantarâgayuktaḥ saṁdhyâvarṇo lohitaitaḥ (sic!). [12] îshadâruṇyayuktaḥ saṁdhyâvarṇo 'ruṇaitaḥ. [13] zu s[0] s. P. 6, 8. [14] upamârahito visadṛiçaḥ.

18. avayavirûpamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] piçaṁgo rocanavarṇaḥ. [3] sâraṁgaç câtakavarṇaḥ. [4] îshadrakto 'ruṇaḥ. [5] gauro 'tyantaçvetaḥ. [6] nakulavarṇaḥ.

çóṇâya[7] svâhâ, çyâvâya[8] svâhâ, çyâmâya[9] svâhâ, pâkalâya[10] svâhâ, su-rûpâya svâhâ, 'nu-rûpâya svâhâ, ví-rûpâya svâhâ, sá-rûpâya svâhâ, práti-rûpâya svâhâ, çabálâya svâhâ, kamalâya[11] svâhâ, pṛíçnaye svâhâ, pṛiçni-sakthâya[12] svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || kṛishṇâya, shâṭcatvâriꣳçat ॥ 18 ॥

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 8. — aruṇâyȧ.

19. óshadhî-bhyaḥ[1] svâhâ[2], mûlebhyaḥ svâhâ, tûlebhyaḥ[3] svâhâ, kâṇḍebhyaḥ[4] svâhâ, válçebhyaḥ[5] svâhâ, púshpebhyaḥ svâhâ, phálebhyaḥ svâhâ, gṛihîtébhyaḥ[6] svâhâ, 'gṛihîtebhyaḥ svâhâ, 'va-pannebhyaḥ[7] svâhâ, çáyânebhyaḥ[8] svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || óshadhîbhyaç, cáturviꣳçatiḥ ॥ 19 ॥

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 9. — Vs. 22, 28. — oshȧdhîbhya ity oshȧdhi-bhyaḥ — agṛihîtebhyaḥ.

20. vánaspáti-bhyaḥ svâhâ[1], mûlebhyaḥ svâhâ, tûlebhyaḥ svâhâ, skándho-bhyaḥ[2] svâhâ, çâkhâbhyaḥ svâhâ, parṇébhyaḥ svâhâ, púshpebhyaḥ svâhâ, phálebhyaḥ svâhâ, gṛihîtébhyaḥ svâhâ, 'gṛihîtebhyaḥ svâhâ, 'va-pannebhyaḥ svâhâ, çáyânebhyaḥ svâhâ, çishṭâya[3] svâhâ, 'ti-çishṭâya[3] svâhâ, pári-çishṭâya[3] svâhâ, sáꣳ-çishṭâya[3] svâhó, 'c-chish-

---

18. [7] çoṇaḥ pîtalohitaḥ. [8] çyâvaḥ pîtakṛishṇaḥ. [9] çyâmaḥ nîlaḥ. [10] atyantakṛishṇaḥ pâkalaḥ. [11] kamalavarṇaḥ. [12] zu s⁰ s. P. 6, 12.

19. oshadhihomamantrâḥ. [1] s. P. 3, 7. [2] ohne avagraha. [3] tûlâny agrâṇi. [4] kâṇḍâni daṇḍasadṛiçâ bhâgâḥ. [5] valçâni dvaidhîbhâvasaṃdhayaḥ. [6] gṛihîtâni prâṇibhir upayuktâni. [7] avapannâni stambebhyo viyujya bhûmau patitâni. [8] stambaiḥ saha bhûmau patitâni.

20. vṛikshamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] skandhâṅsi dvaidhîbhâvasaṃdhayaḥ. [3] ekasmin karmaṇi 'dânîm upayuktâd anyaḥ kâlântara upayokshyamâṇaḥ çishṭaḥ, kâlântare 'pi tatkarmopayuktâd anyo 'tiçishṭaḥ, karmântareshv apy upayuktâd anyaḥ pariçishṭaḥ, lokavyavahâre 'py upayuktâd anyaḥ saṃçishṭaḥ, upayujya tyakta uchishṭaḥ.

ṭâya[3] svâhâ, riktâya[4] svâhâ, 'riktâya[4] svâhâ, prá-riktâya[4] svâhâ, sáʊ-riktâya[4] svâhó, 'd-riktâya svâhâ, sárvasmai svâhâ ‖ 1 ‖ vánaspátibhyaḥ, shâṭcatvâriʊçat ‖ 20 ‖

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 10. — ariktâya.

prajávam, brahmavâdínaḥ kím, eshá vâ âptá, âdityâ ubháyoḥ, prajâpatir ánv âyann[5], índro vaí sadṛíññ, índro vaí çithiláḥ, prajâpatir akâmayatâ 'nnâdâḥ, sâ virâḍ, asâv âdityò, 'rvâñ, bhûtám, â me, 'gnínâ, tápaḥ, svâhâ "dhím, dadbhyò, 'ñjyetâya, kṛishṇâyaú, 'shadhîbhyo, vánaspátibhyo, viʊçatíḥ ‖ 20 ‖

prajávam (1, 1), prajâpatir (5, 1), yád achandomâm (8, 2), te huve savâ 'hám, óshadhîbhyo, dvícatvâriʊçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung, 7, 4, 1-11 *).

1. bṛíhaspátir[1] akâmayata: çrán me devâ dádhîran gácheyam puro-dhâm íti, sá etâṃ caturviʊçati-râtrám apaçyat, tám â 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí tásmai çrád devâ ádadhatâ 'gachat puro-dhâṃ; yá evâṃ vidvâʊsaç caturviʊçati-râtrám âsate çrád ebhyo manushyâ dadhate[2] gáchanti puro-dhâm. jyótir gaúr âyur íti try-ahâ bhavantî, 'yâṃ vâvá[1] jyótir antárikshaṃ[1] gaúr asâv âyuḥ ‖ 1 ‖ imân evá lokân abhy-árohanty[3]. abhi-pûrvâṃ try-ahâ bhavanty, abhi-pûrvâm evá suvar-gâṃ lokám abhy-árohanty[3]. ásattraṃ[4] vâ[5] etád yád achando-mâṃ, yác chando-mâ bhávanti téna sattráṃ[4], devátâ[1] evá pṛi-

---

20. [4] idânîm pûrvaiḥ palair (pattrair?) varjito riktaḥ, tadyuktas tv ariktaḥ, sarvadâ tadvarjitaḥ paririktaḥ, parṇair api vivarjitaḥ sam-riktaḥ. [5] ánv âyann fehlt W.

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382.

4, 1. 2. caturviʊçatirâtrau. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] als Compositum. [4] °tra° ACDW. [5] so schon VII, 3, 6, 2.

shṭhaír áva rundhate[2] paçū́ñ chando-maír[6], ójo vaí vîrỳaṃ pṛishṭhā́ni paçávaç chando-mā́, ójasy evá vîrỳe paçúshu práti tishṭhanti. bṛihad-rathaṃtarā́bhyâṃ[7] yantî, 'yáṃ vā́vá[1] rathaṃ-tarám asaú bṛihád, âbhyā́m evá || 2 || yanty, átho anáyor evá práti tishṭhanty, eté[8] vaí yajnásyâ 'ñjasā́-'yanî[8] srutī́[8], tā́bhyâm evá suvar-gáṃ lokáṃ yanti.

caturvi◡çati-râtró bhavati, cátur-vi◡çatir ardha-mâsā́ḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaráḥ suvar-gó lokáḥ, saṃ-vatsará evá suvar-gé loké práti tishṭhanty; átho cáturvi◡çaty-aksharâ gâyatrī́, gâyatrī́ brahma-varcasáṃ, gâyatriyaí 'vá brahma-varcasám áva rundhate. 'ti-râtrā́v abhíto[1] bhavato, brahma-varcasásya pári-gṛihîtyai || 3 || gaúr asā́v ā́yur, âbhyā́m evá, páñcacatvâri◡çac ca || 1 ||

çrat | me̱ | de̱vâḥ | dadhî́ran — eti̇ | a̱ha̱ra̱t — adà-dhata | agàchat — ye — ma̱nu̱shyā́ḥ | da̱dha̱te̱ — trya̱hâ iti̇ tri-a̱hâḥ — a̱bhyârò̇ha̱ntîty àbhi-ârò̇hanti — trya̱hâ iti̇ tri-a̱hâḥ — a̱bhyârò̇hantîty àbhi-ârò̇hanti — yat | cha̱ndo̱mâ iti̇ chandaḥ-mâḥ — atho̱ iti̇ — e̱te iti̇ — a̱ñja̱sâyàni̱ ity àñjasâ-ayànî | sru̱tî iti̇ — sa̱ṃva̱tsa̱ra iti̇ saṃ-va̱tsa̱re | e̱va — atho̱ iti̇ — gâ̱ya̱tri̱yâ.

2. yáthâ vaí manushỳâ eváṃ devā́ ágra âsan, tè 'kâmayantā́: 'vartim[1] pâpmā́nam mṛityúm apa-hátya daívî◡ sa◡-sádaṃ gachemé 'ti; tá etáṃ caturvi◡çati-râtrám apaçyan, tám ā́ 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té 'vartim[1] pâpmā́nam mṛityúm apa-hátya daívî◡ sa◡-sádam agachan; yá eváṃ vidvā́◡saç caturvi◡çati-râtrám ā́saté 'vartim evá pâpmā́nam apa-hátya çríyaṃ gachanti, çrī́r hí manushỳasya || 1 || daívî sa◡-sáj. jyótir ati-râtró bhavati, suvar-gásya lokásyā́ 'nu-khyâtyai. pṛíshṭhyaḥ shaḍ-ahó bhavati, sháḍ

1. [6] °nch° AW. [7] so schon VII, 3, 5, 3. [8] s. P. 4, 52.
2. dvitîyaç caturviṅçatirâtraḥ. [1] ohne avagraha.

vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsarás, tám mấsâ ardha-mâsấ ṛitávaḥ pra-víçya daívîꣳ saꣳ-sádam agachan; yá evấṃ vidvấꣳsaç catur-vioçati-râtrám ấsate saṃ-vatsárám evá pra-víçya vásyasîꣳ saꣳ-sádaṃ gachanti. tráyas trayas-trioçấ avástâd[1] bhavanti[2] tráyas trayas-trioçấḥ parástât[1], trayas-trioçaír evó 'bhayátó[1] 'vartim[1] pâpmấnam apa-hátya daívîꣳ saꣳ-sádam madhyatáḥ[1] ‖ 2 ‖ gachanti, pṛishṭhấni hí daívî saꣳ-sáj. jâmí vấ etát kurvanti yát tráyas trayas-trioçấ anváñco[1], mádhyé 'nir-ukto bhavati ténấ 'jâmy. ûrdhvấni pṛishṭhấni bhavanty[2] ûrdhvấç chando-mấ, ubhấbhyâꣳ rûpấbhyâꣳ suvar-gáṃ lokáṃ yanty. ásattraṃ[3] vấ[4] etád yád achando-máṃ, yác chando-mấ bhávanti téna sattrám[3], devátâ[1] evá pṛishṭhaír áva rundhate[2] paçûñ chando-maír[5], ójo vaí vîrỳam pṛishṭhấni paçávaḥ ‖ 3 ‖ chando-mấ, ójasy evá vîrỳe paçúshu práti tishṭhanti. tráyas trayas-trioçấ avástâd[1] bhavanti[2] tráyas trayas-trioçấḥ parástân[1] mádhye pṛishṭhấny, úro vaí trayas-trioçấ âtmấ pṛishṭhấny, âtmána evá tád yájamânâḥ çárma nahyanté 'nârtyai. bṛihad-rathaṃtarấbhyâṃ[6] yantî, 'yáṃ vấvá[1] rathaṃ-tarám asaú bṛihád, âbhyấm evá yanty, átho anáyor evá práti tishṭhanty, eté[7] vaí yajnásyâ 'ñjasấ-'yanî[7] srutî[7], tấbhyâm evá ‖ 4 ‖ suvar-gáṃ lokáṃ yanti; párâñco vấ eté suvar-gáṃ lokám abhy-ấrohanti[8] yé parâcînâni[1] pṛishṭhấny upa-yánti, pratyáñ[1] shaḍ-ahó bhavati praty-ávarûḍhyâ átho práti-shṭhityâ, ubháyor lokáyor ṛiddhvó[9] 't tishṭhanti. tri-vṛító 'dhi tri-vṛítam úpa yanti stómânâꣳ sám-pattyai[10] pra-bhavấya. jyótir agni-shṭomó bhavaty, ayáṃ vấvá sá kshấyo, 'smấd evá téna kshấyân ná

---

2. [2] unbetont. [3] °satr° ACDW. [4] so schon VII, 3, 6, 2. [5] °nch° AW. [6] so schon VII, 3, 5, 3. [7] s. P. 4, 52. [8] als Compositum. [9] ṛidhv° ACDW. [10] °paty° ACDW.

yanti. caturviꣳçati-râtró bhavati *bis* áva rundhate[11].

ati-râtrấv abhíto[1] bhavato, brahma-varcasásya pári-gṛihîtyai || 5 || manushyàsya, madhyatáḥ, paçávas, tấbhyâm evá, saṃvatsaráç, cáturviꣳçatiç ca || 2 ||

agrè — avàrtim — te | ētam — etí | aharan — te | avàrtim — ye | ēvam — âsàte | avàrtim — anírukta ity aniḥ-uktaḥ — ajấmi — yat | chandṓmâ iti chandaḥ-mâḥ — âtmanè | ēva — anấrtyai — athṓ iti — ēte iti — añjasâyànî ity áñjasâ-ayànî | srutî iti — abhyârṓhantîty ábhi-ârṓhanti — pratyavàrûḍhyâ iti prati-avàrûḍhyai | athṓ iti | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — ṛidhvâ — adhîti — kshayất | na — saṃvatsara iti sam-vatsare | ēva — athṓ iti.

3. ṛikshấ vấ iyám alomákâ "sît, sấ 'kâmayataú: 'shadhî-bhir[1] vánaspáti-bhiḥ prá jâyeyé 'ti, saí 'tấs triꣳçátaꣳ rấtrîr apaçyat, táto vấ iyám óshadhî-bhir[1] vánaspáti-bhiḥ prấ 'jâyata. yé prajấ-kâmâḥ paçú-kâmâḥ syús tá etấ âsîran, praí 'vá jâyante pra-jáyâ paçú-bhir. iyám vấ akshudhyat, saí 'tấm vi-rấjam apaçyat, tấm âtmán dhitvấ 'nnấ-'dyam ávâ 'runddhaú[2] 'shadhîḥ[3] || 1 || vánaspátîn[3] pra-jấm paçūn, ténâ 'vardhata, sấ jemấnam mahimấnam agachad; yá evấm vidvấꣳsa etấ ấsate vi-rấjam evấ "tmán dhitvấ 'nnấ-'dyam áva rundhate, várdhante pra-jáyâ paçú-bhir, jemấnam mahimấnaṃ gachanti. jyótir ati-râtró (1) bhavati suvar-gásya lokásyấ 'nu-khyâtyai. pṛíshṭhyaḥ shaḍ-ahó (2-7) bhavati, sháḍ vấ ṛitávaḥ shát pṛishṭhấni, pṛishṭhaír evá 'rtūn anv-ấrohanty[4 u. 5] ṛitú-bhiḥ saṃvatsarấṃ, té saṃ-vatsará evá || 2 || práti tishṭhanti. trayas-triꣳçât trayas-triꣳçám (8) úpa yanti yajnásya

---

2. [11] wie oben 1, 3.

3. triṅçadrâtraḥ. [1] s. P. 3, 7. [2] °ndh° ACDW. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum. [5] unbetont (das Verbum).

sáṃ-tatyâ, átho prajấ-patir vaí trayas-triṓçâḥ prajấ-patim evấ ”rabhante práti-shṭhityai. tri-ṇavó (9) bhavati ví-jityâ. eka-viṓçó (10) bhavati práti-shṭhityâ, átho rúcam evấ ”tmán dadhate. tri-vṛíd agni-shṭúd (11) bhavati, pâpmấnam evá téna nír dahanté ’tho téjo vaí tri-vṛít téja evấ ”tmán dadhate. pañca-daçá (12) indra-stomó bhavatî, ’ndriyám evấ ’va ‖ 3 ‖ rundhate. sapta-daçó (13) bhavaty, annấ-’dyasyâ ’va-ruddhyâ[6], átho praí ’vá téna jâyanta. eka-viṓçó (14) bhavati, práti-shṭhityâ; átho rúcam evấ ”tmán dadhate. catur-viṓçó (15) bhavati, cátur-viṓçatir ardha-mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaráḥ suvar-gó lokáḥ, saṃ-vatsará evá suvar-gé loké práti tishṭhanty; átho eshá vaí vishû-vấn[1], vishû-vánto[1] bhavanti yá evấm vidvấṃsa etấ âsate. catur-viṓçât pṛishṭhấny (16-21) úpa yanti, saṃ-vatsará evá prati-shṭhấya ‖ 4 ‖ devátâ[3] abhy-ấrohanti[4]. trayas-triṓçât trayas-triṓçám (22) úpa yanti, tráyas-triṓçad vaí devátâ, devátâsv evá práti tishṭhanti. tri-ṇavó (23) bhavatî, ’mé vaí lokấs tri-ṇavá, eshv̀ evá lokéshu práti tishṭhanti. dvấv eka-viṓçaú (24. 25)[7] bhavataḥ, práti-shṭhityâ, átho rúcam evấ ”tmán dadhate. bahávaḥ shoḍaçíno[3 u. 8] (26-29)[9] bhavanti, tásmâd bahávaḥ pra-jấsu vṛíshâṇo. yád eté stómâ vy-átishaktâ bhávanti tásmâd iyám óshadhî-bhir[1] vánaspáti-bhir vy-átishaktâ ‖ 5 ‖ vy-átishajyante[4] pra-jáyâ paçú-bhir yá evấm vidvấṃsa etấ âsaté. ’kḷiptâ vấ eté suvar-gấm lokấm yanty, uccâvacấn[3] hí stómân upa-yánti; yád etá ûrdhvấḥ kḷiptấ stómâ bhávanti kḷiptấ evá́ suvar-gấm lokấm yanty ubháyor ebhyo lokáyoḥ kalpate. triṓçád etấs, triṓçád-

---

3. [6] °rudhy° ACDW. [7] nach dem schol. Tag 23. 24 (also 23 nochmals!). [8] s. VI, 6, 11, 1 not.[4]. [9] nach dem schol. Tag 25-29.

-aksharâ vi-rấḍ, ánnaṃ vi-rấḍ, vi-rấjai 'vấ 'nnấ-'dyam áva rundhate. 'ti-râtrấv (1 u. 30) abhíto bhavato, 'nnấ-'dyasya pári-gṛihîtyai ‖ 6 ‖ óshadhiḥ, saṃ-vatsará evấ, 'va, prati-shṭhấya, vyátishaktaí, 'kân ná pañcâçác ca ‖ 3 ‖

ṛikshâ | vai — oshȧdhîbhir ity oshȧdhi-bhiḥ — te | ętâḥ — dhiṭvâ | annâdyaṃ ity ȧnna-adyȧm — aruṃdha — ye | ęvam — anvârṓhantîty ȧnu-ârṓhanti — saṃvaṭsara iti saṃ-vaṭsare — saṃtȧtyâ iti sam-tatyai | atho iti — eti | rabhate — triṇava iti tri-ṇavaḥ — vijityâ iti vi-jityai — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti — agnishṭud ity ȧgni-stut — dahante | atho iti — avȧrudhyâ ity avȧ-rudhyai | atho iti — jâyate — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti — saṃvaṭsara iti saṃ-vatsare | ęva — atho iti — vishû-vân iti vishu-vân — ye | ęvam — saṃvaṭsara iti saṃ-vatsare | ęva | pratishṭhâyeti prati-sthâyȧ — abhyârṓhantîty ȧbhi-ârṓhanti — devatâḥ — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti — stomâḥ | vyatishaktâ iti vi-atishaktâḥ — vyati-shajyanta iti vi-atishajyante — ye | ęvam — âsȧte | aklṛiptâḥ — ęte | ûrdhvâḥ | klṛiptâḥ | stomâḥ.

4. prajấ-patiḥ suvar-gáṃ lokám ait, táṃ devấ yéna-yena chándasấ 'nu prấ 'yuñjata[1] téna nấ "pnuvan; tá etấ dvấtriṃçataṃ[2] rấtrîr apaçyan, dvấtriṃçad-aksharâ 'nu-shṭúg, ấnu-shṭubhaḥ prajấ-patiḥ, svénai 'vá chándasâ prajấ-patim âptvấ 'bhy-árúhya suvar-gáṃ lokám âyan; yá evấṃ vidvấṃsa etấ ấsate dvấtriṃçad[2] etấ, dvấtriṃçad-aksharâ 'nu-shṭúg, ấnu-shṭubhaḥ prajấ-patiḥ, svénai 'vá chándasâ prajấ-patim âptvấ çríyaṃ gachanti ‖ 1 ‖ çrîr hí manushyasya suvar-gó lokó. dvấtriṃçad[2] etấ, dvấtriṃçad-aksharâ 'nu-shṭúg, vấg anu-shṭúp, sárvâm evá vấcam âpnuvanti, sárve vâcó vaditấro bhavanti, sárve hí çríyaṃ gách-

4. dvâtriṅçadrâtraḥ. [1] obschon betont (CD), doch nicht componirt mit anu und pra. [2] ohne avagraha.

anti. jyótir gaúr ā́yur íti try-ahā́ bhavantî[3], 'yáṃ vā́vá[2] jyótir antárikshaṃ[2] gaúr asā́v ā́yur imā́n evá lokā́n abhy-ā́rohanty[4]; abhi-pûrváṃ try-ahā́ bhavanty, abhi-pûrvám evá suvar-gáṃ lokám abhy-ā́rohanti[4]. bṛihad-rathaṃtarā́bhyâṃ[5] yanti || 2 || iyáṃ vā́vá[2] rathaṃ-tarám asaú bṛihád, âbhyā́m evá yanty, átho anáyor evá práti tishṭhanty; eté[6] vaí yajnásyâ 'ñjasā́-'yanî[6] srutī́[6], tā́bhyâm evá suvar-gáṃ lokáṃ yanti. párâñco[2] vā́ eté suvar-gáṃ lokám abhy-ā́rohanti[4] yé párâcas try-ahā́n upa-yánti, pratyáñ[2] try-ahó bhavati práty-avarûḍhyâ átho práti-shṭhityâ, ubháyor lokáyor ṛiddhvó[7] 't tishṭhanti. dvā́-triʊçad[2] etā́s, tā́sâṃ yā́s triʊçát triʊçád-aksharâ vi-rā́ḍ ánnaṃ vi-rā́ḍ vi-rā́jai 'vā́ 'nnā́-'dyam áva rundhate, yé[6] dvé[6 u. 8] aho-râtré[6 u. 9] evá té[6] ubhā́bhyâʊ rûpā́bhyâʊ suvar-gáṃ lokáṃ yanty. ati-râtrā́v abhíto[2] bhavataḥ pári-gṛihîtyai || 3 || gachanti, yanti, triʊçádaksharâ, dvā́viʊçatiç ca || 4 ||

de̱vâḥ — anú | pretí | ayúñjata[1] — te | e̱tâḥ — a̱nu̱shṭug ity ánu-stuk | ânúshṭubha̱ ity ânú-stu̱bha̱ḥ — ye | e̱vam — e̱tâḥ — a̱nu̱shṭug ity ánu-stuk — e̱tâḥ — a̱nu̱shṭug ity ánu-stuk | vâk | a̱nu̱shṭub ity ánu-stup — trya̱hâ ití tri-a̱hâḥ — a̱bhyârôha̱ntîty ábhi-ârôhanti — atho̱ ití — e̱te ití — a̱ñja̱sâyánî ity áñjasâ-ayánî | sru̱tî ití — pra̱tyavárûḍhyâ̱ ití prati-avárûḍhyai | atho̱ ití | pratíshṭhityâ̱ iti̱ pratí-sthi̱tyai̱ — ṛi̱dhvâ — ye ití | dve ití | a̱ho̱râ̱tre ity áhaḥ-râ̱tre | e̱va | te ití.

5. dvé[1] vā́vá[2] deva-sattré[3 u. 4] dvâdaçâ-'háç ca trayastriʊçad-aháç ca, yá eváṃ vidvā́ʊsas trayastriʊçad-

---

4. [3] so schon VII, 3, 9, 2. [4] als Compositum. [5] so schon VII, 3, 5, 3. [6] s. P. 4, 52. [7] ṛidhv° ACDW. [8] s. P. 4, 49. [9] s. P. 4, 11.

5. trayastriṅçadrâtraḥ. [1] s. P. 4, 49. [2] ohne avagraha. [3] °satr° ACDW. [4] s. P. 4, 51.

-ahám ấsate sâ-'kshấd evá devátâ abhy-ấrohanti[5]; yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ấrûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti. yády ava-vídhyati[6] pấpîyân bhavati, yádi nấ 'va-vídhyati[6] sa-dṛíñ. yá evấṃ vidvấṅsas trayastriṅçad-ahám ấsate ví pâpmánâ bhrấtṛivyeṇấ " vartante. 'har-bhấjo vấ etấ devấ ágra ấ 'haran || 1 || áhar ékó 'bhajatấ 'har ékas, tấbhir vaí té pra-bấhug[7] ârdhnuvan; yá évấṃ vidvấṅsas trayastriṅçad-ahám ấsate sárva evá pra-bấhug ṛidhnuvanti, sárve grấma-ṇîyam prấ "pnuvanti. pañcâ-'hấ bhavanti, páñca vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsará, ṛitúshv evá saṃ-vatsaré práti tishṭhanty, átho páñcâ-'kshará pañktíḥ, pấṅkto yajnó, yajnám evấ 'va rundhate. tríṇy âçvinấni[8] bhavanti, tráya imé lokấ, eshú || 2 || evá lokéshu práti tishṭhanty, átho tríṇi vaí yajnásye 'ndriyấṇi, tấny evấ 'va rundhate. viçva-jíd bhavaty annấ-'dyasyấ 'va-ruddhyai[9]. sárva-pṛishṭho bhavati, sárvasyâ 'bhí-jityai. vấg vaí dvâdaçâ-'hó, yát purástâd[2] dvâdaçâ-'hám upe-'yúr ánâptâṃ vấcam úpe 'yur upa-dấsukai 'shâṃ vấk syâd, upárishṭâd[2] dvâdaçâ-'hám úpa yanty âptấm evá vấcam úpa yanti tásmâd upárishṭâd vâcấ vadâmo. 'vâ-'ntarám || 3 || vaí daça-râtréṇa prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, yád daça-râtró bhávati pra-jấ evá tád yájamânâḥ sṛijanta. etấṅ ha vấ Udañkáḥ[2] Çaulbâ-yanáḥ[10] sattrásyá[11] 'rddhim uvâca yád daça-râtró, yád daça-râtró bhávati sattrásyá[11] 'rddhyâ[12]; átho yád evá pűrveshv áhaḥ-su ví-loma kriyáte tásyai 'vaí 'shấ çấntir.

---

5. [5] als Compositum. [6] apa (!) vidhyati tasminn upâye pramâdyati. [7] samaṃ yathâ bhavati tathâ. [8] âçvinena çastreṇopalakshitâny ahâni. [9] °rudhy° ACDW. [10] ço° C., °yanamaḥ D. [11] satr° ACDW. [12] °rdhy° ACDW.

dvy-anîkâ[13] vâ etâ râtrayo yájamânâ viçva-jít, sahâ 'ti-râtréṇa pûrvâḥ shóḍaça[2] sahâ 'ti-râtréṇó 't-tarâḥ shóḍaça, yá evâṃ vidvẫsas trayastriṅçad-ahám âsata aí 'shâṃ dvy-anîkâ pra-jâ[14] jâyate. 'ti-râtrâv abhíto[2] bhavataḥ, pári-gṛihîtyai ‖ 4 ‖ aharann, eshv, àvântaráṅ, shóḍaça sahá, saptáḍaça ca ‖ 5 ‖

dve iti | vâva | devasatre iti deva-satre | dvâdaçâha iti dvâdaça-ahaḥ — ye — sâkshâd iti sa-akshât — abhyârôhantîty àbhi-ârôhanti — yadi | avavidhyatîty àva-vidhyàti — sadṛiñ iti sa-dṛiñ | ye — eti | vartante — etâḥ | devâḥ | agre | eti | aharan | ahàḥ | ekàḥ | abhàjata | ahàḥ — ârdhnuvan | ye — sarvè | eva — grâmàṇîyam iti grâmà-ṇîyam — pañcâhâ iti pañca-ahâḥ — atho iti — âçvinâni — atho iti — upeyur ity úpa-iyuḥ — upeti | iyuḥ — vadâmaḥ | avântaram ity àva-antaram — sṛijante | etâm — udaṃkaḥ — satrasyà | ṛiddhim — satrasyà | ṛidhyai | atho iti — dvyanîkâ iti dvi-anîkâḥ | vai | etâḥ — yajàmânâḥ — ye | evam — âsate | eti | eshâm.

6. âdityâ akâmayanta: suvar-gáṃ lokám iyâmé 'ti, té suvar-gáṃ lokáṃ ná prâ 'jânan[1] ná suvar-gáṃ lokám âyan; tá etáṅ shaṭtriṅçad-râtrám apaçyan, tám â 'haran, ténâ 'yajanta, táto vaí té suvar-gáṃ lokám prâ 'jânant[1] suvar-gáṃ lokám âyan; yá evâṃ vidvẫsaḥ shaṭtriṅçad-râtrám âsate suvar-gám evá lokám prá jânanti[1] suvar-gáṃ lokáṃ yanti. jyótir ati-râtráḥ ‖ 1 ‖ bhavati, jyótir evá purástâd[2] dadhate, suvar-gásya lokásyâ 'nu-

---

5. [13] senâdvayasamânâḥ, tatra prâyaṇîyâtirâtreṇa saha trayaḥ pañcâhâḥ shoḍaça pûrvabhâvinyo râtrayaḥ ekâ senâ, udayanîyenâ 'tirâtreṇa sahai 'kaḥ pañcâho daçarâtraṃ (°traç?) ce 'ty uttarabhâvinyaḥ etâḥ shoḍaça râtrayo dvitîyâ senâ, viçvajid yajamânasthânîyatvâd ubhayapârçvavartinyoḥ senayor madhye 'vasthito râje 'va saptadaçasaṃkhyâpûrake madhyaṃdine prayoktavyaḥ. [14] bahuputrarûpâ bahukanyakârûpâ ca dvividhâ prajâ.

6. shaṭtriṅçadrâtraḥ. [1] ohne Accent.

-khyâtyai. shaḍ-ahā́ bhavanti, sháḍ vā́ ṛitáva, ṛitúshv evá práti tishṭhanti. catvā́ro bhavanti, cátasro díço, dikshv̀[2] evá práti tishṭhanty. ásattraṃ[3] vā́[4] etád yád achando-máṃ, yác chando-mā́ bhávanti téna sattráṃ[3], devátâ[2] evá pṛishṭhaír áva rundhate[1] paçū́ñ chando-maír[5], ójo vaí vîrỳam pṛishṭhā́ni paçávaç chando-mā́, ójasy evá || 2 || vîrỳe práti tishṭhanti. shaṭtriʊçad-râtró bhavati, sháṭ-triʊçad-aksharâ bṛihatī́, bā́rhatâḥ paçávo, bṛihatyaí 'vá paçū́n áva rundhate; bṛihatī́ chándasâʊ svā́-râjyam[6] âçnutâ, 'çnuváte svā́-râjyaṃ[6] yá eváṃ vidvā́ʊsaḥ shaṭtriʊçad-râtrám ā́sate suvar-gám evá lokáṃ yanty. ati-râtrā́v abhíto[2] bhavataḥ suvar-gásya lokásya pári-gṛihîtyai || 3 || atirâtrá, ójasy evá, sháṭtriʊçac ca || 6 ||

preti | a̱jâ̱na̱n — te | e̱tam — eti | a̱ha̱ra̱n — ye | e̱vam — sha̱ḍa̱hâ iti shaṭ-a̱hâḥ — cha̱ndo̱mâ iti chandaḥ-mâḥ — ru̱ndha̱te̱ — svârā́jya̱m iti̱ sva-râ̱jya̱m[6] — ye | e̱vam.

7. Vásishṭho hatá-putro 'kâmayata: vindéya pra-jā́m abhí Saudâsā́n[2 u. 3] bhaveyam íti; sá etám ekasmân-napañcâçám apaçyat, tám ā́ 'harat, ténâ 'yajata, táto vaí só 'vindata pra-jā́m abhí Saudâsā́n abhavad. yá eváṃ vidvā́ʊsa ekasmân-napañcâçám ā́sate vindánte pra-jā́m abhí bhrā́tṛivyân bhavanti. tráyas tri-vṛíto (2-4) 'gni-shṭomā́ bhavanti, vájrasyai 'vá múkhaʊ sáʊ çyanti. dáça pañca-daçā́ (5-13. 15) bhavanti, pañca-daçó vájraḥ || 1 || vájram evá bhrā́tṛivyebhyaḥ prá haranti. shoḍaçi-mád daçamám áhar (14) bhavati, vájra evá vîr-

---

6. [2] ohne avagraha. [3] °satr° ACDW. [4] so schon VII, 3, 6, 2. [5] °nch° AW. [6] s. P. 3, 5.

7. ekonapañcâçadrâtraḥ. [1] Viçvâmitraçâpena hateshu putreshu. [2] ohne avagraha. [3] Sudâsasya (!) putrâḥ Saudâsâḥ, te ca Vasishṭhasya çatravaḥ.

ỳaṃ dadhati. dvấdaça[2] sapta-daçấ (16-27) bhavanty, annấ-'dyasyấ 'va-ruddhyâ[4], átho praí 'vá taír jâyante. príshṭhyaḥ shaḍáhó (28-33) bhavati, sháḍ vấ ṛitávaḥ, sháṭ prishṭhấni, prishṭhaír evá 'rtữn anv-ấrohanty[5 u. 6] ṛitú-bhiḥ saṃ-vatsaráṃ, té saṃ-vatsará evá práti tishṭhanti. dvấdaçai[2] (34-45) 'ka-viṓçấ bhavanti, práti-shṭhityâ, átho rúcam evấ "tmán || 2 || dadhate. baháváḥ (46-48) shoḍaçíno[2] bhavanti, ví-jityai. sháḍ âçvinấni bhavanti, sháḍ vấ ṛitáva, ṛitúshv evá práti tishṭhanty. ûnâ-'tiriktấ vấ etấ rấtraya, ûnấs tád yád ékasyai ná pañcâçád áti-riktâs tád yád bhữyasîr ashṭấ-catvâriṓçata, ûnấc ca khálu vấ áti-riktâc ca prajấ-patiḥ prấ 'jâyata. yé prajấ-kâmâḥ paçú-kâmâḥ syús tá etấ âsîran, praí 'vá jâyante pra-jáyâ paçú-bhir. vairâjó[2] vấ eshá yajnó yád ekasmân-napañcâçó, yá evấṃ 'vidvấṓsa ekasmân-napañcâçám ấsate vi-rấjam evá gachanty[6] annâ-'dấ bhavanty. ati-râtrấv (1 u. 49) abhíto[2] bhavato, 'nnấ-'dyasya pári-gṛihîtyai || 3 || vájra, âtmán, prajáyâ, dvấviṓçatiç ca || 7 ||

[1] Çâṅkh. B. 4, 8. — saudâsân — ekasmânnapañcâçam ity ékasmât-napañcâçam — eti | aharat — saḥ | avindata — | evam — agnishṭomâ ity ágni-stomâḥ — pañca-daçâ iti pañca-daçâḥ — ahâḥ — vajré — saptadaçâ iti sapta-daçâḥ — annâdyasyety ánna-adyásya | avárudhyâ ity avá-rudhyai | atho iti — anvârôhantîty ánu-ârôhanti — eka-viṓçâ ity éka-viṓçâḥ — pratishṭhityâ iti prati-sthityai | atho iti — ûnâtiriktâ ity ûna-atiriktâḥ | vai | etâḥ — ashṭâcátvâriṓçata ity ashṭâ-catvâriṓçataḥ — te | etâḥ — vairâjaḥ — ye | evam — annâdâ ity ánna-adâḥ — annâdyasyety ánna-adyásya.

---

7. [4] °rudhyâ ACDW. [5] als Compositum. [6] unbetont (das Verbum).

8. saṃ-vatsarấya dîkshishyámâṇâ ekâ-'shṭakấ-yâṃ[1] dîksherann, eshấ vaí saṃ-vatsarásya pátnî yád ekâ-'shṭakaí, 'tásyâṃ vấ eshá[2] etấṃ rấtriṃ vasati, sâ-'kshâd evá saṃ-vatsarám â-rábhya dîkshanta. ârtaṃ[3] vấ eté saṃ-vatsarásyâ 'bhí dîkshante[4] yá ekâ-'shṭakấyâṃ dîkshanté 'nta-nâmânâv ṛitû́[5] bhavato, vỳ-astaṃ[6] vấ eté saṃ-vatsarásyâ 'bhí dîkshante yá ekâ-'shṭakấyâṃ dîkshanté 'nta-nâmânâv ṛitû́[5] bhavataḥ; phálgunî-pûrṇamâsé[7] dîksheran, múkhaṃ vấ etát ‖ 1 ‖ saṃ-vatsarásya yát phalgunî-pûrṇamâsó, mukhatá[3] evá saṃ-vatsarám â-rábhya dîkshante. tásyaí 'kai 'vá nir-yấ[8] yát sấm-meghye[9] vishû-vânt[10] sam-pádyate[11]; citrâ-pûrṇamâsé[12] dîksheran, múkhaṃ vấ etát saṃ-vatsarásya yác citrâ-pûrṇamâsó[13], mukhatá[3] evá saṃ-vatsarám â-rábhya dîkshante, tásya ná kấ caná[3] nir-yấ bhavati. catur-ahé purástât[3] paurṇa-

---

8-11. saṃvatsarasattram. 8. saṃvatsarasattrasya dîkshâkâlaḥ. [1] mâghakṛishṇâshṭamyâm. [2] esha saṃvatsarâbhimânî devaḥ etâm mâghakṛishṇâshṭamîṃ râtriṃ sarvâm apy etasyâm ekâshṭakâdevatâyâm eva vasati. [3] ohne avagraha. [4] paśhyamâgharûpâv ṛitavavayavau saṃvatsarasyâ 'nta ity etannâmadhâriṇau, tayoḥ çiçirarturûpatvât, tena ca 'rtunâ pûrvasaṃvatsarasya samâptatvât paushapaurṇamâsîṃ ârabhya phâlgunapaurṇamâsyâḥ prâcînaḥ kâlaḥ saṃvatsarasyâ 'ntaḥ; s. meine Abh. über die nakshatra 2, 341-344. [5] s. P. 4, 5. [6] vyastaṃ viparyâsam; âdau hi dîkshâ kartavyâ, ayaṃ ca saṃvatsarasyâ 'ntakâlaḥ, ṛitavavayavayor ekayor (eta°?) uktanyâyenâ 'ntanâmopetatvât. [7] uttaraphâlgunîyukte pûrṇamâse, tasya ca bhâvisaṃvatsaropakramadinatvât; âdhânabrâhmaṇe samâmnâtam (B. I, 1, 2, 8): uttarayor âdadhîta eshâ vai prathamâ râtriḥ saṃvatsarasya yad uttare phalgunîti (°nî iti!). [8] niryâ doshaḥ. [9] samîcînâ ativarshaṇakshamâ meghâ yasmin varshartau so 'yaṃ sammeghaḥ, tasya sambandhî pratyâsannaḥ kâlaḥ sâmmeghyaḥ. [10] s. P. 3, 7. [11] phálgunîpûrṇamâsam ârabhya dvâdaça dîkshâ dvâdaço 'pasadaç câ 'nushṭhâyo 'ttaradine prathamamâsopakramaḥ kâryaḥ, tathâ sati caitraçuddhanavamyâm upakramo bhavati, âçvayujaçuddhâshṭamyâm mâsashaṭkaṃ samâpya navamyâṃ vishûvân kâryaḥ, sa ca varshartoḥ pratyâsannaḥ, bhâdrapadapaurṇamâsyâṃ varshartau samâpte saty anantaramâsavartitvât. [12] citrânakshatrayuktâyâm paurṇamâsyâm. [13] sâ 'pi vasantartumadhyapâtitvât saṃvatsarasya mukham eva; evaṃ sati kârttikaçuddhanavamyâṃ vishûvân sampadyate, tac ca dinaṃ varshartor dûravarti, ato vṛishṭiçaṅkâyâ abhâvâd visrambheṇâ 'nushṭhâtuṃ çakyate.

-mâsyaí dîksheran[14], téshâm ekâ-'shṭakâyâṃ[15] krayáḥ sám padyate, ténaí 'kâ-'shṭakâṃ ná chambáṭ kurvanti[16]; téshâm ‖ 2 ‖ pûrva-pakshé sutyâ sám padyate[17], pûrva-pakshám mâsâ abhí sám padyante[18], té pûrva-pakshá út tishṭhanti[19], tân ut-tíshṭhata óshadhayo[3] vánaspátayó[3] 'nû 't tishṭhanti, tân kalyâṇî kîrtír ánû 't tishṭhaty: árâtsur imé yájamânâ íti, tád ánu sárve râdhnuvanti ‖ 3 ‖ etác, chambáṭ kurvanti téshâm, cátustriṃçac ca ‖ 8 ‖

Pañc. 5, 9, 1-14. Kâ. 13, 1, 2-10. — Çâṅkh. Br. 19, 2. 3. çr. 13, 19, 1-5. — ekâshṭakâyâm ity éka-ashṭakâyâm — dîkshante | ârtâm | vai — ṛitû iti — ye — ekâ | eva — vishûvân iti vishu-vân — abhi | sam iti | padyante — pûrvapaksha iti pûrva-pakshe | ud iti — anú | ud iti | tishṭhanti.

9. suvar-gáṃ vâ eté lokáṃ yanti yé sattrám[1] upa-yánty, abhî 'ndhata evá dîkshâbhir âtmânaṃ[2] çrapayanta[3 u. 4] upasád-bhir. dvâbhyâṃ lómâ 'va dyanti[3 u. 5] dvâbhyâṃ tvácaṃ, dvâbhyâm ásṛid[6], dvâbhyâm mâṃsám, dvâbhyâm ásthi, dvâbhyâm majjânam; âtmá-dakshiṇaṃ vaí sattrám[1], âtmânam evá dákshiṇâṃ nîtvâ suvar-gáṃ lokáṃ yanti. çíkhâm ánu prá vapanta, ṛiddhyâ[7], átho rághî-

---

8. [14] atha guṇaviçesham avalokya pakshântaraṃ vidhatte; mâgha(!)-paurṇamâsyâḥ purastâc caturahe çuklaikâdaçyâm. [15] mâgha-krishṇasaptamyâṃ dvâdaçadîkshâṇâṃ samâptatvât tadanantaravartinyâm ekâ-shṭakâyâm. [16] nishprayojanâṃ na kurvanti. [17] teshâm ekâshṭa-kâyâṃ krayam anutishṭhatâṃ yajamânânâṃ taddinam ârabhyâ 'nushṭhîya-mânâ upasadaç caitraçuddhacaturthyâṃ sampadyante, tata uttaradine kriyamâṇâ sutyâ çuklapaksha evo 'pakrântâ bhavati. [18] tata ârabhya, sarve 'pi mâsâḥ çuklapaksham evâ 'bhilakshya samâpyante. [19] °nte A; teshu samâpteshu sattriṇo 'pi pûrvapaksha eva sattrâd uttishṭhanti.

9. dîkshâ upasadaç ca. [1] satr° ACDW. [2] âtmânaṃ sva-deham abhita eva sarvato jvalayanty eva. [3] unbetont. [4] svadeham pacanti. [5] tâsâm ubhayavidhânâṃ dvâdaçatvam prakaṭayati, dvâ-bhyâṃ dinadvayânushṭheyâbhyâṃ dîkshâbhyâm upasadbhyâṃ ca svakîyaṃ loma havirartham avadyanti. [6] s. Ind. Stud. 8, 54. [7] ṛidhy° ACDW; mṛitatvagrûpâṇâṃ keçânâm apagamât.

yâ॰saḥ[7] suvar-gáṃ lokám ayâmé 'ti ‖ 1 ‖ suvargám, pañ-câçát ‖ 9 ‖

abhîti | indhate — çrapayante — dyanti — asṛit — anú | preti | vapante | ṛidhyai | atho iti.

10. brahma-vâdíno vadanty: ati-râtráḥ paramó[1] yajna-kratûnâṃ kásmât tám prathamám úpa yantî 'ty; etád vâ agni-shṭomám prathamám úpa yanty átho 'kthyam átha shoḍaçínam[2] áthâ 'ti-râtrám[3], anu-pûrvám evaí 'tád yajna-kratûn upé-'tya tân â-lábhya pari-gṛíhya sómam evaí 'tát píbanta âsate; jyóti-shṭomam[4] prathamám úpa yanti, jyóti-shṭomo vaí stómânâm múkham, mukhatá[2] evá stómân prá yuñjate[5]. té ‖ 1 ‖ sá॰-stutâ vi-râjam abhí sám pad-yante, dvé[6] ca 'rcâv áti ricyete[7], ékayâ gaúr áti-rikta ékayâ "yur ûnáḥ[8]; suvar-gó vaí lokó jyótir ûrg vi-râṭ[9] suvar-gám evá téna lokáṃ yanti. ratham-taráṃ dívâ bhávati ratham-taráṃ náktam íty âhur brahma-vâdí-naḥ kéna tád ájâmî 'ti[10], saubharáṃ[2] tṛitîya-savané

---

9. [7] rathî[0] C; keçabhârarahitâ raghîyâṅso laghutarâḥ.

10. prâyaṇîyâkhyam prathamam ahaḥ. [1] caramaḥ, agnishṭoma ukthyaḥ shoḍaçy atirâtra ity etasya tadîyakramatvât, agnishṭomasya ca prâthamyam. [2] ohne avagraha. [3] nâ 'trâ 'gnishṭomaḥ parityaktaḥ, athâ 'gnishṭomokthyashoḍaçyatirâtrâṇâm uttarottarasya pûrvapûrvagarbhitatvâd, dvâdaçastotram agnishṭomam antarbhâvya punaḥ stotratrayâdhikyeno 'kthyaḥ sampadyate, tam apy antarbhâvya punar ekastotrâdhikyena shoḍaçî sampadyate, tam apy antarbhâvya punas trayodaçastotrâdhikyenâ 'tirâtraḥ sampadyate. [4] s. P. 6, 13. [5] tasmâd agnishṭomaparityâgâbhâvâd atirâtrarûpaṃ jyotishṭomam prathamam anutishṭheyuḥ, sa hi jyotishṭomo jyotir gaur âyur ity etannâmakânâṃ stomânâṃ kratûnâm mukhasadṛiçaḥ, tasmân mukhata evâ "rabhya stomân kratûn sattriṇaḥ prayuñjate. [6] s. P. 4, 49. [7] s. P. 4, 40. [8] jyotishṭome stotragatâ ye ṛigviçeshâḥ santi te saṃstutâḥ virâjaṃ daçasaṃkhyâm prâpnuvanti na tu nyûnâ nâ 'py adhikâḥ, itarayos tu goshṭomâyushṭomayoḥ dve ṛicâv atiricyete, daçasaṃkhyâṃ na prâpnutaḥ. [9] bhâsakatvâj jyotishṭomaḥ svargalokâtmakaḥ, virâḍrûpaḥ. [10] divâ pṛishṭhastotraṃ rathaṃtaraṃ gîyate, naktam api râtriparyâyeshu rathaṃtaraṃ gîyate, tat tadânîm âlasyam bhavati.

brahma-sâmám bṛihát[11], tán madhyató[2] dadhati[12] ví-dhṛityai, ténâ 'jâmi[13] || 2 || tá, ékân ná pañcâçác ca || 10 ||

K. 33, 2. — agnishṭomam ity âgni-stomam — upetyety úpa-ityà — jyotishṭomam iti jyotiḥ-stomam — saṁstútâ iti saṁ-stutâḥ — abhi | sam iti | padyante | dve iti — ricyete iti — ekàyâ | âyúḥ — bhavàti — tat — ajâmi.

11. jyóti-shṭomam[1] prathamám úpa yanty, asmínn evá téna loké práti tishṭhanti; gó-shṭomam[2] dvitíyam úpa yanty, antáriksha[2] evá téna práti tishṭhanty; áyu-shṭomam[1] tṛitíyam úpa yanty, amúshminn evá téna loké práti tishṭhantî; 'yám vấvá[4] jyótir antárikshaṃ[4] gaúr, asấv áyur, yád etấnt stómân upa-yánty eshv evá tál lokéshu sattríṇaḥ[5] prati-tíshṭhanto yanti. té sáṁ-stutâ[6] ví-rấjam || 1 || abhí sám padyante, dvé[7] ca 'rcấv áti ricyete[8], ékayâ gaúr áti-rikta ékayấ "yur ûnáḥ, suvar-gó vaí lokó jyótir úrg vi-rấḍ úrjam evấ 'va rundhate; té ná kshudhấ "rtim[4] ấ 'rchanty[9], ákshodhukâ bhavanti, kshút-sambâdhâ iva hí sattríṇo[5 u. 10]. 'gni-shṭomấv abhítaḥ[4]

---

10. [11] brahmasâmatvena geyaṃ tac ca bṛihat prauḍham. [12] tad etad bṛihad rathaṃtarayor ubhayor madhye sthâpayanti. [13] âlasyaparihâraḥ.

11. mâsagatâny ahâni. [1] s. P. 6, 13. [2] s. P. 6, 2. [3] jyotishṭomagoshṭomâyushṭomâ ekâhaviçeshâḥ, etair evâ 'nulomapratilomagatair abhiplavaḥ shaḍahaḥ sampadyate; pûrvasminn anuvâke prathamadine 'nushṭheyaḥ prâyaṇîyâkhyo 'tirâtrarûpo jyotishṭomo vihitaḥ, iha tu tritîyadine 'nushṭheyo 'gnishṭomâtmako jyotishṭoma iti viçeshaḥ. Der zweite Tag ist das caturviṅçam ahaḥ, s. meine Abh. über die Nakshatra 2, 282 n. [4] ohne avagraha. [5] satr° ACDW. [6] tasyai 'tasyâ 'gnishṭomarûpasya jyotishṭomasya prâthamyam pûrvoktâtirâtravat praçaṅsati. [7] s. P. 4, 49. [8] s. P. 4, 40. [9] so (ârch°) AW, s. P. 10, 9. [10] sa(t)triṇâm anushṭhânaprayâsabâhulyât prâyeṇa te kshutsampâditabâdhayuktâ iva bhavanti, tasmât teshâṃ kshutparihârâyo "rgrûpavirâṭsampattiyukto jyotishṭoma eva prathamam anushṭheyaḥ.

pra-dhî[11] tâv[12], ukthyâ mádhye[13] nábhyaṃ tát, tád etát pari-yád[14] deva-cakráṃ, yád eténa || 2 || shaḍ-ahéna yánti deva-cakrám evá sam-ârohanty[15] árishṭyai, té svastí[4] sám açnuvate. shaḍ-ahéna yanti, sháḍ vâ ṛitáva, ṛitúshv evá práti tishṭhanty. ubhayáto-jyotishâ[16] yanty, ubhayáta[4] evá suvar-gé loké prati-tíshṭhanto yanti. dvaú shaḍ-ahaú bhavatas, tâni dvâdaçâ[4] 'hâni sám padyante, dvâdaçó[4] vaí púrusho dvé[7] sakthyau dvaú bâhú[17] âtmâ ca çíraç ca catvâry ângâni stánau dvâdaçaú[4] || 3 || tát púrusham ánu pary-âvartante[15]. tráyaḥ shaḍ-ahâ bhavanti, tâny ashṭâ-daçâ 'hâni sám padyante, návâ 'nyâni návâ 'nyâni, náva vaí púrushe prâ-'ṇâs, tát prâ-'ṇân[18] ánu pary--âvartante[15]. catvâraḥ shaḍ-ahâ bhavanti, tâni cátur--vioçatir áhâni sám padyante, cátur-vioçatir ardha-mâsâḥ saṃ-vatsarás, tát saṃ-vatsarám ánu pary-âvartanté[15 u. 19]. 'prati-shṭhitaḥ saṃ-vatsará íti khálu vâ âhur várshîyân prati-shṭhâyâ[20] íty, etâvad[4] vaí saṃ-vatsarásya brâhmaṇaṃ yâvan[4] mâsó[21], mâsí-mâsy evá prati-tíshṭhanto yanti[22] || 4 || virâjam, eténa, dvâdaçâv, etâvad vâ, ashṭaú ca || 11 ||

Kâṭh. 33, 3. Ait. Br. 4, 15. 16. — jyotishṭomaṃ iti jyotiḥ-

---

11. [11] s. P. 4, 12. [12] uktair jyotirâdibhir anulomapratilomagatair nishpannam abhiplavashaḍaham rathacakrarûpakḷiptyâ vidhatte; loke rathacakram phalakatrayeṇa nishpâdyate, tatra pârçvavartinî phalake pradhî ity ucyete, prakarsheṇa dhîyate dhâryate madhyaphalakam âbhyâm iti pradhî; madhyaphalakaṃ tu nabhyam ity ucyate, nâbhisthânîyatvât; abhiplavashaḍahasyâ "dyantadinayor anushṭheyau jyotiḥçabdâbhidheyau yâv agnishṭomau tâv ubhau pradhî. [13] madhyavartino gaur âyur âyur gaur ity etannâmâna ukthyarûpâç catvâraḥ kratavaḥ. [14] punaḥ-punaḥ pravartamânam. [15] als Compositum. [16] jyotir gaur âyur ity evam ânulomye saty âdau jyotiḥ, âyur gaur jyotir ity evam prâtilomye saty ante jyotiḥ. [17] s. P. 4, 5. [18] navachidragatân. [19] atra mâsapûraṇâya prishṭhyaḥ shaḍaho 'dhyâhartavyaḥ. [20] pûrvoktanyâyena mâsa ekaḥ pratishṭhito, na saṃvatsaraḥ, tasyo 'ktapratishṭhâhetor mâsâd varshîyastvâd atyantâdhikyatvât. [21] pûrvoktarîtyâ mâsasya pratipâdakam brâhmaṇaṃ vâkyam. [22] anenai 'va prakâreṇa pratimâsam anushṭhanto yajamânâḥ.

-stomam — goshṭómam iti go-stomam — antarikshe — âyúshṭomam ity âyúḥ-stomam — saústutâ iti sam-stutâḥ — abhi | sam iti — dve iti | ca | ṛicau | atîti | ricyete iti — kshudhâ | ârtim | eti | ṛichanti | akshódhukâḥ — pradhî iti pra-dhî — ukthyâḥ — pariyad iti pari-yat — samâróhantîti sam-âróhanti — dve iti — bâhû iti — anv iti | paryâvártanta iti pari-âvártante — shaḍahâ iti shaṭ-ahâḥ — aprátishṭhita ity aprâti-sthitaḥ — pratishṭhâyâ iti prati-sthâyâḥ — yâvát | mâsaḥ.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 4, 12-22 *).

12. [a] meshás tvâ pacataír avatu[1], lóhita-grîvaç châgaiḥ, çalmalír[2] vṛíddhyâ[3], parṇó[4] bráhmaṇâ, plakshó[5] médhena[6], nyagródhaç[7 u. 8] camasaír, udumbára[2] ûrjâ, gâyatrî chándo-bhis, tri-vṛít stómair. [b] ávantî sthâ[9] 'vantîs tvâ 'vantu, priyâṃ tvâ priyâṇâṃ várshishṭham âpyânâṃ[10], ni-dhînâṃ tvâ nidhi-pátiṃ havâmahe vaso mama[11] || 1 || meshâḥ, shâṭtriṃçat || 12 ||

B. 3, 8, 17, 5. 9, 6, 1. — K. Aç.[12] 4, 1. — Vs. 23, 13. Ç. 13, 2, 7, 3. Kâ. 20, 6, 7. — vṛidhyâ — nyagrodhâḥ — avántîḥ | sthâ — âpyânâm — vaso iti | mama[13].

13. kûpyâbhyaḥ svâhâ[1], kûlyâbhyaḥ[2] svâhâ, vi-kar-

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 383. 390.

12-22. açvamedhângamantrâḥ; 12. apâvyahomamantrâḥ. [1] avijâtau mukhyaḥ pumân yo mesho 'sti so 'yam pacatair havishṭvena pacanîyaiḥ kshudrair aviçeshaiḥ saha he açva tvâm avatu. [2] atyunnato vṛikshaviçeshaḥ. [3] vṛidhy[0] ACDW. [4] palâçavṛikshaḥ. [5] yajniyeshu mukhyo vṛikshaḥ. [6] yajnena. [7] ohne avagraha. [8] camasahetur vṛikshaḥ. [9] he râjapatniyo yûyam açvasya pâlayitryaḥ stha. [10] âpyânâṃ kâmaprâptihetûnâm. [11] mama vaso vâsayitaḥ. [12] auch hier (in 4, 12-22) stimmt K. Aç. genau zu Ts. [13] tonlos, weil zum Vocativ gehörig.

13. 14. apâṃ homâḥ. [1] ohne avagraha. [2] nadîpûraṇena kûle tîre bhavâḥ.

ỳâbhyaḥ[3] svā́hâ, 'vaṭỳâbhyaḥ svā́hâ, khányâbhyaḥ svā́hâ, hrádyâbhyaḥ svā́hâ, sū́dyâbhyaḥ[4] svā́hâ, sarasỳâbhyaḥ svā́hâ, vaiçantī́bhyaḥ[5] svā́hâ, palvalỳâbhyaḥ[6] svā́hâ, várshyâbhyaḥ svā́hâ, 'varshyā́bhyaḥ svā́hâ, hrâdúnî-bhyaḥ[7] svā́hâ, pṛíshvâbhyaḥ[8] svā́hâ, syándamânâbhyaḥ svā́hâ, sthâvarā́bhyaḥ svā́hâ, nâdeyī́bhyaḥ svā́hâ, saindhavī́bhyaḥ[9] svā́hâ, samudríyâbhyaḥ svā́hâ, sárvâbhyaḥ svā́hâ || 1 || kū́pyâbhyaç, catvâri◡çát || 13 ||

B. 3, 8, 17, 5. — K. Aç. 4, 2. — Vs. 22, 25. — vi̱ka̱ryā́bhya̱ iti vi-ka̱ryā́bhyaḥ — a̱va̱ṭyā́bhyaḥ — sûdyā́bhyaḥ — varshyā́bhyaḥ — a̱va̱rshyâbhyáḥ — hrâ̱dunī́bhya̱ iti hrâ̱duni-bhya̱ḥ — pṛishvā́bhyaḥ.

14. ad-bhyáḥ svā́hâ[1], váhantîbhyaḥ svā́hâ, pari-váhantîbhyaḥ svā́hâ, sam-antáṃ váhantîbhyaḥ svā́hâ, çī́ghraṃ[2] váhantîbhyaḥ svā́hâ, çī́bhaṃ[3] váhantîbhyaḥ svā́ho, 'gráṃ[4] váhantîbhyaḥ svā́hâ, bhîmáṃ váhantîbhyaḥ[5] svā́hā́, 'mbho-bhyaḥ[6] svā́hâ, nábho-bhyaḥ[6] svā́hâ, máho-bhyaḥ[5] svā́hâ, sárvasmai svā́hâ || 1 || adbhyá, ekā́n ná tri◡çát || 14 ||

B. 3, 8, 18, 1-3. — K. Aç. 4, 3. — Vs. 22, 25.

15. [a] yó árvantaṃ[1] jíghâ◡sati[2] tám abhỳ amîti[3] váruṇaḥ | paró mártaḥ paráḥ çvā́[5] || [b] aháṃ[6] ca tváṃ ca vṛitra-

---

13. [3] vikare bhûvivare bhavâḥ. [4] sûde pañke bhavâḥ. [5] veçante bhavâḥ; yatra kûlyâdau punaḥ-punaḥ âpo viçanti tatratyâḥ. [6] palvale 'tyalpajalâçaye bhavâḥ. [7] s. P. 3, 7. pravâhadhvanisahitâḥ. [8] avaçyâyajanyâḥ pṛishvâḥ; √parsh? anders Petersb. W. [9] sindhau puṃnade bhavâḥ.

14. [1] ohne avagraha. [2] nimnâdhikyena çîghram. [5] îshannimnatvena çîbhaṃ çobhanaṃ (!) yathâ bhavati. [4] parvatâgrâd adhaḥ. [5] dṛiçyamânamakarâdijîvopetâḥ. [6] ambho-nabho-mahaḥ-çabdaiḥ lokatrayagatâ âpa ucyante.

15. çunaḥ prahâraḥ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 17. [2] yo 'yaṃ çvâ jale snapyamânam arvantaṃ svayam api jale praviçya hantum ichati. [3] sarvato rogagrastaṃ karoti. [4] jalâdhipatiḥ. [5] prabalo 'yaṃ çvâ parastâd gatvâ mṛito bhavatu. [6] aham brahmâ.

-hant[7] sám babhûva saní-bhya ấ[8] | arâtîvấ[9 u. 10] cid adri-
-vó[11] 'nu nau çûra maoosatai[12] bhadrấ índrasya râtáyaḥ ||
[c] abhí krátve 'ndra bhûr[13] ádha jmán[14] ná te vivyañ[9] ma-
himấnao rájâoosi[15] | svénâ[16] hí vṛitráo çávasâ jaghántha ná
çátrur ántaṃ vividad yudhấ te || 1 || vividad, dvé ca ||15||

K. Aç. 4, 4. — Vs. 22, 5. Ç, 13, 1, 2, 9. Kâ. 20, 1, 38 - 2, 2. — â[17] | arâtîvâ — adriva ity ádri-vaḥ | anv iti — maosatai — kratvấ — bhûḥ | adhà | jman — vivyak — svenà.

16. námo rấjne[1], námo váruṇâya, námó 'çvâya, námaḥ prajấ-pataye, námó 'dhi-patayé[2], 'dhi-patir asy ádhi-patim mâ kurv ádhi-patir ahám pra-jấnâm bhûyâsam, mấṃ dhehi, máyi dhehy, upấ-"kṛitâya svấhấ[3], "-labdhâya svấhâ, hutấya svấhâ || 1 || náma, ékân ná trioçát ||16||

B. 3, 8, 18, 3. 9, 16, 1. 2. — K. Aç. 4, 5. — upâkṛitâyety upa-âkṛitâya — âlabdhâyety â-labdhâya.

17. [a] mayo-bhűr vấto abhí[1] vâtû 'srấ[2] űrjasvatîr[3 u. 4] óshadhîr[3] ấ riçantâm[5] | pîvasvatîr[3] jîvá-dhanyâḥ pibantv avasấya pad-váte rudra mṛiḍa || [b] yấḥ sá-rûpâ ví-rûpâ éka-
-rûpâ yấsâm agnír íshṭyâ[6] nấmâni véda | yấ ángirasas tápase

---

15. [7] indrasamâna yajamâna. [8] bahubhyo lâbhebhyaḥ â samba-
bhûva sarvataḥ saṃyuktau bhavâva. [9] ohne avagraha. [10] râtir ha-
virdânaṃ tadyuktau râtimantau, tadrahitâv arâtimantau, tâv evâ 'râtîvâ.
[11] parvatasadṛiço vajro 'syâ 'stîty adrimân indraḥ sa evâ 'drivân, tadrûpa
he yajamâna. [12] anumanyantâm, aṅgîkurvantu; yady apy âvâṃ havir-
dânarahitau tathâ 'pî 'ndradattâni phalâny âvâm praty âgachantu. [13] he
indra paramaiçvaryayukta yajamâna, anena kratunâ çatrum abhibhû-
tavân asi. [14] asyâm bhûmau. [15] tvadîyam mahimânaṃ rajâṅsi
jagadrañjakâni caritâni ca na vivyak kaçcid api vivektuṃ na samarthaḥ.
[16] s. P. 3, 10. [17] ohne iti, weil am Schluſs des pâda.

16. yavyâni (yavyâkhyo homaḥ). [1] râjâ somaḥ. [2] adhipati-
çabdena dharmadevato 'cyate. [3] ohne avagraha.

17. gavyâni (gavyâkhyair mantrair homaḥ). [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 6. [2] gâvaḥ. [3] ohne avagraha. [4] rasayuktâḥ. [5] â viç-
antâm (!) âsvâdayantu. [6] yâgena.

'há cakrús[7] tấbhyaḥ parjanya máhi çárma yacha || [c] yấ devéshu tanúvam aírayanta[8] yấsâu sómo víçvâ rûpấṇi véda | tấ asmá-bhyam páyasâ pínvamânâḥ prajấ-vatîr indra || 1 || go-shṭhé rirîhi[9] || [d] prajấ-patir máhyam etấ rárâṇo víçvair devaíḥ pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânáḥ | çivấḥ satîr úpa no go-shṭhám ấ 'kas tấsâṃ vayám pra-jáyâ sáu sadema[10] || [e-h 11] ihá dhṛítiḥ svấhe[3], 'há ví-dhṛitiḥ svấhe, 'há rántiḥ svấhe, 'há rámatiḥ svấhâ. [i.k 12] mahîṃ û shú[13], su-trấmâṇam || 2 || indrâ, 'shṭấtrir úçac ca || 17 ||

B. 3, 8, 18, 3. — K. Aç. 4, 6. — vâtu | usrâḥ — avasâyâ | padvatâ iti pat-vatè — sarûpâ iti sa-rûpâḥ — ekârûpâ ity ekâ-rûpâḥ — ishṭyâ — tapásâ | iha — yâḥ — goshṭha iti go-sthe — etâḥ — eti | akaḥ — u | sv iti.

18. [a] kíu svid âsît pûrvá-cittiḥ[1] kíu svid âsîd bṛihád váyaḥ[2] | kíu svid âsît piçaṃgilấ[3 u. 4] kíu svid âsît pilippilấ[4 u. 5] || [b] dyaúr[6] âsît pûrvá-cittir áçva âsîd bṛihád váyaḥ | rấtrir âsît piçaṃgilấ 'vir[7] âsît pilippilấ[4] || [c] káḥ svid ekâkî carati ká u svij jâyate púnaḥ | kíu svid dhimásya bheshajáṃ kíu svid â-vápanam[8] mahát || [d] sûrya ekâkî carati || 1 || candrámâ[4] jâyate púnaḥ | agnír himásya bheshajám bhûmir â-vápanam mahát || [e] prichấmi tvâ páram ántam pṛithivyấḥ prichấmi tvâ bhúvanasya nấbhim | prichấmi tvâ vṛíshṇo áçvasya[9] rétaḥ prichấmi vâcáḥ paramáṃ

---

17. [7] añgiraso maharshayaḥ svakîyena tapaḥsâmarthyena yâ gâ iha bhûmau sthâpitavantaḥ. [8] çarîram bhûmau pravartitavatyaḥ. [9] goçabdâyâm prâpaya. [10] madema (!) C. [11] so schon VII, 2, 12, 1. [12] so schon I, 5, 11, 5. [13] so (û shu) AW, s. P. 3, 14. 6, 2.

18. brahmodyam. [1] cittir jnânam, pûrvâ cittiḥ pûrvacittir janmaprabhṛiti jnânam utpannânâṃ yasyâṃ vidyate sâ pûrvacittiḥ. [2] atyantam kamanîyam vastu. [3] miçravarṇâ. [4] ohne avagraha. [5] atyantam prakâçamânâ çvetâ. [6] tatratyânâṃ devânâṃ janmaprabhṛiti jnânopetatvât. [7] avati sarvam prâṇijâtam iti çrîr aviḥ, sai 'vâ 'tiprakâçâ. [8] bahûnâm bîjânâm âvâpâyo 'payuktaṃ, viçâlam. [9] so ([0]o a[0]) AW, s. P. 11, 16.

vỳ-oma || [f] védim âhuḥ páram ántam pṛithivyā́ yajnám âhur bhúvanasya nā́bhim | sómam âhur vṛíshṇo áçvasya[9] réto brahmaí 'vá vâcáḥ paramáṃ vỳ-oma || 2 || sū́rya ekâkī́ carati, sháṭcatvâri◡çac ca || 18 ||

B. 3, 9, 5, 1-5. — K. Aç. 4, 7. — Vs. 23, 9-12. 53. 54. 61. 62. Ç. 13, 2, 6, 10-17. 5, 2, 12-22. Kâ. 20, 5, 20-22. 7, 10-15. — Çâñkh. 16, 5, 1-6. Âçval. 10, 9, 1-3. Lâṭy. 9, 10, 8-14. — avíḥ — u̱ | svi̱t — ca̱ndramā́ḥ — pṛi̱thi̱vyâḥ.

19. [a] ámbe ámbâly[1] ámbike[2], [b] [3] ná mâ nayati káç caná[4] | sasásty açvakáḥ || [c] sú-bhage[5] kā́mpîla-vâsini[6] su-var-gé loké sám pró "rṇvâthâm[7] | [d] [8] ā́ 'hám ajâni garbha-dhám, ā́ tvám ajâsi garbha-dhám | [e] [9] taú sahá catúraḥ padáḥ sám prá sârayâvahai | [f] [10] vṛíshâ vâ◡ reto-dhā́ réto dadhâtū́. [g] [11] 't sakthỳor gṛidáṃ dhehy añjím úd-añjim ánv aja | yá strîṇā́ṃ jîva-bhójano yá âsâm || 1 || bila-dhā́-

---

19. açvasya maraṇottarakâlîna upacâraḥ (râjapatnînâṃ vilâparûpo mṛitâçvopacâraḥ). [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 17. Pâṇ. VI, 1, 118. [2] uttamâ madhyamâ adhamâ ce 'ty evaṃ trividhâ râjapatnyaḥ tâs tisras tribhir mâtṛivâcakaiḥ padaiḥ pratiprasthâtrâ sambodhyante. [3] evaṃ sambodhyâ "hûtânâṃ tisṛiṇâm madhye pradhânabhûtâ mahishy uttaraṃ vakti, kaçcid api pumân mâṃ bhogârthaṃ rahasi nai 'va nayati, esho 'çvakaḥ sasasti nidrâṃ karoti, bhogâbhâvaduḥkhena enena (?) garhârtho 'yaṃ kapratyayaḥ, kutsito 'çva ity arthaḥ. [4] ohne avagraha. [5] he çobhanabhage mahishi. [6] °nî (!) C., kâmpîlaçabdena çlâghyo vastraviçesha (!) ucyate (vgl. kambala). [6] tâdṛiçî tvam açvaç co 'bhau svargasadṛiçe 'smin sthâne idaṃ kshaumavastraṃ samyag âchâdayatam. [8] âchâdyamânâ ca tenâ 'çvena sahai 'vam brûhi, he açva garbhadhâriṇaṃ tvâm aham mahishî âbhimukhyena prâpnavâni, tvam api garbhadhâtrîm mâm âbhimukhyena prâpnuhi. [9] he açva yas tvaṃ yâ câ 'ham mahishî tâv âvâm ubhau madîyam pâdadvayaṃ tvadîyam paççâdbhâgavartipâdadvayam ity evaṃ caturaḥ pâdân, saṃgatâḥ parasparaṃ çlishṭâ yathâ bhavanti tathâ prasṛitân karavâva. [10] yuvayor madhye vṛishâ secako 'çvaḥ siñcatv ity adhyâhâraḥ (!), retodhâḥ vîryadhâriṇî tvadîyaṃ reto dhârayatu. [11] he açva gṛida(ṃ) tvadîyaṃ gudasamîpavartinam pâçcâtyam bhâgam mahishîsambandhin(y)or ûrvor ûrdhvaṃ sthâpaya; ajyate strîtvam abhivyajyate 'nenety añjir yoniḥ, tathâ puṅstvam abhivyajyate 'neneti meḍhro 'py añjiḥ, sarvonnataç câ 'sâv añjiç cety udañjiḥ, he açva mahishîsambandhaṃ añjim anulakshya tvadîyam udañjim aja preraya.

vanaḥ[12] | priyá strîṇā́m apîcỳaḥ[13] | yá âsâṃ kṛishṇé lákshmaṇi sárdigṛidim[4] parā́-'vadhît[14] || [h][15] ámbe ámbâly[1] ámbike, ná mâ yabhati káç caná[4] | sasásty açvakáḥ || [i][16] ûrdhvā́m enâm úc chrayatâd veṇu-bhârám girā́v iva | áthâ 'syâ mádhyam edhatâ◡ çîté vā́te púnann iva[17] || [k] ámbe ámbâly[1] ámbike, ná mâ yabhati káç caná[4] | sasásty açvakáḥ || [l][18] yád dhariṇī́ yávam átti ná || 2 || pushṭám paçú manyate | çûdrā́ yád árya-jârâ ná póshâya dhanâyati[19] || [m] ámbe ámbâly[1] ámbike, ná mâ yabhati káç caná[4] | sasásty açvakáḥ || [n][20] iyáṃ yakā́ çakuntikā́ "-hálam íti sárpati | ā́-hataṃ gabhé páso ní jalgulîti dhā́ṇikâ[21] || [o] ámbe ámbâly[1]

---

19. [12] bilaṃ yonim prati dhâvati sahasâ praviçati. [13] apîcyate atyâdareṇa prâpyate. [14] çukrapâtasthânaviçeshaṃ vegena tâḍayâmâsa, yena tâḍanena çukrapâto bhavati tat karoti; antarbahiḥpradeçabhedena sthânatrayaṃ strîvyañjanaṃ vidyate, ata evâ 'nyatrâ "mnâtam: trivṛit prajananam upastho yonir madhyameti, tatra ye 'yam madhyamâ garbhadhâriṇî sâ sardigṛidiḥ. [15] sâ mahishî bhogâbhâvaduḥkhena vilapantî svaduḥkhakhyâpanâya svakîyâm mâtaraṃ triḥ sambodhya svaduḥkhaṃ kathayati, loke hy asaṃnihitâ mâtâ svakîyâpadvelâyâṃ sambodhyate, bâlye mâtur eva sarvâpannivârakatvena tatsambodhanasya pâtitatvâd (?) anyadâ 'pi tatsambodhanam eva sahasâ jihvâyâm âyâti; tâṃ sambodhyai 'vam brûte: riraṃsum mâm ko 'pi na yabhati, açvakas tu nidrâti. [16] mahishîm prati vastrâchâdanâd bahir eva sthitâ itarâ râjapatnyo buddhipradânaṃ kurvanti, enâṃ tvadîyâṃ yonim ûrdhvâbhimukhaṃ kṛitvo 'nnatâm avasthâpaya, yathâ loke kasmiṅç cid girau veṇûn khaṇḍayitvâ svagṛihe netum prauḍhabhâram âbadhya prathamam bhûmau ûrdhvam uchrayati. [17] asyâ yoner madhyasthânaṃ svâbhimataprâptyâ 'bhivardhatâṃ, vṛiddhir atra harshaviçeshaḥ, yathâ loke kaçcid khalapûr uddhṛitena çûrpeṇa dhânyam punan vyâpârabâhulyena çrântaḥ khinnagâtraḥ çîte vâte pravṛitte sati hṛishyati tadvat. [18] yadâ kadâcit mṛigî râtrau samâgatya kshetre phalitaṃ yavaṃ bhakshayati, punar apy araṇye gatam paçu pushṭam api na manyate na jânâti, he mahishi tathâ tvam api devatârûpeṇa tvâm anubhûyâ 'ntarhitam açvaṃ na jânâsi, bhogas tu tava jâta eveti patnînâm abhiprâyaḥ. [19] tadânîṃ sâ dâsî svâmisvîkâramâtreṇâ 'tyantaṃ hṛishyati na tu svakîyakuṭumbaposhâya dhanâyati dhanam âtmana ichati, na hi svâmisvîkârâd (? svâmî°ră Cod.) dhanam adhikam manyate; tathâ manushyaçarîrâ tvam api devatârûpasyâ 'çvasya svîkârâd eva paritushṭâ bhava, na tu tucham imam mânusham bhogam apekshasva. [20] pratyakshato dṛiçyamânâ yâ kâcit pakshistrî vidyate, âhalaçabdaḥ pakshidhvaner anukaraṇam ity etâdṛiçaṃ çabdaṃ kurvantî sâ çakuntikâ sarpati pumâṅsam pakshiṇam (bha° Cod.) pṛishṭhato gachati, na tṛiptâ kvacid avatishṭhate, he mahishi evaṃ tvam api na tṛipyasi, tad etad ayuktam. [21] garbhasya dhârayitrî yoshit; gabhaçabdena pasaçabdena ca varṇavyatyayo drashṭavyaḥ, yoniḥ (°niṃ Cod.) sa-

ámbike, ná mâ yabhati káç caná[4] | sasásty açvakáḥ ‖ [p] mâtấ ca te pitấ ca té 'graṃ vṛikshásya[22] rohataḥ ‖ 3 ‖ prá sulâmî 'ti te pitấ gabhé mushṭím ataosayat[23] ‖ [q] [24] dadhi-krấvṇo[25] akârishaṃ[26] jishṇór áçvasya vâjínaḥ | surabhí[4] no múkhâ karat prá ṇa[27] áyûoshi târishat ‖ [r] [28] ápo hí shṭhấ[29] mayo-bhúvas tấ na ûrjé dadhâtana | mahé rá-ṇâya cákshase ‖ [s] [28] yó vaḥ çivá-tamo rásas tásya bhâjayate 'há naḥ | uçatîr iva mâtáraḥ ‖ [t] [28] tásmâ áraṃ gamâma vo yásya kshayâya jínvatha | ápo janáyathâ[30] ca naḥ ‖ 4 ‖

âsâm, átti ná, rohato, jínvatha, catvâri ca ‖ 19 ‖

B. 3, 9, 6, 3 - 7, 5. — K. Aç. 4, 8. — Vs. 23, 18-32. Ç. 13, 2, 8, 3 - 9, 9. Kâ. 20, 6, 12-21. — Çâṅkh. 16, 3, 34 - 4, 6. Âçv. 10, 8, 9-13. Lâṭy. 9, 10, 1-4. — ambè | ambâli | ambike | na | mâ — sasasti — kâmpîlavâsinîti kâmpîla-vâsini — sam | preti | ûrṇvâthâm | eti | aham — sam | preti — retodhâ iti retaḥ-dhâḥ — sakthyòḥ | gridam | dhehi — aja | yaḥ — priyaḥ — apîcyàḥ — sardhagridim | parâvàdhîd iti parâ-avàdhît — ud iti | çrayatât — athà | asyâḥ — yat | hariṇî — paçu | manyate — dhanâyati — âhalam ity â-halàm — jalgulîti — sulâmi | iti — surabhi | naḥ — preti | naḥ — hi | stha — tâḥ | naḥ — bhâjayata | iha — tasmai — janayàtha.

20. [a] bhûr bhúvaḥ súvar. [b] vásavas tvâ 'ñjantu gâ-yatréṇa chándasâ, rudrâs tvâ 'ñjantu traishṭubhena[1] chán-dasâ, "dityâs tvâ 'ñjantu jâgatena chándasâ. [c] yád vâto

---

pajanyaṃ retaç ca; yathâ loke garbhadhâriṇî strî yonâv âhitaṃ reto nigirati garbharûpeṇa 'ntar dhṛitvâ saṃtushyati, evaṃ tvam api devatârûpâçvasvî-kâreṇa saṃtoshṭum arhasi. [22] vṛikshasya kasya cic châkhânirmitaṃ talpam. [23] prasulâmi praveçayâmî 'ty evam uktvâ yonau mushṭisa-dṛiçam medhram prâveçayat; evam ayam apy açvaç cakâra ato he mahishi tvam uttishṭhe 'ty abhiprâyaḥ. [24] so schon I, 5, 11, 4. [25] dadhi krâmati prâpnotîti dadhipriyaḥ kaçcid devatâviçeshaḥ, agnir ity anye. [26] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3 (1, 61). [27] so (ṇa) AW, s. P. 7, 4. [28] so schon IV, 1, 5, 1. [29] so (shṭhâ) AW, s. P. 3, 8. 6, 2. [30] so (°â) AW, s. P. 3, 10. 8.

20. jivato 'çvasyo 'pacâraḥ. [1] ohne avagraha.

apó[2] ágamad[2] índrasya tanúvam priyấm[3] | etáu stotar eténa pathấ púnar áçvam ấ vartayâsi naḥ || [d] lấjĩñ chấcĩn[4] yáço mamấsṃ[5] | [e] yavyấyai[6] gavyấyâ[6] etád devâ ánnam attai[7], 'tád annam addhi prajâ-pate | [f] yuñjánti bradhnám arushám cárantam pári tasthúshaḥ | rocánte rocanấ diví || [g] yuñjánty asya kấmyâ hárî[8] ví-pakshasâ ráthe | çóṇâ[9] dhrishṇú[10] nri-vấhasâ || [h] ketúṃ kṛiṇvánn aketáve péço maryâ apeçáse | sám ushád-bhir ajâyathâḥ || 1 || bradhnám, páñcaviṃçatiç ca ||20||

B. 3, 9, 4, 1-8. — K. Aç. 4, 9. — Vs. 23, 5-8. Ç. 13, 2, 6, 1-8. Kâ. 20, 5, 10-18. — tvâ | añjantu — lâjĩn | çâcĩn | yaçàḥ | mamâsṃ — gavyâyai — harî iti — dhṛishṇû iti — maryâḥ — ushadbhir ity ushat-bhiḥ.

21. prâ-'ṇấya svấhâ[1], vy-ânấya svấhâ, 'pâ-'nấya svấhâ, snấva-bhyaḥ svấhâ, saṃ-tânébhyaḥ[2] svấhâ, pári-saṃtânebhyaḥ[3] svấhâ, párva-bhyaḥ svấhâ, saṃ-dhấnebhyaḥ svấhâ, çárîrebhyaḥ svấhâ, yajnấya svấhâ, dákshiṇâbhyaḥ svấhâ, suvar-gấya svấhâ, lokấya svấhâ, sárvasmai svấhâ || || prâṇấyâ, 'shṭấviṃçatiḥ ||21||

B. 3, 8, 18, 3. — K. Aç. 4, 10. — vyânâyeti vi-ânâyà — apânâyety àpa-ânâyà.

---

20. [2] so ([0]to apo ag[0]) AW, s. P. 11, 6.7; prâpayat. [3] parjanyarûpâm. [4] [0]nchâ[0] AW. [5] râtrau yair daçabhir annair homâḥ kṛitâḥ tadannaçesheshu lâjâ api vidyante, tân ayam açvo bhakshayati, ato lâjâ asya santîti lâjî; bhakshayitum çakyâ annaviçeshâḥ çâcâḥ, tâ asya santîti çâcî; açvo hi svâmino yaçaḥ kîrtim sampâdayati, tadvipakshayâ (tadapeksh[0]?) yaço mameti vâkyam etannâmatvena prayujyate; tair etair lâjyâdibhis tribhir nâmabhir açvam sambodhya (so auch Vs. Prât. 2, 20) tisraḥ patnya âhûyante (âhriyanti Cod.); dûrâd âhvâtum ete plutâḥ (mama ist eigentlich tonlos, weil zum Vocativ gehörig, vgl. VII, 4, 12, 1; die letzte Silbe aber ist eben pluta, s. Whitney p. 322). [6] im Comm. nicht erklärt. [7] evam sambodhyâ 'çvaçarîragatân devân praty evam bruvate. [8] s. P. 4, 15. [9] îshallohitau. [10] s. P. 4, 5.

21. annahomaçeshaḥ (annahomeshu saṃtatyâkhyo homaḥ). [1] ohne avagraha. [2] snâvasû 'tpannâḥ çâkhânâḍyaḥ saṃtânâḥ. [3] zu s (nicht sh) s. P. 6, 12; tâsû 'tpannâ upaçâkhânâḍyaḥ parisaṃtânâḥ.

22. sitấya svấhấ[1] 'sitâya[2] svấhâ, 'bhí-hitâya svấhấ 'nabhi-hitâya[3] svấhâ, yuktấya[4] svấhấ 'yuktâya svấhâ, sú--yuktâya svấhó 'd-yuktâya svấhâ, ví-muktâya svấhâ prá--muktâya[5] svấhâ, váñcate[6] svấhâ pari-váñcate svấhâ sam--váñcate svấhâ 'nu-váñcate svấho 'd-váñcate svấhâ, yaté[7] svấhâ dhấvate svấhâ tíshṭhate svấhâ, sárvasmai svấhâ || 1 || sitấyâ, 'shṭấtriꣳçat ||22||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç. 5, 1. — asitâya — ayuktâya.

bṛíhaspátiḥ çrád, yáthâ vấ, ṛikshấ vaí, prajấpatir yéna-yena, dvé vấvấ, "dityấ, vásisbṭhaḥ, saṃvatsarấya, suvargám, brahmavâdíno, jyó--tishṭomam, meshấḥ, kúpyâbhyo, 'dbhyó, yó árvantam, námo rấjne, ma--yobhûḥ, kíꣳ svid, ámbe, bhûḥ, prâṇấya, sitấya, dvấviꣳçatiḥ ||22|| bṛíhaspátiḥ (1, 1), práti tishṭhanti (3, 3), vaí daçarâtréṇa (5, 4), suvar--gám (9, 1), yó árvantam (15, 1), bhûs (20, 1), trípañcâçat[8] ||53||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ||

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung, 7, 5, 1-10 *).

1. gấvo vấ etát sattrám[1] âsatâ 'çṛiṇgấḥ satíḥ: çṛíṇ--gâṇi no jâyấntâ íti kấmena; tấsâṃ dáça mấsâ ní-shaṇṇâ âsann átha çṛíṇgâny ajâyanta, tấ úd atishṭhann: árâtsmé 'ty; átha yấsâṃ nấ 'jâyanta tấḥ saṃ-vatsarám âptvó 'd

22. annahomeshv eva pramukty-âkhyâ homâḥ. [1] ohne ava-graha. [2] sitâsitaçabdâbhyâm ârohaṇakâlînabandhâbandhau vivakshitau. [3] abhihitânabhihitaçabdâbhyâṃ raçanâyugalebandhâbandhau. [4] yuktâ--dicatushṭayena rathayojanaviçeshâḥ. [5] mocanaviçeshau. [6] vañca--tâdi(!)çabdapañcakena gamanaprakâraviçeshâḥ. [7] uparyârûḍhena preritâ vañcanâdayaḥ, yatâdi(!)çabdais tu svechâkṛitâḥ. [8] trípañcâçát ACDW.

* s. Ind. Stud. 3, 382. 383. 390.

5, 1-10. gavâmayanânâmakaṃ saṃvatsarasattraṃ kaiç cid vi--çeshaiḥ saha; dvirâtram ârabhyai 'kâdaçarâtraparyantâ ahînâḥ, ekâdaçarâ--tradvâdaçarâtrau tu dvividhau: ahînarûpau sattrarûpau ca, trayodaçarâ--tram ârabhyo 'paritanâni sattrâṇy eva; tâny api dvividhâni: râtrisattrâṇy ayanâtmakasattrâṇi ca, tatra çatarâtraparyantâni râtrisattrâṇi, saṃvatsara--sattram ârabhyo 'paritanâny ayanarûpâṇi, teshâṃ ca sarveshâm prakṛiti--bhûtam idaṃ gavâmayanam. [1] satr° ACDW.

atishṭhann: árâtsmé 'ti; yấsâṃ cấ 'jâyanta yấsâṃ ca ná tấ ubháyîr úd atishṭhann: árâtsmé 'ti; go-sattráṃ[2 u. 1] vaí ‖ 1 ‖ saṃ-vatsaró, yá evấṃ vidvấ॰saḥ saṃ-vatsarám upa-yánty ṛidhnuvánty evá. tásmât tûparấ vấrshikau mấsau pártvâ carati[3], sattrấ-'bhijita॰[1] hỳ asyai[4]. tásmât saṃvatsara-sádo yát kíṃ ca grihé kriyáte tád âptám áva-ruddham abhí-jitaṃ kriyate. samudráṃ[5] vấ eté prá plavante[6] yé saṃ-vatsarám upa-yánti, yó vaí samudrásya[5] pấraṃ ná páçyati ná vaí sá táta úd eti, saṃ-vatsaráḥ ‖ 2 ‖ vaí samudrás, tásyai 'tát pârấṃ yád ati-râtraú; yá evấṃ vidvấ॰saḥ saṃ-vatsarám upa-yánty ánârtâ evó 'd-ṛícam gachantî. 'yáṃ vaí pűrvo 'ti-râtrò 'sấv út-taro, mánaḥ pűrvo vấg út-taraḥ, prâ-'ṇáḥ pűrvo 'pâ-'ná út-taraḥ, pra-ródhanam[7] pűrva ud-áyanam út-taro. jyóti-shṭomo[8] vaiçvânarò[5 u. 9] 'ti-râtró bhavati, jyótir evá purástâd[5] dadhate, suvar-gásya lokásyấ 'nu-khyâtyai. catur-vi॰çáḥ prâ-'yaṇîyo[10] bhavati, cátur-vi॰çatir ardha-mâsấḥ ‖ 3 ‖ saṃ-vatsaráḥ, pra-yánta evá saṃ-vatsaré práti tishṭhanti; tásya trîṇi ca çatấni shashṭíç ca stotrî-yâs[11], tấvatîḥ[5] saṃ-vatsarásya rấtraya, ubhé[12] evá saṃ-vatsarásya rûpé[13] âpnuvanti. té sá॰-sthityâ árishṭyâ út-

---

1. [2] zu s (nicht sh) s. P. 6, 8. [3] partvâ prîtim prâpyâ 'raṇye carati; vârshikayor hi mâsayor araṇye saṃcarantînâṃ dîrghaçriṅgayuktâ-nâṃ gavâm mahân kleço jâyate, prabalavâyûpetayâ tîvrayâ vṛishṭyâ mukhe pratihatâḥ satyo mukham arvâg bhûmau kṛitvâ çriṅgabhâreṇa pîḍyante, tû-parâṇâṃ tu nâ 'sty ayaṃ kleçaḥ. [4] etad asyai tûparâyâ gor varshâsu prîtisampâdanaṃ sattrânushṭhânalabdham. [5] ohne avagraha. [6] bâhu-bhyâṃ taritum udyuñjate. [7] laukikasya vaidikasya vâ vyâpârasya prârambhaḥ. [8] s. P. 6, 13. [9] vaiçvânareṇa dṛishṭaḥ. [10] yad etad ârambhaṇîyam ahas tad etat pûrvoktâd atirâtrâd uttarabhâvitve 'pi vaksh-yamâṇebhyo 'bhiplavashaḍahâvṛittirûpebhyo mâsebhyaḥ prathamabhâvitvât prâyaṇîya ity ucyate; sa cấ 'harviçeshaç caturviṅçastomayuktaḥ kâr-yaḥ. [11] etasyâ 'hna ukthyarûpatvâd ukthyasya ca pañcadaçastotrayuktatvâd, ekaikasmin stotre caturviṅçatisaṃkhyâkâsv ṛikshu stotrîyâsu satîshu. [12] s. P. 4, 49. [13] s. P. 4, 11.

-tarair áho-bhiç[14] caranti. shaḍ-ahấ bhavanti, sháḍ vấ ṛitávaḥ saṃ-vatsará, ṛitúshv evá saṃ-vatsaré práti tishṭhanti. gaúç[15] cấ "yuç ca madhyatá[5] stómau bhavataḥ, saṃ-vatsarásyai 'vá tán mithunám madhyatáḥ || 4 || dadhati[16], pra-jánanâya. jyótir[17] abhíto[8] bhavati, vi-mócanam evá tác, chándâṁsy evá tád vi-mókaṃ yanty, átho ubhayáto-jyotishai 'vá shaḍ-ahéna suvar-gáṃ lokáṃ yanti.

brahma-vâdíno vadanty: ấsate kéna yantĩ 'ti, deva--yấnena pathé 'ti brûyâc, chándâṁsi vaí deva-yấnaḥ pánthâ gâyatrĩ trishṭúb[5 u. 18] jágatî, jyótir vaí gâyatrĩ gaús trishṭúg[5] ấyur jágatî, yád ete stómâ bhávanti deva--yấnenai 'vá || 5 || tát pathấ yanti. samânáṁ[5] sấma bhavati[19], deva-lokó vaí sấma[20], deva-lokấd evá ná yanty. anyấ-anyâ ṛíco bhavanti[21], manushya-lokó vấ ṛíco, manushya-lokấd evấ 'nyám-anyaṃ deva-lokám abhy-árôhanto yanty. abhĩ-vartó brahma-sâmám bhavati[22], suvar-gásya lokásyâ 'bhí-vṛittyâ[23]. abhi-jíd bhavati[24], suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityai. viçva-jíd bhavati[25] víçvasya jítyai.

mâsí-mâsi pṛishṭhấny úpa yanti[26], mâsí-mâsy ati-grâhyâ gṛihyante, mâsí-mâsy evá vîryaṃ dadhati, mâsấṁ práti--shṭhityâ. upárishṭân[5] mâsấṁ pṛishṭhấny úpa yanti, tá-

---

1. [14] jyotir gaur âyur ity-âdibhiḥ. [15] ukte shaḍahe madhyavarty ahardvayam praçaṅsati. [16] saṃvatsarasattrasya madhye mithunaṃ sampâdayanti. [17] shaḍahasyâdyantâv aharviçeshau praçaṅsati. [18] so (°shṭub) AW; auch C hat °shṭup, D dagegen °shṭuk. [19] sarveshv ahaḥsu pṛishṭhastotre sâmaikyam, bṛihad eva vâ rathaṃtaram eva vâ. [20] pakshapâtarâhityena sarvasamatvât. [21] tasya sâmna âdhârabhûtânâm ṛicâm eteshv ahaḥsu bhedaṃ vidhatte. [22] prâkṛitaṃ sâma bâdhitaṃ sâmântaraṃ vidhatte; brahmaṇaḥ sambandhi yat sâma. [23] °vṛity° ACDW, abhitaḥ prâptyai. [24] vishŭvadâkhyaṃ yat prathamam (Cod., yan madhyamam!) ahas tasmât pûrve svarasâmâkhyâs trayo 'harviçeshâḥ, tebhyo 'pi pûrvam abhijidâkhyam ekam ahaḥ kartavyam. [25] vishŭvadâkhyâd ahna ûrdhvabhâvino ye trayaḥ svarasâmâno 'harviçeshâs tebhya ûrdhvaṃ viçvajidâkhyam ahaḥ. [26] pratimâsam abhiplavashaḍahebhya ûrdhvaṃ pṛishṭhyaṃ shaḍaham atigrâhyaniyamaṃ ca vidhatte.

smâd upárishṭâd óshadhayaḥ[5] phálaṃ gṛihṇanti ‖ 6 ‖ gosattrám vâ, eti saṃvatsarò, 'rdhamâsâ, mithunám madhyató, devayânenai 'vá, vîryàṃ, tráyodaça ca ‖ 1 ‖

K. 33, 1. 2. — Pañc. 4, 1, 1 - 3, 7. — Ait. Br. 4, 17. — jâyantai — mâsâḥ | nishàṇṇâ[28] iti ni-saṇṇâḥ — ye | evam — tûparâ — partvâ — satrâbhijitam iti satra-abhijitam — anârtâḥ — jyotishṭoma iti jyotiḥ-stomaḥ — prâyaṇîya iti pra-ayaṇîyàḥ — ubhe iti — rûpe iti — saṁsthityâ iti sam-sthityai | arishṭyai — shaḍahâ iti shaṭ-ahâḥ — atho iti — panthâḥ — triṣṭup[18] — triṣṭuk — stomâḥ — abhivṛityâ ity abhi-vṛityai — atigrâhyâ ity àti-grâhyâḥ — pratishṭhityâ iti prati-sthityai.

2. gâvo vâ etát sattrám[1] âsatâ 'çṛiṅgâḥ satî'ḥ çṛiṅgâṇi síshâsantîs[2], tâsâṃ dáça mâsâ ní-shaṇṇâ[3] âsann, átha çṛiṅgâṇy ajâyanta, tâ abruvann: árâtsmó 't tishṭhâmâ 'va tám kâmam arutsmahi yéna kâmena ny-áshadâmé[4] 'ti. tâsâm u t' vâ[5] abruvann ardhâ vâ yâvatîr vâ: "samahâ evé 'maú dvâdaçaú[6] mâsau saṃ-vatsaráṁ sam-pâdyó 't tishṭhâmé 'ti, tâsâm ‖ 1 ‖ dvâdaçé[6] mâsí çṛiṅgâṇi prâ 'vartanta çrad-dhâyâ vâ 'çrad-dhayâ vâ, tâ imâ yâs tûparâ; ubháyyo vâvá[6] tâ ârdhnuvan yâç ca çṛiṅgâṇy ásanvan[7] yâç có "rjam avâ-'rundhata. 'rdhnóti daçá-su mâsú[8] 't-tishṭhann ṛidhnóti dvâdaçá-su yá evâṃ véda. padéna khálu vâ eté yanti vindáti khálu vaí padéna yán. tád vâ etád ṛiddhám áyanaṃ, tásmâd etád go-sáni[9] ‖ 2 ‖ tishṭhâmé 'ti tâsâṃ, tásmâd, dvé ca ‖ 2 ‖

---

1. [27] prishṭhyasya shaḍahasya mâseshû "rdhvabhâgaṃ sthânatvena vidhatte. [28] nirgatâḥ (!).

2. tasya daçamâsa-dvâdaçamâsa-vikalpaḥ. [1] satr° ACDW. [2] sanituṃ labdhum ichantyaḥ. [3] anushṭhitâḥ. [4] s. P. 6, 3; ekatra sthâne nishaṇṇâḥ. [5] so (betont) ACDW, und im Pada (CD) aus tú vaí (s. P. 5, 13) erklärt; ist aber richtiger wohl als: tvâḥ (tonlos und Nom. Plur. Fem.) zu fassen. [6] ohne avagraha. [7] alabhanta. [8] so ACDW (nicht: mâḥsu). [9] zu s (nicht sh) s. P. 6, 12.

mâsâḥ | nishaṇṇâ iti ni-saṇṇâḥ — nyashadâmeti[4] ni-asadâma — u | tu | vai — ardhâḥ — âsâmahai — açrâddhayety açrât-dhayâ — imâḥ — mâsu — gosanîti[9] go-sani.

3. prathamé mâsí[1] prishṭhâny úpa yanti madhyamá úpa yanty ut-tamá úpa yanti. tád âhur[2]: yâṃ vaí trír ékasyâ 'hna upa-sîdanti dahráṃ vaí sâ 'parâbhyâṃ dóhâbhyâṃ duhé 'tha kútaḥ sâ dhokshyate yâṃ dvâdaça[3] kṛítva upa-sîdantî 'ti, saṃ-vatsaráo sam-pâdyo 't-tamé mâsí sakṛít[3] prishṭhâny úpe 'yus, tád yájamânâ yajnám paçûn áva rundhate. samudráṃ[3] vaí || 1 || etè 'navârám apârám prá plavante[4] yé saṃ-vatsarám upa-yánti, yád bṛihad--rathaṃtaré[5] anv-árjeyur yáthâ mádhye samudrásya[3] plavám[6] anv-árjeyus tâdṛík[3] tád, ánut-sargam[7] bṛihad--rathaṃtarâbhyâm itvâ prati-shṭhâṃ gachanti, sárvebhyo vaí kâmebhyaḥ saṃ-dhír duhe[8], tád yájamânâḥ sárvân kâmân áva rundhate[9] || 2 || samudráṃ vaí, cátustrioçac ca ||3||

K. 33, 5. — madhyame — uttama ity út-tame — tat | âhuḥ — sâ | apârâbhyâm — upeti | iyuḥ — yajamânâḥ — ete | anavâram — anvarjeyur ity ánu-arjeyuḥ.

4. samânya[1] ṛíco bhavanti, manushya-lokó vâ ṛíco, manushya-lokâd evá ná yanty. anyád-anyat sâma bhav-

---

3. prishṭhyashaḍahavishayo vikalpaḥ. [1] sarveshu mâseshu prishṭhyashaḍaho nâ 'nushṭheyaḥ, kintu prathamamadhyamottameshu trishv eva mâseshu. [2] pakshântaraṃ vidhatte; gosamânasya prishṭhyashaḍahasyâ 'pi mâsatrayânushṭhânam anucitaṃ, kim u dvâdaçamâsânushṭhânam, tasmât saṃvatsaram anushṭhâyâ 'nt(im)e mâsi sakṛid eva prishṭhyaḥ shaḍaho 'nushṭheyaḥ, itareshu tu mâseshu pañcamenâ 'bhiplavashaḍahenai 'va mâsapûraṇam. [4] bâhubhyâṃ taritum ichanti. [5] s. P. 4, 11. [6] taraṇasâdhanam. [7] kadâcid apy aparityajya. [8] anyadîyenâ 'pi vatsena dogdhuṃ çakyâ gauḥ saṃdhir ity ucyate, sâ ca saṃdhiḥ sarvebhyaḥ kâmebhyo duhe yathâ-yathâ kshîram apekshitaṃ tathâ-tathâ yaṃ kaṃcid vatsam âdâya dogdhuṃ çakyate. [9] anyadîyâbhyâm prakṛitigatâbhyâm bṛihadrathaṃtarâbhyâṃ tattaddine prayujyamânâbhyâm.

4. dvitîyashaṇmâsâtmaka uttare pakshasi prakâraviçeshaḥ (ṛigaikyaṃ sâmanânâtvaṃ ca). [1] ohne avagraha.

ati, deva-lokó vaí sáma, deva-lokád evá 'nyám-anyam manushya-lokám praty-avaróhanto yanti. jágatîm ágra úpa yanti[2], jágatîṃ vaí chándâṁsi praty-ávarohanty[3 u. 4] âgrayaṇáṃ gráhâ bṛihát pṛishṭhâni trayas-triṁçáṁ stómâs, tásmâj jyáyâṁsaṃ kánîyân praty-ávarohati[3 u. 5]. vaiçva-karmaṇó gṛihyate[6], víçvâny evá téna kármâṇi yájamânâ áva rundhata; âdityáḥ || 1 || gṛihyata, iyáṃ vá áditir, asyâm evá práti tishṭhanty; anyò-'nyo gṛihyete[7] mithuna-tvâya prá-jâtyâ. avâ-'ntaráṃ[8] vaí daça-râtréṇa prajá-patiḥ pra-jâ asṛijata, yád daça-râtró bhávati pra-jâ evá tád yájamânâḥ sṛijanta; etáṁ ha vá Udaṅkáḥ[1] Çaulbâyanáḥ sattrásyá[9] 'rddhim uvâca yád daça-râtró, yád daça-râtró bhávati sattrásyá[9] 'rddhyâ[10]; átho yád evá púrveshv áhaḥ-su ví-loma kriyáte tásyai 'vaí 'shá çántiḥ || 2 || âdityás, tásyai 'vá, dvé ca || 4 ||

saṃânyáḥ — agrè — pratyavàrohantîti prati-avàrohanti — grahâḥ — pratyavàrohatîti prati-avàrohati — rumdhate — gṛihyate — anyò'nya ity anyaḥ-anyaḥ | gṛihyete iti — prajâtyâ iti pra-jâtyai — sṛijante — satrasyà | ṛiddhim — satrasyà | ṛidhyai | atho iti.

5. yádi sómau sáva-sutau[1] syâtâm mahatí râtriyai prâtar-anuvâkám upá-"kuryât[2], púrvo vâcam púrvo devátâḥ púrvaç chándâṁsi vṛiṅkte[3] vṛishaṇ-vatîm[4] prati-pádaṃ kuryât, prâtaḥ-savanád evaí 'shâm índraṃ vṛiṅkté[5].

---

4. [2] pûrvasmin pakshasi gâyatrî prathamam anushṭhitâ. [3] als Compositum. [4] das Verbum nicht betont. [5] vâhanâd açvâder avarohati. [6] atigrâhyadvayaṃ vidhatte, ekaikasmin dine vaiçvakarmaṇo gṛihyate, tataḥ paredyur âdityaḥ. [7] s. P. 4, 40. [8] dvâdaçâhiyam daçarâtram vidhatte; so schon VII, 4, 5. 4. [9] satr° ACDW. [10] °rdhy° AW, ṛidhy° CD.

5. mâtsaryeṇa pravṛittayor dvayor gavâmayanayor viçeshaḥ. [1] sambhûyâ 'bhishutau. [2] als Compositum. [3] âdatte. [4] s. P. 13, 13; prakṛitau : âpo revatîḥ kshayathâ hi vasva ity eshâ prathamâ. [5] indram prâtaḥsavanâd apanayati.

'tho khálv âhuḥ: savanamukhé-sananamukhe kâryé[6] 'ti, savanamukhât-savanamukhâd evaí 'shâm índraṃ vṛiñkte. saṃ-veçấyo[7] 'pa-veçấya gâyatriyấs trishṭúbho[8] jágatyâ anu-shṭúbhaḥ pañktyấ abhí-bhûtyai svấ-hâ[9]. chándâꝏsi vaí saṃ-veçá upa-veçáç, chándo-bhir evaí 'shâṃ ‖ 1 ‖ chándâꝏsi vṛiñkte. sa-janîyaꝏ[10] çásyaṃ, vi-havyàꝏ[11] çásyam, Agástyasya kayâ-çubhîyaꝏ[12] çásyam; etấvad[8] vấ asti yấvad[8] etád, yấvad evấ 'sti tád eshâṃ vṛiñkte. yádi prâtaḥ-savané kaláço dîryeta[13] vaishṇa-vîshu çipivishṭá-vatîshu stuvîran, yád vaí yajnásyâ 'ti-ríc-yate[13] víshṇuṃ tác chipi-vishṭám[14] abhy áti ricyate, tád víshṇuḥ çipi-vishṭó 'ti-rikta evấ 'ti-riktaṃ dadhâty, átho áti-riktenai 'vấ 'ti-riktam âptvấ 'va rundhate. yádi madhyámdine[8] dîryeta[13] vashaṭkârá-nidhanaꝏ[15] sấma kuryur, vashaṭ-kâró vaí yajnásya prati-shṭhấ, prati-shṭhấm evaí 'nad gamayanti; yádi tṛitîya-savaná etád evá ‖ 2 ‖ . chándobhir evaí 'shâm, evaí, 'kân ná viꝏçatíç ca ‖ 5 ‖

3, 1, 7, 1-2. — K. 34, 4. (13, 10. 14, 10). — Ç. 4, 5, 10, 7. Kâty. 25, 14, 8-18. 12, 22. — Pañc. 9, 4, 1-18. 5, 1. 2, 9. 10. — Çâṅkh. 13, 5, 1-16. 12, 1. — upâkúryâd ity úpa-ákuryât — vṛishaṇvatîm iti vṛishaṇ-vatîm — atho iti — kâryấ | iti — jagátyâḥ — pañktyâḥ — abhi | atîti | ricyate — atiriktа ity ati-riktе | eva — atho iti — tṛitîyasavana iti tṛitîya-savane.

---

5. [6] trayâṇâm api savanânâm prârambhe se 'yaṃ vṛishaṇvatî pathanîyâ. [7] abhibhûtihomamantrân pañca pathati, s. III, 1, 7, 1; gâyatryâdînâṃ svakîyayajne samyak-praveçâya, pravishṭânâṃ câ 'tra sthirâvasthitaye. [8] ohne avagraha. [9] parakîyasya gâyatrîchandaso 'bhibhavâya. [10] nishkevalyaçastre indrasya nu vîryâṇîty asya sthâne. [11] mahâvaiçvadevaçastre â no bhadrâ ity asya sthâne. [12] marutvatîyaçastre janishṭhâ ugra ity asya sthâne; yadvâ tattachastrâdau çastrât purâ yathoktaṃ sûktajâtam pathanîyam; da es kein zweites kayâçubhîyam giebt ausser Ṛ. 1, 165, so befremdet der Beisatz Agastyasya (ebenso Kâṭh., Pañc.). [13] Wurzel betont. [14] paçavaḥ çipir iti çrutyantarâc chipiçabdaḥ paçuvâcî, teshu svâmitvena pravishṭaḥ çipivishṭaḥ. [15] nidhanaṃ sâmnaḥ pañcamo bhâgaḥ, vashaṭ-çabdo nidhanaṃ sâmabhaktiviçesho yasya sâmnaḥ.

6. shaḍ-ahaír[1] mấsânt sam-pấdyấ 'har út sṛijanti, shaḍ-ahaír hí mấsânt sam-páçyanty. ardha-mâsaír[2] mấsânt sam-pấdyấ 'har út sṛijanty, ardha-mâsaír hí mấsânt sam-páçyanty. amâ-vâsỳayâ[3] mấsânt sam-pấdyấ 'har út sṛijanty, amâ-vâsỳayâ hí mấsânt sam-páçyanti. paurṇa-mâsyấ[4] mấsânt sam-pấdyấ 'har út sṛijanti, paurṇa-mâsyấ hí mấsânt sam-páçyanti. yó vaí pûrṇá â-siñcáti párâ sá siñcati, yáḥ pûrṇấd ud-ácati ‖ 1 ‖ prâ-'ṇám asmint sá dadhâti[5]; yát paurṇa-mâsyấ mấsânt sam-pấdyấ 'har ut-sṛijánti saṃ-vatsarấyai 'vá tát prâ-'ṇáṃ dadhati, tád ánu sattríṇaḥ[6] prấ 'ṇanti[7]. yád áhar nó 't-sṛijéyur yáthâ dṛítir úpa-naddho vi-pátaty evấ saṃ-vatsaró ví pated[8], ấrtim[9] ấ 'rcheyur[10], yát paurṇa-mâsyấ mấsânt sam-pấdyấ 'har ut-sṛijánti saṃ-vatsarấyai 'vá tád ud-ânáṃ dadhati, tád ánu sattríṇa[6] út ‖ 2 ‖ ananti, nấ "rtim[9] ấ 'rchanti[10].

---

6. gavâmayanasya guṇavikârarûpaḥ [ahar]utsargaḥ (s. Naksh. 2, 282). [1] ye 'bhiplavashaḍahâs taiḥ pañcakṛitva âvṛittaiḥ ekam mâsam anushṭhâyâ 'nantare mâse prathamadine kartavyaṃ jyotirâkhyam ahar utsṛijeyuḥ, yadvâ caturbhir abhiplavair ekena pṛishṭhyena ca mâsaṃ samâpyo 'ttaram ahar utsrashṭavyam; yasmâl loke 'pi pañcabhiḥ shaḍahais triṅçad dinâni gaṇayitvâ sâvanamâso 'yam iti niçcinvanti. [2] pûrvasmin pakshe prâyaṇîyârambhaṇîyâv aharviçeshau dvau parityajya tṛitîyadine shaḍahasyâ "rambhaḥ, tadârabhya triṅçaddinâtmake sâvanamâse gate sati tata ûrdhvam ahar utsrashṭavyam; idânîm prâyaṇîyadinam ârabhya pañcadaçadinâtmakâbhyâṃ dvâbhyâm ardhamâsâbhyâm ekam mâsaṃ samâpya tadanantarabhâvy ahar utsrashṭavyaṃ, loke hi dvâbhyâm ardhamâsâbhyâm eko nishpadyata ity evam ardhamâsair eva mâsasvarûpaṃ niçcinvanti. [3] tad idam pakshadvayaṃ sâvanamâsâbhiprâyam, atha cândramâsâbhiprâyeṇa pakshadvayaṃ; cândramâsa(°mấsa° Cod.)darçinaḥ kecid amâvâsyayâ mâsasamâptiṃ niçcinvanti, ato 'trâ 'pi tathaiva mâsaṃ samâpya çuklapratipadi yad ahar anushṭheyaṃ tat parityâjyam. [4] cândramâsam (°mấsam Cod.) âçrityaiva pakshântaram âha; çuklapratipadam ârabhyâ 'mâvâsyântaç cândro mâsa ity atîtaḥ pakshaḥ, kṛishṇapratipadam ârabhya paurṇamâsyanta ity apara(ḥ) pakshaḥ, etasmin kṛishṇapratipadi yad ahaḥ prâptaṃ tad utsrashṭavyam. [5] ghṛitakshîrâdinâ pûrṇe pâtre punar apy upari yad dravyam âsiñcati sa bhûmau pâtayitvâ tad dravyaṃ vinâçayati, yas tu buddhimân pûrṇât pâtrât svalpam uddharati so 'smin pâtre prâṇarûpaṃ vâyuṃ dadhâti. [6] sâtr° ACDW. [7] s. P. 7, 5. [8] udakapûrṇo dṛitir dṛiḍham badhyamâno 'pi yathâ dvaidhîbhâvena naçyati evaṃ saṃvatsarâtmakaḥ kratur vinaçyet. [9] ohne avagraha. [10] so (ârch°) AW, s. P. 10, 9.

pûrṇá-mâse vaí devấnâo sutó, yát paurṇa-mâsyấ mấsânt sam-pấdyấ 'har ut-sṛijánti devấnâm evá tád yajnéna yajnám praty-ávarohanti[11]. ví[12] vấ etád yajnáṃ chindanti yát shaḍahá-saṃtatao sántam[13] áthấ 'har ut-sṛijánti, prâjâ-patyám[14] paçúm ấ labhante, prajấ-patiḥ sárvâ devátâ[9], devátâbhir evá yajnáo sáṃ tanvanti. yánti vấ eté sávanâd[19] yé 'haḥ ‖ 3 ‖ ut-sṛijánti, turîyaṃ khálu vấ etát sávanaṃ yát sâṃ-nâyyáṃ[16 u. 17], yát sâṃ-nâyyám[16] bhávati ténai 'vá sávanân ná yanti. sam-upahûya[18] bhakshayanty, etát-somapîthâ hỳ etárhi[19]. yathâ-"yatanáṃ vấ etéshâo savana-bhấjo devátâ[9] gachanti[20] yé 'har ut--sṛijánty, anu-savanám[21] puroḍấçân[9] nír vapanti, yathâ--"yatanấd evá savana-bhấjo devátâ áva rundhate. 'shṭấ--kapâlân prâtaḥ-savaná ékâdaça-kapâlân mấdhyaṃdine[9] sávane dvấdaça-kapâlâos[22] tṛitîya-savané, chándâosy evấ "ptvấ[23] 'va rundhate. vaiçva-deváṃ carúṃ tṛitîya-savané nír vapanti, vaiçva-devám vaí tṛitîya-savanáṃ, ténai 'vá tṛitîya-savanấn ná yanti ‖ 4 ‖ udácaty, úd, yé 'har, âptvấ, páñcadaça ca ‖ 6 ‖

Kâ. 24, 7, 23. 24. — Çâṅkh. 13, 20, 1-20. — ahâḥ | ud iti — pûrṇe — anv iti | satriṇâḥ | preti | ananti — ârtim | eti | richeyuḥ — udânam ity út-anam — eti | richanti — pratyavârohantîti prati-avârohanti — santam | athâ | ahâḥ — sarvâḥ | devatâḥ — savânât | na — etatsómapîthâ ity

---

6. [11] als Compositum. [12] yasmin dine kartavyam ahar utsṛijyate tasmin dine kartavyam anyad vidhatte. [13] der schol. ergänzt: upetya (shaḍahair abhiplavapṛishṭhyarûpaiḥ sâṃtatyena vartamânaṃ yajnam upetya). [14] tatparihârâya. [15] prâtaḥsavanâder anushṭhânâbhâvât. [16] °nâyaṃ C. [17] yat sâṃnâyyam asti tat prâtaḥsavanâdibhyas tribhyo 'py atirikta(ṃ) caturthasavanasthânîyam. [18] tasya sâṃnâyyaçeshasya somavad upahvânapûrvakam bhakshaṇaṃ vidhatte. [19] utsṛishṭe 'hni mukhyasomâbhâvâd etasmin kâle yajamânâ etatsomapîthâḥ, etad eva sâṃnâyyaçeshabhakshaṇaṃ somapîthaḥ somapânaṃ yeshâṃ te. [20] savanâbhâvân nirâçâḥ satyaḥ svasvasthânaṃ gachanti. [21] zu s° (nicht sh°) s. P. 6, 10. [21] so (°lâos) AW, s. P. 6, 14. [23] ashṭatvâdisaṃkhyâsâmyât.

etat-somapîthâḥ — devatâḥ — prâtaḥsavana iti prâtaḥ-savane.

7. ut-sṛíjyā́ṃ nó 't-sṛíjyā́ṃ íti mîmâṁsante brahma-vâdínas[1], tád v âhur[2]; ut-sṛíjyam evé 'ty. amâ-vâsyâ-yâṃ ca paurṇa-mâsyā́ṃ co 't-sṛíjyam íty âhur, eté[3] hí yajnáṃ váhata íti. té[4] t' vā́vá[5 u. 6] nó 't-sṛíjye[7] íty âhur yé[7] avâ-'ntaráṃ yajnám bhejā́te[8] íti[9]. yā́ prathamā́ vy-ashṭakâ[10] tásyâm ut-sṛíjyam íty âhur, eshá[11] vaí mâsó[12] vi-çará íti. nā́ "-dishṭam[13] || 1 || út sṛijeyur. yád[14] ā́-dishṭam ut-sṛijéyur yâdṛíçe[6] púnaḥ pary-âplâvé mádhye shaḍ-ahásya sam-pádyeta shaḍ-ahaír mā́sânt sam-pā́dya yát saptamám áhas[15] tásminn út sṛijeyus[16]. tád[17] agnáye vásu-mate puroḍā́çam[6] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapeyur[18] aindráṃ dádhī 'ndrâya marútvate[6] puroḍā́çam ékâdaça-kapâlaṃ vaiçva-deváṃ dvā́daça-kapâlam. agnér vaí vásu-mataḥ prâtaḥ-savanáṃ, yád agnáye vásumate puroḍā́çam ashṭā́-kapâlaṃ nir-vápanti devátâm evá tád bhâgínîṃ kurvánti || 2 || sávanam 'shṭâbhír úpa yanti[19]. yád aindráṃ dádhi bhávatī 'ndram evá tád bhâga-

---

7. utsargiṇâm-ayanamîmâṅsâ. [1] utsargapakshe yajnavichedaḥ, anutsargapakshe çvâsanirodha iti manasi nidhâya. [2] so ([0]dvâ[0]) AW, s. P. 9, 17; prâjâpatyapaçvâdibhir vichedasya samâdhâtuṃ çakyatvât çvâsaniroḍhaparihârâya utsarjanapaksham eva niçcitavantaḥ. [3] s. P. 4, 44. [4] s. P. 4, 42. [5] so (tv[0]) AW, s. P. 5, 13. [6] ohne avagraha. [7] s. P. 4, 52. [9] s. P. 4, 40. [9] paurṇamâsyamâvâsye sarvathai 'va no 'tsṛijye, na kevalam ete prakṛitirûpaṃ darçapûrṇamâsakarmai 'va nishpâdayataḥ, kiṃtv ayanâdigatam avântaraṃ karmâ 'pi. [10] kṛishṇapratipat. [11] esha dinaviçesho viçaro viçîrṇo mâsaḥ, paurṇamâsyâm eva pûrvamâsasya samâptatvât, ato mâsavichedâbhâvâd atra yukta utsargaḥ. [12] Gen., dem Accent nach. [13] vishuvân mahâvratam iti nâmagrahaṇapuraḥsaraṃ viçeshâkâreṇa yad ucyate tad. [14] yadi çâstropadishṭasyā 'py utsargâpekshâ tadânîm api yâdṛiçe yâdṛiçam ahar jyoti[râdi]kam punaḥ paryâvartamâne shaḍahasya madhye sampadyate tâdṛiçam evo 'tsṛijet, na tu pratipadoktaṃ (!) vishuvadâdikam. [15] abhiplavaprishṭhyâkhyaiḥ mâsam pûrayitvâ prishṭhyashaḍahâd ûrdhvabhâvi yat. [16] prâptaṃ jyotiryâgam utsṛijet. [17] tat tasminn utsargadine catvâri havîṅshi. [18] unbetont. [19] ashṭatvasaṃkhyayâ gâyatrîdvârâ savanaprâptiḥ.

-dhéyân ná cyâvayantî. 'ndrasya vaí marútvato[6] mẫdhyaṃdinasya[6] sávanaṃ, yád índrâya marútvate puroḍẫçam ékâdaça-kapâlaṃ nir-vápanti devátâm evá tád bhâgínîṃ kurvánti sávanam ekâdaçá-bhir úpa yanti. víçveshâṃ vaí devā̃nâm ṛibhu-mátâṃ tṛitîya-savanáṃ, yád vaiçva-devám dvẫdaça-kapâlaṃ nir-vápanti devátâ evá tád bhâgínîḥ kurvánti sávanaṃ dvâdaçá-bhiḥ ‖ 3 ‖ úpa yanti. prâjâ-patyám paçúm ẫ labhante, yajnó vaí prajẫ-patir yajnásyẫ 'nanu-sargâyâ. 'bhí-vartá[20] itâḥ[6] sháṇ mâsó brahma--sâmám bhavati, bráhma vẫ abhí-vartó, bráhmaṇai 'vá tát suvar-gáṃ lokám abhi-vartáyanto yanti, prati-kûlám iva hí 'táḥ suvar-gó loká. índra krátuṃ na ẫ bhara pitẫ putrébhyo yáthâ | çíkshâ[21] no asmín[22] puru-hûta yẫmani jîvẫ jyótir açîmahî 'ty amúta[6] â-yatẫ[23] sháṇ mâsó brahma-sâmám bhavaty, ayáṃ vaí lokó jyótiḥ pra-jẫ jyótir[24], imám evá tál lokám páçyanto 'bhi-vádanta ẫ yanti ‖ 4 ‖ nẫ "dishṭaṃ, kurvánti, dvâdaçábhir, íti, viṃçatíç ca ‖ 7 ‖

K. 33, 7. — Pañc. 5, 10, 1-11. Anupada 7, 11. — utsṛijyâ3m ity út-sṛijyâ3m | na | utsṛijyâ3m ity út-sṛijyâ3m — tat | u | âhuḥ — ete iti — te iti | tu | vâva | na | utsṛijye ity út--sṛijyè — ye iti — bhejâte iti — vyâshṭâketi vi-âshṭâkâ — vai | mâsaḥ | viçara iti vi-çaraḥ — âdishṭam ity â-dishṭam — kurvanti — ashṭâbhiḥ — bhâgadheyâd iti bhâga-dheyât | na — kurvanti — kurvanti — anânusargâyety anânu-sargâya | abhivarta ity ábhi-vartaḥ | itaḥ | shaṭ | mâsaḥ — çiksha | naḥ — jîvâḥ — amutâḥ — prajeti pra-jâ — abhivadânta ity ábhi-vadântaḥ.

---

7. [20] gavâmayanavikṛititvâd asyâ 'py utsarginâm-ayanasya dve pakshasî, tatra prathamena pakshasâ svargaprâptiḥ, dvitîyena pakshasâ punarbhûlokaprâptiḥ; ito bhûlokân nirgatya svargaṃ gachatâṃ yajamânânâm pûrve pakshasi pratidinam abhivartâkhyam brahmasâma bhavet. [21] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [22] so (°o a°) AW, s. P. 11, 13. [23] uttarasmin pakshasi. [24] asyâm ṛici jyotiḥçabdena bhûlokas tatratyaprajâç ca vivakshitâḥ.

8. devấnâṃ vấ ántaṃ[1] jagmúshâm indriyáṃ vîryam ápâ 'krâmat, tát kroçénấ 'vâ rundhata, tát kroçásya kroça--tvấṃ; yát kroçéna cấtvâlasyấ 'nte stuvánti yajnásyai 'vấ 'ntaṃ gatvé 'ndriyáṃ vîryam áva rundhate. sattrá-syárddhyâ[2] "-havanîyasyấ 'nte stuvanty, agním evó 'pa--drashṭấraṃ kṛitvá 'rddhim úpa yanti. prajấpaterhṛí-dayena[2] havir-dhấne 'ntá stuvanti, premấṇam evấ 'sya gachanti. çlokéna purástât[3] sádasaḥ || 1 || stuvanty[4] ánu-çlokena paççấd, yajnásyai 'vấ 'ntaṃ gatvấ çloka--bhấjo bhavanti. navá-bhir adhvaryúr úd gâyati[5], náva vaí púrushe prâ-'ṇấḥ, prâ-'ṇấn evá yájamâneshu dadhâti. sárvâ aindríyo bhavanti, prâ-'ṇéshv evé 'ndriyáṃ dadhaty.

áprati-hṛitâbhir[6] úd gâyati, tásmât púrushaḥ sárvâṇy anyấni çîrshṇó 'ṅgâni práty acati[7], çíra evá ná. pañca--daçáω[8] ratham-tarám bhavatî 'ndriyám evấ 'va rundhate, sapta-daçám[8] || 2 || bṛihád annấ-'dyasyấ 'va--ruddhyâ[9] átho praí 'vá téna jâyanta; eka-viωçám bhadráṃ dvi-pádâsu práti-shṭhityai. pátnaya úpa gâyanti, mithuna-tvấya prá-jâtyai. prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, sò 'kâmayatâ: "sấm aháω râjyám párî 'yâm íti, tấsâω râja-nenai 'vá râjyám páry ait, tád râjanásya râjana-tvaṃ, yád râjanám bhávati pra-jấnâm evá tád yájamânâ râjyám pári yanti. pañca-viωçám bhavati prajấ-pateḥ || 3 || ấptyai. pañcá-bhis tíshṭhanta stuvanti[10] deva-lokám

---

8-10. tâvatâ vikṛitiṃ samâpyâ 'tha prakṛitâv eva gavâmayane yan mahâvratam asti tasmin viçeshâḥ kecid ucyante; 8. sâmaviçeshâḥ kecit (kroçasâmâdîni). [1] sattrasamâptim. [2] als ein Wort CD (satrásyárdhyâ ACDW). [3] ohne avagraha. [4] unbetont. [5] asya sâmnaḥ (des anu-çloka) âdhârabhûtâḥ stotriyâ ṛico nava, gânakartâ câ 'dhvaryur, na tû 'dgâtâ. [6] ṛici gîyamânasya sâmnaḥ pañca bhâgâḥ, himkâra-prastâvo-'dgîtha-pratihâra-nidhanâkhyâḥ; pratihârabhâgaṃ varjayitvâ. [7] çirovyatiriktâni pratyâhṛitâni saṃkucitâni karoti. [8] pañcadaçastomakam; saptadaçastoma-yuktam. [9] rudhy⁰ ACDW. [10] pañcaviṅçâkhyastome yâ âdyâḥ pañca stotriyâs tâ ṛitvigbhir utthitaiḥ paṭhanîyâḥ.

evâ 'bhí jayanti, pañcá-bhir âsînâ manushya-lokám evâ 'bhí jayanti, dáça sám padyante dáçâ-'ksharâ vi-râḍ, ánnaṃ vi-râḍ, vi-râjai 'vâ 'nnâ-'dyam áva rundhate. pañca--dhâ vi-nishádya stuvanti[11], páñca díço, dikshv evá práti tishṭhanty. ékai-'kayâ[12] 'stutayâ sam-âyanti[13] dig-bhyá evâ 'nnâ-'dyaṃ sám bharanti. tâbhir[14] ud-gâtó 'd gâyati, dig-bhyá evâ 'nnâ-'dyam ‖ 4 ‖ sam-bhṛítya téja âtmán dadhate, tásmâd ékaḥ prâ-'ṇáḥ sárvâṇy áṅgâny avaty, átho yáthâ su-parṇá ut-patishyáñ chíra[15] ut-tamáṃ kurutá evám evá tád yájamânâḥ pra-jânâm ut-tamâ bhavanty. â--sandîm ud-gâtâ " rohati sâm-râjyam evá gachanti[16], pleṅkháṃ[3 u. 17] hótâ nâkasyai 'vá pṛishṭháṃ rohanti, kûrcâv[18] adhvaryúr bradhnásyai[19] 'vá vishṭápam[3 u. 20] gachanty, etâvanto[3] vaí deva-lokâs téshv evá yathâ-pûrvám práti tishṭhanty, átho â-krámaṇam evá tát sétuṃ yájamânâḥ kurvate suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai ‖ 5 ‖ sádasaḥ, sapta-daçám, prajâpater, gâyati digbhyá evâ 'nnâdyam, práty, ékâdaça ca ‖ 8 ‖

B. 1, 2, 6, 1-6. — K. 34, 5. — Ç. 4, 6, 9, 11. — Kâ. 13, 3, 1. 2. — Pañc. 5, 4, 1 - 5, 14. Lâṭy. 3, 12, 1-15. — câtvâlasya | antè — sattrasyardhyâ — antè — kṛitvâ | ṛiddhim — prajâpàtèrhṛidàyena — antaḥ — stuvanti — aindriyàḥ — çîrshṇaḥ | aṅgâni — acati — avàrudhyâ ity avà-rudhyai | atho iti — jâyantè — yajàmânâḥ — âsînâḥ — annâdyam ity ànna-adyàm — ekaikayety ekàyâ-èkayâ[12] | astutayâ | samâyantîti sam-âyànti — atho iti — kurute — eti | rohati — pleṅkham — vishṭapàm — atho iti.

---

8. [11] pañcabhiḥ prakâraiḥ sthânaviçesheshû 'paviçya. [12] so (ekaik°) AW, ekayâ-ekayâ AC, s. P. 5, 19; pañcasu sthâneshû 'paveçanakâle kvacid udgâtâ prathamam upaviçati, tadânîm itare sarve 'py astutayâ stotriyayâ tam udgâtâraṃ samâgatyo 'paviçanti, evaṃ tattatsthâneshu prathamam evo 'dgâtary upavishṭe sati tattad-ṛicâṃ stuteḥ prâg eva sarve 'py udgâtâram upagacheyuḥ, tathâ sati sarvâbhyo digbhyo 'nnaṃ sampâdayanti. [13] als Compositum. [14] itareshv âgateshu. [15] nch° AW. [16] sarve yajamânâḥ. [17] preṅkho(!) ḍolâ. [18] darbhaviçeshau. [19] âdityasya. [20] sthânam.

9. arkyèṇa[1] vaí sahasra-çáḥ prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, tấbhya ílâṃdené[2 u. 3] 'râṃ lŭ́tâm[4] ávâ 'runddha[5]; yád arkyàm bhávati pra-jấ evá tád yájamânâḥ sṛijanta, ílâṃdam bhavati pra-jấbhya evá sṛishṭấbhya írâṃ lŭ́tâm áva rundhate; tásmâd yấ͡u sámâ͡u sattrá͡u sám-ṛiddhaṃ[6] kshódhukâs tấ͡u sámâm pra-jấ[7] íśha͡u hy âsâm ŭ́rjam â-dádate[8], yấ͡u sámâṃ vy-ṛiddham[9] ákshodhukâs tấ͡u sámâm pra-jấḥ ‖ 1 ‖ ná hy âsâm ísham ŭ́rjam â-dádata. ut-krodáṃ[10] kurvate[11]; yáthâ bandhấn mumucânấ ut-krodáṃ kurváta evám evá tád yájamânâ deva-bandhấn[12] mumucânấ ut-krodáṃ kurvata ísham ŭ́rjaṃ âtmán dádhânâ. vâṇáḥ çatá-tantur bhavati, çatấ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ấyushy evé 'ndriyé práti tishṭhanty. âjíṃ dhâvanty ánabhi-jitasyâ 'bhí-jityai. dundubhĩ́nt sam-ấghnanti[13], paramấ vấ eshấ vấg yấ dundubhaú, paramấm evá ‖ 2 ‖ vấcam áva rundhate. bhûmi-dundubhím ấ ghnanti, yaí 'vé 'mấṃ vấk prá-vishṭâ tấm evấ 'va rundhaté, 'tho imấm evá jayanti. sárvâ vấco[13] vadanti, sárvâsâṃ vâcấm áva-ruddhyâ[14]. ârdré cárman vy-ấyachete[13 u. 15], indriyásyấ 'va-ruddhyâ[14]. ấ 'nyáḥ króçati[16] prấ 'nyáḥ çaosati, yá â-króçati punấty[17] evaí 'nânt sá, yáḥ pra-çáosati pûtéshv evấ 'nnấ-'dyaṃ dadhâty. ṛíshi-kṛitaṃ ca

---

9. çatatantuvîṇâdikam (utkrodâdikam). [1] kasyacit sâmno nâmadheyam. [2] ohne avagraha. [3] sâmântarasya nâmadheyam. [4] pûrvavichinnam annam (lûta also für lûna!). [5] °ṃdha° ACDW, punar apy avichedena sampâditavân. [6] yasmin saṃvatsare nairantaryeṇa sattram pravṛittam. [7] sattriṇâṃ samîpe sarvadigbhyaḥ samâgachanti. [8] sattriṇo hy âsâm prajânâṃ nânâvidham annaṃ rasaṃ ca samâdâya prayachanti. [9] na pravṛittam. [10] harshanimitto 'tyuccadhvanir utkrodaḥ. [11] sattrasamâptyâ saṃtushṭâḥ. [12] cirakâlânushṭheyasattrarûpât. [13] als Compositum. [14] °rudhy° ACDW. [15] s. P. 4, 40. [16] ime sattrânushṭhâyino yajamânâ dravyavyayaṃ kṛitvâ sarvaçûnyakâriṇaḥ ato durvyâpâram akurvann ity evam anya ekaḥ çûdraḥ nindeta. [17] çodhayitvâ nishpâpân karoti.

|| 3 || vā́ eté devá-kṛitaṃ ca pū́rvair mā́sair áva rundhate, yád bhûte-chádâ◡[18] sā́mâni bhávanty ubháyasyā́ 'va-ruddhyai[14]. yánti vā́ eté mithunā́d yé saṃ-vatsarám upa-yánty, antar-vedí mithunaú sám bhavatas[19], ténai 'vá mithunā́n ná yanti || 4 || vyṛìddham ákshodhukâs tā́◡ sámâm prajā́ḥ, paramā́m evá, ca, tri◡çác ca || 9 ||

B. 1, 2, 6, 7. — K. 34, 5. — Kâ. 13, 3, 3-18. — Çâñkh. 17, 6, 1. 2 (tad etat purâṇam utsannaṃ na kâryam). — Pañc. 5, 3, 1. 5, 15-21. 6, 8-13. Anup. 7, 10. Lâṭy. 4, 1, 1-3, 22. — a̱ru̱ṃdha̱ — sṛi̱ja̱nte̱ — â̱dadàta̱ ity ā́-dadàte — ba̱ndhât — ku̱rvatè — yajàmânâḥ | de̱va̱ba̱ndhâd itì deva-ba̱ndhât — ku̱rva̱te̱ — dadhā́nâḥ — ça̱tâyu̱r itì ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendrìya̱ itì ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ — sa̱mâghna̱ntîtì sam-âghnànti — atho̱ itì — sarvā́ḥ — avàrudhyâ̱ ity avà-ru̱dhyai̱ — vyâyàche̱te itì vi-âyàchete — avàrudhyâ̱ ity avà-ru̱dhyai̱ | etì | a̱nyaḥ — mi̱thu̱nât.

10. cármā́ 'va bhindanti, pâpmā́nam evaí 'shâm[1] áva bhindanti. mā́ 'pa râtsîr mā́ 'ti vyâtsîr íty âha[2], sam-pratỳ evaí 'shâm pâpmā́nam áva bhindanty. uda-kumbhā́n adhi-nidhā́ya dâsỳo mârjâlī́yam pári nṛityanti[3] padó ni-ghnatī́r[4] idám-madhuṃ[5] gā́yantyo, mádhu vaí devā́nâm paramám annā́-'dyam, paramám evā́ 'nnā́-'dyam áva rundh-

---

9. [18] bhûtechannâmakânâm ṛishîṇâm. [19] ye yajamânâḥ saṃvatsarasattram anutishṭhanti te cirakâlabrahmacaryâbhyâsân mithunaçakteḥ apagachanti, ataḥ punas tachaktiprâptyarthaṃ vedimadhye brahmacâripuṅçcalîrûpau mithunâvayavau sambhavaṃ kuryâtâm; antarvedideçaç ca sûtrakâreṇadarçitaḥ: uttarasyâṃ vediçroṇyâm puṅçcalyai mâgadhâya ca pariçrayantîti, Magadhadeçotpanno brahmacârî Mâgadhaḥ; (hier, beim sûtrakâra, liegt somit wohl eine höhnische Beziehung auf den Buddhismus vor? s. Ind. Stud. 1, 52. 53. Acad. Vorl. über ind. Lit. Gesch. p. 76. 108).

10. dâsînṛityam. [1] yajamânânâm. [2] vedhanât pûrvaṃ kavacishv adhvaryoḥ çâsanam. [3] so (n⁰) AW, s. P. 7, 16. [4] dakshiṇân bhûmau tâḍayantyaḥ. [8] idam madhv ity etaṃ çabdam, athavâ idam eva sâragham madhv ity-âdimantram.

ate; padó ní ghnanti, mahîyấm[6] evaí 'shu[7] dadhati ‖ 1 ‖ cármaí, 'kân ná pañcâçát ‖ 10 ‖

K. 34, 5. — Kâ. 13, 3, 10-14. 19 - 4, 1. — Çâñkh. 17, 14, 13 - 17, 9. — Pañc. 5, 6, 15. Anup. 7, 10. Lâṭy. 4, 3, 17-23. — atîti | vyâtsîḥ — idammâdhuṃ itî 'dam-mâdhuṃ.

24. açvamedhaḥ (Schluſs, 7, 5, 11-25 *).

11. pṛithivyaí svấhâ[1] 'ntárikshâya[1] svấhâ divé svấhâ, sam-ploshyaté[2] svấhâ sam-plávamânâya s. sám-plutâya s., meghâyishyaté[1] s. meghâ-yaté[3] s. meghitấya s. meghấya s., nîhârấya[1 u. 4] s. ni-hấkâyai[5] s., prâsacấya[1 u. 6] s. pra-calấkâyai[7] s., vi-dyotishyaté s. vi-dyótamânâya s. saṃ-vidyótamânâya s., stanayishyaté s. stanáyate svấho 'gráu stanáyate s., varshishyaté s. várshate svấhâ 'bhi-várshate s. pári--varshate s. saṃ-várshate ‖ 1 ‖ svấhâ 'nu-várshate s., çîkâyishyaté[1 u. 8] s. çîkâ-yaté[3] s. çîkitấya s., proshishyaté[9] s. prushṇaté s. pari-prushṇaté svấho, 'd-grahîshyaté[10] svấho 'd-gṛihṇaté svấhó 'd-gṛihîtâya s., vi-ploshyaté[11] s. vi-plávamânâya s. ví-plutâya svấhâ, "-tapsyaté[12] svấhâ "-tápate

---

10. [6] pûjâm. [7] yajamâneshu.

* s. Ind. Stud. 3, 375. 383. 384. 390 (anuv. 24 ist resp. gar nicht erwähnt).

11-25. açvamedhâṅgamantrâḥ; 11. 12. annahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] meghotpâdanâya dhûmajyotiḥsalilamarutâṃ saṃnipâtaḥ samplavaḥ, sa ca trividhaḥ âgâmî vartamâno bhûtaç ca; açva eva sarvâtmakaprajâpatyabhinnatvât tadrûpeṇa nirdiçyate. [3] zu â s. P. 3, 5. 2. [4] meghanishpatter ûrdhvaṃ drapsapatanaṃ nîhâraḥ. [5] drapsânâm bâhulyena îshad-andhakârâpâdanaṃ nihâkâ. [6] tadîyaçaityenâ 'vayavasaṃkocaḥ prâsacaḥ. [7] saṃkocâd ûrdhvam palâyanam (prală°?) pracalâkâ. [8] vṛishṭiklinnasya purushasya çaityâvasthâ çîkâyanam. [9] gharmakâle saṃtaptâyâm bhûmau prathamavṛishṭer avasâne samutthita ûshmâ proshaḥ. [10] vṛishṭer uparama udgrahaṇam. [11] tata ûrdhvaṃ meghaleçânâm apagamanaṃ viplavaḥ. [12] meghaleçeshu apagateshu sûryaprakâçasaṃcâra âtapaḥ.

svâho 'grâm â-tápate svâha, 'rg-bhyáḥ s. yájur-bhyaḥ s. sâma-bhyaḥ svâhâ 'ṅgiro-bhyaḥ[13] s., védebhyaḥ[14] s. gâthâbhyaḥ[15] s. nârâçaṁsî'bhyaḥ[1 u. 16] s. raíbhîbhyaḥ[17] s., sárvasmai svâhâ || 2 || saṁvárshate, raíbhîbhyaḥ svâhâ, dvé ca ||11||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç.[18] 5, 2. — Vs. 22, 26. — meghâyata iti megha-yate — çîkâyata iti çîka-yate.

12. datváte[1] svâhâ[1] 'dantákâya s., prâṇíne[1] svâhâ 'prâṇâya s., múkhavate svâhâ 'mukhâya s., nâsikâ-vate svâhâ 'nâsikâya svâhâ, 'kshaṇ-váte[2] svâhâ 'nakshíkâya s., karṇíne svâhâ 'karṇákâya s., çîrshaṇ-váte[2] svâhâ 'çîrshákâya s., pad-váte svâhâ 'pâdákâya s., prâ-'ṇaté svâhâ 'prâ-'ṇate s., vádate svâhâ 'vadate s., páçyate svâhâ 'paçyate s., çriṇvaté svâhâ 'çriṇvate s., manasvíne[1] svâhâ || 1 || amanáse s., retasvíne svâhâ 'retás-kâya s., pra-jâbhyaḥ s. pra-jánanâya s., lóma-vate svâhâ 'lomákâya s., tvacé svâhâ 'tvákkâya s., cármaṇ-vate[2] svâhâ 'carmákâya s., lóhita-vate svâhâ 'lohitâya s., mâṁsan-váte svâhâ 'mâṁsákâya s., snâva-bhyaḥ svâhâ 'snâvákâya svâhâ, 'sthan-váte svâhâ 'nasthíkâya s., majjan-váte svâhâ 'majjákâya svâhâ, 'ṅgíne svâhâ 'naṅgâya svâhâ, "tmáne svâhâ 'nâtmane svâhâ, sárvasmai svâhâ || 1 || manasvíne svâhâ, 'nâtmane svâhâ, dvé ca ||12||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç. 5, 3. — aṁukhâyâ — aṇâsikâyâ — akshaṇvata ity akshaṇ-vatè — anakshikâya — akarṇakâya — çîrshaṇvata iti çîrshaṇ-vatè — açîrshakâya — apâdakâya — prâṇata iti pra-aṇate — aprâṇata ity aprâ-aṇate

---

11. [13] aṅgirobhir munibhir dṛishṭâç caturthavedotpannâ aṅgirasaḥ. [14] vidhibhâgaiḥ sahitâs te sarve vedâḥ. [15] devatâvishayâkhyânaparâ mantrâḥ. [16] manushyavishayâkhyânaparâ ṛicaḥ. [17] rebhaḥ çabdakṛid agniḥ (!), tadvishayâ ṛicaḥ. [18] auch hier (in 11–25) stimmt K. im Wesentlichen zu Ts., jedoch mit einigen erheblichen Differenzen, s. im Verlauf.

12. çarîrahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] zu ṇ s. P. 13, 13.

— avàdate — apàçyate — açrinvate — amanasè — aretaskâyety aretaḥ-kâya — alomakâya — atvakkâya — carmaṇvata iti carmaṇ-vate — acarmakâya — alohitâyà — mâṃsanvata iti mânsan-vatè — amâṃsakâya — asnâvakâya — asthanvata ity àsthan-vatè — anasthikâya — majjanvata iti majjan-vatè — amajjakâya — añginè — anañgâyà — âtmanè — anâtmane.

13. kás tvâ yunakti sá tvâ yunaktu, víshṇus tvâ yunaktv, asyá yajnásyá 'rddhyai[1] máhyaṃ sáṃ-natyâ[2], amúshmai kámâyâ; "yushe tvâ prâ-'ṇáya tvâ 'pâ-'ñáya tvâ vy-ânáya tvâ, vỳ-ushṭyai tvâ, rayyaí tvâ rádhase tvâ, ghóshâya tvâ póshâya tvâ "râd-ghoshâya[3] tvâ, prá-cyutyai[4] tvâ || 1 || kò, 'shṭâtriṃçat ||13||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç. 5, 9. — ṛidhyai — saṃnàtyâ iti sam-natyai — vyânâyeti vi-ânàyà — vyúshṭyâ iti vi-ushṭyai — ârâdghoshâyety ârât-ghoshâyà.

14. agnáye gâyatrâya tri-vṛíte râthaṃ-tarâya vâsantâyâ 'shṭâ-kapâla, índrâya traishṭubhâya[1] pañca-daçâya bârhatâya graishmâyaí 'kâdaça-kapâlo, víçvebhyo devébhyo jágatebhyaḥ sapta-daçébhyo vairûpébhyo[1] vârshikebhyo dvâdaça-kapâlo, mitrâ-váruṇâbhyâm ânu-shṭubhâbhyâm eka-viṃçâbhyâṃ vairâjâbhyâṃ[1] çâradâbhyâm payasyâ[2], bṛíhaspátaye[1] pâṅktâya tri-ṇavâya çâkvarâya haimantikâya carúḥ, savitrá âti-chandasâya trayas-triṃçâya raivatâya çaiçirâya dvâdaça-kapâló, 'dityai víshṇu-patnyai carúr, agnáye vaiçvânarâya[1] dvâdaça-kapâló,

---

13. paridhimantrâḥ. [1] °rdhy° AW, ṛidhy° CD. [2] mâm prati sarveshâm prâṇinâṃ saṃnamanâya. [3] dûraçabdagrâhitvam. [4] sarvaduḥkhanivṛittiḥ.

14. 15. daçahaviḥ sarvaprishṭhâ. [1] ohne avagraha. [2] payasi bhavâ âmikshâ.

'nu-matyai carúḥ, kâyá ékakapâlaḥ ‖ 1 ‖ agnáye gâyatrâyâ 'dityâ[3] ánumatyai [3 u. 4], saptácatvâriꣳçat ‖ 14 ‖

(4, 4, 13, 1.) 7, 5, 15, 1-3. — K. (22, 14.) Aç. 5, 10. — Vs. 29, 60. Ç. 9, 4, 3, 11. — Çâṅkh. Br. 19, 5. çr. 9, 27, 1. — triṇavâyeti tri-ṇavâyâ — savitre — adityai.

15. yó vâ agnâv[1] agníḥ[2] pra-hriyáte yáç ca sómo râjâ[3] táyor eshá âtithyám yád agnî-shomîyó[4]; 'thai 'shá rudró[5] yáç cîyáte[6], yát sám-cite 'gnâv etâni havîꣳshi ná nir-váped, eshá evá rudró 'çânta upo-'tthâya pra-jâm paçûn yájamânasyâ 'bhí manyeta, yát sám-cite 'gnâv etâni havîꣳshi nir-vápati bhâga-dhéyenai 'vaí 'naꣳ çamayati nâ 'sya rudró 'çântaḥ ‖ 1 ‖ upo-'tthâya pra-jâm paçûn abhí manyate. dáça hávîꣳshi bhavanti, náva vaí púrushe prâ-'ṇâ nâbhir daçamî, prâ-'ṇân evá yájamâne dadhâty; átho dáçâ-'kshará vi-râḍ, ánnam vi-râḍ, vi-râjy evâ 'nnâ-'dye práti tishṭhaty. ṛitú-bhir vâ eshá chándo-bhi stómaiḥ pṛishṭhaiç cetavya íty âhur, yád etâni havîꣳshi nir-vápaty ṛitú-bhir evaí 'nam chándo-bhi stómaiḥ pṛishṭhaiç cinute. díçaḥ sushuvâṇéna ‖ 2 ‖ abhi-jítyâ íty âhur, yád etâni havîꣳshi nir-vápati diçâm abhí-jityâ. etáyâ vâ índram devâ ayâjayan tásmâd indra-savá, etáyâ Mánum manushyâs tásmân Manu-savó[7]; yáthé 'ndro devânâm yáthâ Mánur manushyâṇâm evám bhavati yá evám vidvân etáyé 'shṭyâ yájate. díg-vatîḥ puro-'nuvâkyâ bhavanti, sárvâsâm diçâm abhí-jityai ‖ 3 ‖ asya rudró 'çântaḥ, sushuvâṇénaí, 'kacatvâriꣳçac ca ‖ 15 ‖

---

14. [3] wozu diese beiden Wörter zugefügt sind, ist nicht ersichtlich, da kein anderer anuv. mit agnaye gây⁰ beginnt. [4] ⁰tyai carúḥ W.

15. eteshâm havishâm utpattim abhidhâya prayogam vidhatte. [1] âdhânasiddhe. [2] mathitvâ. [3] vallîrûpaḥ sthâpitaḥ. [4] paçuḥ. [5] krûraḥ. [6] cayanena nishpâdyate. [7] zu s⁰ s. P. 6, 10.

7, 5, 14, 1. — agnîshomîya ity ágnî-somîyàḥ — upotthâyety úpa-utthâyà — prâṇâ iti pra-ánâḥ — atho iti — chandóbhir iti chandáḥ-bhiḥ — abhijityâ ity ábhi-jityâḥ | iti — abhijityâ ity abhi-jityai — puronuvâkyâ iti puraḥ-anuvâkyâḥ.

16. [a] yáḥ prâ-'ṇató ni-misható mahi-tvaí 'ka íd râjâ jágato babhûva | yá ít̃ce asyá dvi-pádaç cátush-padaḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [b] upayâmá-grihîto 'si, prajấ-pataye tvâ júshṭaṃ grihṇâmi, tásya te dyaúr mahimấ nákshatrâṇi rûpám, âdityás te téjas, tásmai tvâ mahimné prajấ-pataye svấhâ[3] || 1 || yáḥ prâṇató dyaúr[4] âdityò[4], 'shṭấ-triṃçat[5] || 16 ||

B. 3, 8, 18, 5. — K. Aç. 5, 13. — prâṇata iti pra-anataḥ — mahitveti mahi-tvâ.

17. [a] yá âtma-dấ bala-dấ yásya víçva upấ-'sate pra-çísham yásya devấḥ | yásya châyấ 'mṛítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [b] upayâmá-grihîto 'si, prajấ-pataye tvâ júshṭaṃ grihṇâmi, tásya te pṛithivî́ mahimaú 'shadhayo[1] vánaspátayo[1] rûpám, agnís te téjas, tásmai tvâ mahimné prajấ-pataye svấhâ[1] || 1 || yá âtmadấ, ékân ná catvâriṃçát || 17 ||

B. 3, 8, 18, 5. — âtmadâ ity âtma-dâḥ | baladâ iti bala-dâḥ — viçvè | upâsata ity úpa-âsate — amṛitam.

18. ấ bráhman brâhmaṇó brahma-varcasî́ jâyatâm, ấ 'smín râshṭré râjanya ishavyàḥ çûro mahâ-rathó jâyatâṃ, dógdhrî dhenúr, vódhâ 'naḍvân[1], âçuḥ sáptiḥ, púraṃdhir[1]

---

16. pûrvasya mahimâkhyagrahasya mantraḥ. [1] so schon IV, 1, 8, 4. [2] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. 1, 61. [3] ohne avagraha. [4] weshalb diese beiden Wörter in ACD zugefügt sind (in W fehlen sie), ist nicht ersichtlich, da kein andrer anuv. mit yaḥ prâṇato beginnt. [5] prâṇatò 'shṭấtr° W.

17. dvitîyagrahamantraḥ. [1] ohne avagraha.

18. annahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha.

yóshâ, jishṇú rathe-shṭhâḥ, sabhéyo yúvâ, " 'syá yájamâ-nasya vîró jâyatâṃ, nikâmé-nikâme naḥ parjányo varshatu, phalínyo na óshadhayaḥ[1] pacyantâṃ, yoga-kshemó naḥ kalpatâm ‖ 1 ‖ â bráhmann, ékacatvâriꝏçat ‖ 18 ‖

B. 3, 8, 13, 1-3. 18, 5. — K. Aç. 5, 14. — Vs. 22, 22. Ç. 13, 1, 9, 1-9. Kâ. 20, 4, 11. — eti | asmin — anaḍvân — jishṇuḥ — eti | asya.

19. [a] â 'krân vâjî́ pṛithivîm agníṃ yújam akṛita vâjy árvâ; " 'krân vâjỳ antárikshaṃ[1] vâyúṃ yújam akṛita vâjy árvâ; dyâṃ vâjy â 'kraꝏsta sûryaṃ yújam akṛita vâjy árvâ. [b] 'gnís te vâjin yúñn, ánu tvâ " rabhe, svastí[1] mâ sám pâraya; vâyús te vâjin yúñn, ánu tvâ " rabhe, svastí[1] mâ sám ‖ 1 ‖ pârayâ; "dityás te vâjin yúñn, ánu tvâ " rabhe, svastí mâ sám pâraya. prâṇa-dhṛíg asi prâ-'ṇám me dṛiꝏha, vyâna-dhṛíg asi vy-ânám me dṛiꝏhâ, 'pâna-dhṛíg asy apâ-'nám me dṛiꝏha; cákshur asi cákshur máyi dhehi, çrótram asi çrótram máyi dhehy, âyur asy âyur máyi dhehi ‖ 2 ‖ vâyús te vâjin yúñn ánu tvâ " rabhe svastí mâ sáṃ, trícatvâriꝏçac ca ‖ 19 ‖

K. Aç. 5, 15. — eti | akrân — vâjî | arvâ | eti | akrân | vâjî — vâjî | arvâ — vâjî | eti | akraꝏsta — vâjî | arvâ | agniḥ — yuñ | anv iti | tvâ | eti | rabhe — prâṇadhrig iti prâṇa-dhṛik — vyânam iti vi-anam.

20. jájni bî́jaṃ, várshṭâ parjányaḥ, páktâ[1] sasyáꝏ, su-pippalấ óshadhayaḥ[2], sv-adhicaraṇé 'yáꝏ, sû-'pasadanò 'gníḥ, sv-adhyakshám antárikshaꝏ[2], sû-pâváḥ pávamânaḥ, sû-'pasthânấ dyaúḥ, çivám asaú tápan, yathâ-pûrvám aho-

19. açvânumantraṇam. [1] ohne avagraha.
20. anye annahomamantrâḥ. [1] pâkaçîlam. [2] ohne avagraha.

-râtré[3], pañca-daçíno 'rdha-mâsâs, triʊçíno mâsâḥ, kḷiptâ ṛitávaḥ, çântáḥ saṃ-vatsaráḥ || 1 || jájny, ékatriʊçat[4] ||20||

B. 3, 8, 18, 5. — K. Aç. 5, 17. — ahorâtre ity áhaḥ-râtre.

21. âgneyò 'shṭâ-kapâlaḥ, saumyáç carúḥ, sâvitrò 'shṭâ-kapâlaḥ, paushṇáç carú, raudráç carúr, agnáye vaiçvânarâya[1] dvâdaça-kapâlo mṛigâ-"kharé yádi nâ "-gáched, agnáye 'ʊho-múce 'shṭâ-kapâlaḥ, sauryám páyo, vâyavỳa âjya-bhâgaḥ || 1 || âgneyáç, cáturviʊçatiḥ ||21||

B. 3, 9, 17, 1-5. — K. Aç. 5, 16. — caruḥ — mṛigâkhara iti mṛiga-âkhare — na | âgached ity â-gachét.

22. agnáye 'ʊho-múce 'shṭâ-kapâla, índrâyâ 'ʊho-múca ékâdaça-kapâlo, mitrâ-váruṇâbhyàm âgomúg-bhyâm payasỳâ, vâyo-sâvitrá[1] âgomúg-bhyâṃ carúr, açví-bhyâm âgomúg-bhyâṃ dhânâ[2], marúd-bhya enomúg-bhyaḥ saptá-kapâlo, víçvebhyo devébhya enomúg-bhyo dvâdaça-kapâlŏ, 'nu-matyai carúr, agnáye vaiçvânarâya[3] dvâdaça-kapâlo, dyâvâ-pṛithivî'bhyâm aʊhomúg-bhyâṃ dvi-kapâláḥ || 1 || agnáye 'ʊho-múce triʊçát ||22||

4, 7, 15, 1-7. — K. Aç. 5, 19. — aʊhomuca ity áʊhaḥ-mucè — vâyosâvitra iti vâyo-sâvitraḥ — dhânâḥ.

23. agnáye sám anamat[1] pṛithivyaí sám anamad, yáthâ 'gníḥ pṛithivyâ[2] sam-ánamad[3] evám máhyam bhadrâḥ sáṃ-natayaḥ sáṃ namantu; vâyáve sám anamad

---

20. [3] s. P. 4, 11. [4] so W, jajneka° AD, jajnityeka° C.

21. açvasya rogâdinimitte prâpte prâyaçcitteshṭayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] açvanivâsasthâne.

22. daçahavir mṛigâreshṭiḥ. [1] zu s° s. P. 6, 8; vâyuç ca savitâ ca vâyosâvitraḥ (!), vâyusavitṛibhyâm ity arthaḥ. [2] bhṛishṭayavâḥ. [3] ohne avagraha.

23. saṃnatihomâḥ (annahomeshu). [1] sarvo 'pi yajamânaḥ paricaryâm akarot. [2] sahitaḥ. [3] asmai yajamânâya upakâram akarot.

antárikshâya[4] sám anamad, yáthâ vâyúr antárikshena; sûryâya sám anamad divé sám anamad, yáthâ sûryo divâ; candrámase[4] sám anaman nákshatrebhyaḥ sám anamad, yáthâ candrámâ nákshatrair; váruṇâya sám anamad ad-bhyáḥ sám anamad, yáthâ ‖ 1 ‖ váruṇo 'd-bhíḥ; sâmne sám anamad ṛicé sám anamad, yáthâ sâma 'rcâ; bráhmaṇe sám anamat kshatrâya sám anamad, yáthâ bráhma kshatréṇa; râjne sám anamad viçé sám anamad, yáthâ râjâ viçâ; ráthâya sám anamad áçvebhyaḥ sám anamad, yáthâ ráthó 'çvaiḥ; prajâ-pataye sám anamad bhûtébhyaḥ sám anamad, yáthâ prajâ-patir bhûtaíḥ sam-ánamad evám máhyam bhadráḥ sáṃ-natayaḥ sáṃ namantu ‖ 2 ‖ adbhyáḥ sám anamad yáthâ, máhyaṃ, catvâri ca ‖ 23 ‖

B. 3, 8, 18, 5. — K. 5, 20. — candramase | sam iti | anamat — candramâḥ — sâmâ | ṛicâ.

24. [a]yé te pánthânaḥ savitaḥ pûrvyâso 'reṇávo ví-tatâ antárikshe[1] | tébhir no adyá[2] pathí-bhiḥ su-gébhî ráksha[3] ca no ádhi[2] ca deva brûhi ‖ [b]námo 'gnáye pṛithivî-kshíte loka-spṛíte, lokám asmaí yájamânâya dehi; námo vâyáve 'ntariksha-kshíte loka-spṛíte, lokám asmaí yájamânâya dehi; námaḥ sûryâya divi-kshíte loka-spṛíte, lokám asmaí yájamânâya dehi ‖ 1 ‖ yé te, cátuçcatvâriⓒçat ‖ 24 ‖

B. 3, 9, 4, 3. — K. Aç. 1, 1. — areṇavâḥ — sugebhir iti su-gebhiḥ | rakshâ.

25. yó vâ áçvasya médhyasya çíro véda çîrshaṇ-

---

23. [4] ohne avagraha.

24. adhvaryur yajamânam vâcayati. [1] ohne avagraha. [2] so ([0]o a[0]) AW, s. P. 11, 13. [3] so ([0]â) AW, s. P. 3, 8. [4] so ([0]o a[0]) AW, aus P. mir nicht belegbar.

25. sarvajagadâtmakatvenâ 'çvaḥ stûyate; athavâ virâḍrûpeṇâ 'çvopâ-

-vấn[1] médhyo bhavaty; ushấ vấ áçvasya médhyasya çíraḥ, sűryaç cákshur, vấtaḥ prâ-'ṇáç, candrámâḥ[2] çrótraṃ, díçaḥ pấdâ, avântara-diçấḥ párçavo, 'ho-râtré[3] ni-meshò, 'rdha-mâsấḥ párvâṇi, mấsâḥ saṃ-dhấnâny, ṛitávó 'ṅgâni, saṃ-vatsará âtmấ[4], raçmáyaḥ kéçâ, nákshatrâṇi rûpáṃ, tấrakâ asthấni, nábho mâʊsấny, óshadhayo[2] lómâni, vánaspátayo[2] vấlâ, agnír múkhaṃ, vaiçvânaró[2] vy-ấttam ‖ 1 ‖ samudrá[2] udáram[2], antárikṣham[2] pâyúr, dyấvâ-pṛithivî[3] âṇḍaú, grấvâ çépaḥ, sómo réto, yáj jañjabhyáte tád ví dyotate, yád vi-dhûnuté tát stanayati, yán méhati tád varshati, vấg evấ 'sya vấg; áhar vấ áçvasya jấyamânasya mahimấ purástâj[2] jâyate rấtrir enam mahimấ paççấd ánu jâyata, etaú vaí mahimấnâv áçvam abhítaḥ[2] sám babhûvatur; háyo devấn avahad[5] árvấ 'surân vâjî gandharvấn áçvo manushyânt; samudró[2] vấ áçvasya yóniḥ samudró bándhuḥ[6] ‖ 2 ‖ vyấttam, avahad, dvấdaça[7] ca ‖ 25 ‖

(B. 3, 9, 23.) — Ç. 10, 6, 4, 1. — çîrshaṇvân iti çîrshaṇ-vân — ushâḥ | vai — aho-râtre ity ahaḥ-râtre — keçấḥ — vyấttam iti vi-âttam — avahat — samudraḥ | vai | açvâsya | yoniḥ | samudraḥ ‖ 2 ‖

gấvo, gấvaḥ síshâsantîḥ, prathamé mâsí, samânyò[8], yádi sómau, shaḍahaír, utsṛíjyă3ṃ[9], devấnâm, arkyèṇa, cármấ 'va, pṛithivyaí, datváte, kás tvâ, 'gnáye, yó vaí, yáḥ prâṇató, yá âtmadấ, á bráhmann, á 'krân vâjî, jájni[10] bîjam, âgneyò 'shṭấkapâlo, 'gnáye 'ʊho-

---

sanapratipâdako 'yam anuvâkaḥ prakaraṇâd utkṛishyo 'panishadâdau drashṭavyaḥ; ata eva Vâjasaneyina etadarthapratipâdakam brâhmaṇam upanishadâdâv âmananti (die Kâṇva nämlich, am Beginn des Bṛihad-âraṇyaka). [1] s. P. 13, 13. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 11. 12. [4] hier beginnt Wb. [5] unbetont. [6] ? so (samudro bandhuḥ) F in der Text-Aufführung und im Comm., ebenso der Comm. zu P. 18, 1; aber alle Text-Mss. (ACDW. Wb.) haben nur: yóniḥ samudráḥ, was theils keinen Sinn giebt, theils auch gegen die Angabe der Wortzahl des anuvâka (s. Anm.[7]) verstöſst; s. Whitney p. 354. 355. Das Çatap. liest: samudrá evấ 'sya bándhuḥ samudró yóniḥ (in beiden Recensionen). [7] so (dvấdaça) ACDW. Wb.; also nach avahat zwölf Wörter, während es ohne bandhuḥ nur elf sind! [8] samânyà ṛíco W. Wb. [9] °jyấṃ ACD. [10] á 'krâṃ jájni DW. und prima manu in Wb.

-múce, 'gnáye[11] sám anamad, yé te pánthâno[12], yó vâ áçvasya médhyasya çíraḥ, páñcavi○çatiḥ ‖ 25 ‖

gâvaḥ (1, 1), samânyàḥ (4, 1), sávanam ashṭâbhír (7, 4), vâ eté devákṛitaṃ câ (9, 4), 'bhijítyâ[13] íty âhur (15, 3), váruṇo 'dbhíḥ sámne (23, 2), cátuḥpañcâçat ‖ 54 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ saptamakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti saptamaṃ kâṇḍam ‖ 7 ‖

samâptâ ce 'yaṃ taittirîyasaṃhitâ ‖

---

25. [11] °múce 'shṭâkapâlo 'gnáye D. W. Wb. [12] panthâno fehlt W. Wb. [13] vâ eté 'bhijítyâ W. Wb.

Appendix.

1. sûcîpattram.

kâṇḍa I.

1. puroḍâçîyam 1, 1-13. (B. III, 2, 1 - 3, 9).

1, 1-13 darçapûrṇamâsamantrâ âdhvaryavâḥ; 1-3 parvadinakartavyam, 1. vatsâpâkaraṇam, 2. barhirâharaṇam, 3. dohaḥ; — 4-13 pratipaddinakartavyam, 4. havirnirvâpaḥ, 5. vrîhyavaghâtaḥ, 6. peshaṇam, 7. kapâlopadhânam, 8. puroḍâçaçrapaṇam, 9. vediḥ, 10. âjyagrahaṇam, 11. idhmâbarhiḥsrucâm prokshaṇâdi, 12. âghârau, 13. srugvyûhanâdi.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 1, 1 - 2, 2).

2. adhvaraḥ 2, 1 - 3, 13. (VI, 1, 1 - 4, 3).

2, 1-13. somakrayapraçnaḥ; 1. prâcînavaṅçaçâlâkhyapraveçaḥ, — 2. vratasampâdanadîkshâ, — 3. devayajanam, — 4. somakrayaṇîgamanam, — 5. somakrayaṇîpadasaṃgrahaḥ, — 6. somonmânam, — 7. somakrayaḥ, — 8. somasya çakaṭâropaṇam, — 9. âropitasya somasya prâcînavaṅçam prati gamanam, — 10. âtithyeshṭiḥ, — 11. upasadaḥ, — 12. uttaravediḥ, — 13. havirdhânamaṇḍapanirmâṇam; —

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 2, 2-3).

3, 1-11. agnîshomîyapaçupraçnaḥ, 1. sadonirmâṇam, — 2. havirdhânagatoparavanirmâṇam, — 3. 4. dhishṇiyâḥ, — 5. yûpachedaḥ, — 6. yûpasthâpanam, — 7. paçor upâkaraṇam, — 8. paçoḥ saṃjnapanam, — 9. vapotkhedaḥ, — 10. vasâhomaḥ, — 11. gudakâṇḍeno 'payaṭsaṃjnakahomâḥ; — 12. 13. somâbhishavaḥ, 12. vasatîvarîṇâṃ grahaṇam, 13. somasya çakaṭâd upâvarohaḥ; —

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 2, 3 - 4, 3).

3. grahâḥ 4, 1-42 (VI, 4, 4 - 5, 9. A. III, 16-21).

4, 1-42. grahapraçnaḥ; 1. abhishavaḥ, — 2. upâṅçugrahaḥ, — 3. antaryâmaḥ, — 4. aindravâyavaḥ, — 5. maitrâvaruṇaḥ, — 6. 7. âçvinaḥ, — 8. 9. çukrâmanthinau, — 10. 11. âgrayaṇaḥ, — 12. ukthyaḥ, — 13. dhruvaḥ, — 14. ṛitugrahâḥ, — 15. aindrâgnaḥ, — 16. vaiçvadevaḥ, — 17-19. marutvatîyâḥ, — 20. 21. mâhendraḥ, — 22. âdityaḥ, — 23-25. sâvitraḥ, — 26. vaiçvadevaḥ, — 27. pâtnîvataḥ, — 28. hâriyojanaḥ, — 29-31. atigrahâḥ, — 32-34. agnau, — 35. 36. açvamedhe, — 37-42. shoḍaçî.

4. dâkshiṇâni 4, 43-45 (VI, 6, 1-3).

43. dakshiṇâ, — 44. samishṭayajurhomaḥ, — 45. avabhṛithaḥ; — 46. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 4, 4-8).

6[1]). punarâdheyam 5, 1-4.

5, 1. punarâdheyasya pradhânavidhiḥ, — 2. yâjyâdyaṅgajâtam; — 3. âdhânamantrâḥ, — 4. tadvyâkhyânam.

7. agnyupasthânam 5, 5-10.

5. 6. agnyupasthânamantrâḥ, — 7. 8. tadvyâkhyânam; — 9. upasthânasyâ 'gnihotrâṅgatâ, — 10. pravatsyato yajamânasyâ 'gnyupasthânamantrâḥ, dârçikayâjamânamantrâç ca.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 5, 1 - 6, 5).

8. aishṭikaṃ yâjamânam 6, 1-6 (I, 6, 10 - 7, 6).

6, 1. âjyagrahaṇam, — 2. havirhomaḥ, — 3. bhakshya iḍâdibhâgaḥ, — 4. anuyâjâdiçeshâhutiḥ, — 5. âpyâyanâdimantrâḥ, — 6. sûryopasthânâdimantrâḥ.

9. aishṭikayâjamânavidhiḥ 6, 7 - 7, 6 (I, 5, 10, 3 - 6, 6, 4).

7. devatâparigrahaḥ, — 8. yajnâyudhasambhṛitiḥ, — 9. dvâdaçadvaṃdvasampattiḥ, — 10. haviḥsâdanam, — 11. âçrâvaṇâdimantrâḥ.

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 7, 1-5.

7, 1. iḍânumantraṇam, — 2. iḍâyâḥ praçaṅsâ, — 3. anvâhâryaḥ, — 4. çeshâhutyanumantraṇam, — 5. âpyâyanâdimantrâḥ, — 6. upasthânâdimantrâḥ.

10. vâjapeyaḥ 7, 7-12 (B. I, 3, 5-9).

7-12. âdhvaryavamantrâḥ, 7. rathamantrâḥ, 8. rathadhâvanamantrâḥ, 9. yûpârohaṇam, 10. annahomâḥ, 11. ujjitimantrâḥ, 12. atigrâhyamantrâḥ.

13. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 8, 1-6).

12[2]). râjasûyaḥ 8, 1-21 (B. I, 6, 1 - 8, 10).

8, 1. ânumatâdayo 'shṭau yâgâḥ; 2-7. câturmâsyâni, 2. vaiçvadevâkhyam prathamam parva, 3. varuṇapraghâsâkhyaṃ dvitîyam parva, 4-6. sâkamedhâkhyaṃ tṛitîyam parva, 4. pradhânahavîṅshi, 5. mahâpitṛiyajnaḥ, 6. tryambakapuroḍâçâḥ, 7. çunâsîryâdikarmacatushṭayam, — 8. devikâdikarmashaṭkam, — 9. ratninâṃ havîṅshi, — 10. devasuvâṃ havîṅshi, — 11. abhishekajalamantrâḥ, — 12. abhishekajalasaṃskâramantrâḥ, — 13. digvyâsthâpanamantrâḥ, — 14. abhishekaḥ, — 15. rathena vijayaḥ, — 16. sarvaiḥ sevyatvam, — 17. saṃsṛipâṃ havîṅshi, — 18. daçapeyaḥ, — 19. diçâṃ aveshṭayaḥ, paçudvayaṃ, sâtyadûtânâṃ havîṅshi ca, — 20. prayujâṃ havîṅshi, — 21. sautrâmaṇyâ mantrâḥ paçavo havîṅshi ca.

22. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 9, 1 - 10, 5).

kâṇḍa II.

13. kâmyâḥ paçavaḥ 1, 1-10.

1, 1. bhûtikâmâdînâṃ çvetâdyâḥ paçavaḥ, — 2. varuṇagṛihîtâdînâm, — 3. jayakâmâdînâm, — 4. brahmavarcasakâmâdînâm, — 5. paçukâmâdînâm,

---

[1]) zu kâṇḍa 5 s. das zu I, 5, 1 Bemerkte.

[2]) zu kâṇḍa 11 s. das zu I, 8, 1 Bemerkte.

— 6. grâmakâmâdînâm, — 7. 8. brahmavarcasakâmâdînâm, — 9. annâdyakâmâdînâm, — 10. naimittikâḥ paçavaḥ.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 2, 11, 1-6).

14. kâmyâ ishṭayaḥ 2, 1 - 4, 13.

2, 1. prajâkâmâdînâm ishṭayaḥ, — 2. pâthikṛitâdyâḥ, — 3. kâmukeshṭyâdyâḥ, — 4. annavadyâgâdyâḥ, — 5. abhiçastîshṭyâdyâḥ, — 6. âdityacarvâdyâḥ, — 7. aindracarvâdyâḥ, — 8. anvṛijupramukhâḥ, — 9. abhiçârâdyâḥ, — 10. saumâraudrâdyâḥ, — 11. aindrâdyâḥ.

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 3, 2, 1-9).

3, 1. bhûtikâmâdînâṃ caravaḥ, — 2. mṛityubhîtâdînâm ishṭayaḥ, — 3. yajnavibhrashṭâdînâm, — 4. svargakâmâdînâm, — 5. râjayakshmagṛihîtasye 'shṭiḥ, — 6. annâdanaçaktikâmasya tridhâtur yâgaḥ, — 7. sarvapṛishṭhâ vîryakâmâbhiçastayoḥ, — 8. cakshushkâmasya trihavishke 'shṭiḥ, — 9. grâmakâminaḥ sâṃgrahaṇî 'shṭiḥ, — 10. âyushkâmeshṭimantrâḥ, — 11. dîrgharogy-âyurarthinor ishṭiḥ, — 12. açvadânina ishṭiç catushkapâlâ, — 13. pâpmanâ gṛihîtasye 'shṭiḥ.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 3, 3, 1 - 4, 4).

4, 1. bhrâtṛivyavataḥ spardhamânasya trihavishke 'shṭiḥ, — 2. tasyaiva vijitisaṃjne 'shṭiḥ, — 3. tasyaiva saṃvargeshṭiḥ, — 4. gârmutaç caruḥ prajâpaçvarthinoḥ, — 5. citrâyâgasya upahomamantrâḥ, — 6. paçukâmasya citrâyâgaḥ, — 7-10. kârîrîshṭiḥ, 7. prâgghomamantrâḥ, 8. kârîryuttarabhâgasthâ mantrâḥ, 9. prâcyâñgamantravyâkhyânam, 10. uttarabhâgasthamantravyâkhyânam, — 11. traidhâtavîye 'shṭiḥ, — 12. traidhâtavîyasya devatâ, — 13. aindrâbârhaspatyaç caruḥ (çaktistambhanivârakaḥ).

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 3, 5, 1 - 9, 3).

15. dârçyam brâhmaṇam 5, 1-6. 11 (3-9). 6, 1-6.

5, 1. paurṇamâsîgatasyâ 'gnîshomîyapuroḍâçasyo 'podghâtaḥ, — 2. agnîshomîyayâgaḥ pûrṇimâdine, — 3. amâvâsyâyâṃ sâṃnâyyayâgaḥ, — 4. âgnâvaishṇavâdayaḥ, — 5. abhyudayeshṭyâdayaḥ, — 6. darçapûrṇamâsayoḥ somayâgena saha paurvâparyam.

38 [1]). dârçyaṃ hautram 5, 7-11 (1-3). 6, 7-10.

7. 8. sâmidhenîmantrâḥ, — 8. pravaranividâdayaḥ, — 10. naimittikyaḥ kâmyâç ca sâmidhenyaḥ, — 11. hotur niyamaviçesho, (3-9) 'dhvaryor âghârâdiviçeshaç ca.

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 3, 11, 1 - 4, 2, 4).

15. dârçyam brâhmaṇam (Fortsetzung).

6, 1. prayâjâḥ, — 2. âjyabhâgau, — 3. âgneyapuroḍâçaḥ, — 4. vedinirmâṇam, — 5. barhirvishayaprayogaḥ, — 6. upâñçuyâjasvishṭakṛitau.

38 [1]). dârçyaṃ hautram (Fortsetzung).

7. iḍopahvânavidhiḥ, — 8. iḍâprâçitrabhakshaṇam, — 9. anûyâjâḥ sûktavâkavyâkhyâ ca, — 10. çaṃyuvâkamantravyâkhyâ patnîsaṃyâjâç ca,

11. saṃvargeshṭihautramantrâḥ (zu II, 4, 3, 1 - 4, 3). — 12. pitriyajnasya havishâṃ hautram.

---

[1]) s. das zu II, 5, 7 Bemerkte.

kâṇḍa III.

16. aupânuvâkyam 1, 1 - 5, 10.

1, 1-10. somaçeshaḥ, 1. dîkshitena vaktavyâ mantrâs tadvidhayaç ca, — 2. somopasthânamantrâḥ, — 3. somakrayaṇîpadâñjanâdividhayaḥ, — 4. paçûpakaraṇamantrâḥ, — 5. teshâm mantrâṇâm brâhmaṇam, — 6. abhimarçanavidhayo mantraviçeshâç ca, — 7. spardhâyuktasya viçeshavidhayaḥ, — 8. upâṅçugrahasaṃyuktâ mantrâḥ, — 9. savanâhutyâdimantrâḥ, — 10. pravṛitahomâdimantrâḥ.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 4, 6, 1 - 10, 3).

2, 1-10. somaçeshaḥ. 1. pavamânagrahâḥ, — 2. savanâni, — 3. somâvekshaṇam, — 4. sphyâdyupasthânamantrâḥ, — 5. bhakshamantrâḥ, — 6. pṛishadâjyam (mantraç ca dadhigharmagaḥ), — 7. stutaçastre, — 8. tṛitîyasavanagatâ mâdhyaṃdinasavanagatâ homaviçeshamantrâḥ (prasthitayâjyâkhyahomâdyâḥ), — 9. pratigaraḥ sâṅgaḥ samantraḥ, — 10. pratinirgrâhyamantrâḥ.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 4, 11, 1-6).

3, 1-10. somaçeshaḥ. 1. atigrâhyagatâ mantrâḥ, — 2. stotropâkaraṇapratigarâṅgamantrâḥ, — 3. adâbhyâṅçugrahârthâ mantrâḥ, 4. teshâm brâhmaṇam, — 5. dvâdaçâhasya çeshâḥ pṛiçnigrahâkhyâ unmânaviçeshâḥ, — 6. gavâmayanagatâḥ parasaṃjnakâ atigrâhyaviçeshâḥ, — 7. somâṅgatvenâ "çrâvayety-âdayo mantrâ vidhîyante, — 8. avabhṛithâṅgahomâdayaḥ (vedidâhaḥ), — 9. jîrṇavṛishabhâlambhaḥ, — 20. pâçukaṃ garbhaprâyaçittam.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu II, 4, 13, 1. III, 4, 9, 1-7).

4, 1-11. kâmyâ naimittikâḥ. 1. vaçâgarbhasya darçananimittâḥ pûrvoktâ (3, 10) mantrâ vyâkhyâyante, — 2. bhûtyâdikâmasya vaçâlambhârthâ mantrâḥ, — 3. tadvidhiḥ, — 4. jayâkhyamantra-taddhomâḥ, — 5. abhyâtânâḥ, 6. taddhomavidhiḥ, — 7. râshṭrabhṛinmantrâḥ, 8. teshâṃ kâmyâḥ prayogâḥ, 9. devikâhavîṅshi, — 10. prayâṇaṃ karishyato 'gnihotriṇo 'gnisamâropaṇam (vâstoshpatiyuto homaḥ).

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ (zu I, 8, 10, 1. 2).

5, 1-10. someshṭyoḥ çeshaḥ. 1. darçapûrṇamâseshṭyaṅgabhûtâ 'nvârambhaṇîye 'shṭiḥ, — 2. saumikabrahmatvavidhiḥ (stomabhâgâḥ), — 3. vishṇvatikramaḥ, — 4. atîmokshajape mantrâḥ, — 5. âdityagrahamantrâḥ, — 6. patnîvishayâ mantrâḥ (yoktrabandhâdi[0]), — 7. darçapûrṇamâsâṅgabhûtânâṃ srucâṃ vṛikshaviçeshâḥ, — 8. dadhigrahamantrâḥ, 9. tadvidhiḥ, — 10. gavâmayane 'tigrâhyâḥ prâṇagrahâç ca.

11. pâçukahautropayogimantrâḥ (zu B. III, 6, 1, 1-3).

kâṇḍa IV.

17. agniḥ 1, 1 - 6, 5 (V, 1, 1 - 4, 7).

1, 1-10. ukhyo 'gniḥ. 1. abhryâdânam, — 2. mṛidâkrântiḥ, — 3. khananam, — 4. mṛidâharaṇam, — 5. ukhânirmâṇam, 6. tatsaṃskâraḥ, — 7. pañcapaçvaṅgabhûtâ âgnikyaḥ sâmidhenyaḥ, — 8. prayâjayâjyâ âprînâmakâḥ, — 9. agnyutpâdanam, 10. agnidhâraṇam.

11. câturmâsyagate vaiçvadevâkhye prathame parvaṇi vihitânâṃ havishâṃ yâjyânuvâkyâḥ (zu I, 8, 2).

2, 1-10. citikshetram. 1. âsandyâm ukhyâgnisthâpanam, — 2. tasyâ 'gner upasthânaṃ (vâtsapreṇa), — 3. cayanârthasya devayajanasya parigrahaḥ

(vahner ukhyasya cayanadeçam prati nayanam), — 4. gârhapatyacayanam, — 5. âhavanîyacayanârtham bhuvaḥ karshaṇam, — 6. oshadhivâpaḥ, — 7. loshṭakshepâdikam, — 8. rukmâdyupadhânam, — 9. svayamâtṛiṇṇâdîshṭakopadhânam, — 10. paçuçîrshopadhânam.

11. câturmâsyeshu varuṇapraghâsâkhye dvitîye parvaṇi yâjyânuvâkyâḥ (zu I, 8, 3).

3, 1-12. pañca citayaḥ. 1-3. prathamâ citiḥ, 1. apasyâbhidhânâ ishṭakâḥ, 2. prâṇabhṛita ishṭakâḥ, 3. apânabhṛita ishṭakâḥ; — 4. 5. dvitîyâ citiḥ, 4. âçvinyâkhyâ ishṭakâḥ, 5. vayasyâkhyâ ishṭakâḥ; — 6. 7. tṛitîyâ citiḥ, 6. svayamâtṛiṇṇâdyâ ishṭakâḥ, 7. bṛihatyâkhyâ ishṭakâḥ; — 8-11. caturthî citiḥ, 8. 9. akshṇayâstomîyâ ishṭakâḥ, 10. sṛishṭinâmakâ ishṭakâḥ, 11. vyushṭyâkhyâ ishṭakâḥ; — 12. pañcamyâṃ citâv asapatnâdyâ ishṭakâḥ.

13. câturmâsyeshu sâkamedhâkhye tṛitîye parvaṇi yâjyânuvâkyâḥ (zu I, 8, 4).

4, 1-11. pañcamaciteḥ çeshaḥ. 1. stomabhâgâkhyâ ishṭakâḥ, — 2. nâkasad-âkhyâḥ, — 3. pañcacoḍâdayaḥ, — 4. chando-'bhidhâḥ, — 5. sayugâdayaḥ, — 6. viçvajyotirâdyâḥ, — 7. bhûyaskṛidâdayaḥ, — 8. indratanvâkhyâḥ, — 9. yajnatanvâkhyâḥ, — 10. nakshatreshṭakâḥ, — 11. ṛitavyâkhyâḥ.

12. (mahâpṛishṭham) yâjyânuvâkyâḥ açvamedhaprakaraṇe (zu VII, 5, 14).

5, 1-11. rudrâdhyâye cityâgnau homaḥ. 1. rudrasya prasâdanam, — 2-4. ubhayatonamaskârâṇi yajûṅshi, — 5-9. anyataratonamaskârâṇi yajûṅshi, — 10. ṛigrûpâḥ kecin mantrâḥ, — 11. çishṭâ ṛicaḥ çishṭâni yajûṅshi ca.

6, 1-5. (vikarshaḥ) agnisaṃskṛitiḥ. 1. parishecanavikarshaṇâdayaḥ, — 2. vaiçvakarmaṇahomaḥ, — 3. agnipraṇayanam, — 4. (tadaṅgam) apratirathasûktam, — 5. agnisthâpanam (cityârohaṇâdayo mârutahomântâ aṅgaviçeshâḥ).

24[4]). açvamedhaḥ 6, 6-9.

6-9. mahâpṛishṭham (pṛishṭhya). 6. açvamedhakartuḥ rathasajjîkaraṇa-kavacasvîkârâdîny aṅgâni; — 7-9. açvastomîyâ mantrâḥ pañcatriṅçat.

17. agni (Schluſs) 7, 1-14.

7, 1-14. vasordhârâdayaḥ çishṭâḥ saṃskârâḥ. 1-11. vasordhârâ (6. ardhendrâṇi, 8. yajnâyudhâni), — 12-14. vihavyaḥ, 12. vâjaprasaviyahomaḥ, 13. agniyogaḥ (punaçcitiḥ), 14. vihavyâkhyâ ishṭakâḥ.

15. (pṛishṭhya, mahâpṛishṭhya) açvamedhasambandhinyo yâjyânuvâkyâḥ (zu VII, 5, 22).

kâṇḍa V.

18. agnividhiḥ, pûrvaṃ kâṇḍam 1, 1-4, 12 (IV, 1, 1-7, 14).

1, 1-10. ukhyâgniḥ, 1. sâvitrâhutir abhreç ca svîkâraḥ, — 2. mṛitkhanaṃ gachann açvenâ "kramayed bhuvam, — 3. utkramayyâ 'çvam bhûsaṃskâro jalâdibhiḥ, — 4. mṛidaṃ khâtvâ sambharec carmapattrayoḥ, — 5. sambhṛitâm etâṃ yajnabhûmau samâharet, — 6. ukhâṃ nirmimîta, —

[4]) s. das zu IV, 6, 6 Bemerkte.

7. saṃskaroti tâm, — 8. paçavaḥ, — 9. vahner ukhyasya janiḥ, — 10. ukhyaṃ dadhîta.

11. (daharapṛishṭham) açvasyâ "priyaḥ.

2, 1-10. cityupakramaḥ. 1. âsandyâṃ vahnyavasthitiḥ, vâtsapreṇâ 'py upasthânam, — 2. ukhyanayanam, — 3. gârhapatyaṃ cinoti, — 4. ukhyâgniṃ tatra saṃvapet, — 5. kṛishati kshetram, — 6. atra sikatâdikaṃ vapet, — 7. rukmâdy upâdadhyât, — 8. sthâpayet svayamâtṛiṇṇâm, — 9. ukhâdîn, — 10. apasyâç ca prâṇabhṛitas tathâ 'pânabhṛitaç citau pratham âyâm upâdadhyât.

11.12. (daharapṛishṭham) âçvamedhikau, 11. sûcîbhir asipathaḳḷiptiḥ, 12. viçasanam.

3, 1-11. citicatushṭayam. 1. dvitîyasyâṃ citâv âçvinyaḥ, ṛitavyâḥ, prâṇabhṛitaḥ, apasyâḥ, vayasyâḥ, — 2. tṛitîyasyâṃ citau svayamâtriṇṇâḥ, diçyâḥ, prâṇabhṛitaḥ, bṛihatyaḥ, bâlakhilyâḥ, — 3. 4. caturthyâṃ citau akshṇayâstomîyâḥ, ṣrishṭayaḥ, vyushṭayaḥ, — 5-8. pañcamyâṃ citau, 5. asapatnâkhyâ virâḍâkhyâç ca, 6. stomabhâgâkhyâḥ, 7. nâkasatsaṃjnakâḥ, coḍâkhyâḥ, svayamâtṛiṇṇâ, vikarṇî, 8. chando'bhidhâḥ, — 9-11. avaçishṭâḥ yathâciti, 9. sayujaḥ, maṇḍalâkhyâḥ, viçvajyotishaḥ, 10. vṛishṭisani-saṃyânikâbhidhâḥ, âdityâkhyâḥ, ghṛitâkhyâḥ, yaçodâḥ, 11. bhûyaskṛid-agnirûpâbhidhâḥ, draviṇodâḥ, âyushyâḥ, agnihṛidayâbhidhâ, ṛitavyâḥ.

12. açvamedhasya vidhiḥ.

4, 1-11. citisaṃskâraḥ. 1. ishṭakâ indratanvâkhyâḥ, yajnatanvabhidhâḥ, nakshatrâkhyâḥ, — 2. ṛitavyâḥ, vaiçvadevyaḥ, prokshaṇam, — 3. çatarudrîyahomaḥ, — 4. parishecanaṃ, vikarshaṇaṃ, — 5. vyâghâraṇaṃ, vaiçvakarmaṇâhutiḥ, — 6. samidâdhânam, agnipraṇayanam, apratiratham, — 7. citim âruhya vahniṃ tatra vinikshepet, — 8. vasordhârâ, — 9. vâjaprasavîyaḥ, — 10. vahniyogaḥ, punaçcitiḥ, — 11. kâmyâni, vihavyâḥ.

12. açvamedhîyastotratrayam.

19. agnividhiḥ, uttaraṃ kâṇḍam 5, 1-7, 10.

5, 1-7, 10. çishṭam aṅgam; 5, 1-10. vâyavyapaçvâdyâḥ. 1. dîkshaṇîye 'shṭis trihaviḥ, — 2. cayanasya vidhis, tasya phalam, ukhyasya dhâraṇam, — 3. ukhâhutiḥ, puṃçiraḥ, vâmabhṛit, — 4. retaḥsigâdyâḥ, — 5. hiraṇyeshṭakâdyâḥ, — 6. ahnâṃ rûpâṇi, lokampṛiṇâḥ, — 7. ekayûpâdividhayaḥ, — 8. upasthânâdikam (âtmeshṭakânâm), — 9. âhutyâdikam, — 10. sarpâhutir mahâhomo mokaç ca.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 11-24).

11-24. açvamedhaçeshabhûtâ aikâdaçinâḥ paçavaḥ (jâtibhedâḥ). 11. prathamâ ekâdaçinî, — 12. daçinî, — 13-24. ekâdaçinî daçinî ceti dvau saṃghau yathâyogam.

19. agnividhiḥ (Fortsetzung, 6, 1-10).

6, 1. kumbheshṭakâmantraṇârthâ mantrâḥ (hiraṇyavarṇîyam), 2. tadishṭakopadhânam (caruç ca), — 3. bhûteshṭakâbhishekâdi, — 4. kshetram mâtuṃ homaḥ, — 5. kâni cid dhavîṅshi (abhijito 'ṅgam), — 6. praçaṅsâḥ, tattadvidhyanuvâdataḥ, — 7. dîkshâkâlavikalpâḥ, — 8. anvârohaṇâdividhayaḥ, — âsandyudyâmamukhyâni, — 10. cayanasya praçaṅsâ.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 6, 11-23).

11-20. ashṭâdaçi-nâmânaḥ paçavaḥ (varṇabhedâḥ), — 21. dvandvinaḥ paçavaḥ, — 22. uttame 'hny atirâtre 'nushṭheyâḥ kecit paçavaḥ, — 23. ṛitupaçavaḥ.

19. agnividhiḥ (Fortsetzung, 7, 1-10).

7, 1. citisparçâdikam, — 2. ṛishabheshṭakâdikam, — 3. vajriṇîshṭakopadhânam (citriṇyaç ca vasordhârâḥ), — 4. homaviçeshâ râshṭrabhṛidâkhyâ ishṭakâç ca, — 5. punaḥparîndhanâdi, — 6. vratacaraṇâdikam, — 7. âkûtyâhutimantrâḥ, — 8. svayamcitiç ca kûrmâdiḥ, — 9. agnigrahaṇâdikam, — 10. viçeshaḥ paçuçîrsheshu.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 11-26).

11-26. açvamedhâṅgamantrâḥ; 11-24. çarîrahomâḥ.

kâṇḍa VI.

20. adhvarâdînâm trayâṇâm vidhiḥ 1, 1-6, 11. VII, 1, 1-3. (I, 2, 1-4, 45).

1, 1-6, 11. somasya mantrâṇâm brâhmaṇam; 1, 1-4, 4. adhvaraḥ, 1. prâgvaṅçam kshurakarmâdisaṃskṛitaḥ praviçet, — 2. dîkshâhutayaḥ, — 3. kṛishṇâjinena vastreṇa dîkshâ mekhalayâ, tathâ kṛishṇavishâṇayâ, — 4. daṇḍam âdâya mushṭikaraṇavâgyamau kṛitvâ 'sau dîkshito bhûtvâ niyamân anutishṭhati, — 5. prâyaṇîyâ, — 6. aruṇayâ krayaḥ, — 7. tatprakâraḥ, — 8. padasaṃgrahaḥ, — 9. somonmânam, — 10. anyaiç ca tatkrayaḥ, — 11. krîtaṃ somaṃ çakaṭena nayet.

2, 1. âtithyeshṭiḥ, — 2. tânûnaptram, — 3. upasat, — 4. vediḥ, — 5. vratanirṇayaḥ, — 6. kâmyâ yâgabhûmiḥ, — 7. vedir uttarâ, — 8. vyâghâraṇam, — 9. havirdhânam, — 10. sadaḥ, — 11. uparavâḥ.

3, 1. dhishṇiyâḥ, — 2. agnîshomapraṇayanam, — 3. yûpakhaṇḍanam, — 4. sthâpayed yûpam, — 5. vahnim mathnâti, — 6. niyunakti paçum, — 7. sâmidhenyaḥ, âghârau, prayâjâḥ, — 8. hiṅsanam paçoḥ, — 9. vapâhomaḥ, — 10. avadânâni, — 11. anûyâjâḥ.

4, 1. gudayâgaḥ, — 2. vasatîvaryaḥ, — 3. somopâvaharaṇam, — 4. somonmânam. — 5-5, 11. grahâḥ. 5. upâṅçuḥ, — 6. antaryâmaḥ, — 7. aindravâyavaḥ, — 8. maitrâvaruṇaḥ, — 9. âçvinaḥ, — 10. çukrâmanthinau, — 11. âgrayaṇaḥ.

5, 1. ukthyagrahaḥ, — 2. dhruvaḥ, — 3. ṛitugrahâḥ, — 4. aindrâgnaḥ, — 5. marutvatîyâ mâhendraç ca, — 6. âdityagrahaḥ, — 7. sâvitraḥ, vaiçvadevaḥ, — 8. pâtnîvataḥ, — 9. hâriyojanaḥ, — 10. kshaye tv âgrayaṇâdînâm punargrahaḥ, — 11. somapâtrâdipraçaṅsâ.

6, 1-11. (dâkshiṇâdîni). 1. dâkshiṇâni, — 2. samishṭayajuḥ, — 3. avabhṛithaḥ, — 4. yûpaikâdaçinî, — 5. paçvekâdaçinî, — 6. pâtnîvatapaçuḥ, — 7. saumyacarughṛitayâgânûbandhyâḥ, — 8. atigrâhyâḥ, — 9. adâbhyaḥ, — 10. aṅçugrahaḥ, — 11. shoḍaçigrahaḥ.

kâṇḍa VII.

1, 1-3. ekâhâḥ. 1. agnishṭomaḥ, — 2. stomapraçaṅsâ, — 3. atirâtraḥ.

23. sattrâyaṇam 1, 4-5, 10.

4-2, 10. ahînâḥ, dvirâtrâdayaḥ. 4. Aṅgirasâm dvirâtraḥ, — 5-7. Gargatrirâtraḥ, 5. âkhyâyikâ, 6. sahasratamî, tadaṅgabhûtaṃ homâdikam,

7. sahasratamîdânam, — 8. catûrâtra Âtreyaḥ, — 9. Jâmadagnyaç catûrâtraḥ, — 10. pañcarâtraḥ.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung) 1, 11-20.

11-20. açvamedhamantrâḥ. 12. açvanâmâni, — 13. uddrâvâḥ, — 14. 15. pûrvahomâḥ, — 16. pûrvadîkshâ, — 17. ekaviṅçinî dîkshâ, — 18. ṛitudîkshâḥ, — 19. açvacaritâni, — 20. sâvitrâṇi.

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung) 2, 1-10.

2, 1. shaḍrâtraḥ (3. 4 sârasvatasattradharmâḥ), — 2. saptarâtraḥ, — 3. ashṭarâtraḥ, — 4. navarâtraḥ, — 5. daçarâtraḥ, — 6. ṛitûnâm ekâdaçarâtraḥ, — 7-11. dvâdaçarâtraḥ, 7. kâmyagrahânushṭhânaprakâraḥ, 8. dvâdaçâhasya vyûḍhaprakâraḥ, 9. 10. aharviçeshâḥ, 9. ekâdaçâ 'hâni, 10. dvâdaçam ahaḥ.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung) 2, 11-20.

11-20. açvamedhagatamantrâḥ.

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung) 3, 1-10.

3, 1-5, 10. sattrajâtam; 3, 1. dvâdaçâhagatam avivâkyam ahaḥ, 2. dvâdaçâhayâjinaḥ praçaṅsâ, — 3. trayodaçarâtraḥ, — 4. caturdaçarâtraḥ, — 5. dvitîyaç caturdaçarâtraḥ, — 6. pañcadaçarâtraḥ, 7. dvitîyaḥ pañcadaçarâtraḥ, — 8. saptadaçarâtraḥ, — 9. viṅçatirâtraḥ, — 10. ekaviṅçatirâtraḥ.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung) 3, 11-20.

11. âpty-âkhyânâm ashṭâhutînâm mantrâḥ, — 12. paryâptinâmakâ mantrâḥ, — 13. âbhûnâmakâ homamantrâḥ, — 14. anubhûnâmakâ mantrâḥ, — 15. vaiçvadevâhutimantrâḥ, — 16. paçvaṅgahomamantrâḥ, — 17. 18. rûpahomamantrâḥ, 17. açvâvayavarûpamantrâḥ, 18. avayavirûpamantrâḥ, — 19. oshadhihomamantrâḥ, — 20. vṛikshamantrâḥ.

23. sattrâyaṇam (Fortsetzung) 4, 1-11.

1. caturviṅçatirâtraḥ, — 2. dvitîyaç caturviṅçatirâtraḥ, — 3. triṅçadrâtraḥ, — 4. dvâtriṅçadrâtraḥ, — 5. trayastriṅçadrâtraḥ, — 6. shaṭtriṅçadrâtraḥ, — 7. ekonapañcâçadrâtraḥ, — 8-11. saṃvatsarasattram, 8. dîkshâkâlaḥ, 9. dîkshâ upasadaç ca, 10. prâyaṇîyâkhyam uttamam ahaḥ, 11. mâsagatâny ahâni.

24. açvamedhaḥ (Fortsetzung) 4, 12-22.

12. apâvyahomamantrâḥ, — 13. 14. apâṃ homâḥ, — 15. çunaḥ praharaḥ, — 16. yavyâni (yavyâkhyo homaḥ), — 17. gavyâni (gavyâkhyair mantrair homaḥ), — 18. brahmodyam, — 19. açvasya maraṇottarakâlîna upacâraḥ (râjapatnînâṃ vilâparûpo mṛitâçvopacâraḥ), — 20. jivato 'çvasyo 'pacâraḥ, — 21. annahomaçeshaḥ (annahomeshu saṃtaty-âkhyo homaḥ), — 22. annahomeshv eva pramukty-âkhyâ homâḥ.

23. sattrâyaṇam (Schlufs) 5, 1-10.

1-10. gavâmayanânâmakaṃ sattraṃ kaiçcid viçeshaiḥ saha, — 2. tasya daçamâsadvâdaçamâsavikalpaḥ, — 3. pṛishṭhyashaḍahavishayo vikalpaḥ, — 4. dvitîyashaṇmâsâtmake uttare pakshasi prakâraviçeshaḥ, — 5.

mâtsaryeṇa pravṛittayor dvayor gavâmayanayor viçeshaḥ, — 7. utsargiṇâm-ayanamîmâṅsâ, — 8-10. mahâvratam, 8. sâmaviçeshâḥ kecit, 9. çatatantuvîṇâdikam (utkrodâdikam), 10. dâsînṛityam.

24. açvamedhaḥ (Schluſs) 5, 11-25.

11. 12. annahomamantrâḥ, 12. çarîrahomamantrâḥ, — 13. paridhimantrâḥ, — 14. 15. daçahaviḥ sarvapṛishṭhâ, 15. eteshâṃ havishâm utpattim abhidhâya prayogaṃ vidhatte, — 16. pûrvasya mahimâkhyagrahasya mantraḥ, — 17. dvitîyagrahamantraḥ, — 18. annahomamantrâḥ, — 19. açvânumantraṇam, — 20. anye annahomamantrâḥ, — 21. prâyaçcitteshṭayaḥ, — 22. daçahavir mṛigâreshṭiḥ, — 23. saṃnatihomâḥ (annahomeshu), — 24. adhvaryur yajamânaṃ vâcayati, — 25. sarvajagadâtmakatvenâ 'çvaḥ stûyate.

2. der kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule[1]).

§ 1.

atha kâṇḍânukramaḥ |

1. puroḍâçîyam 1, 1, 1-13[2]) —
2. adhvaro 1, 2, 1 - 3, 13 —
3. grahâ 1, 4, 1 - 42[3]) —
4. dâkshiṇâny 1, 4, 43-45 —
5. âdhâna- B. 1, 1, 7. 2, 1. 1, 2-6. 8-10 —
6. punarâdheye 1, 5, 3. 1. 2. 4. B. 1, 3, 1 —
7. agnyupasthânam 1, 5, 5-10[1.2] —
8. aishṭikaṃ yâjamânaṃ 1, 5, 10[2-4]. 6, 1-6 —
9. tadvidhir 1, 6, 7. 7, 1. 3-6 —
10. vâjapeyas 1, 7, 7-12 —
11. tadvidhî B. 1, 3, 2-9 —
12. râjasûyaḥ 1, 8, 1-21. B. 1, 5, 5 —
13. kâmyâḥ paçava 2, 1, 1-10 —
14. ishṭayo 2, 2, 1 - 4, 13 —
15. dârçyam brâhmaṇam 2, 5, 1-6. 11[3-9]. 6, 1-6. B. 1, 3, 10 —
16. upânuvâkyam 3, 1, 1 - 5, 10 —
17. agnis 4, 1, 1 - 7, 14. 1, 4, 32-34. B. 1, 5, 7. 8 —

---

[1]) s. Ind. Stud. 3, 375 - 401.

[2]) die beigefügten Stellen entsprechen den Angaben des Commentars.

[3]) anuv. 32-34 gehören resp. zu kâṇḍa 17, und anuv. 35. 36 zu kâṇḍa 24.

18. 19. tadvidhir, dve kâṇḍe, pûrvaṃ dvicâtvâriꣳçikam 5, 1, 1 - 4, 11 [4]), uttaraṃ traiꣳçikaṃ 5, 5, 1 - 7, 10 [4]), tad agnyupânuvâkyam ity âcakshate —

20. 'dhvarâdînâṃ trayâṇâṃ vidhir 6, 1, 1 - 7, 1, 3. B. 1, 5, 9-12. 4, 1. 5, 4 —

21. yâjyâ(ḥ) 1, 1, 14. 2, 14. 3, 14. 4, 46. 5, 11. 6, 12. 7, 13. 8, 22. 2, 1, 11. 2, 12. 3, 14. 4, 14. 5, 12. 6, 11. 12. 3, 1, 11. 2, 11. 3, 11. 4, 11. 5, 11. 4, 1, 11. 2, 11. 3, 13. [4, 12. 7, 15 açvamedhe] —

22. râjasûyavidhiḥ B. 1, 6, 1 - 8, 10. 4, 9. 10. 5, 6 —

23. sattrâyaṇam 7, 1, 4 - 5, 10 [4]). B. 1, 2, 2-6. 4, 5-7 —

24. açvamedhas, tasya kramaḥ:

pañcâ 'dau sâttrikâ daçinyo 'nuvâkonâḥ 7, 1, 11-20. 2, 11-20. 3, 11-20. 4, 12-22. 5, 11-23

shaḍanuvâkam âgnikam mahâprishṭhaṃ nâma 4, 4, 12. 6, 6-9. 7, 15

dve traiꣳçike daçinyau 5, 5, 11-24. 6, 11-23

tryanuvâkaṃ dvicâtvâriꣳçikaṃ daharaprishṭhaṃ nâma 5, 1, 11. 2, 11. 12

traiꣳçiko 'ttamâ daçinî 5, 7, 11-24. 1, 4, 35. 36. 5, 7, 25. 26 [5])

dvicâtvâriꣳçikâv anuvâkau 5, 3, 12. 4, 12

daçiny-uttamaç ca 7, 5, 25 —

25. pravargyas A. 4, 1-42 —

26. tadvidhir A. 5 (1-12) —

27. agnihotravidhir B. 2, 1 (1-11). 1, 4, 3. 4 —

28. hotâras A. 3, 1-13 —

29. tadvidhir B. 2, 2 (1-11). 3 (1-11) —

---

[4]) ausgenommen die zu kâṇḍa 24 gehörigen Stücke.

[5]) wenn der schol. von achtzehn anuvâka spricht, die mit 5, 7, 11 beginnen, so sind die beiden anuvâka 1, 4, 35. 36, die er als çesha zu 5, 7, 24 bezeichnet, eben mit eingeschlossen.

30. upahomâḥ B. 2, 4 (1-8). 5 (1-8) —
31. kaukilî B. 2, 6 (1-20). 1, 4, 2 —
32. savâḥ B. 2, 7 (1-18) —
33. sûktâni B. 2, 8, 1-9[6]). A. 3, 14. 15 —
34. nakshatreshṭayaḥ B. 3, 1 (1-6). 1, 5, 1-3 —
35. puroḍâçavidhir B. 3, 2 (1-10). 3 (1-11) —
36. nṛimedha- B. 3, 4 (1-19) —
37. pitṛimedhau A. 6 (1-12) —
38. dârçyaω hautram B. 3, 5 (1-13). S. 2, 5, 7-11[3]. 1, 7, 2. 2, 6, 7-10 —
39. pâçukaṃ câ B. 3, 6 (1-15) —
40. 'chidrakâṇḍam B. 3, 7 (1-14) —
41. açvamedhavidhir B. 3, 8 (1-23). 9 (1-23) —

ity etâvanti çâkhâkâṇḍâny. upanishado vedântâs, tâs trayyaḥ:

1 (42) sâωhityo A. 7, 1-12 —
2 (43) yâjnikyo A. 10 (1-80? oder 1-64?) —
3 (44) vâruṇyaç A. 8. 9[7]) cai —

'tâvat Tittiriḥ provâcâ. 'thâ 'shṭau Kâṭhakâni:

1 (45) sâvitra- B. 3, 10 (1-11) —
2 (46) nâciketa- B. 3, 11 (1-10) —
3 (47) câturhotra- B. 3, 12, 5 —
4 (48) vaiçvasṛijâ- B. 3, 12, 6-9 —
5 (49) "ruṇâḥ A. 1 (1-32) pañca citayo —
6 (50) divaḥ-çyenayo B. 3, 12, 1. 2 —
7 (51) 'pâdyâç ce 'shṭayaḥ B. 3, 12, 3. 4 —

---

[6]) unser Text von B hat in 2, 8 überhaupt nur neun anuvâka, A. 3, 14. 15 sind somit wohl einzurechnen, wenn der schol. dem achten praçna elf anuvâka zutheilt, s. not. [5].

[7]) der schol. spricht hier von drei anuvâka statt von zwei praçna, s. Ind. Stud. 3, 386. 2, 209.

8 (52) svâdhyâyabrâhmaṇam A. 2 (1-20) ashṭamam[8]) | atha çlokâḥ || 1 ||

§ 2.

çâkhâdi 1 yâjamânaṃ 8 ca hotṛîn 28 hautraṃ 38 ca dârçikam 15 | tadvidhîn 35. 9. 29 pitṛimedhaṃ 37 ca navâ "huḥ kasya tadvidaḥ || 1 ||

adhvaraprabhṛiti trîṇi 2-4 tadvidhir 20 vâjapeyike 10. 11. | savâḥ 32 çukriyakâṇḍe 25. 26 ca nave 'ndor iti dhâraṇâ || 2 ||

trishv agnyâdheyapûrveshu 5. 6. 7 agnau 17 ca savidhidvaye 18. 19 | vidhau cai 'vâ 'gnihotrasya 27 saptasv agnim ṛishiṃ viduḥ || 3 ||

avaçishṭâni yâni syuḥ kâṇḍâny anyâni shoḍaça | viçvân devân ṛishîṅs teshu vidur vedavido janâḥ || 4 ||

---

[8]) wenn aus dem Vorstehenden sich für S. im Ganzen dieselbe Reihenfolge ergiebt, die unser Text beobachtet, mit Ausnahme freilich der zu kâṇḍa 21. 24. 38 gehörigen Stücke, die ganz auseinander gerissen sind (7, 5, 24 fehlt gänzlich), so ist dagegen bei B und A die Reihenfolge in den vorliegenden Texten im höchsten Grade abweichend; es erscheinen resp. die betreffenden Stücke zum gröfsten Theil geradezu durcheinander geworfen, wie die folgende Uebersicht zeigt:

B.		B.		A.	
1, 1, 1	siehe kâṇḍa 2	2, 1	siehe kâṇḍa 27	1	siehe kâṇḍa 49
- - 2-10	- - 5	- 2. 3	- - 29	2	- - 52
- 2, 1	- - 5	- 4. 5	- - 30	3	- - 28
- - 2-6	- - 23	- 6	- - 31	4	- - 25
- 3, 1	- - 6	- 7	- - 32	5	- - 26
- - 2-9	- - 11	- 8	- - 33	6	- - 37
- - 10	- - 15	3, 1	- - 34	7	- - 42
- 4, 1	- - 20	- 2. 3	- - 35	8. 9	- - 44
- - 2	- - 31	- 4	- - 36	10	- - 43
- - 3. 4	- - 27	- 5	- - 38		
- - 5-7	- - 23	- 6	- - 39		
- - 8	- - 2	- 7	- 40		
- - 9-10	- - 22	- 8. 9	- - 41		
- 5, 1-3	- - 34	- 10	- - 45		
- - 4	- - 20	- 11	- - 46		
- - 5	- - 12	- 12, 1. 2	- 50		
- - 6	- - 22	- - 3. 4	- 51		
- 7. 8	- - 12	- - 5	- - 47		
- - 9-12	- - 20	- - 6-9	- 48		
- 6, 1 - 8, 10	- 22				

râjasûyaḥ 12 sabrâhmaṇaḥ 22 paçubandhaḥ 13 sahe 'shṭibhiḥ 14 | upânuvâkyaṃ 16 yâjyâç 21 *ca* açvamedhaḥ 24 sabrâhmaṇaḥ 41 || 5 ||

sattrâyaṇaṃ 23 ca homâç 30 ca sûktâni 33 ca sahe 'shṭibhiḥ 34 | sautrâmaṇî 31 sahâ 'chidrair 40 hautram 39 medhaç 36 ca shoḍaça || 6 ||

kâṇḍânâmo 'panishatsu 42-44, Kâṭhakâgnishu 45-49 havyavâṭ | tadishṭikâṇḍayor 50. 51 viçve, brahmâ "mnâyavidhâv 52 ṛishiḥ || 7 ||

aikâgniko vidhiḥ 53 kâṇḍaṃ[1]) vaiçvadevam iti sthitiḥ | âra*ṇ*yako[2]) vidhiḥ 54 kâṇḍam[3]) aruṇâs tatra daivatam || 8 ||

kâṇḍaçeshân yathâkâṇḍaṃ vidadhyât tu vicakshaṇaḥ | yathâ Sârasvate pâṭhe jnânamâtram iho 'çyate || 9 ||

atha kâṇḍ*a*-ṛishîn etân[4]) udakâñjalibhiḥ çuciḥ | avyagras tarpayen nityam annaiḥ parvâshṭamîshu ca || 10 ||

kâṇḍopâkaraṇeshv etân purastât sadasaspateḥ[5]) | juhuyât[6]) kâṇḍasamâptau ca çrutir eshâ sanâtanî || 11 ||

§ 3.

hotṛîn 28 pravargyakâṇḍaṃ 25 ca yâç co 'panishado 42-44 viduḥ | aruṇâ-"mnâyavidhî[6]) 49. 52 cai 'va Kâṭhake parikîrtitau || 12 ||

---

[1]) die Angaben des schol. über dieses (ebenso wie das folgende) in § 1 ganz übergangene kâṇḍam, s. Ind. Stud. 3, 387. 391 (adite 'numanyasvety -âdayaḥ parishecanamantrâḥ, agnaye svâhety-âdayo vaiçvadevamantrâ ekonacatvâriṅçat, pra su gmanteti praçnadvayam), zeigen, daſs es in unserm Taitt.-Text sich nicht findet.

[2]) ob âruṇyako?

[3]) nach dem schol., s. am a. O., wäre hierunter A. 1 zu verstehen, doch ist dies Stück ja bereits in § 1 als das fünfte Kâṭhakam (kâṇḍa 49) aufgeführt, kann somit hier doch nicht noch ein zweites Mal verwendet werden!

[4]) prajâpatiprabhṛitîn aruṇaparyantân dvâdaça kâṇḍ*a*ṛishîn.

[5]) wer ist hiermit gemeint? s. schol. zu v. 34.

[6]) juhuyât ∪∪–, für ∪–; ebenso aruṇâ° in v. 12. 18, çatarud° in v. 18, niyamân in v. 23.

rudrâ (S. 4, 5) nârâyaṇaç 43[1]) cai 'va medho yaç cai 'va pitriyaḥ 37 | etad âraṇyakaṃ sarvaṃ nâ 'vratî çrotum arhati || 13 ||

---

kârîryâç (S. 2, 4, 7-12) câ 'tha pitryâç (S. 1, 8, 5. 2, 6, 12. B. 1, 3, 10. 6, 8, 9. 2, 6, 16) ca divâkîrtyeti yeshu ca (S. 7, 3, 10) | rudrâḥ (S. 4, 5) saṃtatir ity etâv anuvâkau ca sâttrikau (B. 1, 2, 3. 4) || 14 ||

hotṛividhyavasâne 28 câ 'nuvâkacatushṭayam[2]) (B. 2, 3, 8-11) | sûkteshu 33 sûktaṃ yat sauryam (B. 2, 8, 7) medho yaç cai 'sha pitriyaḥ 37 || 15 ||

Kâṭhakâni ca sarvâṇi 45-52 sarvâṇy[3]) âraṇyakâni 28. 25. 42-44 ca | divâkîrtyâni çâkhâyâm etâvantî 'ti dhâraṇâ. — || 16 ||

kalpe[4]) pitṛividhiç cai 'va pravargyavidhir eva ca | Kâṭhakânâṃ vidhiç cai 'va kârîrîvidhir eva ca || 17 ||

aruṇâmnâyavidhiç cai 'va çatarudrîyavidhis tathâ. — | kalpeshu tu yâ âmnâtâ mantrâs tân apy atandritaḥ || 18 || yathâkramam upâkṛityâ 'dhîyîte 'ti[2]) co 'cyate |

---

akshârâlavaṇam bhûmau mukhena paçuvat kaviḥ || 19 ||

catûrâtraṃ tu bhuñjîta, kârîry-adhyayane (S. 2, 4, 7-12) vratam. — | kârîrîvratavac câ 'pi kâlavratam iho 'cyate || 20 ||

na tatra paçuvad bhuñjen[5]) na ca bhûmâv iti sthitiḥ. — | kâ-

---

[1]) ist aber schon in v. 12 unter den upanishadaḥ enthalten!

[2]) das Metrum verlangt ca anu°, resp. °kṛitya adhî°.

[3]) alle die in v. 12. 13 aufgeführten Stücke? dann war aber die nochmalige Aufzählung der rudrâḥ in v. 14, und des medhaḥ pitriyaḥ (kâṇḍa 37) in v. 15 überflüssig; es können also nur die noch nicht speciell aufgeführten, resp. alle noch übrigen âraṇyaka-Stücke, d. i. eben kâṇḍa 28. 25. 42-44, gemeint sein; statt: sarvâṇy sollte man somit: çeshâṇy erwarten!

[4]) kalpe sûtre divâkîrtyâny ucyante.

[5]) bhuñjyân secunda manu, bhuktir als pâṭha am Rande.

lavratam tu yat proktam agnikâṇḍe 17 tad ishyate || 21 ||
sâvitrîbhyaḥ prabhṛity (S. 4, 1, 1) ûrdhvam au 'shadhyanu-
vâkâd (S. 4, 2, 6) iti. — | samitkalâpam tryaham âharanti
mṛigâreshṭyâm (S. 4, 7, 15). — || 22 ||
yeshv anyeshu tu yân anyân niyamân[1]) âcakshate dvijâḥ |
tân yathoktân yathoktaiç câ 'dhîyîteti ca çâsanam || 23 ||

---

svâdhyâyabrâhmaṇam kâṇḍam 52 Kâṭhake paṭhito vidhiḥ |
svayambhûç câ 'tra daivatam sarvabhûtâdhipapatiḥ[2]) || 24 ||

§ 4.

Vaiçampâyano Yâskâya etâm prâha[3]) Paiṅgaye |
Yâskas Tittiraye prâha Ukhâya prâha Tittiriḥ || 25 ||
Ukhaḥ çâkhâm imâm prâha Âtreyâya yaçasvine |
tena çâkhâ praṇîte 'yam Âtreyî 'ti ca so 'cyate || 26 ||
yasyâm padakṛid Âtreyo vṛittikâras tu Kuṇḍinaḥ |
tâm vidvâṅso mahâçâkhâm bhadram açnuvate mahat || 27 ||

---

triçîrshâṇam navâtmânam ashṭapucham dviraṅsakam | triṅ-
çatpaksham samanvichec chakunim brahmasammi-
tam || 28 ||
upanishado 42-44 'sya çiro, 'rkâv 25. 26 aṅsau, bhuvanapater
nava yâny 1. 8. 28. 38. 15. 35. 9. 29. 37. âtmâ saḥ | Kaṭhavihi-
tâni viduḥ puche 'shṭau 46-52, yad api ca çesham atas tau
pakshau. — || 29 ||
mantrâtmâ gharmaçṛiṅgo 25 'sâv ashṭâsyo 45-52 'panishat-
kakut[4]) 42-44 | vidhyaṅga 9. 11. 18-20. 22. 26. 27. 29. 35. 41 ṛi-
shabha(ḥ) svarvic caturhotṛilalâmavân 47. — || 30 ||

---

[1]) s. die Note zu v. 11.

[2]) die Lesart des Schlusses ist zweifelhaft, s. Ind. Stud. 3, 395; der ganze Vers erscheint als überflüssig, da er nur das in v. 7 Gesagte wiederholt.

[3]) ein akshara fehlt zum Metrum. [4]) für 'shṭâsya upa°.

çâkhâdyâdiṃ 1 vipâpmânaṃ vidhimantramayaṃ çakam[1]) | sâmântam etam panthânaṃ diva âhur manîshiṇaḥ. — || 31 ||
rahasyamûla 42-44 ṛikparṇo yajushpushpapravâlavân | yajnakarmaphalaḥ çrîmân viprabhramarasevitaḥ || 31 ||
chanda(ḥ)skandhaḥ çâkhâçâkho brâhmo vṛikshaḥ sâkshâd eshaḥ | yas taṃ vidyât saha ṛishibhir vipraḥ sa svar gached âptvâ kîrtim[2]) || 33 ||

---

etân ṛishîn[3]) yajurvede yaḥ paṭhan veda vedavit | ṛishîṇâm eti sâlokyaṃ svayambhûç câ 'tra daivatam, svayambhûç câ 'tra daivatam || 34 ||

iti kâṇḍânukramaḥ samâptaḥ ||

---

[1]) so Comm., sakam Cod.

[2]) unmetrischer Schlufs!

[3]) sind etwa hiernach v. 28-33 als Einschub zu erachten, so dafs nämlich v. 34 unmittelbar an v. 27 anknüpfte? Der schol. freilich hat die Erklärung: etân prajâpatyâdi ṛishîn sadasaspatiparyantân (s. v. 11), und bezieht somit die Worte etân ṛishîn wohl mit Recht nicht auf die in v. 25-27 aufgeführten Namen, sondern auf die Angaben in v. 1-11. Soll man aber deshalb alles Zwischenstehende, also v. 12-33, als Einschub betrachten?! Einfacher jedenfalls, man faſst v. 34 als sekundären Zusatz.

3. alphabetisches Verzeichnifs

der anuvâkapratîka[1]) und der ṛikpratîka[2]) in Taitt. Saṃhitâ, Taitt. Brâhmaṇa (B) und Taitt. Âraṇyaka (A).

a◡çur a◡çus te deva **1**, 2, 11. **6**, 2, 2, 4 y.
a◡çuç ca me **4**, 7, 7 y.
a◡seshv â marutaḥ khâdayo B. **2**, 8, 5, 5.
a◡sau grîvâç ca B. **2**, 5, 6, 5.
a◡homucaṃ vṛishabham **1**, 6, **12**, 4.
a◡homucâ vṛishabhâ B **2**, 8, 4, 6
a◡homuce pra bharemâ **1**, 6, 12, 3. **2**, 5, 12, 5.
akâryakâry avakîrṇî A **10**, 1, 15 y.
akran karma **1**, 8, 3.
akrandad agni stanayan **1**, 3, 14, 2. **4**, 2, 1, 2. 2, 2. **5**, 2, 1, 2. 2, 3.
akruddhasya yotsyamânasya A **1**, 4, 2.
akshann amîmadanta **1**, 8, 5, 2.
akshan pitaraḥ B **2**, 6, 3, 2.
aksharâjâya kitavam B **3**, 4, 16.
akshiduḥkhotthitasyaiva A **1**, 4.
akshodayac chravasâ B 2, 4, 5, 2.
aganma mahâ manasâ B **3**, 11, 6, 3.
— suvar suvar aganma **1**, 6, 6.
— — — aganme 'ty âha **1**, 7, 6.
Agastyo marudbhya B 2, 7, 11.
agna â yâhi vîtaya ity âha **5**, 5, 6.
— — — vîtaye **2**, 5, 7, 3. 8, 1. 5, 1, 5, 8. — B **3**, 5, 2, 1.
— âyû◡shi pavasa â **1**, 3, 14, 7. 4, 29, 1. 5, 5, 2. 6, 6, 2. — B 2, 6, 3, 4. — A 2, 5, 4.
agna âyû◡shi pavasa iti B **1**, 4, 6, 6.
— indraç ca medinâ B **2**, 4, 5, 7.
— udadhe yâ ta ishur **5**, 5, 9.
agnaye '◡homuce 7, 5, 22.
— kâmâya 2, 2, 3.
— gâyatrâya 7, 5, 14.
— grihapataye **1**, 8, 10.
— devebhyaḥ pitṛibhyaḥ B **1**, 6, 9.
— 'nîkavate puro° **1**, 8, 4.
— — rohitâñjir **5**, 5, 24.
— 'nnavate 2, 2, 4.
— pathikṛite 2, 2, 2.
— sam anamat 7, 5, 23.
— svâhâ vâyave 7, 1, 20.
— — viçvebhyo A **10**, 67.
— — somâya svâhâ vâyave 7, 1, 14.
— — — — savitre 7, 1, 16.
agnayo vâyavaç caiva A **1**, 8, 4.
agnâv agniç **1**, 3, 7, 2.
agnâvishṇû mahi tad **1**, 8, 22. 2, 5, 12, 1.
— — dhâma I, 8, 22, 1. 2, 5, 12, 1.
— sajoshase 'mâ **4**, 7, 1. **5**, 7, 3, 3. — B **3**, 11, 3.
agniḥ kshatrabhṛid anibhṛishṭam B **2**, 4, 6, 12.
— paçur **5**, 7, 26.
— prajâm bahulâm B 2, 6, 3, 5.
— pratnena janmanâ B **2**, 5, 6, 1.
— prathamaḥ prâ 'çnâtu 2, 4, 8, 7.

---

[1]) nur mit drei Zahlen bezeichnet, in Âr. resp. nur mit zwei. — Für das zehnte Buch des Taitt. Âr. gebe ich die 80 pratîka des Ândhra-Textes, die 64 der Drâviḍa-çâkhâ (s. Ind. Stud. **1**, 76) resp. in Parenthese. — Ein * bezeichnet etwaige Differenzen.

[2]) ein y bedeutet, dafs die Stelle wohl eher als yajus zu fassen ist.

agniḥ prathamo 2, 1, 11, 3.
— prâtaḥsavane 3, 1, 9, 1.
— çucivratatamaḥ 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3.
agniṃ yunajmi 4, 7, 13. 5, 4, 10, 1.
— vaḥ pûrvyam 1, 8, 22, 3.
— vâ etasya 2, 3, 11.
agnio sudîtio B 3, 6, 9, 1.
— sûryaṃ candram B 3, 12, 7, 5.
— stomena 4, 1, 11, 4.
— hotâram iha 1, 5, 10, 3. 6, 8, 3.
— — manye 4, 4, 4, 8.
agniṃ gṛihṇâmi suratham B 3, 7, 4, 3.
agninâ 'gniḥ sam 1, 4, 46, 3. 3, 5, 11, 5. 5, 5, 6, 1. — B 2, 7, 12, 3.
— tapo 7, 3, 14.
— devena 3, 5, 3.
— rayim 3, 1, 11, 1. 4, 3, 13, 5.
— viçvâshâṭ 4, 4, 8.
— vai hotrâ 6, 3, 7. — B 3, 3, 7.
agniṃ dûtaṃ 2, 5, 8, 5. 5, 5, 6, 1. — B 3, 5, 2, 3.
agnim agnim 4, 3, 13, 8.
— adya hotâram avṛiṇîta | ayam B 2, 6, 15.
— — — avṛiṇîtâ 'yam B 3, 6, 15.
— îḍe purohitam 4, 3, 13, 3.
— praṇîyo 'pasamâdhâya A 1, 26.
agnir agre prathamo B 2, 4, 3, 3.
— asi vaiçvânaro A 4, 19.
— indro navasya B 2, 4, 8, 4.
— ṛishiḥ pâñcajanyaḥ A 2, 5, 6.
— ekâkshareṇa 1, 7, 11.
— dâ draviṇam 2, 2, 12, 6.
— devânâṃ jaṭharam B 2, 7, 12, 3.
— devebhyo 5, 4, 9.
— naḥ pâtu kṛittikâḥ B 3, 1, 1.
— bhûtânâm 3, 4, 5.
— manyum 4, 7, 14, 2.
— mâ durishṭât 1, 6, 3.
— mûrdhâ 1, 5, 4, 1. 5, 1. 4, 4, 4, 1. — B 3, 5, 7. 1, 3, 3. 12, 3, 4.
— yajurbhiḥ savitâ A 3, 8.
— vâ akâmayata | annâdo B 3, 1, 4.
— vâva saṃvatsaraḥ B 1, 4, 10.
— vibhrâshṭivasanaḥ A 1, 12, 3.
— vṛitrâṇi 4, 3, 13. 5, 5, 6, 1. — B 3, 5, 6.
— hi vâjinaṃ B 3, 11, 6, 4.
— hotâ | açvinâ 'dhvaryû A 3, 3.
— — gṛihapatiḥ B 3, 5, 12, 1.
— — ni shasâdâ 1, 3, 14, 1.
— — no adhvare | vâjî B 3, 6, 4.
— — vetv agniḥ B 3, 5, 11.
agniç ca jâtavedâç ca A 1, 9.
— — ma indraç 4, 7, 6.
— — mâ manyuç A 10, 31 (24).
— — me gharmaç 4, 7, 9.
agniçriyo maruto viçva° B 2, 7, 12, 3.
agnishṭomam agra â harati B 1, 8, 7.
agnish ṭvâ vasubhiḥ purastâd A 5, 5.
agnishvâttâḥ pitaraḥ 2, 6, 12, 2. — B 2, 6, 16, 1.
agnishvâttân ṛitumato 2, 6, 16, 1.
agnis tigmena 4, 6, 1, 5. — B 1, 5, 5, 1.
— trîṇi tri° 3, 2, 11, 3.
agniḥ somo varuṇo B 2, 5, 3, 3.
agnihotraṃ juhoti 1, 5, 9.
agnîdha â dadhâty 2, 6, 9.
agnî rakshâosi sedhati B 2, 4, 1, 6.
agnîshomâ ceti tad B 2, 8, 7, 10.
— ya âhutim B 2, 8, 7, 10.
— yo adya vâm B 2, 8, 7, 9.
agnîshomâv imao 2, 3, 14, 2. — B 2, 8, 7, 10.
agnîshomâ savedasâ 2, 3, 14, 1. — B 3, 5, 7, 2.
— havishaḥ 2, 3, 14, 2. — B 2, 8, 7, 10.
agnîshomau prathamau 3, 5, 1, 2.
agne aṅgiraḥ çatam 4, 2, 1, 2.
— achâ vade 'ha 1, 7, 10, 2.
agneḥ pakshatiḥ 5, 7, 21.
— purîsham asi 4, 3, 4, 2.
agne gobhir na 2, 4, 5.
— jâtân pra ṇudâ naḥ sapatnân 4, 3, 12. — A 2, 5, 7.
— — — — — — iti 5, 3, 5.
— jetâ tvaṃ jaya B 2, 4, 7, 4.
— tam adyâ 4, 4, 4, 7. 5, 7, 4, 1.
— tava çravo vaya iti 5, 2, 6.
— — — vayo 4, 2, 7, 2.
— tejasvin 3, 3, 1.
— trî te vâjinâ 2, 4, 11, 2. 3, 2, 11, 1.
— tvao su jâgṛihi 1, 2, 3, 1.
— tvaṃ no antamaḥ 1, 5, 6, 2. 4, 4, 4, 8.
— tvam asmad yuyodhy B 2, 8, 2, 4.
— — pârayâ 1, 1, 14, 4. — B 2, 8, 2, 5. — A 10, 2, 1.
— dâ dâçushe 2, 2, 12, 6.
— divo arṇam 4, 2, 4, 2.
— devâo ihâ " vaha B 3, 11, 6, 2.
— naya supathâ 1, 1, 14, 3. 4, 43, 1. 4, 2, 11, 3. — B 2, 8, 2, 3. — A 1, 8, 8.

agne pavasva svapâ 1, 3, 14, 8. 5, 5, 2. 6, 6, 2. — B 2, 6, 3, 4. — A 2, 5, 5.
— pâvaka rocishâ 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3. 4, 6, 1, 2.
— purîshyâ 'dhipâ 4, 2, 5, 1.
— pre 'hi 4, 6, 5, 2. 5, 4, 7, 1.
— bâdhasva vi B 2, 5, 8, 11.
— bṛihann 4, 2, 1, 4.
— bhûrîṇi tava 3, 1, 11, 6.
— 'bhyâvartin 4, 2, 1, 2.
— mahâ◡ asi brâhmaṇa B 3, 5, 3.
— — asî 'ty 2, 5, 9.
— yaṃ yajnam 4, 1, 11.
— yat te divi 4, 2, 4, 2.
— — — para◡ 4, 4, 7, 2.
— — — — çukram 4, 2, 7, 1.
— yad adya 4, 3, 13, 4. — B 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2.
— yaçasvin 5, 7, 4, 3.
— yân devân ayâṭ B 3, 5, 9, 1.
— yâhi dûtyaṃ B 2, 8, 6, 4.
— yukshvâ hi 4, 2, 9, 5. 5, 5, 3, 2.
— yo no 'bhito janaḥ B 2, 4, 1, 1. — A 2, 5, 9.
— — — 'bhidâsati B 2, 4, 1, 2. 3, 7, 6, 17. — A 2, 5, 10.
— rakshâ ṇo B 2, 4, 1, 6.
agner anîkam apa 1, 4, 45, 1.
— âtithyam 1, 2, 10.
agne retaç candra◡ B 1, 2, 1, 4.
agner bhâgo 'si 4, 3, 9.
— — 'sî 'ti 5, 3, 4.
— manve prathamasya 4, 7, 15.
— varma pari A 6, 1, 4.
— vai dîkshayâ 5, 6, 7.
agne vâjasya 4, 4, 4, 5.
— viçvebhiḥ 3, 5, 11, 2.
— çakema te B 2, 4, 2, 5.
— çardha mahate B 2, 4, 1, 1. 5, 2, 4.
— sahantam â 1, 3, 14, 6.
— sahasrâksha 4, 6, 5, 2. 5, 4, 7, 2 y.
agne(ḥ) stomam 5, 5, 6, 1.
agnes trayo 2, 6, 6.
agne svâhâ kṛiṇuhi 4, 1, 8, 3.
— ha◡si ny atriṇam B 2, 4, 1, 7.
agre bṛihann 4, 2, 1, 4. 5, 2, 1, 5.
aghorebhyo 'tha ghorebhyo A 10, 19 (45).
aṅkau nyaṅkâv 1, 7, 7, 2. — B 1, 3, 5, 4. 2, 7, 8, 1. 16, 1.
aṅgâny âtman bhishajâ 2, 6, 4, 6.
aṅgiraso naḥ pitaro 2, 6, 12, 6.
aṅgiraso vai sattram âsata 7, 1, 4. — B 2, 1, 1.
aṅgirobhir â gahi 2, 6, 12, 6.
aṅgushṭhamâtraḥ purusho 10, 71 (38).
acittî yac cakṛimâ 4, 1, 11, 1.
acîkradad vṛishâ A 4, 11, 6. 5, 9, 8.
acyutâm bahulâ◡ çriyam | mahyam A 3, 11, 7.
— — — | sa harir A 3, 11, 7.
achâ giro matayo B 2, 8, 2, 4.
— 'yam eti 4, 1, 8, 1.
— vada tavasam B 2, 4, 5, 5.
aja ekapâd ud B 3, 1, 2, 8.
ajasraṃ tvâ sabhâpâlâḥ B 3, 7, 4, 5.
ajasram indum 4, 2, 10, 2.
ajân ha vai pṛiçnî◡s A 2, 9.
ajâm ekâṃ lohita° A 10, 12, 5.
ajâçvaḥ paçupâ B 2, 8, 5, 4.
ajâ 'si rayishṭhâ 3, 4, 2, 2.
— hy agner 4, 2, 10, 4.
ajijanann amṛitam B 1, 2, 1, 19.
ajaid agniḥ | asanad B 3, 6, 5.
ajo 'bhâgas (!) tapasâ A 6, 1, 4.
ajyâyo yavamâtrâḥ B 3, 7, 5, 6.
añjanti tvâm adhvare B 3, 6, 1.
— yam prathayanto A 4, 5, 2.
añjyetâya 7, 3, 17.
aṇubhiç ca mahadbhiç ca | nighṛishvair A 1, 12, 2.
— — — — | samârûḍhaḥ A 1, 2, 3.
aṇor aṇîyân A 10, 12 (10).
ataḥ paraṃ nâ 'nyad A 10, 1, 1.
— samudrâ girayaç A 10, 12, 3.
ati krâmâmi duritam B 3, 7, 12, 5.
— tâmrâṇi vâsâ◡si A 1, 5.
— drava sârameyau A 6, 3, 1.
— niho ati 4, 1, 7, 2.
— viçvâḥ parishṭhâ 4, 2, 6, 3. — B 2, 8, 4, 8.
atṛishya◡s tṛishyat A 1, 11, 6.
aty anyâ◡ ayâm 1, 3, 5.
atyâso na ye 4, 3, 13, 7.
atyûrdhvâksho 'tiraçcât A 1, 6.
atrâ te rûpam 4, 6, 7, 3.
— ha gor B 1, 5, 8, 1.
Atriṇâ tvâ krime A 4, 36.
Atrir adadâd Aurvâya 7, 1, 8.
atharva (!)pitum me B 1, 2, 1, 25.
Atharvâ tvâ prathamo 4, 1, 3, 2. 5, 1, 4, 3 y.
atha vâyor ekâdaçapurushasya A 1, 17.

atha srucâv anushṭugbhyâm B 3, 3, 9.
athâ 'gner ashṭapurushasya A 1, 18.
— "dityasyâ 'shṭapurushasya A 1, 15.
athaitân arûpebhya B 3, 4, 19.
adabdhebhiḥ savitaḥ 1, 4, 24. — B 2, 4, 4, 7.
adastam asi vishṇave B 3, 7, 4, 17 y.
adâbhyaḥ puraetâ B 2, 4, 8, 1.
adârasṛid bhavatu B 3, 7, 5, 12.
aditiḥ pâçam 3, 1, 4, 4.
— putrakâmâ 6, 5, 6.
aditir devâ gandharvâ A 10, 28 (21).
— dyaur aditir A 1, 13, 2.
— na urushyatu 1, 5, 11, 5. — B 3, 1, 3, 3.
adite 'nu manyasva 2, 3, 1, 2.
adityai trayo 5, 6, 18.
adîvyann ṛiṇaṃ yad B 3, 7, 12, 3.
aduḥkho duḥkhacakshur A 1, 3, 4.
ado giribhyo adhi B 2, 5, 6, 4.
adbhyaḥ kshîram B 2, 6, 2, 2.
adbhyas tirodhâ A 1, 31.
adbhyaḥ sambhûtaḥ A 3, 13. 10, 1, 3.
— svâhâ 7, 4, 14.
adyâ devâ uditâ B 2, 8, 7, 2.
— no deva savitaḥ B 2, 4, 6, 3. — A 10, 39.
adhâ yathâ naḥ 2, 6, 12, 4.
— hotâ ny asîdo B 3, 6, 10, 1.
— hy agne 4, 4, 4, 7.
adhi yad asmin 7, 1, 20, 1.
adhy avocad 4, 5, 1, 2.
adhvaro yajno 3, 1, 9, 3.
anaḍvâham anv ârabhâmahe A 6, 10, 1.
anantâm antâd adhi B 2, 8, 8, 4.
ananyânt somapân 3, 2, 8, 2.
anamîvâsa iḍayâ B 2, 8, 7, 4.
anavarṇe ime A 1, 8, 2.
anavas te ratham 1, 6, 12, 6. — B 2, 8, 4, 3.
anâgasas tvâ B 3, 7, 9.
anâjnâtaṃ yad âjnâtam B 3, 7, 11, 5.
anâdhṛishyo jâtavedâ 4, 1, 7, 3.
anânujâm anujâm 4, 3, 11, 3.
anâbhogâḥ param A 1, 8, 5.
anu te dâyi 1, 6, 12, 1. 7, 13, 1. 2, 5, 12, 5. — B 2, 8, 5, 7.
— tvâ mâtâ 1, 2, 4, 2. 6, 1, 7, 7.
— — mitrâvaruṇâv B 2, 7, 8, 2. 16, 2.
— — ratho 4, 6, 7, 3.
— tve 'ndro madatv 2, 7, 8, 1. 16, 2.
— no 'dyâ 'numatir 3, 3, 11, 3. 4, 4, 12, 5. 7, 15, 5. — B 3, 1, 3, 3. 12, 1, 1. 3, 4. — A 4, 11, 2. 5, 9, 1.
anumatyai puroḍâçam 1, 8, 1. — B 1, 6, 1.
anu manyatâm anumanyamânâ 3, 3, 11, 4.
— mâ sarvo yajno B 3, 7, 10, 2.
anulbaṇam 3, 4, 2, 2.
anu svadhâm aksharann B 2, 8, 3, 4.
anṛiṇâ asminn B 3, 7, 9, 8. — A 2, 15, 4.
antaḥ pravishṭaṃ kartâram etam | antaç A 3, 11, 5.
— — — — | tvashṭâram A 3, 11, 2.
— — — — | devânâm A 3, 11, 3.
antar agne rucâ 4, 1, 9, 3. 2, 1, 5.
— asminn ime B 2, 8, 8, 9.
antarâ 'gnî paçavaḥ B 3, 7, 4, 4.
— mitrâ° 5, 1, 11, 2.
antarikshaṃ ca kevalam B 3, 12, 7, 1.
antar bahiç ca tat A 10, 13, 5.
— yacha maghavan 1, 4, 3, 1.
antaryâmapâtreṇa 6, 5, 7.
antaç carati bhûteshu A 10, 70 (31).
antas te dadhâmi 1, 4, 3, 3. 6, 4, 6, 1 y.
anti dûre sato B 2, 4, 2, 3.
anto vâ esha yajnasya B 2, 2, 6.
andho maṇim avindat A 1, 11, 5.
annaʊ hi bhûtânâm A 8, 2, 2.
annaṃ na nindyât A 9, 7.
— — pari A 9, 8.
annapate 'nnasya no dehi 4, 2, 3. — B 3, 11, 4.
— — no dehî 'ty 5, 2, 2.
annamaya prâṇamaya (A 10, 57).
annam âvasathîyam B 3, 7, 4, 6.
— prâṇam annam B 2, 8, 8, 3.
— bahu kurvîta A 9, 9.
— brahmeti vy ajânât A 9, 2.
annât parisruto B 2, 6, 2, 2.
annâd bhûtâni jâyante A 8, 2, 4.
— vai prajâḥ pra jâyante A 8, 2, 1.
anyam asmad 2, 6, 11, 3.
anyâ vo anyâm 4, 2, 6, 3. — B 2, 8, 4, 8.
anyo 'nyaṃ tu na hiʊsrâtaḥ A 1, 6, 1.
anv agnir ushasâm 4, 1, 2, 2. 5, 1, 2, 5. — B 1, 2, 1, 23.
anv aha mâsâ 1, 7, 13.
— id anumate 3, 3, 11, 3. 4, 4, 12, 5. 7, 15, 5. — B 3, 1, 3, 3. 12, 1, 1. 3, 4. — A 4, 11, 2.

anv eti parivṛityâ A 1, 10, 4.
apakâma◡ syandamânâ 5, 6, 1, 3.
apa krâmanta garbhiṇyaḥ A 1, 13.*
apacitiḥ potrîyâm B 3, 12, 9, 5.
apa janyam bhayaṃ nuda B 3, 7, 7, 14.
apadyamânaḥ pṛithivyâm A 4, 3, 2. 5, 3, 6.
apadyamânâ pṛithivî 4, 1, 6, 3. 5, 1, 7, 3.
apa nahyâmi te bâhû B 2, 4, 2, 3.
— naḥ çoçucad A 6, 10, 1. 11, 1.
— pâpmânam bharaṇîr B 3, 1, 2, 11.
— prâca indra B 2, 4, 1, 2.
— mṛityum apa B 3, 10, 8, 1.
aparimitânâm parimitâḥ B 3, 7, 4, 10.
apa vâ etasmâc chrî .. | ... | ûrdhvâm B 3, 9, 7.
— — — — .. | ... | brâhmaṇau B B 3, 9, 14.
— — etasmât prâṇâḥ B 3, 9, 6.
apaçyaṃ gopâm A 4, 7. 5, 6, 4.
apaçyâma yuvatiṃ A 6, 12.
apâṃ yo dravaṇe B 2, 7, 7, 7.
apâ◡ rasam ud ayâ◡sam A 1, 22, 8.
— — udvayasam 1, 7, 12, 2.
apâ 'guhata savitâ A 1, 11, 3.
apâṃ kshaya ṛitasya B 3, 7, 9, 1 y.
— grahân 5, 6, 2.
— tve 'mant 4, 3, 1.
— napâd âçuheman B 1, 3, 5, 4.
— — â hy 2, 5, 12, 1.
— naptre 5, 5, 13.
apâma somam amṛitâ 3, 2, 5, 4.
apâm idaṃ nyayanam 4, 6, 1, 3.
— pushpam asy B 3, 7, 14, 2 y.
— pṛishṭham asi 4, 1, 3, 1. 2, 8, 1. 5, 1, 4, 1. 2, 6, 5.
— medhyaṃ yajniyam B 3, 7, 4, 9.
apâ 'çnyushim (!) A 1, 1, 3. 21, 2.
api panthâm agasmahi 1, 2, 9, 1.
apûpavân ghṛitava◡ç carur A 6, 8.
ape 'ta vî 'ta 4, 2, 4. 5, 2, 3, 1. — B 1, 2, 1, 16. — A 1, 27, 5. 6, 6, 1.
ape 'ndra dvishato 3, 5, 8, 1.
apai 'tu mṛityur B 3, 7, 14, 4. — A 10, 45.
apo anv acârisham 1, 4, 45, 3. 46, 2. — B 2, 6, 6, 5.
— devîr upa 4, 1, 2, 4.
— — madhumatîr 1, 8, 11, 1.
apratishṭhâṃ vâ ete B 1, 2, 5.
apratishṭhito vâ esha ity B 1, 8, 10.
aprasra◡sâya yajnasya B 3, 7, 4, 13.
apsarâsu ca yâ medhâ A 10, 42 (41).
apsu te somo abravît B 2, 5, 8, 6.
apsv agne sadhish 4, 2, 3, 2. 11, 3.
— antar amṛitam B 1, 3, 5, 2.
abaddham mano 3, 1, 1, 2.
abodhy agniḥ 4, 4, 4, 1.
abhi kratve 'ndra 7, 3, 15, 1.
— kranda stanaya 3, 1, 11, 6.
— gotrâṇi B 2, 8, 3, 3.
— tishṭha pṛitanyataḥ B 2, 4, 2, 9.
— tyaṃ deva◡ 1, 2, 6, 1. 6, 1, 9, 4.
— tvâ deva 3, 5, 11, 3.
— — varcasâ 'siñcam B 2, 7, 15, 4.
— — çûra 2, 4, 14, 2.
abhinno gharmo 1, 5, 10, 4.
abhi pre 'hi vîrayasva | ... | â tishṭha mitravardhanaḥ B 2, 7, 8.
— — — — | ... | — — vṛitrahan-tamaḥ B 2, 7, 16.
abhibhûtir aham B 2, 5, 7, 1.
abhibhûr agnir atarad B 2, 4, 7, 11.
abhiçâstâ 'numantâ 3, 10, 1, 3. 9, 7. 10, 3 y.
abhi sidhmo ajigâd B 2, 8, 4, 4.
— stṛiṇîhi pari dhehi B 3, 7, 5, 13.
— spṛidho mithatîr B 2, 8, 3, 3.
abhî 'mâm mahinâ 4, 1, 6, 2. — A 4, 3, 1 (abhî 'mǎm).
abhîvṛitaṃ kṛiçanair B 2, 8, 6, 1.
abhî shu ṇaḥ A 4, 42, 3.
abhûd idaṃ viçvasya 4, 2, 9, 6.
— devaḥ savitâ B 3, 7, 13, 4.
abhûn mama sumatau 4, 3, 11, 4.
abhy asthâd viçvâḥ 4, 2, 8.
— â vartadhvam 5, 7, 4, 4.
— — vartasva 4, 2, 7, 1.
amâvâsyâ subhagâ B 3, 7, 5, 13.
amî ya ṛikshâ A 1, 11, 2.
— ye subhage A 2, 6, 3.
amuto jetum ishu° A 1, 4, 2.
amutrabhûyâd 4, 1, 7, 4. — A 10, 48.
amum âhuḥ param A 1, 8, 4.
amûn âdayate 'ty anyan A 1, 3, 2.
amṛiṇmayaṃ devapâtram B 3, 7, 4, 14.
amṛitam ebhya ud agâyat B 3, 12, 9, 3.
amṛitâpidhânam (A 10, 35).
amṛitopastaraṇam (A 10, 32).
amoci yakshmâd duritâd B 2, 5, 6, 2.
ambe ambâly ambike 7, 4, 19, 1-3.
ambhasy apâre A 10, 1.
ambhâ◡si juhoti B 3, 8, 18.

ayaṃ yajnaḥ sam asadad B 3, 7, 6, 13.
— yajno vardhatâm B 2, 5, 5, 1. 3, 12, 1, 1.
— yaḥ çveto raçmiḥ A 3, 11, 10.
— vâm pari 3, 3, 11, 1.
— — mitrâvaruṇâ 1, 4, 5.
— vâva yaḥ pavate B 3, 11, 7.
— vedaḥ pṛithivîm anv B 3, 7, 6, 13.
— venaç 1, 4, 8.
— vai tvam A 6, 1, 4.
ayaꣳ çṛiṇve adha B 2, 8, 3, 3.
— so agnir 4, 2, 4, 2. 5, 2, 3, 3.
ayakshmâya tvâ 4, 1, 5, 2.
ayakshmâ vaḥ prajayâ B 3, 7, 4, 15.
ayaṃ kṛitnur agṛibhîtaḥ B 2, 4, 7, 6.
ayajno vâ esha yo 'patnîkaḥ B 3, 3, 3.
— — — — 'sâmâ 'gna 2, 5, 8.
— — — 'sâmo 'pa 1, 5, 7.
ayathâdevatam 5, 7, 1.
ayaṃ te yonir ṛitviyaḥ 1, 5, 5, 2. 3, 4, 10, 4. 4, 2, 4, 3. 7, 13, 5. — B 1, 2, 1, 16. 2, 5, 8, 8.
— no agnir 1, 3, 4, 1. 4, 46, 3.
— — nabhasâ 3, 3, 8, 2.
ayam agniḥ çreshṭha° 1, 5, 10, 2.
— — sahasriṇo 2, 6, 11, 1. 4, 4, 4, 1.
— agnir urushyaty 3, 5, 11, 1.
— — vîratamo 4, 7, 13, 4.
— iha prathamo 1, 5, 5, 1.
— u shya 3, 5, 11, 1.
— payaḥ somam B 3, 7, 4, 17.
— pitṛîṇâm agniḥ B 3, 7, 4, 5.
— puro bhuvas 4, 3, 2.
— — harikeçaḥ 4, 4, 3.
— prastara ubhayasya B 3, 7, 6, 8.
— prâṇaç câ 'pânaç B 3, 7, 4, 12.
— mitro namasyaḥ B 2, 8, 7, 4.
ayâ te agne 1, 2, 14, 6.
— vishṭhâ 1, 7, 12, 2.
ayukta sapta çundhyuvaḥ B 2, 4, 5, 4.
ayoddhe 'va durmada â B 2, 5, 4, 3.
araṇyâny araṇyâny B 2, 5, 5, 6.
arâ ived acaramâ aheva B 2, 8, 5, 7.
arishṭo râjann agadaḥ B 3, 7, 13, 4.
aruṇaṃ tvâ vṛikam B 2, 7, 15, 6.
aruṇo 'ruṇarajâḥ B 3, 10, 1, 4. 9, 8. 10, 3 y.
arkaḥ pavitraꣳ rajaso B 3, 7, 9, 9.
arkyeṇa vai 7, 5, 9.
arcâmi te sumatim 1, 2, 14, 3.
artheta sthâ 'pâm 1, 8, 11.
— sthe 'ti juhoti B 1, 7, 5.
ardhamâsâḥ parûꣳshi 5, 2, 12, 1.
ardhamâsâ mâsâ ṛitavaḥ A 10, 1, 2.
— muhûrtâḥ A 1, 8, 1.
armebhyo hastipam B 3, 4, 9.
aryamaṇam bṛihaspatim 1, 7, 10, 2.
aryamâ " yâti 2, 3, 14, 4.
aryamṇe carum 2, 3, 4.
arvâñ yajnaḥ 7, 3, 11.
arvâñcam indram 4, 7, 14, 4. — B 2, 4, 3, 2.
arhan bibharshy B 2, 8, 6, 9 (zweimal). — A IV, 5, 7. 5, 4, 10.
alijaântariksha 5, 5, 20.
avatatya dhanus 4, 5, 1, 4.
avatam mâ samanasau B 2, 4, 2, 5.
ava te heḍo varuṇa 1, 5, 11, 3. 2, 5, 12, 1. 4, 2, 11, 2. — B 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6. — A 2, 4, 4 (heḷo).
— drapso aꣳçumatîm A 1, 6, 3.
avadhûtaꣳ raksho 'vadhûtâ arâtayo 1, 1, 6.
— — — arâtaya ity âha B 3, 2, 6.
avapatantîr avadan 4, 2, 6, 5.
avabhṛitha nicaṃkuṇa 1, 4, 45, 2. — B 2, 6, 6, 3 y.
avabhṛithayajûꣳshi 6, 6, 3.
ava sṛija punar agne A 6, 4, 2.
avasṛishṭâ parâ pata çaravye 4, 6, 4 4.
avasṛishṭaḥ parâ pata çaro B 3, 7, 6, 23.
avâ 'mba rudram 1, 8, 6, 2.
— 'ham bâdha B 3, 7, 6, 9.
avir na mesho B 2, 6, 4, 5.
avishṭaṃ dhîshv B 2, 4, 3, 7.
avîvṛidhaṃ vo 3, 1, 8, 2.
avocâma kavaye 4, 4, 4, 2.
açaꣳsad brahmaṇas B 3, 12, 9, 4.
açṛitâsaḥ çṛitâsaç ca A 1, 27, 4.
açmann ûrjam ity 5, 4, 4.
— — parvate 4, 6, 1.
açmanvatî revatîḥ (!) A 6, 3, 2. 4, 2. 9, 2.
açmâ ca me 4, 7, 5.
açvâma taṃ kâmam 1, 3, 14, 3. — B 3, 12, 1, 1.
açravaꣳ hi 1, 1, 14, 1.
açvakrânte rathakrânte A 10, 1, 8.
açvatthâd dhavyavâhâd B 1, 2, 1, 8.
açvatthe vo nishadanam 4, 2, 6, 2.
açvas tûpara 5, 5, 23.
açvasya vâ âlabdhasya B 3, 9, 12.
açvâyanto gavyanto B 2, 5, 8, 12.
açvâvatîꣳ somavatîm 4, 2, 6, 4. — B 2, 8, 4, 8.
açvâvatîr gomatîr na B 2, 8, 9, 9.

açvinâ gobhir indriyam B 2, 6, 13, 3.
— gharmam pâtam A 4, 9, 2. 5, 8, 2 y.
— namuceḥ sutam B 2, 6, 12, 2.
— pibataʊ sutam B 2, 7, 12, 1.
— bheshajam madhu B 2, 6, 12, 4.
— yajnam â gatam B 2, 5, 4, 5.
açvinâv avase ni hvaye B 2, 4, 3, 7.
açvinâ havir indriyam B 2, 6, 13.
açvibhyâṃ cakshur B 2, 6, 4, 4.
açvo ghṛitena 5, 1, 11, 4.
— rûpaṃ kṛitvâ B 1, 2, 1, 5.
ashâḍhaṃ yutsu B 2, 4, 3, 8*. 7, 4, 1. 8, 3, 1.
ashâḍhâ 'si sahamânâ 4, 2, 9, 2.
ashṭayonîm ashṭaputrâm A 1, 13, 1.*
ashṭayony ashṭaputram A 1, 13, 1.
ashṭâcakrâ navadvârâ A 1, 27, 2.
ashṭau devâ vasavaḥ B 3, 1, 2, 6.
— putrâso aditeḥ A 1, 13, 2.
asaṃkhyâtâḥ sahasrâṇi smaryate A 1, 12, 1.
asaj jajâna sata A 3, 14, 4.
asataḥ sad ye tatakshuḥ A 1, 11, 1.
asad vâ idam agra A 8, 7.
asann eva sa bhavati A 8, 6.
asammṛishṭo jâyase B 2, 4, 3, 3.
asave svâhâ vasave svâhâ B 3, 10, 7.
asâv âdityo na vy arocata, ..., tasmâ etaʊ saumârâudram 2, 2, 10.
— — — — —, ..., — etâʊ saurîʊ 2, 1, 8.
— — — — —, ..., — etâṃ daçarshabhâm 2, 1, 4.
— — 'smiṅ loka 7, 3, 10.
asâvi soma indra 1, 4, 39.
asitaṃ te nilayanam B 2, 4, 4, 1.
asitavarṇâ harayaḥ 3, 1, 11, 4.
asi yamo asy 4, 6, 7, 1.
asunvantam ayajamânam 4, 2, 5. 4.
asuryaṃ vâ etasmâd B 1, 4, 7.
asṛiṅmukho rudhireṇa A 4, 29.
asau yas tâmro 4, 5, 1, 2.
— yo 'vasarpati 4, 5, 1, 3.
askân ajani prâ 'jani A 4, 13, 1.
— dyauḥ pṛithivîm askân B 3, 7, 10, 3. — A 4, 13.
astabhnâd dyâm 1, 2, 8, 1. — B 2, 8, 1, 6.
asthijasya kilâsasya B 2, 4, 4, 2.
asmâ u te mahi mahe B 3, 6, 10, 4.
asmâkam agne magha° 1, 5, 11, 2.
— indraḥ 4, 6, 4, 3.
asmât tvam adhi A 6, 2, 1. 4, 2.
asmâsv indra indriyam 1, 6, 3, 2.
asmin mahaty arṇave 4, 5, 11, 1.
— yajna upa bhûya in B 3, 7, 6, 7.
asme indrâbṛihaspatî 3, 3, 11, 1.
— devâso vapushe 3, 2, 8, 4.
— dyâvâpṛithivî B 2, 4, 7, 8.
asmai vai lokâya grâmyâḥ B 3, 9, 3.
asya pratnâm anu 1, 5, 5, 1.
— prâṇâd apânatî 1, 5, 3, 1.
— çravo nadyaḥ sapta B 2, 8, 9, 2.
asyâ 'jarâso damâm B 2, 7, 12.
asye 'd eva 2, 4, 14, 2.
asvapnajas 1, 2, 14, 5.
ahaṃ vâco vivâcanam B 2, 7, 16, 4.
— vṛikshasya rerivâ 7, 10.
ahaṃ ca tvaṃ ca 7, 4, 15, 1.
ahaṃ tvad asmi B 1, 2, 1, 20. 2, 5, 8, 7. 3, 7, 7, 10.
— devânâʊ sukṛitâm B 3, 7, 5, 12.
ahann ahim parvate B 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3.
ahan vṛitraṃ vṛitra° B 2, 5, 4, 3.
aham asmi prathamajâ B 2, 8, 8.
— parastâd aham 3, 5, 5, 1.
— megha stanayan B 2, 8, 8, 3.
ahar ahar nayamâno A 6, 5, 3.
— no adya suvite B 3, 1, 2, 3.
— mâʊsena A 5, 7, 20.
ahâc charîram payasâ B 3, 7, 13, 2.
ahâvy agne havir B 1, 4, 2, 1.
ahir iva bhogaiḥ 4, 6, 6, 5.
— budhniyaḥ prathamâna B 3, 1, 2, 9.
aheḍamâna upa B 2, 4, 3, 12.
ahe budhniya mantram B 1, 2, 1, 26.
ahorâtrâṇi sarvâṇi B 3, 12, 8, 2.
ahorâtre tvo 'd îrayatâm A 4, 26.
— paçupâlyau B 3, 12, 9, 6.

âkûtiṃ devîm manasaḥ B 2, 5, 3, 2.
âkûtim agnim 4, 1, 9.
— asyâ 'vase B 2, 5, 3, 2.
âkûtînâm adhipatim B 3, 12, 3, 3.
âkûtyai tvâ kâmâya B 2, 5, 3, 2.
— prayuje 1, 2, 2.
â krandaya balam 4, 6, 6, 7.
ákramya vâjin 4, 1, 2, 3. 5, 1, 2, 6.
â 'krânt samudraḥ prathame A 10, 1, 15.
— 'krân vâjî 7, 5, 19.
âgatya vâjy 4, 1, 2, 3. 5, 1, 2, 6.
â 'ganma mitrâvaruṇâ 3, 5, 4, 1.
— 'gât satyaʊ havir B 3, 12, 3, 2.
— gâvo agmann B 2, 8, 8, 11.

âgnâvaishṇavam ekâdaçakapâlam 2, 2, 9.
âgneyam ashṭâkapâlaṃ nir vapati, tasmâc B 1, 8, 4.
— — — —, saumyam .. dvâdaçapâlaꝏ, sârasvatam 1, 8, 2.
— — — —, saumyam .. dvâdaçakapâlam, bârhaspatyam 1, 8, 20.
— — — —, hiraṇyaṃ dakshiṇâ, sârasvatam 1, 8, 17.
— — — —, hiraṇyaṃ dakshiṇai, "ndram 1, 8, 19.
âgneyo 'shṭâkapâlaḥ saumyaç 7, 5, 21.
â ghâ ye agnim B 2, 4, 5, 7.
— carshaṇiprâ vivesha yan B 2, 6, 9.
— — vṛishabho B 2, 4, 3, 11.
— jañghanti 4, 6, 6, 5.
— jâtaṃ jâtavedasi 3, 5, 11, 4.
— jighra kalaçam 7, 1, 6, 6.
— juhota duvasyata B 3, 5, 2, 3.
âjuhvâna îḍyo vandyaç ca B 3, 6, 3, 2.
âjuhvânaḥ supratîkaḥ 4, 6, 5, 3. — B 3, 7, 7, 10.
âjuhvânâ sarasvatî B 2, 6, 12, 2.
âñjanagandhîꝏ B 2, 5, 5, 7.
â tanushva pra A 1, 12.
— tam bhaja sauçravaseshv 4, 2, 2, 3.
— — agne ratham A 1, 11, 7.
âtishṭhantam pari B 2, 7, 8, 1, 16, 2.
â tishṭhâ vṛitrahan 1, 4, 37. — B 2, 7, 8, 1. 16, 2.
— tû bhara mâkir 1, 7, 13, 3. 2, 2, 12, 7.
— te agna idhîmahi 4, 4, 4, 6.
— — — ṛicâ 4, 4, 4, 6.
— — pitar marutâꝏ B 2, 8, 6, 9.
— — maha indro 1, 7, 13, 2. — B 2, 8, 3, 3.
— — çushmo vṛishabha B 2, 5, 8, 1. 8, 5, 8.
— — suparṇâ aminanta 3, 1, 11, 5.
âtmanaḥ pṛithiviꝏ sam B 1, 5, 7, 1.
âtmann upasthena B 2, 6, 4, 5.
âtmânam te manasâ 4, 6, 7, 2.
â tvâ jigharmi 4, 1, 2, 5. 5, 1, 3, 3.
— — dade yaçase B 3, 7, 10, 1.
— — 'hârsham 4, 2, 1, 4. 5, 2, 1, 4. — B 2, 4, 2, 8.
— dada indrasya bâhur 1, 1, 9.
— — ṛitasya tvâ 1, 3, 8.
— dade grâvâ 1, 4, 1.
— dadhikrâḥ çavasâ 1, 5, 11, 4.
âdarçam agniṃ cinvânâ B 3, 12, 9, 2.
âd it paçyâmy 5, 6, 1, 4. — B 3, 12, 1, 1.
âdityaṃ garbham 4, 2, 10.
— caruṃ nir 2, 2, 6.
âdityâ akâmayanta suvargam 7, 4, 6.
— akâmayanto 'bhayor 7, 3, 4.
âdityânâm avasâ 2, 1, 11, 6. — B 2, 8, 1, 6.
âdityân kâmam avase B 2, 8, 2, 2.
âdityâç câ 'ṅgirasaç ca B 3, 9, 21.
âdityebhyo bhuvadvadbhyaḥ 2, 3, 1.
âdityair indraḥ A 1, 27, 1.
— no 5, 1, 11, 3.
âdityo vâ esha etan A 10, 14 (13).
— vai teja oja A 10, 15 (14).
â devânâm api 1, 1, 14, 3. 4, 2, 11, 2.
— devo yâtu savitâ B 2, 8, 6.
— na etu puraçcaram B 2, 5, 1, 2.
— — — manaḥ 1, 8, 5, 2.
— naḥ putrâ aditer B 2, 8, 2, 1.
— — prâṇa etu 3, 3, 3, 3.
ânandaṃ nandathunâ 5, 7, 19.
ânandâya pramodâya A 6, 11, 2.
ânando brahme 'ti vy ajânât A 9, 6.
â no agne suketunâ B 2, 6, 16, 1.
— — divo bṛihataḥ 1, 8, 22, 1. 2, 5, 12, 1. 3, 1, 11, 2. — B 2, 8, 2, 8.
— — niyudbhiḥ çatinîbhir B 2, 8, 1, 2.
— — bhara bhagam indra B 2, 5, 4.
— — mitrâvaruṇâ ghṛitair 1, 8, 22, 3. 2, 5, 12, 3.
— — — havyadâtim B 2, 8, 6, 7.
— — yajnam bhâratî B 3, 6, 3, 4.
— — viçvâbhir ûtibhiḥ B 2, 4, 3, 6. 7, 13, 4.
— — viçve ǎskrâ B 2, 8, 6, 3.
ântarikshyaç ca yâḥ B 3, 12, 7, 1.
ântrâṇi sthâlî B 2, 6, 4, 3.
â 'nyaṃ divo 2, 3, 14, 2.
âpa undantu 1, 2, 1.
âpaḥ punantu pṛithivîm A 10, 30 (23).
— pravaṇâd iva A 6, 11, 2.
âpam âpâm apaḥ A 1, 21. 1, 1. 25, 2.
âpas tat satyam â B 2, 4, 6, 7.
âpântamanyus 2, 2, 12, 3. — A 10, 1, 9.
âpo asmân mâtaraḥ 1, 2, 1, 1.
— devîḥ prati 4, 2, 3, 2.
— — çuddhâyuvaḥ 1, 3, 8, 2. 6, 3, 8, 4 y.
— — çuddhâ(ḥ) stha B 3, 7, 4, 1.
— devîr brihatîr 1, 2, 2, 1. 6, 1, 2, 2.
— — agreguvo B 3, 3, 6.

âpo bhaḍrâ ghṛitam 5, 6, 1, 3. — B 3, 12, 1, 1.
— varuṇasya 5, 5, 4.
— vâ ida◡ sarvam A 10, 29 (22).
— — idam agre 7, 1, 5.
— — — âsant salilam A 1, 23.
— ha yat 2, 2, 12, 1. (4, 1, 8, 5).
— — yad bṛihatîr A 1, 23, 8.
— — yan mahatîr 4, 1, 8, 5.
— hi shṭhâ 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. — A 4, 42, 4. 10, 1, 11.
â pyâyatâṃ ghṛitayoniḥ B 3, 7, 5, 2.
— — dhruvâ 1, 6, 5.
— pyâyadhvam aghniyâ 1, 1, 1, 1. — B 3, 2, 1, 4 y.
— pyâyasva madintama 1, 4, 32. 2 3, 14, 3. 5, 12, 1. 3, 1, 11, 1. — A 3, 17.
— — sametu 3, 2, 5, 3. 4, 2, 7, 4. — B 3, 5, 12. 7, 13, 4. — A 6, 6, 3.
— plavasva pra plavasva A 1, 27, 1.
— brahman brâhmaṇo B 7, 5, 18.
— bharata◡ çikshatam B 3, 6, 11.
âbhir gîrbhir yad B 3, 7, 11, 5. — A 4, 5, 6. 42, 5.
âbhish ṭe adya 4, 4, 4, 7.
â mandrair indra haribhir yâmi A 1, 12, 2.
— — — — yâhi A 1, 12, 2.
— mâ 'gnishṭomo 7, 3, 11, 1.
— mâm medhâ surabhir A 10, 43 (42).
— mâ vâjasya prasavo 1, 7, 8, 3. — B 1, 3, 6, 6.
âmâsu pakvam 1, 6, 12, 2.
â 'mûr aja 4, 6, 6, 7.
— me gṛihâ 7, 3, 13.
— — graho 7, 3, 13, 1.
— ya◡ haste 3, 5, 11, 4.
— 'yaṃ gauḥ 1, 5, 3, 1.
— yad ishe nṛipatim 1, 3, 14, 6.
âyanâya svâhâ 7, 1, 13.
âyane vidravaṇe B 3, 7, 9, 7.
â yaṃ naraḥ 2, 4, 8, 1.
— 'yam bhâtu çavasâ B 2, 7, 15, 3.
— yas tatantha B 3, 6, 10, 5.
— yasmint sapta peravaḥ A 3, 11, 6.
— — — vâsavâs 1, 6, 12, 2. — A 1, 8, 8.
— yâtu devaḥ savito 'pa B 3, 1, 1, 9.
— — — sumanâbhir A 6, 5.
— — varadâ devî A 10, 34 (26).
âyur in naḥ pra tîryatâm B 2, 5, 1, 3.
âyurdâ agne havisho B 1, 2, 1, 11. — A 2, 5, 2.
âyur vâ etad 6, 5, 2.
— viçvâyuḥ pari A 6, 1, 2.
âyushaḥ prâṇa◡ saṃ tanu B 1, 5, 7.
âyush ṭa âyurdâ 2, 5, 12.
— ṭe viçvato 1, 3, 14, 4. 2, 5, 12, 1. — A 2, 5. 7, 3.
âyushmad astu me mukham B 2, 7, 7, 5.
âyushmantaṃ varcasvantam B 2, 4, 7, 1.
â rabhethâm anu sa◡ A 2, 6, 7.
ârâc chatrum apa B 2, 8, 2, 7.
ârât te goghna 4, 5, 10, 3.
ârogasya sthâne svatejasâ A 1, 16.
ârogo bhrâjaḥ paṭaraḥ A 1, 7.
â rohataṃ daçata◡ B 1, 2, 1, 14.
— roha patho juhu B 3, 7, 6, 8.
— — proshṭhaṃ vi B 2, 7, 17, 1.
— rohatâ "yur jarasam A 6, 10.
ârtavâ upagâtâraḥ B 3, 12, 9, 4.
ârdraḥ prathasnur B 3, 7, 15, 3.
ârdrayâ rudraḥ prathamâna B 3, 1, 1, 3.
â vartana vartaya 3, 3, 10, 1 y.
âvahantî vitanvânâ A 7, 3, 1.
âvâ◡ ratho rodasî B 2, 8, 7, 6.
â vâco madhyam 4, 7, 13, 3.
— vâta vâhi bheshajam B 2, 4, 1, 7. — A 4, 42, 1.
— vâm mitrâvaruṇâ havya° B 2, 8, 6, 5.
— vâyo bhûsha 1, 4, 4. 3, 4, 2. — B 2, 8, 1, 1.
— viçvadeva◡ satpatim 3, 4, 11, 2.
âvishṭyo vardhata B 2, 8, 7, 4.
â vṛitrahaṇâ B 2, 8, 5, 1.
— vṛitrahabhiḥ B 3, 6, 8.
— vedhasaṃ nîlapṛishṭham B 2, 5, 5, 4. 8, 2, 7.
— vo devâsa 1, 2, 1, 2.
— — yantû 'davâhâso B 2, 5, 5, 3.
— — râjânam 1, 3, 14, 1. — B 2, 8, 6, 9.
âçânâṃ tvâ "çâpâlebhyaḥ B 2, 5, 3, 3. 3, 7, 5, 8. 8, 3. 12, 1, 1.
âçâsânaḥ suvîryam 3, 5, 5, 3.
âçâsânâ saumanasam 1, 1, 10, 1. — B 3, 3, 3, 2.
âçîrdâyâ dampatî 3, 2, 8, 4.
âçîr ma ûrjam 3, 2, 8, 5.
âçuḥ çiçâno 4, 6, 4.
âçus trivṛid bhântaḥ 4, 3, 8.
âçvâvitam atyâçvâvitam B 3, 7, 11, 1.
âçvinaṃ dhûmra° 2, 1, 10.

âshâḍhaṃ yutsu pṛitanâsu B 2, 4, 3, 8.*
â satyena rajasâ 3, 4, 11, 2.
âsanyân mâ 3, 1, 7, 1.
â samudrâd â 3, 5, 5, 1.
— savaꝝ savitur 3, 1, 11, 8.
— sushvayantî yajate B 3, 6, 3, 3.
— 'sminn ugra 3, 3, 3, 2.
— 'haṃ dîkshâm B 3, 7, 7, 4 y.
— 'ham ajâni 7, 4, 19, 1.
— — pitṛînt 2, 6, 12, 3. — B 2, 6, 12, 1.
— harâ 'va dya A 4, 37.
— 'hârshîd râshṭram B 2, 5, 2, 1.

ichann açvasya B 1, 5, 8, 1.
(iḍas pade sarvavetu B 2, 6, 18).*
iḍâbhir agnir îḍyaḥ B 2, 6, 18, 1.
iḍâm agne purudaꝝsaꝝ 4, 2, 4, 3.
iḍâyâs tvâ pade 3, 5, 11, 1.
iḍâyai sṛiptam A 3, 11, 13.
iḍe bhâgaṃ jushasva B 3, 7, 5, 7.
— rante 7, 1, 6, 8.
itaḥ prathamaṃ jajne 2, 2, 4, 8.
— siktaꝉ sûrya° A 1, 12, 1.
itihâsapurâṇaṃ ca B 3, 12, 8, 1.
itthâd ulûka âpaptat A 4, 23.
idaṃ vacaḥ parjanyâya A 1, 29, 1.
— varco agninâ B 2, 5, 7, 1.
— vâ agre nai 'va B 2, 2, 9.
— vâm âsye 3, 3, 11.
— vishṇur vi cakrama iti B 1, 4, 3, 6.
— — vi cakrame 1, 2, 13, 1. — B 3, 1, 3, 3.
idaꝉ sarpebhyo havir 3, 1, 1, 5.
— haviḥ prajananam 2, 6, 3, 5.
idaṃ karishye bheshajam 3, 7, 5, 1.
— ta ekam A 6, 3, 1. 4, 2.
— tasmai harmyam B 3, 7, 6, 3.
— tṛitîyaꝉ savanam 3, 1, 9, 2.
— te havyaṃ ghṛitavat B 2, 5, 4, 6.
— evâ vastram 6, 1, 1.
— dyâvâpṛithivî bhadram B 3, 5, 10.
— — satyam B 2, 8, 4, 8.
idam ahaꝉ senâyâ B 3, 7, 5, 1.
— indriyam amṛitam B 3, 7, 6, 12 y.
— û nu çreyo B 3, 7, 9, 9. 14, 5.
— pitṛibhyo 2, 6, 12, 4.
— eva me 'to A 6, 9, 2.
— pitṛibhyaḥ pra bharema A 6, 7, 2.
— pitṛibhyo namo 2, 6, 12, 4.
idânîṃ tadânîm 3, 10, 1, 4. 9, 9. 10, 4 y.
iduvatsarâya 5, 7, 2, 4.

idhmaç ca me 4, 7, 8.
indur indum avâ 'gât B 3, 7, 10, 6.
— dakshaḥ çyena B 3, 10, 4, 3. — A 4, 11, 6.
indra âçâbhyaḥ pari B 2, 5, 3, 1.
— âsâṃ netâ 4, 6, 4, 3.
— id dharyoḥ B 1, 5, 8, 2.
— enam adîdharat B 2, 4, 2, 9.
indraḥ patniyâ Manum 6, 6, 6.
indraṃ vayam mahâdhane B 2, 7, 13, 1.
— viçvâ avîvṛidhan 4, 6, 3, 4. 5, 4, 6, 5. — B 2, 7, 15, 5. 16, 3.
— vṛitram 2, 5, 3.
— vai svâ viço B 2, 7, 18.
— vo viçvatas pari havâmahe 1, 6. 12, 1. 2, 3, 14, 1. 3, 1, 11, 4. 4, 3, 13, 8.
— — — parî 'ndram 2, 1, 11.
indraꝉ stuhi vajriṇaꝉ B 2, 8, 4, 1.
indra kratuṃ na 7, 5, 7, 4.
— kshatram abhi 1, 6, 12, 4. 2, 5, 12, 5.
indraghoshâ vo vasubhiḥ A 1, 20. 25, 3.
indraṃ duraḥ kavayyo (!) B 2, 6, 8, 2.
— naro nema° 1, 6, 12, 1. 2, 1, 11, 1. 3, 14, 1. 3, 1, 11, 4. 4, 3, 13, 8. — B 2, 8, 2, 5.
indra marutva iha 1, 4, 18.
indram id gâthino 1, 6, 12, 2. — B 1, 5, 8, 1.
— — dharî 1, 4, 38.
indra vayaꝉ çunâsîram B 2, 5, 8, 2.
— vâjeshu no ava B 1, 5, 8, 2.
indravâyû ime sutâḥ 1, 4, 4, 1.
indra çushmaṃ tanuvâm B 2, 4, 7, 3.
indraç ca naḥ çunâsîrau B 2, 4, 5, 7.
— — samrâḍ varuṇaç B 3, 7, 9, 7.
indraḥ çunâvad vi tanoti B 2, 5, 8, 12.
indras tarasvân abhimâtiho 'graḥ B 2, 8, 4.

indrasya kroḍo 5, 7, 16.
— nu vîryâṇi pra B 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3.
— manve prathamasya 4, 7, 15, 1.
— râdhaḥ prayatam B 2, 5, 8, 12.
— rûpam ṛishabho B 2, 6, 4, 5.
— vajro marutâm 4, 6, 6, 6.
— — 'si vârtraghna iti B 1, 7, 9.
— — — vârtraghnas tanûpâ 5, 7, 3.
— — — — tvayâ 1, 8, 15.
— vṛishṇo 4, 6, 4, 3.
— sushuvâṇasya B 1, 8, 5.

indraḥ sa dâmane kṛitaḥ B 1, 5, 8, 3.
— sutrâmâ svavâ◡ 1, 7, 13, 4.
— — hṛidayena B 2, 6, 4, 3.
— sunîtî saha B 1, 4, 8, 6.
— suvarshâ janayann B 2, 4, 3, 6.
— sûro atarad B 2, 4, 6, 12.
indrâgnibhyâṃ tvâ 4, 4, 5.
indrâgnî avyathamânâm iti 5, 3, 2.
— — ishṭakâṃ dṛi◡hataṃ 4, 3, 6.
— â gata◡ 1, 4, 15.
— navatim 1, 1, 14, 1.
— mitrâvaruṇau A 2, 3, 4.
— me varcaḥ 3, 3, 3, 3.
— rocanâ 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8. — B 3, 5, 7, 3.
indrâṇî devî subhagâ B 2, 4, 2, 7.
indrâṇîm âsu 1, 7, 13, 1.
indrâṇî 'vâ 'vidhavâ B 3, 7, 5, 10.
indrâya gâva âçiram B 2, 7, 13, 4.
— gira aniçitasargâḥ B 2, 4, 5, 2.
— râjne trayaḥ 5, 6, 17.
— — sûkaro 5, 5, 11.
— çunâsîrâya B 2, 5, 8, 2.
— somâḥ pradivo B 2, 4, 3, 12.
indrâyâ 'nvṛijave 2, 2, 8.
indrâye 'ndu◡ sarasvatî B 2, 6, 12, 1.
indrâvaruṇayor aham B 2, 5, 12, 2.
indrâvaruṇâ yuvam B 2, 5, 12, 2.
indrâvishṇû dṛi◡hitâḥ B 3, 2, 11, 3.
indrâ 'çvinâ madhunaḥ A 4, 8, 4. 5, 7, 5.
indrâsûrâ janayan B 2, 4, 6, 12.
indriyâṇi çatakrato 1, 6, 12, 1. 2, 5, 12, 5.
indriyâvanto vanâmahe 3, 2, 7, 2.
indreṇa sayujo 3, 5, 3, 2.
indre 'mam prataram 4, 6, 3, 1.
indro jayâti na parâ 2, 4, 14, 2.
— jigâya pṛithivîm B 2, 4, 7, 5.
— — sahasâ B 2, 4, 7, 5.
— jyeshṭhâm anu nakshatram B 3, 1, 2, 1.
— dadhîco asthabhir 5, 6, 6, 3. — B 1, 5, 8.
— dîrghâya cakshase B 1, 5, 8, 2.
— devâñ chambarahatya B 2, 8, 3, 8.
— devânâm adhipâḥ B 2, 8, 4, 2.
— nâma ghṛitam B 3, 7, 9, 6.
— marudbhiḥ 6, 5, 5.
— yajnaṃ vardhayan B 2, 8, 3, 7.
— yajvane pṛiṇate ca B 2, 8, 8, 11.
— yâto 'vasitasya râjâ B 2, 8, 4, 3.
— râjâ jagataç carsh° B 2, 8, 5, 8.
indro râjâ jagato ya A 3, 11, 6.
— valasya bilam 2, 1, 5.
— vṛitra◡ hatvâ | asurân B 1, 3, 10.
— vṛitram atarad B 2, 8, 3, 6.
— — ahan tasya 6, 5, 9.
— — — | so 'paḥ B 3, 2, 5.
— vṛitrâya vajram 6, 5, 1.
— vai çithila 7, 3, 7.
— — sadṛiñ 7, 3, 6.
indhânâs tvâ çata◡ 1, 5, 5, 4.
indhâno agniṃ vanavad B 2, 8, 5, 2.
imaṃ yajnaṃ vardhayan B 2, 8, 3, 8.
— yajnam açvinâ B 2, 5, 4, 6.
— yama prastaram 2, 6, 12, 6.
— vi shyâmi 1, 1, 10, 2. 3, 5, 6, 1. — B 3, 3, 10, 1.
ima◡ samudra◡ çata° 4, 2, 10, 1. — A 6, 6, 1.
— stanam 5, 5, 10, 6.
imaṃ kâmam mandayâ B 2, 5, 4, 1.
— jîvebhyaḥ paridhim B 3, 7, 11, 3. — A 6, 10, 2.
imaṃ no deva savitar 4, 1, 1, 2.
— — yajnam B 3, 6, 7, 1.
imam agna âyushe 2, 3, 10, 3. — B 2, 7, 7, 5. — A 2, 5, 3.
— agne camasam mâ A 6, 1, 4.
— â bhaja B 2, 4, 7, 7.
— indra vardhaya kshatriyâṇâm B 2, 4, 7, 7.
— û shu tyam A 4, 11, 8 y.
— paçum paçupate 3, 1, 4, 1.
— mâ hi◡sîr ekaçapham 4, 2, 10, 2.
— — — dvipâdam 4, 2, 10, 1.
— me Gaṅge A 10, 1, 13.
— — varuṇâ 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1. 4, 2, 11, 3. — B 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4, 4. 4, 20, 3.
imâ u mâm upa B 1, 2, 1, 21.
— eva tâ ushaso B 2, 5, 6, 4.
imâ◡ rudrâya tavase 4, 5, 10, 1.
— su nâvam â 1, 5, 11, 5.
imâ juhvânâ yushmad B 2, 4, 6, 1. 8, 2, 8.
— te vâjinn 4, 6, 7, 2.
— dhânâ ghṛitasnuvaḥ B 2, 4, 3, 10.
— nârîr avidhavâḥ A 6, 10, 2.
— nu kam A 1, 27.
imâṃ te dhiyam pra bhare B 2, 7, 13, 4.
— dhiya◡ çikshamâṇasya 1, 2, 2, 2. 6, 1, 3, 2.
imâ brahma brahmavâha B 2, 4, 6, 2.

imâm agṛibhnan raçanâm 4, 1, 2. 5, 1, 2, 1. 7, 1, 11, 1. — B 3, 8, 3, 2.
— ûrjam pañcadaçîm B 3, 7, 4, 3.
— ûrṇâyum 4, 2, 10, 3.
imâ me agna 4, 4, 11, 4.
imâm prâcîm udîcîm B 3, 7, 4, 8.
imâ rudrâya sthira° B 2, 8, 6, 8.
ime jîvâ vi mṛitair A 6, 10, 2.
— turam maruto B 2, 8, 5, 6.
— dhenû amṛitam B 2, 4, 8, 6.
— nu dyâvâpṛithivî B 2, 4, 8, 5.
— vâ ete lokâ B 1, 1, 8.
— vai sahâ "stâm 3, 4, 3.
imo agne vîtatamâni 4, 3, 13, 6.
imau te pakshau 4, 7, 13, 1.
— devau jâyamânau 1, 8, 22, 5. 2, 6, 11, 4. — B 2, 8, 1, 5.
— parṇam ca darbham B 3, 7, 4, 18.
— prâṇâpânau B 3, 7, 4, 11.
— yunajmi te A 6, 1, 1.
iyam yakâ 7, 4, 19, 3. — B 3, 9, 7, 3.
— vâva saraghâ B 3, 10, 10.
— visṛishṭir yata B 2, 8, 9, 6.
— vai rajatâ B 1, 8, 9.
iyaṷ çushmebhir visakhâ B 2, 8, 2, 8.
— sthâlî ghṛitasya B 3, 7, 6, 11.
iyatî devîr indrasyau 'jo A 4, 3.
iyam te çukra 1, 2, 4.
— nârî patilokam A 6, 1, 3.
iyam eva sâ yâ 4, 3, 11. — B 2, 5, 5, 3.
irajyann agne 4, 2, 7, 2.
irâ patnî viçvasṛijâm B 3, 12, 9, 5.
irâvatî dhenumatî 1, 2, 13, 1. — A 1, 8, 2.
isham ûrjam aham 4, 2, 7, 1.
ishe tve 'ti barhir 6, 3, 6.
— tvo 'pavîr 1, 3, 7.
— — "rje 1, 1, 1.
— pîpihy ûrje A 4, 10.
ishṭargo vâ 3, 1, 7.
ishṭena pakvam 7, 3, 11, 1.
ishṭo agnir âhutaḥ B 2, 4, 1, 9.
iha tvashṭâram 3, 1, 11, 1. — B 3, 5, 12, 1.
— tvâ bhûry 1, 2, 14, 4.
— paçavo viçvarûpâ B 3, 7, 4, 5.
— prajâ viçvarûpâ B 3, 7, 4, 4.
ihâ 'rvâñcam ati hvaye B 2, 4, 3, 2.
ihe 'ha vaḥ svatapasaḥ A 1, 4, 3.
ihai 'va san tatra sato vo B 1, 2, 1, 27.
— — — — santam tvâ B 2, 5, 8, 7.
— 'vâ 'gne adhi 4, 1, 7, 2.
ihai 'vai 'dhi mâ vyathishṭhâḥ B 2, 4, 2, 8.
iṃkârâya 7, 1, 19.
iḍito devair B 2, 6, 8, 1.
iḍe agnim vipaçcitam B 2, 4, 2, 4.
— agniᴗ svavasam B 3, 7, 12, 4.
iḍenyo namasyas B 3, 5, 2, 2.
iḍyaç câ 'si 5, 1, 11, 1.
iḍrikshâsa 4, 6, 5, 6.
îyush ṭe ye 1, 4, 33. — A 3, 18.
îrmântâsaḥ 4, 6, 7, 4.
îçânam tvâ bhuvanânâm B 2, 4, 7, 11.
îçânaḥ sarvavidyânâm A 10, 21 (47).
îçânâ vâryâṇâm B 2, 5, 8, 5. — A 4, 42, 4.
îçvaro vâ esha diço 'nû 'nmaditoḥ B 1, 8, 3.
uktha ukthe soma 1, 4, 46, 1.
ukshânnâya 1, 3, 14, 7.
ukshâ samudro 4, 6, 3, 4.
ukhâm karotu çaktyâ 4, 1, 5, 3.
ugrampaçye râshṭrabhṛit A 2, 4, 3.
ugraç ca dhuniç ca A 4, 25.
ugrâ diçâm 4, 4, 12, 1.
uc chushmâd oshadhînâm 4, 2, 6, 3.
ucchmañcamânâ A 6, 7, 1.
uc chmañcasva pṛithivi A 6, 7, 1.
uc chrayasva vanaspate 3, 6, 1, 1.
uta gâva ivâ 'vadan B 2, 5, 5, 6.
— gnâ viyantu deva° B 3, 5, 12, 1.
— tyad âçvaçviyam B 2, 7, 13, 2.
— tyâ daivyâ bhishajâ B 3, 7, 10, 5.
— — no divâ matiḥ B 3, 7, 10, 4.
— naḥ priyâ priyâsu B 2, 4, 6, 1.
— no deva 2, 6, 11, 1.
— bruvantu 3, 5, 11, 4.
— mâtâ mahisham 3, 2, 11, 3.
— smâ 'sya dravatas 1, 7, 8, 3.
— svânâso divi 1, 2, 14, 7.
ute 'dânîm bhagavantaḥ B 2, 8, 9, 8.
ut krâma mahate 4, 1, 2, 4.
— krâmo 'd akramîd iti 5, 1, 3.
uttame çikhare jâte A 10, 36.
— — devî (A 10, 30).
uttaras tvam adhare te B 2, 4, 7, 8.
uttarasyâm vedyâm anyâni B 1, 6, 5.
uttarâvatîm vai devâ B 2, 1, 4.
ut tishṭhata mâ svâpta A 1, 27, 2.
uttishṭhann ojasâ 1, 4, 30.
ut tishṭha purusha (A 10, 60).
— — pre 'hi A 6, 4, 2.
— — brahmaṇaspate A 4, 2, 1. 5, 2, 6.
— tishṭhâ 'tas tanuvaᴗ A 6, 4, 2.

ut tuda çimijâvari A 4, 39.
— te tabhnomi A 6, 7.
— sakthyor gṛidam (!) 7, 4, 19, 1.
utsaṃ duhanti B 3, 7, 4, 16.
utsannayajno vâ 5, 3, 1.
utsâdebhyaḥ kubjam B 3, 4, 6.
utsṛijyâ3ṃ no 'tsṛijyâ3m iti 7, 5, 7.
ud akramîd draviṇodâ 4, 1, 2, 4. 5, 1, 3, 1.
— agâd ayam B 3, 7, 6, 23.
— agne tishṭha 1, 2, 14, 2.
— — çucayas 1, 3, 14, 8. 4, 46, 3. 5, 5, 3. 2, 4, 14, 4.
udapruto na vayo 3, 4, 11, 3.
— marutas 3, 1, 11, 7.
ud asâv etu sûryaḥ B 2, 7, 16, 4.
— astâmpsît savitâ B 3, 7, 10.
— asthâd deva aditir B 1, 4, 3.
— asya çocir 4, 4, 4, 5.
— — çushmâd A 4, 17.
— âyushâ svâyusho 'd 1, 2, 8.
— ij jihâno B 2, 5, 4, 5.
— îratâm avara 2, 6, 12, 3.
— îrayathâ marutaḥ 2, 4, 8, 1.
— îrshva nâry abhi A 6, 1, 3.
— u tishṭha svadhvarâ 4, 1, 4, 1. 5, 1, 5, 3.
— uttamaṃ varuṇa 1, 5, 11, 3. 2, 5, 12, 1. 4, 2, 1, 3. 11, 2. 5, 2, 1, 3. — B 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6. — A 2, 4, 4.
— uttamam mumugdhi naḥ B 2, 4, 2, 6.*
— u tyaṃ jâtavedasam 1, 1, 8, 2. 4, 43, 1. 2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4. 5, 12, 1. 3, 1, 11, 8. 6, 1, 11, 4. — B 3, 1, 3, 3. 7, 11, 2. — A 4, 11, 8. 20, 3. 5, 9, 12.
— u tvâ viçve 4, 2, 3, 1. 6, 3, 1. 5, 2, 2, 1. 4, 6, 1.
— usra tishṭha B 3, 7, 8, 2.
— enam uttarâṃ naya 4, 6, 3.
— — — naye 'ti 5, 4, 6.
— eshâm bâhû 4, 1, 10, 3. 5, 1, 10, 2. — A 2, 5, 16.
— ehi vâjin yo B 2, 5, 2.
udgrâbhaṃ ca 1, 1, 13, 1. 6, 4, 2. 4, 6, 3, 4.
ud dîpyasva jâtavedo A 10, 1, 4.
— dhanti yad evâ 'syâ B 1, 1, 3.
— dhanyamânam asyâ B 1, 2, 1.
— dharshaya 4, 6, 4, 4.
udno datto 'dadhim (2, 4, 8, 1) 4, 7, 13, 2.
ud budhyasvâ 'gne 4, 7, 13, 5.
udyann adya mitramahaḥ | ârohann B 3, 6, 7, 22.
— — — | sapatnân B 3, 6, 7, 21.
— — vi no bhaja B 3, 6, 7, 22.
— vanâd udakânî 'va A 6, 11, 2.
— vayaṃ tamasas 4, 1, 7, 4. 5, 1, 8, 6. — B 2, 4, 4, 9. 6, 6, 4. 3, 7, 11, 2. — A 4, 11, 8. 20, 3. 6, 3, 3. 4, 2. 9, 2.
undatîr balam 3, 1, 1, 3 y.
unnata ṛishabho 5, 6, 14.
un nambhaya 2, 4, 8, 2. 3, 5, 5, 2.
upa ksharanti juhvo B 3, 7, 13, 3.
— — sindhavo 1, 8, 22, 4.
— châyâm iva ghṛiṇeḥ B 2, 4, 4, 6.
— jmann upa 4, 6, 1, 1.
— te gâ ivâ 'karam B 2, 4, 6, 10.
— tvâ 'gne dive 1, 5, 6, 2.
— — — havishmatîḥ B 1, 2, 1, 10.
— — jâmayo gira B 1, 8, 8.
— nas sûnavo giraḥ B 2, 4, 6, 3.
— no mitrâvaruṇâv B 3, 7, 13, 4. — A 4, 20, 3.
upaprayanto 1, 5, 5.
upa prâ 'gâc chasanam 4, 6, 7, 4.
— — 'gât paramam 4, 6, 7, 5.
— — — suman 4, 6, 8, 3.
— pre 'ta jayatâ 4, 6, 4, 4.
— — — marutaḥ 2, 3, 1, 2.
— mâ dyâvâpṛithivî 3, 2, 4, 1.
— yam eti yuvatiḥ 4, 3, 13, 6.
upayâmagṛihîto 'si nṛishadam 1, 7, 12.
— — prajâpataye 3, 5, 8.
— — vâkshasad 3, 2, 10.
— 'sî 'ndrâya 1, 4, 12.
— 'sy antar 1, 4, 3.
upavesho 'si yajnâya B 3, 7, 4, 13.
upa çreshṭhâ na 4, 7, 15, 3.
— çvâsaya 4, 6, 6, 6.
— sarpa mâtaram A 6, 7, 1.
upahûtaᳬ rathaṃtaraᳬ saha . | .... patim B 3, 5, 8.
— — — . | .... patnim B 3, 5, 13,
upahûtâḥ pitaraḥ 2, 6, 12, 3. — B 2, 6, 16, 1.
— pitaro ye B 3, 1, 1, 6.
upahvareshu yad 4, 3, 13, 7.
upâ 'va roha jâtavedaḥ B 2, 5, 8, 8.
— — sṛija tmanyâ B 3, 6, 3, 4.
upe 'dam upaparcanam B 2, 8, 8, 12.
upo ha yad vidathaṃ B 3, 6, 12.
ubhaye vâ ete prajâpater B 1, 4, 1.

ubhâ jigyathur 3, 2, 11, 2. 7, 1, 5, 5. 6, 7.
ubhâbhyâṃ deva savitaḥ B 1, 4, 8, 2. 2, 6, 3, 4.
ubhâv agnî upa B 3, 7, 4, 18.
— antau pari B 2, 8, 9, 1.
ubhâ vâm indrâgnî 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1. — B 2, 8, 5, 1.
ubhe suçcandra 2, 2, 12, 7. 4, 4, 4, 6.
ubhau lokau brahmaṇâ B 3, 1, 2, 5.
uru◡ hi râjâ 1, 1, 45. 6, 6, 3, 2.
uru drapso viçvarûpa 3, 3, 10, 2.
uruṃ nu lokam anu B 2, 7, 13, 3.
uru vishṇo vi 1, 3, 4, 1.
uruvyacâ no 4, 7, 14, 3.
urûṇasâv asutṛipau A 6, 3, 2.
urvî pṛithivî bahule B 2, 8, 4, 8.
— rodasî varivaḥ 4, 7, 15, 6.
ulûkhale musale B 3, 7, 6, 21.
uçantas tvâ 2, 6, 12. — B 2, 6, 16.
uçan ha vai Vâjaçravasaḥ B 3, 11, 8.
uçik pâvako 4, 2, 2, 2.
ushâsânaktâ bṛihatî B 2, 6, 8, 3.
ushe yahvî supeçasâ B 2, 6, 18, 3.

ûtîḥ kurvâṇo yat B 1, 2, 1, 2.
ûrk ca me 4, 7, 4.
ûrg râjânam ud avahat B 3, 12, 9, 5.
ûrjaḥ pṛithivyâ adhy utthito B 1, 2, 1, 5.
ûrjam pṛithivyâ rasam B 1, 2, 1, 2.
ûrjâ yad yajnam 4, 6, 3, 2.
ûrjo napâj jâtavedaḥ 4, 2, 7, 2.
ûrṇâmṛidu prathamânam 3, 7, 6, 5.
ûrdhva û shu ṇa 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 3. — B 3, 6, 1, 2. — A 4, 20, 1.
ûrdhvamûlam avâkçâkham A 1, 11, 5.
ûrdhvâ asya samidho 4, 1, 8.
— diçâ◡ rantir 4, 4, 12, 4.
ûrdhvâm enâm uc 7, 4, 19, 2. — B 3, 9, 7, 1.
ûrdhvo naḥ pâhy A 4, 20, 1.
— bhava prati 1, 2, 14, 2.

ṛikshâ vâ iyam 7, 4, 3.
ṛiksâme vai devebhyo 6, 1, 3.
ṛigbhiḥ pûrvâhṇe B 3, 12, 9, 1.
ṛigbhyo jâtaṃ vaiçyam B 3, 12, 9, 2.
— jâtâ◡ sarvaço B 3, 12, 9, 1.
ṛicâm prâcî mahatî B 3, 12, 9.
ṛicâ stoma◡ sam 3, 1, 10, 1. 4, 1, 1, 2. 5, 1, 1, 3.
ṛico akshare parame A 2, 11, 6.
— yajû◡shi sâmâni B 3, 12, 8, 1.
ṛijîte pari 4, 6, 6, 4.
ṛita◡ satyam param A 10, 23 (12).
ṛitaṃ ca satyaṃ câ A 10, 1, 13.
— — svâdhyâyapravacane A 7, 9.
ṛitaṃ tapaḥ satyaṃ tapaḥ A 10, 10 (8).
— tvâ satyena pari B 2, 1, 11.
ṛitam eva parameshṭhi B 1, 5, 5.
ṛitavas ta ṛitudhâ 5, 2, 12, 1.
ṛitavo vai prajâkâmâḥ 7, 2, 6.
ṛitavyâ upa dadhâty 5, 4, 2.
ṛitasya garbhaḥ 4, 3, 11, 5.
— panthâm 4, 3, 11, 1.
— 'rtenâ "dityâḥ 2, 4, 4, 8.
ṛitâvânaṃ vaiçvânaram 1, 5, 11, 1.
— mahisham 4, 2, 7, 3.
ṛitâshâḍ ṛitadhâmâ 3, 4, 7.
ṛituthe 'ndro vanaspatiḥ 2, 6, 12, 4.
ṛitur ṛituṃ nudyamânaḥ A 1, 3, 2.
ṛitûnâm patnî 4, 3, 11, 5.
ṛitena dyâvâpṛithivî B 3, 7, 12, 2. — A 2, 3, 3.
ṛitenâ 'sya ni vartaye B 1, 5, 5, 1.*
ṛityai stenahṛidayam B 3, 4, 7.
ṛidûdareṇa 2, 2, 12, 3.
ṛidhyâsma havyair B 3, 1, 2.
ṛishabhaṃ vâjinaṃ B 3, 7, 5, 13.
ṛishayo vâ indraṃ 3, 5, 2.

eka◡ hi çiro nânâ A 1, 2, 3.
ekam mâsam ud asṛijat B 1, 5, 5, 6.
ekayâ ca daçabhiç A 1, 11, 8.
— 'stuvata 4, 3, 10.
ekayûpo vai 'kâdaçinî B 3, 8, 19.
ekavi◡ça esha bhavati B 1, 2, 4.
ekavi◡çatyâ mâshaiḥ 5, 1, 8.
ekavi◡ço 'gnir B 3, 8, 21.
ekas tvashṭur 4, 6, 9, 3.
ekasmai svâhâ tribhyaḥ 7, 2, 12.
— — dvâbhyâm 7, 2, 11.
ekâ ca me 4, 7, 11.
ekâdaça prâtar 5, 6, 22.
ekâshṭakâ 4, 3, 11, 3.
ekaiko vai janatâyâm B 1, 4, 6.
eko devo apy 5, 6, 1, 3.
ejatkâ jîvatkâḥ B 3, 10, 1, 4 y.
eṇîr dhânâ hariṇîr A 6, 7, 1.
etaṃ yuvânam pari 3, 3, 9.
eta◡ sadhastham 5, 7, 7, 1.
etaṃ jânîtât parame B 3, 7, 13, 3.
etad eva vi jânîyât A 1, 3, 3.
etadbrâhmaṇâny eva B 1, 7, 1.
etad raçmaya âpo A 1, 19.

etad vâ apâṃ nâma 3, 3, 4.
etaṃ te stomaṃ tuvijâta B 2, 4, 7, 4,
etam u tyam madhunâ B 2, 4, 8, 7.
etâ âcarantîr B 3, 7, 4, 14.
— u vaḥ subhagâ 5, 1, 11, 2.
— vâcaḥ pra yujyante A 1, 4, 1.
etâvân asya mahimâ A 3, 12, 1.
etâs te svadhâ A 6, 9.
e 'dam aganma 1, 2, 3, 3. 3, 1, 1, 4.
— — barhiḥ sushṭarîmâ B 2, 4, 8, 5.
enâ vo agnim 4, 4, 4, 4.
— vyâghram B 2, 7, 16, 4.
e 'ndra sânasiᵕ 3, 4, 11, 3. — B 3, 5, 7, 3.
ebhir no arkair 4, 4, 4, 7.
e 'mâ agmann âçisho 1, 6, 4, 2.
evaṃ nânâsamutthânâḥ A 1, 2, 2.
evâ no dûrve pra tanu A 10, 1, 8.
— — devy aditir B 3, 1, 1, 4.
— pâhi pratnathâ B 2, 5, 8, 11.
— pitre viçva° 1, 8, 22, 2. — B 2, 8, 2, 8.
— babhro vṛishabha B 2, 8, 6, 9.
— vandasva B 2, 5, 8, 4.
— vo agnim 4, 4, 4, 4.
— hy eva A 1, 20, 1. 25, 3.
esha gosavaḥ shaṭtriᵕça B 2, 7, 6.
— châgaḥ 4, 6, 8, 1,
— te gâyatro 3, 1, 2.
— nityo mahimâ B 3, 12, 9, 7.
— brahmâ B 2, 4, 3, 10. 3, 7, 9, 5 (ya ṛitviyaḥ).
— vâ âpto 7, 3, 3.
— vai devaratho 2, 5, 6.
— — vibhûr B 3, 9, 19.
— sya vâjî 1, 7, 8, 3.
— hi devaḥ pradiço A 10, 1, 3.
eshâṃ vâ etal lokânâm 5, 2, 9.
eshâ te yamasâdane A 6, 7, 2. 8, 1.

aindraṃ carum 2, 2, 7.
aindram ekâdaçakapâlam 2, 2, 11.
aindravâyavâgrân 7, 2, 7.
aindrâgnaṃ dvâdaça° 1, 8, 7.
aindrâgnam ekâdaça° 1, 8, 3.

oᵕ svâheti (A 10, 61).
ojasvad astu me mukham B 2, 7, 7, 3.
ojishṭhaṃ te madhyato B 3, 6, 7, 2.
ojo grîvâbhir 5, 7, 18.
— 'si saho 'si A 10, 35.
oṃ tad brahma A 10, 68 (29).
omâsaç carshaṇîdhṛito 1, 4, 16, 1.
om iti brahma A 7, 8.
— ity ekâksharam brahma A 10, 33.
— bhûḥ, om (A 10, 27).
— bhûr bhuvaḥ (A 10, 28).
oshadhayaḥ prati gṛihṇîta 4, 1, 4, 4. 5, 1, 5, 9.
— — modadhvam 4, 1, 4, 4. 5, 1, 5, 9.
— saṃ vadante 4, 2, 6, 5.
oshadhîbhyaḥ svâhâ 7, 3, 19.
oshadhîr iti mâtaras 4, 2, 6, 1. — B 2, 8, 4, 8.
aurvabhṛiguvat 3, 1, 11, 8.

kakuhaᵕ rûpam 3, 3, 3, 2.
katidhâ 'vakîrṇî A 2, 18.
kathâ putrasya 2, 6, 1, 7.
kadâ cana pra yuchasy 1, 4, 22, 1.
— — starîr 1, 4, 22, 1. 5, 6, 4.
kad rudrâya A 10, 25 (17).
Kadrûç ca vai 6, 1, 6.
kanakâbhâni vâsâᵕsi A 1, 4, 1.
kam u shvid asya 2, 6, 11, 2.
kayâ naç citra 4, 2, 11, 2. 4, 12, 5. — A 4, 42, 3.
karṇâs trayo yâmâḥ 5, 6, 15.
karmaṇe vâṃ devebhyaḥ 1, 1, 4. — B 3, 2, 4.
kalpetâṃ dyâvâpṛithivî B 1, 2, 1, 18.
kavashyo na vyacasvatîḥ B 2, 6, 12, 2.
kavir yajnasya vi 3, 5, 5, 3.
kaçcid dha vâ asmât B 3, 10, 11.
kaçyapâd uditâḥ sûryâḥ A 1, 8, 6.
kashotkashâya (A 10, 59).
kas tvâ " chyati 5, 2, 12.
— — yunakti 7, 5, 13.
— — satyo A 4, 42, 3.
kasya vṛishâ sute B 2, 4, 5, 1. 7, 13, 1.
kaḥ svid ekâkî 7, 4, 18, 1. — B 3, 9, 5, 4.
kâṇḍât-kâṇḍât pra rohantî 4, 2, 9, 2. 5, 2, 8, 3. — A 10, 1, 7.
kâtyâyanâya vidmahe A 10, 1, 7.
kâmaṃ kâmadughe 4, 2, 5, 6.
kâm adhukshaḥ pra ṇo B 3, 7, 4, 16.
kâmaṃ no agne abhi B 2, 5, 4, 5.
kâmaprayavaṇam me A 1, 28, 1.
kâmas tad agre sam B 2, 4, 1, 10. 8, 9, 4. 3, 12, 1, 1. — A 1, 23, 1.
kâ mihaikâḥ ka ime B 2, 5, 8, 4.
kâmena me kâma A 3, 15, 2.
kâmo 'kârshîn A 10, 61.
— bhûtasya bhavyasya B 2, 4, 1, 9. 3, 12, 1, 1.

kâlâ apsu ni viçante A 1, 8, 1.
kâçânâ stambam A 6, 9, 1.
ki svid atrâ 'ntarâ A 1, 8, 2.
— — âsît pûrvacittiḥ 7, 4, 18. — B 3, 9, 5, 2.
— — âsîd adhishṭhânam 4, 6, 2, 4.
— — vanam 4, 6, 2, 5. — B 2, 8, 9, 6.
kitavâso yad 3, 4, 11, 6. — B 2, 8, 1, 5.
kiṃ tad vishṇor balam A 1, 8, 3.
kim it te vishṇo 2, 2, 12, 5.
kilâsaṃ ca palitaṃ B 2, 4, 4, 1.
kutrâ cid yasya 2, 1, 11, 3.
kumbho vanishṭhur B 2, 6, 4, 3.
kulâyinî vasumatî 4, 3, 4, 1.
kuvit su no B 2, 6, 11, 3.
kuvid aṅga yavamanto 1, 8, 21, 1. 3, 1, 3, 2. 5, 2, 11, 2. — B 2, 6, 1, 3.
Kusurubinda Auddâlakir 7, 2, 2.
kuhûm aham 3, 3, 11, 5.
kuhûr devânâm 3, 3, 11, 5.
kûpyâbhyaḥ svâhâ 7, 4, 13.
kûrmâñ chaphair 5, 7, 13.
kûçmâṇḍair juhuyâd A 2, 8.
kṛiṇushva pâja iti A 10, 27 (20).
— pâjaḥ 1, 2, 14.
kṛittikâ nakshatram 4, 4, 10.
kṛittikâsv agnim B 1, 1, 2.
kṛitvâya sa mahîm 4, 1, 5, 4. 5, 1, 6, 4.
kṛishṇâya svâhâ 7, 3, 18.
kṛishṇo 'sy âkhareshṭho 1, 1, 11.
ketavo aruṇâsaç ca A 1, 21, 3. 24, 5.
ketuṃ kṛiṇvann 7, 4, 20, 1. — B 3, 9, 4, 3.
ko addhâ veda B 2, 8, 9, 5.
— adya yuñkte 4, 2, 11, 3. 4, 12, 5.
— nu maryâ 1, 3, 1.
kratvâ dâ astu B 2, 4, 6, 2.
kramadhvam agninâ 4, 6, 5, 1. 5, 4, 7, 1.
kramair aty akramîd 5, 7, 24.
krîḍaṃ vaḥ çardho 4, 3, 13, 6.
krûram iva vâ asyâ 5, 1, 5.
kva syâ vo marutaḥ B 2, 8, 3, 5.
kve 'dam abhraṃ ni A 1, 8.
kshatraṃ kshatraṃ vaiçvânaraḥ A 1, 31, 3.
kshatrasya râjâ varuṇa B 3, 1, 2, 7.
kshatrasyo 'lbam asi 1, 7, 9.
kshatreṇâ 'gne svâyuḥ 4, 1, 7, 2.
kshapo râjann uta 4, 4, 4, 5.
kshudrân paçûn 3, 1, 2, 10.
kshetrasya patinâ 1, 1, 14, 2.
— pate 1, 1, 14, 3.
kshetriyai tvâ B 2, 5, 6, 1.

khaṭ phaṭ jahi A 4, 27.

gaṇânâṃ tvâ 2, 3, 14, 3.
gandhadvârâm A 10, 1, 10.
gayasphâno 4, 3, 13, 5.
garbhâç ca me 4, 7, 10.
garbho asy oshadhînâm 4, 2, 3, 3.
gavâm patiḥ phalgunînâm B 3, 1, 1, 7.
gâm aṅgai 'sha â hvayati B 2, 5, 5, 7.
gâyatriyâ hriyamâṇasya B 1, 2, 1, 5.
gâyatrî trishṭub 5, 2, 11.
gâyatreṇa purastâd 5, 5, 8.
gâyatro vâ aindravâyavo 7, 2, 8.
gâyanti tvâ gâyatriṇaḥ 1, 6, 12, 2.
gâvo bhago gâva B 2, 8, 8, 12.
— vâ etat sattram âsata çṛiṅgâṇi 7, 5, 2.
— — — — âsatâ 'çṛiṅgâḥ 7, 5, 1.
girâ vajro na 1, 5, 8, 3.
gîtâya sûtam B 3, 4, 2.
gîrbhir viprâḥ B 2, 8, 5, 1. 3, 6, 9.
gṛihamedhâsa â gata 4, 3, 13, 5.
gotrabhidaṃ govidam 4, 6, 4, 2.
gobhir jushṭam ayujo A 10, 2, 1.
— na somam B 2, 6, 12, 4.
gomâ agne 'vimâ 1, 6, 6, 4. 3, 1, 11, 1.
gaurî mimâya B 2, 4, 6, 11. — A 1, 9, 4.
grahân vâ anu 6, 5, 10.
grâme manasâ A 2, 12.
grîshmeṇa devâ ṛitunâ B 2, 6, 19, 1.
grîshmo hemanta 5, 7, 2, 4.

gharmam apâtam A 4, 9, 3. 5, 8, 2 y.
gharma yâ te divi çuk, yâ A 4, 11.
— — — — çug iti A 5, 9.
gharmaḥ çiras tad ayam B 1, 1, 7.
ghṛiṇiḥ sûrya A 10, 37 (15).
ghṛitaṃ ca vai madhu B 3, 3, 4.
— na pûtam 2, 2, 12, 7.
ghṛitapratîkaṃ ca B 1, 2, 1, 12.
ghṛitapratîko ghṛitayonir B 1, 2, 1, 11.
ghṛitam mimikshire ghṛitam A 10, 12, 7.
ghṛitavantaḥ pâvaka B 3, 6, 7, 1.
ghṛitasya dhârâm 2, 3, 10, 2.
ghṛitena dyâvâpṛithivî 3, 1, 11, 8.

ghṛitena sîtâ 4, 2, 5, 6.
ghṛitenâ 'ñjant 5 1, 11, 1.
ghorâ ṛishayo 3, 2, 8, 2.
ghnanti vâ etat 6, 6, 7.

cakshur devânâm jyotir B 2, 5, 1, 3.
cakshushaḥ pitâ 4, 6, 2, 4.
— çrotraᴗ B 1, 5, 7, 1.
cakshushî vâ ete 2, 6, 2.
cakshusho hete B 2, 4, 2.
catasra âçâḥ 5, 7, 8, 2. — B 2, 8, 8, 10.
caturbhyaḥ svâhâ 'shṭâbhyaḥ 7, 2, 15.
catuḥçikhaṇḍâ yuvatiḥ supeçâḥ | ghṛitapratîkâ bhuvanasya B 1, 2, 1, 27. 3, 7, 6, 4. 7, 14.
— — — | — vayunâni B 3, 7, 6, 5.
catushṭayya âpo, gṛihṇâti A 1, 24.
— — bhavanti B 3, 8, 2.
catushṭomo abhavad 4, 3, 11, 2.
catustriᴗçad vâjino 4, 6, 9, 3.
catuḥsraktir nâbhir A 4, 11, 4. 5, 9, 6 y.
catvâra ṛitvijaḥ sam ukshanti B 3, 8, 5.
— ekam abhi karma B 3, 1, 2, 9.
catvâri vâk parimitâ B 2, 8, 8, 5.
— çṛiñgâ trayo A 10, 12, 10.
candramâ manaso A 3, 12, 6.
— vâ akâmayata B 3, 1, 6.
caraṇam pavitraṃ B 3, 12; 3, 4. — A 10, 1, 11.
carmâ 'va bhindanti 7, 5, 10.
câtvâlâd dhishṇiyân 6, 3, 1.
cita stha paricita 4, 2, 7, 4.
cittaᴗ saṃtânena 1, 4, 36. — A 3, 21.
cittaṃ ca cittiç 3, 4, 4.
cittiṃ juhomi manasâ ghṛitena yathâ 5, 5, 4, 3.
— — — ghṛitene 'ty 5, 7, 4.
cittim acittim 5, 5, 4, 4.
cittiḥ sruk cittam A 3, 1.
citraḥ ketuḥ prabhân B 3, 10, 1, 1. 9, 7. 10, 3 y.
citraṃ devânâm ud agâd 1, 4, 43, 1. 2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4. 5, 12, 1. 3, 1, 11, 8. — B 2, 8, 7, 3. 3, 1, 3, 3. 7, 11, 2. — A 1, 7, 6. 4, 1, 8. 20, 3. 5, 9, 12.
— nakshatram B 3, 1, 2, 1.
citriyâd açvatthât B 1, 2, 1, 7.
citriyâ yajeta 2, 4, 6.
cid asi samudrayonir 4, 7, 13, 1.
codayitrî sûṇṛitânâm 4, 1, 11, 2.
corasyâ 'nnaṃ navaçrâddham A 10, 65.
chandasvatî ushasâ 4, 3, 11, 1.
chandâᴗsy upa dadhâti 5, 3, 8.

jagṛibhmâ te dakshiṇam B 2, 8, 2, 5.
jajni bîjam 7, 5, 20.
janasya gopâ 4, 4, 4, 2.
janishṭhâ ugraḥ sahase B 2, 8, 3, 4.
janishvâ hi 4, 1, 3, 4. 5, 1, 4, 5.
Jamadagniḥ pushṭikâmaç 7, 1, 9.
Jamadagnir â pyâyate A 1, 9, 6.
jahâmy anyaṃ na B 2, 8, 8, 1.
jâtavedaḥ pavitravat B 1, 4, 8, 1. 2, 6, 3, 4.
jâtavedase sunavâma A 10, 2.
jâtavedo bhuvanasya B 1, 2, 1, 25.
— vapayâ 3, 1, 4, 4.
jâto jâyate sudinatve B 3, 6, 1, 3.
— yad agne 1, 5, 11, 2.
jânîtâd enam 5, 7, 7, 1.
jânudaghnîm uttaravedim A 1, 25.
jâmi vâ etat kurvanti B 1, 8, 2.
jâyâ bhûmiḥ patir A 1, 10, 1.
jigharmy agnim 4, 1, 2, 4. 5, 1, 3, 2.
jîmûtasye 'va 4, 6, 6. — B 3, 9, 4, 3.
jushatâm me vâg B 2, 5, 1, 2.
jushasva saprathastamam B 3, 6, 7.
jushâṇo barhir harivân B 2, 6, 8, 2.
— havyam amṛiteshu B 2, 5, 4, 5.*
jushṭî naro brahmaṇâ B 2, 4, 3.
jushṭo damûnâ aditir B 2, 4, 1.
— vâco bhûyâsam 3, 1, 10.
jyaishṭhyaṃ ca ma 4, 7, 2.
jyotishṭomam prathamam 7, 4, 11.
jyotishmatîm tvâ sâdayâmi 1, 4, 34. — A 3, 19.
jyotishmatî prati 4, 3, 11, 3.
jyotishmantaṃ tvâ 4, 1, 3, 1. 5, 1, 4, 1.
jvâlâmâlâkulam A 10, 13, 7.

ta â 'yajanta 4, 6, 2, 2.
taṃ yajnam barhishi A 3, 12, 3.
taᴗ sadhrîcîr ûtayo B 2, 4, 5, 2. 6, 9, 1.
— sabâdho B 3, 6, 1, 3.
— supratikam 2, 5, 12, 5.
— hi çaçvanta 4, 3, 13, 8.
— hai 'tam eke B 3, 11, 9.
tac cakshur devahitam A 4, 42, 5.
— chamyor â 2, 6, 10, 2. — B 3, 5, 11. — A 1, 9, 7. 3, 1.*
tataṃ tantum anv A 2, 6, 6.
— ma âpas tad B 3, 7, 11, 2.
tato no maha â A 4, 42, 2.

tat tvâ yâmi 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1. 4, 2, 11, 3. 5, 7, 6, 4. — B 2, 8, 1, 6. 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4. 4, 20, 3.
— purushâya vidmahe cakratuṇḍâya A 10, 1, 5.
— — — mahâdevâya A 10, 1, 5.
tatpurushâya (als Compositum!) vidmahe mahâdevâya A 10, 20 (46).
tat purushâya vidmahe mahâsenâya A 10, 1, 6.
— — — vakratuṇḍâya A 10, 1, 5.
— — — suvarṇapakshâya A 10, 1, 6.
— savitur vareṇyam 1, 5, 6, 4. 4, 1, 11, 1. — A 1, 11, 2. 10, 35.
— — vṛiṇîmahe A 1, 11, 2.
— su vâm mitrâvaruṇâ B 2, 8, 6, 6.
— sûryasya devatvam B 2, 8, 7, 1.
tad açvinâ bhishajâ B 2, 6, 4, 1.
— açvinâv açvayujo 'pa B 3, 1, 2, 10.
— asya priyam abhi B 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2.
— — rûpam B 2, 6, 4, 1.
— âhuḥ | dvâdaça B 3, 9, 18.
— it padaṃ na B 3, 7, 10, 6. — A 1, 13, 3.
— indradhanur A 1, 5, 2.
— uttamam mumugdhi B 2, 4, 2, 6.*
— eva 'rtaṃ tad A 10, 1, 2.
— evâ 'gnis A 10, 1, 2.
— dhiraṇyam abhavat 6, 1, 7.
— vishṇoḥ paramam 1, 3, 6, 2, 4, 2, 9, 3.
— vai tvam prâṇo A 3, 14, 4.
tanûnapâc chucivrataḥ B 2, 6, 18, 1.
tanûnapât patha ṛitasya B 3, 6, 3, 1.
tanûnapâd asuro B 4, 1, 8, 1.
tanûpâd bhishajâ B 2, 6, 12, 1.
tantuṃ tanvan 3, 4, 2, 2.
taṃ tvâ vayaʊ sudhiyo B 3, 6, 10, 3.
— — çocishṭha 1, 5, 6, 3. 4, 4, 4, 8.
— — samidbhir 2, 5, 8, 1. — B 1, 2, 1, 10. 3, 5, 2, 1.
tan nama ity upâsîta A 9, 12.*
— nas turîpam 3, 1, 11, 1. — B 2. 8, 7, 4. 3, 5, 12, 1,
— — tvashṭâ tad B 3, 1, 1, 10.
taṃ nemim ṛibhavo 2, 6, 11, 1.
tan no vâyus tad u B 3, 1, 1, 11.
— — viçve upa B 3, 1, 2, 4.
— mitrasya varuṇasyâ 'bhi B 2, 8, 7, 2.
— me 'numatir B 2, 7, 16, 3.
tapa âsîd gṛihapatiḥ B 3, 12, 9, 3.
tapasâ devâ devatâm B 3, 12, 3.
— ye anâdhṛishyâs A 6, 3, 2.
— 'syâ 'nu vartaye B 1, 5, 5, 2.
tapas teja âkâçam B 3, 12, 7, 4.
tapo shv agne A 4, 5, 5.
tama âsît tamasâ B 2, 8, 9, 4.
tam agne pṛitanâsaham 1, 3, 14, 7.
— asmerâ 2, 5, 12, 2.
— id garbham 4, 6, 2, 3.
— indraṃ vâjayâmasi B 1, 5, 8, 3. 2, 4, 1, 3.
— indraṃ johavîmi B 2, 5, 8, 9.
— indram paçavaḥ B 2, 6, 13, 1.
— u tvâ Dadhyaññ 3, 5, 11, 3. 4, 1, 3, 2. 5, 1, 4, 4.
— — — pâthyo 3, 5, 11, 4. 4, 1, 3, 3. 5, 1, 4, 4.
— — shṭuhi B 2, 8, 5, 8.
— — stotâraḥ B 2, 4, 3, 9.
— eva mṛityum A 3, 14, 1.
tamo jyotish B 3, 1, 3, 2.
tam patnîbhir B 4, 7, 13, 3.
— pratnathâ A 1, 4, 9.
— mârjayanta B 3, 5, 11, 5.
tayâ hatena A 10, 1, 9.
taraṇir viçvadarçato 1, 4, 31. — A 3, 16.
tava bhramâsa 1, 2, 14, 1.
— çarîram 4, 6, 7, 4.
tave 'daṃ viçvam B 2, 8, 2, 6.
— 'me lokâḥ B 2, 8, 1, 3.
tasmâ araṃ gamâma 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. — A 4, 42, 4. 10, 1, 12.
— id âsye haviḥ B 2, 4, 5, 6.
tasmâd açvâ ajâyanta A 3, 12, 5.
— yajnât sarvahutaḥ | ṛicaḥ A 3, 12, 4.
— — — | sambhṛitam A 3, 12, 4.
— virâḍ A 3, 12, 2.
tasmint suparṇo madhukṛit 4, 2, 9, 6. — A 10, 40.
tasmai te prati 1, 3, 14, 5.
— nûnam abhi 2, 6, 11, 2.
tasya doham açîmahi A 4, 21, 1.
— vayaʊ sumatau 1, 7, 13, 5.
— vâ agner hiraṇyam B 2, 3, 4.
— — etasya yajnasya dvâv A 2, 15.
— — — — megho A 2, 14.
tasyâʊ samudrâ adhi B 2, 4, 6, 11.
tasyâ 'nte sushiraʊ A 10, 13 (8).
tasyâ vâco 'vapâdâd B 1, 5, 12.
tasyâḥ çikhâyâ madhye A 10, 13 (12).

tasyai 'vaṃ vidusho yajnasyâ A 10, 80 (64).
tâ asya sûdadohasaḥ 4, 2, 4, 4. 5, 5, 6, 2. — B 3, 11, 6, 2. — A 6, 9, 2.
tâ͡u savitur vareṇyasya 4, 6, 5, 4. 5, 4, 7, 4.
tâ nâsatyâ supeçasâ B 2, 6, 13, 3.
— bhishajâ sukarmaṇâ B 2, 6, 13, 3.
tâm agnivarṇâṃ tapasâ A 10, 2, 1.
tâmrâçvâs tâmrarathâḥ A 1, 12, 4.
târpyaṃ yajamânam pari B 1, 3, 7.
târpyeṇâ 'çva͡u saṃ A 3, 9, 20.
tâ sûryâcandramasâ B 2, 8, 9.
tâs te vajrin dhenavo B 2, 7, 13, 4.
tigmam âyudham 4, 7, 15, 4.
tiraçcîno vitato B 2, 8, 9, 5.
tilâḥ kṛishṇâs tilâḥ A 10, 64.
tilâñ juhomi sarasâ͡u (!) A 10, 63.
tishṭhâ rathe adhi B 2, 7, 16, 2.
— harî ratha â B 2, 7, 13.
tishyaḥ purastâd uta B 3, 1, 1, 5.
tisra iḍâ sarasvatî B 2, 6, 18, 3.
tisraḥ kshapas trir A 1, 10, 3.
tisras tredhâ sarasvatî B 2, 6, 12, 4.
tisro devîr barhir 4, 1, 8, 1.
— — havishâ B 2, 6, 8, 3.
— bhûmîr dhârayan 2, 1, 11, 5. — B 2, 8, 1, 6.
— yad agne çaradas B 2, 4, 5, 6.
tîvrân ghoshân 4, 6, 6, 3.
tubhya͡u çcotanty B 3, 6, 7, 2.
— stokâ B 3, 6, 7, 2.
tubhyaṃ tâ aṅgirastama 1, 3, 14, 3. — A 3, 12, 1.
tubhyam bharanti kshitayo B 2, 4, 7, 9. 3, 12, 1, 1.
tûrvan na yâmann 4, 6, 1, 2.
tṛitîyasyâm ito divi B 3, 2, 1.
tṛitîyasyai divaḥ B 3, 7, 4, 1.
te asya yoshaṇe 4, 1, 9, 2.
— âcarantî 4, 6, 6, 2.
tejaḥ paçûnâ͡u havir B 2, 6, 4, 6.
tejasâ vâ esha B 3, 9, 5.
tejasvad astu me B 2, 7, 7, 3.
te te dhâmâny uçmasi B 1, 3, 6, 1.
— no arvanto 1, 7, 8, 2.
— 'vardhanta 4, 1, 11, 3.
tebhya uttaravedîḥ si͡uhî 6, 2, 7.
tebhyo nidhânam bahudhâ B 2, 7, 17, 3.
te râjann iha vi vicyante A 6, 5, 3.
— 'çarîrâḥ prâ 'padyanta A 1, 8, 6.
— çukrâsaḥ çucayo B 2, 8, 2.
teshâm asurâṇâṃ tisraḥ 6, 2, 3.
te sûnavo aditeḥ B 2, 8, 2, 1.
tya͡u sutṛiptaṃ viditvai 'va A 1, 10, 3.
tyân nu kshatriyân B 2, 1, 11, 5.
tyugro (!) ha bhujyum A 1, 10, 2.
trayastri͡uçat tantavo 1, 5, 10, 4.
trayastri͡uço 'si tantûnâm B 3, 7, 4, 12.
trayo devâ ekâdaça B 2, 6, 5, 7.
— vai Praiyyamedhâ (!) âsan B 2, 1, 9.
trâtâram indram 1, 6, 12, 5.
tri͡uçat trayaç ca 1, 4, 11.
— svasâra 4, 3, 11, 2.
tri͡uçad dhâma 1, 5, 3, 1.
trikadrukebhiḥ patati A 6, 5, 3.
trikadrukeshu mahisho B 2, 5, 8, 9.
trite devâ amṛijatai 'tad B 3, 7, 12, 5.
tridhâ hitam paṇibhir A 10, 12, 3.
tripâd ûrdhva ud A 3, 12, 2.
tribhyaḥ svâhâ 7, 2, 14.
trir devaḥ pṛithivîm esha B 2, 4, 3, 5. 5, 5, 4. 8, 3, 3.
trivṛit palâçe darbhaḥ B 3, 7, 4, 11.
— stomo bhavati B 2, 7, 1.
trivṛid barhir bhavati B 1, 6, 3.
triçug gharmo vi B 3, 7, 9, 4. — A 4, 21, 1.
trish phalîkriyamâṇânâm B 3, 7, 6, 20.
tri͡us tricân anu 2, 5, 10.
triṇi ta âhur 4, 6, 7, 2.
— padâ vi cakrame B 2, 4, 6, 1.
— vâva 3, 2, 2, 2.
— çatâ trî shahasrâṇy B 2, 7, 12, 2.
trîṇy âyû͡ushi B 3, 2, 11, 2.
trîn paridhî͡us tisraḥ B 3, 7, 4, 9.
tredhâ vishṇur urugâyo B 3, 1, 2, 6.
tryambakaṃ yajâmaha ity âha B 1, 6, 10, 5.
— yajâmahe 1, 8, 6, 2. — A 10, 56.
tryavir vayas 4, 3, 5.
tvaṃ yajnas tvam uv evâ 'si A 3, 14, 3.
— varuṇa uta mitro agne B 3, 5, 2, 3. 6, 1, 3.
tva͡u sutasya pîtaye 3, 4, 11, 4.
— soma kratubhiḥ B 2, 4, 3, 8. 8, 3, 1.
— — tanûkṛidbhyo 1, 3, 4. 6, 3, 2, 2.
— — pitṛibhiḥ 2, 6, 12, 2. — B 2, 6, 16, 1.
— — pracikito 2, 6, 12, 1. — B 2, 6, 16, 1.
— — mahe bhagam B 2, 6, 16, 1.
— somâ 'si satpatis 4, 3, 13, 1. — B 3, 5, 6, 1.

tva◡ ha yad 2, 6, 11, 1.
— hi viçvatomukha A 6, 11, 2.
— hy agne agninâ 1, 4, 46, 3. 3, 5, 11, 5.
— — — prathamo B 3, 6, 10.
tvakcarmamâ◡sa° (A 10, 54).
tvaṃ karoshi nyañjalikâm A 1, 6, 1.
— ca soma no 3, 4, 11, 1.
tvatpitâro agne 1, 5, 10, 2.
tvaṃ turiyâ vaçinî 3, 4, 2, 2.
— tyâ cid acyutâ 3, 1, 11, 6.
— dûtas tvam u 3, 5, 11, 2.
— nas tantur uta B 2, 4, 2, 6.
— naḥ soma 2, 3, 14, 1. 4, 1, 11, 1.
— nṛibhir nṛipate B 2, 5, 8, 10.
— no agne varuṇasya 2, 5, 12, 3. 4, 2, 11, 3. — B 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4, 4. 4, 20, 3.
tvam agna îḍito 2, 6, 12, 5. — B 2, 6, 16, 2.
— agne ayâsi (!) B 2, 4, 1, 9. 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 4, 20, 3.
— — gṛihapatir A 4, 7, 5 y.
— — devatâbhyaḥ B 2, 4, 8, 6.
— — dyubhis 4, 1, 2, 5. — A 10, 76.
— — bṛihad 3, 4, 11.
— — mahe bhagam B 2, 4, 5, 3.
— — rudro asuro 1, 3, 14. — B 3, 11, 2. 2, 8, 6, 9.
— — vasupatim 1, 4, 46, 2.
— — vratapâ 1, 1, 14, 4. 2, 3, 1. 6, 1, 4, 6.
— — vratabhṛic B 2, 4, 1, 11.
— — çocishâ 1, 5, 11, 2.
— — saprathâ asi B 1, 4, 5, 10. 2, 4, 1, 6.
— indrâ 'bhibhûr asi B 2, 4, 1, 2.
— imâ oshadhîḥ B 2, 8, 3, 1.
— eva tvâṃ vettha B 3, 10, 3.
tvayâ jushṭa ṛishir A 10, 41.
— manyo saratham B 2, 4, 1, 10.
— vaya◡ sadhanyas 1, 2, 14, 6.
— vediṃ vividuḥ B 3, 7, 4, 12.
— hi naḥ pitaraḥ 2, 6, 12, 1. — B 2, 6, 16, 1.
tvashṭâ turîpo adbhutaḥ B 2, 6, 18, 4.
— dadhad indrâya B 2, 6, 8, 4. 8, 7, 4.
— nakshatram abhy B 3, 1, 1, 9.
— yo vṛishabho 2, 4, 5, 1.
— rûpâṇi dadhatî B 2, 5, 3, 3.
— vîram 5, 1, 11, 3. — B 2, 8, 7, 4.
— hataputro 2, 4, 12.
tvashṭimatî te 4, 7, 5. 5, 6, 12 y.
tvâṃ vardhanti kshitayaḥ B 3, 6, 10, 2.
— gâvo avṛiṇata 3, 3, 9, 2.
— citraçravastama 4, 4, 4, 3.
tvâdattebhî rudra B 2, 8, 6, 8.
tvâm agna âdityâsa B 2, 7, 12, 6.
— agne aṅgirasaḥ 4, 4, 4, 2.
— — pushkarâd 3, 5, 11, 3. 4, 1, 3, 2. 4, 4, 1. 5, 1, 4, 4.
— — pradiva B 1, 2, 1, 12.
— — mânushîr 3, 3, 11, 2.
— — yajamânâ 4, 2, 2, 4.
— — vâjasâtamam 1, 4, 46, 3.
— — vṛiṇate 4, 1, 7, 1.
— — vṛishabham 5, 7, 2.
— — samidhânam B 1, 2, 1, 12.
— — havishmantaḥ B 2, 4, 1, 4.
— arjunaushadhînâm A 6, 9, 1.
— âpo anu sarvâç A 3, 14, 2.
— id dhi havâmahe 2, 4, 14, 3.
— îḍe ajiraṃ B 3, 6, 8, 2.
— u te dadhire 3, 1, 4, 4.
tvâshṭrîm mâyâm A 1, 31, 1.
tve agne sumatim B 2, 7, 12, 5.
— kratum api 3, 5, 10.
— vasûni 1, 3, 14, 2.
— su putra 1, 4, 46, 1.

da◡shṭrâbhyâm malimlûn 4, 1, 10, 2.
dakshiṇata upa sṛijati B 2, 1, 8.
dakshiṇapûrvasyâm A 1, 19.
dakshiṇâm pratigrahishyant B 2, 3, 2.
datvate svâhâ 7, 5, 12.
dadâmî 'ty agnir B 2, 4, 6, 7.
dadbhyaḥ svâhâ 7, 3, 16.
dadhanve vâ 3, 3, 3, 3.
dadhikrâvṇo akârishaṃ 1, 5, 11, 4. 7, 4, 19, 4. — B 3, 9, 7, 5.
darbhâṇa◡ stambam â hara A 6, 9, 1.
darçâ dṛishṭâ B 3, 10, 1, 1. 9, 6. 10, 2 y.
daça te tanuvo B 3, 7, 5, 11.
— purastâd rocase A 4, 6, 3 y.
— prâcîr daça bhâsi A 4, 6.
daçabhyaḥ svâhâ 7, 2, 17.
daçe 'maṃ tvashṭur B 2, 8, 7, 4.
dahraṃ vipâpam A 10, 12, 16.
dâtâ pradâtâ B 3, 10, 1, 1. 9, 7. 10, 3 y.
dâ no agne çatino 2, 2, 12, 6.
divaḥ khîlo 'vatataḥ B 3, 7, 6, 19.
— pṛithivyâḥ pary 4, 6, 6, 5. — B 1, 2, 1, 22.
— çilpam avatatam B 3, 3, 2.

divas pari prathamam 1, 3, 14, 5. 4, 2, 2, 1.
divâ cit tamaḥ 2, 4, 8, 1.
divi jâtâ apsu B 3, 7, 12, 6.
divo no vṛishṭim 3, 1, 11, 7.
— mûrdhâ 'si 4, 3, 4, 2 y.
— rukma urucakshâ B 2, 8, 7, 3.
— vâ vishṇav 1, 2, 13, 2. 6, 2, 9, 3.
divya◡ suparṇam 3, 1, 11, 3.
divy anyaḥ sadanam B 2, 8, 1, 5.
— asyai 'kadhanurârtniḥ A 1, 5, 1.
diço vyâsthâpayati B 1, 7, 7.
dîrghamukhi durhaṇu A 4, 32.
duro devîr diço B 2, 6, 18, 2.
durbhikshaṃ devalokeshu A 1, 4, 3.
duḥça◡sânuça◡sâbhyâm A 2, 4, 7.
duhe ha vâ esha A 2, 17.
dûram asmac chatravo yantu B 3, 1, 1, 11.
dûrvâṇâ◡ stambam A 6, 9, 1.
dṛi◡hasva devi 4, 1, 9, 2.
dṛiçâno rukma 1, 3, 14, 5. 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4.
dṛishṭvâ parisruto B 2, 6, 4, 3.
— rûpe B 2, 6, 2, 3.
deva indro narâça◡saḥ | trivarûthas tribandhuraḥ B 2, 6, 10, 5 y.
— — — | — sarasvatî B 2, 6, 14, 4 y.
— — vanaspatiḥ | hiraṇyaparṇo açvibhyâm B 2, 6, 14, 5 y.
— — — | — madhu° B 2, 6, 10, 6 y.
— tvashṭar bhûri 1, 3, 10, 1. 6, 3, 11, 2 y.
devam barhiḥ | vasuvane vasudheyasya vetu | devîr B 3, 6, 14.
— — | . . . | devo B 3, 5, 9,
— barhir indraṃ vayodhasam B 2, 6, 20.
— — indra◡ sudevaṃ B 2, 6, 10.
— — vâritînâm | adhvare B 2, 6, 14, 5 y.
— — — | devam indram avardhayat B 2, 6, 10, 6 y.
— — vâritînâṃ devam indraṃ vayodhasam B 2, 6, 20, 5 y.
— — — nidhe B 3, 6, 13, 1 y.
— barhiḥ sarasvatî B 2, 6, 14.
— — sudevaṃ B 3, 6, 13.
deva savitaḥ pra 1, 7, 7, 1. 4, 1, 1, 2 y.
— savitar etat 3, 2, 7.
devasuvâm etâni B 1, 7, 4.
devas tvâ savito 'd vapatu A 4, 3, 2. 5, 3, 6 y.
devasya tvâ savituḥ prasava iti khanati 5, 1, 4.
— — — — iti grâvâṇam 6, 4, 4.
— — — — — raçanâm A 5, 7.
— — — — — sphyam 2, 6, 4. — B 3, 2, 9.
— — — — ity abhrim 6, 2, 10.
— — — — — açvaparçum B 3, 2, 2.
— — — — — âha prasûtyai B 3, 2, 8.
— — — prasave 'çvinor bâhubhyâm pûshṇo hastâbhyâm â dada imâm 7, 1, 11.
— — — — .... â dade 'dityai A 4, 8.
— — — — .... â dade pṛithivyâḥ 4, 1, 3.
— — — — .... â dade 'bhrir asi 1, 3, 1.
— — — — ... hastâbhyâm prati gṛihṇâmi A 3, 10.
— savituḥ save | devâ B 2, 6, 5, 7 y.
devasyâ 'ha◡ savituḥ prasave bṛihaspatinâ 1, 7, 8. — B 1, 3, 6.
devâ grâvâṇa indur indra B 3, 7, 9, 2 y.
— jîvanakâmyâ B 3, 7, 12, 1. — A 2, 3, 2.
— devânâṃ bhishajâ B 2, 6, 14, 3 y.
— devebhyo adhvaryanto 4, 6, 3, 3.
— deveshu parâ kramadhvam B 3, 7, 5.
— daivyâ hotârâ devam indraṃ vayodhasam 2, 6, 20, 3 y.
— — — — indram avardhatâm 2, 6, 10, 4 y.
— — — neshṭârâ B 3, 6, 13, 1 y.
devânâṃ vâ antam 7, 5, 8.
devânâm esha upanâha 3, 3, 9, 1.
— patnîr uçatîr B 3, 5, 12, 1.
— brahmavâdam B 1, 2, 1, 6.
— manve adhi 4, 7, 15, 5.
devâ manushyâḥ pitaras 2, 4, 1.
devâyudham indram B 2, 5, 6, 4.
devâ vasavyâ agne 2, 4, 8.
— — devâḥ 2, 4, 10.
— vâ açvamedhe B 3, 8, 22.
— — indriyam 6, 6, 8.
— vai caturhotṛibhir B 2, 2, 8.
— — devayajanam 6, 1, 5.

devâ vai na 'rci 2, 5, 7.
— — prabâhug 6, 6, 10.
— — mṛityor 2, 3, 2.
— — yajnam 6, 4, 2.
— — yajnasya 2, 6, 10.
— — yathâdarçam B 1, 3, 2.
— — yad anyair grahair B 1, 3, 3.
— — yad yajne 'kurvata tad asurâ akurvata, te devâ adâbhye 6, 6, 9.
— — *bis* te devâ âgrayaṇâgrân 6, 4, 11.
— — *bis* — — upâ⌣çau 6, 4, 6.
— — *bis* — — etâ 5, 3, 3.
— — *bis* — — etân 3, 4, 6.
— — *bis* te 'surâ B 1, 5, 6.
— — yad yajnena nâ 3, 3, 6.
— — râjanyâd 2, 4, 13.
— — varuṇam ayâjayan B 2, 2, 5.
— — sattram âsata 'rddhiparimitam yaçaskâmâs te 'bruvan A 5, 1.
— — — — — yaçaskâmâs teshâm 2, 3, 3.
devâsurâ eshu lokeshv 2, 1, 3.
devâsurâḥ saṃyattâ âsan, kanîyâ⌣so 5, 3, 11.
— — —, tân devân 2, 3, 7.
— — —, te devâ abruvan 2, 4, 2.
— — —, — — mitho 6, 2, 2.
— — —, — — vijayam upayantaḥ | agnîshomayos B 1, 3, 1.
— — —, — — — upayanto 'gnau vâmaṃ 1, 5, 1. — B 1, 1, 6.
— — —, te na vy 5, 4, 1.
— — —, teshâṃ gâyatry 2, 4, 3.
— — —, sa etam indra B 3, 3, 5.
— — —, sa prajâpatir indram B 1, 5, 9.
— — —, so 'gnir abravît B 1, 6, 6.
devikâ nir vapet 3, 4, 9.
devî ushâsânaktâ | indraṃ B 2, 6, 10, 2 y.
— — 'dyâ 'smin B 3, 6, 13, 1 y.
— ushâsâv açvinâ B 2, 6, 14, 2 y.
— ûrjâhutî isham B 3, 6, 13, 1 y.
— — dughe sudughe | payase 'ndra⌣ sarasvaty B 2, 6, 14, 3 y.
— — — — | payase 'ndram avardhatâm B 2, 6, 10, 3 y.
— — devam indram B 2, 6, 19, 3 y.
devîṃ vâcam ajanayanta B 2, 8, 8, 4.
devî joshṭrî açvinâ B 2, 6, 14, 2 y.
— — devam indram B 2, 6, 19, 2 y.
— — vasudhitî | devam B 2, 6, 10, 2 y.
devî joshṭrî vasudhitî | yayor B 3, 6, 13, 1 y.
— devaṃ vayodhasam B 2, 6, 20, 2 y.
devîm ahaṃ nirṛitim 4, 2, 5, 4.
devîr âpaḥ sam 1, 8, 12. — B 1, 7, 6 y.
— dvâra indra⌣ saṃghâte B 2, 4, 10, 1 y.
— dvâraḥ saṃghâte B 3, 6, 13, 1 y.
— dvâro açvinâ B 2, 6, 14, 1 y.
— — devam indram B 2, 6, 20, 1 y.
devîḥ shaḍ urvîr 4, 7, 14, 2.
devîs tisras tisro devîḥ | patim B 2, 6, 10, 4 y.
— — — — | sarasvaty B 2, 6, 14, 4 y.
— — — devîr iḍâ B 3, 6, 13, 1 y.
— — — — vayodhasam B 2, 6, 20, 4 y.
devena savitro 'tpûtâḥ B 3, 7, 4, 14.
devebhyo vanaspate havî⌣shi B 3, 6, 11, 2.
— vai svargo lokas .... ‖ 1 ‖ taṃ tapo 'bravît B 3, 12, 4.
— — — — ... ‖ 1 ‖ tam âçâ 'bravît B 3, 12, 2.
devo agniḥ svishṭakṛit | devam indram avardhayat B 2, 6, 10, 6 y.
— — — | devân yakshat B 2, 6, 14, 6 y.
— — — | sudraviṇâ B 3, 5, 9, 1. 6, 13, 1 y.
— — svishṭakṛid devam indraṃ vayodhasam B 2, 6, 20, 5 y.
— narâça⌣sas triçîrshâ B 3, 6, 13, 1 y.
— narâça⌣so devam indram B 2, 6, 20, 4 y.
— vanaspatir devam indraṃ vayodhasam B 2, 6, 20, 5 y.
— — varshaprâvâ B 3, 6, 13, 1 y.
— vaḥ savito 't 1, 1, 5.
dehi me dadâmi te 1, 8, 4, 1 y.
daivîṃ vâcam ajanayanta B 2, 4, 6, 10.
— dhiyam 1, 2, 3. 6, 1, 4, 4.
daivî svastir astu naḥ A 3, 1, 1.*
daivyâ adhvaryavas 5, 2, 12, 1.
— mimânâ manasâ B 2, 6, 8, 3.
daivyâḥ çamitâra uta B 3, 6, 6.
daivyâ hotârâ prathamâ suvâcâ B 3, 6, 3, 3.
— — bhishajâ | indreṇa B 2, 6, 18, 3.
— hotârâv ûrdhvam 4, 1, 8, 2.
dyâvâ naḥ pṛithivî 4, 1, 11, 4.

dyubhir aktubhiḥ pari A 4, 42, 3.
dyauḥ pitaḥ pṛithivi B 2, 8, 6, 5.
dyaur âsît pûrvâ° 7, 4, 18, 1.
dyauç ca tvâ pṛithivî .... anu tvâ 'vatu B 2, 7, 16, 2.
— — — — ..... â 'yam pṛiṇaktu B 2, 7, 8, 3.
— ce 'maṃ yajnam pṛithivî B 3, 7, 4, 15.
dyaus te pṛishṭham ... samudras 4, 1, 2, 3. 5, 1, 2, 6.
— — — ... samudro 5, 7, 25.
drapsaç caskanda 3, 1, 8, 3. 4, 2, 8, 2. 9, 5. 5, 2, 8, 2. — A 6, 6, 1.
drâpe andhasaspate 4, 5, 10.
drupadâd ive 'n B 2, 4, 4, 9. 6, 6, 3.
drvannaḥ sarpirâsutiḥ 4, 1, 9, 2.
dvâdaçasu vikrameshv B 1, 1, 4.
dvâbhyâ◡ svâhâ 7, 2, 13.
dvâro devîr anv 4, 1, 8, 2.
dvâv imau vâtau A 2, 4, 17. 4, 42, 1.
dvitâ yo vṛitrahantamaḥ B 2, 7, 13, 2.
dvipadâ yâ 5, 2, 11, 1.
dvisho no viçvatomukha A 6, 11, 2.
dve dradhasî 3, 2, 2, 2.
— vâva devasattre 7, 4, 5.
— virûpe carataḥ B 2, 7, 12, 2.
— srutî açṛiṇavam B 1, 4, 3, 3. 2, 6, 3, 5.
— svasârau vayatas tantram B 2, 5, 5, 3.
dvau samudrau 3, 2, 2, 1.

dhanur hastâd âdadânâ A 6, 1, 3.
dhanvanâ gâ 4, 6, 6, 1.
dhartrî diçâm 4, 4, 12, 3.
dhâtâ dadâtu dâçushe 3, 3, 11, 3.
— — no rayim îçâno 2, 4, 5, 1. 3, 3, 11, 2.
— — — — prâcîm 3, 3, 11, 3.
— dhâtṛiṇâm 4, 7, 14, 3.
— punâtu A 6, 3, 3. 4, 2.9, 2 y.
— purastâd yam A 3, 12, 7.
— prajâyâ uta 3, 3, 11, 2.
— râtiḥ savite 'dam 1, 4, 44.
— vidhâtâ 5, 7, 4, 3.
dhâtre puroḍâçaṃ 1, 8, 8. — B 1, 7, 2.
dhâmno dhâmno râjann 1, 3, 11, 1.
dhârayanta âdityâso 2, 1, 11, 4. — B 2, 8, 1, 6.
dhârâvarâ maruto B 2, 5, 5, 4.
dhiyam pûshâ jinvatu B 2, 8, 1, 6.
dhishṇiyâ vâ ete B 3, 3, 8.
dhûnutha dyâm parvatân B 2, 4, 4, 3.
dhuniç ca dhvântaç ca A 4, 24.
dhṛishṭir asi brahma yachâ 'pâ 1, 1, 7.
— — — yache 'ty B 3, 2, 7.
dhruvakshitir dhruvayonir 4, 3, 4.
dhruvaṃ dhruveṇa 3, 2, 8, 6.
dhruvâṃ vai ricyamânâm 1, 7, 5.
dhruvâ diçâṃ vishṇu° 4, 4, 12, 5.
— dyaur dhruvâ 2, 4, 2, 8.
— 'si dharuṇâ 4, 2, 9.
— — pṛithivi 4, 2, 9, 4.
dhruvo 'si dhruvo 'ha◡ sajâteshu bhûyâsaṃ vasuvid 2, 3, 9.
— — ... bhûyâsaṃ dhîraç 1, 6, 2.
— — ... bhûyâsam ity 1, 6, 10.

na kaṃ cana vasatau A 9, 10.
na karmaṇâ na prajayâ A 10, 12. 14.
naktaṃjâtâ 'sy oshadhe B 2, 4, 4.
naktoshâsâ samanasâ 4, 1, 10, 4. 6, 5, 2. 7, 12, 2. 5, 1, 10, 4. 4, 7, 2. 9, 3.
nakshatrâṇâm adhipatnî viçâkhe B 3, 1, 1, 11.
na taṃ vidâtha 4, 6, 2, 2.
— tâ arvâ reṇu° B 2, 4, 6, 9. 8, 8, 11.
— — naçanti na dabhâti B 2, 4, 6, 9. 8, 8, 11.
— dakshiṇâ vi 2, 1, 11, 5. — B 2, 8, 1, 6.
nadîbhyaḥ pauñjishṭham B 3, 4, 5.
nadî 'va prabhavât A 1, 2, 1.
nama âvyâdhinîbhyo 4, 5, 4.
— iriṇyâya 4, 5, 9.
namaḥ pitṛibhyo abhi 3, 2, 8, 3.
— prâcyai diçe A 2, 20.
namas te agna 2, 6, 11, 2.
— — astu mâ 4, 7, 13, 2.
— — astv âyudhâya 4, 5, 1, 4.
— — rudra manyave 4, 5, 1.
— — harase 4, 6, 1, 3. 5, 4, 4, 5.
namaḥ sahamânâya 4, 5, 3.
— su te nirṛite 4, 2, 5, 2.
— somâya ca 4, 5, 8.
na mṛityur amṛitaṃ tarhi B 2, 8, 9, 4.
namo astu nîlagrîvâya 4, 5, 1, 3.
— — sarpebhyo 4, 2, 8, 3.
— 'gnaye 'prati° 1, 5, 10, 1.
— jyeshṭhâya 4, 5, 6.
— dundubhyâya 4, 5, 7.
— brahmaṇe dhâraṇam A 10, 9 (7).
— bhavâya ca 4, 5, 5.
— mahimna uta 3, 3, 9, 1.

namo mitrasya varuṇasya 1, 2, 9, 1. 6, 1, 11, 6.
— râjne 7, 4, 16.
— rudrâya vishṇave A 10, 75.
— vâce yâ co 'ditâ A 4, 1.
— vâm astu çṛiṇutam A 3, 14, 3.
— hiraṇyabâhave senânye 4, 5, 2 y.
— — hiraṇyavarṇâya A 10, 22 (18).
na yajamâna rishyasi 1, 8, 22, 4.
narâçaṁsaḥ prati çûro B 2, 6, 8, 1.
narâçaṁsasya mahimânam B 3, 6, 3, 1.
na rishyati na vyathate A 1, 11, 7.
— 'rte brahmaṇas tapaso B 2, 7, 17, 1.
narya prajâm me B 1, 2, 1, 25.
nalam plavam ârohai 'tam A 6, 7, 2.
navaṁ somaṃ jushasva B 2, 4, 8, 2.
— somâya vâjine B 2, 4, 8, 2.
— stomaṃ navaṁ haviḥ B 2, 4, 8, 3.
— havir jushasva B 2, 4, 8, 3.
navaṃ nu stomam agnaye B 2, 4, 8, 1.
navasya soma te vayam B 2, 4, 8, 2.
na vâ araṇyânir hanti B 2, 5, 5, 7.
— — uv etan 4, 6, 9, 4. — B 3, 7, 7, 14. 8, 3.
— — esho 'nyato 7, 2, 10.
— vai tatra pra miyate A 6, 11, 2.
navai 'tâny ahâni B 1, 2, 2.
na vai somena somasya B 2, 7, 4.
navo-navo bhavati 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1. — B 3, 1, 3.
na saṃdṛiçe tishṭhati A 10, 1, 3.
— ha sma vai purâ 5, 1, 10.
— hi te agne tanuvai A 6, 10, 1.
— — spaçam avidann B 2, 4, 6, 7.
nâkasadbhir vai 5, 3, 7.
nâke suparṇam B 2, 5, 8, 5. — A 6, 3, 1.
nâ 'tra bhuvanam A 1, 2, 4.
nânâ prâṇo yajamânasya B 3, 1, 4, 3.
— hi vâṃ devahitam B 1, 4, 3, 2. 2, 6, 1, 4.
nâbhâ pṛithivyâḥ 4, 1, 10, 1.
nâbhyâ âsîd antariksham A 3, 12, 6.
nâma nâmaiva nâma me A 1, 11, 3.
nârâyaṇaparo jyotir A 10, 13 (4).
nârâyaṇâya vidmahe A 10, 1, 6.
nârîs te patnayo 5, 2, 11, 1.
nâ 'sad âsîn no sad B 2, 8, 9, 3.
— 'somayâjî 2, 5, 5.
— 'ham indrâṇi 1, 7, 13, 2.
ni kâvyâ vedhasaḥ 2, 2, 12, 1. 3, 14, 1.
nikramaṇaṃ nishadanam 4, 6, 9, 1.
nigrâbhyâ stha 3, 1, 8.
ni tvâ yajnasya sâdhanam B 2, 7, 12, 7.
nidhanapataye namaḥ A 10, 16.
nirdevaṃ nirvîram 7, 3, 11, 1 y.
nir yakshmam acîcate A 2, 4, 6.
ni vâ etasyâ "havanîyo B 1, 4, 4.
nivîtam manushyâṇâm 2, 5, 11.
niveçanaḥ saṃgamano 4, 2, 5, 4. 5, 2, 4, 4.
niveçanî saṃgamanî 3, 5, 1, 1. — B 3, 1, 2, 11.
ni shasâda dhṛitavrato 1, 8, 16, 1. — B 1, 7, 10, 2. 2, 6, 7, 1.
nishkartâram adhvarasya 4, 2, 7, 3.
nishkṛitâhâvam 4, 2, 5, 5.
nishkṛitir nâma vo 4, 2, 6, 2.
ni hotâ hotṛishadane 3, 5, 11, 2. 4, 1, 3, 3. 5, 1, 4, 5.
nîlagrîvâḥ çitikaṇṭhâ divaṁ 4, 5, 11, 1.
— çitikaṇṭhâḥ çarvâ 4, 5, 11, 1.
nîlatoyadamadhya A 10, 13 (11).
nû marto dayate sanishyan B 2, 4, 3, 4.
nṛicakshâḥ soma B 3, 7, 13, 2.
nṛiṇâm aha praṇîr asat B 2, 4, 7, 3.
nṛi (!) muṇantu (!) nṛi (!) pâtv A 1, 27, 6.
nṛivad vaso sadam B 3, 6, 10, 5.
nṛishadaṃ tve 'ty âha B 1, 3, 9.
nṛishade vaḍ iti 5, 4, 5.
nai 'nam ûrdhvaṃ na A 10, 1, 2.
nai 'va devo na martyaḥ A 1, 5, 1.

pañca diço daivîr 4, 6, 3, 2. 5, 4, 6, 2.
pañcadhâ 'gnîn vy B 1, 2, 1, 27.
pañca pañcâçatas trivṛitaḥ B 3, 12, 9, 8.
pañcabhir dhâtâ 4, 3, 11, 2.
pañcabhyaḥ svâhâ 7, 2, 16.
pañca vâ ete mahâyajnâḥ A 2, 10.
— vyushṭîr 4, 3, 11, 4.
pañcâraṃ cakram A 3, 11, 8.
pañcâçate svâhâ 7, 2, 19.
paṭaro viklidhaḥ A 1, 2, 3.
pataṃgam aktam asurasya A 3, 11, 10.
pataṃgo vâcam manasâ A 3, 11, 11.
patiṃ viçvasyâ "tmeçvaram A 10, 13 (3).
patî dyumad viçvavidâ B 2, 8, 9, 1.
pathas-pathaḥ pari 1, 1, 14, 2.
padaṃ devasya namasâ B 3, 6, 10, 2.
padmakoçapratîkâçam A 10, 13 (6).
panthâṃ anûvṛigbhyâm 5, 7, 23.
payaḥ pṛithivyâṃ paya 4, 7, 12, 2.

payasâ çukram amṛitam B 2, 6, 4, 2.
payasvatîr oshadhayaḥ 1, 5, 10, 2. — B 3, 7, 4, 7.
payasvad astu me mukham B 2, 7, 7, 4.
payo gṛiheshu payo aghniyâsu B 3, 7, 4, 2.
paramasyâḥ parâvato 4, 1, 9, 2.
param mṛityo anu pare 'hi B 3, 7, 14, 5. — A 3, 15, 2. 6, 7, 3. 10, 46.
parasyâ adhi 2, 6, 11, 3. 4, 1, 9, 2.
parâke annaṃ nihitaṃ B 2, 8, 8, 2.
parâñ ety a-jyâ-"mayî A 1, 27, 4.
parâ vâ esha yajnam 1, 5, 2.
pari ṇo rudrasya 4, 5, 10, 4. — B 2, 8, 6, 9.
— te dhanvano 4, 5, 1, 4.
— trivishṭy adhvaram B 3, 6, 4, 1.
— tvâ girvaṇo 1, 3, 1, 2. 6, 2, 10, 7.
— — 'gne puram 1, 5, 6, 4. 4, 1, 2, 5.
— dyâvâpṛithivî yanti A 10, 1, 4.
paribhûr agnim 3, 2, 3.
pari mâ senyâ ghoshâ B 2, 7, 16, 3.
— vâjapatiḥ 4, 1, 2, 5. — B 3, 6, 4, 1.
parivesho vâ esha B 3, 3, 11.
pariçrite karoti A 5, 3.
pari stṛiṇîta pari dhattâ 'gnim B 3, 7, 6.
— — bhuvanasya madhye B 3, 7, 7.*
parî 'to shiñcatâ B 2, 6, 1, 1.
parîtya lokân parîtya A 10, 1, 4.
pareṇa santam pari A 3, 11, 6.
pare 'ta pitaraḥ 1, 8, 5, 2.
pareyuvâ◡sam (!) pravato A 6, 1.
paro'kshaṃ vâ anye 1, 7, 3.
paro divâ para 4, 6, 2, 2.
— mâtrayâ tanuvâ B 2, 8, 3, 2.
parjanyâya pra gâyata B 2, 4, 5, 5. — A 1, 29.
paryagni karoti 6, 3, 8.
parvataç cin mahi 3, 1, 11, 5.
pavamânaḥ suvarjanaḥ B 1, 4, 8. 2, 6, 3, 4.
pavasva vâjasâtaya ity 5, 4, 12.
pavitraṃ te vitatam A 1, 11, 1.
pavitram arko rajaso B 3, 7, 9, 9.
— pâvayishyan B 3, 10, 1, 3. 9, 8. 10, 3 y.
pavitravantaḥ pari vâjam A 1, 11.
pavitreṇa punîhi mâ B 1, 4, 8, 1.*
paçavo vâ iḍâ 2, 6, 8.
paçum âlabhya 6, 3, 10.
paçur vâ esha yad 5, 2, 10.
paçor vâ âlabdhasya 6, 3, 9.
pâkayajnaṃ vâ anv 1, 7, 1.
pâtaṃ no açvinâ B 2, 6, 12, 3.
pâyur me 'pacitir B 2, 6, 5, 5.
pâvaka â citayantyâ 4, 6, 1, 2.
pâvakavarcâḥ çukravarcâ 4, 2, 7, 3.
pâvakâ naḥ sarasvatî B 2, 4, 3, 1.
pâvamânîḥ svastyayanîḥ sudughâ hi ghṛitaçcyutaḥ B 1, 4, 8, 5.
— — — hi payasvatîḥ B 1, 4, 8, 4.
pâvamânîr adhyeti ... tasmai B 1, 4, 8, 4.
— diçantu naḥ B 1, 4, 8, 5.
— yo adhyeti ... sarvam B 1, 4, 8, 4.
pâvîravî kanyâ 4, 1, 11, 2. — B 2, 8, 2, 8.
pâhi no agna ekayâ A 10, 7.
— — — enase A 10, 6 (5).
pitâ mâtariçvâ 5, 6, 8, 6.
— vatsânâm 3, 3, 9, 2.
— virâjâm ṛishabho B 2, 8, 8, 9. 3, 12, 1, 1.
pitṛibhyaḥ svadhâvibhyaḥ B 2, 6, 3, 2.
pinvanty apo 3, 1, 11, 7.
piprîhi devâ◡ 4, 3, 13, 4. — B 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4.
pibâ somam indra 2, 4, 14, 3.
piçaṃgarûpaḥ 3, 1, 11, 2. — B 2, 8, 7, 4.
piçaṃgâs trayo 5, 6, 23.
pîpivâ◡sa◡ sarasvataḥ 3, 1, 11, 2.
pîvo'nnâ◡ rayivṛidhaḥ B 2, 8, 1.
putram iva pitarâv B 1, 4, 2, 1.
punantu mâ devajanâḥ B 1, 4, 8, 1. 2, 6, 3, 4.
— — pitaraḥ somyâsaḥ 2, 6, 3, 3.
— — pitâmahâḥ 2, 6, 3, 3.
— vasavaḥ A 10, 1, 14 y.
punar agniç cakshur 3, 2, 5, 4.
— âsadya sadanam 4, 2, 3, 3.
— ûrjâ ni vartasva 1, 5, 3, 3. 4, 2, 1, 3. 3, 3. 5, 2, 2, 5. — A 4, 20, 2.
— na indro maghavâ B 2, 5, 3.
— naḥ pitaro 1, 8, 5, 3.
— no devy aditi spṛiṇotu B 3, 1, 1, 4.
— ma âtmâ punar âyur B 3, 10, 8, 9.
— manaḥ punar A 2, 5, 17.
— mâm aitv indriyam A 1, 30.
punas tvâ "dityâ 4, 2, 3, 4. 5, 2, 2, 5.
punâtu te parisrutam 1, 8, 21, 1. — B 2, 6, 1, 2.

puraṃdarâya vṛishabhâya B 3, 1, 2, 2.
purâ krûrasya visṛipo 1, 1, 9, 3. — B 3, 2, 9, 13.
— 'mushya vashaṭkârât B 2, 4, 2, 3.
purîshyas tvam 4, 2, 5, 1.
purîshyâso agnayaḥ 4, 2, 4, 3.
purutrâ hi sadṛiññ asi B 2, 4, 4, 4.
purusha eve 'da◡ sarvam A 3, 12, 1.
purushamâtreṇa vi 5, 2, 5.
purushamṛigaç 5, 5, 15.
purushasammito yajnaḥ B 3, 7, 11, 5.
purushasya sayâvari vi te A 6, 1, 2.
— sayâvary ape 'd A 6, 1, 2.
purusho vai yajnaḥ B 3, 8, 23.
purûṇy agne purudhâ B 3, 6, 10, 5.
purohavishi devayajane 6, 2, 6.
pushpam agnir vâyur A 1, 23.
pushpâvatîḥ prasûvatîḥ 4, 2, 6, 1.
pûrṇâ darvi 1, 8, 4, 1.
— paçcâd uta 3, 5, 1, 1. 4, 4, 10, 3. — B 3, 1, 1, 12.
pûrvaṃ devâ apareṇâ 'nu paçyan B 2, 5, 6, 4. 3, 12, 1, 1.
pûrvam agner api dahaty 2, 8, 8, 1.
pûrvâparaṃ carato mâyayai 'tau B 2, 7, 12, 2. 8, 9, 3.
pûrvîbhir hi 4, 3, 13, 5.
pûrvedyur idhmâbarhiḥ B 3, 2, 3.
pûsha◡s tava vrate vayam B 2, 5, 5, 5.
pûshâ gâ anv etu naḥ 4, 1, 11, 2. — B 2, 4, 1, 5.
— tve 'taç cyâvayatu A 6, 1, 1.
— revaty anv eti panthâm B 3, 1, 2, 9.
— subandhur diva â B 2, 8, 5, 4.
pûshe 'mâ âçâ anu B 2, 4, 1, 5. 8, 5, 3. — A 6, 1, 1.
pûshṇe svâhâ pûshṇe A 4, 16.
pûshṇo vanishṭhur 5, 7, 17.
pṛichâmi tvâ param antam 7, 4, 18, 2. — B 3, 9, 5, 5.
— — — mṛityum A 1, 8, 4.
— — pâpakṛitaḥ A 1, 8, 5.
pṛitanâjita◡ sahamânam A 10, 2, 1.
pṛithivî te 'ntarikṣeṇa 5, 2, 12, 2.
pṛithivîm mâtaram mahîm B 2, 4, 6, 8.
pṛithivî samit tâm A 4, 41.
— hotâ dyaur A 3, 2.
pṛithivy antarikṣaṃ dyaur A 7, 7.
pṛithivyaptejovâyu*r*âkâçâ (!) A 10, 56.
pṛithivyâ aham ud 4, 6, 5, 1. 5, 4, 7, 1.
pṛithivy âpas tejo A 10, 66 (56).
pṛithivyai tvâ 'ntarikshâya tvâ dive tvâ çundhatâm 1, 3, 6.
pṛithivyai tvâ 'ntarikshâya tvâ dive tve 'ty 6, 3, 4.
— svâhâ 'ntarikshâya svâhâ dive svâhâ 'gnaye svâhâ 7, 1, 17.
— — .... samploshyate 7, 5, 11.
— — .... sûryâya 7, 1, 15.
pṛithupâjâ amartyaḥ B 3, 6, 1, 3.
pṛithvî suvarcâ B 3, 1, 1, 12.
pṛiçnis tiraçcînapṛiçniḥ 5, 6, 12.
pṛishato vaiçvadevaḥ 5, 5, 17.
pṛishṭo divi 1, 5, 11, 1. 4, 4, 12, 5. 7, 15, 6. B 3, 11, 6, 4.
pra kâravo mananâ B 2, 8, 2, 5.
— ketunâ bṛihatâ A 6, 3.
praghâsyân havâmahe 1, 8, 3, 1.
pra carshaṇibhyaḥ 4, 2, 11, 1. — B 2, 8, 5, 1.
— citram arkam 4, 1, 11, 3. — B 2, 8, 5, 5.
— cyavasva 1, 2, 9.
prajananaṃ jyotir 7, 1, 1.
prajavaṃ vâ etena 7, 3, 1.
prajâ agne saṃ vâsaya B 1, 2, 1, 13.
prajânantaḥ prati 3, 1, 4, 1.
prajâpatiṃ vâ esha îpsatî 'ty B 3, 8, 16.
— vai devâḥ pitaram B 3, 9, 22.
prajâpatiḥ paçûn asṛijata B 2, 7, 14.
— purusham asṛijata B 2, 3, 7.
— prajâ asṛijata, tâ asmât sṛishṭâḥ parâcîr âyan, tâ yatra 2, 4, 4.
— — —, ..., tâ varuṇam 2, 1, 2.
— — —, ..., sa etam B 2, 7, 9.
— — —, tâḥ sṛishṭâ indrâgnî 2, 2, 1.
— — —, — sṛishṭâḥ kshudham 7, 2, 4.
— — —, — — sam B 2, 2, 7.
— — —, sa riricâno 'manyata, sa etâṃ 6, 6, 5.
— — —, ..., sa tapo 'tapyata B 1, 1, 10.
— prajâḥ sṛishṭvâ preṇâ .. saṃ cinavad iti 5, 5, 2.
— — — — .. sam bharad iti B 3, 9, 8.
— — — vritto 'çayat B 1, 2, 6.
— — — vy asra◡sata B 2, 3, 6.
— sambhriyamâṇaḥ A 5, 11.
— savitâ bhûtvâ prajâ asṛijata B 1, 6, 4.
— suvargaṃ lokam ait, taṃ devâ anv âyan 7, 3, 5.
— — — —, taṃ devâ yena 7, 4, 4.
— soma◡ râjânam asṛijata B 2, 3, 10.

prajâpatim prathamaṃ B 2, 8, 1, 4.
prajâpatir akâmayata: darçapûrṇamâsau B 2, 2, 2.
— —: pra jâyeye 'ti, sa etaṃ daçahotâram 7, 2, 5. — B 2, 2, 4.
— —: — — 'ti, sa etaṃ dvâdaça° 7, 2, 9.
— —: — — 'ti, sa tapo 'tapyata, sa trivṛitam B 2, 2, 3.
— —: — — 'ti, sa tapo 'tapyata, so 'ntarvân B 2, 3, 8.
— —: prajâḥ sṛijeye 'ti, sa etaṃ daça° B 2, 2, 1.
— —: .. 'ti, sa tapo 'tapyata 3, 1, 1.
— —: bahor bhûyânt syâm iti | sa etaṃ daçahotâram B 2, 2, 11.
— —: — — — — | sa etam pañcaçârdîyam B 2, 7, 10.
— —: mahân annâdaḥ syâm iti B 3, 9, 10.
— akâmayatâ: 'nnâdaḥ 7, 3, 8.
— —: 'çvamedhena B 3, 8, 10.
— —: "tmanvan me B 2, 1, 6.
— akâmayato 'bhau lokâv B 3, 9, 2.
— agnim acinuta 'rtubhiḥ 5, 6, 10.
— — — sa kshurapavir 5, 6, 6.
— — asṛijata, tam prajâ B 2, 1, 2.
— — —, so 'smât 5, 7, 10.
— açvamedham asṛijata | taᴗ sṛishṭaᴗ rakshâᴗsy B 3, 8, 15.
— — — | taᴗ sṛishṭaṃ na kiṃ B 3, 8, 11.
— — — | so 'smât sṛishṭo 'pâ 'krâmat | taṃ yajnakratubhir B 3, 9, 13.
— — — | ..... | tam ashṭâdaçibhir B 3, 9, 1.
— indram asṛijatâ "nujâvaram B 2, 2, 10.
— jayân 3, 4, 4, 1.
— devân asṛijata B 3, 10, 9.
— devâsurân asṛijata 3, 3, 7.
— devebhyo yajnân vy âdiçat, sa riricâno 6, 6, 11.
— — — vy âdiçat, sa âtmann açvamedham B 3, 8, 14.
— — — vy âdiçat, sa âtmann âjyam 2, 6, 3.
— manasâ 'ndho 4, 4, 9.
— mahyam 7, 4, 17, 2.
— yajnân asṛijatâ 1, 6, 9.
— varuṇâyâ 'çvam 2, 3, 12.
— vâcaḥ satyam apaçyat B 1, 1, 5.
prajâpatiç carati A 3, 13, 1.
prajâpatisṛishṭânâm prajânâm B 1, 2, 1, 3.
prajâpati striyâṃ yaçaḥ B 2, 4, 6, 5.
prajâpate tvaṃ nidhipâḥ B 2, 8, 1, 3.
— na tvad 1,8,14,2. 2,2,12,1. 6,11, 4. 3,2,5,6. — B 1,7,8,7. 2,8,1,2. 3, 5, 7, 1. 7, 11, 3. — A 10, 54.
prajâpater akshy açvayat 5, 3, 12.
— jâyamânâḥ 3, 1, 4.
prajâpate rohinî vetu B 3, 1, 1, 1.
prajâpater vartanim B 3, 7, 10, 2.
prajâpates tapasâ 5, 1, 11, 4.
— trayastriᴗçad 2, 3, 5.
prajâm anu pra jâyase B 1, 5, 5, 6.
prajâvatîḥ sûyavasaᴗ B 2, 8, 8, 12.
prajâ vai sattram âsata B 1, 4, 9.
pra ṇo devî sarasvatî 1, 8, 22, 1. 2, 5, 12, 1. 3, 1, 11, 2.
— — yachatv 1, 7, 10, 2.
— tat te adya 2, 2, 12, 5.
— tad vishṇu stavate B 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2. 3, 1, 3, 3.
— — voce amṛitam A 10, 1, 3.
prati kshatre prati B 2, 6, 5, 6. 3, 7, 10, 3.
pratipûrusham ekakapâlân nir vapati jâtân B 1, 6, 10.
— — nir vapaty ekam 1, 8, 6.
prati spaço vi 1, 2, 14, 1.
pratûrtaṃ vâjinn 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 1.
pratûrvann ehy 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 3.
pra te mahe vidathe B 2, 4, 3, 10. 5, 4, 6. 3, 7, 9, 6.
— — yakshi 2, 5, 12, 4.
pra tnoshi (!) kam A 10, 2, 1.
praty asmai pipîshate B 3, 7, 10, 6.
— uv adṛiçy âyatî B 3, 1, 3, 1.
pratyushṭaᴗ rakshaḥ pratyushṭâ arâtaya ity âha B 3, 3, 1.
— — — arâtayo 1, 1, 10.
prathamajaṃ devaᴗ havishâ B 3, 12, 3, 1.
prathamâ vâᴗ 5, 1, 11, 3.
prathamena vâ esha B 3, 9, 9.
prathame mâsi pṛishṭhâny 7, 5, 3.
pradâtâraᴗ havâmahe 1, 7, 13, 4.
pradâtâ vajrî 1, 7, 13, 4.
pra devaṃ devavîtaye 3, 5, 11, 4.
— — devyâ 3, 5, 11.
— nakshatrâya devâya B 3, 1, 3, 3.
prapathe pathâm B 2, 8, 5, 3.
pra pûrvaje 4, 1, 11, 4. — B 2, 8, 4, 7.

pra pûrvyaṃ namasâ A 3, 15, 2.
— prâ 'yam agnir 2, 5, 12, 4. 4, 2, 3, 2.
pra bâhavâ 1, 8, 22, 3. 2, 5, 12, 3. — B 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7.
— budhniyâ îrate 4, 3, 13, 6.
prabhrâjamânâ vyavadâtâḥ A 1, 9, 1.
pra muñca dhanvanas 4, 5, 1, 3.
pramuñcamânâḥ 3, 1, 4, 2.
pra yat te agne A 6, 11, 1.
— — sindhavaḥ B 2, 4, 3, 11.
— yad agneḥ sahasvato A 6, 11, 1.
— — bhandishṭha A 6, 11, 1.
— yâbhir yâsi 2, 2, 12, 7. — B 2, 8, 1, 1.
prayâsâya svâhâ 1, 4, 35. — A 3, 20.
pra yo jajne 2, 3, 14, 6.
— vaḥ çukrâya B 2, 8, 2, 3.
— vâtâ vânti A 6, 6, 3.
— vâyum achâ B 2, 8, 1, 1.
— vedhase kavaye B 1, 2, 1, 9.
— vepayanti parvatân B 2, 4, 4, 3.
— vo vâjâ 2, 5, 7, 2. — B 3, 5, 2.
prasadya bhasmanâ 4, 2, 3, 3.
pra sadyo agne aty eshy 2, 4, 7, 10.
— sa mitra marto 3, 4, 11, 5. — B 2, 8, 7, 4. 3, 7, 9, 5.
— samrâjam 1, 6, 12, 3.
— sasâhishe 3, 4, 11, 4. — B 2, 6, 9, 1. 3, 5, 7, 4.
prasârya sakthyau A 4, 35.
pra suvânaḥ soma 2, 2, 12, 3.
— so agne 3, 2, 11.
prastareṇa paridhinâ 5, 7, 7, 2.
prastutaṃ vishṭutam B 3, 10, 1, 2. 9, 7. 10, 2 y.
pra havyâni ghṛitavanty asmai B 2, 5, 8, 3.
prâcî diçâṃ vasanta 4, 3, 3.
— diçâ◡ saha 4, 4, 12, 2.
prâcînam barhiḥ pradiçâ B 3, 6, 3, 2.
prâcînava◡çaṃ karoti 6, 1, 1.
prâcîm anu pradiçam pre 'hi vidvân agner 5, 6, 5. — B 1, 1, 7, 1. 2, 1, 22.
— — — pre 'hi vidvân ity 5, 4, 7.
prâcyâṃ diçi tvam 2, 4, 14, 1.
prâjâpatyam pavitram B 1, 4, 8, 6.
prâjâpatyâ vai 3, 1, 5.
prâjâpatyo hâ "ruṇiḥ A 10, 79 (63).
prâṇadâ apânadâ 4, 6, 1, 4.
prâṇaṃ devâ anu prâ 'ṇanti A 8, 3.
prâṇânâṃ granthir asi A 10, 74 (37).
prâṇâpânavyânodânasamânâ me A 10, 65 (51).
prâṇâpânau cakshuḥ çrotram B 2, 5, 6, 4. 3, 12, 1, 1.
— saṃvidânau A 3, 14, 3.
prâṇâya svâhâ vyânâya svâhâ 'pânâya svâhâ cakshushe A 4, 15.
— — .... snâvabhyaḥ 7, 4, 21.
prâṇe nivishṭo amṛitaṃ juhomi prâṇâya (A 10, 33).
— — — — çivo (A 10, 34).
prâṇo adhvaryur abhavat B 3, 12, 9, 3.
— brahme 'ti vy ajânât A 9, 3.
— rakshati viçvam ejat B 2, 5, 1.
— vâ esha yad upâ◡çur 6, 5, 8.
— — — — upâ◡çvagrâ 6, 4, 5.
prâtaḥsavane vai 7, 1, 2.
prâtar agnim prâtar indra◡ B 2, 8, 9, 7.
prâtarjitam bhagam ugra◡ B 2, 8, 9, 7.
prâtar yajadhvam açvinâ B 2, 4, 3, 13.
prâtaryâvâṇâ prathamam B 2, 4, 3, 13.
prâtaryujâ vi bodhaya 1, 4, 7. — B 2, 4, 3, 13.
prâ 'nyâni pâtrâṇi 6, 5, 11.
priya◡ çraddhe dadataḥ B 2, 8, 8, 6.
priyâ vo nâma 2, 1, 11, 1.
pre 'd agne jyotishmân 4, 2, 3, 1. 5, 2, 2, 2.
preddho agne dîdihi 4, 6, 5, 3. 5, 4, 7, 3.
pre 'yam agâd 1, 1, 2, 1. — B 3, 2, 2, 2.
pre 'hy abhi pre 'hi B 2, 4, 7, 4.
pre 'hy ud e 'hy 3, 5, 6, 2.
prai 'tu brahmaṇas patir A 4, 2, 2. 5, 2, 6.
— — — patnî 3, 5, 6, 1.
— — vâjî 4, 1, 4, 3. 5, 1, 5, 6.
— 'shâm ajmeshu 4, 3, 13, 7.
prothad açvo na 4, 4, 3, 3.
pro 'shv asmai 1, 7, 13, 5. — B 2, 5, 8, 1.

baḍ itthâ parvatânâm 2, 2, 12, 2.
baṇ mahâ◡ asi B 1, 4, 5, 3.
baddham ava syati 6, 2, 9.
barhishadaḥ pitara ûty 2, 6, 12, 2. — B 2, 6, 16, 1.
barhisho 'haṃ devayajyayâ prajâvân bhûyâsaṃ narâ° 1, 6, 4.
— — .. bhûyâsam ity âha 1, 7, 4.
balaṃ te bâhuvoḥ B 2, 7, 17, 3.

balavijnâya sthaviraḥ 4, 6, 4, 2.
balâyâ 'jagara âkhuḥ 5, 5, 14.
bahu dugdhî 'ndrâya B 3, 7, 4, 16.
bahvînâm pitâ 4, 6, 6, 2.
bârhaspatyaᴗ çitipṛishṭham 2, 1, 6.
bârhaspatyaṃ carum 1, 8, 9.
bâhû me balam B 2, 6, 5, 5.
bîbhatsâyai paulkasam B 3, 4, 14.
budhnâd agram 2, 3, 14, 5.
— agreṇa 2, 3, 14, 5.
— yo agram 2, 3, 14, 6.
bṛihat sâma kshatra° 4, 4, 12, 2.
bṛihad indrâya gâyata B 2, 5, 8, 3.
bṛihadbhiḥ savitas ṭribhiḥ (!) B 1, 4, 8, 3.
bṛihaspatiḥ puraetâ te 1, 2, 3, 3. 3, 1, 1, 4.
— prathamaṃ jâyamânaḥ B 2, 8, 2, 7. 3, 1, 1, 5.
bṛihaspatir akâmayata brahmavarcasî 7, 2, 3.
— — çran me 7, 4, 1.
— devânâm purohita 6, 4, 10.
— naḥ pari 3, 3, 11, 1.
bṛihaspatiç ca savitâ A 1, 12, 5.
bṛihaspatisutasya ta 1, 4, 27.
bṛihaspatis tvâ sâdayatu 4, 4, 6.
bṛihaspatiḥ sam ajayad vasûni B 2, 8, 2, 8.
bṛihaspate ati yad 1, 8, 22, 2.
— jushasva no 1, 8, 22, 2.
— pari dîyâ 4, 6, 4, 1. — B 2, 8, 2, 8.
— yuvam indraç ca B 2, 5, 6, 3.
— savitar 4, 1, 7, 3.
bodhâ no asya 4, 2, 3, 4. 5, 2, 2, 6.
brahma kshatram pavate B 2, 6, 1, 3.
— jajnânam 4, 2, 8, 2. 5, 2, 7, 1. — B 2, 8, 8, 8. 3, 12, 1, 1. — A 1, 13, 3. 10, 1, 10.
brahmajyeshṭhâ vîryâ B 2, 4, 7, 10.
brahmaṇaspate tvam asya B 2, 8, 5, 1.
— suyamasya viçvahâ B 2, 8, 5, 2.
brahmaṇaspater abhavad B 2, 8, 5, 2.
brahmaṇâ tvâ çapâmi A 4, 38.
brahmaṇe brâhmaṇam B 3, 4, 1.
brahma devân ajanayat B 2, 8, 8, 9.
brahman devâs trayastriᴗçat B 2, 8, 8, 10.
— pra carishyâmaḥ, hotar A 4, 5.
— — carishyâmo hotar A 5, 4.
— pravargyeṇa pra carishyâmaḥ A 4, 4.
brahma pratishṭhâ manaso B 3, 7, 11.
brahmam (!) etu mâm A 10, 38 (48).
brahma medhayâ A 10, 39 (49).
— medhavâ (!) A 10, 40 (50).
brahmayajnena yakshyamâṇaḥ A 2, 11.
brahmavanam brahma B 2, 8, 9, 6.
brahmavâdino vadanti | agnihotraprâyaṇâ B 2, 1, 5.
— — kati pâtrâṇi B 1, 5, 4.
— — kiṃ caturhotṛiṇâm B 2, 3, 1.
— — kiṃ dvâdaçâhasya 7, 3, 2.
— — nâ 'gnishṭomo B 1, 3, 4.
— — yad daçahotâraḥ B 2, 3, 5.
— — yo vâ imaṃ B 2, 3, 9.
— — vicityâ3ḥ somâ3 na 6, 1, 9.
— — sa tvâ adhvaryuḥ 6, 4, 3.
— — — tvai darça° 2, 5, 4.
— — — — yajeta 7, 1, 3.
— vadanty atirâtraḥ 7, 4, 10.
— — adbhir 2, 6, 5.
brahmavid âpnoti A 8, 1.
brahma vai caturhotâraḥ B 3, 12, 5.
— saṃ dhattaṃ tan B 1, 1, 1.
brahmasruco ghṛitavatîḥ B 2, 4, 7, 10.
brahmâ "tmanvad asṛijata B 2, 3, 11.
— devânâm 3, 4, 11, 1. — A 1, 11, 1. 10, 12, 4. 40, 1.
brahme 'ndram agnim A 3, 11, 2.
brahmai 'tad brahmaṇa uj A 3, 11, 6.
brâhmaṇâsaḥ pitaraḥ 4, 6, 6, 3.
brâhmaṇo 'sya mukham A 3, 12, 5.

bhakshe " 'hi mâ 3, 2, 5.
bhaga eva bhagavâᴗ astu B 2, 5, 5, 1. 8, 9, 8.
bhagaṃ dhiyaṃ vâjayantaḥ B 2, 8, 6, 3.
bhaga praṇetar bhaga B 2, 5, 5, 2. 8, 9, 8.
bhago ha dâtâ bhaga it B 3, 1, 1, 8.
bhadraṃ karṇebhiḥ 1, 1. 21, 3. 32, 2.
bhadraṃ te agne 4, 3, 13, 1.
bhadram paçyanta 5, 7, 4, 3. — A 3, 11, 9.
bhadrâ açvâ haritaḥ B 2, 8, 7, 1.
— te agne 4, 3, 13, 1.
bhadrân naḥ çreyaḥ 5, 7, 2, 4. — B 2, 4, 8, 7.
bhareshv indraᴗ 2, 1, 11, 1. — B 2, 7, 13, 3.
bhartâ san bhriyamâṇo A 3, 14.
bhavataṃ naḥ samanasau 1, 3, 7, 1. 4, 2, 5, 1. 6, 3, 5, 4.
bhavâ mitro na çevyo B 2, 4, 3, 8.
bhâyai dârvâhâram B 3, 4, 8.

bhâskarâya vidmahe A 10, 1, 7.
bhîshâ 'smâd vâtaḥ pavate A 8, 8.
bhuvaḥ (d. i. bhuvo yajnasya) 1, 5, 11, 4. 4, 1, 11, 1. — B 3, 1, 3, 3. 12, 3, 4.
bhuvanam asi vi 1, 1, 12.
bhuvas tvam indra 3, 4, 11, 4.
bhuvo devânâṃ karmanâ 7, 1, 18.
— yajnasya 4, 4, 4, 1. — B 3, 5, 7, 1.
bhûḥ prapadye A 2, 19.
bhûtaṃ vadishye A 4, 1, 1 y.
bhûtam bhavyam bhavishyad 7, 3, 12.
bhûteshṭakâ upa 5, 6, 3.
bhûto bhûteshu carati B 2, 7, 15, 1.
bhûmir dhenur dharaṇi A 10, 1, 8.
— bhûtvâ mahimânam B 3, 7, 6, 4.
— bhûmnâ dyaur variṇâ 'ntariksham 1, 5, 3.
— — — variṇe 'ty 1, 5, 4.
— mâtâ 'ditir A 2, 6, 9.
bhûmyai pîṭhasarpiṇam B 3, 4, 17.
bhûyaskṛid asi 4, 4, 7.
bhûr agnaye ca pṛithivyai ca A 10, 5 (4).
— agnaye pṛithivyai svâhâ A 10, 4 (2).
— agniṃ ca pṛithivîṃ ca B 3, 10, 2.
— annam agnaye pṛithivyai A 10, 3.
bhûriṃ dve acarantî B 2, 8, 4, 8.
bhûr bhuvaḥ suvar iti vâ etâs A 7, 5.
— — — ûrdhva u A 4, 20.
— — —, bh. bh. s., bh. bh. s., bhuvo 'dhâyi A 4, 40.
— — —, mayi tyad A 4, 21.
— — —, vasavas 7, 4, 20.
— — svaḥ (!) | ojo B 3, 10, 5.
Bhṛigur vai Vâruṇiḥ A 9, 1.
bheshajaṃ gave 1, 8, 6, 1.

makshû devavato 1, 8, 22, 3.
maghavañ chagdhi A 10, 1, 9.
maṇḍûki tâbhir 4, 6, 1, 2.
made made hi no daduḥ B 2, 4, 4, 7.
madhu naktam 4, 2, 9, 3. — A 10, 39, 5.
— manishye 3, 2, 2, 2. — A 4, 1, 1 y.
madhumân no 4, 2, 9, 3. — A 10, 39, 6.
madhu vâtâ 4, 2, 9, 3. 5, 2, 8, 6. — A 10, 39 (4).
madhuç ca mâdhavaç ca vâsantikâv 4, 4, 11.
— — — — çukraç 1, 4, 14.
madhyaṃdine prabalam A 2, 13.
madhvâ yajnam 4, 1, 8, 1.
manasaç cittam âkûtim B 2, 4, 6, 6.
manaso vaçe sarvam idam B 3, 12, 3, 3.
Manuḥ pṛithivyâ 2, 6, 7.
Manunâ dṛishṭâm B 3, 7, 5, 6.
manushvat tvâ ni dhîmahi B 3, 11, 6, 3.
mano jyotir jushatâm 1, 5, 3, 2. 10, 2. 6, 3, 3. — B 3, 7, 6, 16.
— nv a huvâmahe 1, 8, 5, 2.
— brahme 'ti vy ajânât A 9, 4.
manyave 'yastâpam B 3, 4, 10.
manyur akârshîn A 10, 62.
— bhago manyur B 2, 4, 1, 11.
manve vâm mitrâ° 4, 7, 15, 2.
mamattu naḥ 2, 1, 11, 1.
mayâ bhûtâny ayakshata A 1, 11, 4.
mayi grihṇâmy agre 5, 7, 9.
— tyad indriyam B 3, 7, 9, 4. — A 4, 21, 1.
— devâ draviṇam 4, 7, 14, 1.
— medhâm mayi A 10, 44.
mayuḥ prâjâpatya 5, 5, 12.
mayai 'tâm mâ⊙stâm A 6, 12, 1.
mayobhûr vâto 7, 4, 17.
marîcayaḥ svâyambhuvâḥ A 1, 27, 2.
marutâm manve adhi 4, 7, 15, 4.
maruto yad dha 1, 5, 11, 4. 2, 1, 11, 1. 3, 14, 4.
— yasya hi 4, 2, 11, 1.
marutvantaṃ vṛishabhaṃ 1, 4, 17. — B 2, 8, 3, 4.
marutvâ⊙ indra 1, 4, 19.
marmâṇi te varmabhiç 4, 6, 4, 5.
mahâ⊙ âdityo namaso B 2, 8, 7, 6.
— indro nṛivad 1, 4, 21. — B 3, 5, 7, 4.
— — ya ojasâ 1, 4, 20. — B 3, 5, 7, 4.
— — vajrabâhuḥ 1, 4, 41.
mahânâmnî revatayo 5, 2, 11, 1.
mahânâmnîr mahâmânâḥ A 1, 1, 2. 21, 1.
mahântau carû B 2, 8, 8, 2.
mahân mahî astabhâyad 2, 3, 14, 6.
mahâhavir hotâ A 3, 5.
mahi kshetraṃ puruçcandraṃ B 2, 7, 13, 3.
mahî dyauḥ pṛithivî 3, 3, 10, 2. 5, 11, 3. 4, 2, 9. 3. 5, 2, 8, 6.

mahînâm pâyo 'si viçveshâm 3, 2, 6.
— — — vihitaṃ A 4, 12.
mahî nu dyâvâpṛithivî B 2, 8, 4, 6.
mahîm û shu 1, 5, 11, 5. 7, 1, 18, 2.
— B 3, 1, 3, 3. — A 1, 13, 2.
mahî viçpatnî B 1, 2, 1, 13.
maho rujâmi bandhutâ 1, 2, 14, 4.
mahyaṃ yajantu 4, 7, 14, 2.
mâ chandaḥ pramâ 4, 3, 7.
— chido mṛityor A 3, 15, 1. 10, 51.
— chedma raçmîor iti B 3, 6, 9, 1.
mâtalî kavyair 2, 6, 12, 5. — B 2, 6, 16, 2.
mâtâ ca te 7, 4, 19, 3. — B 3, 9, 7, 4.
— rudrâṇâṃ A 6, 12, 1.
— te asyâm 1, 6, 12, 5.
— — keçân B 2, 7, 17, 2.
mâte 'va putram 4, 2, 5, 2. 5, 2, 4, 2.
mâ tvâ 'gnir dhvanayît 4, 6, 9, 2.
— — tapat 4, 6, 9, 3.
— — vṛikshau sam bâdhishṭâm A 6, 7, 2.
— — — — bâdhethâm A 6, 7, 2.
— naḥ kratubhir A 4, 20, 2.
— nas toke 3, 4, 11, 2. 4, 5, 10, 3. — B 2, 8, 6, 9. — A 10, 53.
— naḥ samasya 2, 6, 11, 2.
— no asmin 2, 6, 11, 3.
— — gharma A 4, 20, 2.
— — devânâm 2, 6, 11, 2.
— — mardhîr 1, 7, 13, 3. 2, 2, 12, 6.
— — mahântam 4, 5, 10, 2. — A 10, 52.
— — mitro 4, 6, 8.
— — hiʊsîj jâtavedo 4, 2, 7. — A 10, 1, 5.
— mâ râjan vi 3, 2, 5, 2.
— yajamânaṃ tamo B 3, 7, 8, 3.
mârutam asi marutâm oja iti 2, 4, 9.
— — — ojo 2, 4, 7.
mâ va stena îçata 1, 1, 1, 1. — B 3, 2, 1, 5 y.
— vo rishat 4, 2, 6, 5.
— su bhitthâ 4, 1, 9, 1.
mitâsaç ca 4, 6, 5, 6.
mitraṃ devâ abruvant 6, 4, 8.
— na îʊ çimyâ B 2, 8, 7, 5.
mitrasya carshaṇîdhṛitaḥ 3, 4, 11, 5. 4, 1, 6, 3. — A 4, 3, 2.
mitraḥ saʊsṛijya 4, 1, 5, 1.
mitrâvarunau çroṇibhyâm 5, 7, 15.
mitro janân yâtayati 3, 4, 11, 5. — B 2, 8, 7, 4. 3, 7, 9, 5.
mitro vâ akâmayata B 3, 1, 5.
— 'si varuṇo 'si | sam 1, 8, 16. — B 2, 6, 5.
— — — 'sî 'ty âha B 1, 7, 10.
mîḍhushṭama çivatama 4, 5, 10, 4. — B 2, 8, 6, 9.
mukhaʊ sad asya B 2, 6, 4, 4.
mûrdhânaṃ divo 1, 4, 13. 6, 5, 2, 1.
mûlam prajâṃ vîravatîm B 3, 1, 2, 2.
mṛigo na bhîmaḥ 1, 6, 12, 4.
mṛiḍâ no rudro 'ta 4, 5, 10, 2.
mṛittike dehi me A 10, 1, 8.
— hana me A 10, 1, 8.
mṛityave svâhâ mṛityave A 10, 58.
mṛityoḥ padaṃ yopayanto A 6, 10, 2.
mṛitvâ punar mṛityum A 1, 8, 6.
medasâ devâ vapayâ B 2, 8, 4, 4.
— srucam pro "ṇoti 6, 3, 11.
medasvatâ yajamânâḥ B 2, 4, 4, 9.
medhâkâraṃ vidathasya B 3, 11, 6, 3.
medhâ devî jushamâṇâ A 10, 41 (39).
medhâm ma indro A 10, 42 (40).
meshas tvâ pacatair 7, 4, 12.
mai 'nam agne vi A 6, 1, 4.
mai 'vam mâʊstâ (!) A 6, 1, 2.
mogham annaṃ vindate B 2, 8, 8, 3.
modaḥ pramoda B 2, 4, 6, 5.
mo shû ṇa indra 1, 8, 3, 1.

ya âṇḍakoçe bhuvanam A 3, 11, 4.
— âtmadâ baladâ 4, 1, 8, 4. 7, 5, 17, 1.
— âraṇyâḥ paçavo .... teshâʊ A 3, 11, 13.
— — — .... vâyus tâʊ 3, 1, 4, 2. A 3, 11, 12.
— indra indriyaṃ dadhuḥ B 2, 6, 13, 2.
— — çushmo maghavan B 2, 8, 5, 7.
— imâ viçvâ 4, 6, 2.
— ime dyâvâpṛithivi janitrî B 3, 6, 3, 4.
— — — mahitvâ B 2, 8, 4, 3.
— ugra iva 2, 6, 11, 4.
— udagân mahato A 4, 42, 5.
— ûrdhvayâ 4, 4, 4, 8.
— etasya patho goptâraḥ A 6, 2.
— etâvantaç ca 4, 5, 11, 2.
— evaṃ veda kshema A 9, 11.
yaṃ vâṃ devâ akalpayan B 3, 7, 5, 11.
yaḥ pitur anujâyâḥ putraḥ B 3, 8, 4.
— pûrvyâya vedhase B 2, 4, 3, 9.

yaḥ prâṇato 4, 1, 8, 4. 7, 5, 16.
— saṃgrâmam 4, 7, 15, 2.
yaṃ krandasî 4, 1, 8, 5.
yac ca brahma yac câ B 3, 12, 8, 1.
— câ 'mṛitaṃ yac B 3, 12, 6.
— cid dhite 3, 4, 11, 5.
yajâ no mitrâvaruṇâ B 2, 7, 12, 1.
yajuryuktaʊ sâmabhir A 4, 4, 1.
yajushâ vâ eshâ 5, 5, 3.
yajnaṃ vâ etat sam 3, 1, 3.
yajnaṃ ca nas tanvaṃ A 1, 27, 1.
yajna namas te B 3, 7, 6, 19.
yajnaṃ na â hi B 2, 4, 8, 4.
— naḥ pântu B 3, 1, 2, 7.
— no râjâ varuṇa B 3, 1, 2, 7.
yajnapatim ṛishaya 3, 2, 8, 2.
yajna prati tishṭha sumatau B 2, 5, 8, 12.
— yajnasya 7, 3, 11, 1.
yajnasya ketum 4, 4, 4, 3.
— goshad asi 1, 1, 2.
— çiro 'chidyata 6, 4, 9.
— hi stha B 3, 7, 8, 3.
yajnena payasâ B 3, 7, 9, 4.
— yajnam 3, 5, 11, 5. — A 3, 12, 7.
— vai devâḥ suvargam 6, 5, 3.
— — prajâpatiḥ 6, 4, 1.
yajnair vâ yajna⁰ 4, 2, 11, 2.
yajno devânâm 1, 4, 22, 1. 2, 1, 11, 4. — B 2, 8, 1, 6.
— babhûva sa 1, 6, 6, 3. 3, 2, 7, 2.
— râyo B 2, 5, 5. 3, 12, 1, 1.
yata indra bhayâmahe B 3, 7, 11, 4.
yataḥ prasûtâ A 10, 1, 1.
yato vâco ni ... etaʊ ha A 8, 9.
— — — ... tasyai 'sha A 8, 4.
— vâto manojavâḥ B 2, 7, 7, 6.
yat kalayâ te çaphena 6, 1, 10.
— kiṃ câ 'sau B 2, 4, 2, 1.
— — ce 'daṃ 3, 4, 11, 6. — B 2, 8, 1, 6.
— kumârî mandrayate A 1, 27, 4.
— kusîdam 3, 3, 8, 1. — A 2, 3.
— kṛishṇo rûpaṃ kṛitvâ B 3, 7, 4, 8.
— te kṛishṇaḥ çakuna A 6, 4, 2.
— — gâtrât 4, 6, 8, 4.
— — grâvâ bâhucyuto B 3, 7, 13, 1.
— — grâvṇâ cichiduḥ B 3, 7, 13.
— — 'citaṃ yad u citam B 3, 11, 6.
— — tântasya B 1, 2, 1, 7.
— — tvacam bibhidur 3, 7, 13, 1.
— — devâ 3, 5, 1, 1. 4, 4, 10, 3. — B 3, 1, 2, 11.
yat te devî 4, 2, 5, 3.
— — nakshatram B 3, 1, 1, 3.
— — pavitram arcishi B 1, 4, 8, 2.
— — manyu⁰ 1, 5, 3, 2.
— — rudra dakshiṇâ 5, 5, 7, 3.
— — — paççâd 5, 5, 7, 3.
— — — puro 5, 5, 7, 2.
— — rudro 'ttarâd 5, 5, 7, 3.
— — — 'pari 5, 5, 7, 3.
— — vayam puru⁰ 4, 7, 15, 6.
— — çilpaṃ kaçyapa B 2, 7, 15, 3. — A 1, 7, 1.
— — sâde 4, 6, 9, 2.
— — sujâte himavatsu B 2, 5, 6, 4.
— — sṛishṭasya yataḥ B 1, 2, 1, 7.
— trishu yûpeshv B 1, 8, 6.
— tvâ kruddhaḥ 1, 5, 3, 1.
— patnî gṛihamedhîyasyâ B 1, 6, 7.
— paryapaçyat sarirasya B 1, 2, 1, 4.
— paçur mâyum 3, 1, 4, 3.
— pâkatrâ manasâ B 3, 7, 11, 5.
— puṇyaṃ nakshatram B 1, 5, 2.
— purushaṃ vyadadhuḥ A 3, 12, 5.
— purusheṇa havishâ A 3, 12, 3.
— pṛithivîm acarat B 3, 7, 6, 12.
— pṛithivyâʊ rajaḥ A 10, 1, 14,
— preshitâ 5, 6, 1, 2.
yatra dhârâ 5, 7, 7, 3.
— bâṇâḥ 4, 6, 4, 5.
— suhârdaḥ A 2, 6, 10.
yat sîmantaṃ kaṅkatas B 2, 7, 17, 3.
yathâ kûpaḥ çatadhâraḥ A 10, 69.
— tvam udbhinatsy A 6, 10, 2.
— "dityâ vasubhiḥ 2, 1, 11, 3.
— devâ asureshu B 2, 8, 8, 7.
— na indra id 3, 2, 8, 6.
— no aditiḥ 3, 4, 11, 2.
— "paḥ pravatâ A 7, 3, 3.
— pañca yathâ shaḍ A 6, 5, 2.
— yamâya hârmyam A 6, 6, 3.
— vṛikshasya sampushpitasya A 10, 11 (9).
— vai putro 5, 7, 5.
— — manushyâ 7, 4, 2.
— — saṃritasomâ 1, 6, 7.
— — havisho gṛihîtasya .. yat prokshitam B 3, 8, 8.
— — — — .. yan niktam B 3, 8, 6.
— sthânaṃ garbhiṇyaḥ A 1, 14.*
— ha tad vasavo 4, 7, 15, 7.
— 'ham asyâ atṛipam B 2, 4, 6, 6.
— 'hâny anupûrvam A 6, 10, 1.
— hotar manushaḥ 4, 3, 13, 2.

yad akrandaḥ 4, 2, 8, 1. 6, 7, 1.
— aksharam bhûtakṛitam A 1, 9, 6.
— agnim uddharati B 2, 1, 10.
— agneḥ pûrvam B 1, 4, 5, 10.
— agne kavyavâhana 2, 6, 12, 4. — B 2, 6, 16, 2.
— — yâni 4, 1, 10. 5, 1, 10, 1.
— atty upajihvikâ 4, 1, 10, 1.
— atra riptaꣳ rasinaḥ B 2, 6, 3, 2.
— — çishṭaꣳ rasinaḥ B 1, 4, 3, 3.
— adaḥ samprayatîr 5, 6, 1, 2.
— adîvyann ṛiṇam A 2, 4, 1. 7, 3.
— ado vâta te B 2, 4, 1, 8. — A 4, 42, 2.
— adya dugdham B 1, 4, 3, 3.
— — tvâ 1, 4, 44, 1.
— antariksham pṛithivîm 1, 8, 5, 3. — B 3, 7, 12, 4. — A 2, 6, 8.
— annam admi bahudhâ A 2, 6, 12.
— — admy anṛitena A 2, 6, 11.
— apâm krûram A 10, 1, 13 y.
— apsu te sarasvati B 2, 5, 8, 6.
— ayâtam vahatuꣳ 4, 7, 15, 4.
— avadânâni te B 3, 7, 5, 5.
— açvasya kravishaḥ 4, 6, 8, 3.
— açvâya vâsa 4, 6, 9, 2.
— asya pâre 4, 2, 5, 2. — B 3, 7, 8.
— aham vâjayann 4, 2, 6, 2.
— ahnât (!) kurute pâpam A 10, 34, 2.
— ahnâ pâpam akârsham A 10, 31, 2.
— âkûtât samasusrod 5, 7, 7.
— âgneyo bhavati | agnimukhâd B 2, 7, 2.
— — — | âgneyo vai B 2, 7, 3.
— âñjanam traikakudam A 6, 10, 2.
— âpipesha mâtaram B 3, 7, 12, 4.
— âpo aghniyâ B 2, 6, 6, 2.
— — naktam B 3, 7, 12, 6.
— âçasâ niçasâ B 3, 7, 12, 4.
yadi jâgrad yadi B 2, 6, 6, 1.
yad idam divo yad adaḥ B 1, 2, 1, 2. 23.
yadi divâ yadi naktam B 2, 4, 4, 9. 6, 6, 1.
yad idam mâ 'bhi 4, 7, 15, 5.
— indrâ 'han prathamajâm B 2, 5, 4, 3.
— ishṭam yat 5, 7, 7, 2.
yadi somau saꣳsutau 7, 5, 5.
yadî 'shito yadi vâ A 4, 31.
yad uchishṭam abhojyam A 10, 30, 2.
— uttame maruto B 2, 7, 12, 4.
— ubhau vimucyâ 6, 2, 1.
yad ûvadhyam 4, 6, 8, 4.
— ṛicâ sâmnâ B 3, 7, 14, 1.
— ṛite cid abhiçrishaḥ A 4, 20, 1.
— ekena saꣳsthâpayati 5, 5, 1.
— etad bhûtâny anvâviçya A 4, 34.
— — vṛikaso bhûtvâ A 4, 30.
— oshadhayaḥ sam 4, 2, 6, 2.
— grâme yad araṇye 1, 8, 3, 1. — B 2, 6, 6, 2.
— gharmaḥ paryavartayat B 1, 5, 5, 2.
— didîkshe manasâ B 3, 7, 14.
— devâ devaheḍanam .. agnir mâ B 2, 6, 6.
— — — .. âdityâs 2, 4, 4, 8. 3, 7, 12. — A 2, 3, 1 (°hela°). 7, 3.
— dyâva indra te 2, 4, 14, 3. — A 1, 7, 5.
— dhariṇî yavam 7, 4, 19, 2. — B 3, 9, 7, 2.
— dhavishyam 4, 6, 8, 2.
— dhastâbhyâm cakara B 3, 7, 12, 3. — A 2, 4.
— baꣳhishṭham nâ 'tivide B 2, 8, 6, 7.
yady açvam upatapad B 3, 9, 17.
yad vâ anîçâno bhâram 6, 2, 5.
— vâg vadanty B 2, 4, 6, 11. 8, 8, 4.
— vâcâ yan manasâ B 3, 7, 12, 2. — A 2, 3.
— vâjino dâma 4, 6, 8, 3.
— vâto apo 7, 4, 20, 1.
— vâhishṭham tad 1, 1, 14, 4.
— vishyaṇṇena B 3, 7, 2.
— vai devasya savituḥ A 6, 3, 3, 4, 2. 9, 2 y.
— — hotâ 3, 2, 9.
— vo devâ ati B 3, 7, 11, 2.
— — devâç cakṛima A 10, 60.
yaṃ te agna âvṛiçcâmi B 3, 7, 6, 16.
— — agnim amanthâma A 6, 4.
— tvam agne samadahas A 6, 4, 1.
— tvâ samabharan B 1, 2, 1, 9.
yan navam ait 3, 2, 10.
— niṛnijâ 4, 6, 8, 1.
— nîkshaṇam 4, 6, 9, 1.
— ma âtmano mindâ 3, 2, 5, 4.
— mayâ bhuktam A 10, 1, 12 y.
— — manasâ A 2, 6, 13.
— mayi mâtâ garbhe B 3, 7, 12, 3. — A 2, 3, 9.
— me agne asya 1, 6, 2, 1.
— — manaḥ 6, 6, 7, 2.
— — manasâ vâcâ A 10, 1, 12 y.
— — retaḥ pṛithivîm A 1, 30, 1.

yan me retaḥ prasicyate A 1, 30, 1.
yam agne pṛitsu 1, 3, 13, 2.
yamaṃ gâya bhaṅgya° A 6, 5, 2.
yam açvinâ namuce B 2, 6, 3, 1.
— — sarasvatî B 2, 6, 13, 1.
— âdityâ a⌣çum 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1. — B 3, 1, 3, 1.
yamâya ghṛitavad A 6, 5, 1.
— madhumattamam A 6, 5, 1.
— soma⌣ sunuta A 6, 5, 1.
yam indram âhur B 3, 7, 9, 3.
yame iva yatamâne A 6, 5, 1.
yamena dattam 4, 6, 7, 1.
yamo dâdhâra A 6, 5, 2.
yam paridhim pary 1, 1, 13, 2.
yamyai yamasûm B 3, 4, 11.
yayâ te ṣṛishṭasyâ 'gneḥ B 1, 2, 1, 6.
— rûpâṇi bahudhâ B 2, 5, 1, 2.
yayor idaṃ viçvam B 2, 4, 5, 7.
— ojasâ skabhitâ B 2, 8, 4, 5.
yavishṭho havyavâhanaḥ B 2, 4, 8, 6.
yaç cid âpo 4, 1, 8, 6.
— chandasâm ṛishabho viçvarûpaç chandobhyaç A 10, 8 (6).
— — — — chandobhyo 'dhy A 7, 3.
yas ta atmâ paçushu B 3, 7, 15, 3.
— — idhmaṃ A 6, 2, 1.
— tad veda yata A 3, 14, 2.
— tityâja sakhividam A 1, 3, 1. 2, 15, 6.
— te adya kṛiṇavad 4, 2, 2, 3.
— — deveshu mahimâ B 1, 2, 1, 21.
— — drapsa skandati 3, 1, 10, 1.
— — drapso madhumâ⌣ 3, 1, 10, 2.
— — — yas ta B 3, 7, 10, 1.
— — rasaḥ sambhṛitaḥ B 2, 6, 3, 1.
— — vighâtuko A 1, 31, 5.
— — çṛiṅgavṛisho B 2, 4, 5, 1.
— — stanaḥ B 2, 8, 2, 8. — A 4, 8, 2. 5, 7, 3.
— tvâ svaçvaḥ 1, 2, 14, 4,
— — hṛidâ 1, 4, 46.
yasmât paraṃ nâ 'param A 10, 12, 13.
yasmâd bhîshâ nyashadaḥ B 3, 7, 8, 1.
— — 'vâçishṭhâḥ B 3, 7, 8, 1.
— — 'vepishṭhâḥ B 3, 7, 8, 2.
yasmân na jâtaḥ paro B 3, 7, 9, 5.
yasmin nakshatre yama B 3, 1, 2, 11.
yasminn açvâsa ṛishabhâsa B 1, 4, 2, 2.
— ida⌣ saṃ ca A 10, 1, 1.
yasmin brahmâ 'bhyajayat B 3, 1, 1, 5.
— vṛikshe supalâçe A 6, 5, 3.
yasmai tva⌣ sukṛite 1, 4, 46, 1.
yasmai bhûtâni balim A 1, 31, 1.
yasya kurmo havir 4, 6, 3, 1.
— pratishṭho 'rv B 3, 12, 3, 3.
— prâtaḥsavane somo B 1, 4, 5.
— bhânti raçmayo B 3, 1, 1, 1.
— rûpam bibhrad B 1, 2, 1, 3.
— vaikaṅkaty A 10, 26 (19).
— vratam paçavo 3, 1, 11, 3.
yasyâ 'jushan namasvinaḥ 2, 6, 11, 3.
yasyâm idam pradiçi 3, 3, 11, 4.
yasyâ 'yam ṛishabho haviḥ B 2, 4, 7, 3.
yasyâs te asyâḥ 4, 2, 5, 3.
— — harito 3, 3, 10, 1.
yasye 'dam prâṇan 4, 7, 15, 1.
yasye 'me himavanto 4, 1, 8, 4.
yaḥ sapta sindhû⌣r adadhât B 2, 8, 3, 8.
— suçṛiṅgaḥ suvṛishabhaḥ B 2, 4, 7, 2.
yâ ishavo yâtu° 4, 2, 8, 3.
— oshadhayaḥ soma° 4, 2, 6, 4. — B 2, 8, 4, 8.
yâḥ purastât prasravanti B 3, 7, 4.
— phalinîr yâ 4, 2, 6, 4.
— sarûpâ 7, 4, 17, 1.
yâṃ vâ adhvaryuç 3, 5, 9.
yâ jâtâ oshadhayo 4, 2, 6. — B 2, 8, 4, 8. 3, 7, 4, 9.
— ta ishuḥ 4, 5, 1, 1.
yâtudhânâ nirṛitir B 2, 4, 2, 2.
yâ te agne yajniyâ 2, 5, 8, 8.
— — kakut sukṛitâ B 2, 4, 3, 13.
— — dhâmâni divi 2, 3, 14, 1. 4, 1, 11, 1. — B 2, 8, 3, 2.
— — — paramâṇi 4, 6, 2, 5.
— — — havishâ 1, 2, 10, 1. — B 2, 8, 3, 1.
— — rudra çivâ tanûr aghorâ 4, 5, 1, 1.
— — — — tanûḥ çivâ 4, 5, 10, 1.
— — harito 3, 3, 10, 1.
— — hetir 4, 5, 1, 4.
— divyâ âpaḥ payasâ B 2, 7, 15, 4. 3, 1, 1, 3.
— deveshu 7, 4, 17, 1.
— daivîç catasraḥ B 2, 5, 6, 2.
— dhârayanta devâ B 2, 4, 6, 4.
yân âvaha uçato 1, 4, 44, 2.
yâni gharme kapâlâny 1, 1, 7, 2. 5, 10, 3.
— no jinan (!) dhanâni B 2, 5, 3, 1.
yâny apâmityâny B 3, 7, 9, 8.
yâ purastâd vidyud A 4, 14.

yâ prathamâ vyauchat 4, 3, 11, 5.
yâbhir adṛi⌣haj jagataḥ B 1, 2, 1, 4.
yâbhyâ⌣ suvar ajanayann B 2, 4, 5, 7.
yâm ishuṃ giriçanta 4, 5, 1, 1.
— prathamâm ishṭakâm B 3, 11, 10.
— ṛishayo mantrakṛito B 2, 8, 8, 5.
yâ râjanye dundubhâv B 2, 7, 7, 1.
— râshṭrât pannâd A 6, 3, 3. 4, 2. 9, 2.
yâvatî dyâvâpṛithivî 3, 2, 6, 1.
— vai pṛithivî 5, 2, 3.
yâvatîr oshadhîḥ B 3, 12, 6, 3.
— vîrudhaḥ B 3, 12, 6, 3.
yâvatîs târakâḥ B 3, 12, 8, 1.
yâvatiḥ çarkarâ dhṛityai B 3, 12, 6, 2.
— sikatâḥ B 3, 12, 6, 2.
yâvat kṛishṇâyasa⌣ B 3, 12, 6, 5.
yâvad añjanam ucyate B 3, 12, 6, 4.
yâvanta ûshâḥ paçûnâm B 3, 12, 6, 2.
yâvantaḥ pâ⌣savo bhûmeḥ B 3, 12, 6, 1.
yâvanto grâmyâḥ B 3, 12, 6, 4.
— vanaspatayaḥ B 3, 12, 6, 4.
— vai devâ 6, 1, 2.
— 'çmâno 'syâm B 3, 12, 6, 3.
yâval lohâyasam B 3, 12, 6, 5.
yâ vaḥ çarma 1, 5, 11, 5. 2, 1, 11, 1. 3, 14, 4. — B 2, 8, 5, 6.
— vâṃ kaçâ 1, 4, 6.
— vâm indrâvaruṇâ 2, 3, 13.
— vo devâḥ sûrye 4, 2, 9, 4. 5, 7, 6, 3.
— vyâghraṃ vishûcikâ B 2, 6, 1, 5.
— çatena pratanoshi 4, 2, 9, 2. — A 10, 1, 8.
yâç ca kûpyâ yâç B 3, 1, 1, 3. 12, 7, 4.
— ce 'dam upa 4, 2, 6, 5.
yâ sarasvatî vaiçambhalyâ B 2, 5, 8, 6.
yâsâ⌣ râjâ varuṇo 5, 6, 1, 1.
yâsâṃ devâ divi 5, 6, 1, 1.
yâ supâṇiḥ svaṅguriḥ 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5.
yâs ta âtasthur 4, 2, 6, 3.
— te agna ârdrâ A 4, 18.
— — agne ghorâs A 4, 22.
— — — samidho 5, 7, 8.
— — — sûrye 4, 2, 9, 4. 5, 7, 6, 3.
— — pûshan nâvo B 2, 5, 5, 5. 8, 5, 3.
— — râke 3, 3, 11, 5.
— — râtrîḥ 3, 5, 4, 1.
— — viças tapasâ B 2, 5, 2, 2.
— — viçvâḥ 3, 5, 5, 3.
yâḥ senâ abhîtvarîr 4, 1, 10, 2.
yâ hastini dvîpini B 2, 7, 7, 1.
yuktena manasâ 4, 1, 1, 1.
yuktvâya manasâ 4, 1, 1, 1.
yukshvâ hi devahû° 2, 6, 11, 1. 4, 2, 9, 5. 5, 5, 3, 2.
yuje rathaṃ gaveshaṇam B 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5.
— vâm brahma 4, 1, 1, 2.
yuñjate mana uta 1, 2, 13. 4, 1, 1, 1. — A 4, 2.
yuñjanti bradhnam arusham 7, 4, 20, 1.
— — ity âha B 3, 9, 4.
yuñjanty asya kâmyâ 7, 4, 20, 1. — B 3, 9, 4, 2.
yuñjâthâ⌣ râsabham 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 1.
yuñjânaḥ prathamam 4, 1, 1.
yunakta sîrâ 4, 2, 5, 5.
yunajmi ta uttarâvantam B 2, 4, 7, 8.
— te pṛithivîm 3, 1, 6, 1.
— tvâ brahmaṇâ 1, 6, 2, 1. 10, 1.
yuvaṃ vastrâṇi pîbasâ B 2, 8, 6, 6.
yuva⌣ surâmam açvinâ B 1, 4, 2.
yuvam etâni divi 2, 3, 14, 1. — B 3, 5, 7, 2.
— bhujyum avaviddha⌣ B 2, 8, 7, 8.
yuvâ suvâsâḥ parivîta B 3, 6, 1, 3. — A 1, 27, 2.
yuvoḥ çriyam pari B 2, 8, 7, 8.
yûpavraskâ uta 4, 6, 8, 2.
yûyaṃ gâvo medayathâ B 2, 8, 8, 12.
yûyam ugrâ marutaḥ B 2, 5, 2, 3.
ye agnidagdhâ ye B 3, 1, 1, 7.
— agnishvâttâ ye B 2, 6, 16, 1.
— anneshu vividhyanti 4, 5, 11, 1.
— aprathetâm 4, 7, 15, 6.
— arvâñ uta vâ A 2, 15, 8.
— keçinaḥ prathamâḥ B 2, 7, 17.
— 'gnayaḥ purîshyâḥ 5, 5, 7, 4.
— — samanaso 4, 4, 11, 2.
— grahâḥ pañcajanînâ 1, 7, 12, 1.
— grâmyâḥ paçavo . | .... | agnis tâ⌣ A 3, 11, 11.
— — — . | .... | teshâ⌣ A 3, 11, 12.
— catvâraḥ pathayo 5, 7, 2, 3.
— ca lokâ ye câ B 3, 12, 8, 1.
— co 'ttishṭhanti jîmûtâḥ B 3, 12, 7, 4.
— janeshu malimlavaḥ 4, 1, 10, 2.
— jîvâ ye ca mṛitâ A 6, 12, 1.
— tâtṛipur devatrâ B 2, 6, 16, 2.
— tîrthâni pra 4, 5, 11, 1.

ye te panthânaḥ 7, 5, 24. — B 3, 9, 4, 3.
— — 'ryaman 2, 3, 14, 4.
— — sarasva 3, 1, 11, 3.
— — sahasram ayutam B 3, 10, 8, 2. A 10, 57.
— devâ divy ekâdaça 1, 4, 10.
— — devânâm 4, 6, 1, 4. 5, 4, 5, 2.
— — deveshv 4, 6, 1, 4.
— — manojâtâ 1, 2, 3, 1.
— — yajnahano 3, 5, 4, 1. 2.
— — yeshâm idam B 3, 7, 10, 4.
— 'do rocane 4, 2, 8, 3.
— dvipâdaç catushpâdaḥ 3, 12, 6, 4.
yena trito arṇavân A 2, 3.
— devâ apunata B 1, 4, 8, 3.
— — amṛitam 2, 4, 5, 1.
— devâḥ pavitreṇa B 1, 4, 8, 6.
— devâ jyotisho "rdhvâ 5, 7, 2, 2.
— dyaur ugrâ 4, 1, 8, 5.
ye naḥ sapatnâ 4, 7, 14, 4.
yena prâcyâ uta dakshiṇâ B 2, 5, 1, 3.
— brahma yena kshatram B 3, 7, 14, 2.
— 'rtavaḥ pañcadho 'ta A 3, 11, 5.
— 'rshayas tapasâ 4, 7, 13, 2.
— sûryas tapati B 3, 12, 9, 7.
yenâ 'gne dakshiṇâ 5, 7, 7, 3.
— — sukṛitaḥ 5, 7, 7, 3.
— 'vapat savitâ kshureṇa B 2, 7, 17, 2.
— "vṛitaṃ khaṃ ca A 10, 1, 1.
— sahasram 4, 7, 13, 4. 5, 7, 7, 3.
yene 'ndrâya sam 3, 5, 4, 2.
yene 'mâ viçvâ B 3, 1, 1, 7.
ye pathâm pathi° 4, 5, 11, 1.
— pâyavo mâma° 1, 2, 14, 5.
— badhyamânam anu 3, 1, 4, 2.
— bhakshayanto na 3, 2, 8, 3.
yebhir âdityas tapati B 2, 7, 15, 2.
yebhiḥ çilpaiḥ paprathânâm B 2, 7, 15, 2.
ye bhûtâḥ pracaranti divâ A 10, 69.
— bhûtânâm adhi° 4, 5, 11, 1.
— me pañcâçataṃ daduḥ B 2, 7, 5, 1.
— yudhyante A 6, 3, 2.
— rocane sûryasyâ 'pi B 3, 1, 1, 6.
— vâjinam 4, 6, 9.
— virûpe samanasâ 3, 1, 3, 1.
— vṛikshesheu saspiñjarâ 4, 5, 11, 1.
— vai catvâra stomâḥ B 1, 5, 11.
yeshâm ime pûrve armâsa B 2, 4, 6, 8.
— îçe paçu° 3, 1, 4, 1.
ye sajâtâḥ samanasaḥ B 2, 6, 3, 5.
— samânâḥ samanasaḥ B 2, 6, 3, 4.
— savituḥ satyasavasya B 2, 8, 6, 4.
yo agnir agnes 4, 2, 10, 4.
— agnishomâ havishâ B 2, 8, 7, 9.
— arvantaṃ jighâ◡sati 7, 4, 15.
— açvatthaḥ çamîgarbhaḥ B 1, 2, 1, 8.
— asmabhyam arâtîyâd 4, 1, 10, 3. — A 2, 5, 14.
— asyâḥ pṛithivyâs tvaci B 1, 5, 5, 4.
— garbham oshadhînâm B 2, 4, 5, 6. — A 1, 29, 1.
yoge-yoge tavastaram 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 1.
yo ghṛitenâ 'bhimânitaḥ B 2, 4, 7, 5.
— jâta eva prathamo 1, 7, 13, 2. — B 2, 8, 3, 3.
— devânâm prathamam A 10, 12, 12.
— devebhya âtapati A 3, 13, 2.
— devo deveshu vibhûr B 2, 4, 5, 1.
— dehyo anamayad B 2, 4, 7, 9. 3, 12, 1, 1.
— drapso a◡çuḥ 3, 1, 10, 1.
— na indravâyû 3, 2, 10, 2 y.
— naḥ kanîya iha B 3, 7, 6, 14.
— — pitâ janitâ 4, 6, 2, 1.
— — çapâd açapataḥ B 3, 7, 6, 23. — A 2, 5, 11.
— — sapatno yo 'raṇaḥ B 3, 7, 6, 23. — A 2, 5, 12.
— no agniḥ 5, 7, 9, 1.
— — marto 4, 3, 13, 3.
— 'pâm pushpam A 1, 22.
— mâ naktaṃ divâ B 2, 4, 2, 4.
— mâṃ dveshṭi B 3, 7, 6, 17. — A 2, 5, 13.
— mâ hṛidâ manasâ yaç ca B 3, 7, 6, 4.
— me vâcâ manasâ B 3, 7, 6, 9.
— râya îçe çatadâ B 2, 8, 1, 4.
— vaḥ çivatamo 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. — A 4, 42, 4.
— vâ ayathâdevataṃ yajnam ... bhavati, varuṇo B 3, 3, 10.
— — — ... bhavaty, âgneyyâ 3, 1, 6.
— — ayathâdevatam agnim 5, 7, 1.
— — avidvân nivartayate B 2, 3, 3.
— — açvasya medhyasya lomanî B 3, 9, 23.
— — — — çiro 7, 5, 25.
— vâ◡ ratha ṛiju° 4, 7, 15, 2.
— vedâdau A 10, 12, 17.

yo vai tâm brâhmaṇo A 1, 27, 3.
— — devân deva° 3, 1, 9.
— — pavamânânâm 3, 2, 1.
— — brahmaṇe B 3, 8, 3.
— — çraddhâm 1, 6, 8.
— — saptadaçam 1, 6, 11.
— — somena sûyate B 2, 7, 5.
— 'sau tapann udeti A 1, 14.*
— 'sya kaushṭhya A 6, 5, 2.
— ha sya vâ◡ rathir âvasta B 2, 8, 7, 8.
yau te çvânau A 6, 3, 1.
— devânâm bhishajau B 3, 1, 2, 11.

rakshâ◡si ha vâ puro° A 2, 2.
rakshohaṇaṃ vâjinam 1, 2, 14, 6.
rakshohaṇo valagahano 1, 3, 2.
Rajano vai Kauṇeyaḥ 2, 2, 8.
rajatâ hariṇîḥ 5, 2, 11, 1.
ratninâm etâni B 1, 7, 3.
rathaṃ yuñjate marutaḥ B 2, 4, 5, 3.
rathaṃtara◡ sâmabhiḥ 4, 4, 12, 1.
rathavâhana◡ havir 4, 6, 6, 3.
rathîtamau rathînâm 4, 7, 15, 3.
rathe aksheshu B 2, 7, 7, 2.
— tishṭhan 4, 6, 6, 2.
ramayata marutaḥ 2, 4, 7, 1.
rayishṭhâm agnim A 6, 12, 1.
rayîṇâm patiṃ yajatam B 2, 8, 1, 3.
raçmir asi kshayâya 4, 4, 1.
— ity evâ "dityam 5, 3, 6.
râkâm aha◡ suhavâm 3, 3, 11, 5.
râjantam adhvarâṇâm 1, 5, 6, 2.
râjâdhirâjâya prasahya° A 1, 31, 6.
râjjudâlam agnishṭham B 3, 8, 20.
râjnî virâjnî | samrâjnî B 3, 10, 6.
râjny asi prâcî 4, 4, 2.
râtri◡-râtrim aprayâvam 4, 1, 10, 1.
râtrî vy akhyad âyatî B 2, 4, 6, 10.
râyas poshe adhi 4, 6, 3, 2.
râye nu yaṃ jajnatû B 2, 8, 1, 1.
râshṭrakâmâya hotavyâ 3, 4, 8.
râsabho vâm 4, 1, 4, 3.
ricyata iva vâ esha A 2, 16.
rucaṃ no dhehi 5, 7, 6, 3.
rucam brâhmaṃ janayantaḥ A 3, 13, 2.
rudrâḥ sambhṛitya 4, 1, 5, 2. 5, 1, 6, 3.
rudro vâ esha yad agniḥ patnî B 2, 1, 3.
— — — — agniḥ sa etarhi 5, 4, 3.
rurû raudraḥ 5, 5, 19.
retaḥpîtâ âṇḍapîtâḥ A 1, 27, 6.
reto mûtraṃ vi jahâti B 2, 6, 2, 2.
revaj jâtaḥ sahasâ B 2, 7, 6, 3.
revatîr naḥ sadhamâda 1, 7, 13, 5. 2, 2, 12, 8. 4, 14, 4.
revâ◡ id revataḥ 2, 2, 12, 8.
roha◡-roha◡ rohita â ruroha B 2, 5, 2, 1.
rohiṇî devy ud agât B 3, 1, 1, 2.
rohiṇîḥ piṅgalâ ekarûpâḥ A 3, 11, 10.
rohito dyâvâpṛithivî adṛi◡hat B 2, 5, 2, 3.
— — jajâna B 2, 5, 2, 3.
— dhûmrarohitaḥ 5, 6, 11.
raudraṃ gavi | vâyavyam B 2, 1, 7.

lâṅgalam pavîrava◡ 4, 2, 5, 6.
lokam pṛiṇa chidram B 3, 11, 6, 1. — A 6, 9, 2.
lokasya dvâram arcimat B 3, 12, 3, 4.
loko 'si svargo 'si B 3, 11, 1.

vakshyantî 've 'd 4, 6, 6, 1.
vajranakhâya vidmahe A 10, 1, 6.
vajraṃ devîr ajîtâ◡ç ca A 1, 1, 3. 21, 2.
vajro vai sphyaḥ | yad B 3, 2, 10.
vadmâ hi sûno 1, 3, 14, 7.
vadhîṃ vṛitram maruta B 2, 8, 3, 6.
vanaspatibhyaḥ svâhâ 7, 3, 20.
vanaspatir avasṛishṭo na B 2, 6, 8, 4.
vanaspate raçanayâ B 3, 6, 12, 1.
— 'va sṛijâ 4, 1, 8, 3.
— vîḍvaṅgo 4, 6, 6, 5.
— çatavalço 1, 3, 5, 1. 6, 3, 3, 3.
vaneshu vy antariksham 1, 2, 8, 1. 6, 1, 11, 3.
vaya◡ soma vrate B 2, 4, 2, 7. 3, 7, 14, 3.
vayaṃ devî brahmaṇâ B 3, 1, 3, 1.
— nâmâ pra bravâmâ A 10, 12, 9.
vayam u tvâ pathas 1, 1, 14, 2.
— — — gṛihapate B 3, 5, 12, 1.
vayaḥ suparṇâ 2, 5, 8, 3. — A 4, 20, 3. 42, 3. 10, 73.
vayo vâ agnir yad 5, 7, 6.
varaṇo vârayâd idam A 6, 9, 2.
varâhavaḥ svatapasaḥ A 1, 9, 4.
varuṇa◡ sushuvâṇam 2, 1, 9.
varuṇaḥ kshatram indriyam B 2, 6, 13, 3.
varuṇo dhîtibhiḥ saha B 1, 5, 5, 2. 4.*
varûtriṃ tvashṭur 4, 2, 10, 3.
varshâbhir ṛitunâ B 2, 6, 19, 1.

vashaṭkâro vai .. parâ 'patat tam 2, 1, 7.
— — .. — 'patat sa 3, 5, 7.
vashaṭ te vishṇav 2, 2, 12, 4.
vasantena 'rtunâ B 2, 6, 19.
vasavas tvâ dhûpayantu 4, 1, 6.
— — pra vṛihantu 3, 3, 3.
Vasishṭho hataputro 7, 4, 7.
vasubhyo rudrebhya 3, 5, 6, 2.
vasur agnir vasu° 1, 5, 6, 3. 4, 4, 4, 8.
— vasupatir hi 1, 4, 46, 2.
vasûnâṃ tvâ "dhîtena B 2, 5, 7.
vasûn rudrân âdityân B 3, 7, 4, 3.
vasordhârâṃ juhoti 5, 4, 8.
vasvy asi rudrâ 1, 2, 5.
vahishṭhebhir viharan B 2, 4, 5, 4.
vâk ta â pyâyatâm 1, 3, 9.
vâg aksharam prathamajâ B 2, 8, 8, 5.
— eshâ◡ subrahmaṇyâ B 3, 12, 9, 6.
— ghotâ dîkshâ A 3, 6.
— vâ eshâ yad 6, 4, 7.
— vai devebhyo 'pâ 'krâmad 6, 1, 4.
vâñ ma âsan nasoḥ A 10, 72.
vâṅmanaçcakshuḥçrotrajihvâ (A 10, 52).
vâca◡ su mitrâvaruṇâv B 2, 4, 5, 4.
vâcaṃ devâ upa jîvanti B 2, 8, 8, 4.
vâcas pataye pavasva 1, 4, 2.
— patiṃ viçvakarmâṇam 4, 6, 2, 5.
— pate 'chidrayâ vâcâ A 3, 4, 2.
— — vâco vîryeṇa A 3, 2, 1.
— — vidhe nâman A 3, 1, 1.
— — bṛidvidhe nâman A 3, 5, 2.
vâce purusham â labhate B 3, 4, 18.
vâjaḥ purastâd 4, 7, 12, 2.
vâja◡ hanûbhyâm 5, 7, 12.
vâjasya nu prasave 1, 7, 7, 1. — B 1, 3, 5, 2.
— prasavaṃ devâ 4, 7, 12, 1.
— mâ prasaveno 'dgrâ° 1, 1, 13, 1. 6, 4, 2. 4, 6, 3, 4. 5, 4, 6, 6.
vâjasye 'dam prasava 1, 7, 10, 1.
— 'mam prasavaḥ sushuve 1, 7, 10.
— 'mâm prasavaḥ çiçriye 1, 7, 10, 1.
vâje-vâje 'vata 1, 7, 8, 2. 4, 1, 11, 4. 2, 11, 3. 7, 12, 1.
vâjo naḥ sapta pra° 4, 7, 12.
vâta â vâtu bheshajam B 2, 4, 1, 8.
vâtam prâṇam manasâ B 3, 7, 7, 2. — A 10, 47.
vâtaraçanâ ha vâ ṛishayaḥ A 2, 7.
vâtasya dhrâjim 4, 2, 10, 1.
vâtâd vishṇor balam A 1, 8, 3.
vânyâyai dugdhe B 2, 6, 16, 2.
vâmadevâya namo jyeshṭhâya A 10, 18 (44).
vâmam adya savitar 1, 4, 23, 1. 2, 2, 12, 2.
vâyavya◡ çvetam 2, 1, 1.
vâyuḥ pûtaḥ pavitreṇa pratyañk 1, 8, 21, 1. — B 2, 6, 1, 2.
— — — prâñk B 2, 6, 1, 2.
vâyuṃ vaya◡si B 3, 12, 7, 4.
vâyur agregâ yajnaprîḥ B 2, 4, 7, 6.
— asi prâṇo 3, 3, 5.
— nakshatram abhy eti B 3, 1, 1, 10.
— vâ tvâ 1, 7, 7, 2.
— himkartâ 3, 3, 2.
vâyoḥ pakshatiḥ 5, 7, 22.
vâyo çata◡ hariṇâm 2, 2, 12, 7,
— çukro ayâmi te B 2, 4, 7, 6.
vâyoḥ savitur vidathâni 4, 7, 15, 3.
vâyvaçvâ raçmipatayaḥ A 1, 1, 2. 21, 1.
vâruṇâs trayaḥ 5, 6, 20.
vâruṇo vâ agnir 5, 1, 6.
— — açvaḥ B 3, 9, 16.
— vai kṛitaḥ 6, 1, 11.
vârtrahatyâya çavase B 2, 5, 6.
vâçre 'va vidyun 3, 1, 11, 5. — A 1, 12, 5.
vâsâtyau citrau jayato A 1, 10, 2.
vâstosh pate prati 3, 4, 10.
— — çagmayâ 3, 4, 10, 1.
vi◡çatyai svâhâ 7, 2, 18.
vikirida vilohita 4, 5, 10, 5.
vi kramasva mahâ◡ asi B 1, 2, 1, 23.
— gâ indra vicaran A 4, 28.
— cakrame pṛithivîm B 2, 4, 3, 5. 5, 5, 4. 8, 3, 3.
— chinadmi vidhṛitibhyâm B 3, 7, 6, 7.
— janâñ chyâvâḥ çitipâdo B 2, 8, 6, 2.
— jihîrshva lokân A 2, 6, 4.
vijnânaṃ yajnaṃ tanute A 8, 5.
vijnânam brahma ced A 8, 5, 2.
— brahme 'ti vy ajânât A 9, 5.
vijyaṃ dhanuḥ 4, 5, 1, 4.
vi jyotishâ bṛihatâ 1, 2, 14, 7. 4, 46, 3. 2, 4, 14, 4. 5, 12, 5.
— te bhinadmi takarîm 3, 3, 10, 1.
— — muñcâmi raçanâ 1, 6, 4, 3.
— — vishvag 3, 3, 11, 1.
vittâyanî me 'si A 1, 2, 12.

vidad gavya◡ saramâ B 2, 5, 8, 10.
— yatî saramâ B 2, 5, 8, 10.
vidmâ te agne 4, 2, 2, 1.
— hi te 2, 6, 11, 4.
vidhâya lokân vidhâya A 1, 23, 9.
vidhuṃ dadrâṇam A 4, 20, 1.
vidhema te parame 4, 6, 5, 4. 5, 4, 7, 4.
vi na indra mṛidho 1, 6, 12, 4. 2, 5, 12, 5. — B 2, 4, 6, 5.
vipaçcite pavamânâya B 3, 10, 8.
vi pâjasâ 2, 5, 12, 5. 4, 1, 5, 1. 5, 1, 6, 1.
vibhûr asi pravâhaṇo 1, 3, 3.
— mâtrâ prabhûḥ pitrâ 7, 1, 12.
— — — pitre 'ty açvanâmâni B 3, 8, 17.
— — — pitre 'ty âha B 3, 8, 9.
vibhrâjamânaḥ samidhâna B 3, 1, 2, 8.
vibhrâjamânâ◡ hariṇîm A 1, 27, 3.
vi mamarça rohito B 2, 5, 2, 2.
vimâna esha divo 4, 6, 3, 3. 5, 4, 6, 5.
vi mucyadhvam aghniyâ A 6, 6, 2.
virâḍ jyotir adhârayat 4, 2, 9, 4.
vi vâ etasya yajna 3, 4, 1.
— — etau dvishâte 5, 2, 4.
— — esha indriyeṇa B 3, 7, 3.
vivishṭyai svâhâ (A 10, 58).
vivesha yan mâ 1, 6, 12, 3. 2, 5, 12, 5. — B 2, 6, 9, 1.
vi çatrûn vi 1, 6, 12, 5.
viçâm kaviṃ viçpatim B 3, 6, 10, 3.
viçîrshṇîṃ gridhraçîrshṇîṃ vâ A 1, 28.
viço yantre nudamâne B 3, 7, 6, 7.
viçvakarman havishâ vardhanena 4, 3, 13, 8. 6, 2, 6.
— — vâvṛidhâno 4, 3, 13, 8. 6, 2, 6.
viçvakarmâ diçâm patiḥ 5, 5, 5.
— hy ajanishṭa 4, 6, 2, 3.
viçvataḥ paramaṃ nityam A 10, 13, 2.
viçvataçcakshur uta 4, 6, 2, 4. — A 10, 1, 3.
viçvam anyâ 'bhi vâvṛidhe B 3, 7, 10, 3.
— bibharti pṛithivîm B 2, 4, 6, 8.
viçvarûpâṇi vâsâṅsi A 1, 3, 4.
viçvarûpo vai tvâshṭraḥ 2, 5, 1.
viçvalopa viçvadâvasya 3, 3, 8, 2 y.
viçvavaparî prataraṇâ B 2, 8, 9, 2.
viçvasṛijaḥ prathamâḥ B 3, 12, 9, 7.
viçvasya ketur bhuvanasya 4, 2, 2, 2.
viçvâ âçâ dakshiṇasad A 4, 9, 2.
— — dakshiṇasad ity âha A 5, 8.
viçvâ âçâ madhunâ B 2, 5, 3, 3. 3, 7, 8, 3. 12, 1, 1.
viçvâni deva savitaḥ B 2, 4, 1, 3. — A 10, 39, 3.
— no durgahâ B 2, 4, 1, 5. — A 10, 2, 1.
viçvân devâ◡s tarpayata B 2, 4, 8, 4.
viçvâny anyo bhuvanâ jajâna B 2, 8, 1, 6.
viçvâ rûpâṇi prati 4, 1, 10, 4.
viçvâvasur abhi tan no A 4, 11, 7.
viçvâsâm bhuvâm pate A 4, 7, 3. 5, 6, 7 y.
viçve adya maruto 4, 7, 12, 1.
— devasya netur 1, 2, 2, 1. 4, 1, 9, 1. 5, 1, 9, 1. 6, 1, 2, 5.
— devâ abhi 1, 2, 3, 2. 6, 1, 4, 4.
— — ṛitâvṛidha 2, 4, 14, 5. 4, 1, 11, 4.
— — maruta 3, 1, 9, 2.
— devâḥ çṛinute 'ma◡ 2, 4, 14, 5. 4, 1, 11, 4. — B 2, 8, 6, 5.
viçveshâm aditir yajniyânâm B 2, 7, 12, 5.
viçvo vihâyâ aratiḥ B 2, 5, 4, 4.
vishûvân vishṇo B 2, 4, 7, 1.
vishṭambho divo 4, 4, 12, 5.
vishṇuṃ devaṃ varuṇam B 2, 8, 4, 4.
vishṇumukhâ vai devâç ... ajayan mahâ◡ A 10, 1, 10 y.
— — — ... ajayan yad 5, 2, 1.
vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya B 2, 8, 4, 5.
vishṇûvaruṇâv abhiçastipâ vâm B 2, 8, 4, 6.
vishṇoḥ karmâṇi paçyata 1, 3, 6, 1.
— kramo 'sy abhimâtihâ 4, 2, 1.
vishṇo tvaṃ no 3, 1, 10, 3.
vishṇor nu kam 1, 2, 13, 2. — B 2, 8, 3, 2.
vi suparṇo antarikshâṇy B 2, 8, 6, 2.
— hotrâ dadhe 1, 2, 13, 1.
— hy akhyan manasâ B 3, 6, 8, 1.
vîta◡ stuke A 3, 11, 12.
vîtihotraṃ tvâ 1, 1, 11, 2. — B 3, 3, 6, 10.
vṛiñje havir namasâ B 2, 4, 3, 2.
vṛite vayaṃ tam bahubhir B 3, 6, 10, 1.
vṛitrasya tvâ çvasathâd B 2, 8, 3, 5.
vṛishaṇaṃ tvâ vayaṃ B 3, 5, 2, 2.
vṛishabhasya yâ kakut B 2, 4, 7, 1.*
vṛishabheṇa yajamânâḥ B 2, 4, 7, 2.

vṛishâ 'gniṃ vṛishaṇam 4, 1, 4, 3. 5, 1, 5, 7.
vṛishâyamâṇo 'vṛiṇîta B 2, 5, 4, 2.
vṛishâravâya vadate B 2, 5, 5, 6.
vṛishâ so a◡çuḥ pavate B 2, 4, 5.
— soma dyumâ◡ 4, 2, 11, 3. 3, 13, 3.
— 'sy a◡çur vṛishabhâya B 2, 4, 7.
vṛisho agniḥ sam idhyate B 3, 5, 2, 2.
vṛishṭisanîr upa dadhâti 5, 3, 10.
vṛishṇe yat te vṛishaṇo 1, 6, 12, 6.
— B 2, 8, 4, 3.
vṛishṇo açvasya nishpad A 4, 3.
vedam anûcyâ "câryo A 7, 11.
vedâtmanâya vidmahe A 10, 1, 6.
vedântavijnâna° A 10, 12, 15.
vedâ 'ham etam purusham . | . . . | tam evam A 3, 13, 1.
— — — — . | . . . | sarvâṇi rûpâṇi A 3, 12, 7.
vedim âhuḥ param 7, 4, 18, 2.
vedir barhiḥ çritam B 3, 7, 6, 18.
vedena rûpaṃ vy â 'karot B 2, 6, 2, 3.
venas tat paçyan A 10, 1, 3.
vairâje sâmann adhi 4, 4, 12, 3.
vairûpe sâmann iha 4, 4, 12, 2.
vaivasvate vi vicyante A 6, 5, 3.
vaiçvadevî punatî B 1, 4, 8, 2. 2, 6, 3, 4.
vaiçvadevena vai prajâpatiḥ . . | tâ varuṇapraghâsair B 1, 6, 8.
— — — . . | tâḥ sṛishṭâ B 1, 6, 2.
vaiçvadevo vâ açvaḥ B 3, 9, 11.
vaiçvânaraḥ pâvayân naḥ A 2, 6, 2.
— pratnathâ nâkam A 3, 10, 4.
vaiçvânaraṃ dvâdaçakapâlam 2, 2, 5.
vaiçvânarasya tejasâ B 1, 5, 5, 1.
— da◡sanâbhyo 1, 5, 11, 1.
— rûpam B 1, 2, 1, 1.
— sumatau 1, 5, 11, 3.
vaiçvânarâya prati A 2, 6, 1. 7, 3.
— vidmahe A 10, 1, 7.
vaiçvânare havir idam A 6, 6.
vaiçvânaro na ûtyâ 1, 5, 11, 1. 4, 4, 12, 5. 7, 15, 6.
— raçmibhir B 1, 4, 8, 3.
vaishṇavya 'rcâ hutvâ 6, 3, 3.
vyacasvatîr urviyâ vi B 3, 6, 3, 3.
vyâghro 'yam agnau carati pravishṭaḥ B 2, 7, 15.
— vaiyyâghre 'dhi B 2, 7, 15, 3.
vyṛiddhaṃ vâ etad yajnasya 5, 1, 2.
vratâ nu bibhrad B 2, 4, 1, 11.
çaṃ vâtaḥ ça◡ hi te A 6, 7, 3. 9, 2.
ça◡sya paçûn me B 1, 2, 1, 25.
çakâ bhaumî 5, 5, 18.
çaṃ ca me mayaç 4, 7, 3.
çataṃ vo amba 4, 2, 6, 1.
çata◡ çatâ asya yuktâ A 3, 11, 7.
çataṃ te râjan 1, 4, 45, 1. 6, 6, 3, 2.
— niyutaḥ pari A 3, 11, 3.
çatam in nu çaradaḥ A 1, 27, 6.
çatâya svâhâ 7, 2, 20.
çatâyudhâya çata° 5, 7, 2, 3.
çaṃ te agniḥ sahâ 'dbhir B 2, 5, 6, 2.
— — dhanvanyâ âpaḥ A 6, 4, 1.
— — parebhyo 5, 2, 12, 2.
— — sravantîs A 6, 4, 1.
— nas tan no A 5, 1.*
— no devâ viçvadevâ B 2, 8, 6, 3.
— — devîr abhishṭaye B 1, 2, 1, 1. 2, 5, 8, 5. — A 4, 42, 4.
— — bhava cakshasâ B 2, 8, 7, 3.
— — bhavantu 1, 7, 8, 2. 4, 1, 11, 4. 2, 11, 3.
— — mitraḥ çam A 7, 1*. 12.
çam agnir agnibhis karat B 2, 7, 10, 5.
çamitâ no vanaspatiḥ B 2, 6, 18, 4.
çamitâra upe 'tana B 3, 1, 4, 3.
çamîgarbhâd agnim B 1, 1, 9.
çam ushâ no vy uchatu A 4, 42, 1.
çarîraṃ yajnaçamalam A 10, 1, 11.
çarîram me vicarshaṇam A 7, 3, 1.
çarma ca stho 4, 1, 3, 1.
— me dyauḥ çarma A 4, 1, 1.
çalkair agnim indhânaḥ B 1, 2, 1, 15. — A 10, 50.
çaçvatîḥ samâ upa yanti 2, 5, 5, 2.
çâradena 'rtunâ devâḥ B 2, 6, 19, 2.
çitibâhur anyataḥ° 5, 6, 13.
çiprin vâjânâm pate B 2, 4, 4, 7.
çiraḥpâṇipâdapârçva° (A 10, 53).
çiro vâ etad yajnasya yat pravargyaḥ A 5, 6.
— — — — yad dhavirdhânam 6, 2, 11.
çivas tvashṭar iha 3, 1, 11, 2.
çivâ naḥ çaṃtamâ A 1, 1, 3. 21, 3. 32, 3.
çivena mâ cakshushâ 5, 6, 1, 2.
— me saṃ tishṭhasva A 10, 77.
— vacasâ tvâ 4, 5, 1, 2.
çivo bhava prajâbhyo 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 6.
— bhûtvâ mahyam 4, 1, 9, 3. 2, 1, 5.
çikshâṃ vyâkhyâsyâmaḥ A 7, 2.

çîtike çîtikâvati A 6, 4, 1.
çukeshu me harimâṇam B 3, 7, 6, 22.
çukraṃ vâm anyad A 1, 10, 1.
— te anyad 4, 1, 11, 2. — B 2, 8, 5, 3. — A 1, 2, 4. 4, 5, 6.
— — çukreṇa 3, 3, 3, 2.
çukrarshabhâ nabhasâ 4, 3, 11, 5.
çuklakṛishṇe saṃvatsarasya A 1, 2, 4.
çuklavâsâ rudragaṇaḥ A 1, 3, 3.
çuciḥ pâvaka vandyo 1, 3, 14, 5.
çuciṃ nu stomam 1, 1, 14, 1. — B 2, 4, 8, 3.
çucim arkair bṛihaspatim B 2, 4, 6, 3.
çucir apaḥ sûyavasâ 2, 1, 11, 4. — B 2, 8, 1, 6.
çucî vo havyâ B 2, 8, 5, 5.
çunaṃ vâhâḥ çunam A 6, 6, 2.
çunaꝏ huvema maghavânam B 2, 4, 4, 3.
çunaṃ naḥ phâlâ 4, 2, 5, 6.
çunâsîrâv imâm A 6, 6, 2.
çubhrâḥ kanyâ yuvatayaḥ B 3, 1, 2, 4.
çṛiṅgâṇi 've 'c chṛiṅgiṇâꝏ B 2, 4, 7, 11.
çṛiṇotv agniḥ 1, 3, 13, 1.
çṛiṇvanti çroṇâm amṛitasya B 3, 1, 2, 5.
çritaṃ yadâ karasi A 6, 1, 4.
çaiçireṇa 'rtunâ devâḥ B 2, 6, 19, 2.
çnathad vṛitram 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8. — B 2, 8, 5, 1. 3, 5, 7, 2.
çraddhayâ 'gniḥ sam idhyate B 2, 8, 8, 6.
— devo devatvam B 3, 12, 3, 1.
çraddhâ devân adhi vaste B 2, 8, 8, 8.
— devî prathamajâ B 3, 12, 3, 2.
çraddhâṃ devâ yajamânâḥ B 2, 8, 8, 7.
çraddhâm prâtar havâmahe B 2, 8, 8, 7.
çraddhâyâm prâṇe niviçyâ A 10, 70 (36).
— — nivishṭo A 10, 69 (32-35).
çramâya kaulâlam B 3, 4, 3.
çriyase kam bhânubhiḥ 2, 1, 11, 2. 4, 2, 11, 2.
çrîṇâm udâro 4, 2, 2, 3.
çrudhi çrutkarṇa vahnibhiḥ B 2, 7, 12, 5.
çreshṭhaṃ yavishṭha 1, 3, 14, 3.
çreshṭho devânâm bhagavo B 3, 1, 1, 8.
çrotreṇa bhadram uta B 2, 5, 1, 3.
çvetaꝏ raçmim bobhujyamânam A 3, 11, 9.
çveto raçmiḥ pari sarvâ A 3, 11, 10.
shaṭ padâny anu ni 6, 1, 8.
shaḍahair mâsânt 7, 5, 6.
shaḍḍhotâ sûryaṃ te 6, 7, 3*.
shaḍbhir dîkshayati 5, 1, 9.

sa ij janena sa 2, 3, 14, 3. — B 2, 8, 5, 3.
— it ksheti sudhita B 2, 4, 6, 4.
— — svapâ bhuvaneshv B 2, 8, 4, 7.
— idhâno vasush 4, 4, 4, 5.
— ishuhastaiḥ 4, 6, 4, 1.
— îꝏ satyebhiḥ sakhibhiḥ B 2, 8, 5, 1.
— îm pâhi ya ṛijîshî B 2, 5, 8.
— eva vîraḥ sa u vîryâvân B 2, 8, 3, 7.
saṃ yad isho 2, 1, 11, 3.
— yâ vaḥ priyâs 4, 2, 4, 1. — B 1, 2, 1, 17.
saṃvatsaram ukhyam bhṛitvâ 5, 6, 5.
— etad vrataṃ caret A 1, 32.
saṃvatsarasya pratimâm 5, 7, 2, 1.
saṃvatsarâya dîkshishyamâṇâ 7, 4, 8.
saṃvatsarîṇâ marutaḥ 4, 3, 13, 4.
saṃvatsaro vâ idam eka 7, 1, 10.
— 'si parivatsaro 'si B 3, 10, 4.
saṃ vapâmi sam âpo 1, 1, 8.
— varatrâ dadhâtana 4, 2, 5, 5.
— varcasâ payasâ 1, 4, 44, 1. — A 2, 4, 8.
— vasâthâꝏ suvarvidâ 4, 1, 3, 2.
— vaḥ sṛijâmi hṛidayâni B 1, 2, 1, 17.
— vâṃ karmaṇâ 3, 2, 11, 1.
saꝏçitam me brahma 4, 1, 10, 3. 5, 1, 10, 2. — A 2, 5, 15.
Saꝏçravâ ha Sauvarcanasas 1, 7, 2.
saꝏ-sam id yuvase 2, 6, 11, 4. 4, 4, 4, 4.
— sîdasva mahâꝏ 4, 1, 3, 3. 5, 1, 4, 5. — A 4, 5, 2. 5, 4, 6.
saꝏsṛishṭâṃ vasubhî 4, 1, 5, 2.
saꝏsrâvabhâgâ sthe 'shâ 1, 1, 13, 2. — B 3, 3, 9, 7.
sakûtim indra sacyutim B 2, 4, 6, 4.
sakṛidâchinnam barhir B 3, 7, 4, 10.
saksheṇa 'dam paçya B 3, 7, 7.
sakhâyaḥ saṃ vaḥ 2, 6, 11, 4. 4, 4, 4, 3.
saghâ no devaḥ savitâ B 2, 8, 6, 1.
saṃkusuko vikusuko A 2, 4, 5.
saṃkrandanenâ 'nimisheṇa 4, 6, 4, 1.
saṃ gachadhvaꝏ saṃ vadadhvam B 2, 4, 4, 4.

saṃ gachasva pitṛibhiḥ saᴗ A 6, 4, 2.
sajâtaçaᴗsâd utâ vâ B 3, 7, 12, 2. — A 2, 3.
sa jâto garbho 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 3.
sajûr abdo 'yâvabhiḥ 5, 6, 4.
— ṛitubhiḥ 4, 3, 4, 3 y.
sajoshâ indraḥ sagano A 10, 1, 11.
saṃ ce 'dhyasvâ 'gne 4, 1, 7, 1.
saṃjnânaṃ vijnânam prajnânaṃ B 3, 10, 1, 1. 9, 6. 10, 2 y.
saṃjnânaṃ naḥ svaiḥ B 2, 4, 4, 6.
saṃjnânam me bṛihaspatiḥ B 2, 4, 4, 6.
sa tam maṇim avindat A 1, 11, 6.
— tân vâcyâyayâ A 1, 28, 1.
— te jânâti 1, 2, 14, 2.
— tejîyasâ manasâ 1, 3, 14, 6.
— taiḥ sarvaiḥ A 1, 2, 2.
satyaᴗ çraddhâṃ tapo B 3, 12, 7, 5.
satyam it tan na tvâvâᴗ anyo B 2, 6, 9, 1.
— param paraᴗ satyam A 10, 78 (62).
— pra padye | ṛitam B 3, 5, 1.
satyena vâyur â vâti A 10, 80.
sa tvaṃ no agne 2, 5, 12, 3. 4, 2, 11, 3. — B 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4, 4. 4, 20, 3.
— — — nabhasas 3, 3, 8, 2.
— tvam agne pratîkena B 2, 5, 12, 5.
sadasaspatim adbhutaṃ A 10, 14.
sadyaç cakamânâya A 3, 15, 1.
sadyo jâtam uta A 3, 14, 1.
— — pra padyâmi A 10, 17 (43).
— jâto vy amimîta B 3, 6, 3, 4.
— dîkshayanti 1, 8, 18.
sadhamâdo dyumninîr 1, 8, 12, 1. — B 1, 7, 6, 4.
sa naḥ pavasva çam 3, 2, 3, 1.
— — pâvako dîdivo 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3. 4, 6, 1, 3.
— — pite 'va 1, 5, 6, 2.
— — pṛithuḥ çravâyyaḥ B 3, 5, 2, 1.
— — sindhum iva A 6, 11, 2.
— no bandhur janitâ A 10, 1, 4.
saṃtatir vâ ete grahâḥ B 1, 2, 3.
saṃ tâpayati svam A 10, 13 (10).
saṃ te (payâᴗsi) 2, 3, 14, 3. 5, 12, 1. 3, 1, 11, 1. — B 3, 5 12, 1. 7, 13, 4. — A 6, 6, 3.
— — payâᴗsi 4, 2, 7, 4.
— — manasâ manaḥ 1, 3, 10.
— — vâyur 4, 1, 4. 5, 1, 5, 1.
— tvâ nahyâmi 3, 5, 6.
— — siñcâmi 1, 6, 1. — A 6, 1.*
saṃ no devo vasubhir 2, 1, 11, 2.
saṃdhaye jâram B 3, 4, 4.
sa paprathâno abhi B 2, 8, 7, 7.
saparyeṇyaḥ sa priyo B 3, 6, 10, 3.
sapta te agne samidhaḥ 1, 5, 2, 4. 3, 2. 4, 6, 5, 5. 5, 4, 7, 5. 7, 4, 1. — B 3, 11, 5.
— tvâ harito 2, 3, 8, 2. 4, 14, 4.
— diço nânâsûryâḥ A 1, 7, 4.
— prâṇâḥ pra bhavanti A 10, 12, 2.
saptabhiḥ putrair aditiḥ A 1, 13, 3.
saptabhir dhûpayati 5, 1, 7.
sapta yuñjanti ratham A 3, 11, 8.
— sûryâ divam anu A 1, 7, 4.
saptâ 'nnahomâñ juhoti B 1, 3, 8.
— 'syâ "san paridhayaḥ A 3, 12, 3.
sa prajânan prati gribhṇîta A 2, 6, 5.
sa pratnavan naviyasâ 2, 2, 12, 1. — B 2, 4, 8.
— — ni kâvye 2, 3, 14.
— prathamaḥ saṃkṛitir 6, 4, 10, 2.
sapratha sabhâm me B 1, 2, 1, 26.
sabâdhas te madam 2, 2, 12, 4.
sa bodhi sûrir 4, 2, 3, 4. 5, 2, 2, 6.
sam agnir agninâ gata A 4, 7, 1. 5, 6, 5.
— añktâm barhir havishâ B 3, 7, 5, 10.
samatsv agnim avase B 2, 4, 4, 4.
sam adhvarâyo 'shaso namanta B 2, 8, 9, 9.
— anyâ yanty 2, 5, 12, 1.
samânam etad udakam A 1, 9, 5.
samâni va âkûtiḥ B 2, 4, 4, 5.
samâno mantraḥ samitiḥ B 2, 4, 4, 5.
samânya ṛico bhavanti 7, 5, 4.
sam âyushâ sam 1, 1, 10, 2. — B 2, 3, 10, 2.
— â vavartti pṛithivi B 2, 6, 6, 5.
— — 'vavṛitrann adharâg 1, 8, 14, 2. — B 1, 7, 8, 5.
samâs tvâ 'gna 4, 1, 7. 5, 1, 8, 5.
sam itaᴗ sam 4, 2, 5. 5, 2, 4, 1.
— it sravanti 4, 2, 9, 6. — A 10, 40.
samid diçâm âçayâ 4, 4, 12.
samiddha indra ushasâm B 2, 6, 8.
samiddhasya çrayamâṇaḥ B 3, 6, 1, 1.
samiddho agna âhuta 2, 5, 8, 6. — B 3, 5, 2, 3.
— agniḥ samidhâ B 2, 6, 18.
— agnir açvinâ B 2, 6, 12.
— añjan 5, 1, 11.
— adya manusho B 3, 6, 3.

samidham â tishṭha 1, 8, 13.
samidhâ 'gniṃ duvasyata 4, 2, 3, 1. 5, 2, 2, 4. — B 1, 2, 1, 9.
samidho agna âjyasya B 3, 5, 5.
— yajati 2, 6, 1.
samidhyamânaḥ prathamo B 1, 2, 1, 10.
samidhyamâno adhvare B 3, 5, 2, 3.
sam indra ṇo manasâ 1, 4, 44, 1. — B 2, 8, 2, 6.
samishṭayajûᵕshi juhoti 6, 6, 2.
samîcî nâmâ 'si 5, 5, 10.
samudra ivâ 'si gahmanâ B 2, 7, 7, 6.
samudraṃ gacha svâhâ 1, 3, 11.
samudrasya tvâ 'vâkayâ 4, 6, 1, 1.
— vayunasya 5, 5, 4, 3.
samudrâd arṇavâd adhi A 10, 1, 14.
— ûrmir madhumâᵕ A 10, 12, 8.
samudrâya tvâ vâtâya A 4, 9.
— vayunâya 4, 6, 2, 6.
samudre te hṛidayam 1, 4, 45, 2. 6, 6, 3, 4.
— tvâ nṛimaṇâ 4, 2, 2, 1.
sam patnî patyâ B 3, 7, 5, 11.
— paçyâmi prajâ aham 1, 5, 6.
— — — ity âha 1, 5, 8.
— pṛicyadhvam 1, 1, 3, 1.
— pra cyavadhvam 4, 7, 13, 4. 5, 7, 7, 2.
— prâṇâpânâbhyâᵕ sam u B 3, 7, 13, 3.
— bhaktena gamemahi B 3, 1, 3, 2.
— mâ siñcantu A 2, 18, 4.
— mâ sṛijâmi 4, 7, 12, 2.
samrâḍ diçâᵕ saha 4, 4, 12, 3.
sa ya esho 'ntar hṛidaya A 7, 6.
— yakshad asya 4, 1, 8, 1.
— yojate arusho 4, 4, 4, 4.
— yo vṛishâ vṛishṇiyebhiḥ B 2, 8, 3, 6.
sarasvatî manasâ peçalam B 2, 6, 4, 2.
— yonyâm B 2, 6, 4, 6.
sarasvaty abhi no 7, 2, 7, 4. — B 2, 4, 3, 1. 8, 2, 8.
sarûpâ nâma te mâtâ B 2, 4, 4, 2.
sarobhyo dhaivaram B 3, 4, 12.
sarpirgrîvî pîvary 3, 2, 8, 4.
sarvaᵕ sîsaᵕsarvam B 3, 12, 6, 5.
— suvarṇaᵕ haritam B 3, 12, 6, 6.
— hiraṇyaᵕ rajatam B 3, 12, 6, 6.
sarvam eva ta âyur yanti A 8, 3, 2.
— bhûtaᵕ sarvam bhavyam B 3, 12, 8, 2.
sarvasya pratiçîvarî 1, 4, 40.
sarvâṇi chandâᵕsy etasyâm 2, 4, 11.
sarvâ diço dikshu B 3, 12, 7.
sarvân udârânt salilân | antarikshe B 3, 12, 7, 2.
— — — | sthâvarâḥ B 3, 12, 7, 2.
— ṛitûnt sarvân B 3, 12, 8, 1.
sarvâṃ divaᵕ sarvân devân B 3, 12, 8.
— dhuniᵕ sarvân dhvaᵕsân B 3, 12, 7, 2.
sarvân marîcîn B 3, 12, 7, 3.
— vâ esho 'gnau kâmân B 3, 7, 1.
sarvâbhyo vai devatâbhyo 5, 3, 9.
sarvâ vidyutaḥ B 3, 12, 7, 3.
sarvâ(ḥ) striyaḥ sarvân puᵕsaḥ B 3, 12, 6, 1.
sarvâḥ sravantîḥ B 3, 12, 7, 3.
sarve nimeshâ jajnire A 10, 1, 2.
— vrâtâ varuṇasya 1, 8, 10, 2. — B 1, 7, 4, 3.
sarveshu vâ eshu lokeshu B 3, 9, 15.
sarvo vai rudras tasmai A 10, 24 (16).
savitâ prasavitâ 3, 10, 1, 2. 9, 7. 10, 3 y.
— bhûtvâ prathame 'han A 5, 12.
— yaḥ sahasriyaḥ 2, 4, 5, 1.
savitâraṃ vitanvantam A 1, 10, 3.
savitâ varuṇo dadhat B 2, 6, 13, 2.
savitai 'tâni çarîrâṇi A 6, 6, 1. 2. 7, 3 y.
sa veda putraḥ pitaram 2, 2, 12, 1. 6, 11, 4. — B 3, 5, 7, 2.
— çevṛidham adhi dhâ B 2, 6, 9, 1.
— çvitânas 1, 3, 14, 4.
— saṃgrâmas tamodyo (!) A 1, 10, 4.
— samudra uttarataḥ B 1, 5, 10.
— sushṭubhâ 2, 3, 14, 4.
— sûra â janayan B 2, 7, 13, 2.
sasnim avindac caraṇe A 4, 11, 8.
saha nâv avatu A 8, 1*. 9, 1*. 10, 1*.
— nau yaçaḥ saha nau A 7, 3.
— rayyâ ni 1, 5, 3, 3. 4, 2, 1, 3. 3, 4. 5, 2, 2, 5. — A 4, 20, 2.
— vai devânâṃ câ 'surâṇâṃ ca A 2, 1.
sa havyavâḍ amartya 4, 1, 11, 4.
sahasâ jâtân 4, 3, 12, 1. 5, 3, 5, 1. — A 2, 5, 8.
sahasratamyâ vai 7, 1, 7.
sahasraparamâ devî A 10, 1, 7.
sahasravṛid iyam bhûmiḥ A 1, 10.
sahasraçîrshaṃ devam A 10, 13 (11).
sahasraçîrshâ purushaḥ A 3, 12.
sahasrâṇi sahasradhâ 4, 5, 10, 5.
— sahasraço 4, 5, 11.

sahasvânt sahîyân 3, 10, 1, 3. 9, 8. 10, 3 y.
sa hi çuciḥ çatapattraḥ B 2, 5, 5, 4. 8, 2, 7.
sâkaṃ yakshma 4, 2, 6, 4.
sâkaṃjânâ◡ saptatham A 1, 3.
sâṃgrahaṇye 'shṭyâ yajate B 3, 8, 1.
sâdayâmi viçvasya te 3, 5, 6, 2.
sâdhyâ vai devâ asmiṅ loka 6, 3, 5.
— — devâḥ suvargakâmâ 7, 2, 1.
sâdhvîm akar deva° 1, 3, 14, 2.
sâṃtapanâ ida◡ havir 4, 3, 13, 3.
sâ mâ pratishṭhâm 7, 1, 7, 1.
— — sahasra â 7, 1, 6, 6.
sârâgavastrair jaradakshaḥ A 1, 3, 2.
sâvitraṃ juhoti karmaṇaḥ-karmaṇaḥ purastât B 1, 3, 5.
— — prasûtyai A 5, 2.
sâvitram ashṭâkapâlam prâtar B 3, 8, 12.
sâvitrâṇi juhoti 5, 1, 1.
sâ virâḍ vikramyâ 7, 3, 9.
sâvîr hi deva prasavâya B 2, 7, 15, 1.
si◡he vyâghra uta yâ B 2, 7, 7.
sikatâ iva saṃ yanti A 1, 27, 5.
sitâya svâhâ 'sitâya 7, 4, 22.
sinîvâli pṛithushṭuke 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5.
sinîvâlî sukapardâ 4, 1, 5, 3.
sîte vandâmahe tvâ A 6, 6, 2.
sîda tvam mâtur 4, 1, 9, 3. 2, 1, 4. 5, 1, 9, 6.
— hotaḥ sva u 3, 5, 11, 2. 4, 1, 3, 3. 5, 1, 4, 5.
sîrâ yuñjanti 4, 2, 5, 5.
sîsena tantum manasâ B 2, 6, 4.
sukshetriyâ sugâtuyâ A 6, 11, 1.
sugavyaṃ no vâjî 4, 6, 9, 4.
sugârhapatyo vidahann B 1, 2, 1, 20.
sujâto jyotishâ 4, 1, 4, 1. 5, 1, 5, 2.
sutâ sunvatî 3, 10, 1, 2. 9, 7. 10, 2 y.
sutrâmâṇam pṛithivîm 1, 5, 11, 5. 7, 1, 18, 2. — A 1, 13, 2.
Sudarçane ca Krauñce ca A 1, 31, 2.
suparṇaḥ pârjanyo 5, 5, 21.
suparṇaṃ vaste 4, 6, 6, 4.
suprajasas tvâ vayam 1, 1, 10, 1. 3, 5, 6, 1. — B 3, 3, 3, 5.
suprajâḥ prajâḥ 6, 4, 10, 5 y.
subarhir agniḥ pûshaṇvân B 2, 6, 18, 2.
subrahmaṇyom A 1, 12, 3.
subrahmâṇaṃ vîravantam B 2, 5, 6, 1.
subhage kâmpîlavâsini 7, 4, 19, 1. — B 3, 9, 6, 3 y.
sumitrâ na âpa oshadhayaḥ B 2, 6, 6, 3 y.
sumnahûr yajno 4, 6, 3, 4. 5, 4, 6, 6 y.
surâvantam barhishada◡ B 2, 6, 3.
suvargaṃ vâ ete lokaṃ yanti ya upasada 6, 2, 4.
— — — — — ye sattram 7, 4, 9.
suvargâya vâ etâni lokâya hûyante yad dâkshiṇâni 6, 6, 1.
— — — — — — yad vaisarjanâni 6, 3, 2.
— — ete lokâya gṛihyante 6, 5, 4.
— — esha lokâya ciyate yad agnir vajra 5, 5, 7.
— — — — — yad agnis taṃ 5, 6, 8.
— vai lokâya devaratho 5, 4, 10.
suvar ṇa gharmaḥ 5, 7, 5, 2 y.
suvarṇa◡ hastâd âdadânâ A 6, 1, 3.
suvarṇaṃ koça◡ rajasâ A 3, 11, 4.
— gharmam pari veda A 3, 11.
suvar yanto nâ 'pe "kshanta 4, 6, 5, 2. 5, 4, 7, 1.
suvarvatî sudughâ 4, 4, 12, 4.
suvîraḥ prajâḥ 6, 4, 10, 4 y.
suçarmâ 'si pratishṭhâ 1, 4, 26.
suçevaṃ tvâ bhânavo B 2, 5, 2, 4.
susaṃdṛiçaṃ tvâ 1, 8, 5, 2.
sûyate vâ esho 'gnînâm 5, 6, 9.
sûrya ekâkî carati 7, 4, 18, 1.
sûryaṃ te cakshur A 6, 1, 4. 7, 3* y.
sûryam ṛitaṃ tamaso B 2, 5, 6, 3.
sûryaraçmir harikeçaḥ 4, 6, 3, 3. 5, 4, 6, 3.
sûryaç ca mâ A 10, 32 (25).
sûryasya cakshur â 'ruham 1, 2, 4, 1. 6, 1, 7, 3.
sûryâcandramasau A 10, 1, 14.
sûryo devîm ushasa◡ B 2, 8, 7.
— devo divishadbhyo 3, 3, 10.
— marîcim â datte A 1, 2, 1.
— mâ devo devebhyaḥ 3, 5, 5.
sṛijâ vṛishṭim diva â 2, 4, 8, 2.
se 'd agne astu 1, 2, 14, 3.
— — agnir agnî◡r aty ety B 2, 5, 3, 3.
senâ ha nâma pṛithivî B 2, 4, 2, 7.
sene 'ndrasya dhenâ bṛihaspateḥ A 3, 9.
sai 'nâ 'nîkena 4, 3, 13, 2.
so agna îje çaçame ca B 3, 6, 10, 4.
— 'grabhug vibhajan A 10, 13 (9).
— 'ttaravedir abravît 6, 2, 8.

soma ekebhyaḥ pavate B 6, 3, 2.
soma◡ râjânaṃ varuṇam 1, 7, 10, 2.
soma gîrbhish ṭvâ vayam B 3, 5, 6, 1.
somaṃ te kṛiṇâmy 1, 2, 7.
somam adbhyo vy apibat B 2, 6, 2, 1.
soma yâs te 4, 1, 11, 1.
somasya tvishir asi ... bhûyâd amṛitam 1, 8, 14.
— — — ... bhûyâd iti B 1, 7, 8.
somaḥ somasya purogâḥ A 3, 3, 1.
somâna◡ svaraṇam 1, 5, 6, 4. — A 10, 1, 11.
somâpûshaṇâ jananâ 1, 8, 22, 5. 2, 6, 11, 4. — B 2, 8, 1, 5.
— rajaso B 2, 8, 1, 5.
somâya pitṛimate 1, 8, 5.
— svarâjne 'novâhâv 5, 6, 21.
somârudrâ yuvam 1, 8, 22, 5.
— vi vṛihatam 1, 8, 22, 5.
somena somau vy apibat B 2, 6, 2, 3.
somo jigâtu gâtuvit 1, 3, 4, 1.
— dhenu◡ somo arvantam B 2, 8, 3.
— râjâ mṛigaçîrsham B 3, 1, 1, 2.
— — 'mṛita◡ sutaḥ B 2, 6, 2.
— — varuṇo 1, 8, 14, 1.
— vai sahasram avindat 7, 1, 6.
so 'ham apâpo virajo A 10, 1, 13.
saumyâs trayaḥ piçaṃgâḥ 5, 6, 19.
saurî balâka 'rçyo 5, 5, 16.
skabhâyata nirṛitim B 2, 8, 2, 2.
stîrṇam barhiḥ sîdatâ B 2, 8, 2, 3.
— — su° 5, 1, 11, 2.
stuto mayâ varadâ A 10, 36, 2.
stuhi çûraṃ vajriṇam B 2, 8, 4, 2.
— çrutaṃ 4, 5, 10, 3. — B 2, 8, 6, 9.
stegân da◡shṭrâbhyâm 5, 7, 11.
stokânâm indum prati çûra B 2, 6, 8, 4.
stomatrayastri◡çe 4, 4, 12, 4.
stomâsas tvâ vicâriṇi 2, 2, 12, 3.
striyaḥ satîḥ | tâ u me pu◡sa âhuḥ A 1, 11, 4.
sthiro bhava vîḍvaṅga âçur 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 4.
sthûrasya râyo bṛihato B 2, 8, 5, 8.
snik ca snîhitiç ca A 4, 23.
sphyaḥ svastir vighanaḥ 3, 2, 4.
sphyena vedim ud dhanti 6, 6, 4
smṛitiḥ pratyaksham aitihyam A 1, 2.
syonaṃ te sadanaṃ karomi B 3, 7, 15, 2.
syonâ pṛithivî bhava A 10, 1, 10.
syono me sîda sushadaḥ B 3, 7, 6, 10.
svagâ vo devâḥ 1, 4, 44, 2.
svayaṃ kṛiṇvânaḥ sugam B 2, 4, 2, 5.
svayamâtṛiṇṇâm upa 5, 2, 8.
svaçvâ yaçasâ yâtam B 2, 8, 7, 7.
svastidâ viçaspatiḥ B 3, 7, 11, 5. — A 10, 55. 1, 9.
svasti na indro vṛiddhaçravâḥ A 1, 1, 1. 21, 3. 10, 1, 9.
— no maghavâ A 10, 1, 11.
svâdusha◡sadaḥ 4, 6, 6, 3.
svâdvîṃ tvâ svâdunâ 1, 8, 21. — B 2, 6, 1.
svâruhâ yasya çriyo dṛiçe B 2, 4, 8, 1.
svâhâ "dhim âdhîtâya 7, 3, 15.
— yajnaṃ varuṇaḥ B 2, 6, 18, 4.
— sam agnis tapasâ A 4, 7, 2. 5, 6, 6 y.
svishṭa indraḥ sutrâmâ B 2, 6, 14, 6.
svishṭam agne abhi tat B 2, 4, 1, 4. 3, 12, 1, 1. 3, 4.
svishṭâ devâ âjyapâḥ B 2, 6, 14, 6.
sve dakshe dakshapite 'ha 4, 3, 4, 1. — B 3, 7, 7, 9.

ha◡saḥ çucishad 1, 8, 15, 2. 4, 2, 1, 5. — B 1, 7, 9, 6. — A 1, 13, 3. 10, 40. 12, 6.
ha◡sair iva sakhibhiḥ 3, 4, 11, 3.
hanmi te 'haṃ kṛita◡ B 2, 4, 2, 2.
hariḥ pataṃgaḥ paṭarî A 3, 11, 8.
hari◡ harantam anu yanti A 3, 15. 10, 49.
harir asi hâriyojano 1, 4, 28.
havishmatîr imâ 1, 3, 12. 6, 4, 2, 4.
havyavâḍ agnir 3, 4, 11, 1.
havyavâha◡ svishṭam B 3, 1, 3, 3.
havyavâham ajaram B 2, 6, 16, 2.
— abhimâtishâham B 2, 4, 1, 4. 3, 12, 1, 1. 3, 4.
hasâya pu◡çalûm B 3, 4, 15.
hasita◡ ruditaṃ gîtam A 1, 11, 5.
hasta âdhâya savitâ 4, 1, 1, 4.
hastaḥ pra yachatv amṛitam B 3, 1, 1, 9.
hinva me gâtrâ 3, 2, 5, 3.
himasya tvâ jârâyuṇâ 4, 6, 1, 1.
hiraṇyakakshyânt A 6, 5, 2.
hiraṇyakeço rajaso 3, 1, 11, 4.
hiraṇyagarbha âpo ha 2, 2, 12, 1.
— ity ashṭau A 10, 1, 3.
hiraṇyagarbhaḥ sam avartatâ 4, 1, 8, 3. 2, 8, 2. 5, 5, 1, 2.
hiraṇyagarbho ha◡saḥ A, 1, 13, 3.
hiraṇyapâṇim ûtaye 1, 4, 25, 1. 2, 2, 12, 2.

hiraṇyavarṇâv ushasâṃ I, 8, 12, 3. — B I, 7, 6, 8.
hiraṇyavarṇâḥ çucayaḥ 5, 6, 1. — B 2, 8, 9, 3.
hiraṇyavarṇo abhayaṃ kṛiṇotu B 2, 8, 4, 1.
hiraṇyaçṛiṅgaṃ varuṇam A 10, 1, 12.
hiraṇyaçṛiṅgo 'ya 4, 6, 7, 4.
hutasya câ 'hutasya ca B 3, 7, 8, 3.
huve vâtasvanam 3, 1, 11, 8.
hṛide tvâ manase I, 3, 13. — A 4, 7, 2. 5, 6, 6.
hetî rudrasya pari ṇo B 3, 1, 1, 3.
hemantena 'rtunâ devâḥ B 2, 6, 19, 2.
hotâ 'dhvaryur âvayâ 4, 6, 8, 2.
— yakshac chatakratum B 2, 6, 17, 7 y.
— — chucivratam B 2, 6, 17, 1 y.
— yakshat tanûnapâtam aditer B 3, 6, 2, 1 y.
— — — ûtibhir B 2, 6, 7, 1 y.
— — tanûnapât sarasvatî B 2, 6, 11, 1 y.
— — tisro devîḥ | trayas⁰ B 2, 6, 7, 4, y.
— — — devîr apasâm B 3, 6, 2, 2 y.
— — — — na bheshajam B 2, 6, 11, 6 y.
— — tvashṭâram acishṭham B 3, 6, 2, 2 y.
— — — indradevam B 2, 6, 7, 5 y.
— — — indram açvinâ B 2, 6, 11, 7 y.
— — peçasvatîḥ B 2, 6, 17, 5 y.
— — pracetasâ B 2, 6, 17, 5 y.
— — samidhâ 'gnim B 2, 6, 11.
— — samidhe 'ndram B 2, 6, 7.
— — supeçase B 2, 6, 17, 4 y.
— — supeçaso 'she naktam B 2, 6, 11, 5 y.
— — suretasam B 2, 6, 17, 6 y.
— — svâhâkṛitîḥ B 2, 6, 17, 7 y.
— yakshad agni◡ samidhâ sushamidhâ B 2, 6, 17.
— — — svâhâ "jyasya stokânâm B 2, 6, 11, 9 y.
hotâ yakshad agni◡ svâhâ "jyasya svâhâ B 3, 6, 2, 2 y.
— — agnim iḍa îḍito devo B 3, 6, 2, 1 y.
— — açvinâ sarasvatîm B 2, 6, 11, 10.
— — iḍas pade samidhânam B 2, 6, 17.
(— —) — — | sarva vetu B 2, 6, 18.
— — iḍâbhir B 2, 6, 7, 2 y.
— — indra◡ svâhâ "jyasya B 2, 6, 7, 6 y.
— — îḍenyam B 2, 6, 17, 2 y.
— — ushâsânaktâ bṛihatî B 3, 6, 2, 2 y.
— — ushe indrasya B 2, 6, 7, 3 y.
— — ojo na vîryam B 2, 6, 7, 3 y.
— — dura ṛishvâḥ kavashyo B 3, 6, 2, 2 y.
— — duro diçaḥ kavashyo B 2, 6, 11, 4 y.
— — daivyâ hotârâ bhishajâ 'çvinâ B 2, 6, 11, 6 y.
— — — — bhishajâ sakhâyâ B 2, 6, 7, 4.
— — — — mandrâ potârâ B 3, 6, 2, 2 y.
— — barhishî 'ndram B 2, 6, 7, 2 y.
— — barhiḥ sushṭarîmo "ṛṇamradâ asmin B 3, 6, 2, 1 y.
— — — — "ṛṇamradâḥ | bhishañ B 2, 6, 11, 3 y.
— — vanaspatim upâ 'va B 3, 6, 2, 2 y.
— — — | çamitâra◡ çatakratum | dhiyo B 2, 6, 7, 5 y.
— — — | .. | bhîmam B 2, 6, 11, 8 y.
— — vyacasvatîḥ B 2, 6, 17, 3 y.
— yakshan narâçaṃsaṃ na nagnahum B 2, 6, 11, 2 y.
— — — nṛiçastram B 3, 6, 2, 1 y.
hotâraṃ citraratham B 2, 4, 3, 6.
hrîç ca te A 3, 13, 2 y.
hlâdayate jvalataç A 1, 3, 4.
hvayâmasi tve 'ndra B 2, 4, 3, 11.

Druckfehler und Berichtigungen.

Zum ersten Theil.

Lies pag. 28, 17 etát tvá॰ soma. — 31, 20 Ç. 3, 7, 4, 1, 9. 8, 1, 12 - 2, 3. Zu pag. 107, 2. [b] findet sich bereits in I, 6, 12, 1 (einem yâjyâ-Abschnitt), es ist daher auffällig, dafs hier nicht blos das pratîkam steht. — ibid. Z. 4 v. u. lies: vâjapeyavidhi. — Zu pag. 142 not. [6] Die Accentuation von sthâ und die dem entsprechende Auffassung desselben als sthâḥ (= sthâvaram) ist wohl richtig. — Zu pag. 222 not. [9]. Auch [aa] wird erst in 4, 1, 5, 1 aufgeführt. — ibid not. [10] und not. [11] sind umzustellen.

Zum zweiten Theil.

pag. 160, 20 lies: sû-'nnîyam, und vgl. dazu P, 10. 17.

Inhalt,

nach dem kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule.

(s. oben p. 345-351).

kâṇḍa 18. agnividhiḥ, pûrvaṃ kâṇḍam V, 1-4 [1].

- 19. —, uttaraṃ kâṇḍam V, 5-7 [2].
- 20. adhvarâdînâṃ trayâṇâṃ vidhiḥ VI, 1 - VII, 1, 3.
- 23. sattrâyaṇam VII, 1, 4-10. 2, 1-10. 3, 1-10. 4, 1-11. 5, 1-10.
- 24. açvamedhaḥ VII, 1, 11-20. 2, 11-20. 3, 11-20. 4, 12-22. 5, 11-25.

Appendix.

		Seite
1.	sûcîpattram.	341-349.
2.	der kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule . . .	350-357.
3.	alphabetisches Verzeichniſs der anuvâkapratîka und der ṛikpratîka in Taitt. Saṃhitâ, Taitt. Brâhmaṇa und Taitt. Âraṇyaka	359-403.

[1] 1, 11. 2, 11.12. 3, 12. 4, 12 zum açvamedha gehörig.

[2] 5, 11-24. 6, 11-23. 7, 11-26 zum açvamedha gehörig.

A. W. Schade's Buchdruckerei (L. Schade) in Berlin, Stallschreiberstr. 47.